Hakîkat Kitâbevi Yayınları No: 7

CEVÂB VEREMEDİ

DİYÂ-ÜL KULÛB

Harputlu İshak Efendi

Hâzırlayan
Hüseyn Hilmi Işık

Elliüçüncü Baskı

Hakîkat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**
Fâtih-İSTANBUL
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
http://www.hakikatkitabevi.com.tr
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
TEMMUZ-2015

İÇİNDEKİLER

Sahîfe No:

Bu kitâbın birçok yerinde yehûdîlerin ve hıristiyanların ellerinde bulunan din kitâblarının bozuk olduğu yazılıdır. Bunlara ve bunların yolunda olanlara inanmamalı, dîni ve îmânı Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmelidir.

Hıristiyanların birbirlerine ve yehûdîlere ve müslimânlara yapdıkları zulm ve tüyler ürperten işkenceleri anlamak için, 94.cü ve sonraki sahîfeleri ve 238.ci sahîfeyi okuyunuz!

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.
Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 975-92119-4-7

— 1 —
ÖNSÖZ

Allahü teâlâya hamd olsun! Peygamberlerin en üstünü olan Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma ve Onun temiz Âline ve Ona Eshâb olmakla şereflenenlerin hepsine, bizlerden selâmlar ve hayrlı düâlar olsun!

Allahü teâlâ, ilk insan ve ilk Peygamber olan Âdem aleyhisselâmdan beri, her bin senede din sâhibi yeni bir Peygamber vâsıtası ile, insanlara dinler göndermişdir. Bunlar vâsıtası ile, insanların dünyâda râhat ve huzûr içinde yaşamaları ve âhiretde de sonsuz se'âdete kavuşmaları yolunu bildirmişdir. Kendileri ile yeni bir din gönderilen Peygamberlere **(Resûl)** denir. Resûllerin büyüklerine **(Ülül'azm)** Peygamberler denir. Bunlar, **Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, Îsâ** ve **Muhammed** aleyhimüssalâtü vesselâmdır.

Şimdi, dünyâda semâvî kitâbı olan üç din vardır: **(Mûsevîlik), (Hıristiyanlık), (İslâmiyyet).** Mûsâ aleyhisselâma Tevrât, Îsâ aleyhisselâma İncil kitâbı indirilmiş idi. Mûsevîler, Mûsâ aleyhisselâmın; hıristiyanlar Îsâ aleyhisselâmın getirdiği dîne tâbi' olduklarını söylerler.

Kur'ân-ı kerîm, en son Peygamber olan, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma gönderilmişdir. Kur'ân-ı kerîm, bütün ilâhî kitâbların hükmlerini nesh etmiş, ya'nî yürürlükden kaldırmış ve bu hükmleri kendisinde toplamışdır. Bugün, bütün insanların Kur'ân-ı kerîme tâbi' olmaları lâzımdır. Şimdi, hiçbir memleketde, hakîkî Tevrât ve İncîl yokdur. Bu kitâblar sonradan tahrîf edilmiş, ya'nî insanlar tarafından değişdirilmişdir.

Âdem aleyhisselâmdan, son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar bütün Peygamberler, hep aynı îmânı söylemiş, ümmetlerinden aynı şeylere îmân etmelerini istemişlerdir. Yehûdîler, Mûsâ aleyhisselâma inanıp, Îsâ ve Muhammed aleyhimesselâma inanmazlar. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâma da inanıp, Muhammed aleyhisselâma inanmazlar. Müslimânlar ise, bütün Peygamberlere inanırlar. Peygamberlerin diğer insanlardan ayrılan ba'zı üstün sıfatları olduğunu bilirler.

Îsâ aleyhisselâmın hak dîni, az zemân sonra düşmanları tarafından sinsice değişdirildi. Bolüs (Pavlos) adındaki bir yehûdî, Îsâ aleyhisselâma inandığını söyliyerek ve Îsevîliği yaymağa çalışıyor görünerek, Allahü teâlânın indirdiği İncîli yok etdi. Dahâ sonra, Îsevîli-

ğe teslîs (trinite) fikri sokuldu. Baba-oğul-rûhülkuds diye, akl ve mantığın kabûl edemiyeceği bir îmân sistemi te'sîs edildi [kuruldu]. Hakîkî İncîl gayb olduğu için, sonradan ba'zı kimseler, İncîller yazdılar. (m. 325) senesinde toplanan İznik rûhban meclisi, mevcûd olan ellidört İncîlden elli adedini ibtâl etdi. Geriye dört İncîl kaldı. Bunlar, Matta, Markos, Luka, Yuhannânın yazdıkları İncîllerdir. Bolüsün yalanları ve Eflâtûnun ortaya atdığı teslîs (trinite) fikri, bu İncîllerde de yer aldı. Barnabas adındaki bir havârî, Îsâ aleyhisselâmdan işitdiklerini ve gördüklerini, doğru olarak yazdı ise de, bu Barnabas İncîli yok edildi.

Büyük Kostantin, putperest iken, (m. 313) de hıristiyanlığı kabûl etmişdi. 325 de, İznikde, 318 papazı toplayıp, bütün İncîllerin birleşdirilerek, bir İncîl yazılmasını emr etmiş ise de, papazlar, dört İncîl bırakmışdı. Bunlara eski putperestlikden de birçok şey sokulmuşdu. Noel gecesinin yılbaşı olmasını da kabûl etmiş, hıristiyanlık resmî bir din olmuşdu. [Îsâ aleyhisselâmın İncîlinde ve Barnabasın yazdığı İncîlde, Allahü teâlânın bir olduğu yazılı idi.] İstanbul piskoposu Atnas, teslîs tarafdârı idi. Aryüs ismindeki bir papaz, dört İncîlin yanlış olduğunu, Allahü teâlânın bir olduğunu, Îsâ aleyhisselâmın, Onun oğlu değil, kulu ve Peygamberi olduğunu söyledi ise de, dinlemediler. Hattâ aforoz etdiler. Aryüs tevhîdi neşr etdi ise de, çok yaşamadı. Yıllarca, Atnas ve Aryüs tarafdârları, birbirleri ile mücâdele etdiler. Sonradan birçok meclisler toplanarak, mevcûd dört İncîlde, yeni yeni değişiklikler yapıldı.

446 [m. 1054] senesinde, Şark kilisesi, Roma kilisesinden ayrıldı. Roma kilisesine bağlı olan hıristiyanlara **(katolik),** Şark [İstanbul] kilisesine bağlı olanlara **(Ortodoks)** denildi.

Sonra, Alman papazı Luther Martin [m. 1483-1546], İtalyadaki papa onuncu Leona başkaldırdı. 923 [m. 1517] senesinde Protestanlığı kurdu. Bu papaz, İslâm dînine karşı da, çirkin hücûmlarda bulundu. Luther Martin ve Calvin, İncîlleri dahâ da değişdirdiler. Böylece, akl ve hakîkat dışında, bir din meydâna geldi.

Endülüs müslimânlarının Avrupalılara tutdukları ışık ile, Avrupada bir rönesans [İslâhât] hareketi başlamışdı. Müslimânlardan aklî ilmleri öğrenen Avrupalı gençler, akl ve mantık dışı olan hıristiyanlığa karşı isyân etdiler. Hıristiyanlığa karşı yapılmış olan hücûmlar, İslâmiyyete karşı yapılamadı. Çünki İslâm dîni, teblîğ edildiği günden beri, bütün temizliği ve sâfiyyeti ile durmakdadır. İçinde akla, mantığa ve ilme ters düşecek hiçbir fikr ve bilgi yokdur. Kur'ân-ı kerîm indirildiğinden beri, bir noktası bile değişdirilmeden, aynen muhâfaza edilmişdir.

Başda ingilizler olmak üzere, Avrupalılar, hıristiyanlık akîdesini [inancını] yaymak ve başka milletleri hıristiyanlaşdırmak için, misyoner teşkilâtları kurdular. İktisâdî bakımdan, dünyânın en kuvvetli teşkilâtı hâline gelen, kilise ve misyoner teşkilâtları, akl almaz

bir fe'âliyyetin içerisine girdiler. Hıristiyanlığı, islâm memleketlerinde yayabilmek için, korkunç bir islâm düşmanlığı başlatdılar. İslâm memleketlerinin her yerine hıristiyanlığı medh eden, binlerce kitâb, mecmû'a ve câsûslar göndermeğe başladılar. Bugün de, güzel memleketimizde, durmadan, hıristiyanlığı anlatan kitâb, mecmû'a ve broşürler dağıtılmakda, posta ile yurt dışından adreslere gönderilmekdedir. Böylece, sâf zihnleri bulandırmağa, îmânları bozmağa çalışmakdadırlar.

İslâm âlimleri, islâm dînine zıd ne kadar görüş, fikr, felsefî düşünce ve akîdeler var ise, hepsine cevâblar vermişlerdir. Bu arada bozulan Îsevîliğin yanlışlıklarını da, açığa çıkarmışlardır. Tahrîf edilen ve hükmleri yürürlükden kaldırılan semâvî kitâblara uymanın câiz olmadığını bildirmişlerdir. Dünyâda râhat ve huzûr içinde yaşamak, âhiretde de sonsuz se'âdete kavuşmak için, müslimân olmanın lâzım olduğunu açıklamışlardır. Papazlar, İslâm âlimlerinin kitâblarına cevâb verememişlerdir. İslâm âlimlerinin, bâtıl dinleri red için yazdığı kitâblar pek çokdur. Bunlar arasında, hıristiyanlara cevâb veren, arabî ve türkçe **(Tuhfet-ül-erîb), (İngiliz câsûsunun i'tirâfları),** türkçe **(Dıyâ-ül-kulûb),** arabî ve türkçe **(İzhâr-ül-hak),** arabî **(Es-sırât-ül-müstekîm)**, türkçe **(Şems-ül-hakîka)** ve **(Îzâh-ul-merâm)**, fârisî **(Mizân-ül-mevâzîn)**, arabî **(İrşâd-ül-hiyârâ)** ve arabî ve fransızca **(Erreddül-cemîl)** kitâbları meşhûrdur. Bunlardan Harputlu İshak Efendinin[1] hâzırladığı **(Dıyâ-ül-kulûb)**u, bilhâssa protestan papazlarının İslâmiyyete karşı yazmış oldukları haksız yazılarına ve iftirâ'larına cevâbdır. Birinci baskısı 1293 [m. 1876] senesinde İstanbulda yapılmış olan bu kitâbı, 1987 senesinde, sâdeleşdirerek değerli okuyucularımızın istifâdesine sunduk. Her hangi bir kitâbdan öğrendiğimiz bir bilgiyi ve başka bir kitâbdan araya koyduğumuz ilâveyi köşeli parantez [] içine yazdık. Kitâbın muhtelif yerlerinde görüleceği gibi, papazlar kendilerine sorulan süâllere cevâb verememişlerdir. Bunun için, kitâbımıza **(Cevâb Veremedi)** ismini vermeği uygun bulduk. Bugün ellerde bulunan **(Kitâb-ı mukaddes)**de mevcûd ilm, akl ve ahlâk dışı yazılar meydândadır. Buna karşılık İslâm âlimlerinin akla, ilme, fenne ve medeniyyete ışık tutan yazıları da dünyâ kütübhânelerini doldurmakdadır. Bu hakîkati görmemek, bilmemek, günümüz insanı için özr olamaz. Şimdi, Muhammed aleyhisselâmın getirdiği İslâm dîninden başka din arayanlar, âhiretde sonsuz azâbdan kurtulamıyacaklardır. Kitâbımızda, âyet-i kerîmelerin ma'nâlarını yazarken, (Meâlen buyuruldu) denilmekdedir. (Meâlen) demek, (Tefsîr âlimlerinin bildirdiklerine göre) demekdir. Çünki, âyet-i kerîmelerin ma'nâlarını, yalnız Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" anlamış ve Eshâbına bildirmişdir. Tefsîr âlimleri, bu hadîs-i şerîfleri, münâfıkların, mülhidlerin ve zındıkların uydurdukları hadîslerden ayırmışlar, bulama-

---

[1] Harputlu İshak efendi, 1309 [m. 1891] de vefât etdi. Kabri, Fâtih Câmi'i şerîfi hazîresindedir.

dıkları hadîs-i şerîfler için, tefsîr ilmine uyarak, âyet-i kerîmelere kendileri ma'nâ vermişlerdir. Arabca bilen, fekat tefsîr ilminden haberi olmayan din câhillerinin anladıklarına (Kur'ân tefsîri) denilmez. Bunun için, hadîs-i şerîfde, **(Kur'ân-ı kerîme kendi anladığına göre ma'nâ veren, kâfir olur)** buyuruldu.

Allahü teâlâ hepimizin, dünyâ ve âhiretin efendisi Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmamızı nasîb eylesin! Misyonerlerin ve bilhâssa bunlar arasında **(Yehova şâhidleri)** denilen sapıkların yanlış düşünce ve propagandalarına aldanmakdan muhâfaza buyursun! Âmîn.

Bugün, bütün dünyâdaki müslimânlar, üç fırkaya ayrılmışdır. Birinci fırka, Eshâb-ı kirâmın yolunda olan, hakîkî müslimânlardır. Bunlara **(Ehl-i Sünnet)** ve **(Sünnî)** ve **(Fırka-i nâciyye)** Cehennemden kurtulan fırka denir. İkinci fırka, Eshâb-ı kirâma düşman olanlardır. Bunlara **(Şî'î)** ve **(Fırka-i dâlle)** sapık fırka denir. Üçüncüsü, sünnîlere ve şî'îlere düşman olanlardır. Bunlara **(Vehhâbî)** ve **(Necdî)** denir. Çünki bunlar, ilk olarak, Arabistânın Necd şehrinde meydâna çıkmışdır. Bunlara **(Fırka-i mel'ûne)** de denir. Çünki bunların müslimânlara müşrik dedikleri **(Kıyâmet ve Âhıret)** ve **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâblarımızda yazılıdır. Müslimânlara kâfir diyene, Peygamberimiz la'net etmişdir.

Herhangi fırkadan olursa olsun, nefsine uyan ve kalbi bozuk olan Cehenneme gidecekdir. Her mü'min nefsini tezkiye için, ya'nî nefsin yaratılışında mevcûd olan, küfrü ve günâhları temizlemek için, her zemân **(Lâ ilâhe illallah)** ve kalbini tasfiye için, ya'nî nefsden, şeytândan ve kötü arkadaşlardan ve zararlı bozuk kitâblardan gelmiş olan küfrden ve günâhlardan kurtulmak için, **(Estagfirullah)** okumalıdır. Ahkâm-ı islâmiyyeye uyanın düâları muhakkak kabûl olur. Nemâz kılmayanın, açık kadınlara ve avret mahalli açık olanlara bakanların ve harâm yiyip içenlerin, ahkâm-ı islâmiyyeye uymadıkları anlaşılır. Bunların düâları kabûl olmaz.

Mîlâdî sene	**Hicrî şemsî**	**Hicrî kamerî**
2001	**1380**	**1422**

TEVHÎD DÜÂSI

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Allahümmagfirlî ve li-âbâî ve ümmehâtî ve li âbâ-i ve ümmehât-i zevcetî ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâî ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve li kâffetil mü'minîne vel-mü'minât. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în."

— 2 —

BİRİNCİ BASKININ MUKADDEMESİ

Hamd ve senâ, vâcib-ül vücûd (varlığı mutlak lâzım olan) Allahü teâlâya lâyık ve ancak Ona mahsûsdur. Kâinâtdaki bütün nizâm, güzellikler, Onun kudretinin eserlerinden, görülebilen birer ışıkdır. Onun sonsuz ilmi, kudreti, muhtelif kâbiliyyetlerine göre, eşyâda ortaya çıkmakdadır. Bütün mevcûdât, Onun ilm ve kudret deryâsından bir damladır. O birdir, şerîki, (ortağı ve benzeri) yokdur. O, sameddir, ya'nî bütün mahlûkâtın kendisine sığınacağı zâtdır. Baba, oğul olmakdan münezzehdir, berîdir. Haşr sûresinin yirmiüçüncü âyetinde meâlen, **(Allahü teâlânın ilâhlıkda şerîki, ortağı yokdur. Mülkü hiç de yok olmayan bir melikdir. Noksanlık olan her şeyden münezzehdir. Ayblardan ve kudretsizlikden uzakdır. Mü'minleri sonsuz azâbdan emîn kılmışdır. Herşey üzerine hâkim ve hâfızdır. Hükmünde gâlibdir.** [İnsanlar birşey yapmak isteyince, O da irâde ederse, isterse o şeyi yaratır. Hâlık [yaratıcı] yalnız Odur. Ondan başka kimse, hiçbir şey yaratamaz. Ondan başka kimseye hâlık [yaratıcı] denilemez. İnsanların dünyâda ve âhiretde râhat ve huzûr içinde yaşamalarını, sonsuz se'âdete kavuşmalarını sağlayan, kurtuluş yolunu göstermiş ve bu yolda yaşamalarını emr etmişdir. Azamet [büyüklük] ve Kibriyâ [yücelik] ancak Ona mahsûsdur.] **Allahü teâlâ müşriklerin şirklerinden ve iftirâlarından münezzehdir)** buyurulmuşdur.

Salât ve selâm, şânı yüce olan, âhir zemân Peygamberi, Allahü teâlânın resûlü Muhammed Mustafânın "sallallahü aleyhi ve sellem" Cennet bağçesi olan kabr-i şerîflerine, aşk ile sunulsun. Zîrâ, O server "sallallahü aleyhi ve sellem", âlemi, cehâlet karanlıklarından kurtarıp, tevhîdi ve îmânı te'sîs için, Kur'ân-ı kerîm ile gönderilmişdir. Âl-i İmrân sûresi altmışdördüncü âyetinde meâlen, **(Ey Habîbim! Sen ehl-i kitâb olan yehûdî ve hıristiyanlara söyle! Semâvî kitâblarda ve Resûllerde ihtilâf olmayıp, bizimle sizin aramızda berâber olan kelimeye geliniz ki, bu kelime: "Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmeyiz ve hiçbir şeyi Allahü teâlâya şerîk, ortak koşmayız"dır)** buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bu ilâhî nidânın hakîkatına uy-

makla emr olunmuşdur.

Selâm ve düâlar, Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" Âlinin ve Eshâbının mubârek kalblerine hediyyemiz olsun! Onlar, Allahü teâlânın râzı olduğu, se'âdet ve kurtuluş yolunu gösteren birer hidâyet yıldızlarıdır. Herbiri, dîn-i islâmın yayılması için, mallarını ve cânlarını fedâ etmişlerdir. **(Kelime-i tevhîd)** (Allah Birdir) hak sözünü dünyânın her yerine götürerek teblîg etmişlerdir.

Akl sâhibi olan herkesin açıkça gördüğü gibi, kâinâta ibret nazarı ile bakıldığında, kâinâtdaki bütün işlerin ve hâllerin bir nizâm [düzen] içinde, değişmeyen kanûnlara bağlı olduğu görülür. O kanûnları koyan ve aynı şeklde hıfz eden bir Hâlıkın [yaratıcının], ya'nî vâcib-ül vücûd olan, Allahü teâlânın lâzım olduğu, akl-ı selîm sâhibi olanlarca hemen anlaşılır. İşte cenâb-ı Hak, bu mebde-i evvel (Her şeyin ilk başlangıcı) ve keyfiyyeti, nasıl olduğu akl ile anlaşılamıyan, ezelî ve ebedî olan, mutlak yaratıcıdır. O, bütün kemâlâtı ve üstünlükleri kendisinde toplamışdır. Ehaddir, ya'nî zâtında, fi'llerinde ve sıfatlarında birdir. Benzeri yokdur.

Allahü teâlâ birdir, ezelîdir, ebedîdir ve kadîmdir. Her dürlü değişmekden uzakdır. Ondan başka her şey, bu varlık âleminde, zemân geçmesi ile eskiyerek bozulur ve değişmelere uğrar. Allahü teâlâ ise, her dürlü değişiklikden berîdir, uzakdır. O, hiç değişmez. "Bir, bir dahâ, iki eder" sözü zemânla hiç değişmiyeceği gibi, asrlar ve zemânın geçmesi de, Allahü teâlânın birliğini, ilmini ve kudretini değişdirmez.

Akl gibi bir ni'met verilmek ile, diğer mahlûklar içinden seçilmiş olan insan, yeryüzünde yaratıldığından beri, Allahü teâlânın var olduğunu anlamakdadır. Bu hakîkat, her din ve mezhebde, değişik bir şekl ile açıklanarak, ortaya konmuşdur. Fekat, insanların akılları değişik, anlama kâbiliyyetleri farklı olduğundan, herkes yaratıcıyı aradığında, Onu kendi tabîatına, meşrebine, ilm ve idrâkına uygun bir tarzda tesavvur etmişdir. Onu kendi anlayışına ve meşrebine göre ta'rîf etmişdir. Çünki insan, aklının aczi ve noksanlığı sebebi ile anlamadığını, bilmediğini, bildikleri gibi sanmışdır. Hakîkati bulduk diyenlerin çoğu, mecûsîlik, putperestlik gibi şerrin, bâtıl şeylerin tam içine dalmışlar, bu sebeb ile şirk ve dalâlete düşmüşlerdir.

İnsan, kendi noksan aklı ile, mutlak yaratıcıyı anlıyamıyacağından, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, her asrda, her kavme Peygamberler göndermişdir. Böylece, işin hakîkatini, doğrusunu insanlara öğretmişdir. Sa'îdlerden olanlar, îmân ederek kurtuldular, dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşdular.

Bedbaht, tâli'siz olanlar ise, i'tirâz ve inkâr ederek, hüzn ve hüsrânda kaldılar.

Her Peygamberin, yaşadığı asr, bulunduğu yer ve gönderildiği kavmin hâlleri, âdetleri, başka başkadır. Her Peygamber, Allahü teâlânın varlığını ve birliğini insanlara öğretirken; insanların dünyâ ve âhiret se'âdetlerine vesîle olacak ba'zı ahkâm ve ibâdetleri de beyân etdi. Târîhcilere göre, mîlâddan takrîben binaltıyüzelli sene önce, Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâmı Peygamber olarak gönderdi. Mûsâ aleyhisselâm, kendinden önce gönderilen Âdem, Nûh, İdrîs, İbrâhîm, İshak ve Ya'kûb "aleyhimüsselâm" gibi Peygamberlerin, kendi zemânlarında, kendi kavmlerine öğretdikleri, Allahü teâlânın varlığı ve birliği akîdesini ve îmân edilecek diğer şeyleri, Benî İsrâîl kavmine öğretdi. Farz olan ibâdetleri ve muâmelâta âid hükmleri de, heryere yayarak, Benî İsrâîli şirkden sakındırmağa çalışdı. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra, Benî İsrâîl çeşidli belâ ve karışıklıklara uğradı. Çünki, Mûsâ aleyhisselâmın öğretmiş olduğu, îmân esâslarını terk ederek, dalâlete düşdüler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâmı, peygamber olarak, Benî İsrâîle gönderdi. Îsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın varlığı ve birliği demek olan, tevhîdi ve diğer îmân esâslarını yayıp, öğreterek, doğru yoldan ayrılanların hidâyetine çalışdı ve Mûsâ aleyhisselâmın dînini kuvvetlendirdi.

Îsâ aleyhisselâmdan sonra, Ona tâbi' olanlar, dahâ önce Benî İsrâîlin doğru yoldan ayrıldıkları gibi, Îsâ aleyhisselâmın bildirdiği doğru îmândan ayrıldılar. Dahâ sonra, günbegün İncîl denilen kitâblar ve hıristiyanlığa âid risâleler yazdılar. Değişik yerlerde çeşidli rûhban cemiyyetleri teşekkül ederek, birbirlerine temâmen zıd karârlar aldılar. Böylece birbirinden temâmen farklı yetmişiki fırka ortaya çıkdı. Bunlar, tevhîd esâsını ve Îsâ aleyhisselâmın dînini temâmen terk etdiler. Çoğu putperest ve kâfir oldu. Bunun üzerine Allahü teâlâ, sevgilisi ve Peygamberlerin en üstünü olan Muhammed aleyhisselâmı, âhir zemân Peygamberi olarak, yer yüzüne [insanlara] gönderdi.

Mûsâ aleyhisselâmın teblîg etdiği dînin emrlerinin çoğu zâhirî amellere ve Îsâ aleyhisselâmın emrlerinin çoğu da, kalb bilgilerine âid idi. Bunların her ikisini de, kendinde toplayan, en kâmil, en son ve en mükemmel (üstün) din olmak üzere, Allahü teâlâ, İslâmiyyeti ve bu dîne mahsûs olan kitâbı **(Kur'ân-ı kerîm)**i Muhammed aleyhisselâma indirdi.

Allahü teâlâ şânı yüce Peygamberimize, melek vâsıtası ile, vahy göndererek, bütün insanlara, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emr etdiği zâhirî amellerden ve Îsâ aleyhisselâmın dîninin emr et-

diği bâtınî edeblerden asra ve zemâna uygun olanları içine alan ve bunlara zâhirî ve bâtınî pek çok hakîkatleri ekleyen en mükemmel islâm dînini bildirdi.

Îmân, ya’nî Allahü teâlânın birliği akîdesi, bütün semâvî dinlerde başka başka olmayıp, hepsi, tevhîd esâsı üzerine kurulmuşdur. Dinlerin aralarındaki fark, sâdece ibâdet bilgilerindedir. Îsâ aleyhisselâm göğe çıkarıldıkdan seksen sene geçinceye kadar, Allahü teâlânın varlığı ve birliği akîdesinde, aslâ bir ihtilâf ve çekişme olmamışdır. Bütün havârîler ve onlara tâbi’ olanlar ve tebe’-i tâbi’leri, İncîlde açıkca bildirilmiş olan Allahü teâlânın birliği akîdesi üzere yaşamış ve öylece de vefât etmişlerdir. İbtidâ yazılan üç İncîlin [Matta, Markos, Luka] hiçbirinde **(teslîs)**, ya’nî hıristiyanlardaki baba, oğul, rûh-ül kuds, üçlü inancına dâir tek bir harf dahî yokdu. Sonra Yuhannâya nisbet edilen dördüncü İncîl, yunanca olarak ortaya çıkdı. Bu İncîlde, Yunan felsefecilerinden Eflâtûnun fikri olan üç **(uknûm)** [üç asl, esâs varlık] ihtivâ eden ibâreler görüldü. O zemân, İskenderiyye mekteblerinde, Yunan felesoflarının Ravâkıyyûn ve işrâkıyyûn felsefeleri ve sözleri üzerine münâzara ve mücâdele devâm ediyordu. **[Ravâkıyyûn (Stoicism):** Mîlâddan üç asr önce Atinada Yunan felesofu Zenon tarafından kurulan bir felsefe mesleğidir. **İşrâkıyyûn:** Pisagor tarafından kurulan felsefe mesleğidir. Bu iki felsefe hakkında ileride bilgi verilecekdir.] Eflâtûn tarafdârı kimseler, Yuhannâ İncîlinin revâc bulmasını istediler. Ancak o zemâna kadar, Îsâ aleyhisselâmın dîninde hâşâ (Allah üçdür) diye bir söz işitilmediğinden, Îsâ aleyhisselâmın dînine inananlar, bunu kabûl etmeyip, şiddet ile red etdiler. Böylece, Îsâ aleyhisselâmın dînine inananlar, iki kısma ayrıldı. Aralarında pek çok münâzara ve muhârebeler oldu. Mîlâdın 325. ci senesinde Birinci Kostantin zemânında, İznikde toplanan rûhban cem’iyyeti, Îsâ aleyhisselâmın dîninin esâsı olan tevhîdi [Allahü teâlânın birliğini] terk etdiler. Eflâtûn tarafdârı olan Büyük Kostantinin baskısı ile üç uknûm fikrini, ya’nî baba, oğul, rûhül-kuds akîdesini [inancını] kabûl etdiler. O günden sonra, teslîs akîdesi her tarafa yayılmaya başladı. Îsâ aleyhisselâmın dînine inanan hakîkî mü’minler, dağılarak perîşan oldular. Böylece, Eflâtûnun felsefesi meydâna çıkıp, Îsâ aleyhisselâmın dîni terk olundu. Bu dîne inanan hakîkî mü’minler ise, gizlendiler. Bu şekilde tevhîd dîninin yerine, teslîs akîdesi geçip, gitdikçe kuvvetlendi ve Allahü teâlânın bir olduğuna îmân eden nasârâdan, şurada burada kalanları da, teslîs akîdesine sâhib kiliseler tarafından aforoz edilip, katl edilerek, imhâ edildiler. Az zemân sonra, bunlardan hiç kimse kalmadı.

399 [m. 1054] senesinde İstanbul Patrîki Mihâel Kirolarius, merkezi Romada olan garb kilisesinin, tehammülü mümkin olmıyan baskılarına dahâ fazla dayanamıyarak, isyân etdi. Romadaki papanın, Îsâ aleyhisselâmın halîfesi ve [ilk papa olarak kabûl edilen havârîlerden] Petrusun vekîli olduğunu inkâr etdi. Papazların halkdan ayrı yaşamaları gibi, ba'zı aslî mes'elelerde Roma kilisesine muhâlefet etdi.

Konsey ismini verdikleri rûhban meclislerinin her birinde, i'tikâd esâsları birbirinden temâmen farklı kararlar verdiler. Aldıkları bu kararlara muhâlif olanlardan ayrıldılar. Böylece yetmişiki fırka hâsıl oldu. Buna rağmen, Roma kilisesi, eski bildiğinden şaşmayıp, önceki yoluna devâm etdi. O asrlarda Avrupada yaşayan hükümdârlar, bu husûsdaki hâdiselerden, olaylardan temâmen habersiz ve câhil idiler. Emrleri altında bulunan, koyun sürüsü gibi milletleri istedikleri şeklde soyuyor ve çeşid çeşid zulmler yapıyorlardı. Hükümdârlar, bu soygunculuk ve zulme kimsenin karşı çıkmaması için, papazların câhil halk üzerindeki nüfûzlarını, kendi menfe'atleri istikâmetinde kullanıyorlardı. Sanki papazların emrleri altına girmiş idiler. Papazlar, hükümdârların câhilliğini, za'fiyyetlerini ve düşüncelerini pekiyi bildiklerinden, onların hükümranlık kuvvetlerini kendi menfe'atlerine hizmetde kullandılar. Zâhirde Avrupanın hâkimi, hükümdârlar görünüyorsa da, Avrupanın müstakil ve yegâne hâkimi papazlar oldular. Hattâ hıristiyanlığın ilk zemânlarında, papaların arzû ve isteklerinin yerine getirilmesi, İtalyan hükümdârlarının tasdîkine bağlı idi. Dahâ sonra papaların nüfûzları öyle bir dereceye ulaşdı ki, istediklerini imperatör yapıp, istemediklerini azl etdiler. O zemânki câhil halk ise, hiçbir şey bilmediklerinden, hem hükümetlerinin zulm ve eziyyetleri altında, hem de papazların hırs ve tama'ları arasında ezildiler. Her çeşid eziyyet ve cefâya katlandılar. Bu hâllerine (Allahın emri böyle imiş) diye susarak, sabr etdiler. Böylece, Avrupa kıt'ası başdan başa cehâlet karanlığı ve teassûb içinde harâb ve vîrân oldu.

Bu sırada İslâm memleketleri, hıristiyan Avrupanın tam tersi bir idâre altında idi. Arabistân, Irak, Îrân, Mısr, Türkistân; Emevî ve Abbâsî halîfelerinin idâresiyle her cihetden, maddî ve ma'nevî terakkîler yapmış idi. [O zemân müslimânlar, rûhen ferah, maddeten de, refâh içerisinde idiler.] Müslimânlar İspanyayı, Endülüs Emevî sultânlarının emri altında, en güzel şeklde i'mâr etmiş, medeniyyetin en yüksek zirvesine ulaşmışlardı. İlm, san'at, ticâret ve zirâata ve güzel ahlâka çok ehemmiyyet verilmişdi. İspanya dahâ önce, Gotlar elinde vahşî bir belde iken,

müslimânların idâresine geçdikden sonra, sanki Cennet bağçeleri gibi olmuşdu. Avrupalı ilm adamları ve sanâyi'ciler, İslâmın hakkını hiçbir vakt ödeyemezler. Bunlar, ilelebed müslimânlara teşekkür etmelidirler. Çünki, Avrupaya ilm, güzel ahlâk kıvılcımı, ilk def'a, Endülüs müslimânlarından sıçramışdır.

Kurûn-ı vüstâ dediğimiz, Ortaçağda, Endülüsde ortaya çıkan islâm medeniyyeti, Endülüsün dışına taşarak, Avrupaya yayıldı. Endülüsdeki medeniyyeti gören kâbiliyyetli ba'zı Avrupalılar ortaya çıkdı. İslâm âlimlerinin kitâblarını, Avrupa lisanlarına terceme etdiler. Bunların, terceme ve te'lîf ederek, neşr etdikleri kitâblar sâyesinde, Avrupa halkı cehâlet uykusundan uyanmağa başladı. Nihâyet 923 [m. 1517] senesinde, Almanyada Martin Luther ortaya çıkıp, hıristiyanlığın müceddidi, yenileyicisi olmak istedi. Luther, Roma kilisesinin akla uymıyan bir çok esâslarına karşı çıkdı. [Martin Luther, Alman papazıdır. Hıristiyanlığın bir kısmı olan, Protestanlığı kurdu. Papaya bağlı olan hıristiyanlara katolik denir. 888 [m. 1483] de tevellüd, 953 [m. 1546] de öldü. Çok kitâb yazdı. Papaya düşman olduğu gibi, azılı bir islâm düşmanı idi. Katoliklerle protestanlar da birbirlerine düşmandırlar.] Ondan sonra Kalvin ortaya çıkdı. Lutherin i'tirâzlarını tasdîk etmekle berâber, ba'zı mes'elelerde ona muhâlefet etdi. Luther ve Kalvin Roma kilisesinin ibâdet ve îmân şekllerini red etdiler. Papanın, Petrusun vekîli ve Îsâ aleyhisselâmın halîfesi olduğunu inkâr etdiler. Luther ve Kalvinin peşinden gidenler **(protestan)** diye ismlendirildi.

Roma kilisesi, dahâ önce şark kilisesinin kendisinden ayrılması ile tebe'asının üçde birini gayb etdiği gibi, protestanlığın ortaya çıkması ile de, üçde birini dahâ gayb etdi. Bu hâl, papaların akllarını başlarından aldı. Zemânlarındaki katolik kralların askerî kuvvetlerini kullanıp, protestanları kılınçdan geçirerek zafere ulaşmak gibi, çok kötü bir tedbîre başvurdular. Fekat hiçbir zemân, zor ile, îmânı ve vicdânı değişdirmek mümkin olmadığından, bu tedbîr aksine te'sîr etdi. Protestanlığın İngiltere ve Amerikada da yayılmasına sebeb oldu. Bunun üzerine, Roma kilisesi, diğer din mensûblarını ve vahşî kavmleri hıristiyanlaşdırarak, nüfûzunu artdırmak sevdâsına düşdü. Dünyânın her tarafında husûsî katolik mektebleri kurdu. Katolik dînini duyurmak ve yaymak için **(misyoner)** ismini verdikleri çok müte'assıb papazlar yetişdirdi. Bunları bölük bölük Amerika, Japonya, Çin, Habeşistân ve diğer islâm memleketlerine gönderdi. Misyonerler, gitdikleri yerlerde sâdece ba'zı câhilleri çeşidli va'dler ve menfe'atlerle aldatabildiler. Câhil kavmlerde, anayı kızının, oğulu babasının

aleyhine tahrik ederek birbirlerine düşman etdiler. Bulundukları memleketlerde, çeşidli karışıklık ve ihtilâller çıkardılar. Dahâ sonra, hükûmetler ve halk, misyonerlerin fitne ve fesâdından bıkıp, usanarak, bulundukları her memleketden sürüp çıkardılar. Ba'zı memleketlerde ise, dahâ şiddetli cezâlar verilerek, i'dâm edildiler. Bu misyonerler, hıristiyanlığı yaymak behânesi ile, insanlığa o kadar zarar vermişlerdir ki, bütün dünyânın hıristiyanlıkdan nefret etmesine sebeb oldular. Hele Roma kilisesinin, hıristiyan katolik te'assubu ve mal hırsı ile, bir misli dahâ görülmemiş, vahşiyâne tedbîrleri ve insanlığın yaratıldığı günden beri işitilmemiş işkenceleri, meselâ Sen Bartelmi gecesi ve engizisyon katliâmları hakkında yazılmış târîh kitâblarını okuyan insanın, tüyleri ürperir.

Katolik kilisesinin, katolikliği yaymak için misyonerler yetişdirerek fe'âliyyete geçmesi üzerine, protestanlar da, buna karşı boş durmadılar. Çeşidli yerlerde, cem'iyyetler kurarak, çok büyük sermâyeler topladılar. [İngilterede, islâmiyyeti yok etmek için kurulmuş olan, Müstemlekeler nezâretinin idâresinde] dünyânın her yerine protestanlığı anlatan kitâblar, câsûslar ve misyonerler gönderdiler. Dahâ sonra neşr olunan masraf defterlerinde bildirildiğine göre, 1219 [m. 1804] senesinde kurulan İngiliz **(Bible House=İncîl Evi)** ismindeki protestanlık cem'iyyeti, İncîli ikiyüzdört lisana terceme etdirdi. Bu cem'iyyet vâsıtası ile, 1287 [m. 1872] senesinin sonuna kadar, basılan ve dağıtılan hıristiyanlık kitâblarının adedi, hemen hemen 70 milyona vardı. Yine bu cem'iyyet, protestanlığı yaymak için, 1872 senesinde ikiyüzbeş bin üçyüz onüç (205313) İngiliz altını sarf etmişdi ki, bugünkü para ile [1988 senesinde bir ingiliz altını 150.000 Türk Lirası kıymetinde iken] 30 milyar 786 milyon Türk Lirası tutmakdadır. [Bu cem'iyyet, ingiliz müstemlekeler nezâretinin idâresi altında, bugün dahî fe'âliyyetde olup, dünyânın birçok yerlerinde revirler, hastahâneler, konferans salonları, kütübhâneler, mektebler, hattâ sinema salonları gibi eğlence yerleri, spor tesîsleri kurmakda, buralara devâm edenleri prostestanlığa teşvîk için fevkal'âde gayret sarf etmekdedir. Katolikler de, aynı sûretde çalışmakdadır. Bunlar, aynı zemânda, fakîr memleketlerdeki gençlere iş bulmakda, ehâliye yiyecek yardımı yapmakda ve böylece onları hıristiyanlığa teşvîk etmekdedirler.] Böylesine fe'âliyyet göstermelerine rağmen, Avrupalılar eskisi gibi kör olmayıp gözlerini çokdan açmışlar, bu misyonerlerin ve câsûsların nasıl bir başbelâsı, yalancı, fitneci kimseler olduklarını def'alarca tecribe ederek öğrenmişlerdir. Bunun için, misyonerlerin Avrupalılar arasın-

da i'tibârları yokdur. Misyonerler, neşr ederek bedâva dağıtdıkları [sayısı çok büyük rakamlara varan] kitâbları, Avrupada kendi milletlerine dağıtmayıp, diğer memleketlere göndermekdedirler. Kendileri, bulundukları devletin kanûnlarına tâbi' olmadıkça, bir diğer Avrupa memleketine aslâ sokulmuyor, hele kendi dinlerini yaymağa cesâret edemiyorlardı. [Katolik misyonerlerin, protestan olan memleketlerde katolikliği yaymalarına, protestan misyonerlerin de, katolik memleketlerde protestanlığı yaymalarına aslâ izin verilmemekdedir.] Böyle bir hareket görüldüğü anda, devletin polis kuvvetleri vâsıtası ile memleketden sürülüp, hudûd dışı edilmekde idiler. Bu misyonerler gitdikleri her Avrupa memleketinde, horlanıp, hakîr görülerek aşağılanmışlardır.

Misyonerler [ve ingiliz müstemlekeler nezâretinin câsûsları], Osmânlı devletinin, İslâmiyyetin dışındaki diğer dinlere tanımış olduğu serbestlikden istifâde etmesini çok iyi bildiler. Kırk elli seneden beri, Osmânlı devletinin himâyesinde olan memleketlere sızdılar. Değişik yerlerde, mektebler kurup, gûyâ insanlığa hizmet için, halkın çocuklarını bedâva okutuyoruz diyerek, ba'zı câhilleri aldatdılar. Her memleketde câhiller, dinlerinin emrlerini ve vazîfelerini lâyıkı ile bilmedikleri için, bilhâssa protestanlık teşkilâtının maddî sermâyesi çok büyük olduğundan, protestanlığı kabûl edenlere aylık ve yıllık maâşlar bağladılar. Bununla da kalmayıp, elçilik ve konsolosluklar vâsıtası ile, protestan olanlara, çeşidli devlet kademelerinde, vazîfeler almalarına da yardım etdiler. Anadolu ve Rumelideki Osmânlı tebe'asından, ba'zı saf hıristiyanları iğfâl edip, kendilerine bağlamağa muvaffak oldular. Fekat bunları altınla, parayla aldatıp kendilerine bağladıklarından arzû etdikleri derecede istifâde edemediler. Elhamdülillah ki, şöhretli ve tanınmış bir müslimânı dahî iğfâl etmeğe [aldatıp hıristiyan yapmağa] muvaffak olamamışlardır.

Misyonerler, müslimânları aldatmak için 1282 [m. 1866] senesinde İstanbulda basdırdıkları Türkçe İncîlin sonunda (Bu kitâb, Alî beğin tercemesi ve Türâbî efendinin himmeti ile dahâ önce basılan nüshanın müsahhah, düzeltilmiş hâlidir) ibâresini yazmışlardır. Bu yazı ile güyâ, ba'zı müslimânları aldatmağa muvaffak olduklarını açıklamışlardır. O târîhlerde birkaç yüz altın karşılığı, İncîli terceme eden kimseyi biz biliyoruz. Fekat protestanlığı kabûl etdiği meçhûldür. Ayrıca, Alî beğ nâmında bu işe ehl, tanınmış bir kimse bulunmadığından, sahte bir ism olması ihtimâli de hiç uzak değildir. Çünki tanınmış bir kimse olsa, herkesin tanıdığı lakabı ile yazılması îcâb ederdi. Türâbî efendiye gelince, Mısrda oturan ve bir protestan kızı ile evli olan bu kimsenin, onlara

böyle bir hizmetde bulunması şaşılacak birşey değildir. Fekat kendisinin, hiçbir vakt protestan âyinlerini beğenip, takdîr etdiği görülmemişdir. Bil'aks, onların her dürlü çirkinliklerini ortaya koyduğundan, din değişdirdiğine inanılamaz. Öyle bile olsa, Türâbî efendi, herkesin tanıdığı bir kimse olmayıp, Mısr idâresi tarafından çocukluğunda İngiltereye gönderilmiş ve orada papaz mektebinde yabancı dil öğrenmişdir. Bu ise, (Türâbî efendi İslâmiyyeti öğrenmeden protestanlığa meyl etmiş) demekdir.

Hiç bir hıristiyan; İslâmiyyeti bilen, İslâm terbiyesi görmüş, İslâmiyyetin hakîkatına vâkıf olarak, kelime-i tevhîdin rûhânî lezzetini almış, güzel kokusunu his etmiş, akllı bir müslimânın protestanlığı kabûl etdiğini gösteremez. Şâyed gösterirse, para, himâye ve mevki' gibi şeylerden birisi sebebi ile olup olmadığını araşdırmak îcâb eder. **(Allahü teâlânın ortağı ve benzeri yokdur. Onu bunlardan tenzîh ederim)** diyen bir kimseye, (Allah birdir, fekat üçdür veyâ Allah üçdür, fekat birdir) fikrini kabûl etdirip, inandırmak pekgüç, hattâ mümkin olmıyan bir şeydir. Îmân esâslarını bilen bir müslimân, felsefe ile çok meşgûl olunca, felsefecilerin yoluna meyl etmesi belki mümkindir. Fekat, hıristiyan olması aslâ mümkin değildir. Bu sebeb ile, İslâm dîninin gerçek koruyucusu Allahü teâlâ olduğundan, misyonerlerin sinsi ve zararlı fe'âliyyetlerinde, müslimânlar için korkulacak hiçbir tehlüke yokdur. Hattâ böyle bir tehlükenin hâtıra gelmesi bile bizce bir nev'i tenezzülden ibâretdir. Fekat, memleketimize gelen papazlar, ingiliz müstemlekeler nezâreti tarafından kendilerine verilen vazîfe îcâbı, hâşâ İslâm dîninin, bâtıl ve hıristiyanlığın ise üstünlüğü husûsunda ba'zı kitâblar yazıp, ücretsiz olarak dağıtmağa başladılar. Bir takım yalan ve hîleler ile, bâtılı hak gibi göstermeğe çalışmakdadırlar. Misyonerlerin bu yalan ve iftirâlarına cevâb vermek, ilm sâhibi olan müslimânlara farz-ı kifâyedir. Bunların asl maksadları, dîn-i islâmı karışdırarak, her zemân ve her memleketde yapdıkları gibi; zevc ile zevce, evlâd ve akrabâ arasına düşmanlık tohumları atmakdır. [Çünki bu kimseler, bu günkü İncîlleri Allah kelâmı zan etmekde ve onların emrlerine göre hareket etdiklerini söylemekdedirler.] Matta İncîlinin onuncu bâbının otuzdört ve otuz beşinci âyetlerinde hâşâ Îsâ aleyhisselâmın, (Yeryüzüne selâmet getirmeğe geldim sanmayın, ben selâmet değil, kılıç getirmeğe geldim. Çünki ben, adamla babasının ve kızla anasının ve gelinle kaynanasının arasına ayrılık koymağa geldim. Ve kendi ev halkı, adamın düşmanları olacakdır) diye emr etdiği yazılıdır. Misyoner papazlar, buna uyarak, câhilleri aldatıp, devlet aleyhine tahrîk ederek, kışkırtdılar. Asl

maksadları, bu yolla islâm dînini ve Onun hâmîsi olan Osmânlı devletinin varlığını, tehlükeye düşürmek idi. Osmânlı devletinin merhamet ve himâyesi altında, gâyet râhat bir hayât süren hıristiyan tebe'a arasına, bu yolla, nifak ve düşmanlık tohumlarını atdılar. Eshâb-ı kirâmdan, zemânımıza kadar, her islâm devleti, emri altında bulunan diğer din mensûblarının aslâ din işlerine karışmamış, bunları hiçbir zemân dinlerinden dolayı incitmemişlerdi. Bilhâssa Osmânlı devleti, altıyüz seneden beri, emri altında bulunan gayr-i müslimlerin din işlerine hiçbir sûretde karışmamakla berâber, ibâdetlerini yapmalarına da, her dürlü yardım ve kolaylığı da sağlamışdır. Bu yardımın ve adâletin yapılmasını islâmiyyet emr etmekdedir. Peygamberimizin bu husûsdaki emrleri, islâm kitâblarında, meselâ **(Herkese Lâzım Olan Îmân)** kitâbında yazılıdır. Bunun için, hiçbir din mensûbuna akîdesinden [inancından] dolayı tahkîr edilip, tecâvüz edilemiyeceği, Osmânlı devletinin temînâtı [garantisi] altında idi. Hem bir insanın evinde müsâfir olacaksın, hem de onun îmân etdiği [inandığı] mukaddes şeyleri ayak altına alıp, kötüleyeceksin. Böyle bir şey, dünyânın hiçbir yerinde görülmemişdir. Burada mühim olan husûs, islâm düşmanlarının, yıkıcı sözleri, yazıları, kitâbları ve [televizyonları, teyp, video kasetleri] ile islâmiyyete yapdıkları iftirâlardır. Bu yalan ve iftirâlara herkesin dikkatini çekmek, [onlara cevâb vermek] ve kendilerinin doğru gibi yapdıkları neşriyyâtın [yayınların] ne gibi çürük esâslara bağlı olduğunu bütün âleme göstermekdir. Bilhâssa **(Şems-ül-hakîka)** ismi ile neşr etdiğim türkçe kitâbda, misyonerlerin islâmiyyete yapdıkları hücûmlara, gâyet güzel cevâb verilmişdir. Bu kitâbımda, hıristiyanlıkla ilgili bir çok husûs etraflıca anlatılmış, birçok süâller de ortaya konmuşdur. Hâl böyle iken, hıristiyan papazlar ne bu soruları, ne de Hindistânın büyük âlimlerinden Rahmetullah Efendinin arabî olarak yazmış olduğu ve dahâ sonra Türkçeye terceme edilen **(İzhâr-ül-hak)** ismli mükemmel kitâbını hiç görmemiş gibi, yeniden bir takım yalan ve uydurma kitâb ve risâleler neşr etmekdedirler. Eski iftirâlarını bu kitâblarında da aynen tekrâr etmekdedirler. **(Şems-ül-hakîka)** ve **(İzhâr-ül-hak)**da kendilerine tevcîh etdiğimiz süâllerin birine dahî cevâb vermekden âciz kalmışlardır.

Fârisî **(Makâmât-i ahyâr)** kitâbının üçyüzdoksanıncı sahîfesinde diyor ki: Protestan papazı Fander, hıristiyanlar arasında çok meşhûr idi. Protestan misyoner teşkilâtı, seçdikleri papazlar ile Fanderi Hindistâna gönderdi. Hıristiyanlığı yaymak için çalışacaklardı. 1270 [m. 1854] senesinin Rebî'ul-âhır ayında ve Recebin onbirinci günü, bu misyoner hey'eti, âlimler ve seçilmiş zât-

lar arasında, Delhînin büyük islâm âlimi Rahmetullah efendi ile münâzara [ilmî mücâdele] yapdılar. Uzun münâkaşalar netîcesinde, Fander ve yardımcıları cevâb veremez hâle geldiler. Dört sene sonra, ingiliz hükûmeti Hindistânı işgâl edince [ve müslimânlara ve bilhâssa sultâna ve din adamlarına korkunç işkenceler yapınca] Rahmetullah efendi, Mekke-i mükerremeye hicret eyledi. 1295 [m. 1878] senesinde, bu misyoner hey'eti İstanbula gelerek, hıristiyanlık propagandasına başladı. Sadr-ı a'zam Hayrüddîn pâşa,[1] Rahmetullah efendiyi İstanbula da'vet etdi. Misyonerler, karşılarında Rahmetullah efendiyi görünce, çok korkdular. Süâllere cevâb veremiyerek, firâr etmekden başka çâre bulamadılar. Pâşa, bu büyük islâm âlimine çok ihsânda bulundu. Hıristiyanları nasıl red ve perîşân etdiğini yazmasını ricâ etdi. Bu da, Recebin onaltıncı gününden Zilhicce sonuna kadar, arabî **(İzhâr-ul-hak)** kitâbını yazdı ve Mekkeye gitdi. Hayrüddîn pâşa, bunu türkçeye terceme etdirip, ikisini de basdırdı. Avrupa dillerine de terceme ve tab' ve her memlekete neşr edildi. İngiliz gazeteleri, (Eğer bu kitâb yayılırsa, hıristiyanlık çok zarar görecekdir) yazdılar. Bütün müslimânların halîfesi olan sultân ikinci Abdülhamîd hân "rahmetullahü aleyh", 1304 Ramezân ayında tekrâr da'vet edip, serâyında çok hurmet ve ikrâm yapdı. Rahmetullah efendi 1308 [m. 1890] Ramezân ayında Mekke-i mükerremede vefât eyledi.

Allahü teâlânın yardımı ile, şimdi yazmağa başladığımız bu türkçe kitâba **Cevâb Veremedi (Diyâ-ül-kulûb)** ismini verdik. Fekat, şurası iyice bilinmelidir ki, bu kitâbı yazmakdan maksadımız, sâdece protestan misyonerlerin, islâm dîni aleyhinde neşr etdikleri kitâb ve broşürlere cevâb vermek, onlara mukâbele etmek vazîfesini yerine getirmekdir. Dinlerini ve râhatlarını korumak isteyen hıristiyan hemşehrilerimiz de, bu misyonerlerden râhatsız ve zararlarını def' etmek husûsunda bizim ile aynı fikrdedirler.

HARPUTLU İshak Efendi

Lâ ilâhe illallah, el-melikül hakkul mübîn,
Muhammedün Resûlullah, sâdikul va'dil emîn.

---

[1] Hayrüddîn pâşa, 1307 [m. 1889] da vefât etdi.

— 3 —
DİYÂ-ÜL-KULÛB
(KALBLERİN ZİYÂSI)

Allahü teâlâ vardır, birdir. Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyyesi sekizdir. Bunlardan birincisi, **(Hayât)** sıfatıdır.

Protestan râhibleri, İstanbulda islâmiyyetin aleyhine neşr etdikleri risâlelerden birinde:

(Hıristiyanlığın fazîlet ve üstünlüğü, günlük hayât ve dünyâ hâkimiyyetine yakışacak te'sîrleri ile insanlar arasında çok sür'atli bir şeklde yayılmasından anlaşılmakdadır. Allahü teâlâ hıristiyanlığı, diğer dinlerden üstün, hakîkî bir din olarak dünyâya göndermişdir. Yehûdîlerin mahv olması, üzerlerine büyük belâların gelmesi ve yehûdî milletinin dağılıp bozulmasının sebebi, hıristiyanlığı inkâr etdikleri için, Allah tarafından kendilerine verilen açık bir cezâdır.

İslâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh olup, hükmü kalkmışdır denilirse, acaba islâmiyyetdeki hayât kuvvetinin, yaşama şeklinin, insanların kalblerini kendi tarafına çekme kuvvetinin, hıristiyanlıkdaki bu kuvvetden dahâ üstün olduğu ortaya çıkmış mıdır? Yâhud, islâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlar üzerine, yehûdîlerde olduğu gibi, müdhiş belâlar gelmiş midir? Hıristiyanlık üçyüz sene kadar devlet gücü olmadan yayılmışdır. İslâmiyyet ise, hicretden sonra, din olma şeklinden çıkıp devlet gücüne sâhip oldu. Bunun için, islâmiyyet ile hıristiyanlığın insanların kalblerine olan rûhânî ve ma'nevî te'sîrlerinin hakîkî nisbetini tesbît etmek, güç bir işdir. Fekat, Îsâ aleyhisselâm üç sene insanları dîne da'vet etmişdir. Bu zemân içinde kendisine pek çok kimse tâbi' oldu. Bunların içinden oniki havârîyi seçdi. Başka bir zemânda "İncîl müjdeleyicileri" ismi ile, yetmiş kişi dahâ seçdi. Bunları, insanlara doğru yolu göstermeleri için gönderdi. Dahâ sonra, yüzyirmi kişiyi de, bir yerde toplamışdır. Havârîlerin bildirdiklerine göre, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmesine kadar kırk gün içinde kendisine inanan 500 hıristiyanı da dîne da'vet için gönderdiği Pavlosun mektûblarında açıkca yazılıdır) demekdedirler.

İstanbulda neşr etdikleri bu risâle şöyle devâm ediyor: *(Arab*

târîhcilerden İbni İshak,[1] Vâkıdî, Taberî, İbni Sa'd[2] ve diğerlerine göre, Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" ilk îmân edenler, kendi hanımı hazret-i Hadîce, evlâdlığı ve kölesi Zeyd bin Hârise, amcasının oğlu Alî bin Ebî Tâlib, vefâkar dostu ve mağara arkadaşı Ebû Bekr-i Sıddîk ile bunun ihsânlarına kavuşmuş birkaç köleden ibâretdir. Hazret-i Ömerin islâmiyyeti kabûl etdiği târîhe kadar, ya'nî bi'setin altıncı senesine kadar, müslimân olanlar elli kişidir. Bir rivâyetde kırk veyâ kırkbeş erkek ile on veyâ onbir kadından ibâretdir. Yine Mekkeli müşriklerin eziyyet ve düşmanlıkları sebebi ile, bi'setin onuncu senesinde, ikinci def'a Habeşistâna hicret eden müslimânların sayısı yüzbir kişiye, ya'nî 83 erkek ve 18 kadına ulaşmışdı. Vâkıdî,[3] kitâbında, hicretden ondokuz ay sonra vukû' bulan, Bedr gazâsında bulunan muhâcirlerin sayısının seksenüç kişi olduğunu bildirmekdedir. Buna göre, hicrete kadar geçen onüç senede Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" inananların sayısı ancak yüze ulaşabilmişdir. Hicret esnâsında tâbi' olanlar ise yetmişüç erkek ve iki kadından ibâret olduğu yine târîhlerde yazılıdır. Bu kıyaslamadan sonra, hıristiyanlık ve müslimânlıkdan hangisinin kalblere te'sîrinin dahâ fazla olduğu ortaya çıkar. Çünki, herhangi bir zorlama ve kuvvet olmaksızın, Îsâ aleyhisselâm ile Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem", sâdece teblîg etmek sûreti ile îmân edenlerin sayısı birbirine mukayese edildiğinde; Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" onüç senelik da'vetinin netîcesi, kendisine yüzseksen kişi inanmışdır. Îsâya "aleyhisselâm" ise, üç senede beşyüzden çok kimse inanmışdır. Bundan sonra, hıristiyanlığın ve islâmiyyetin yayılma şekli değişmişdir. Bu değişikliğin sebebi ise, sâdece kullanılan vâsıta ve sebeblerdendir. Bunların başında ise, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin muhâribliği gelmekdedir. Harblerde gâlib olup, terakkî ederek, birden bire yayılmışlardır. Yoksa islâmiyyet, hıristiyanlık gibi, insanların kalblerine olan kuvvetli te'sîri sebebi ile yayılmamışdır. İlk hıristiyanlar ise, Perslerin [Îrânlıların] ezâ ve cefâlarına üçyüz sene tehammül etdiler. Çeşidli mâni'lerle karşılaşdıkları hâlde, o kadar çabuk yayıldılar ki, mîlâdın 313. cü senesinde, birinci Kostantin hıristiyanlığı kabûl etdiği zemân, hıristiyanların sayısı birkaç milyona ulaşmışdı. Müslimânlara mağlûb olan milletler, zâhirde islâmiyyeti kabûle pek zorlanmazlardı. Fekat, hayli tahriklerle millî örf ve âdetlerin-

---

[1] İbni İshak, 151 [m. 768] de Bağdâdda vefât etdi.
[2] İbni Sa'd Muhammed Basrî 230 h.de vefât etdi.
[3] Muhammed Vâkıdî 207 [m. 822] de vefât etdi.

den mahrûm edildiler. Çeşidli düşmanlıklara ma'rûz kalmalarından başka, kendi dînî âyinlerini yerine getirmelerine sebeb olan şeyler de yasaklanmışdı. Çâresiz kalarak bu zorluklara ve tazyîklere katlandılar. Bu, kendilerini ma'nevî olarak islâmiyyetin kabûlüne zorlamak idi. Meselâ, Ömer-ül-Fârûk "radıyallahü anh" zemânında dört binden çok kilisenin yıkıldığı bildirilmişdir. Binlerce, câhil, dünyâya düşkün, hâmîsiz kimselerin, o zemânki karışıklıklar arasında mal ve mevki' sâhibi olmak için islâmiyyeti kabûl etmelerine hayret edilmez. İslâmiyyetin bu şeklde yayılması, İskender gibi ba'zı cihangirlerin ortaya çıkmasına benzer. Müslimânların yapdığı büyük fethler, Kur'ân-ı kerîmin Allah tarafından gönderilen bir kitâb olduğunu göstermez. Hattâ müslimânların bunca fethleri ve çalışmaları, emrleri altında bulunan hıristiyanlara pek hoş gelmemişdir. Hâlbuki hıristiyanların da'veti Perslere dahâ çok te'sîr etmişdi. Zîrâ, bugün Avrupada, küçük bile olsa bir putperest cem'iyyeti bulunamaz. Müslimân ülkelerde ise, pek çok hıristiyan bulunmakdadır.

Yehûdîler, hıristiyanlığı red etdikleri için, Allahü teâlânın gadâbına uğradılar. Vatanlarından çıkarılarak, dünyâ üzerinde, her yerden koğulan, kötü bir kavm oldular. Acabâ hıristiyanlar da, islâmiyyeti red etdikleri için, yehûdîlerden dahâ fazla veyâ onlar kadar olsun bir musîbet ve belâya uğramışlar mıdır? Bugün yer yüzünde 150 milyon kadar müslimân bulunduğu hâlde, hıristiyanların sayısı 300 milyonu aşmışdır. Allah tarafından gönderilen hak din, adâleti ve insâfı emr eder. Kâmil bir îmân ve ibâdet sebebi ile Allahü teâlâya yaklaşma se'âdetini bahş eder. Bu din, kendisine inanan bir kavmi en yüksek derecelere ulaşdırıp, maddî ve ma'nevî huzûr içinde olmalarına sebeb olur. Bu husûslar şübhesizdir. Eğer islâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh edilip, hükmü kalkmış olsaydı, İslâm memleketlerinin servet ve se'âdet ile diğer memleketlerden üstün olması îcâb ederdi. Hâlbuki İslâmiyyetin doğduğu yer Arabistân olup, burası Muhammed "sallallahü aleyhi sellem" zemânında müslimânların emri altına girmişdi. Müslimânlar dahâ sonra, ilk halîfeler zemânında da, dünyânın zengin pek çok milletlerini emrleri altına almışlar, onlara hükm etmişlerdi. Fekat, ne çâre ki, az vaktde hâsıl olan o zenginlik, az zemânda yok oldu. Bugün bile, arablar fakîrlik içerisindedirler. Müslimân beldelerin çoğu harâb, arâzîleri zirâatdan mahrûmdur. Buralarda yaşayan müslimânlar servet, medeniyyet ve i'mârdan uzakdır. İlmde ve san'atda Avrupaya muhtâc olmuşlardır. Hattâ bir mühendis lâzım olsa, Avrupadan getirtirler. Denizcilik ve askerlik bilgilerini öğrenmek için gençlerinin tahsîl ve terbiyeleri,

hıristiyân mu'allimlerine bırakılır. Müslimân askerlerin harblerde kullandıkları silâhlar, âlimlerin ve kâtiblerin üzerine yazı yazdıkları kâğıdlar, en büyük ve en küçüğünün giydiği elbiseler ve kullandıkları eşyânın çoğu hıristiyan memleketlerinde i'mâl edilmişdir. Hiç kimse oralardan getirtilmiş olduğunu inkâr edebilir mi? Müslimân askerlerin kullandıkları silâhlar dahî, Avrupadan getirtilir. Avrupa ise, hıristiyanlık sâyesinde nüfûs, terbiye, devlet ve servetce terakkî etmiş, ilerlemişdir. Mükemmel hastahâneler, muntazam mektebler ve fakîrhâneler inşâ etmişlerdir. Şimdi, diğer memleketlere de hastahâneler kurarak, mu'âllimler ve kitâblar göndererek hıristiyanlığı yaymağa çalışıyorlar. Müslimânlar ise putperestleri ve hıristiyanları, islâmiyyete da'vet için gayret ve hamiyyet etmiyor, milyonlarca Kur'ân-ı kerîm tercemeleri dağıtmıyor, âlimler ve da'vetciler göndermiyorlar. Eğer islâmiyyetin zuhûru ile hıristiyanlık nesh edilmiş, hükmü ortadan kalkmış olsaydı, hâl hiç böyle olurmuydu....)

CEVÂB: Hıristiyan misyonerlerinin dağıtdıkları bu risâlelerde, öne sürülen fikrler, hülâsa edildiğinde; hıristiyanlığın islâm dîninden dahâ fazîletli, doğru ve nesh edilmemiş [hükmünün kalkmamış] olması, şu birkaç delîle bağlanmışdır: Hıristiyanlığın sür'at ile yayılması, yehûdîler üzerine gelen büyük belâların hıristiyanlar üzerine gelmemiş olması, islâmiyyetin kılıç ile, ya'nî harb ile, hıristiyanlığın ise, nasîhat, güzellik ve insanlara merhamet ile yayılması, hıristiyanların nüfûsca müslimânlardan çok olması, hıristiyan devletlerin güçlü olması, hıristiyanların sanâyi', zenginlik ve memleketlerinin i'mârında müslimânlardan ileri olması ve iyilik yapmağa çalışıp, buna çok ihtimâm göstermeleri ve Avrupada putperestlerin bulunmayıp, müslimân devletlerin her yerinde hıristiyan ve yehûdîlerin bulunmasıdır.

Birinci delîlleri olan *"Hıristiyanlığın sür'at ile yayılması"* sözlerine karşılık, hıristiyan târîhcilerinden, Kur'ân-ı kerîm mütercimi papaz Salenin beyânları kâfîdir. [George Sale, 1149 [m. 1736] da öldü. İngiliz müşteşrikidir. 1734 de Kur'ân-ı kerîmi İngilizceye terceme etdi. Eserinin önsözünde, islâmiyyet hakkında uzun ma'lûmât verdi. Avrupa dillerinde ilk Kur'ân-ı kerîm tercemesi budur.] 1266 [m. 1850] senesinde basılan bu *(Kur'ân tercemesi)*nde diyor ki: (Hicretden evvel, Medîne-i münevverede, kendisinden müslimân çıkmayan hiçbir hâne kalmamışdı. Ya'nî Medînede her eve islâmiyyet girmişdi. Eğer bir kimse *"islâmiyyet diğer memleketlere ancak kılıç kuvveti ile yayıldı"* diye bir iddiâda bulunursa; bu, kuru bir suçlama ve cehâletdir. Çünki, islâmiyyeti kabûl eden pek çok belde vardır ki, kılıcın ismini dahî işit-

memişlerdir. Kalblere te'sîr eden, gâyet belîğ olan Kur'ân-ı kerîmi işitmekle müslimân olmuşlardır.)

İslâmiyyetin kılıç zoru ile yayılmadığının misâlleri pek çokdur. Meselâ: Ebû Zer-i Gıfârî; kardeşi Üneys ve mübârek anneleri Ümmü Zer "radıyallahü anhüm" ilk islâma girenlerdendir. Dahâ sonra, Ebû Zer-i Gıfârînin da'veti ile, Benî Gıfâr kabîlesinin yarısı müslimân oldu. Bi'setin onuncu senesinde Mekkeden Habeşistâna hicret eden Eshâb-ı kirâm "radıyallahü anhüm", 83'ü erkek ve 18'i kadın olmak üzere, 101 kişidir. Bunların dışında, pek çok sahâbe de, Mekke-i mükerremede kalmışdır. Bu zemânda Necran hıristiyanlarından yirmi kişi de müslimân olmuşdu. Dımâd-ı Ezdî, bi'setin onuncu yılından önce îmân etmişdir. Tufeyl ibni Amr "radıyallahü anh" de, hicretden önce annesi, babası ve bütün kabîlesi ile berâber müslimân olmuşdu. Medîne-i münevverede, Benî Sehl kabîlesi, Mus'ab bin Umeyrin "radıyallahü anh" nasîhatleri bereketi ile, hicretden önce müslimân olmakla şereflenmişlerdir. Medîne-i münevverede Amr bin Sâbitden gayrisi, hicretden önce îmân etmişlerdi. Sâdece Amr "radıyallahü anh" Uhud gazâsından sonra îmân etdi. Necd ve Yemen taraflarındaki köylerde oturan bedevîler dahî müslimân oldu. Hicretden sonra, Bureydet-ül-Eslemî "radıyallahü anh" yetmiş kişi ile berâber gelip müslimân oldu. Habeş pâdişâhı olan Necâşî de, hicretden önce îmâna geldi. [Habeş pâdişâhlarına Necâşî denir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânındaki Necâşînin adı Eshame idi. Hıristiyan iken müslimân oldu.] Yine Ebû Hind, Temîm ve Na'îm akrabâlarıyla berâber ve diğer dört zât da, Resûlullahı tasdîk etdiklerini bildiren hediyyeler gönderip, müslimân oldular. Bedr gazâsı olmadan önce, Allahü teâlânın sevgilisi, Resûlullah efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" şefkatli, merhametli va'z ve nasîhatleri ve bütün arab belâgatcılarının kabûl etdikleri, herkesi acz ve hayretde bırakan, Kur'ân-ı kerîmi dinleyerek, müslimân olanların sayısı Medîne ve çevresinde birkaç bine ulaşmışdı. Hazret-i Îsânın da'vet zemânı müddetince, kendisine tâbi' olanlar ise; İncîlin hesâbına göre, ikiyüz iki kişiden ibâretdir. Hıristiyanların inancına göre hazret-i Îsânın i'dâm edilmesinden sonra zuhûr eden hârikulâde şeyleri görerek, Îsâ aleyhisselâmın dînine girmekle şereflenenler ancak beşyüze ulaşabilmişdi. [Hâşâ Îsâ aleyhisselâm ne öldürüldü, ne çarmıha gerildi. Allahü teâlâ onu diri olarak göğe çıkardı.]

Hicretin sekizinci senesinde, Mekke-i mükerremeyi feth eden islâm askerinin oniki bin kişi olduğu ve hicretin dokuzuncu sene-

sinde, Tebük gazâsına Medîneden otuzbinden ziyâde müslimânın iştirâk etdiği ve hicretin onuncu senesinde yüzbinden ziyâde müslimân ile vedâ haccı yapıldığı **(Kısas-ı Enbiyâ)**da[1] yazılıdır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" âhirete teşrîf etmeden önce, ona îmân etmekle şereflenen Eshâb-ı kirâmın "radıyallahü anhüm ecma'în" sayısının, yüzyirmidörtbine ulaşdığı, bütün kitâblarda yazılıdır. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" âhirete teşrîfinden sonra, Müseylemet-ül-kezzâb vak'ası meydâna geldi. Birinci halîfe Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" Müseylemet-ül-kezzâb üzerine 12.000'den fazla islâm askeri gönderdi. Bu gazâda yetmişden ziyâde hâfız-ı Kur'ân şehîdlik mertebesine ulaşmışdı. Medîneye birkaç konaklık bir mesâfeye, 12.000 askeri gönderen bir halîfenin emri altında, ne kadar erkek ve kadın müslimânın bulunması îcâb eder? Hıristiyanlık mı, yoksa islâmiyyet mi dahâ çok ve çabuk yayılmışdır. Akl sâhibi olanlar, bunu mukâyese etmelidir!

Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtından üç-dört sene sonra, ikinci halîfe Ömer-ül-Fârûk "radıyallahü anh", kırk bin kişilik bir islâm ordusu göndererek, Hindistâna kadar bütün Îrânı, Konyaya kadar Anadoluyu, Sûriye, Filistin ve Mısrı feth etdi. Buralarda yaşayan halkın çoğu, islâm dînindeki adâleti, güzel ahlâkı görerek, müslimân olmakla şereflendi. Eski bâtıl dinleri, ya'nî hıristiyanlık ve yehûdîlik ve mecûsîlik üzere kalanlar pek azdı. Böylece, on sene gibi, pek az bir zemân zarfında, islâm memleketlerinde yaşıyan müslimânların sayısının, yirmi-otuz milyona ulaşdığını, târîhciler sözbirliği ile bildirmekdedir. Hâlbuki, hıristiyan misyonerlerinin ortaya atdıkları iddi'âya göre, Îsâ aleyhisselâmdan üçyüz sene sonra, Birinci Konstantin hıristiyanlığı kabûl etdi. Onun yardımı ve zorlaması ile hıristiyanların nüfûsu ancak altı milyona ulaşabildi. On senede müslimânların sayısının yirmi-otuz milyona ulaşması ile, üçyüz senede hıristiyanların sayısının altı milyona ulaşması karşılaşdırıldığında, aralarındaki nisbetden, hangi dînin dahâ çabuk yayıldığı ortaya çıkmakdadır.

"İslâmiyyetin yayılmasının sâdece kılıç, harb yoluyla olduğu" iddi'âları da aslsızdır. Şöyle ki; Ömer-ül-Fârûk "radıyallahü anh" feth etdiği yerlerde bulunan kimseleri, islâmiyyeti kabûl etmek ile hıristiyan kalarak cizye denilen vergiyi vermek arasında serbest bırakırdı. Onlar da, istedikleri yolu seçerlerdi. Verdikleri ciz-

---

[1] Kısas-ı Enbiyâ müellifi Ahmed Cevdet pâşa 1312 [m. 1894] de vefât etdi.

yenin en yükseği, asrımızın parası ile mukâyese edildiğinde, 40-50 kuruşdan ibâret idi ki, zengin olanlar için, bu kadar az bir vergiyi vermekde, dinlerini terk etdirecek hiçbir zorlama yokdur. Cizye verenlerin, malları ve nâmûsları ve ibâdetlerini yapmak hürriyyetleri, müslimânların mal ve nâmûsları gibi olup, herkese müsâvî olarak, adâlet ile muâmele edilirdi. Senede bir kerre birkaç kuruş cizye vermek de, dinlerini, mallarını, canlarını ve haklarını korumanın karşılığı olup, bunu ödememek için, baba ve dedelerinin dînini terk edecek, birkaç şahıs bulunabilir mi?

[**(Herkese Lâzım Olan Îmân)** kitâbında diyor ki: Hindistânın **(Nedvet-ül Ulemâ)** meclisinin reîsi ve meşhûr **(el-İntikad)** kitâbının yazarı, târîh profesörü Şiblî Nu'mânî 1332 [m. 1914] de ölmüşdür. Bunun urdu dilindeki **(el-Fârûk)** kitâbını serdar Esedullah Hânın annesi ve Afganistân pâdişâhı Nâdir Şâhın kızkardeşi fârisîye terceme etmiş, Nâdir Şâhın emri ile 1352 [m. 1933] de Lahor şehrinde basdırılmışdır. Yüzsekseninci sahîfesinde diyor ki: (Rum Kayseri Herakliyusün büyük ordularını perîşân eden islâm askerlerinin başkumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrâh, zafer kazandığı her şehrde adamlarını bağırtarak, rumlara halîfe Ömerin "radıyallahü anh" emrlerini bildirirdi. Sûriyedeki Humus şehrini alınca da, (Ey rumlar! Allahın yardımı ile ve halîfemiz Ömerin emrine uyarak, bu şehri de aldık. Hepiniz ticâretinizde, işinizde, ibâdetlerinizde serbestsiniz. Malınıza, canınıza, ırzınıza kimse dokunmıyacakdır. İslâmiyyetin adâleti aynen size de tatbîk edilecek, her hakkınız gözetilecekdir. Dışardan gelen düşmana karşı, müslimânları koruduğumuz gibi, sizi de koruyacağız. Bu hizmetimize karşılık olmak üzere, müslimânlardan hayvan zekâtı ve uşr aldığımız gibi, sizden de, senede bir kerre cizye vermenizi istiyoruz. Size hizmet etmemizi ve sizden cizye almamızı Allahü teâlâ emr etmekdedir) dedi. [Cizye mikdârı, fakîrlerden kırk, orta hallilerden seksen, zenginlerden yüzaltmış gram gümüş veyâ bu değerde mal, yâhud tahıldır. Kadınlardan, çocuklardan, hastalardan, yoksullardan, ihtiyârlardan ve din adamlarından cizye alınmaz.] Humus rumları, cizyelerini seve seve getirip, Beyt-ül-mâl emîni Habîb bin Müslime teslîm etdiler. Rum imperatörü Herakliyusun[1] bütün memleketinden asker toplıyarak, büyük bir haçlı ordusu ile Antakyaya hücûma hâzırlandığı haber alınınca, Humus şehrindeki askerin de Yermükdeki kuvvetlere katılmasına karâr verildi. Ebû Ubeyde "radıyallahü anh", şehrde me'mûrlar ba-

---

[1] Herakliyus 20 [m. 641] de öldü.

ğırtıp, (Ey hıristiyanlar! Size hizmet etmeğe, sizi korumağa, söz vermişdim. Buna karşılık, sizden cizye almışdım. Şimdi ise, halîfeden aldığım emr üzerine, Herakliyus ile gazâ edecek olan kardeşlerime yardıma gidiyorum. Size verdiğim sözde duramıyacağım. Bunun için, hepiniz Beyt-ül-mâla vermiş olduğunuz cizyelerinizi geri alınız! İsmleriniz ve verdikleriniz defterimizde yazılıdır) dedi. Sûriye şehrlerinin çoğunda da böyle oldu. Hıristiyanlar, müslimânların bu adâletini, bu şefkatini görünce, senelerden beri rum imperatörlarından çekdikleri zulmlerden, işkencelerden kurtuldukları için bayram yapdılar. Sevinçlerinden ağladılar. Çoğu seve seve müslimân oldu. Kendi arzûları ile Rum ordularına karşı, islâm askerine câsûsluk yapdılar. Ebû Ubeyde "radıyallahü anh" böylece, Herakliyus ordularının her hareketini günü gününe haber alırdı. Büyük Yermük zaferinde, bu rum câsûslarının çok fâidesi oldu. İslâm devletlerinin kurulması ve yayılması, aslâ saldırmakla, öldürmekle olmadı. Bu devletleri ayakda tutan, yaşatan, büyük ve başlıca kuvvet, îmân, adâlet, doğruluk ve fedâkârlık kudreti idi.)]

Ruslar yüz seneden beri istîlâ etdikleri Kazan, Özbekistân, Kırım, Dağıstân ve Türkistânda bulunan müslimânların küçük çocuklarından, en ihtiyârlarına kadar her şahs için senede birer altın almışlardır. Ayrıca askerlik yapmak, mekteblerde türkçe konuşturmayıp, zorla rusca öğretmek gibi çeşidli işkence ve zorlamalara rağmen, bu kadar senedir Rusyadaki müslimânlardan kaç kişi hıristiyan olmuşdur. Hattâ, Kırım harbi sonunda yapılan sulh netîcesinde; Osmânlı topraklarında kalan hıristiyanların Rusyaya, Rusyadaki müslimânların da Osmânlı devletine hicret etmesine izn verildi. Böylece, Rusya tarafından iki milyondan fazla müslimân, Osmânlı devletine hicret etdi. Hâlbuki Ruslar, kendi taraflarına hicret edecek olan hıristiyanların her birine 20 ruble yol masrafı verdikleri hâlde, Osmânlı devletinde râhat ve huzûr içinde yaşamaya alışmış olan hıristiyanlar, Rusyanın bu va'dine inanmadı ve islâmiyyetin kendilerine verdiği hak ve hürriyyetleri bırakıp oraya gitmedi.

"Hazret-i Ömer "radıyallahü anh", 4.000 kilise yıkdırdı" demek ise, târîhi bütün hakîkatlere karşı açıkca iftirâdır. Hıristiyân târîhcilerinin bildirdiklerine göre; Ömer "radıyallahü anh" Kudüsü feth etdiği zemân, hıristiyanlar, (İstediğiniz bir kiliseyi kendinize mâ'bed olarak seçiniz) diyerek hazret-i Ömere teklîfde bulundular. Ömer "radıyallahü anh" bu teklîfi şiddet ile red etdi. İlk nemâzı kilise dışında kıldı. Çok zemândan beri, çöplük olmuş olan Heykel-i mukaddes denilen mahalli [Beyt-i mukaddes mahalli],

temizleyip, buraya büyük ve güzel bir câmi' yapdırdı.

Müslimânların, hıristiyanlara ve yehûdîlere yapmakla mükellef oldukları muâmele şekli, bizzat Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bütün müslimânlara hitâben yazdırdığı şu mektûbda açıkca bildirilmişdir. Bu mektûbun aslı Ferîdûn beğin **(Mecmû'a-i Münşeât-üs-salâtîn)** kitâbı birinci cild, otuzuncu sahîfesinde yazılıdır.[1] Mektûbun tercemesi şöyledir:

(Bu yazı Abdüllah oğlu Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bütün hıristiyanlara verdiği sözü bildirmek için yazılmışdır. Şöyle ki, Cenâb-ı Hak, kendisini rahmet olarak gönderdiğini müjdelemiş, insanları Allahü teâlânın azâbı ile korkutmuş, insanlar üzerindeki emâneti muhâfaza edici yapmışdır. İşte bu Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem", bu yazıyı, müslimân olmıyan bütün kimselere verdiği ahdi, sözü tevsîk için kaleme aldırdı. Her kim ki, bu ahdin aksine hareket ederse, ister sultân, ister başkası olsun, Cenâb-ı Hakka karşı isyân, Onun dîni ile istihzâ etmiş sayılır ve Cenâb-ı Hakkın la'netine lâyık olur. Eğer hıristiyân bir râhip [papaz] veyâ bir seyyâh [turist] bir dağda, bir derede veyâ çöllük bir yerde veyâ bir yeşillikde veyâ alçak yerlerde veyâ kum içinde ibâdet için perhiz yapıyorsa, kendim, dostlarım, arkadaşlarım ve bütün milletimle berâber, onlardan her dürlü teklîfleri kaldırdım. Onlar, benim himâyem [korumam] altındadır. Ben onları, başka hıristiyanlarla yapdığımız ahdler mûcibince, ödemeye borçlu oldukları bütün vergilerden afv etdim. Cizye, harâc vermesinler veyâ kalbleri râzı olduğu kadar versinler. Onlara cebr etmeyin, zor kullanmayın. Onların dînî reîslerini makâmlarından indirmeyin. Onları, ibâdet etdikleri yerden çıkartmayın. Bunlardan seyâhat edenlere mâni' olmayın. Bunların manastırlarının [kiliselerinin] hiçbir tarafını yıkmayın. Bunların kiliselerinden mal alınıp, müslimân mescidleri için kullanılmasın. Her kim buna riâyet etmezse, Allahın ve Resûlünün kelâmını dinlememiş ve günâha girmiş olur. Ticâret yapmayan ve ancak ibâdet ile meşgûl olan kimselerden, her nerede olurlarsa olsunlar, *(cizye)* **ve** *(garâmet) [cezâ]* **gibi vergileri almayın. Denizde ve karada, şarkda ve garbda, onların borçlarını ben saklarım. Onlar benim himâyem altındadır. Ben onlara** *(emân) [izn]* **verdim. Dağlarda yaşayıp ibâdet ile meşgûl olanların ekinlerinden harâc almayın. Ekinlerinden Beyt-ül-mâl [Devlet Hazînesi] için hisse çıkartmayın. Çünki, bunların zirâ'ati, sırf nafakalarını te'mîn etmek için**

---

[1] Ahmed Ferîdûn beğ 991 [m. 1583] de vefât etdi. Eyyübdedir.

yapılmakda olup, kâr için değildir. Cihâd için adam lâzım olursa, onlara baş vurmayın. Cizye [gelir vergisi] almak gerekirse, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, ne kadar malları ve mülkleri bulunursa bulunsun, yılda oniki dirhemden [kırk gram gümüşden] dahâ fazla vergi almayın. Onlara zahmet, meşakkat teklîf olunmaz. Kendileriyle bir müzâkere yapmak îcâb ederse, ancak merhamet, iyilik ve şefkat ile hareket edilecekdir. Onları dâimâ merhamet ve şefkat kanadları altında himâye ediniz! Nerede olursa olsun, bir müslimân erkekle evli olan hıristiyan kadınlara, fenâ mu'âmele etmeyiniz! Onların kendi kiliselerine gidip, kendi dinlerine göre ibâdet etmelerine mâni' olmayınız! Her kim ki, Allahü teâlânın bu emrine itâ'at etmez ve bunun zıddına hareket ederse, Cenâb-ı Hakkın ve Peygamberinin "sallallahü aleyhi ve sellem" emrlerine isyân etmiş sayılacakdır. Bunlara kilise ta'mirlerinde yardımcı olunacakdır. Bu ahdnâme [sözleşme] kıyâmet gününe kadar devâm edecek, dünyâ sonuna kadar değişmeden kalacak ve hiç bir kimse, bunun aksine bir hareketde bulunmayacakdır.)

Bu ahdnâme hicretin onuncu senesi, Muharrem ayının üçüncü günü, Medînede Mescid-i se'âdetde Alîye "radıyallahü teâlâ anh" yazdırılmışdır. Altındaki imzâlar:

Muhammed bin Abdüllah Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem".

Ebû Bekr bin Ebî-Kuhâfe,
Ömer bin Hattâb,
Osmân bin Affân,
Alî bin Ebî Tâlib,
Ebû Hüreyre,
Abdüllah bin Mes'ûd,
Abbâs bin Abdülmuttalib,
Fadl bin Abbâs,
Zübeyr bin Avvâm,
Talha bin Ubeydüllah,
Sa'd bin Mu'âz,
Sa'd bin Ubâde,
Sâbit bin Kays,
Zeyd bin Sâbit,
Hâris bin Sâbit,
Abdüllah bin Ömer,

Ammar bin Yâsir

“radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”.

[Görüyorsunuz ki, yüce Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” başka dinden olan kimselere son derece merhamet ve şefkat ile mu’âmele edilmesini ve hıristiyanların kiliselerine dokunulmamasını, yıkılmamasını emr etmekdedir.]

Şimdi de, Ömerin “radıyallahü anh” İlya ehâlisine verdiği **(emân)**ın tercemesini aşağıda yazıyoruz. [Hıristiyanlar, İlyâs aleyhisselâma İlya derler. Kudüs şehrine de İlya diyorlar.]

(İşbu mektûb, müslimânların emîri Abdüllah Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” İlya ehâlisine verdiği emân mektûbudur ki, onların varlıkları, hayâtları, kiliseleri, çocukları, hastaları, sağlam olanları ve diğer bütün milletler için yazılmışdır. Şöyle ki:

Müslimânlar, onların kiliselerine zorla girmeyecek, kiliseleri yakıp yıkmayacak, kiliselerin herhangi bir yerini tahrîb etmeyecek, mallarından bir habbe [danecik] bile almayacak, dinlerini ve ibâdet tarzlarını değişdirmeleri ve islâm dînine girmeleri için kendilerine karşı hiç bir zor kullanılmayacak. Hiçbir müslimândan en ufak bir zarar bile görmeyecekler. Eğer kendiliklerinden memleketden çıkıp gitmek isterlerse, varacakları yere kadar canları, malları ve ırzları üzerine emân verilecekdir. Eğer burada kalmak isterlerse, temâmen te’mînât altında olacaklar. Yalnız İlya ehâlisinin verdiği cizyeyi [gelir vergisini] vereceklerdir. Eğer İlya halkından ba’zıları, rum halkı ile birlikde, âile ve malları ile berâber çıkıp gitmek isterlerse ve kiliselerini ve ibâdet yerlerini boşaltırlarsa, kiliseleri ve varacakları yere kadar, canları, yol masrafları ve malları üzerine emân verilecekdir. Yerli olmayanlar, ister burada otursunlar, isterlerse gitsinler, ekin biçme zemânına kadar, onlardan hiçbir vergi alınmayacakdır.

Allahü azîmüşşânın ve Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” emrleri ve bütün islâm halîfelerinin ve umûm müslimânların verdiği sözler, işbu mektûbda yazılı olduğu gibidir.)

İmzâlar:

Müslimânların halîfesi Ömer bin Hattâb.

Şâhidler:

Hâlid bin Velîd,

Abdürrahmân bin Avf,

Amr ibnil’Âs,

Mu’âviye bin Ebî Süfyân.

Ömer “radıyallahü anh”, Kudüs muhâsarasına bizzât kendi-

si teşrîf etdi. Hıristiyanlar cizye [gelir vergisi] vermeyi kabûl ederek, müslimânların himâyesi altına girdiler. [Ömere "radıyallahü anh" Kudüsün anahtarlarını, bizzât kendileri teslîm etdiler.] Böylece, kendi devletleri olan Bizansın, ağır vergi ve işkencelerinden, eziyyet ve cefâlarından ve zulmlerinden kurtuldular. Çok kısa bir zemânda, düşman zan etdikleri müslimânlardaki, adâlet ve merhameti açıkca gördüler. İslâmiyyetin, iyilik ve güzelliği emr eden, insanları, dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşduran bir din olduğunu anladılar. En küçük bir zorlama ve korkutma olmaksızın bölük bölük, mahalle mahalle islâmiyyeti kabûl etdiler. Diğer memleketlerde müslimân olanların hâlini siz kıyâs ediniz.

On sene gibi bir zemân zarfında, islâmiyyetin her yere yayılarak, müslimânların sayısının milyonlara ulaşması, aslâ zorla ve kılıç korkusu ile olmamışdır. Bil'aks islâmiyyetde bulunan adâlet, insan haklarına saygı ve Kur'ân-ı kerîmin en büyük mu'cize olarak, Allahü teâlâ tarafından indirilmesi, bütün semâvî kitâblar üzerine efdaliyyet ve üstünlüğü gibi sebebler ile olmuşdur.

Taberî târîhinin[1] üçüncü cild, altmışyedinci sahîfesinde: (Ömerin "radıyallahü anh" hilâfeti zemânında, Eshâb-ı kirâmdan Müsennâ bin Hârise "radıyallahü anh", islâm ordusu başkumandanı olarak, Îrân üzerine gönderildi. Büveyd denilen yerde Îrân askeri ile harb edeceği zemân, islâm ordusu sayıca az, silâhca za'îf idi. Çünki, dahâ önceki harblerde, çok islâm askeri şehîd olmuş idi. Îrân ordusu çok kalabalık olup, fillerle gelmişlerdi. Müsennâ "radıyallahü anh" o civârda oturan hıristiyanlara gidip, kendisine yardım etmelerini istedi. Onlar, severek yardım etmeyi kabûl etdiler. Hattâ, onların içinde Hâmûs isminde bir delikanlı "Îrân askerinin kumandanını bana gösteriniz" dedi. Acem kumandanı Mihrânı gösterdikleri zemân, ona hücûm edip, bir ok atdı. Ok, Mihrânın karnından girip sırtından çıkdı ve cansız yere düşdü. Îrân ordusu dağıldı) demekdedir. Buradan da anlaşıldığı gibi, o asrda yaşayan hıristiyanlar, müslimânlardan aslâ düşmanlık ve cebr [zorlama] görmediklerinden, hiçbir zemân müslimânlardan nefret etmemişlerdir. Nefret şöyle dursun, bil'aks müslimânlardan memnûn olmuşlardır. Aylık bir ücret ve ta'yîn edilen bir para olmaksızın müslimânlara yardım etmişler, bu uğurda cânlarını vermişlerdir. Hattâ, çok def'a hıristiyanlar, müslimânlarla birleşerek, kendi dindaşları olan hıristiyanlara karşı harb etmişlerdir. Osmânlı devleti ile Bizans imperatorluğu arasında

---

[1] Muhammed Taberî 310 [m. 923] de Bağdâdda vefât etdi.

meydâna gelen pek çok muhârebelerde de, bu hâl çok vukû' bulmuşdur. Târîhi tedkîk edenler, bunu iyi bilirler.

Hıristiyanlığın, islâmiyyetden üstünlüğünü iddi'â eden protestanların ortaya koydukları delîllerden biri de, *(Hıristiyanlık zuhûr etdiği zemân, yehûdîler buna karşı cebhe aldılar ve Îsâ aleyhisselâmın dînini kabûl edenlere zulm [işkence] yapdılar. Bu sebeb ile, yehûdîler üzerine müdhiş belâlar geldi. Zelîl ve hakîr olup, millet olma se'âdetinden mahrûm kaldılar. İslâmiyyetin zuhûrundan sonra, müslimânlara saldıran hıristiyanlar üzerine böyle büyük belâlar gelmedi)* iddi'âsıdır.

İleri sürdükleri bu delîlleri de, temâmen vâki' olan hakîkatlerin hilâfınadır, tersinedir. Çünki, yehûdîlerin belâya uğramaları, sâdece Îsevîliğin zuhûrundan sonra olmamışdır. (Ahd-i Atîk)de ve târîh kitâblarında bildirildiği gibi, Îsâ aleyhisselâmın bi'setinden önce de, yehûdîler günbegün çeşidli belâlara uğramışlardır. Yûsüf aleyhisselâm zemânından, Mûsâ aleyhisselâm zemânına kadar Mısrdaki putperest kıbtîlerin elinde esîr kaldılar. Onların çeşid çeşid hakâretlerini çekdikden sonra, Mûsâ aleyhisselâm bunları, kıbtîlerin elinden kurtardı. Dâvüd ve Süleymân aleyhimesselâm zemânından sonra, yine dürlü dürlü belâlar ve karışıklıklara dûçâr olarak perîşân oldular. Bu cümleden olarak,Âsûrî hükümdârlarından ikinci Buhtunnasar Kudüs-i şerîfi zabt etdi. Büyük katliâm yapdı. Binlerce yehûdîyi öldürdü. Hayâtda kalan yehûdîleri ve Benî İsrâîle gönderilmiş Peygamberlerden ba'zılarını esîr alarak Bâbile götürdü. Hattâ, o karışıklıklar sırasında, bütün Tevrât nüshaları parçalanmış, bir dâne bile kalmamışdı. Âsûrîlerin zulmleri altında, yehûdîlerin ne gibi belâlara uğradıkları ve Makkâbî isyânları sırasında, ne kadar yehûdî katl edildiği herkesin ma'lûmudur. [Makkâbî: Sûriyedeki Selefkîler devletinin kralı Antiokhos IV. Epiphanos, yehûdîleri putperest yapmak siyâsetine karşı isyân eden, yehûdî kumandandır. Antiokhosun ordusunu yenerek Kudüsü ele geçirdi ise de, dahâ sonra, tekrâr gayb etdi. Fekat yehûdîlerin dinlerinde serbest olmaları hürriyyetini elde etdi. Bu harbler sırasında, çok yehûdî kılıçdan geçirildi.] Nihâyet mîlâddan 70 sene evvel meşhûr Romalı **Pompeus,** Filistini zabt edip, emri altına almışdır. Yehûdîler üzerine gelen bu belâların hepsi Peygamberleri inkâr etdikleri ve çoğunu öldürdükleri için idi. Bu belâların, hazret-i Îsânın bi'setinden önce olduğu târîhlerde açıkca yazılıdır.

Îsâ aleyhisselâmın göğe yükseltilmesinden yetmiş sene sonra, Roma İmperatoru Titusun, Kudüse girince, Kudüsü yakarak bütün yehûdîleri katl etmesine bir sebeb aranırsa, târîhlere mü-

râce'at edilsin. Yehûdîlerin dünyâda hakîr ve zelîl olmaları, Îsâ aleyhisselâmdan sonra umûmî olmayıp, ba'zı mahallerde olmuşdur. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında, Medîne-i münevvere ile Şâm arasında yer alan, Hayber kal'ası gibi bir takım yerlerin hükümdârları, Ka'b bin Eşref, Merhab ve İsmâ'îl [Semauel] gibi yehûdîler idi. Ne zemân ki, Peygamberlerin sonuncusu ve en üstünü Resûlullah efendimize düşmanlık ve ihânet etdiler, o zemân gadab-ı ilâhîye uğradılar. Bekara sûresinin altmış birinci âyetinde meâlen: **(Onlara zelîllik ve fakîrlik verildi)** buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmede buyurulduğu gibi, perîşân oldular. Bir dahâ devlet kurmaları mümkin olmadı.

Allahü teâlâ, yeni bir din gönderdiği zemân, bâtıl dinlere inanan kimseler üzerine büyük belâların gelmesi lâzım mıdır? Lâzım gelseydi, Benî İsrâîl Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere yaşadıkları birkaç bin sene içerisinde, kendilerinden pek za'îf ve sayıları çok olan mecûsîler üzerine peşpeşe belâlar gelerek mahv-ü perîşân olmaları lâzım gelirdi. Hâlbuki Çin, Hindistân, Türkistân ve Amerika ehâlisi, eski hâlleri üzerine kalmışlardır. [Üzerlerine, protestanların söyledikleri gibi herhangi bir belâ gelmemişdir.]

Protestanların, hıristiyanlığın doğruluğunu isbât için ortaya koydukları diğer bir delîl ise; *"Hıristiyanların nüfûsunun çok olması"*dır. Bu sözleri de kuvvetli bir delîl değildir. Her ne kadar, Avrupada neşr edilen istatistiklerde, hıristiyan nüfûsu çok gösteriliyor ise de, bunlar birbirlerini tutmamakdadır. Hıristiyanların sayısı husûsunda istatistikler arasında milyonlarca fark vardır. Çünki, o zemân Asya ve Afrikanın çok yerlerinde yaşayan insanların hangi dîne mensûb olduğu, temâmı ile tahkîk edilip ortaya konulmamışdı. İstatistik yapan kimseler, buralarda bulunan nüfûsu, yaşadıkları yerlerin büyüklüğü nisbetinde tahmîn ile yazmışlardı. Hattâ, Mısrlı Seyyid Rüfâanın terceme etdiği ve Mısrda basılan coğrafya kitâbında, yeryüzünde yaşayan insanların temâmının nüfûsu dokuzyüz milyon tahmîn olunup, yarısı mecûsî ve diğer yarısının yarısı putperest, kalan yarısının ise müslimân, hıristiyan ve yehûdî olduğunu ve ehl-i kitâbın üçde birinin müslimân, üçde birinin yehûdî, üçde birinin de hıristiyan olduğunu yazmakdadır. Bu da, tahmîni bir hesâb olduğundan, delîl olarak kabûl edilemez. Bir diğer husûs da, hıristiyanların çokluğunu kabûl etsek bile, sayılarının çok olması, hıristiyanlığın doğru olduğunu göstermez. Çünki, bir dîne mensûb olanların çok olması, o dînin doğruluğuna delîl kabûl edilirse, putperestliğin ve mecûsîliğin hak, doğru din olmaları îcâb ederdi. Çünki, bugün yeryüzünde hıristiyanlardan dahâ fazla, putperest ve mecûsî vardır.

Îsâ aleyhisselâmın semâya urûcundan sonra, üçyüz sene içerisinde putperestler ve yehûdîler, def'alarca nasrânîlere umûmî katliâmlar yapdılar. Ellerinde bulunan kitâbları ve risâleleri, yırtarak ve yakarak yok etdiler. Emrleri altında bulunan Îsevîlere, her geçen gün hakâretlerini artdırarak zulm etdiler. Hıristiyanların ortaya koydukları bu delîle göre, ya'nî hıristiyanların sayısının çok olmasına göre, hıristiyanlığın bâtıl, putperestliğin ise hak, doğru olması îcâb ederdi.

Protestanların, hıristiyanlık islâmiyyetden üstündür diyerek, ortaya atdıkları bir diğer delîl ise, *"Hıristiyanların fen ve teknikde müslimânlardan dahâ ileride olması"*dır.

Bu mes'elenin de, dikkatlice incelenmesi lâzımdır. Çünki, Avrupanın ilmde, teknikde ve sanâyı'de ilerlemeğe başlaması, son üçyüz seneden beri olmuşdur. 900 [m. 1494] senesine gelinceye kadar, Avrupalılar vahşet, cehâlet, pislik içerisinde olup, nasıl bir hayât yaşadıkları gâyet açık bilinmekdedir. Hıristiyanlar bu hâlde iken o asrlarda Asya, Irak, Hicâz, Mısr ve Endülüs [İspanya]de yaşayan müslimânlar, o zemâna göre ilm, teknik ve sanâyı'de zirveye ulaşmışlardı. Hattâ, bugün Avrupada mer'iyyetde olan medenî kanûnların kaynakları, Endülüs ve Mısr kütübhânelerindeki islâm âlimlerinin kitâblarıdır. Papalık yapmış ikinci Sylvestrenin dahî, Endülüs üniversitelerinde müslimân profesörlerden ilm tahsîl etdiği târîhlerde yazılıdır. Avrupalıların kullanmakda oldukları romen rakamları da, bütün fen ilmlerinin esâsı olan matematik işlemlerini yapmağa müsâid değildi. Müslimân mekteblerinde okurken, arabî rakamlar ile bu işlerin kolay yapıldığını öğrenince, bu rakamları kendileri de, kullanmağa başladılar. Bu hâl, fende ilerleme sebeblerinden biri oldu. Bütün bunlar bilinince, dînin ilm ve fennin ilerlemesine ne gibi te'sîrleri olduğu anlaşılır ki, bundan hıristiyanlardan önce müslimânlar istifâde ederler. Çünki, bugün ellerdeki dört İncîlin hiç birisinde devletler hukûku, san'at, ticâret, zirâ'at gibi medeniyyet vâsıtalarını emr eden bir cümle dahî yokdur. Hattâ, şiddet ile men' edilmişdir. Buna mukâbil İslâmiyyet, ilm, san'at, ticâret, zirâ'at ve adâleti emr etmişdir. Bütün islâm devletleri, bu esâslarla idâre olunduğundan, medeniyyet ancak islâm memleketlerinde olduğu gibi, dünyânın en ma'mur beldeleri de islâm memleketleri olmuşdur. [Hıristiyanlar, islâm memleketlerindeki bu zenginliğe kavuşmak istemiş, bunun için dalgalar hâlinde, haçlı seferleri tertîb etmişlerdir. Haçlı seferlerinin asl gâyesi hıristiyanlığı yaymakla berâber, islâm memleketlerinin zenginliğini yağma etmek idi.] Fekat, asrımızda müslimânların ve hıristiyanların hâlleri, dinlerinin emrinin tersine bir şeklde zuhûr etmişdir. Buna bir se-

beb aranırsa; bu, gerek müslimânların, gerekse hıristiyanların dinlerinin emrlerini yerine getirmemeleridir. Ya'nî dinlerinin îcâblarını yapmamakdır. Hattâ, Avrupalı feylesoflardan birisi, neşr etdiği bir risâlede şöyle demekdedir: *(İslâm dîninin hak bir din olup, hıristiyanlığın ise, hak din olmaması; dünyâda yapdıkları eserler ile sâbitdir. Çünki müslimânlar, dinlerinin emrlerini yapmakda, ya'nî islâmiyyete uymakda kusûr etdikce, za'îfliyerek ilmde ve fende geri kaldılar. Hıristiyanlar ise, dinlerini ne kadar terk etmiş, hıristiyanlıkdan ne kadar uzaklaşmışlar ise, o kadar kuvvetlenip, ilmde ve fende ileri gitmişlerdir. Son zemânlarda hıristiyan devletlerin ta'kîb etdikleri yol, kitâbları olan İncîlin emr etdiği yolun tam tersidir. Bu herkesce ma'lûmdur.)*

Protestanların, hıristiyanlığın doğruluğunu isbât için getirdikleri delîllerden biri de, *"Avrupada putperest bulunmayıp, islâm memleketlerinde, islâmiyyetin hâkim olduğu beldelerde ise, yehûdî ve hıristiyanların bulunması"*dır. Bu hâli, hıristiyanlığın insanlara te'sîr etme kuvvetine haml etmekdedirler. Ortaya atdıkları bu iddi'â, hıristiyanlığın doğruluğunu isbât etmekden çok, islâmiyyetin akllara durgunluk veren adâletini isbât etmekdedir. Çünki bir kimse, hangi dîne bağlı bulunursa bulunsun, islâm memleketlerinin her tarafında aynı haklara sâhib olup, adâlet karşısında müslimân ile müsâvî idi. Gayr-i müslimler, islâm devletinin himâyesinde gâyet râhat idiler. Onların ne dînine karışılıyor, ne de ibâdet etmelerine mâni' olunuyordu. İstedikleri san'at ve ticâret ile serbestce uğraşıyorlardı. Fekat, Avrupanın pek çok yerlerinde, protestanlar şöyle dursun, hıristiyanların diğer fırkalarına tâbi' olanlardan hiç birinin, bir diğerinin hâkim olduğu yerde can ve mal emniyyeti yokdu. Râhatca ikâmet etmesi mümkin değildi. Ermeniler ve rumlar islâm memleketlerinin her yerinde ikâmet etdikleri hâlde, Avrupa memleketlerinden hiç birini vatan edinmemişlerdir. Yunanistan ve diğer Akdeniz adaları gibi, rumların bulunduğu yerlerde; ermeni, katolik ve protestanlardan beş-on âile bulunmaz. [Rumlar ortodoksdurlar.] Fransa, İtalya, İspanya vs. gibi katolik olan yerlerde protestan papazların; mekteb, kilise, manastır inşâ etmeleri aslâ mümkin değildir. Memleketin mezhebi olan katoliklik aleyhine, açıkca kitâb neşr edemezler. Yine, halkı protestan ve rum olan yerlerde de, katolik papazların durumu böyledir. İslâm memleketlerinin hiçbir yerinde, Sent Bartelmi ve engizisyon mezâlimleri gibi bir şey, vukû'a gelmemişdir. [Sent Bartelmi katliâmı, 980 [m. 1572] senesi ağustosun yirmidördüncü günü, ya'nî Sent Bartelmi yortu günü, kral dokuzuncu Şarl ve Kraliçe Katerinanın emri ile Pâris ve civârında

altmış bin protestanın sâdece inançlarından dolayı katl edilmesidir.] Hiç bir târîhde islâm milletleri tarafından, haçlı seferleri gibi, kanlı ve dehşetli bir hâdise vukû' bulmamışdır. Haçlı seferlerinin her birinde, müslimân, protestan ve yehûdîlerden, hattâ katoliklerin kendilerine düşman oldukları akrabâlarından, yüz binlerce ma'sûmun kanı dökülmüş, akllara gelmiyecek vahşiyâne katliâmlar yapılmışdır. Haçlı seferlerinin devâm etdiği ikiyüz elli senelik zemân içinde, Avrupa harâb oldu. (Bir yüzünüze tokat vurulursa, diğer yüzünüzü de çeviriniz) diye nasîhatda bulunan Îsânın "aleyhisselâm" kendi memleketinde, Onun nâmına müteassıb haçlıların cür'et etdikleri vahşîliklerin, engizisyonların tafsilâtı anlatılamaz. Haçlı seferleri müddetince, Avrupa ve Asyada milyonlarca insanın haksız yere kanlarının nasıl akıtıldığı ve bunca memleketin nasıl insafsızca virân edildiği târîhlerde yazılıdır. Hâlâ, Eflâk, Boğdan ve Odesada çâresiz yehûdîlerin neler çekdikleri, ingilizlerin ve hıristiyanların, rusların hâkim oldukları memleketlerde bulunan müslimânların ne hâllerde yaşadıklarını, ne sıkıntı ve işkencelere ma'rûz kaldıklarını herkes bilmekdedir.

Bir de, bugün islâm memleketlerinde râhat, refâh, servet, hürriyyet ve huzûr içinde yaşayan hıristiyanlara bakınız. Sonra, hıristiyanlık ve müslimânlıkdan, hangisinin, emrleri altında bulunanların, adâletin himâyesinde ve râhat olduklarını ve hangisinin insanlık ve medeniyyete hizmet edebileceğine Allah için hükm ediniz.

(Avrupadaki ilm ve sanâyı'nin gelişmesi, zenginliğin artması ve i'mâr edilmiş olması, mekteb ve hastahânelerin çok olması gibi, insanlığa hizmet eden müesseselerin çok olmasını), hıristiyanlığın islâmiyyetden üstünlüğünü isbât için delîl getirmek de, çok şaşılacak ve pek abes bir işdir. Kurûn-ı vüstâya [Orta çağ] kadar, Avrupa hıristiyanlığa tam bağlı olup, ellerindeki İncîllere tâbi' oldukları için, hâlleri harâb ve perîşândı. Delîl olarak ortaya koydukları, ilm ve sanâyı'de terakkî etmek, hastahâneler ve mektebler yapmak gibi, medeniyyet vâsıtalarından hiç birisi mevcûd olmadığı gibi, Romalılardan kalanlar bile mahv olmuş, hattâ eserleri bile kalmamışdı. Avrupalılar, İncîllerde ve bilhâssa Luka İncîlinin onikinci bâbında bildirildiği gibi, san'at, ticâret ve zirâata hiç ehemmiyyet vermeyip, havâda uçan kuşlar gibi bulduklarını yiyip, buldukları yerde oturduklarından, Avrupa kıt'ası başdan başa zulmet, cehâlet, vahşet ve teassub içerisinde kalmışdı. Hastahâne, mekteb, fakîrhâne gibi şeylerin varlığından dahî habersiz idiler. Kur'ân-ı kerîm ise, dünyâ işlerine fazlasıyla ehemmiyyet vermiş, ilmi, san'atı, ticâreti, zirâ'ati emr etmiş ve tehlü-

kelerden sakındırmışdır. Zümer sûresinin dokuzuncu âyetinde meâlen, **(Bilen ile bilmeyen, hiç bir olur mu? Bilen elbette kıymetlidir)** buyurulmuşdur. Nisâ sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde meâlen, **(Ey îmân edenler, birbirinizin mallarını aranızda bâtıl yollarla yimeyiniz. Ya'nî islâmiyyetin harâm kıldığı, fâiz, kumar, hırsızlık ve gasb gibi bâtıl yollarla yimeyiniz. Ancak birbirinizden râzı ve hoşnûd olarak, ticâret ile ola)** ve Bekara sûresinin ikiyüzyetmiş beşinci âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ bey'i, alış-verişi halâl ve fâizi harâm kıldı)** ve Nisâ sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâya ibâdet ediniz. Ona hiçbir şeyi şerîk, ortak koşmayınız. Annenize ve babanıza** [söz ve fi'l ile], **akrabâya** [sıla-i rahm ile], **yetîmlere** [gönüllerini almak ile], **fakîrlere** [sadaka ile], **akrabânız olan komşularınıza** [şefkat ve merhamet ile], **binâ komşularınıza** [iyilik ve onlara gelen zararlara mâni' olmak ile], **dost ve arkadaşlarınıza** [haklarına riâyet ve sevgi ile]**, yolcu ve misâfirlerinize** [yemek ve içecek ikrâm etmek ile], **köle ve câriyenize** [elbiseler giydirmek ve yumuşak davranmak ile] **iyilik ediniz)** buyurulmuşdur. Böyle, nice âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler ile Allahü teâlâ ve Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ilm, san'at ve ticâreti emr etmekdedir. Ayrıca, anne ve babaya, akrabâya, yetîmlere, âcizlere, kimsesizlere, komşulara, yolculara ve kölelere iyilik ve ihsânda bulunmayı, onların haklarını gözetmeği ve hükûmete, kanûnlara karşı gelmemeği de emr buyurmakdadırlar. Bugünkü Avrupalıların dedeleri medeniyyet vâsıtası olan bu şeylerden habersiz iken, islâm memleketlerinin her tarafında muntazam mektebler, medreseler, fakîr ve miskinler için bakım evleri, aşhâneler, hanlar, hamâmlar ve dahâ nice hayr ve iyilik müesseseleri kurulmuşdu. Müslimânlar, ayrıca bu hayr müesseselerinin devâmı ve giderlerinin karşılanması için, husûsî yardım teşkilâtı olan **(vakflar)** kurmuşlardı. [Hattâ kölelerin ve hizmetcilerin yapdıkları zararları ödeyen, hastalıklara sebeb olan şeyleri temizleten vakflar dahî kurulmuşdu.] İslâm memleketlerinin her yerinde san'at pek meşhûr idi. Avrupalılar, çalar sâat nedir bilmezlerken, müslimânların halîfesi Hârûn-ür-reşîd tarafından Fransa kralı Şarlmana çalar sâat hediyye edilmişdi. Papa ikinci Sylvestre,[1] Endülüsde islâm mekteblerinde ilm tahsîl etmiş ve rakkaslı sâati müslimânlardan öğrenmişdir. İspanya krallarından Şanso, yakalanmış olduğu [ve Avrupalıların o zemân tedâvî edemedikleri] istis-

---

[1] Sylvestre 394 [m. 1003] de öldü.

ka [su toplanması] hastalığı için Endülüsdeki müslimân tabîblere mürâce'at etmiş ve kısa zemânda sıhhatine kavuşmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde, fakîrlere, miskinlere, yolculara yardım etmekden çeşidli âyet-i kerîmelerde tekrar tekrar bahs edilmişdir. Böylece fakîrlere ve yolculara ve za'îflere yardım etmek, müslimânlar arasında âdet olmuş, müslimânların mühîm bir vazîfesi hâline gelmişdir. İki-üç hânelik bir islâm köyünde dahî, bir misâfir gelince, [gayr-ı müslim olsa bile] aslâ aç ve açıkda kalmamışdır. Hattâ islâmiyyetin hâkim olduğu yerlerde, müslimânlarla berâber yaşamaları sebebi ile, gayr-ı müslim vatandaşlar arasında da, bu güzel âdet yerleşdi. Hâlbuki Avrupada, son zemânlarda çok zenginlerin bulunmasına, hastahâneler ve fakîrhâneler yapılmış olmasına rağmen, bir hayli insan, hâlâ açlıkdan ölmekdedir. İngiltere ve Almanyada fakîrler yiyecek bulmakda çekdikleri sıkıntıdan usanarak, herbirinden üçyüz-dörtyüz bin fakîr, Amerika ve Hindistân ve diğer ba'zı memleketlere hicret etmişlerdir.

[3 Şubat 1988 târîhli Türkiye gazetesinde neşr edilen bir haberde, fransızca **(Figaro)** gazetesinde, Fransada, 2,5 milyon kişinin tam bir sefâlet içinde yaşadığı, bunların 1,5 milyonunun adresinin dahî ma'lûm olmadığı ve sokaklarda yatdıkları bildirilmekdedir. Aynı gazetede, bildirildiğine göre, Fransada altmış yaşının üzerinde 10 milyon ihtiyâr vardır. Bunlardan iki buçuk milyonunun ma'lûm bir meskeni yokdur. Bunların âkıbetleri sürünmek ve yalnızlıkdır. Bu ihtiyârlardan, kadınların % 7'si, erkeklerin % 14'ü intihâr etmekdedir. İntihâr edenlerin sayısı, beşyüzbindir. Fransada, böyle garîb, sefîl kimselere yardım için kurulmuş olan, ATD'nin başkanı, râhib Joseph Wresinski, (Bugün Fransada, mühim ihtiyâclarını karşılayamıyacak kadar düşkün 2,5 milyon insan var. Bunlara imdâd edecek hiç bir kaynak da yokdur. İnsan haklarından hergün bahs eden Avrupa, sâdece iktisâdî ve askerî mes'elelere değil, birkaç seneye kadar çok büyük rakamlara ulaşacak olan sefâlete çâre aramalıdır. Fransızları bu sefâletden kurtarmak için millî, umûmî bir feâliyyet lâzımdır) diyor. Papaz da, bu hakîkati i'tirâf etmekdedir.] Eğer ilm, teknik, sanâyı' ve medeniyyet, bir dînin doğruluğuna delîl olsa, bu delîl de, hıristiyanlıkdan çok islâmiyyet için kuvvetli bir sened olur. [Çünki müslimânlar, islâmiyyeti tatbîk etdikleri zemânlarda yükselmişler, bu tatbîki gevşetdikleri zemân ve hıristiyanları taklîde başladıkları zemân gerilemişler, hattâ parçalanmışlardır.]

Bir milletin zenginliği de, inandığı dînin doğruluğunu isbâta kâfî delîllerden olamaz. Çünki protestanların, hıristiyanlığa inanmadıkları için, çeşidli belâlara uğradıklarını iddiâ etdikleri yehû-

dîlerden Rothschild [Rotçild], dünyânın en zenginidir. Hâlâ İngiliz milletvekillerinden olan Lord İsrâilî de yehûdî olduğu hâlde dünyânın en zenginleri arasındadır. Bugün, Avrupa altın borsalarının, yehûdîlerin ellerine geçeceği şimdiden açıkca görülmekdedir. Hıristiyanların bu iddiâlarına göre, yehûdîlerin dîni, Îsâ aleyhisselâmın dîninden efdal olmakdadır. Buna göre, Avrupanın çok yerlerinde ve Rusyanın her yerinde, san'at, ticâret ve servetden habersiz fakîr, ne kadar hıristiyan var ise, bunların inançları da bâtıl olmakdadır. Hıristiyanların bu sözlerine göre, herhangi bir dînin doğruluğu, sâdece o dîne inananların servet ve zenginliğine bağlı olması lâzım gelir ki, bu hâl hıristiyanların islâmiyyete karşı yapdıkları i'tirâzı kuvvetlendirmez [bil'aks ortadan kaldırır].

Avrupa mekteblerine gelince, bunlar iki kısmdır:

Birisi papazların, diğeri ise halkın, hükûmetin idâre ve kontrolü altındadır. Papazların idâresinde olan mekteblerde,sâdece hıristiyanlık akîdeleri [inançları] öğretilmekdedir. Bunun için, millet meclislerinde, bu mekteblerin papazların elinden alınması için konuşmalar yapılmakdadır. Yakın bir gelecekde hıristiyan çocuklarının terbiyesi papazların idâresinden çıkarılıp, bu mekteblerin de, halkın ve hükûmetin idâresine verileceği anlaşılmakdadır. Avrupa hükûmetlerinin ve halkın idâre ve kontrolünde olan mekteblerin hiçbirinde, dîne âid bir şey öğretilmeyip, onlarda sâdece fen ve matematik bilgileri öğretilmekdedir. Bunun için, böyle olan mekteblerden me'zûn olan Avrupalı gençlerin pek çoğu, hıristiyanlığın aleyhindedirler. Bu mekteblerden me'zûn olanlar, her gün çoğalmakda ve dernekler kurup, gazete ve mecmû'alar neşr etmekdedirler. Bu gazete ve mecmû'alarında, hıristiyanlığın bâtıllığını dünyâya i'lân etmeğe çalışmakdadırlar. Hıristiyanlığın, hak din olduğunu isbâta çalışan bu papazın, vesîka olarak ortaya koyduğu delîllerden olan, Avrupadaki bu mekteblerin bir gün gelecek, hıristiyanlığın yıkılmasına sebeb olacağında şübhe yokdur.

Müslimânlar arasında, ilme her şeyden çok ehemmiyyet veren, ilmi her şeyin üstünde tutan bir idârenin yokluğundan dolayı yıkılan, yok olan ba'zı hükûmetler olmuşdur. Bundan başka, bugün islâm memleketlerinde mevcûd olan sayısız mekteb ve medrese ve bunlara bağlı vakf ve imâretlere insâf ile nazar etmelidir. Sâdece İstanbulda bulunan medreselerin, vakflarının vakfnâmeleri incelendiğinde; ilm tahsîl eden talebenin oturacağı kilimlerine varıncaya kadar, aylık maâşlarını ve her medresenin müderris, kapıcı ve diğer hizmetlilerinin alacakları maâşlarını, bu vakfların üzerine aldıkları görülür. Acaba, Avrupa mekteblerinin

herhangi birinde böyle bir teşvîk, böyle bir kolaylık var mıdır? Bugünkü mekteb ve medreselerin niçin eski parlaklığı ve intizâmı kalmamışdır denilirse, bunun sebebleri içerisinde dinle ilgili birşey bulunamaz. İyilik ve hayr için kurulan vakfların, ehl olmıyan din câhili, münâfık mason kimselerin emrlerine geçdiğinden beri, güzel bir idâreye mazhar olamadıklarını üzülerek görüyoruz. Bununla berâber, medreselerde yetişen talebeler, Avrupalı talebeler gibi, yalnız fen ve matematik dersleri görmeyip, ayrıca ilm-i kelâm, ilm-i fıkh, ilm-i tefsîr gibi din ilmlerini de tahsîl ederler. Bunun için, bu talebeler arasında, Avrupada olduğu gibi, din düşmanı kimseler bulunmaz. Çünki, fen ilmlerinin ilerlemesi, islâm dîninin emrlerinin doğruluğunu anlamağa, dahâ açık bir şeklde hizmet eder. Ya'nî bir kimse, fen bilgilerini ne kadar çok tahsîl ederse, îmânı o kadar çok kuvvetli bir müslimân olur. Fekat hıristiyanlıkda hâl bunun tam aksinedir. Bir kimse, hıristiyan akîdesinin temeli olan (teslîs), ya'nî (üç birdir, bir üçdür), sözünü, hiç incelemeden kabûl edecek kadar ahmak ve câhil olmadıkca, tam bir hıristiyan olamaz.

Protestan papazın *(Hıristiyanlar her yere hıristiyanlığı yaymak için, misyonerler ve çeşidli kitâblar gönderdikleri hâlde ve islâmiyyeti yok etmek için, ingilterede (Müstemlekeler nezâreti) kurulduğu hâlde, müslimânlar, putperestleri ve hıristiyanları islâmiyyete da'vet için, niçin gayret göstermiyorlar. Kur'ân-ı kerîm tercemeleri dağıtmıyorlar ve islâma da'vet için çeşidli yerlere âlimler göndermiyorlar)* süâline gelince, yukarıda zikr etdiğimiz gibi, bu mühim dînî hizmetin yerine getirilmesi, müslimânların vazîfesidir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında, bu vazîfeye çok ehemmiyyet verilmiş, bu hâle, asrlar boyunca devâm edilmişdir. İslâmiyyetin çok kısa bir zemânda yeryüzünün hemen hemen yarısına yayılması, adâlete, güzel ahlâka ve ilme, fenne verdiği ehemmiyyet sebebi ile olmuşdur. Dahâ sonra, bid'at ehli, sapık kimseler [ve masonlar ve ingiliz câsûsları] devlet işlerinde söz sâhibi olunca, islâmiyyetin en mühim emri olan emr-i ma'rûf, ya'nî iyiliği emr etmek vazîfesi gevşedi. İslâmiyyeti dünyâya yaymak gayreti kalmadı. İslâmiyyetin bu gizli düşmanları, *(Bunca zemân içerisinde islâmiyyet pek çok memlekete yayılmışdır. Bundan sonra, aklı olan, gözü gören, se'âdet, kurtuluş isteyen, kendi arasın bulsun. İslâmiyyet güneş gibi meydândadır)* diyerek, sonraları, insanları islâma da'vet işine ehemmiyyet verilmedi. *(Bir tüccarın hâlis bir pırlantası olsa, onu dükkân dükkân gezdirip, müşteri aramasına lüzûm yokdur. Fekat mal çürük olur ise, onu elden çıkarmak için, kapı kapı dolaşdırıp "bu çok gü-*

zel bir maldır, alınız, bir dahâ ele geçmez" gibi câhilleri aldatacak yalanlar söylemesi îcâb eder) şeklinde çürük mantıklar ileri sürdüler. Bunlara şunu hâtırlatırız ki, pırlanta için müşteri aramağa elbet lüzûm yokdur. Fekat, pırlantayı müşteriye arz etmek, tanıtmak lâzımdır. Müşteri pırlantayı tanıyınca, şübhesiz tâlib olur. Teşhir edilmeyen, tanıtılmayan pırlanta ise tâlib bulamaz.

Bu protestan papazına son söz olarak şunu da bildiririz ki, bir dînin, bir mezhebin kitâblarını iyice incelemek lâzımdır. Yoksa, sırf inâdından veyâ sâdece bildiği kadarıyla doğru zan etdiği fikrler ile, bir din, bir mezheb aslâ tenkîd edilemez. İslâm dîninde îmân esâslarını bildiren ve bunları koruyan ve şübheleri gideren **(ilm-i kelâm)** diye husûsî bir ilm vardır. İslâmiyyetin parlak olduğu ve birçok yerlere yayıldığı zemânlarda, kelâm ilminin derin âlimleri vardı. Bu âlimler, islâm dînine yapılan i'tirâzların ve meydâna gelen şübhelerin giderilmesi için, pekçok kıymetli kitâblar yazdılar. Bu kitâbları her memlekete yaydılar. Naklî delîllerden, ya'nî âyet-i kerîme, hadîs-i şerîf ve din büyüklerinin sözlerinden başka, aklî delîlleri de kullanmak sûreti ile islâmiyyetin doğruluğunu, hakîkatini isbât etdiler. Yalnız yehûdî ve hıristiyanlara değil, eski yunan felsefesini taklîd edenlere ve bid'at sâhibi, sapık, türedi din adamlarına [ve zındıklara, masonlara] da cevâb verdiler. Çünki, islâm dîninde, Allahü teâlâ akl-ı selîmin kabûl etmediği bir şeyi kullarına emr etmez. [Fekat, Allahü teâlânın emrlerinin hikmetlerini, fâidelerini anlamak için, akl-ı selîm sâhibi olmak lâzımdır. Kendilerini akllı, felsefeci, fen adamı olarak tanıtan câhillerin, ahmakların kendi hislerine, nefslerine uygun olarak yapdıkları konuşmaların, hakîkat ile, ilm ile, fen ile ilgileri yokdur. Akl-ı selîm sâhibleri, bunların bozuk sözlerine, yazılarına kıymet vermez. Kendileri gibi bir kaç ahmağı aldatmakdan başka te'sîrleri olmaz. İslâmiyyetde aklın ermediği çok şey vardır. Fekat akla aykırı hiç bir şey yokdur. Aklın çeşidleri ve tefsîri, arapça **(Tarîk-un-necât)** kitâbında ve türkçe **(TAM İLMİHÂL SE'ÂDET-İ EBEDİYYE)** kitâbında uzun anlatılmışdır. İslâm dîni hakkında, akla uygun bilgiler söylemek için, kelâm ilminde meşhûr olan İmâm-ı Rabbânî hazretlerinin **(Mektûbât)** kitâbını ve **(Şerh-i mevâkıf)** ve **(Şerh-i mekâsıd)** gibi kitâbları iyi okumak ve iyi anlamak lâzımdır. Hıristiyanların, iknâ edici delîller yerine, (Pavlos şöyle dedi) veyâ (falan İncîl böyle yazmış) veyâ (Bu mes'ele esrâr-ı ilâhiyyedendir, buna böylece inanmalıdır) gibi sözleri konuşmak ile, hiç bir mes'ele isbât edilmez. Kelâm ilmini bilmiyenin, islâm bilgilerinin doğruluklarını, akl sâhibi, hıristiyanlara anlatması güç olur. Bunu dahâ sonra anlatacağız.]

— 4 —

İNCÎL DENİLEN DÖRT KİTÂB HAKKINDA İNCELEMELER

Protestan papaz, neşr etdiği bir risâlede şöyle demekdedir: *(İncîllerin târîhinden habersiz olan müslimânlar, hıristiyanların ellerinde olan İncîllerin aslının olmadığını, hıristiyanların İncîlde Muhammed aleyhisselâmın peygamberliği hakkında vârid olan, ba'zı İncîl âyetlerini gizlemek için, İncîli tahrîf etdiklerini, değişdirdiklerini iddiâ ederler. Buna şu cevâb verilir: İmâm-ı Buhârî, Şah Veliyullah-ı Dehlevî, Fahreddîn-i Râzî ve Hindistân âlimlerinden Seyyîd Ahmed ve diğer âlimler, bugün kullanılan İncîllerin hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânından evvel kullanılan İncîl nüshalarının aynı olup, tahrîf edilmemiş olduğunu beyân etmişlerdir. Bugün Avrupanın ba'zı meşhûr kütübhânelerinde bulunan çok eski İncîl nüshaları da, bu sözümüzü tasdîk ederler. Bundan dolayı, eğer müslimânların ellerinde bulunan İncîllerde ve o İncîllerin asr-ı se'âdetden evvel muhtelif lisânlara yapılan tercemelerinde, İncîlin tahrîf iddiâlarını kuvvetlendirecek bir delîl varsa, hepsini müslimânların ortaya koymalarını isteriz.)*

Biz müslimânlar, onların bu da'vetlerini memnûniyyet ile kabûl edip, istedikleri delîlleri birer birer ortaya koyacağız.

Bilindiği gibi, hıristiyanlık akîdesinin [inancının] esâsı olan **(Kitâb-ı mukaddes), (Ahd-i Atîk)** ve **(Ahd-i Cedîd)** ismiyle iki kısma ayrılır: **(Ahd-i Atîk=Eski Ahd)** ismindeki kısmı, Semâvî kitâb olan Tevrâtdan alındığı bildirilen parçalar ile, ba'zı Benî İsrâîl Peygamberlerine isnâd edilen hikâyelerden meydâna gelmişdir. **(Ahd-i Cedîd=Yeni Ahd)** ise, İncîl denilen dört kitâb ile, ba'zı havârîlerin ve Pavlosun etraflarındaki yerlere gönderdikleri iddiâ edilen ba'zı mektûblardan, risâlelerden ibâretdir. Ahd-i Atîk kitâblarının tahrîf edildiği, hıristiyanlar tarafından da, tasdîk edilmişdir. Bu husûsda geniş ma'lûmât almak isteyenler, Rahmetullah Efendinin "rahmetullahi aleyh" arabî **(İzhâr-ül-hak)** kitâbına ve bunun türkçe tercemesi olan **(İbrâz-ül-hak)** kitâbına mürâce'at edebilirler. Biz burada, Ahd-i Atîk ile ilgili geniş ma'lûmât vermiyeceğiz. [Yehûdîler, nasrânîlere eziyyet ve işkenceyi artdırdılar. Bu zulmleri, cinâyetleri yetişmiyormuş gi-

bi, Îsâ aleyhisselâma ve annesi hazret-i Meryeme çok kötü iftirâlarda bulundular. Hattâ, o yüce Peygambere veled-i zinâ, mubârek annesine fâhişe kadın diyecek kadar işi azıtdılar. Îsevîler, Allahü teâlânın gönderdiği Tevrât kitâbında böyle çirkin, iğrenç iftirâların bulunmadığını isbât etmek için, Tevrâtı latinceye terceme etdiler. Yehûdî dîninin iç yüzü ve yehûdîlerin, müslimânlara ve hıristiyanlara karşı yapdıkları iftirâları ve düşmanlıkları, kitâbımızın sonunda, **(Yehûdîlik, Tevrât ve Talmud)** başlığı altında uzun bildirilmişdir.]

Protestan târîhcilerinden Strauss [Strauss, (David Friedrich) Alman târîhcisidir. 1291 [m. 1874]de öldü. (Îsânın hayâtı), (hıristiyanlık ta'lîmi), (Îsânın yeni hayâtı) gibi, eserler neşr etdi.] şöyle demekdedir: (Hıristiyanlığın ilk yayıldığı zemânlarda, hıristiyanlar, yehûdîler tarafından çeşidli zemânlarda değişdirilmiş olan Ahd-i Atîki yunancaya terceme etdiler. Bu terceme o zemân, Benî İsrâîlin ellerindeki isrâîliyyât kitâblarına uymuyor diye yehûdîler, buna karşı çıkdılar. Hıristiyanlar, yehûdîleri susduracak cevâblar bulmak için, Ahd-i Atîkin bu yunanca tercemesine yeniden ilâveler yapdılar. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmın babaları diyerek, ba'zı ismler Zebûra sokuldu. Îsâ aleyhisselâmın Cehennemlere girmesi kısmı Ermiya kitâbına yerleşdirildi. Yehûdîler bu tahrîfleri görüp, "bunlar bizim kitâblarımızda yokdur" diye feryâd etdikce, papazlar "Ey Allahdan korkmaz hîlekârlar! Siz kütüb-i mukaddeseyi tahrîf etmeğe cesâret ediyorsunuz" diye yehûdîlere saldırdılar. Dahâ sonra, hıristiyanlarla yehûdîler arasındaki bu çekişme ilerledi. Hıristiyan papazlardan bir kısmı da şübhe ve tereddüde düşdü. Böylece hıristiyanlar pek çok fırkalara bölündüler. Bu ihtilâflar, aralarında büyük harblerin yapılmasına sebeb oldu. Îsâ aleyhisselâmdan üçyüz yirmibeş sene sonra, Bizans imperatoru Büyük Konstantinin emri ile üçyüz ondokuz papaz, İznîkde bir meclisde toplandılar. Her birinde pek çok şübheler ve zıdlıklar bulunan **(Kitâb-ı mukaddes)** nüshâları hakkında meşveret ve tahkîk ile işe başladılar. Bu meclisde hazret-i Îsânın ulûhiyyetine inananlar gâlib geldi. İsrâîliyyât kitâblarından terceme etdikleri kısmları da karışdırarak **(Kitâb-ı mukaddes)**i yeni bir şekle sokdular. Kabûl etdikleri bu nüshanın dışındaki diğer nüshaların şübheli olduklarına karâr verdiler. Cirumun, bu nüshaya yazdığı mukaddemede bu husûs bildirilmekdedir. [Cirum, Ing. Jerome Saint, Arablar buna Irûnimus demekdedirler. İstanbulda üç sene kaldı. 382 de Romaya gitdi. Papanın sekreteri oldu. Kitâb-ı mukaddesi Latinceye terceme etdi. 30 Eylülde yortusu yapılır. Yapdığı terceme kilisenin resmî met-

ni olmuşdur.] 390 senesinde Laodicea ismli bir meclis dahâ toplandı. Bu meclis, Ahd-i Atîk kitâblarını kabûl etdikden sonra, İznik meclisinde red edilen (Kitâb-ı Ester) ile Havârîlere isnâd edilen altı risâlenin sıhhat ve doğruluğunu kabûl etdi. Bunlar, (Risâle-i Ya'kûb), (Petrusun ikinci risâlesi), (Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlesi), (Yehûda risâlesi), (Pavlosun ibrânîlere yazdığı risâle)dir. Bu kitâb ve risâlelerin doğruluğunu her yere i'lân etdiler. (Yuhannânın müşâhedeler kitâbı ya'nî vahy kitâbı) 325 ve 364 senelerinde toplanan her iki meclisde de kabûl edilmeyip, şübheli kaldı. Bundan sonra, 397 senesinde Kartacada yüzyirmialtı kişiden müteşekkil bir meclis dahâ toplandı. Bu meclis, dahâ önceki iki meclisin şübheli, uydurma gözü ile bakıp, red etdikleri kitâblardan, birkaç dânesinin dahâ doğruluğunu kabûl etdi. Bunlar, (Kitâb-ı Tûbiyâ), (Kitâb-ı Bârûh), (Kitâb-ı Kilîsâî), (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn), (Kitâb-ı müşahedât-ı Yuhannâ, ya'nî Vahy kitâbı)dır. Kartaca meclisinde bu kitâbların kabûlünden sonra, şübheli denilmiş olan kitâblar, bütün hıristiyanlarca makbûl oldu. Bu hâl, binikiyüz sene kadar böylece kaldı. Protestanlığın ortaya çıkması ile (Kitâb-ı Tûbiyâ), (Kitâb-ı Bârûh), (Kitâb-ı Yehûdiyyet), (Kitâb-ı Kezdüm), (Kitâb-ı Kilîsâî), (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn-i evvel ve sânî) hakkında büyük tereddüdler meydâna geldi. Protestanlar, dahâ önceki hıristiyanların kabûl etdikleri bu kitâbların doğru olmadığını ve red edilmelerinin vâcib olduğunu söylediler. (Kitâb-ı Ester)in de ba'zı bâblarını red etdiler. Ba'zı bâblarını kabûl etdiler. Bu red ve inkârlarını çeşidli delîller ile isbât etdiler. Bunlardan birisi, bu kitâbların aslının İbrânî ve Kildânî lisânları ile olduğu ve şimdi bu lisânlarda mevcûd böyle bir kitâbın olmamasıdır. Târîhci papaz olan Vivisbius, kitâbının dördüncü cildinin yirmiikinci bâbında yukarıda zikr etdiğimiz bu kitâbların bilhâssa (Kitâb-ül-Makkâbiyyîn-i sânî)nin tahrîf edilmiş olduğunu yazmışdır.)

Protestanlar, binikiyüz seneden beri, bütün hıristiyanların (Rûh-ül-kuds) kutsal rûh ile ilhâm olunmuş zan etdiklerini ve verdikleri kararları, hıristiyanlığın esâsı kabûl etdikleri (Konsil), ya'nî eski rûhban meclislerinin yanlış ve bâtıl şeyler üzere icmâ' ve ittifâk etmiş olduklarını kabûl ve i'tirâf etdiler. Böyle olmakla berâber, yine o meclislerin akl ve kabûlden çok uzak olan, bir çok kararlarını kendileri de kabûl etdiler. Böylece, birbirine zıd esâslar üzerine kurulmuş, misli görülmemiş bir yola girdiler. Aslı, esâsı böyle şek ve şübhelerle örtülmüş olan bir din, nasıl olur da, akl sâhibi milyonlarca hıristiyan tarafından, kalbleri kendisine bağlıyan, kurtuluş ve se'âdet vesîlesi olarak kabûl edilebilir? Bu hâli görenler (Bu iş hayret edilecek şeydir) diyerek hayretden

parmaklarını ısırırlar.

Hıristiyanlar, gerek (Ahd-i Atîk), gerekse (Ahd-i Cedîd) kitâblarından îmân esâslarını tesbît etmekdedirler. Bu kitâblar şübhe ve tereddüdlerden uzak değildir. Hiç birisinin, aslı sahîh bir sened ile zemânımıza kadar geldiği isbât edilmiş değildir. Ya'nî Îsâ aleyhisselâmdan, âdil kimselerce zemânımıza kadar ulaşdırılmış değildir. Bilindiği gibi, bir kitâbın doğruluğunun ve semâvîliğinin, ya'nî Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olmasının kabûlü, (şu kitâb falan Peygamber vâsıtası ile yazılmış, değişdirilmekden ve bozulmakdan uzak, muttasılan sağlam sened ile, âdil kimseler tarafından rivâyet edilerek bize kadar ulaşmışdır) diye bildirilmesine bağlıdır. Akl-ı selîm sâhibi olanlara, sağlam delîllerle bu husûs isbât edilmedikçe, o kitâb hakkında şübhe ve tereddüdler yok olmaz. Çünki, sâdece kendisine ilhâm geldiği zan edilen şahıslara isnâd edilen bir kitâb, o şahsın bizzât kendisinin tasnîf etmiş olduğunu isbâta kâfî değildir. Ayrıca bir veyâ birkaç hıristiyan fırkasının teassub ve gayret ile, mücerred olarak doğruluğunu iddiâları da, bu kitâbların sıhhatini isbâta kâfî değildir. Hıristiyan papazların (Kitâb-ı Mukaddes)lerinin sıhhatini, geçmiş Peygamberlerden veyâ Havârîlerden birine isnâddan başka ortaya koyacakları bir delîlleri yokdur. Bu iddiâları, i'tikâd [îmân] esâslarını beyân eden ve doğruluğunda kalblerden şübheleri giderecek, iknâ edici delîllerden değildir. Hiç bir akl sâhibi, kendisini dünyâda râhata ve huzûra, âhiretde de, azâbdan kurtaracak ve sonsuz se'âdete kavuşduracak dîni, za'îf esâslar üzerine kurarak, emîn ve rahât olamaz. Hâlbuki, ahd-i atîkin içindeki kitâbların bir çoğunu ve ahd-i cedîd kitâblarından, hazret-i Îsâ ve hazret-i Meryemden ve o asrlardan bahs eden yetmişi mütecâviz, hattâ ba'zıları bugün mevcûd olan kitâbları hıristiyanlar inkâr edip, bunlar uydurulmuş yalanlardır, demekdedirler. **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında bu husûsda geniş bilgi vardır.

Hıristiyan papazların eskileri ve sonra gelenleri ittifak ile bildiriyorlar ki, Matta İncîli ibrânîce idi. Hıristiyan fırkaları, birbirlerinden ayrılmaları sebebi ile, sonradan bu asl nüshâyı gayb etdiler. Bugün mevcûd olan Matta İncîli, ibrânîce asl nüshânın tercemesidir. Bu tercemeyi yapan kimsenin kim olduğu da belli değildir. Zemânımıza kadar mütercimінin kim olduğunun bilinmediğini hıristiyan papazların ileri gelenlerinden olan Cirum da i'tirâf etmekdedir.

Katolik Thomas Ward, (Cirum yazdığı bir makalesinde, eski hıristiyan âlimlerinden ba'zıları Markos İncîlinin son bâbının ve ba'zıları Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının ba'zı âyetlerinde ve

ba'zıları yine Luka İncîlinin ilk iki bâbının doğruluğunda şübheye düşdüler. Hıristiyanların Marsiyon (Marcion) fırkasının ellerinde bulunan İncîl nüshâlarında bu iki bâb yokdur) demekdedir. Nortin (Norton) 1253 [m. 1837] senesinde Bostonda basılan kitâbının yetmişinci sahîfesinde, Markos İncîli hakkında şöyle diyor: (Bu İncîlde tahkîke muhtac ibâreler vardır ki, onaltıncı bâbının dokuzuncu âyetinden sonuna kadar olan âyetlerdir.) Metinde bir şek ve şübhe alâmeti göstermeyip, şerhinde bu âyetlerin İncîle sonradan sokulduğunu söyliyen ve bunun delîllerini sıralayan Nortin, hayretini bildirerek, şöyle demekdedir: (Kitâbları istinsâh eden kâtiblerin âdetlerini incelediğimiz zemân, onların metinlerdeki ibâreleri anlayıp yazmakdan ziyâde, metinlere kendi fikrlerini sokmaya çalışdıklarını görürüz. Bu husûs bilinince, İncîldeki ibârelerin niçin şübheli olduğu anlaşılır.)

[**NORTON ANDREWS:** Amerikan İncîl bilgini ve muallimidir. 1201 [m. 1786] da doğdu. 18 Eylül 1853 de öldü. 1804 senesinde Harvarddan mezûn oldu. İlâhiyyât üzerinde çalışdıkdan sonra, Bowdoin kolejinde, 1809 yılında ders verdi. 1818 yılında Harvarda matematik muallimi olarak döndü. 1813 yılında üniversitenin İncîl tefsîrcisi oldu. 1819 dan 1830 senesine kadar edebiyyat profesörünün yardımcılığını yapdı. Teslîsi red eden ve Tevhîd akîdesini [inancını] savunan **(unitarianism)** mezhebinin kuvvetli müdâfi'lerindendir. Calvenizmi ve Theodere Parker tarafından temsîl edilen naturalist [tabî'iyyeci] teolojiyi şiddet ile red etdi. 1833 yılında (A Statement of Reasons for not believing the Doctrines of Trinitarians: Teslîs fikrine inanmamak için ma'kûl bir beyân) kitâbını yazarak neşr etdi. (Encyclopedia Americana cild-20, sh. 464)].

Yuhannâya nisbet edilen İncîlde de sağlam bir rivâyet senedi yokdur. Markos İncîli gibi, tahkîke muhtâc, mübhem, hattâ birbirine zıd ibâreleri vardır. Meselâ:

Birincisi: Bu İncîlde, Yuhannânın gördüğü şeyleri yazmış olduğuna dâir açık bir delîl yokdur. Bir şeyin aksi isbât edilmedikce, eski hâlinin doğruluğuna hükm edilir.

İkincisi: Yuhannânın yirmibirinci bâbın yirmidördüncü âyetinde (İşte bu cümleleri [ya'nî Yuhannâ İncîlini] yazan ve doğruluğuna şehâdet eden şâkird budur, [ya'nî Yuhannâdır.]. Biz onun şehâdetinin doğru olduğunu biliriz) denilmekdedir. Görülüyor ki, bu sözü Yuhannâ hakkında, Yuhannâ İncîlini yazan kâtib söylemişdir. Bu âyetde Yuhannâya gâib zamîri olan (O) ile işâret edilmiş, asl kitâbı yazan (uyduran) kâtib kendisini mütekellim, (yazan kimsenin kendisi) sıgası ile (Biz) diye yazmışdır. Bundan anlaşıldığı gibi, Yuhannâ İncîlini yazan Yuhannânın kendisi olma-

yıp, bir başkasıdır. Kendisi, Yuhannânın şehâdetinin doğru olduğunda ma'lûmâtı olduğunu iddiâ etmişdir. Bunlardan anlaşılan; bu İncîli yazan adam Yuhannânın ba'zı mektûblarını ele geçirip, ba'zı ibâreleri çıkarmış, ba'zı şeyler de ilâve ederek, bu kitâbı yazmışdır.

Üçüncüsü: Mîlâdî ikinci asrda, Yuhannâ İncîli üzerine ihtilâfların ve inkârların meydâna çıkdığı zemân, Yuhannânın talebelerinden Polycarpenin (Poltarp) tâlebesi Irianus [Arb. İyryanûs], hayâtda idi. Niçin inkârcılara cevâb verip nakl etdiği, rivâyet etdiği, İncîli tashîh edip, sahîhliğinin delîllerini ortaya koymamışdır. Eğer rivâyet etdiği doğru olsaydı feryâd eder, (benim rivâyetim doğrudur) derdi. Eğer bu husûsun doğruluğu Polycarpe ile talebesi İriyüs arasında geçmemişdir denilirse, bu söz hakîkatden çok uzakdır. İriyüs pek çok lüzûmsuz mes'eleleri durmadan, üstâdından sorarak öğrenirken, (Bu İncîl, Yuhannânın mıdır?) süâlini sormaması ve bunu öğrenmemesi mümkin midir? Eğer unutdu denilirse, bu dahâ uzak bir ihtimâldir. Zîrâ İriyüs, üstâdının yolunu, âdetlerini çok iyi bilmesi ve duyduğu şeyleri lâyıkıyle hıfz etmesi ile bilinmekdedir. Yosibis (Eusebe) 1263 [m. 1847] senesinde neşr edilen târîhinde, beşinci cild, yirminci bâbı, ikiyüzondokuzuncu sahîfesinde İriyüsün, Yuhannâ İncîlinin rivâyet edildiği lisanlar hakkında olan sözünü, şöyle nakl etmişdir: (Ben Allahü teâlânın fadlı ile şu sözleri işitdim ve bunları ezberledim. Her hangi birşey üzerine yazmadım. Eskiden beri âdetim budur. Böylece ezberlediğim şeyleri dâimâ tilâvet eder, okurum.) Buradan anlaşılıyor ki, ikinci asrda dahî, İncîli inkâr edenler olmuş ve onlara karşı cevâb verilerek, doğruluğu isbât edilememişdir. Hıristiyan âlimlerinden Selsus (Celsus), mîlâdın ikinci asrında (Hıristiyanlar, İncîllerini üç-dört def'a, belki dahâ fazla, ma'nâsını değişdirecek şeklde, tebdîl ve tahrîf etdiler) diye feryâd etmişdir. Manikeist fırkasının ileri gelen âlimlerinden Fastus da mîlâdî dördüncü asrda: (İncîller üzerinde tahrîf yapılmışdır. Bu doğrudur. Ahd-i Cedîdi ne Îsâ aleyhisselâm, ne de Havârîleri te'lîf etmemişdir. Bil'aks hâli meçhûl kimseler te'lîf etmişdir. İnsanların i'tibârını kazanmak için de, Havârîlere ve onların arkadaşlarına nisbet etmişlerdir. Birçok yanlışlıklar ve tenâkuzlar bulunan kitâblar te'lîf ederek hıristiyanları incitmişlerdir) demekdedir.

Dördüncüsü: Katolik Herald, 1844 senesinde neşr edilen kitâbının yedinci cild, ikiyüz ellinci sahîfesinde, Estadlen ismli müelliften rivâyet ile, bu Yuhannâ İncîlini İskenderiyye mektebi talebelerinden birisinin yazmış olduğundan, hiç şübhesi olmadığını bildirmişdir.

Beşincisi: Bretşnayder, Yuhannâ İncîlinin temâmı ve Yuhan-

nânın mektûblarının hepsinin Yuhannâya âid olmayıp, ikinci asrda meçhûl bir şahıs tarafından yazılmış olabileceğini bildirmişdir. [Al: Bretschneider 1776-1848 Alman Protestan teologu [ilâhiyyâtcısı]dır. İncîli tenkîd eden kitâb yazmışdır.]

Altıncısı: Kirdinius, (Yuhannâ İncîli yirmi bâb idi. Sonradan Efsûs [Efes] kilisesi yirmibirinci bâbı ilâve etmişdir) demişdir.

Yedincisi: Bu Yuhannâ İncîlini ve Yuhannânın bütün yazdıklarını mîlâdın ikinci asrında Vecîn (Alogiens) fırkasında olanlar inkâr etdiler.

Sekizincisi: Yuhannâ İncîlinin, sekizinci bâbının başında olan onbir âyetini bütün hıristiyan ilm adamları red etmişdir. Japonca tercemesinde de yokdur.

Dokuzuncusu: Dört İncîl, te'lîf edilirken, senedsiz pek çok bâtıl rivâyetler içerisine karışdırılmışdır. Bu rivâyetlerle dahî, eldeki dört İncîlin sıhhatine, doğruluğuna dâir getirebilecekleri bir senedleri yokdur. 1237 [m. 1822] senesinde, Thomas Hartwell, neşr etdiği tefsîrinin dördüncü cild, ikinci bâbında şöyle diyor: (İncîllerin te'lîf zemânları hakkında bizlere ulaşan nakl ve haberler temâmen noksan ve netîcesizdir. İncîllerin sıhhati husûsunda bizlere hiç bir yardımları yokdur. Hıristiyanların ilk din adamlarının ileri gelenleri, bâtıl rivâyetleri tasdîk ve kabûl ederek, durmadan yazdılar. Dahâ sonra gelenler de, onlara hurmeten, yazdıklarını nasıl olursa olsun, hiç düşünmeden ittifâk ile kabûl etdiler. İşte bu yalan yanlış rivâyetlere, bir kâtibden diğer kâtibe, bir nüshadan diğer bir nüshaya nakl edilerek zemânımıza kadar geldi. Üzerinden asrlar [yüz yıllar] geçdikden sonra, İncîlleri bâtıl rivâyetlerden temizlemek çok zor olmuşdur.) Yine aynı cildde diyor ki, (İncîl-i evvel, ya'nî Matta İncîli mîlâdın otuzyedi, otuzsekiz, kırkbir, kırkyedi, altmışbir, altmışiki, altmışüç, altmışdört veyâ altmışbeş senelerinde, İncîl-i sânî, ya'nî Markos İncîli mîlâdın ellialtıncı senesinde veyâ dahâ sonra altmışbeşinci senesine kadar herhangi bir senede te'lîf olunmuşdur. Gâlib olan rivâyete [görüşe] göre, altmış veyâ altmış üçde te'lîf olunmuşdur. İncîl-i sâlis, ya'nî Luka İncîli mîlâdın elliüç, altmışüç veyâ altmışdört senesinde, Yuhannâ İncili ise, altmışsekiz, altmışdokuz, yetmiş veyâ doksan sekiz senesinde yazılmışdır.) İbrânîlere mektûb ve Petrusun ikinci risâlesinin ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerinin, risâle-i Ya'kûbun ve risâle-i Yehûdânın ve müşâhedât-ı Yuhannânın (Yuhannânın vahyinin) ba'zı kısmlarının, Havârîlerden rivâyet edildiği husûsunda hiçbir sened ve vesîka yokdur. Bunların, 365 senesine kadar sıhhatları şübheli idi. Ba'zı kısmları ise, bu âna kadar, hıristiyan din âlimlerine göre yanlış ve red edilmiş

idi. Hattâ süryânî lisânına yapılan tercemelerinde bu kısmlar yokdur. Arab kiliselerinin hepsi, Petrusun ikinci risâlesini, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerini, risâle-i Yehûdâ ve müşâhedât-ı Yuhannânın sıhhatını [doğruluğunu] kabûl etmediler. Süryânî kiliseleri de, aynı şekilde, başlangıcından bugüne kadar, bunları inkâr etmişlerdir. İncîl araştırmacısı Horn, tefsîrinde, ikinci cild, ikiyüzaltı ve ikiyüz yedinci sahîfelerinde diyor ki: (Petrusun risâlesi, risâle-i yehûdâ, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâleleri ve müşâhedâtı, ya'nî vahyi ve Yuhannâ İncîlinin sekizinci bâbının ikinci âyetinden onbirinci âyetine kadar dokuz âyet, Yuhannânın birinci risâlesinin beşinci bâbının yedinci âyeti, İncilin Süryânîce tercemesinde aslâ mevcûd değildirler.) Demek ki, Süryânî tercemeyi yapan mütercim, bu zikr etdiğimiz kısmların doğru ve şer'î bir hükm için sened olamıyacağını anlamış ve terceme ederken farkına varabildiği bu yerleri terceme etmemişdir. Katolik Ward, 1841 senesinde neşr etdiği kitâbının otuzyedinci sahîfesinde, protestanların ileri gelenlerinden Rogersin, (Risâle-i ibrâniyye, risâle-i Ya'kûbu ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâleleri ile müşâhedâtını, i'tikâden tekzîb etdiğinden, papazların ileri gelenleri, bu risâleleri **(Kitâb-ı mukaddes)**den çıkarmışlardır) dediğini bildirmekdedir. Protestan papazlarından Daktris de, Yosniysin zemânına kadar, her kitâbın doğruluğunun kabûl edilemediğini bildirerek, risâle-i Ya'kûb, risâle-i Yehûdâ, Petrusun risâle-i sâniyesi ve Yuhannânın risâle-i sâniye ve sâlisesi, Havârîlerin toplayıp yazdıkları şeyler olmadığında ısrâr etmişdir. Ayrıca, (Risâle-i ibrânîyye, bir zemâna kadar red olunduğu gibi, Petrusun risâle-i sâniye ve sâlisesi ile müşâhedât-i Yuhannâ ve Yehûdâ risâlesi, Süryânî ve Arab kiliselerince doğruluğu kabûl edilmemiş iseler de, bizlere göre doğruluğu teslîm edilir, ya'nî doğru kabûl ederiz) demişdir.

Hıristiyan İncîl tefsîrcilerinden Dr. Nathaniel Lardner, tefsîrinin dördüncü cild, yüzyetmişbeşinci sahîfesinde (St. Cyril ve onun asrında olan Orşilim, ya'nî Kudüs kilisesi, Müşâhedât-i Yuhannâ kitâbının doğruluğunu kabûl etmemişdir) dediğini bildirdikden sonra, (Serlin, yazdığı Kanûn fihristinde bu kitâbın ismi dahî yokdur) demişdir. Üçyüzyirmiüçüncü sahîfesinde de: (Müşâhedât-i Yuhannâ, eski İncîllerin Süryânîceye yapılan tercemelerinde yokdur. Ne St. Ibar [Iberius], ne de Ya'kûb ismli müellifler tarafından bunun üzerine şerh yazılmamışdır. Vibidius da, Petrusun ikinci risâlesini, Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerini ve Müşâhedât-i Yuhannâyı ve Yehûdâ risâlesini, kendi kitâb fihristine almamışdır. Bu husûsda Süryânîlerin görüşleri de budur) diyerek, etraflı

ma'lûmât vermişdir.

Katolik Herald de, kitâbının yedinci cild ikiyüz altıncı sahîfesinde diyor ki: (Râus kitâbının yüzaltmışıncı sahîfesinde, protestan papazlarının ileri gelenlerinin ekserîsi Yuhannânın Müşâhedât (Vahy) kitâbının doğruluğunu kabûl etmezler). Prof. Rabwald de, kuvvetli delîller ile isbât ederek diyor ki, (Yuhannâ İncîli, Yuhannânın risâleleri ve Müşâhedâtı yalnız bir kişinin yazdığı şeyler olamaz). Eusebius, târîhinin yedinci cild, yirmibeşinci bâbında Webvnisichinden nakl ederek, eski papazlar, Yuhannânın Müşâhedâtını Kitâb-ı mukaddesden çıkarıp red etmeğe çalışdıklarını anlatırken diyor ki: (Bu kitâb-ı Müşâhedât, başdan sona kadar ma'nâsızdır. Onu, Havârîlerden olan Yuhannâya nisbet etmek de çok yanlışdır. Câhillik ve hakîkati görmemekdir. Onu yazan kimse, ne havârî, ne mesîhî ve ne de sâlih bir kimse değildir. Belki bu Müşâhedâtı Cerinthus isminde bir Romalı yazdı. Yuhannâya nisbet edilerek Yuhannâ yazdı denildi.) diye yazmakdadır. Dahâ sonra, kendisi şöyle demekdedir: (Fekat, bu kitâbı, ya'nî Yuhannânın Müşâhedâtını, Kitâb-ı Mukaddesden çıkarmağa gücüm yetmez. Zîrâ binlerce hıristiyan kardeşimiz bu Yuhannâya ta'zîm ederler. Ben, bu kitâbı yazan kimsenin, kendisine ilhâm geldiğini tasdîk ederim. Fekat, Havârîlerden Ya'kûbun kardeşi ve Zebedînin oğlu olan ve Yuhannâ İncîlini yazan Havârî Yuhannâ olduğunu pek kolay kabûl edemem. Sözlerinden ve hâllerinden anlaşılan Havârî olmamasıdır. Kitâb-ı Müşâhedâtı [Vahyi] yazan kimse, Kitâb-ı A'mâl ya'nî Resûllerin işleri kitâbında zikr edilen Yuhannâ da değildir. Çünki, İşâyâ memleketine gelmemişdir. Hâlbuki bu İncîli yazan İşâyâ ehâlisinden bir diğer Yuhannâdır ki, her ikisine de Yuhannâ ismi verilmişdir. Yine Yuhannâ İncîli ve risâleler ile Müşâhedâtın ibâre ve mefhûmlarından anlaşılıyor ki, Yuhannâ İncîlinin ve risâlelerin müellifi olan Yuhannâ, Müşâhedât kitâbının musannifi değildir. Çünki İncîlin ve risâlenin ibâresi, Yunancada güzel ve düzgün bir şekldedir. İçinde galat, yanlış lafzlar yokdur. Fekat, Müşâhedât kitâbının ibâresi böyle olmayıp, Yunan lehcesine muhâlif, bilinmeyen, alışılmamış bir üslûb üzerine yazılmışdır. Havârî olan Yuhannâ, İncîlinde ve risâlelerinde ismini açıkca söylemeyip, kendinden mütekellim (şahıs) veyâ gâib sigaları ile bahs eder. Kendini uzun uzun anlatmaksızın maksada başlar. Müşâhedâtı yazan şahs ise, böyle olmayıp, başka bir üslûb ta'kîb etmekdedir. Yine Yuhannânın Müşâhedâtının ya'nî Vahy risâlesinin, birinci bâbının birinci âyeti, (Yesu' Mesîhin i'lânı ki, Allahü teâlâ, Onu Mesîhe verdi. Yakında olması muhakkak olan şeyleri kullarına göstermesi için, vahyi kendisine verdi. Ve onu,

kendi kulu Yuhannâ vâsıtası ile gönderdi.) ve dokuzuncu âyeti, (Ben, Îsâda olan sıkıntıya ve melekûta ve sabra sizinle berâber hissedâr olan kardeşiniz Yuhannâyım.) ve yine yirmiikinci bâbın sekizinci âyeti, (Ben, bu hâdiseleri görüp işiten Yuhannâyım.) tarzında olup, bu âyetlerde, Havârîlerin ta'kîb etdikleri üsûlün hilâfına olarak, ismini açıkca söylemişdir. Eğer eski âdetlerinin tersine, kavmine kendini bildirmek için, burada ismini açıkca söyledi denilirse, ona şöylece cevâb verilir: Maksadı sâdece bu ise, kendisine mahsûs olan lâkabı ve sıfâtı yazmalıydı. Meselâ, (Ben Ya'kûbun kardeşi ve Zebedî oğlu Yuhannâyım veyâ hazret-i Mesîhin şâkirdi ve onun sevdiği Yuhannâyım) gibi ta'bîrleri kullanmalıydı. Kendi şahsına mahsûs vasfını söylemekden sakınıp, kendisini diğer insanlardan ayırmıyarak, kardeşiniz ve hâdiseleri görüp işiten ta'bîrlerini kullanmışdır. Burada maksadımız, akl sâhibleri ile alay etmek değildir. Belki iki şahsın ifâdeleri ve yazıları arasında bulunan açık farkı ortaya koymakdır.) demekdedir. Vivisbiusun sözü burada temâm oldu.

Yine Eusebius târîhinde, üçüncü cildin, üçüncü bâbında, (Petrusun birinci risâlesi doğrudur. Fekat ikinci risâlesi, Kitâb-ı mukaddesden olamaz. Ancak, Pavlosun ondört risâlesi, ya'nî mektûbları kırâet olunur, okunur. Fekat ba'zıları İbrânîlere mektûb kısmını, Kitâb-ı mukaddesden çıkardı.) demekdedir. Yine Yosibis, aynı kitâbının yirmibeşinci bâbında, risâle-i Ya'kûb, risâle-i Yehûdâ ve Petrusun ikinci risâlesi ve Yuhannânın ikinci ve üçüncü risâlelerinde ihtilâf edilip, hakîkî müelliflerinin meçhûl olduğunu beyân etmekdedir. Yosibis, yine aynı târîhinin altıncı cild, yirmibeşinci bâbında: (Risâle-i İbrâniyye hakkında Origenus şöyle demişdir: Hıristiyanların ellerinde dolaşan bu risâleyi, Hebrun (Gülnaht) ismli bir kimse yazmışdır. Ba'zıları, Lukanın onu terceme etdiğini söylemişlerdir) demekdedir. İlk hıristiyan teologlarından Ireneus (Fr. İrene, ing. Irenaeus, 140-220) ve 220 senesi ricâlinden Polinius ve 251 senesinde yaşıyan Pontius ismli müellifler, risâle-i İbrâniyyeyi temâmen inkâr etmişlerdir. Mîlâdî 200 târîhi ricâlinden Kartacalı St. Tertullian diyor ki: (Risâle-i İbrâniyye Berniyânın risâlesidir.) 212 senesi ricâlinden Cilimens Romanus da, (Pavlosun risâlelerini onüç adet sayıp, ondördüncü risâle olan risâle-i İbrâniyye onlardan değildir.) demişdir. 248 senesinde yaşayan Kartacalı St. Cyprian de, bu risâleyi hiç zikr etmemişdir. Süryânî kilisesi de, bu âna kadar Petrusun Risâle-i sâniyyesini ya'nî ikinci mektûbunu, Yuhannânın Risâle-i sânîye ve sâlisesinin ya'nî ikinci ve üçüncü mektûblarının sıhhatini [doğruluğunu] ka-

bûl etmemişlerdir. Hıristiyanların ileri gelenlerinden Scholasticus diyor ki: (Petrusun Risâle-i sâniyesini yazan kimse, zemânını zâyi' etmişdir, boş yere harcamışdır.) 1266 [m. 1850] senesinde basılan Bible târîhinde diyor ki: (Cerintnus ismli müellif, risâle-i Yehûdâ, Hadrianus saltanatı zemânında Orşilim [Kudüs] üskuflarından onbeşinci üskuf olan, Yehûdânındır demişdir.) [Bible, İncîl demekdir. Üskuf: İncîl okuyucularının üst derecesinde olan hıristiyan din adamlarına denir.] Yuhannâ İncîlini şerh eden eski müelliflerden Aircin, mezkûr şerhinin beşinci cildinde, (Pavlosun her kiliseye risâleleri (mektûbları) olmayıp, ba'zı kiliselere yazdığı risâleleri de, üç-dört satırdan ibâretdir.) demişdir. Origenes bu sözüne göre, Pavlosa âid olduğu söylenilen risâlelerin hiçbirisi, onun te'lîfi olmayıp, başkalarının te'lîfi olduğu hâlde, ona nisbet edildiği anlaşılmakdadır. Pavlosun, Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbında, onbirinci âyetden i'tibâren onaltıya kadar şu cümleler yazılıdır: (Fekat Petrus Antakyaya geldiği, azarlanmayı hak etdiği zemân, ben onunla yüzyüze geldim. Kabâhatli idi. Çünki Ya'kûb tarafından ba'zı kimseler gelmeden evvel, bir takım insanlarla [Putperest milletlerle] berâber yemek yiyordu. Fekat onlar geldikleri zemân hitanlı (sünnetli) olanlardan [Yehûdîlerden] korkarak çekildi ve ayrıldı. Diğer yehûdîler de, Petrus ile berâber geri çekildi, riyâ yapdılar. O derece ki, Barnabas bile onların riyâsına kapıldı. Fekat ben İncîlin hakîkatına göre doğru yürümediklerini görünce, hepsinin önünde Petrusa dedim ki, "sen yehûdî iken, yehûdî gibi değil, diğer milletler [putperestler] gibi yaşıyorsun! Niçin diğer milletleri yehûdîler gibi yapmağa zorluyorsun? O milletlerden olan günâhkârlar değil, zâten yehûdî olan bizler, insanın şerî'at amelleri vâsıtası ile değil, ancak Îsâ Mesîhe îmân etmekle sâlih olacağını bildiğimizden, biz de Mesîh Îsâya îmân etdik. Ancak şerî'at işlerinden değil, Mesîhe îmân etmekle sâlih sayılalım. Çünki hiçbir insan, şerî'at amellerini yapmakla sâlih olamaz".)

Bu cümlelerin baş tarafı son tarafının temâmen zıddı olduğundan, ikisinden birisinin (ya'nî yâ baş tarafı, veyâ son tarafının) sonradan ilâve edildiği anlaşılmakdadır. Çünki Pavlos mektûbunun baş tarafında [onbirinci âyet] Petrusu Antakyada nasıl azarladığını yazdığı hâlde, ona atf etdiği kabâhat, putperest diğer milletler ile berâber yehûdî âdetlerinin hilâfına yemek yimesi idi. [Eğer Petrus gibi bir Rûh-ül kudsden ilhâm almış ve Mesîhin hizmetcisi olan bir zâta yukarda zikr etdiğimiz hakâretleri yapması edebsizlik değil ise.] Hattâ onu azarladığında, sen yehûdî olduğun hâlde, putpe-

restler gibi dîninin emrlerine ehemmiyyet vermezsen, onları hangi yüzle, hangi salâhiyyet ile yehûdî şerî'atine da'vet ediyorsun, demişdi. Fekat ondan sonra, Pavlos hemen mevzû' değişdirip, şerî'atin emrlerinin lüzûmsuzluğundan bahs etmeğe başlar. Üçüncü bâbında amelin, ibâdetin lüzûmsuzluğu husûsunda pek çok söz söyledikden sonra, kendisi Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine temâmen uyduğunu ifâde eder. Nitekim, Resûllerin A'mâli kitâbının yirmibirinci bâbında, onyedinci âyetden i'tibâren şöyle yazılıdır: (Pavlos Yeruşalime gelip, şâkirdânı ile Ya'kûbun yanına girince, bütün ihtiyârlar hâzır idiler. Ve Pavlosa hitâben, kardeş îmân etmiş yehûdîlerden kaç bin kimse olduğunu görüyorsun. Bunların hepsi şerî'atin ya'nî Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin gayretini çekerler. Senin hakkında da, tâifelerin (putperest milletlerin) arasında bulunan bütün yehûdîlere çocuklarını sünnet etmemelerini, âdetlerine uymamalarını, hazret-i Mûsânın yolundan ayrılmalarını öğretiyorsun diye haber aldılar. Şimdi ne olacak? Zîrâ senin geldiğini işitirler. Şimdi bu bizim sana söylediğimizi yap, bizde nezr edilmiş olan dört kimse var, bunları alıp onlar ile berâber kendini temizleyip, başlarını tıraş etsinler diye onlar için masraf et, senin hakkında işitdikleri şeylerin aslı olmadığını sen kendin de şerî'ate uyarak göster ki, senin şerî'atin emr etdiği gibi hareket etdiğini hepsi anlasınlar. Îmân etmiş milletlere ise, putlara kurban olunandan ve kandan ve boğazı sıkılarak boğulmuşdan ve zinâdan kendilerini korumalarına karâr vererek yazdık, dediler. O zemân Pavlos, bu adamları alıp, ertesi gün onlarla berâber kendisini tathîr etdi ve onlardan her biri için kurban takdîm olununcaya kadar, tahâret günlerinin bitdiğini i'lân ederek ma'bede girdi.)

İşte görülüyor ki Pavlos, şerî'at ile beden temiz olmaz. Mesîh bizim için mel'ûn olmakla berâber, bizi şerî'atin emrlerinden kurtardı, deyip dururken, kendisi Ya'kûbun ve ihtiyârların nasîhatı ile amel ederek, şerî'ate uymak sûretiyle temizlenir ve ma'bede girer.

Pavlosun bu risâlesindeki âyetler bize hıristiyanlığın esrârından bir kaç ince mes'eleyi anlatıyor:

Birincisi: Pavlosun (sünnete ihtiyaç yokdur) dediği, Mesîhe îmân eden yehûdîler arasında yayıldı. Bu da yehûdîlerin, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden ayrılmamak üzere, Îsâ aleyhisselâma îmân etdiklerinden, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin değişdirilmesine râzı olmadıklarıdır.

İkincisi: O sırada şerî'atin devâm edip etmemesi, pek lüzûmlu görülmemişdir. Îsâ aleyhisselâmın havârîsinden olan zât, (Her ne şeklde olursa olsun, halkın toplanması îcâb eder) diyerek asl

maksadının, her dürlü yollara başvurarak, halkı kendi dinlerinde toplamak olduğu anlaşılıyor. Sâdece halkı toplamak için, Îsâ aleyhisselâmın havârîsinden olan bir zâtın Pavlosa böyle bir teklîfde bulunmak cesâretini göstermesi, hıristiyanlığın nasıl temeller üzerine kurulmuş olduğunu göstermekdedir.

Üçüncüsü: Mîlâdın ikinci asrı ortalarında Hierapolis piskoposu olan meşhûr St. Papias, kitâbında hazret-i Îsânın sözleri ve fi'llerine dâir yalnız iki kısa mecmû'anın mevcûd olduğunu zikr etmişdir. Bunlardan birisi, havârîlerden Petrusun tercümânı olan Markosa âid bir mecmû'a, diğeri de, İbrânîce ba'zı emrleri ve ahkâmı toplıyan Mattanın mecmû'asıdır. St. Papias, Markosa âid olan mecmû'anın, gâyet kısa, noksan ve zemân sıralamasına göre yazılmamış olup, ba'zı hikâye ve nakllerden ibâret olduğunu beyân etmişdir. Bundan anlaşılan şudur: İkinci asr ortasında Matta ile Markosun birer kısa mecmû'aları mevcûd olup, St. Papias onları görmüş, vasfları ile berâber yazmış ve birbirinden farklarını da beyân etmişdir.

Bugün ellerde mevcûd olan Matta ve Markos İncîlleri ise, sanki birbirinden istinsâh edilmiş, yazılmış gibi, birisi diğerine benzer ve tafsîlâtlıdır. St. Papiasın gördüğü nüshaların bunlar olmadığı veyâ sonradan bu nüshalara ilâveler yapılarak, genişletilmiş oldukları açıkdır.

Luka ve Yuhannâ İncîllerine gelince; St. Papias bunlardan hiç bahs etmemişdir. Hâliyle St. Papias, Hierapolisde olduğu veyâ Yuhannânın talebeleri ile karşılaşıp, onlardan ma'lûmât aldığı hâlde, Yuhannâ İncîline dâir tek bir harf dahî söylememişdir. Bu hâl ise, Yuhannâ İncîlinin o târîhden sonra yazılmış olduğunu isbât eder.

MATTA İNCÎLİ

Matta İncîlinin dokuzuncu bâbının, dokuzuncu âyetinde şöyle yazılıdır: (Ve Îsâ oradan geçerken gümrük yerinde oturan ve Matta denilen bir adam görüp, ona, bana tâbi' ol, ardımca gel deyince, o da kalkıp ona tâbi' oldu, ardınca gitdi.) Şimdi, iyice dikkat ediniz, bu cümleleri yazan Mattanın kendisi ise, niçin kendisi olduğunu söylemeyip, bir başka Matta gibi söylemişdir. [Eğer, bu İncîli yazan Mattanın kendisi olsa idi hâdiseyi (Ben gümrük yerinde otur iken, Îsâ "aleyhisselâm" oradan geçiyordu. Beni gördü ve bana tâbi' ol, ardımca gel dedi. Ben de, kalkıp ona tâbi' oldum, ardınca gitdim) şeklinde zikr etmesi îcâb ederdi.]

Matta İncîlinde, Îsâ aleyhisselâmın ağzından söylenilen her makâle, o kadar uzundur ki, bunların her birini, bir meclisde ve bir def'ada söylemek mümkin değildir. Yine bu husûsda onuncu

bâbındaki, Havârîlere verdiği nasîhatler ve ta'lîmât, beşinci, altıncı ve yedinci bâblarında devâmlı söylediği sözler ve yirmiüçüncü bâbında Ferîsîlere hitâben yapdığı azarlamalar ve sekizinci bâbında devâmlı getirdiği misâller, şübhesiz birer meclisde vâki' olan şeyler değildir. Bunun delîli de bu sözler ve getirdiği misâllerin, diğer İncîllerde değişik pek çok meclise taksîm edilmesidir. Buradan anlaşılıyor ki, bu İncîlin müellifî Îsâ aleyhisselâmın devâmlı arkadaşı olan gümrükcü Matta değildir.

Matta İncîlinde zikr edilen, Îsâ aleyhisselâmın; körleri, baras ve cin çarpmış fakîrleri iyi etmesi ve mu'cize olarak pek çok fakîrlere yemek yidirmesi hep ikişer mahalde beyân edilmişdir. Hâlbuki Markos ve Luka İncîllerinde bu vak'alar yalnız birer mahalde zikr edilmişlerdir. Bundan anlaşılıyor ki, Mattaya nisbet edilen İncîlin müellifi, bu kitâbı yazarken, iki mehâza mürâce'at edip, bir vak'ayı ikisinde de, görmüşdür. Ancak, yanlış anlama sebebi ile birbirinden farklı zan ederek kitâbına yazmışdır.

Matta İncîlinin onuncu bâbının beşinci âyetinde, hazret-i Îsânın, resûllere ya'nî Havârîlere, putperest milletleri [dîne da'vet için] gitmemelerini ve Sâmiriyyelilerin şehrlerine girmemelerini tenbîh etdiği yazılıdır. Dahâ sonra ise, kendisi putperest yüzbaşının hizmetcisine ve Ken'ânlı bir kadının kızına şifâ' verdiği bildirilmekdedir.

Yedinci bâbın altıncı âyetinde, (Mukaddes şeyleri köpeklere [putperestlere] vermeyin ve incilerinizi domuzların önüne atmayın) dediği hâlde, yirmisekizinci bâbının ondokuzuncu âyetinde ise, (Siz gidip bütün milletleri şâkird edinin. Onları Baba, Oğul ve Rûh-ül-kuds adına vaftiz edin [Ya'nî dîninizi onlara öğretin]) demekdedir.

Onuncu bâbının beşinci âyetinde, (Diğer milletlerin ve Sâmiriyyelilerin şehrlerinden hiç birine girmeyin) diye emr edildiği hâlde, yirmidördüncü bâbın ondördüncü âyetinde ise, (İncîl, bütün milletlere va'z edilecekdir ve sonu kurtuluş olacakdır) demekdedir. [Bu ve yukardaki âyetler, birbirine temâmen zıddır.]

Bunlar ve bunlar gibi sayısız ihtilâf ve tenâkuzlar bu İncîlde tekrârlanmışdır. Bu ilâveler, Matta İncîlinde tahrîf yapıldığını hiç şübhe bırakmıyacak şekilde isbât etmekdedir. Ba'zı mühim hâdiseler, diğer İncîllerde mevcûd olduğu hâlde, Matta İncîlinde yokdur. Meselâ, Îsâ aleyhisselâm tarafından yetmiş şâkirdin seçilmesi, Mele-i havârîyyûnda urûcu, Bayram yapmak için iki kerre Yerûşâlime gelmesi ve Lazarusun mezârdan kalkması fıkraları bu İncîlde yokdur. Bunun için Matta İncîlinin havârîlerden Mattaya isnâdı ya'nî Mattadan rivâyet edildiği şübhelidir.

MARKOS İNCÎLİ

Markosun havârîlerden olmadığında, bütün târîhciler ittifâk hâlindedir. Belki havârîlerden Petrusun tercümânıdır.

Paypas diyor ki: (Markos, Petrusun tercümânı idi. Markos, Îsâ aleyhisselâmın sözlerini ve fi'llerini mümkin mertebe, doğrudur diyerek ezberden yazdı. Fekat, Îsâ aleyhisselâmın sözlerini ve fi'llerini intizâmlı, düzgün bir şeklde yazmadı. Çünki kendisi ne hazret-i Îsâdan işitdi, ne de Onun yanında bulundu. Dediğim gibi, Markos yalnız Petrusun arkadaşlarından idi. Petrus ile konuşduğu şeyleri ve Îsâ aleyhisselâmın sözlerini içerisine alan bir kitâb olsun diye tertîbli ve düzgün söylemeyip, îcâb etdiği vakt ve meclise göre söyledi. Bunun için, eğer Markos kitâbında ba'zı husûsları üstâdı Petrusdan öğrenmiş gibi yazarsa onu ayblamamalıdır. Çünki Markos işitdiği şeyleri unutmayarak, değişdirmeyerek yazmaya lüzûm görmemişdi.)

Markos İncîline eski hıristiyan âlimler, her gün şerhler yazdılar. Bunlardan İren diyor ki: (Markos ezberlediği şeyleri Petrus ve Pavlosun vefâtlarından sonra yazdı). İskenderiyyeli Kalman diyor ki: (Petrus dahâ Romada va'z verirken, Petrusun talebeleri, Markosa ricâ etdiler. O da, İncîlini yazdı. Petrus, kitâbın yazıldığını işitdi. Fekat yazıp-yazmaması için birşey demedi.) Târîhci Ousb diyor ki: (Petrus bu hâli işitince, talebelerinin bu gayretine memnûn oldu. Kiliselerde onun okunmasını tenbîh etdi.) Hâlbuki Markosun İncîli, Petrusunın risâlelerinden (mektûblarından) ziyâde, Matta İncîlinin taklîdidir, ya'nî ona benzetilmişdir. Buna göre, St. Papiasın Markos yazdı dediği kitâb elde bulunan ikinci İncîlden başkadır. Markos İncîlinin altıncı bâbının onyedinci âyetinde, (Fekat, Hirodes kardeşi Filipusun zevcesi Hirodia ile evlenmişdi. Bunun için Yahyâyı tutdurup, zindâna habs etdi. Çünki Yahyâ Hirodese, kardeş hanımı ile evlenmek câiz değildir, derdi) demekdedir. Bu temâmen yanlışdır. Çünki Osebius târîhinde, onsekizinci kitâbın beşinci bâbında, Hirodianın zevcinin ismi Filupus olmayıp, Hîrius olduğu açıkca bildirilmekdedir. Bu hatâ, Matta İncilinde de vardır. Hattâ (1237 [m. 1821]-1844) senelerinde basılan arabca tercemenin mütercimleri bu âyeti tahrîf ederek, Matta ve Lukanın ibârelerinde olan Filipus kelimesini düşürmüşler ise de, diğer senelerdeki terceme nüshalarında mevcûddur.

Yine Markos İncîlinin ikinci bâbında, (Hazret-i Îsâ onlara [şâkirdlerine] dedi ki, Dâvüdun kendisi ve yanında olanlar aç ve muhtâc olduğu zemân, baş kâhin Abiatarın günlerinde Allahın evine nasıl girdiğini ve kâhinlerden başkasının yimesi câiz olmı-

yan huzûr ekmeğini yidiğini ve kendisi ile berâber olanlara da verdiğini (hiç) okumadınız mı?) ma'nâlarında olan yirmibeşinci ve yirmialtıncı âyetlerindeki iki cümle yanlışdır, hatâlıdır. Çünki:

Birincisi, o zemân hazret-i Dâvüd yalnız idi. Yanında kimse yokdu. *İkincisi* ise, o günlerde baş kâhinlerin reîsi Abiatar olmayıp, belki onun babası Abimelek idi. [Yehûdîleri idâre eden (Yetmişler meclisi) a'zâlarına kâhin denir. Vâizlerine yazıcı derler.]

LUKA İNCÎLİ

Lukanın, havârîlerden olmadığı muhakkakdır. Luka İncîlinin başında diyor ki: (Ey fazîletli Teofilos, kelâmın vekîlleri, hizmetcileri olup, gözleri ile görmüş olanların bize nakl etdiklerine göre, aramızda vâki' olan şeylerin hikâyesini tertîb ve tahrîr etmeğe bir çok kimseler girişdiğinde, ben de tâ başından beri [olanların] hepsini dikkat ile araşdırıp, tahkîk ederek, olduğu gibi, sırası ile sana yazmağı uygun gördüm.) [Luka, bâb bir, âyet 1-4.]

Bu ibâreden birkaç ma'na anlaşılıyor:

Birincisi: Müellifin kendi zemânında dahâ bir çok kimseler İncîl yazdıkları sırada, Luka da bu İncîli yazmışdır.

İkincisi: Havârîlerin kendi elleri ile yazdıkları hiçbir İncîl bulunmadığını, Luka işâret etmekdedir. Zîrâ (kelâmın vekîlleri ve gözleri ile görmüş olanların bize nakl etdiklerine göre) cümlesi ile İncîl yazanları, gözleri ile görenlerden tefrîk etmiş, ayırmışdır.

Üçüncüsü: Kendisi için Havârîlerden birinin şâkirdi, talebesiyim demez. Çünki o asrda Havârîlerden birine isnâd edilen pek çok te'lîfler, yazılar, risâleler bulunduğundan öyle bir senedin, ya'nî havârîlerden birinin talebesi olduğunu bildirmesinin, kendi kitâbı için, başkalarının i'timâdına sebeb teşkil edeceğini ümmîd etmemişdir. Belki her husûsu kendisi tahkîk ederek, esâsından öğrendiğini, dahâ kuvvetli bir delîl olarak göstermişdir. Dikkat edilecek bir husûs şudur: Bugün ellerde mevcûd olan İncîllerin her yeni baskısında, i'tirâz edilen ibâreleri, münâsib bir kelime ile değişdirerek tahrîf etmek, protestan papazların âdetleri olduğu gibi, Meârif nezâretinin 1301 târîhli ve 572 numaralı ruhsatı ile İngiliz ve Amerikan Bible şirketlerinin, 1303 [m. 1886] senesinde İstanbulda basdırdıkları türkçe İncîl nüshasında dahî bu ibâreyi başka şekle sokmuşlardır. (Bütün husûslar en ince noktalarına kadar bildiğim üzere) ibâresi yerine, (Benim de başından beri bütün husûslara dâir tam bir vukûfum, bilgim bulunduğundan) ibâresi konularak, ma'nâyı maksadlarına göre değişdirmişlerdir. Fekat, fransızca nüshalarda

ve Almanyada basılan almanca nüshalarda bu ibâre, bizim yukarıda terceme etdiğimiz gibidir.

Luka İncîlinin üçüncü bâbının yirmiyedinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâma nisbet edilen neseb bildirilirken, (Nîrî oğlu Şelteil oğlu Zerubâbel oğlu Risâ oğlu Yuhannâ) demekdedir. Burada üç hatâ vardır:

Birincisi: Ahd-i Atîkin, birinci târîhler kısmının üçüncü bâbının ondokuzuncu âyetinde, Zerubâbelin çocukları açıkca bildirilmişdir. Orada Risâ ismi ile bir kimse yokdur. Bu şekldeki yazısı Mattanın yazdığı şeklin de tersidir.

İkincisi: Zerubâbel, Fedâyânın oğludur. Şelteil oğlu değildir. Şelteilin kardeşinin oğludur.

Üçüncüsü: Şelteil Yuhannânın oğludur. Yoksa Nîrî oğlu değildir. Matta da böyle yazmışdır.

Yine Luka İncîlinin üçüncü bâbının otuzaltıncı âyetinde, (Sâlih bin Ken'ân bin Arfahşad) diye yazılıdır ki, bu da yanlışdır. Zîrâ Sâlih, Arfahşadın torunu değil, oğludur. Böyle olduğu birinci târîhlerin birinci bâbında ve Tekvînin onbirinci bâbında [On, onbir ve onikinci âyetleri] bildirilmişdir.

Lukanın ikinci bâbının başında, (O günlerde bütün dünyânın tahrîr-i nüfûsu yapılsın diye Kayser Augustus tarafından fermân çıkdı. Kirinius Sûriye vâlîsi iken, yapılan ilk tahrîr bu idi.) diye bildirilen birinci ve ikinci âyetleri de yanlışdır. Zîrâ Romalılar, bütün dünyâya hiç bir zemân hâkim olamamışlardır ki, bütün dünyânın tahrîr-i nüfûsuna fermân çıksın. Hattâ protestan papazları âdetleri üzere bu soruyu geçişdirmek için, 1886 senesinde İstanbulda basdırdıkları Ahd-i Cedîd nüshasında bu ibâreyi tahrîf edip, (O günlerde Kayser olan Augustus tarafından bütün dünyânın deftere kaydedilmesi bâbında fermân çıkdı) şeklinde yazdılar. Fekat, 1243 [m. 1827] senesinde İngiltere cem'iyyetinin Pârisde basdırdığı türkçe nüshada bu ibâre (ve o günlerde vâki' oldu ki, Kayser Augustus tarafından bütün dünyâyı tahrîr etmeğe fermân çıkdı. Yûsüf dahî tahrîr olunmak için hâmile olan nişanlısı Meryem ile Beyt-i lahm denilen Dâvüdun şehrine çıkdı.) sûretinde yazılıdır. Bundan sonra yazılan tahrîr maddesi incelenmeğe başlayınca; ne Lukaya muâsır olan eski Yunan târîhcilerinden bir kimse, ne de Lukadan birâz önce geçen târîhciler bu tahrîr-i nüfûsa dâir bir söz söylememişlerdir. Kirinius ise, Îsâ aleyhisselâmın doğumundan onbeş sene sonra, Sûriyeye vâlî olduğundan, tahrîr-i nüfûs işi şübheli, vukû' bulmuş ise de, Kirinius zemânında olamayacağı açıkca ortadadır.

YUHANNÂ İNCÎLİ

Yuhannâ İncîline gelince; bilindiği gibi, Yuhannâya nisbet edilen dördüncü İncîlin ortaya çıkmasına kadar; Îsâ aleyhisselâmın dîni esâsen Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden ayrılmayıp, tevhîd esâsına dayanıyordu. Çünki, üç uknûm ya'nî teslîsden ilk def'a bahs eden, Îsâ aleyhisselâma inananlar arasına teslîs (üç ilâha inanmak) akîdesini [inancını] sokup, onları Îsânın "aleyhisselâm" dîninden ayıran Yuhannâ İncîlidir. Bu sebeb ile, Yuhannâ İncîlinin aslının doğruluğu üzerinde araştırma, inceleme yapmak gâyet mühimdir. Yuhannâ İncîli hakkında, eski hıristiyan din adamlarının eserlerinde bulunan çeşidli sözler, yukarıda bildirilmişdi.

Bu kitâb, havârîlerden Zebedî oğlu Yuhannâya âid değildir. İkinci asrdan sonra, aslı meçhûl bir şahıs tarafından kaleme alınmışdır. Bu husûsu, asrımız târîhcilerinden Avrupalı müsteşrikler çeşidli delîllerle isbât etmişlerdir.

Birinci delîl: Yuhannâ İncîlinin başında, (Kelâm başlangıçda var idi ve kelâm Allahü teâlânın nezdinde, indinde idi ve kelâm Allah idi) sözleri yazılıdır. Bu sözler ilm-i kelâmın ince mes'elelerinden olup, diğer İncîllerin hiç birinde yokdur. Eğer bu sözler Îsâ aleyhisselâmdan işitilmiş olsaydı, diğer İncîllerde de bulunurdu. Bundan anlaşılıyor ki, bunu yazan, Havârîlerden Yuhannâ olmayıp, Roma ve İskenderiyye mekteblerinde Eflâtûnun üç uknûm felsefesini okumuş bir kimsedir. Nitekim şimdi beyân olunacakdır.

İkinci delîl: Yuhannâ İncîlinin sekizinci bâbında, birinci âyetden onbirinci âyete kadar olan, zinâ eden kadın hakkındaki yazılarını bütün hıristiyan kiliseleri kabûl etmeyip, red ederler ve bu yazılar İncîlden değildir demekdedirler. Bundan anlaşılıyor ki, bunu yazan, eline geçirdiği bir çok İncîllerden toplayıp, gözüne ilişen birçok şeyleri de ayrıca kitâbına koymuş veyâ kendinden sonra bir başkası bu âyetleri ilâve etmişdir. Birinci hâle göre, müellif, doğruyu ve yanlışı birbirinden ayırmıyarak bir mecmû'a yazmışdır. Yazdığı bu mecmû'a da kabûle şa'yân olmıyan şeylerdir. İkinci hâle göre, bu İncîlin tahrîf edilmiş olduğunu i'tirâf etmek lâzım gelir. İki hâle göre de, aslı şübheli ve inanılmağa lâyık değildir.

Üçüncü delîl: Diğer İncîllerde getirilen ba'zı misâllerin ve ahvâlin ve mu'cizelerin, bu İncîlde bulunmayıp, diğerlerinde bulunmıyan bir çok şeylerin de, bu İncîlde bulunmasıdır. Îsâ aleyhisselâmın Lazarusu diriltmesi, suları şerâba çevirmesi ve çarmıhda iken sevdiği şâkirdi ile annesini birbirlerine emânet etmesi gi-

bi şeyler, sâdece Yuhannâ İncîlinde bulunup, diğer İncîllerde yokdur. Nitekim bu husûsda ileride geniş bilgi vereceğiz.

Dördüncü delîl: Eski hıristiyanlardan ne Paypas, ne de Justen bu İncîli gördüklerine dâir herhangi birşey bahs etmemişlerdir. Husûsen Justen de, Yuhannâ İncîlini yazanın Yuhannâ olmadığını tasdîk etdiği hâlde, bu İncîl hakkında bir şey söylemez.

Beşinci delîl: Diğer üç İncîlde toplanan ve anlatılan haberlerin anlatılış tarzı ile, Yuhannâ İncîlinin anlatış tarzı, temâmen birbirlerine zıddır. Meselâ, diğer üç İncîlde Îsâ "aleyhisselâm" halkın terbiyesini isteyen bir muallim gibi, Ferîsîlerin riyâkâr hâllerine i'tirâz eder. Kalbin tasfiyesini ya'nî temizlenmesini, Allahü teâlâya yaklaşmayı, insanları sevmeyi, güzel ahlâkı emr eder ve Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine zıd olan temâyüllerden nehy eder. Halka öğretdiği şeyler ve nasîhatleri gâyet açık ve tabîî ve herkesin anlıyabileceği şekldedir. Bu üç İncîl, her ne kadar ba'zı haberlerde birbirine zıd ve muhâlif iseler de, müttefik oldukları husûslarda, hepsinin bir kaynakdan çıkdığı anlaşılmakdadır. Fekat, Yuhannâ İncîli böyle olmayıp, gerek ifâde şekli, gerekse, Îsâ aleyhisselâmın ahlâk ve davranışları husûsunda, bambaşka bir yol ta'kîb eder. Bu İncîlde hazret-i Îsâ; Yunan felsefesini bilen, gâyet ince, güzel konuşan bir kimse olarak gösterildiği hâlde, Onun sözleri Allah korkusu ve güzel ahlâklı olmak gibi husûslarda olmayıp, kendi şahsının yüksekliğinden bahs etmekdedir. Bunu da, insanlar arasında bilinen şekli, ya'nî Mesîhin konuşma tarzı olan kelime ve ta'birlerle söylemez. İskenderiyye mekteblerinde kullanılan kelime ve cümlelerle anlatır. Bu sözleri, diğer üç İncîlde gâyet açık ve sâde olduğu hâlde, bu İncîlde kapalıdır. Mühim ve çok def'a iki ma'nâya gelen ve husûsî bir şeklde düzülmüş, muntazam tekrârlar ile doludur. Yuhannâda kullanılan üslûp, kalbleri kendisine çekecek yerde, red ve nefret uyandırır. Eğer bu İncîl, şimdiye kadar bir yerde gizlenmiş ve bugün ansızın ortaya çıkmış olsa idi, bunun Havârîlerden birinin te'lîfi olduğuna kimse inanmazdı. Fekat, asrlardan beri işitilmiş olduğundan, bu gariblikleri hıristiyanlar göremezler.

Altıncı delîl: Bu İncîlde görülen hatâlar dahâ çokdur. Meselâ, Yuhannâ İncîlinin birinci bâb, ellibirinci âyeti, (Doğrusu size söylerim ki, şimdiden sonra semânın, göğün açıldığını ve insanoğlunun üzerine Allahın meleklerinin inip çıkdığını göreceksiniz) şeklindedir. Hâlbuki Îsâ aleyhisselâmın bu sözü, Erden suyundan vaftîz olundukdan ve Rûh-ul-kudsün inmesinden sonra vâki' olup, ondan sonra semânın açıldığını ve meleklerin Îsâ aleyhisselâm üzerine indiğini ve çıkdığını hiçbir kimse görmemişdir.

Bu İncîlin üçüncü bâbının onüçüncü âyetinde ise, (Hiç kimse, semâya, göğe çıkmamışdır. Ancak, semâdan inen ya’nî semâda olan, insanoğlu çıkmışdır) demekdedir. Bu âyet; birkaç cihetden yanlışdır:

Birincisi: Ya’nî kelimesi ile tefsîr edilen kısm, sonradan ilâve edilmişdir. Böylece âyet tahrîf olunmuşdur. Çünki âyetin baş tarafının ma’nâsı, (Semâdan inenden başka bir kimse, Semâya çıkmamışdır) demek iken, İncîlin müellifi veyâ istinsâh edenlerden biri, bundan maksadın insanoğlu ya’nî Îsâ aleyhisselâm olduğunu açıklamak için, açıklayıcı bir ibâre koymuşdur. Bu ibâreye dikkatlice bakılınca, ilâve olduğu hemen görülmekdedir. Zîrâ âyetin baş tarafını, açıklayıcı bu ibâreden ayırdığımız zemân, (Semâdan nâzil olan [inen] meleklerden başka, insanlardan kimse semâya yükselmemişdir) doğru ma’nâsı anlaşılır. Fekat, açıklayıcı ibâreye göre, (Semâdan inen insanoğludur) denilirse, hazret-i Îsâ, semâdan inmeyip, hazret-i Meryeme Rûh-ül-kuds [Cebrâîl aleyhisselâm] vâsıtası ile ilka edildiği inkâr edilmiş olur. Bundan başka, Îsâ aleyhisselâm (semâdan olan) sözünü söylerken yeryüzünde olup, semâda bulunmadığını inkâr etmek gerekir. Ayrıca, (Semâdan inen) sözü ile (Semâda olan) sözünü, bir anda Îsâ aleyhisselâmın söylemesi mümkin değildir.

İkincisi: Âyetin birinci kısmı da yanlışdır. Çünki tekvînin beşinci bâbının yirmidördüncü âyetinde ve ikinci Meliklerin ikinci bâbının onikinci âyetinde Ahnûh ve İlya “aleyhimesselâm” da semâya yükselmişlerdir, denilmekdedir. Bu âyetin tahrîf edilmiş olduğunda, hiç şübhe edilemez.

Birdir Allah

Yeri gökü yaratan, ağaçları donatan,
Çiçekleri açdıran, bir Allahdır, bir Allah!
Allah her yerde hâzır, ne yaparsan o görür.
Ne söylersen işitir. Vardır, birdir, büyükdür.
Biz Allahı severiz. Her emrini dinleriz.
Beş vakt nemâz kılar, Ona isyân etmeyiz.
Bizlere akl verdi. Doğru yolu gösterdi.
Dîn-i islâma uymayan, ateşde yanar dedi.
Kur’âna îmân eden, Peygamberi izleyen,
Dünyâda mes’ûd olur, Cehennemden kurtulur.
Mü’min iyi huyludur. Herkes ondan memnûndur.
Kimseye zulm eylemez. Kendi de huzûrludur.
Yâ Rab! Afv eyle beni. Ve anamı babamı.
Kâfirlerin şerrinden koru müslimânları!

— 5 —
DÖRT İNCÎL ARASINDA GÖRÜLEN TENÂKUZ VE İHTİLÂFLAR

Mevcûd İncîllerde görülen yanlışlıklar, tenâkuzlar ve tahrîfler, hesâb edilemiyecek kadar çokdur. Bunlardan bir çoğu **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında anlatılmışdır. Ayrıca, Alman müsteşriklerinden Joiser, David, Miel, Kepler, Matse, Bred Schneider, Griesbach, Hug, Lesinag, Herder, Strauss, Hauss, Tobian, Thyl, Carl Butter ve dahâ nice araştırmacının yazdıkları ve hâlâ da yazıp da neşr etmekde oldukları kitâblarda bu husûsda tafsilâtlı bilgi çokdur. Biz burada onlardan ba'zılarını zikr etmekle iktifâ edeceğiz.

Îsânın "sallallahü alâ Nebiyyinâ ve aleyhi ve sellem" nesebi hakkında, Matta ve Luka İncîlleri arasındaki ihtilâf büyükdür.

Matta İncîlinde, Îsâ aleyhisselâmın babaları olarak yazılı ismler şunlardır: (İbrâhîm, İshak, Ya'kûb, Yehûdâ, Fâris, Hasron, İrâm, Aminabad, Nahşon, Salmon, Buaz, Obid, Yesse, Dâvüd, Süleymân, Rehobeam, Abiya, Asâ, Yehaşafat, Yorâm, Uzziyâ, Yotam, Ahaz, Hazkiyâ, Manesse, Amon, Yoşiyâ, Yekonyâ, Şaltoil, Zerubâbel, Abihûd, Elyâkim, Azor, Sâdok, Ahîm, Elliud, Eliazer, Mattan, Ya'kûb, Yûsüf (Meryemin zevci)).

Lukâ İncîlinin üçüncü bâbının yirmiüçüncü ve sonraki âyetlerinde ise: (Târuh, İbrâhîm, İshak, Ya'kûb, Yehûdâ, Fâris, Hasron, Arâm, Aminabad, Nahşon, Salmon, Buaz, Obid, Yesse, Dâvüd, Nâtân, Mattasa, Mînân, Milya, Elyâkîm, Yonan, Yûsüf, Yehûdâ, Sem'ûn, Lâvî, Metsâd, Yorîm, Eliazâr, Yuşâ, Eyr, Elmodam, Kosam, Addi, Melkî, Neyrî, Şaltoil, Zerubâbel, Risa, Yuhannâ, Yehûdâ, Yûsüf, Şemî, Mattasiya, Mahat, Nâcay, Heslî, Nahum, Amos, Metasiya, Yûsüf, Yannâ, Melki, Lâvî, Metsat, Heli, Yûsüf (Meryemin zevci)) olarak yazılıdır.

1 — Mattaya göre, Îsâ aleyhisselâmın babası denilen Yûsüf, Ya'kûbun oğludur. Lukaya göre ise, Helinin oğludur. Matta, hazret-i Îsâya yakın bir kimsedir. Luka da Petrusun talebelerindendir. Bunlar, kendilerine yakın olan bir zâtı, inceleyecek, araştıracak kimselerdendirler. Böyle olduğu hâlde, Îsâ aleyhisselâmın dedesi dedikleri kimseyi tahkîk edib doğrusunu yazamazlar ise, yazdıkları diğer rivâyetlerin doğruluğuna, nasıl itimâd edilir, bunlara kim inanır?

2 — Mattaya göre, Dâvüd aleyhisselâmın oğlu Süleymân aleyhisselâmdır. Lukaya göre, Dâvüd aleyhisselâmın oğlu Süleymân aleyhisselâm değil, Nâtândır.

3 — Matta, Şaltoil, Yekniyâ oğludur, diyor. Luka ise Neyri oğludur, diyor. Mattada, Zerubâbelin oğlunun adı Abihud, Lukada ise, Risa'dır. Şuna da çok hayret edilir ki, Ahbâr-ı eyyâmın sıfr-ı ûlânın ya'nî Birinci târîhlerin üçüncü bâbının ondokuzuncu âyetinde, Zerubâbelin oğullarının ismleri; Meşullam ve Hananye olarak yazılıdır. İçlerinde Abihud ve Risa yokdur.

4 — Mattanın birinci bâbının onyedinci âyetine göre, İbrâhîm aleyhisselâmdan Yûsüf-ü Neccâra kadar Îsâ aleyhisselâma atfedilen dedelerin sayısı kırkiki batındır. Hâlbuki yukarıda yazılı ismler sayıldığı zemân, yalnız kırk kişi vardır. Lukanın beyânına göre ise, bu adet ellibeş kişiye ulaşır.

Hıristiyan âlimleri, İncîllerin ilk ortaya çıkmasından zemânımıza kadar, bu husûsda şaşkınlık içinde kaldılar. Ba'zıları hiçbir akl-ı selîmin kabûl edemiyeceği za'îf delîller ile te'vîl etdiler. Bundan dolayı Eckharn, Keyser, Haysee, Gabott, Wither, Fursen ve başkaları gibi araştırmacılar, (Bu İncîllerde, ma'nâ ihtilâfı çokdur) diyerek, bu hakîkati i'tirâf etmişlerdir. Doğru olan da budur. Zîrâ her mevzû'da ihtilâf ve yanlışlıklar olduğu gibi burada da mevcûddur.

Îsâ aleyhisselâm babasız dünyâya gelmişdir. Fekat yehûdîler, Ona [hâşâ] veled-i zinâ diye iftirâlarında ısrar ederlerken, hıristiyanların baba tarafından kendisine bir neseb isbât etmeleri ve Îsâ aleyhisselâmın, babası olmıyan Yûsüfü, Onun babası kabûl etmeleri de, pek şaşılacak bir gaflet ve tenâkuzdur. Kur'ân-ı kerîmde, Îsâ aleyhisselâm için, vârid olan âyet-i kerîmelerde, **(Îsâ ibni Meryem, ya'nî Meryemin oğlu Îsâ)** ta'bîri kullanılır. Kur'ân-ı kerîmde Îsâ aleyhisselâmın babasının olmadığı açıkça bildirilmişdir.

5 — Mattanın birinci bâbının yirmiiki ve yirmiüçüncü âyetlerinde: (İmdi bunların hepsi vâki' oldu ki, Peygamber vâsıtası ile söylenen Rabbin kelâmı itmâm oluna, yerine gele. Çünki Rabbin dedi ki: İşte, bâkire kız hâmile olup, bir oğulu olacak ve ona, Allah bizimledir, ma'nâsına olan Amanuel ismi verilecek) denilmekdedir. Hıristiyan papazlara göre, Peygamberden maksad, İşâya aleyhisselâmdır. Buna da, İşâyâ kitâbının yedinci bâbının ondördüncü âyeti, (Bunun için Rab kendisi size bir alâmet verecekdir. Alâmet budur: Bâkire kız hâmile olup, bir oğulu olacak. Amanuel ismi ile çağırılacakdır) ma'nâsında olan âyetini delîl getirirler. Rahmetullah Efendi **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında bu konuyu

gâyet geniş açıklamışdır. Buyuruyor ki: Bu istidlâl üç sebebden yanlışdır:

Birincisi: İncîli terceme edenlerle, İşâyâ kitâbını terceme edenin (azrâ, ya'nî bâkire bir kız) kelimesi ile terceme etdiği (ilmetün) kelimesidir ki, (ilm) kelimesinin müennesidir. Yehûdî âlimlerine göre, bu kelimenin ma'nâsı genç kadın demekdir. Bâkire olsun olmasın, bu lafzı evlenmiş genç kadın ma'nâsına olarak Sıfr-ül-emsâl'in (Süleymânın meselleri) otuzuncu bâbında da kullanılmışdır, derler. İşâyâ kitâbının İkola, Thedüsyen ve Semiks ismli kimseler tarafından Yunancaya yapılan üç adet tercemesinde bu lafz (genç kadın) olarak açıklanmışdır. Bu tercemeler, hıristiyan papazlarına göre, çok eski olup, birincisinin 129, ikincisinin 175, üçüncüsünün 200 senelerinde terceme edildiği rivâyet edilmişdir. Bu tercemelerin hepsi, bilhassa Thedüsyen tercemesi eski hıristiyanlara göre çok mu'teberdir. Böyle olunca, yehûdî âlimleri ile bu üç mütercimin tefsîrlerinin beyânlarına göre, Mattanın sözünün yanlışlığı meydândadır. Protestan papazlarınca meşhûr ve mu'teber olan Fery, ibrânî lugatını anlatdığı kitâbında, bu lafzın ya'nî (Azrâ) kelimesinin, (genç kadın) ma'nâsına geldiğini beyân etmişdir. Bu açıklamaya göre; bu lafz bu iki ma'nâ arasında müşterekdir, demekdedirler. Ancak ehl-i lisân ya'nî yehûdîler, papazların bu tefsîrine karşı; birinci olarak; Mattanın sözünün doğru olmadığını, ikinci olarak; yehûdî tefsîrlerinin eski tercemelerine muhâlif olarak, bu lafzı hâssaten (Azrâ) ya'nî bâkire kadın ma'nâsına atf etmek için delîl lâzım olduğunu beyân etmişlerdir. **(Mîzân-ül hak)** kitâbını yazan papaz, **(Hall-ül eşkal)** ismindeki kitâbında bu kelimenin ma'nâsı, mutlaka Azrâdır, demesi de yanlışdır, hatâdır. Bunun reddi için, yukarıda, zikr etdiğimiz iki delîl kâfîdir.

İkinci olarak: Mattanın birinci bâbının, yirminci âyetinde diyor ki, (Rabbin meleği, rü'yâda Ona görünüp, ey Yûsüf, Meryemi zevceliğe kabûl etmeğe korkma! Zîrâ Onun Rûh-ul kudsden bir oğlu olacak, Ona Îsâ ismini koy, dedi.) Yirmidördüncü ve yirmibeşinci âyetlerinde ise, (Yûsüf uyanınca meleğin dediği gibi yapdı ve çocuğun ismini Îsâ koydu) demekdedir.

Lukanın birinci bâbında ise, Cebrâîl aleyhisselâmı ya'nî meleği görenin bizzât hazret-i Meryem olduğu bildirilmekdedir. Bu bâbın otuzbirinci âyetinde meleğin hazret-i Meryeme, (Sen yakında hâmile olup bir oğlan dünyâya getireceksin, ismini Îsâ koyacaksın) dediği bildirilmekdedir.

Mattada meleğin Yûsüfe rü'yâda, Lukada ise meleğin hazret-i Meryeme bizzât göründüğü yazılıdır.

Ayrıca, Matta İncîlinin birinci bâbının yirmi üçüncü âyetinde, (İşte kız hâmile kalacak ve bir oğlu olacak ve Onun adını Emanuel koyacaklar) diye yazılıdır. Bu, Kitâb-ı İşâyânın yedinci bâbının ondördüncü âyetidir. Bu da yanlışdır. Çünki Îsâ aleyhisselâm kendi isminin Emanuel olduğunu hiç söylememişdir.

Üçüncü olarak: Îsâ aleyhisselâmın bu söz ile, ya'nî Emanuel diye ismlendirilmesine aşağıdaki kıssa da mâni'dir. Şöyle ki: Aram pâdişâhı Râsîn ve İsrâîl pâdişâhı Fâkâh orduları ile birlikde Yehûzâ pâdişâhı olan Âhâz bin Yûsân ile harb etmek için Kudüse geldiklerinde: Âhâz bunların ittifâkından çok korkdu. Cenâb-ı Hak, Âhâza tesellî vermek için, İŞÂYÂ aleyhisselâma vahy etdi. O da, (Ey Âhâz korkma. Bunlar seni yenemezler. Yakında bunların saltanatları yıkılıp, yok olacakdır) diye Âhâza müjde verdi. Buna alâmet olmak üzere (bir genç kadın hâmile olup, bir oğlu olacak ve bu çocuk iyi ile kötüyü fark etmezden evvel, bu iki melikin mülkleri harâb olacakdır) diyerek Râsîn ile Fâkâhın mülklerinin yok olacağını beyân etdi. Fâkâhın mülkünün harâb olması bu haberden tam yirmibir sene sonra oldu. O hâlde bu çocuk Fâkâhın mülkünün harâb olmasından önce doğmuş olmalıdır. Hâlbuki hazret-i Îsânın dünyâya gelişleri, Fâkâhın ülkesinin yok olmasından yediyüz yirmibir sene sonra olmuşdur. Bunun üzerine bu haberin doğruluğunda ehl-i kitâb ihtilâf etmişdir. Ba'zı hıristiyan papazlar ve târîh doktoru Bens [dr. George Benson, Ar: Bilsen], İşâyâ aleyhisselâmın genç bir kadın demesi ile kendi zevcesini kasd ederek, hâdiseyi ona göre anlatmış olduğunu beyân etmişlerdir. Bu, kabûle lâyık ve akla en uygun olanıdır.

6 — Matta İncîlinin ikinci bâbında Yûsüf-ü Neccârın, Hirodesin korkusundan hazret-i Meryemi ve Îsâ aleyhisselâmı alarak, Mısra gitdiği bildirilmekdedir. Yine ikinci bâbının onbeşinci âyeti ise, (Hirodesin ölümüne kadar orada kaldı. Tâ ki, Peygamber vâsıtası ile söylenilen "Oğlumu Mısrdan çağırdım" diye Rabbin sözü yerine gelsin) şeklindedir. Burada Peygamberden murâd hazret-i Yûşa'dır. Mattayı yazan İncîl sâhibi, burada Ahd-i Atîkin Yûşa' (Hoşea) kitâbının onbirinci bâbından birinci âyete işâret etmişdir. Bu da yanlışdır. Çünki, bu âyetin Îsâ aleyhisselâm ile bir münâsebeti yokdur. Âyetin aslı 1226 [m. 1811] yılında basılan arabî tercemesinde yazılı olduğu gibi, (Ben, İsrâîli çocukluğundan beri sevdim ve onun evlâdını Mısrdan da'vet etdim)dir. Bu âyet, hazret-i Mûsâ zemânında Benî İsrâîle, Allahü teâlânın ihsânını gösterir. Matta İncîlini yazan, Ahd-i atîkin bu âyetini tahrîf ederek, cem' sigası olan (evlâdı) çocukları kelimesi yerine, (ibn) oğul kelimesini getirmiş ve gâib zamîri yerine mütekellim

zamîri kullanmışdır. Buna uyarak 1260 [m. 1844] târîhinde neşr edilen arabî nüshânın mütercimi [de kasdlı olarak] tahrîfde bulunmuşdur. [Ma'nâyı kökünden değişdirmişdir.] Fekat, bu âyetden sonraki âyetler okunacak olursa, bu tahrîfin sebebi ortaya çıkar. Çünki bunu ta'kîb eden Yûşa' kitâbının onbirinci bâbının ikinci âyeti, (Onlar çağırıldıkca yüz çevirirler. Bu'âle [İlyâs aleyhisselâmın kavminin putları] kurbanlar kesdiler) ma'nâsında olduğundan, bu ahvâl hazret-i Îsânın hakkında doğru olamaz. Kaldı ki, Îsâ aleyhisselâm zemânında bulunan yehûdîler için dahî doğru olmadığı gibi, Îsâ aleyhisselâmın doğumundan beşyüz sene evvel mevcûd olan yehûdîler hakkında bile doğru olamaz. Çünki, târîhlerde açıkça yazıldığına göre, yehûdîler, Îsâ aleyhisselâmın mîlâdından, ya'nî doğumundan beşyüzotuz altı sene evvel, ya'nî Bâbil esâretinden kurtuldukdan sonra, putlara tapmakdan tevbe etdiler ve putlardan yüz çevirdiler. Dahâ sonra putların semtine bile uğramadıkları sâbitdir.

7 — Matta İncîlinin ikinci bâbının ondokuzuncu âyeti ve devâmında, (Hirodesin vefâtından sonra Rabbin meleği Mısrda Yûsüfe rü'yâda görünüp, kalk, annesi ile çocuğunu alıp, İsrâîl diyârına git dedi. O dahî ikisi ile birlikde, gelip Celîle semtine gitdi ve Nâsıralı ismi verileceğine dâir, Peygamberlerin sözü yerine gelsin diye, Nâsıra denilen kasabaya gelip, orada oturdu) demekdedir. Bu da yanlışdır. Peygamberlerin kitâblarının hiç birinde, böyle bir söz yokdur. Yehûdîler bu sözü yalan ve iftirâ diyerek inkâr ederler. [Hattâ yehûdîler, Nâsıra şöyle dursun, Celîle ilçesinden bile bir Peygamber çıkmadı inancındadırlar. Yuhannânın yedinci bâbının elliikinci âyetinde de açıkça bildirilmişdir ki, (Cevâb verip ona dediler: Yoksa sen de mi Celîleden (Galîleden)sin? Ara ve bak ki, Galîleden hiç Peygamber çıkmamışdır) şeklindedir. Yuhannânın bu âyeti, Mattanın, yukarıda zikr etdiğimiz âyetini tekzîb etmekdedir.] Protestan papazların bu husûsda dahâ ziyâde malûmâtları var ise, beyân etmelidirler.

8 — Mattanın dördüncü bâbının başında yazılı olduğu gibi; şeytân, Îsâ aleyhisselâmı imtihân etmek ister. Rûh tarafından çöle götürülür. Kırk gün kırk gece oruc tutdukdan sonra acıkır. Dahâ sonra şeytân Îsâ aleyhisselâmı mukaddes şehre götürüp, ma'bedin kubbesi üzerine çıkarır. (Eğer Allahın oğlu isen, kendini aşağıya at! O meleklerine emr edecek, seni elleri üzerinde taşıyacaklardır) dedi. Îsâ, şeytâna (Rab tecrübe edilmez) dedi. Sonra bir dağ başına götürüp, (Bana secde edersen dünyânın bütün memleketlerini sana veririm) dedi. Îsâ şeytâna, (def ol, karşımdan çekil. Yalnız Rabbe secde edilir, yalnız Ona ibâdet edilir) dedi.

Markosun birinci bâbının onikinci ve dahâ sonraki âyetlerinde, (Rûh, Îsâyı çöle sevk etdi ve şeytân tarafından imtihân olunarak kırk gün çölde kaldı. Vahşî hayvanlarla berâber idi. Melekler de Ona hizmet ediyorlardı) demekdedir. Burada, şeytânın imtihân şekli ve kırk gün kırk gece oruc tutduğuna dâir bir söz yokdur.

9 — Mattanın yirmialtıncı bâbının altıncı ve yedinci âyetlerinde, (Îsâ, Beytanyada cüzzamlı Sem'ûnun evinde bulunup, sofrada oturur iken, bir kadın, beyâz mermer bir kap içinde, pek kıymetli, bir yağ ile geldi. Onun başı üzerine dökdü) demekdedir.

Markosun ondördüncü bâbının üçüncü âyetinde, (Îsâ, Beytanyada cüzzamlı Sem'ûnun evinde oturur iken, bir kadın beyâz mermer bir kabda çok pahalı hâlis nardin yağı ile geldi. Kabı kırıp, onun başı üzerine dökdü) demekdedir.

Luka İncîlinin yedinci bâbının otuzaltı ve dahâ sonraki âyetlerinde yazıldığına göre, (Ferîsîlerden biri, berâber yemek yimek için Îsâya ricâ etdi. O da Ferîsînin evine girdi ve sofraya oturdu. O şehrde bulunan günâhkâr bir kadın Ferîsînin evinde hazret-i Îsânın sofrada oturduğunu haber alınca, ak mermer bir kab içinde kıymetli bir yağ getirdi ve ayaklarının yanında, arkasında durup, ağlıyarak ayaklarını göz yaşı ile ıslatmağa başladı. Kendi saçıyla silerek ayaklarını öpüp, yağı ayaklarına sürdü... Îsâ bunun üzerine onun günâhlarını afv etdi) demekdedir.

Yuhannâ İncîlinin onikinci bâbında ise, bu keyfiyyet şöyle yazılıdır: (Îsâ, Fısıhdan altı gün evvel Beytanyaya geldi. Îsânın "aleyhisselâm" ölülerden kaldırdığı Lazarus orada idi. Orada Îsâya ziyâfet verdiler. Lazarusun kız kardeşi Meryem bir litre, çok kıymetli hâlis nardin yağı alıp, Îsânın ayaklarına sürdü. Dahâ sonra saçı ile ayaklarını sildi.) [Görülüyor ki, bir vak'ayı dört İncîl birbirlerinden farklı olarak yazmakdadırlar.]

10 — Yuhannânın birinci bâbının ondokuz, yirmi ve yirmibirinci âyetlerinde diyor ki, (Yehûdîler, Yahyâya sen kimsin diye kendisine sormak için kâhinlerle haber gönderdikleri zemân, Yahyâ, ben Mesîh değilim dedi. Öyle ise sen kimsin, İlyâ mısın? dediklerinde, Yahyâ, İlyâ ben değilim dedi.)

Matta İncîlinin onbirinci bâbının ondördüncü âyetinde ise, Îsâ aleyhisselâm, Yahyâ için halka hitâben: (Eğer onu kabûl etmek isterseniz, gelecek İlyâ odur) dedi. Yine Mattanın onyedinci bâbının on, onbir, oniki ve onüçüncü âyetlerinde, (Hazret-i Îsâya şâkirdleri sorup dediler: Öyle ise, niçin, yazıcılar: Önce İlyâ gelmelidir diyorlar? Îsâ aleyhisselâm cevâbında onlara: Evet, İlyâ ge-

lip, her şeyi yeniden tanzîm eder. Fekat, ben size derim ki: İlyâ zâten gelmişdir. Fekat onu tanımadılar. Ona, her istediklerini yapdılar. Aynı şekilde böylece insanoğlu da onlardan elem çekecekdir. Şâkirdler, Îsânın bu sözü kendilerine vaftizci Yahyâ için söylediğini, o zemân anladılar) demekdedir. İşte şu son ibâreden anlaşılan, Yahyâ va'd edilen, beklenilen İlyâdır. Yuhannâ ve Matta İncîllerine göre, Yahyâ aleyhisselâm ile Îsâ aleyhisselâmın sözleri birbirine zıd olmakdadır. [Çünki, Yuhannâ İncîlinde, Yahyâ aleyhisselâm kendisinin İlyâ olmadığını bildirmişdir. Yehûdîlerin, Îsâ aleyhisselâmı kabûl etmeme sebeblerinden biri de Ondan önce İlyânın gelmesini beklemeleridir. Buradaki zıdlık güneş gibi meydândadır.]

11 — Luka İncîlinin birinci bâbında Zekeriyyâ aleyhisselâma hazret-i Yahyâyı müjdeleyen melek, Yahyânın vasflarını beyân ederken, onyedinci âyetinde, (Sana verilecek oğul, İlyânın hikmet ve fazîleti ile ve Onun rûhunda olarak, babalarının kalblerini oğullara ve âsîleri, sâlihlerin ilmine döndürmek için Benî İsrâîl önünde yürüyecekdir) demişdir. Bu âyet yukarda bildirdiğimiz Matta âyetlerine muhâlifdir. Çünki, Yahyânın kendisinin hem İlyâ olması, hem de İlyânın hikmet ve fazîleti ile muttasıf olması mümkin değildir.

12 — Lukanın dördüncü bâbının yirmidört, yirmibeş ve yirmialtıncı âyetlerinde, (Îsâ dedi ki: Gerçekden size derim ki, İlyânın günlerinde semâ üç yıl altı ay kapanıp, bütün yeryüzünde büyük kıtlık olduğu zemân, İsrâîlde çok dul kadın vardı. Fekat İlyâ onlardan hiç birine gönderilmedi. Yalnız Sayda diyârında, Sarepdayada bir dul kadına gönderildi) demekdedir. Bu ahvâl Yahyâ "aleyhisselâm" zemânında olmadığından, Matta rivâyetine muhâlifliği, zıdlığı ortadadır. [Çünki, Matta İncîlinde Yahyâ aleyhisselâmın Îsâ aleyhisselâm ile aynı zemânda yaşadığı ve Onun İlyâ olduğu bildirilmekdedir. Hâlbuki Luka İncîlinde bildirilen semânın üç yıl altı ay kapalı kalması, Îsâ aleyhisselâm ve İlyâ diye bildirilen vaftizci Yahyâ zemânında olmamışdır.]

13 — Lukanın dokuzuncu bâbının elliüç ve ellidördüncü âyetlerinde, (Îsâ, Orşilime (Kudüs) gelirken, Sâmiriyyeliler Îsâyı kabûl etmediler. Şâkirdlerinden Ya'kûb ile Yuhannâ bunu görünce Îsâya hitâb ederek, Yâ Rab, ister misin [İlyânın yapdığı gibi] gökden ateş insin ve onları helâk etsin diye emr edelim dediler) demekdedir. Buradan da anlaşılıyor ki, Îsâ aleyhisselâmın havârîleri dahî, İlyânın kendilerinden dahâ önce yaşadığını ve Yahyânın, İlyâ olmadığını biliyorlar idi. Bu da Mattanın rivâyetine zıddır.

14 — Matta İncîlinin yirmibirinci bâbının birinci, ikinci ve üçüncü âyetlerinde, Îsâ aleyhisselâmın oradaki bir köye, iki şâkirdini göndererek, bağlı bir merkeb ile yanında olan sıpasını getirmelerini emr etdiği yazılıdır. Diğer İncîller, merkebi söylemeyip, sâdece bir sıpa getirmesini emr etdiğini yazmakdadırlar.

15 — Markosun birinci bâbının altıncı âyetinde: Yahyânın, çekirge ve yaban balı yidiğini yazmakdadır. Matta ise, onbirinci bâbının onsekizinci âyetinde, Yahyânın yimediğini ve içmediğini yazmakdadır. [Söyledikleri birbirine tam tersdir.]

16 — Mattanın üçüncü bâbının ondört ve onbeşinci âyetlerinde diyor ki, (Îsâ, Celîleden Erdene, Yahyânın yanına, vaftîz olunmak için gelince, Yahyâ: Ben senin tarafından vaftîz olunmağa muhtâcım. Sen bana mı geliyorsun? diyerek, Îsâyı men etdi. Fekat, Îsâ ona cevâb verip: Bırak şimdi. Çünki, her salâhı böylece yerine getirmek, bize lâzımdır dedi. O zemân Yahyâ onu bırakdı. Sonra Îsâ, Yahyâdan vaftîz olunarak sudan çıkdı. Ve ona semâvât açıldı. Allahın rûhunun güvercin gibi inip üzerine geldiğini gördü. Ve sevgili oğlum işte budur. Ondan râzıyım, sesi işitildi) demekdedir. Yine Mattanın onbirinci bâbının ikinci ve üçüncü âyetlerinde: (Yahyâ zindanda iken, Mesîhin mu'cize olan işlerini işitip, şâkirdlerini gönderip Ona [Îsâya], o gelecek olan zât [Mesîh] sen misin, yoksa başkasını mı bekliyelim? dedi) demekdedir.

Yahyâ aleyhisselâm zindandan çıkmayıp, orada katl edildi. Yahyânın "aleyhisselâm", Îsâ aleyhisselâmı vaftîz etmesi zindana girmesinden önce olmuşdu. Mattaya göre Yahyâ aleyhisselâm, Îsâ aleyhisselâmı vaftîzden önce biliyordu. [Yukarıda zikr etdiğimiz üçüncü bâbın onüç, ondört ve onbeşinci âyetlerinde, Yahyâ aleyhisselâm, Îsâ aleyhisselâmın kendisini vaftîz etmesini isteyerek, (Senin tarafından vaftîz olmağa muhtâcım) demişdi. Fekat onbirinci bâbda ise, Yahyâ aleyhisselâm zindânda iken, Îsâ aleyhisselâmın Mesîh olduğunu bilmezdi diyerek, (Kim olduğunu öğrenmeleri için, şâkirdlerini gönderdiği) bildirilmekdedir. Hâlbuki Yahyâ aleyhisselâm bu zindândan çıkamayıp, Hirodes tarafından şehîd edildi. Matta bunu, ondördüncü bâbda kendisi de zikr etmekdedir. Buna göre, üçüncü bâbdaki âyetler ile onbirinci bâbdaki bu husûsdaki âyetler birbirini yalanlamakdadır.]

17 — Yuhannâ İncîlinde ise bu bahs, temâmen başka bir şeklde anlatılmışdır. Birinci bâbın otuzikinci ve otuzüçüncü âyetlerinde, (Yahyâ şehâdet edip dedi ki: Ben rûhun semâdan, güvercin gibi indiğini gördüm. Rûh Onun, [Îsânın] üzerinde kaldı. Ben onu bilmezdim. Fekat, su ile başkalarını vaftîz etmek için beni gönde-

rirken bana dedi: Rûh kimin üzerine inip kaldığını görürsen, Rûh-ül-kuds ile vaftîz eden odur) demekdedir. Bu rivâyete göre Yahyâ, Îsâ aleyhisselâmı önceden bilmiyordu. Rûh indiği zemân bildi. Bu rivâyet, yukarda bildirdiğimiz, Mattanın birinci bâbının onüç, ondört ve onbeşinci âyetlerine zıddır.

18 — Yuhannâ İncîlinin beşinci bâbının otuzbirinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâm der ki: (Eğer ben kendi nefsim için şehâdet edersem, şehâdetim doğru olmaz). Üçüncü bâbının onbirinci âyetinde yine, Îsâ aleyhisselâm der ki: (Biz bildiğimizi söyler ve gördüğümüze şehâdet ederiz.) Bu iki cümle arasında tenâkuz muhakkakdır.

19 — Matta İncîlinin onuncu bâbının yirmiyedinci âyetinde, (Benim size karanlıkda söylediğimi siz aydınlıkda söyleyin ve kulağınıza söylediğimi damlarda bağırın) demekdedir. Lukanın onikinci bâbının üçüncü âyetinde ise: (Karanlıkda söylediğiniz herşey, aydınlıkda işitilir. Gizli olarak kulağa söylediğiniz şeyler damlar üzerinde i'lân edilir) demekdedir. Görülüyor ki, söz tek bir kaynakdan alınmış, fekat sonradan tahrîf edilmiş, değişdirilmişdir.

20 — Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının, yirmibir ve dahâ sonraki âyetlerinde: (Hazret-i Îsâ, Havârîlerle yemek yirken, onlara hitâben, sizden biri beni ele verecekdir dedi. Onlar da çok üzülüp, her biri ona: Ey efendimiz, o kimse ben miyim? demeğe başladı. Hazret-i Îsâ onlara; benim ile berâber elini sahana batıran beni ele verecekdir, dedi. Onu ele veren Yehûdâ; ey muallim ben miyim dedi. Hazret-i Îsâ ona: Söylediğin gibidir dedi.)

Yuhannâ İncîlinin onüçüncü bâbının yirmibir ve dahâ sonraki âyetlerinde ise diyor ki, (Hazret-i Îsâ sofrada şâkirdlerine bu sözleri söyledikden sonra, rûhu çok sıkıldı: Doğrusu size derim ki, sizden biriniz beni ele verecekdir, dedi. Şâkirdler, kimin hakkında söylediğinde şübhe ederek birbirlerine bakıyorlardı. İçlerinden Petrus, Mesîhin en çok sevdiği talebesine, o adamın kim olduğunu Îsâdan sorması için işâret etdi. O da sordu. Hazret-i Îsâ cevâbında: Lokmayı batırıp kendisine vereceğim kim ise, odur dedi. Ve lokmayı batırdıkdan sonra Yehûdâya verdi.) Bu iki rivâyet arasındaki fark ortadadır.

21 — Mattanın yirmialtıncı bâbında, yehûdîlerin, hazret-i Îsâyı nasıl yakalayıp habs etdiklerini anlatırken, kırksekizinci âyetinden i'tibâren diyor ki, (Yehûdâ, Îsâyı yakalamak için me'mur olanlara: Ben kimi öpersem onu tutun diye işâret vermişdi. Hemen Îsânın yanına gelip; selâm sana ey muallim diyerek Onu öpdü. Îsâ da ona, arkadaş niçin geldin dedi. O zemân me'murlar

yaklaşıp [Îsâyı] tutdular.)

Yuhannânın onsekizinci bâbının üçüncü ve dahâ sonraki âyetlerinde ise diyor ki: (Yehûdâ bir bölük asker ile başkâhinler ve Ferîsîlerden me'murlar alıp, fenerli ve meş'aleli ve silâhlı olarak, [hazret-i Îsânın şâkirdleriyle berâber bulunduğu] bağçeye geldiler. Îsâ da, başına gelecek bütün şeyleri bilerek çıkıp, onlara; kimi arıyorsunuz, dedi. Nâsıralı Îsâyı diyerek, cevâb vermeleri ile Îsâ onlara; benim dedi. Onu ele veren Yehûdâ da onlarla berâber duruyordu. Îsânın bu cevâbından, onlar gerileyip yere düşdüler. Tekrâr Îsâ onlara: Kimi arıyorsunuz diye sordu. Onlar: Nâsıralı Îsâyı dediler. Hazret-i Îsâ cevâb verip, ben olduğumu size söyledim. Şimdi beni arıyorsanız, bunları salıverin gitsinler, dedi.) Bu iki rivâyet arasındaki ihtilâf ortadır.

22 — Petrusun, Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etmesi husûsunda, İncîllerin arasında pek çok ihtilâflar vardır. Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının, altmışdokuz ve dahâ sonraki âyetlerinde diyor ki: (Petrus dışarda, avluda otururken, yanına bir câriye [hizmetci kız] gelip: Sen de Celîleli Îsâ ile berâber idin dedi. Fekat o herkesin önünde inkâr edip, senin söylediğin kimseyi ben bilmem dedi. Avlu kapısına çıkınca, bir başka hizmetci kız onu görüp, orada bulunanlara: Bu Nâsıralı Îsâ ile berâber idi, dedi. O da, ben o adamı bilmem diye yemîn ederek, tekrâr inkâr etdi. Biraz sonra orada duranlar gelip, Petrusa: Gerçek sen de onlardansın. Çünki söyleyişin de seni bildiriyor dediler. O zemân Petrus la'net ve yemîn ederek başlayıp; ben o adamı bilmiyorum dedi. O anda horoz ötdü. Petrus da Îsânın: Horoz ötmeden önce üç kerre beni inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı.)

Markos İncîlinin ondördüncü bâbının altmışaltı ve yetmişikinci âyetleri arasında ise, (Petrus aşağıda, avluda iken başkâhinin câriyelerinden biri gelip, Petrusu ısınırken gördü ve ona bakıp: Sen de Nâsıralı Îsâ ile berâber idin dedi. Fekat o inkâr edip, senin söylediğini ben bilmiyorum ve anlamam dedi ve hâriçdeki dehlize çıkdı ve horoz ötdü. Câriye ise, yine onu gördü ve orada duranlara: Bu da onlardandır demeğe başladı. Fekat, o yine inkâr etdi. Biraz sonra tekrâr orada duranlar Petrusa: Gerçekden sen onlardansın. Zîrâ sen Celîlelisin dediler. O ise, la'netle, dediğiniz adamı tanımıyorum diye yemîn etmeğe başladı ve horoz ikinci def'a ötdü. Petrus, Îsânın horoz ötmeden evvel üç kerre beni inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve ağlamağa başladı) demekdedir.

Luka İncîlinin, yirmiikinci bâbının ellibeşinci âyeti ve devâmın-

da diyor ki: (Avlunun ortasında ateş yakıp oturdukları zemân, Petrus da aralarında idi. Bir câriye [hizmetci kız] onu ateş yanında görünce, ona dikkat ile bakıp, bu da onunla berâber idi dedi. Fekat o, inkâr edip, ey kadın, ben onu tanımam dedi. Birâz sonra başka birisi onu görüp, sen de onlardansın dedi. Fekat Petrus: Ey adam, değilim dedi. Bir sâat kadar sonra bir başkası: Gerçekden bu adam onunla berâber idi. Zîrâ Celîlelidir diye ısrar etdi. Fekat Petrus: Ey adam, senin söylediğini bilmem. Henüz söz söylemekde iken horoz ötdü ve Rab (Îsâ aleyhisselâm) dönüp Petrusa bakdı. Petrus, Rabbin kendisine, bugün horoz ötmeden önce sen beni üç kerre inkâr edeceksin dediğini hâtırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı.)

Yuhannâ İncîlinin onsekizinci bâbının yirmibeşinci ve dahâ sonraki âyetlerinde ise, (Petrus orada durup ısınırken, ona hitâben: Sen de Onun şâkirdlerinden değilmisin? dediler. O inkâr edip; değilim dedi. Petrusun kulağını kesmiş olduğu adamın akrabâlarından ve başkâhinin hizmetcilerinden biri: Ben seni bahçede Onunla berâber görmedim mi? dedi. Petrus yine inkâr etdi ve hemen horoz ötdü) demekdedir. Bu dört çeşid rivâyetde ne gibi ihtilâflar olduğu akl sâhiblerine açıkdır.

23 — Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzaltıncı âyetinde, hazret-i Îsâ yakalanacağı gün, havârîlere hitâben: (Onlara dedi: Kesesi olan onu alsın ve torbası olan yanına alsın ve olmıyan esvâbını satsın ve kılıç satın alsın) dedi. Otuzsekizinci âyetinde, havârîler hazret-i Îsâya (İşte burada iki kılıç var dediler. Îsâ da onlara: Kifâyet eder dedi.) Kırkdokuz, elli, ellibir ve elliikinci âyetlerinde, (Onun etrâfında olanlar vâki' olacakları görünce: Yâ Rab kılıçla vuralım mı? dediler. Hattâ onlardan biri başkâhinin hizmetcisine vurup sağ kulağını kesdi. Îsâ cevâb verip: Bırakın bu kadar yetişir dedi ve onun kulağına dokunup şifâ verdi) demekdedir. Hâlbuki diğer üç İncîlde kılıç satın almak ve sonra hizmetcinin kesilen kulağına şifâ vermek gibi kısmlar yokdur.

24 — Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının ellibirinci ve dahâ sonraki âyetlerinde, (O esnâda Îsâ ile berâber olanlardan, şâkirdlerden birisi kılıcını çekdi ve başkâhinin hizmetcisine vurup kulağını düşürdü. O zemân Îsâ ona dedi ki: Kılıcını yerine koy. Çünki kılıç çekenler, kılıç ile helâk olur. Yoksa ben Babama ricâ etsem, şimdi bana oniki alaydan ziyâde melekler göndermesi mümkin değil mi zan edersiniz. Fekat "böyle olması gerekdir" diye yazılanlar, o vakt nasıl yerine gelirdi?) demekdedir. Hâlbuki diğer İncîllerde, bu ma'nevî askerlerden, meleklerden hiç birşey yokdur.

25 — Matta, Markos, Luka İncîllerinde, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerilmek için götürülürken, Karînalı [Kirine] Şem'ûn isminde bir kimseye haçı [çarmıhı] taşıtdılar. [Matta, bâb yirmiyedi, âyet otuziki, Markos, bâb onbeş, âyet yirmibir. Luka bâb, yirmiüç, âyet yirmialtı.] Yuhannâ ise, ondokuzuncu bâbın, onyedinci âyetinde, hazret-i Îsânın kendi haçını yüklenerek kendinin taşıdığını yazmakdadır.

26 — Matta ve Markosun yazdıklarına göre, Îsâ aleyhisselâmla berâber asılan mücrimlerden iki kişi ona söverler idi. Luka İncîlinde ise; (Birisi sövdü, diğeri söveni men etdi ve kendisinden şifâ istedi) demekdedir. [Luka yirmiüçüncü bâb, otuzdokuz, kırk, kırkbir, kırkiki ve kırküçüncü âyetler.]

27 — Îsâ aleyhisselâmın kıyâmı hakkında dört İncîlde yazılanlar da birbirine zıddır. Bunların birer birer anlatılması, okuyanları yoracağından, herbir İncîlin tenâkuz olan âyetlerini, ibret alacak kimselerin görmesi için hülâsa olarak yazalım:

Matta İncîlinin yirmiyedinci bâbının elliyedinci ve dahâ sonraki âyetleri: (Îsânın çarmıh üzerinde vefâtı gününün akşamı Arimetalı, Îsânın talebelerinden Yûsüf adlı zengin bir adam geldi ve Pilatusa gidip, Îsânın cesedini istedi. O zemân Pilatus, verilsin diye emr etdi. Yûsüf cesedi alıp, onu temiz bir keten bezine sarıp, kayada oydurmuş olduğu kendi mezârına koyup, mezârın kapısına büyük bir taş yuvarlayıp gitdi. Mecdelli Meryem ile diğer Meryem orada bulunup, mezârın karşısında oturuyorlardı. Ertesi gün, cumartesi günü başkâhinler ile Ferîsîler, Pilatusun yanına toplandılar. Pilatusa, Îsâ için: O sağlığında üçgün sonra kıyâm ederim, kalkarım demişdi. Şimdi üç güne kadar mezârının hıfz edilmesini emr et ki, şâkirdleri geceleyin gelip, onu çalarak, halka: O ölülerden kıyâm etdi demesinler. Sonraki sapıklık, evvelkinden fenâ olur, dediler. Pilatus da onlara: Sizin muhâfızlarınız vardır. Gidin bildiğiniz gibi sağlam hıfz edin dedi. Onlar da gidip taşı mühürliyerek, muhâfızlar ta'yîn ederek hıfz etdiler ve Sebtin (Cumartesinin) sonunda haftanın birinci günü tan yeri ağarırken, Mecdelli Meryem ile diğer Meryem, kabri görmeğe geldiler. Çok şiddetli bir zelzele oldu. Zîrâ Rabbin bir meleği gökden indi ve taşı kapıdan yuvarlayarak üzerine oturdu. Ondan korkularından muhâfızlar titreşip ölü gibi oldular. Melek kadınlara hitâben: Siz korkmayın. Zîrâ haça gerilmiş Îsâyı aradığınızı biliyorum. O burada değildir. Zîrâ söylediği gibi kıyâm etdi. Gelin yatdığı yere bakın ve çabuk gidip şâkirdlerine haber verin. O sizden evvel Celîleye gidiyor. Onu orada göreceksiniz. İşte ben size söyledim, dedi. Onlar da hemen akabinde korkarak ve büyük

bir sevinçle kabrden çıkıp şâkirdlere haber vermeğe koşdular. Fekat yolda Îsâ onlara karşı çıkıp: Selâm size dedi. Onlar da, yanına gelip ayaklarına kapanıp secde etdiler. O zemân Îsâ onlara: Korkmayın. Gidip, kardeşlerime haber verin. Celîleye gitsinler. Beni orada görecekler, dedi. Bekçilerden ba'zıları şehre gelip, vâki' olan şeyleri başkâhinlere anlatdılar. Onlar da, ihtiyârlarla toplanıp müşâvere etdikden sonra, bekçilere çok para verdiler ve onlara dediler ki: Biz uyurken onun şâkirdleri geceleyin onu çaldılar deyiniz. Bekçiler paraları alıp, kendilerine öğretildiği gibi yapdılar ve bu söz tâ bugüne kadar yehûdîler arasında yayılmışdır. Fekat onbir şâkird Îsânın onlara haber verdiği dağa vardılar ve gördükleri zemân ona secde etdiler. Fekat ba'zıları şübhe etdiler. Îsâ yanlarına geldi ve "Gökde ve yerde bütün hâkimiyyet bana verildi. Şimdi siz gidip bütün milletleri Baba, oğul ve Rûh-ül-kudsün ismine vaftîz ediniz ve yapdığım vasiyyetlerime uymağı onlara öğretiniz" dedi) şeklindedir.

Markos İncîlinin onbeşinci bâbının, kırkiki ve dahâ sonraki âyetlerinde ve onaltıncı bâbında ise: (Îsânın haça gerildiği Cum'a günü henüz akşam olmamışdı. Yehûdîlerin meclis a'zâsından i'tibârlı bir kimse olan ve kendisi Allahın melekûtunu bekliyen Arimetalı Yûsüf isminde bir zât geldi ve cesâret ile Pilatusa giderek, Îsânın cesedini istedi. O da müsâade etdi. Yûsüf de, Îsâyı indirip keten bezine sardı. Onu kayada oyulmuş kabre koydu ve kabrin kapısına bir taş yuvarladı. Mecdelli Meryem ve Ya'kûbun annesi Meryem de, onun konulduğu yeri görüyorlardı. Sebt günü geçince, Mecdelli Meryem ve Ya'kubun annesi Meryem ile Salome gelip, ona sürmek için buhur satın almışlardı. Haftanın ilk günü güneş doğarken mezâra gelip, birbirlerine "mezârın kapısından taşı kim yuvarlıyacak" derlerdi. Fekat taşı yuvarlanmış gördüler. Mezâra girince beyâz, uzun elbise giymiş bir genci sağ tarafda oturuyor gördüler. Pek korkdular. O da onlara: Korkmayın! Siz çarmıha gerilmiş olan Nâsıralı Îsâyı arıyorsunuz. O kıyâm etdi. Burada değildir. İşte onu koydukları yer. Fekat siz gidin, onun şâkirdlerine ve Petrusa söyleyin: O sizden önce Celîleye gider. Size dediği gibi onu orada göreceksiniz dedi. Onlar da kabrden çıkıp kaçdılar. Kendilerini titreme ve hayret almışdı. Kimseye bir şey söylemediler, çünki korkuyorlardı. Îsâ haftanın ilk gününde sabah erkenden kıyâm etdiği zemân ilk önce kendisinden yedi cin çıkarmış olduğu Mecdelli Meryeme göründü. O da gidip, dahâ önce onunla berâber bulunmuş ve hâlâ ağlayıp mâtem tutmakda olanlara haber verdi. Onlar Îsânın dirildiğine inanmadılar. Sonra bir köye giderlerken onların ikisine başka şeklde gö-

ründü. Onlar da gidip diğerlerine haber verdiler. Bunlara da inanmadılar. Sonra sofrada oturan onbir kişiye göründü. Îmânsızlıkla katılaşmış kalbleri ve kendisinin kıyâm etmiş olduğunu görenler, inanmadıkları için onlara: “Bütün dünyâya gidin, her mahlûka va’z ediniz ve îmân edip vaftîz olunanın halâs olacağını müjdeleyiniz” dedi. Rab onlara böyle söyledikden sonra göke kaldırıldı ve Allahın sağına oturdu) demekdedir.

Luka İncîlinin yirmiüçüncü bâbının ellinci ve dahâ sonraki âyetleri ve yirmidördüncü bâbında ise: (Ve işte meclis a’zâsından, yehûdîlerin Arimeta şehrinden olan, Yûsüf isminde sâlih ve sâdık ve Allahın melekûtunu bekliyen iyi bir adam vardı. Bu zât onların meşveretlerine ve işlerine râzı olmamışdı. Pilatusa gidip Îsânın cesedini istedi. Onu indirip bir keten bezine sardı. Kayada oyulmuş ve içine hiçbir kimse konulmamış bir kabre koydu. O gün Cum’a idi. Celîleden onunla berâber gelmiş kadınlar da, onun arkasından gitdiler. Mezâra vardılar ve cesedin mezâra nasıl konulduğunu gördüler ve dönüp buhurlar ve kıymetli hoş kokulu yağlar hâzırlayıp, emr mûcibince, Sebt günü istirâhat etdiler. Fekat haftanın ilk gününde, seher vakti mezâra gelip, hâzırladıkları buhurları da getirdiler. Yanlarında başka kimseler dahâ vardı. Taşı yuvarlanmış buldular ve içeri girdiklerinde Îsânın cesedini bulamadılar. Onlar bundan dolayı şaşkın iken, nûrânî elbiseler ile iki adam yanlarında durdu. Onlar da korkularından yüzlerini yere eğmiş oldukları hâlde adamlar onlara: “O burada değildir. Kıyâm etmişdir. Celîlede iken kendisinin sizlere söylediği şeyleri hâtırlayın” dediler. Bunlar mezârdan dönüp bütün bu şeyleri onbirlere ve başkalarına anlatdılar. Bunları Resûllere söyleyenler Mecdelli Meryem, Yoanna ve Ya’kubun anası Meryem ve onlarla berâber olan diğer kadınlar idi ve onların sözlerine inanmadılar. Fekat Petrus kalkıp kabre koşdu ve eğilip, kefenini boş görerek şaşırıp evine gitdi. Onlardan ikisi o gün Orişilimden [Kudüsden] altmış ok atımı mesâfede olan Emmaus denilen bir köye gidiyorlardı. Olan bütün bu işleri konuşuyorlardı. Ve vâki’ oldu ki, onlar konuşurlarken ve birbirlerine sorarlarken, Îsâ bizzat kendisi yaklaşıp onlar ile berâber yürüdü. Fekat onların gözleri tutulup onu tanıyamadılar. Îsâ onlarla yürürken, üzülerek birbirinizle konuşduğunuz sözler nedir? dedi. Onlardan Kleopas ismli birisi cevâb verdi: Orişilimde misâfir olup, bu günlerde olanları duymayan yalnız sen misin? Onlara: Hangi şeyler? dedi. Onlar kendisine: Allahın ve bütün halkın sözde ve fi’lde kudretli bir Peygamberi olan Nâsıralı Îsâya dâir şeyleri. Onu nasıl çarmıha gerdiler. Bizler ise, İsrâîli kurtaracak odur zan ediyorduk ve

bunlar olalı bugün üçgün oluyor. Bizden ba'zı kadınlar seher vakti mezâra gidip Onun cesedini bulamamakla berâber meleklerin gelip: Îsâ diridir diye söylediklerini haber vererek bizi şaşkına çevirdiler. Bizlerden ba'zıları da mezâra gidip kadınların söyledikleri gibi buldular. Fekat kendisini göremediler, dediler. Ve Îsâ onlara: Ey aklsızlar, Peygamberlerin bütün söylediklerine kalbleri geç inananlar! Mesîhin bunları çekip kendi izzetine girmesi vâcib değilmiydi? dedi. O zemân, Mûsâ ile bütün Peygamberlerden başlıyarak, bütün kitâblarda kendinin hakkında yazılmış olanları onlara açıkladı. Varacakları köye yaklaşdıklarında kendisi dahâ uzak yere gidecekmiş gibi yapdı. Onu zorladılar: Bizimle berâber kal, zîrâ akşam yakın, zâten gün bitmek üzeredir, dediler. Onlarla berâber kalmak için içeri girdi. Onlarla berâber sofraya oturduğunda, ekmeği alıp bereket düâsını okudukdan sonra, ekmeği parçalayarak onlara verdi. Ve onların gözleri açıldı, onu tanıdılar. Kendisi onlara görülmez oldu. Birbirleriyle konuşarak: Yolda o bizimle konuşurken ve kitâbları bize tefsîr ederken, kalbimiz içimizde yanmaz mıydı? dediler. Ve hemen Orşilime döndüler. Onbirleri ve onlarla berâber olanları toplanmış buldular ve: Rab gerçekden kıyâm etmişdir ve Sem'ûna göründü diyorlardı. Onlar da yolculukda vâki' olanları ve ekmeği parçalamasını, onu tanıdıklarını anlatdılar. Şimdi onlar bunları söylerken, Îsâ bizzat kendisi ortada durup onlara selâm verdi. Onlar ise şaşırarak bir rûh gördüklerini zan etdiler. O da onlara: Niçin ızdırâb çekersiniz ve kalblerinizde niçin şübhe var? Ellerim ile ayaklarıma bakın, ben bizzat kendimim. Bana ellerinizi sürün, bende et ve kemik var, rûhda ise yokdur dedi. Bunu söyleyip onlara kendi el ve ayaklarını gösterdi. Onlar da sevinçlerinden henüz inanamayıp hayretde iken: Burada yiyecek bir şeyiniz var mı? dedi. Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. Alıp onların yanında yidi: [Ve ba'zı vasiyyetlerde, nasîhatlerde bulundukdan sonra] onları Beyt-i unyâ karşısına kadar çıkardı. Ellerini kaldırıp onları mubârek kıldı ve o esnâda ayrılıp göğe kaldırıldı) demekdedir.

Yuhannâ İncîlinin ondokuzuncu bâbının, otuzbirinci ve dahâ sonraki âyetlerinde ve bâblarında ise: (Ertesi Sebt günü, bir büyük gün olduğundan, çarmıhlanmış olan cesedler, Sebt günü de haç üzerinde kalmasın diye, yehûdîler onların bacaklarının kesilip [kırılıp] cesedlerin kaldırılması için Pilatusa yalvardılar. O vakt askerler gelip, ikisinin bacaklarını kesdiler. Fekat Îsânın öldüğünü görünce bacaklarını kesmediler. Fekat askerlerden biri onun böğrüne bir mızrak sokup, akabinde kan ile su çıkdı. Bundan sonra Arimetalı olup, yehûdîlerden korkduğundan ken-

disini gizliyen Îsânın şâkirdi Yûsüf; Îsânın cesedini kaldırdı. Önceleri Îsâya geceleyin gelen Nikodimos da gelip, yüz litre kadar karışık mürr-ı sâfî denilen hoş kokulu bir zamk ve ud ağacı getirdi. Onu yehûdîlerin âdeti üzere buhurlıyarak kefenlere sardılar. Çarmıha gerildiği yerde bir bağçe olup, bağçede henüz kimsenin konmadığı bir kabr var idi. Yehûdîlerin hâzırlık günü [Cum'a günü] olduğu için Îsâyı oraya koydular. Çünki kabr yakındı. [19. bâb]. Haftanın ilk gününde dahâ karanlık iken, sabahleyin Mecdelli Meryem kabre geldi, taşı kabrden kaldırılmış gördü. Hemen koşup Sem'ûn Petrus ve Îsânın sevdiği şâkirde geldi ve onlara: Rabbi kabrden kaldırmışlar ve onu nereye koymuşlar bilmiyoruz dedi. Petrus ile o şâkird çıkıp kabre doğru gitdiler. İkisi de berâberce koşdular. Fekat diğer şâkird Petrusdan evvel, kabre geldi ve içeri bakdı. Kefenleri yere konmuş gördü ise de, içeriye girmedi. Arkasından Petrus gelip kabrin içine girdi. Kefenleri yere bırakılmış, Îsânın başında olan başörtüsü de kefenlerle berâber bırakılmamış, ayrıca bir yerde sarılmış gördü. O zemân diğer şâkird de girip, gördü ve inandı. Zîrâ "Îsâ ölülerden kıyâm etmesi lâzımdır" yazısını henüz bilmiyorlardı. Sonra bu şâkirdler evlerine gitdiler. Fekat Meryem kabrin yanında durup ağlıyordu. Kabrin içine eğilip bakdığında; Îsânın cesedinin yatdığı yerde, biri başında diğeri ayağında, beyâzlar giyinmiş iki meleği oturuyor gördü. Onlar kendisine: Ey kadın niçin ağlıyorsun? dediler. O da onlara: Çünki Rabbimi kaldırmışlar ve onu nereye koyduklarını bilmediğim için ağlıyorum dedi. Bunu söyledikden sonra arkasına dönünce, Îsâyı duruyor gördü ve Îsâ olduğunu bilmiyordu. Îsâ ona: Ey kadın niçin ağlıyorsun? Kimi arıyorsun? dedi. O da onu bahçıvan zan edip, ona: "Ey efendi, eğer sen onu götürdün ise nereye koyduğunu bana söyle. Ben de kaldırıp götüreyim" dedi. Îsâ ona: Ey Meryem! dedi. O da dönüp, Ey muallim dedi. Îsâ ona: "Bana dokunma; çünki ben dahâ babamın yanına çıkmadım. Fekat kardeşlerime git ve onlara söyle. Benim babam ve sizin babanız, benim Allahım ve sizin Allahınızın yanına çıkıyorum" dedi. Mecdelli Meryem, şâkirdlere gelip, "Rabbi gördüm şunları söyledi" diye haber verdi. O gün haftanın ilk günü, akşam olunca yehûdîlerin korkusundan şâkirdlerin toplandıkları yerin kapıları kapalı bulunduğu hâlde Îsâ gelip, ortada durup selâm verdi. Kendinin ellerini ve böğrünü gösterdi. Şâkirdleri ise Rabbi görmekle sevindiler. Îsâ onlara tekrâr selâm verdi: Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum, dedi. Bunları söyledikden sonra, üzerlerine üfürüp: İşte, Rûh-ül-kudsü alın. Her kimin günâhlarını afv ederseniz onlar afv olunur. Ve kimin günâhlarını alıko-

yarsanız [afv etmezseniz], onlar alıkonur, dedi. Fekat onikilerden biri olan Toma, Îsâ geldiği zemân onlarla berâber değildi. Şâkirdler ona: Biz Rabbi gördük dediler. Onlara cevâben: Eğer ben ellerindeki çivilerin yerini görmezsem ve çivilerin yerine parmağımı koymazsan böğrüne de elimi koymazsan inanmam dedi. Sekiz gün sonra şâkirdler yine aynı yerde bulunuyorlardı. Toma da onlarla berâber idi. Kapılar kapalı iken Îsâ gelip, ortada durup selâm verdi. Ondan sonra Tomaya: Parmağını buraya koyup, ellerime bak ve elini böğrüme sok. Îmânsız olma, îmânlı ol dedi. Dahâ sonra: Petrus ile şâkirdlerden ba'zıları Taberiyye gölünde balık tutmak için kayığa bindiler. O gece birşey tutamadılar. Sabâh olunca Îsâ deniz kenârında duruyordu. Fekat şâkirdleri onun Îsâ olduğunu bilmiyorlardı. Îsâ onlara: Çocuklar, bir yiyeceğiniz var mı? dedi. Ona: Hayır cevâbını verdiler. O da onlara: Ağı kayığın sağ tarafına atın, bulursunuz dedi. Ağı bırakdıklarında, balıkların çokluğundan artık ağı çekemiyorlardı. O vakt Îsânın sevdiği şâkird, Petrusa: Bu Rabdir dedi. Petrus da bunu işitince soyunmuş iken giyinip, denize atladı. Diğer şâkirdler balık ağını çekerek kayık ile kenâra geldiler. Karaya çıkdıkları zemân orada kömür ateşi ve üstünde konulmuş balık ve ekmek gördüler. Îsâ onlara: Şimdi tutduğunuz balıklardan getirin dedi. Petrus kayığa binip yüzelliüç büyük balıkla dolu ağı karaya çekdi ve bu kadar çok olduğu halde ağ yırtılmadı) demekdedir.

Bunlar, dört değişik rivâyetdir. Birbirlerinden çok farklıdır. Hıristiyanlık inancının üzerine binâ edildiği temel olan bu dört İncîl, bu şekilde çeşidli ihtilâflar ile doludur. Az bir dikkat ile, bir rivâyetin diğer rivâyete zıd olduğu fark ediliyor. Bundan başka birinin nakl etdiği bir madde, diğerlerinde bulunmuyor. İncîllerdeki tenâkuzlar ve ihtilâflar yalnız Îsâ aleyhisselâmın kıyâmı hakkında olmayıp, diğer bütün husûslarda da hâl böyledir. İttifakla bildirdikleri pek az şey vardır. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmın, velâdet [doğuş] şekli, Hirodesin çocukları öldürtmesi, doğudan kâhinlerin gelmesi, Îsâ aleyhisselâmın çocukluğunda Mısra gitmesi, Nâsıralıların Îsâ aleyhisselâmı red etmeleri, yüzbaşının hasta hizmetcisini iyi etmesi, hâkimin vefât eden kızını diriltmesi, talebelerine kılıç satın almalarını tenbîh etmesi, çeşidli nasîhatleri ve misâlleri, Îsâ aleyhisselâmın çarmıhda iken, (Ey Allahım; Ey Allahım! Beni niçin terk etdin), (Eli, Eli, lama sabaktani) diye çağırması, haçını taşıması, kabrinde muhâfız, bekçi beklemesi, emvât arasından kalkıp şâkirdlerine çeşidli sûretlerde görünmesi gibi pek çok şeyler, ba'zılarında var, ba'zılarında yokdur.

Yuhannâya âid olan dördüncü İncîl, diğer üç İncîlin şekl ve tar-

zında olmayıp, diğerlerinden temâmen farklı bir yol ta'kîb eder. İkinci bâbında anlatılan Îsâ aleyhisselâmın bir ziyâfetde annesini tahkîr ederek suları şerâba çevirmesi, dördüncü bâbında; kuyu başında bir kadınla konuşması, beşinci bâbında beyt-i hüdâ havuzu yanında otuzsekiz yıldan beri yatan bir hastayı iyi etmesi, altıncı bâbında, Mesîhin kendi eti ve kanı üzerinde yehûdîlerle yapdığı münâkaşa [ki elliiki ve dahâ sonraki âyetleri], sekizinci bâbında, zinâ eden kadını muhâkemesi ve Mesîhin aslı ve nesebi husûsunda yehûdîlerle yapdığı konuşmalar, dokuzuncu bâbında, bir körün tükrüğü ile yapdığı çamuru gözlerine sürerek gözlerini açıp Siloam havuzuna yıkanmağa gönderdiği ve onun üzerine Ferîsîlerin çeşidli teşebbüsleri ve Îsâ aleyhisselâm ile çekişmeleri, onuncu bâbında, yehûdîlerin Îsâ aleyhisselâmı taşlamağa başlamaları ve onlarla geçen, ulûhiyyeti husûsundaki konuşmalar, onbirinci bâbında, Luazeri diriltmesi, onikinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın ayaklarının yağ ile yıkanması, ondördüncü bâbında, Filupus ve Yehûdâ ile konuşmaları, onyedinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın garîb bir şeklde münâcâtı [yalvarması], ondokuzuncu bâbında, çarmıha gerildiğinde göğsüne takılan yaftanın ibrânîce, latince ve yunanca yazılmış olması ve haçının yanında kendi annesi Meryem ile annesinin kız kardeşi (teyzesi), Eklaviya (Klaopasa)nın zevcesi Meryem ve Mecdelli Meryem dururlarken, Îsâ annesini sevdiği şâkirdin yanında görünce, yirmialtıncı ve yirmiyedinci âyetlerinde (annesine: Ey kadın, işte oğlun. Sonra şâkirdine döndü: İşte annen) demesi, çarmıhda iken böğrüne mızrak sokulması, çarmıhın bağçeye dikilmiş olması, Îsâ aleyhisselâmın kabrden kalkıp Mecdelli Meryeme: (Bana dokunma, ben dahâ babama gitmedim) demesi ve üç kerre şâkirdlerine başka başka yerlerde görünmesi gibi dahâ pek çok husûslar, Matta, Markos ve Luka İncîllerinden hiç birinde yokdur.

Matta, Markos ve Luka İncîllerinde bulunan pek çok misâller, Yuhannâ İncîlinde yokdur. **(İşâ-i Rabbânî kurbanı)** ki, hıristiyan dîninin esâs inançlarından biridir. Üç İncîlde vardır. Fekat Yuhannâda yokdur. [İşâ-i Rabbânî, akşam yemeği demekdir. Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının yirmialtıncı âyetinde, Markosun ondördüncü bâbının yirmiikinci âyeti ve devâmında ve Lukanın yirmiikinci bâbının ondokuzuncu âyetinde anlatılan, (Îsâ aleyhisselâmın havârîleri ile yimiş olduğu son akşam yemeğinde, şükr düâsını yapdıkdan sonra, ekmeği bölüp, alın yiyiniz, bu benim bedenimdir ve şerâbı verip, alın içiniz bu benim kanımdır, benden sonra bunu hâtırlayınız) dediği için, kiliselerde papazların bir ekmek üzerine düâ okuyunca, bu ekmeğin Îsâ aleyhisselâmın eti ola-

cağı, ekmeği parçalara ayırınca Îsâ aleyhisselâmın kurban edilmiş olacağı ve bir tasdaki şerâba okuyunca, bunun Îsâ aleyhisselâmın kanı olacağı ve ekmek parçalarını alıp şerâba batırarak yiyenlerin, tanrı ile birleşmiş olacakları inancıdır. Bu husûs, kitâbımızın dokuzuncu maddesinde îzâh edilmişdir.]

Petrusun Îsâ aleyhisselâma doğru, su üzerinde yürümesi, balığın ağzında akça, para bulunması, Pilatusun hanımının rü'yâsı, Îsâ aleyhisselâmın kıyâmında bütün azîzlerin mezârlarından kalkması, Îsâ aleyhisselâmın kabri başına muhâfızların konulması ve diğer ba'zı husûslar, sâdece Matta İncîlinde bulunup, diğer İncîllerde yokdur.

Dört İncîlin birçok mes'elelerde bir diğerine zıd ve muhâlif olmasından başka, her İncîlin içinde de birbirinden ayrı ve birbirini nakz eden nice mes'eleler de vardır. Buna misâl olarak:

1 — Matta İncîlinde Îsâ aleyhisselâm oniki havârîyi ilk def'a, dîne da'vet için vazîfelendirip gönderdiğinde, putperest tâifelerin ve Sâmiriyyelilerin şehrlerine gitmekden ve onlarla buluşmakdan men' etdi. [Matta bâb on, âyet beş.] Dağdaki va'zında da, şâkirdlerine, mukaddes şeyleri köpeklere vermekden ve incilerini hınzırlara atmakdan men' etdi. [Matta bâb yedi, âyet altı.] Yine aynı Matta İncîlinde, bu emrin tam tersi emr edilmekde, sekizinci ve yirmibirinci bâblarında, yehûdîlerin yerine putperestlerin dîne da'vet edilmesini istemekde ve yehûdîlerin îmânsızlıklarından da şikâyet edilmekdedir. Yirmidördüncü bâbın ondördüncü âyet ile diğer yerlerinde İncîl yeryüzünde bulunan kavmlerin, milletlerin hepsine ulaşdırılmadıkca, teblîğ edilmedikce, dünyânın sonunun gelmiyeceği i'lân edilmekdedir. Yirmisekizinci bâbında ve başka yerde yalnız bir tek vaftîz ile, hiçbir fark gözetmeksizin başkalarını nasrânîliğe kabûl etmek için havârîlere tenbîh edilmekdedir.

2 — Sekizinci bâbda [âyet beş ve sonrası] Îsâ aleyhisselâmın yanına gelen yüzbaşı ile ilgili âyetler ile, onbeşinci bâbın yirmiikinci âyet ve devâmında anlatılan bir kadının hikâyesi arasında da ayrılık vardır. Zîrâ sekizinci bâbda anlatılan yüzbaşı putperest olduğu hâlde, Îsâ aleyhisselâm onun hasta olan hizmetcisine yardım eder. Fekat onbeşinci bâbda anlatılan Kenanlı kadın putperest olmadığı hâlde, önce Îsâ aleyhisselâm onu açıkdan red eder. Sonradan kadın yalvarınca, husûsî bir lutf şeklinde ona yardım eder.

3 — Yuhannânın yedinci bâbının başında bildirildiğine göre: (Îsâ aleyhisselâm Celîlede gezerken, yehûdîlerin Hayme [Çadır] Bayramı yakın idi. Kardeşleri ona hitâben: Buradan çıkıp Ye-

hûdîyeye git ki, şâkirdlerin dahî yapdığın işleri görsünler. Zîrâ kendisini açıkca tanıtmak isteyen kimse, işini gizlice yapmaz. Eğer bu şeyleri sen yapıyorsan kendini dünyâya göster, dediler. Çünki kardeşleri dahî, ona îmân etmiyorlardı. Îsâ onlara cevâben: Benim vaktim dahâ gelmedi. Fekat sizin vaktiniz dâimâ hâzırdır. Dünyâ sizden nefret etmez. Fekat benden nefret eder. Çünki, (dünyâ amelleri kötüdür) diye ben onlara şehâdet ederim. Siz bu bayrama gidin. Ben bu bayrama dahâ gitmem, çıkmam dedi. Fekat kardeşleri çıkdıkdan sonra, kendisi de, o vakt açıkca değil, fekat gizlice imiş gibi bayrama gitdi) demekdedir. Eğer Yuhannâ İncîli muharref değildir denirse: Îsâ aleyhisselâma yapdığı bu yalancılık isnâdı nasıl te'vîl edilir. [Çünki, Îsâ aleyhisselâmın bayrama gitmem dediği hâlde, sonra da gizlice gitdiğini haber vermekdedir ki, bu yalancılıkdır. Hâşâ Îsâ aleyhisselâmda böyle bir hâl bulunamaz.]

4 — Matta, Yehûdânın intihâr etmesi kıssasını, İncîlinin yirmiyedinci bâbının üçüncü ve dahâ sonraki âyetlerinde: (O zemân Îsâyı haber veren Yehûdâ, katle hükm olunduğunu görünce pişmân olup, almış olduğu otuz gümüşü başkâhinlere ve ihtiyârlara geri getirip: Ben suçsuz bir kimseyi ele vermekle günâh işledim dedi. Fekat onlar: Bundan bize ne? Onu sen düşün dediler. Yehûdâ gümüşleri ma'bedin içine atıp gitdi ve varıp kendisini asdı. Başkâhinler gümüşleri alıp: Bunu ma'bedin hazînesine koymak câiz değildir. Çünki kan behâsıdır dediler. Müşâvere etdikden sonra, yabancılara mezârlık olmak üzere onunla çömlekçinin tarlasını satın aldılar. Bunun için bu tarlaya, bugüne kadar "Kan tarlası" denildi) demekdedir.

Luka ise, Petrusdan nakl ederek Resûllerin işleri kitâbının birinci bâbının, onsekizinci âyetinde: (Yehûdâ fısk [Îsâ aleyhisselâmı haber verme günâhı] ücreti ile bir tarla edindi. Başaşağı düşüp ortadan çatladı. Bütün barsakları döküldü. Bunu bütün Orşilimde oturanlar bilir. Hattâ, o tarlaya onların lisanında Akeldama, ya'nî kan tarlası denilir) demekdedir. Bu iki rivâyet, iki şeklde birbirine uymamakdadır:

Birincisi: Mattanın rivâyetine göre, Yehûdâ pişmân olup, aldığı gümüşleri geri vermiş ve kâhinler onunla bir tarla satın almışlardır. Lukanın rivâyetine göre ise, o gümüş ile kendisi bir tarla sâhibi olmuşdur.

İkincisi: Mattanın rivâyetine göre, Yehûdâ kendini asmış, intihâr etmişdir. Lukanın rivâyetine göre ise, başaşağı düşmüş ve karnı parçalanmışdır.

5 — Yuhannânın birinci mektûbunun ikinci bâbının, ikinci âye-

tinde: (Kendisi günâhlarımıza ve yalnız bizim günâhlarımıza değil, fekat bütün dünyâya keffâretdir) demekdedir. Buradan anlaşılıyor ki, günâh işlemekden ma'sûm olan, yalnız Îsâ aleyhisselâmdır ve bütün âlemin günâhlarına keffâretdir.

Hâlbuki, Sifr-ül emsâlin [Süleymânın meselleri] yirmibirinci bâbının onsekizinci âyeti: (Kötü adam, sâlih adamın fidyesidir. Münâfık, hâin adam da doğruların) şeklindedir. Buradan anlaşılıyor ki, fâsık, günâh işleyen, işlemiyenin, münâfık olan da doğruların yerine fedâ edilecekdir. [Bu ibâre, Yuhannânın yazdığına muhâlifdir.]

6 — İbrânîlere mektûbun yedinci bâbının onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerinde, (Za'îfliği ve fâidesizliği sebebi ile evvelce olan bir emrin ibtâli, çünki, şerî'at hiçbir şeyi kemâle erdirmedi) ve sekizinci bâbının yedinci âyetinde, geçmiş Peygamberlerin şerî'atları za'îf, fâidesiz ve mükemmel olmadığından, Îsâ aleyhisselâmın gelmesi ile hükmü kalmayıp ibtâl edilmiş oldukları bildirilmişdir. Hâlbuki, Matta İncîlinin beşinci bâbı, onyedinci âyetinde Îsâ aleyhisselâm, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, fekat onları temâmlamağa geldim) demekdedir.

7 — Matta İncîlinin onaltıncı bâbının, onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerinde, Petrus için Îsâ aleyhisselâm: (Sen Petrussun ve ben kilisemi bu kaya üzerinde binâ edeceğim. Cehennem kapıları onun üzerine gâlib olmıyacakdır. Hem sana, göklerin melekûtunun anahtarlarını vereceğim. Yeryüzünde bağlıyacağın her şey, göklerde de bağlanmış olur ve yeryüzünde çözeceğin her şey, göklerde de çözülmüş olur) dediği hâlde; yine aynı bâbda yirmibirinci âyetden i'tibâren diyor ki: (Öldürüleceğini ve üçüncü gün kıyâm edeceğini, şâkirdlerine o zemân göstermeğe başladı. Ve Petrus, Îsâyı bir kenâra alıp; "Yâ Rab, bu senden uzak olsun, bu sana aslâ olmasın" diye azarlamağa başladı. Fekat Îsâ dönüp Petrusa: "Geri çekil ey şeytân, ben senden bîzârım, usanmışım. Zîrâ sen, Allah için olan maksadı his etmezsin. Ancak insanlar için olan şeyleri his edersin, düşünürsün" dedi.) Ve yine Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının otuzdördüncü âyetinde, Petrus için Îsâ aleyhisselâmın, (Horoz ötmeden önce bu gece beni üç kerre inkâr edeceksin), diye haber verdiği ve Petrusun da yemînler ile inkâr etmiyeceğini bildirdiği haber verilmekdedir. Petrusun, bu sözünü unutup üç kerre, hem de yemîn ile ve la'net ile Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etdiği Mattanın yirmialtıncı bâbının altmışdokuz ile yetmişbeşinci âyetleri arasında bildirilmekdedir. Buna göre, Matta İncîlinin 16. bâbında, Îsâ aleyhisselâm, Petrusu medh etmekde ve onun afv etdiklerini Allahü teâlânın afv

edeceğini bildirmekdedir. Yirminci bâbında ise, "şeytânsın" diyerek huzûrundan kovmakda, yirmialtıncı bâbında ise, kendisini inkâr edeceğini bildirmekdedir. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâma [hâşâ] tanrı diye inanmakdadırlar. Tanrının hiç böyle hatâ etmesi düşünülebilir mi? İşte bu Petrusdur ki, hâl-i hâzırda Romada oturan ve âleme sultân olmak iddiâsında bulunan papalar, onun vekîli oldukları ve yeryüzünü istedikleri gibi evirip çevirecekleri ve hiç günâhsız oldukları iddi'âsındadırlar. Ba'zı insanlar da papaya böylece inanarak, Cennete gitmek sevdâsındadırlar.

8 — Yine Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının, yirmialtıncı âyetinde ve Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının ondokuz ve yirminci âyetlerinde ve Markosun ondördüncü bâbında anlatılan işâ-i Rabbânî [son akşam yemeği] kıssası birbiriyle karşılaşdırılırsa görülür ki, birisi yatsıdan önce, birisi yatsıdan sonra olduğunu ve bu üç İncîl de, sofrada şerâb bulunduğunu zikr ederler. Yuhannâ İncîlinin altıncı bâbında, bu vak'anın zuhûra geldiğini ve bunun sâdece ekmek olduğunu nakl etmekle berâber, şerâbdan aslâ bahs etmez.

Hâlbuki, hıristiyanlığın i'tikâd ve ibâdet esâslarından biri de (işâ-i Rabbânî) yimek ve bundaki ekmeğin Îsâ aleyhisselâmın eti ve şerâbın da, kanı olduğuna inanmakdır. Yuhannânın bu gibi i'tikâd esâslarındaki dikkat ve ihtimâmı, diğerlerinden dahâ fazla olduğu hâlde, şerâbı zikr etmemesi, bu i'tikâdlarının da, bir hurâfe olduğunu açıkca göstermekdedir.

İmâm-ı Rabbânî hazretleri **(Mektûbât)** kitâbının 1.ci cild, 275.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Sizin bu ni'mete kavuşmanız, islâmiyyet bilgilerini öğretmekle ve fıkh hükmlerini yaymakla olmuşdur. Oralara cehâlet yerleşmişdi ve bid'atler yayılmışdı. Allahü teâlâ, sevdiklerinin sevgisini size ihsân etdi. İslâmiyyeti yaymağa sizi vesîle eyledi. Öyle ise, din bilgilerini öğretmeğe ve fıkh ahkâmını yaymağa elinizden geldiği kadar çalışınız. Bu ikisi bütün se'âdetlerin başı, yükselmenin vâsıtası ve kurtuluşun sebebidir. Çok uğraşınız! Din adamı olarak ortaya çıkınız! Oradakilere emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak, doğru yolu gösteriniz! Müzzemmil sûresinin ondokuzuncu âyetinde meâlen, **(Rabbinin rızâsına kavuşmak istiyen için, bu elbette bir nasîhatdir)** buyuruldu.

— 6 —

RİSÂLELER HAKKINDA BİR İNCELEME

Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmı [hâşâ] tanrı kabûl etdikleri gibi, havârîleri ve Pavlosu da, resûl, Peygamber kabûl etmekdedirler. Onların yazdıkları risâleleri, mektûbları da, vahy ile bildirilmiş ilâhî kitâblar, risâleler kabûl etmekdedirler. Bunun için bu risâleler **(Kitâb-ı mukaddes)**in Ahd-i cedîd kısmında dört İncîlden hemen sonra yer alır.

Dört İncîlin temâmlayıcısı olan ve dört İncîlin ekleri denilen bu risâlelere nazar edilirse, gerek birbirleri ile, gerekse İncîller ile pek çok tenâkuz ve ihtilâfları vardır. Bunlar, tek tek anlatılacak olsa, Kitâb-ı mukaddesin temâmından dahâ büyük cildler yazılması îcâb ederdi.

Bunlara ba'zı misâller verelim:

Pavlosun îmân ediş şeklindeki ihtilâflar için Rahmetullah efendi **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında buyuruyor ki:

Pavlosun nasıl îmân etdiği hakkında Resûllerin işlerinin dokuzuncu, yirmiikinci ve yirmiüçüncü bâblarında pekçok ihtilâflar vardır. Ben bunları **(İzâlet-üş-şukûk)** ismli kitâbımda on vech üzere beyân etdim. Fekat, bu kitâbımda, bunlardan üçünü zikr etmekle iktifâ edeceğim:

1 — Resûllerin işlerinin dokuzuncu bâbının yedinci âyetinde: (Onunla berâber yolculuk eden adamların nutku tutulup durdular. Sesi işitiyorlar. Fekat kimseyi görmüyorlardı) demekdedirler.

Yirmiikinci bâbının dokuzuncu âyetinde ise: (Benimle berâber olanlar gerçi nûru gördüler. Fekat bana söz söyliyenin sesini işitmediler) demekdedir.

Yirmialtıncı bâbda ise sesin işitilip işitilmediği husûsu hiç bir şey söylenmiyerek kapalı geçilmişdir. Bu üç ifâde arasındaki tenâkuz meydândadır.

2 — Aynı kitâbın dokuzuncu bâbının altıncı âyetinde, (Rab ona dedi ki: Kalk şehre gir, ne yapman îcâb ediyorsa sana söylenecek) demekdedir.

Yirmiikinci bâbın onuncu âyetinde, (Rab bana: Kalk Şâma git, orada ne yapılması lâzım geleceği sana söylenir) demekdedir.

Yirmialtıncı bâbının onaltı, onyedi ve onsekizinci âyetlerinde ise: (Kalk ve ayakda dur. Çünki hem gördüğün şeylerde, hem sana göstereceğim şeylerde, seni hizmetçi ve şâhid ta'yîn etmek için sana göründüm. Seni, kendilerine göndereceğim kavmden ve milletlerden kurtaracağım. Tâ ki, onların gözlerini açıp kendilerini karanlıkdan nûra ve şeytânın tasallutundan [sataşmasından] Allaha döndüresin ve bana îmân etmeğe ve günâhların bağışlanmasına ve mukaddesler arasında nasîbe nâil olsunlar) diye yazılıdır. Bunlardan şu netîceye varılır: Dokuzuncu ve yirmiikinci bâbındaki âyetlerden, onun yapacakları, şehre vardıkdan sonra, kendisine beyân edileceği söylenmiş iken, yirmialtıncı bâbdaki âyetlere göre, sesi işitdiği yerde ne yapacağı kendisine söylenmişdir.

3 — Yirmialtıncı bâbın ondördüncü âyetinde: (Nûrun görünmesinde biz hepimiz yere düşdük) demekdedir. Hâlbuki, dokuzuncu bâbın yedinci âyetine göre, onunla berâber bulunanların nutku tutulur, ses çıkaramaz olurlar. Yirmiikinci bâbında ise, susmak, nutku tutulmak diye bir şeyden bahs edilmemişdir.

Yine **(İzhâr-ül-hak)**da buyuruluyor ki: Resûllerin a'mâli risâlesinin diğer bâblarında olan ihtilâflar bunlardan dahâ fenâdır.

Pavlosun, Korintoslulara yazdığı birinci mektûbun onuncu bâbının birinci ve sonraki âyetlerinde, (Ecdâdımız bulutun altında idiler. Denizden geçdiler. Bulutda ve denizde Mûsâ tarafından vaftîz oldular. Siz onların ba'zıları gibi putperest olmayasınız ve zinâ etmeyiniz. Nitekim onlardan ba'zıları zinâ edip bir günde yirmiüç bini birden öldü) demekdedir. Ahd-i Atîkde adedler (sayılar) kitâbının yirmibeşinci bâbının birinci ve sonraki âyetlerinde (İsrâîl oğulları zinâ etmeğe başladı. Cenâb-ı Hak tâ'ûn hastalığını musallat eyledi. Tâ'ûndan ölen yirmidört bin kişi idi) denilmekdedir. Ölenlerin mikdârı arasında 1000 kadar bir fark göründüğünden, ikisinden birisi elbette yanlışdır.

Yine Resûllerin işlerinin yedinci bâbının ondördüncü âyetinde: (Yûsüf, adam gönderip babası Ya'kûb ile bütün akrabâsı, yetmişbeş kişiyi [Mısra] da'vet etdi, çağırdı) demekdedir. Bu ibârede Yûsüf aleyhisselâmın Mısrda olan iki oğlu ile kendisi, bu yetmişbeş kişiye dâhil değildir. Zikr edilen aded, sâdece Ya'kûb aleyhisselâmın aşîretinin sayısını bildirmekdedir.

Hâlbuki Tekvînin kırkaltıncı bâbının yirmiyedinci âyetinde ise, (Ya'kûb oğullarından olup Mısra gelenlerin adedi yetmiş kişi idi) demekdedir. Resûllerin a'mâli kitâbının ibâresinin yanlış olduğu meydândadır.

İşte hıristiyanlık akîdesinin [inancının] temel kitâbı olan dört

İncîlin ve risâlelerin hâli budur. Yukarıda zikr etdiğimiz gibi, gerek bu İncîllerde, gerekse (Ahd-i atîk)de ve (Ahd-i cedîd)de bulunan ihtilâflar yalnız bunlardan ibâret değildir. Bunlardaki ihtilâfların herbiri anlatılsa, cildler tutacağından ve bunların bir kısmı, **(İzhâr-ül-hak)** ve **(Şems-ül-hakîka)** kitâblarında bildirilmiş olduğundan, burada dahâ fazla bilgi vermedik. Bu husûsda dahâ fazla bilgi almak isteyenlere, protestan ilm adamlarından Gislerin 1233 [m. 1818] senesinde ta'b edilen **(Tahrirât-i enâcîl)** ismli kitâbına ve Selirmacirin 1817 senesinde ta'b edilen **(Mukaddime-i kitâb-ı Ahd-i cedîd)** adlı eserine, Sypherin(Sıfırin) 1832 senesinde ta'b edilen **(Birinci İncîlin aslı)** ismindeki kitâbına ve muâsırlarından Yor adlı müsteşrikin **(İncîller üzerine müâhezât)** ismindeki kitâbına ve Şuazer adlı müsteşrikin 1841 senesinde neşr edilen **(Yuhannâ İncîli üzerine inceleme)** adlı eserine ve mu'âsırlarından Gustav İchtelin Îsâ aleyhisselâmın hâllerine dâir yazdığı kitâba ve Stauruz ve diğer [bir çok târîhcilerin] yazdığı eserlere mürâce'at etmelerini tavsiye ederiz.

Müslimânların kendisine sarıldıkları, [kendisine uymaları sebebi ile dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşdukları] Kur'ân-ı kerîm ise, Allahü teâlânın, **(Kur'ân-ı kerîmi biz indirdik ve yine onu biz hıfz edeceğiz)** meâlindeki Hicr sûresinin dokuzuncu âyetinin ma'nâ-i şerîfi mûcibince, hicret-i nebeviyyeden zemânımıza kadar, ya'nî binikiyüzdoksanüç [1293] senedir [Bugün için, bindörtyüzyirmiüç senedir] çeşidli milletlere mensûb müslimânların ellerinde bulunduğu hâlde, bir noktası dahî fazla veyâ eksik olmıyarak, Allahü teâlânın ilâhî hıfzı ile mahfûz olduğu, herkes tarafından tasdîk edilmişdir. Hâl böyle iken, beş-on altın ücret [maâş] ile vazîfeli olarak, islâm memleketlerine gelip, [İç yüzünü yukarda îzâh etdiğimiz hıristiyanlık ile], sağlam temeller üzerine oturtularak, zemânımıza kadar aynı doğruluk ve sağlamlığı ile bizlere ulaşan islâmiyyeti mukâyese ederek, doğrulukdan, hak din olmakdan nasîb almak hülyâsına düşmüş olan bir kaç papazın iddi'âlarına hayret etmekden başka ne denilebilir. Bunların teşebbüsleri, dedikleri gibi, hakkı, doğruyu ortaya koymak olsa idi, islâm kitâblarını lâyıkı ile mütâlea etmediklerinden, bir noktaya kadar ma'zûr görülebilirlerdi. Fekat, işin aslı böyle olmayıp, çeşidli safsatalar ve hîleler ile câhilleri aldatmak ve islâmiyyetden ayırmakdır. İslâm âlimlerinin yazdıkları kitâblara ve kendilerine sordukları süâllere cevâb verameyip, sanki o kitâbları görmemiş gibi, evvelki cehâlet [ve inâdları] ile münâsebetsiz bir şekilde islâmiyyete saldırmakdadırlar. Yalan ve iftirâlarla dolu gizli gizli risâleler, kitâblar te'lîf etmekde ve el altından neşr etmekdedirler.

— 7 —
(GADÂ-ÜL-MÜLÂHAZÂT) KİTÂBINA CEVÂB

Bir papazın neşr etdiği **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbının ikinci bâbının üçüncü faslında diyor ki: *(Bu fasl, hıristiyanlığın İsrâîl oğulları arasında yayıldığı gibi, Muhammed aleyhisselâmın dîni de hıristiyanlık üfkundan ortaya çıkacak iken, Arabistân putperestleri arasında zuhûr etmesi şeklindeki garîb mes'elenin açıklanmasına dâirdir. Bütün âlemler Allahü teâlânın mülkü olup, kendi mülkünde "dilediğini yapıcı" olduğunda aslâ şübhemiz yokdur. İlâhî fi'llerinin hepsi hikmetli birer sebeb ile olmakdadır. Rabbânî hikmetinin bir gereği olmak üzere, hazret-i Mesîhin rûhânî ve dînî mükemmil [temâmlayıcı] olmasına bir hâzırlık olmak üzere, önce Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atini gönderdi. Mûsâ aleyhisselâm, beklenen yerde, bulundukları zemânda ortaya çıkmasının ve kendi kilisesinin ya'nî cemâ'atinin binâsını buna kâbiliyyet kazanmış olan esâs üzerine koymasının, sübhânî hikmete uygun olması, az bir mülâhaza ile anlaşılabilir. Bunun gibi, eğer hıristiyanlığın kaldırılması, nesh edilmesi Allahü teâlânın murâdı olsaydı, hem kıyâs gereği, hem de maslahat îcâbı onun yerine dikilecek kâmil ağacın, hıristiyanlık kökünden, ya'nî yeni bir din kabûlüne hâzır bulunan yerden ortaya çıkması gerekirdi. Ama, islâmiyyeti binâ ve te'sîs eden zât, ne bir hıristiyan memleketinde doğmuş, ne de İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmişdir. Bil'aks târîhlerin açıkca belirtdikleri gibi, Kâ'be-i muazzamayı üçyüze yakın putlarla dolduran câhil arablar arasından çıkmışdır. Arab târîhlerinden haberdâr olan, vukûf sâhibi kimselerin bildiği gibi, hazret-i Muhammed "aleyhissalâtü vesselâm" nübüvvetini bildirdiği, ya'nî dînini i'lâna başladığı vakt, Mekke halkı, adı geçen dîni kabûle hâzır değildi. Tam bir zıdlıkla Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliğine i'tirâz ve teblîgâtına muhâlefet ve zâtına hakâret ederlerdi ki, eğer Ona Ebû Tâlib ve onun hânedânının kuvveti yardımcı olmasaydı ve sonradan Mekke halkı arasında meydâna gelen akrabâlık rekâbeti ve gayretinin, Onun maksadına ulaşması için meydâna getirdiği fırsat Onun kâbiliyyetine eklenmeseydi, mezkûr din, henüz tomurcuk hâlinde iken, muhâliflerin taar-*

ruzlarından zedelenir ve perîşân olur giderdi. Mezkûr yeni dîni, ya'nî islâmiyyeti kuvvetlendirmek için, buna cismânî sebebleri ve dünyevî vesîleleri serbestçe kullanmak; islâm dîninin hıristiyan dîni kadar rûhânî olmadığına ve onun zuhûru için Arabistânın hâzır bulunmadığına kuvvetli bir delîldir. İslâmiyyet, rûhânî bir din, Arabistân da, onu kabûle hâzır olmuş olsaydı, cismânî sebeblere ve dünyevî vesîlelere aslâ ihtiyâç duyulmaksızın, o da hıristiyanlığın yayılması gibi halîm ve selîm olarak yayılırdı.

Putperest ve câhillerin, hidâyete gelmeleri için, en mükemmel ve en üstün dînin bir def'ada gönderilmesi mümkin iken, niçin merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, islâmı, altıyüz sene evvel hıristiyanlığın ve ikibin sene evvel Mûsevîliğin yerine koymadı, ya'nî onlardan önce göndermedi. Bunca zemân te'hîrine sebeb ne idi? Müslimânlar, kendi dinlerinin hak ve Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olup olmamasını, bu delîlimiz vâsıtası ile anlıyabilirler) demekdedir.

Gadâ-ül-mülâhazâtın bu yazısı hülâsa edilirse, üç iddi'âyı içine almakdadır:

Birincisi: Îsâ aleyhisselâmın dîninin ya'nî hıristiyanlığın fazîlet ve üstünlüğünün sebebi; onu kabûl etmeğe müsâid, şerî'at terbiyesi görmüş İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmesi ve Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dîninin ya'nî islâmiyyetin ise, şerî'at terbiyesi görmemiş ve onu kabûl etmeğe müsâid olmıyan putperestler arasında zuhûr etmesidir.

İkincisi: Hıristiyanlık yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı hâlde, islâmiyyetin sertlik, kuvvet ve dünyevî sebeblerle yayılmasıdır.

Üçüncüsü: Allahü teâlânın Peygamber göndermesi mümkin ve kendisi de merhametlilerin en merhametlisi olduğu hâlde, üstün olan bir dîni, ya'nî islâmiyyeti, diğerlerinden evvel göndermemesinin, Onun adâletine uygun olmamasıdır. Gadâ, kışlık ta'âm demekdir.

BİRİNCİ İDDİÂLARI: *(Îsâ aleyhisselâmın, şerî'at terbiyesi görmüş bir kavm içerisinden zuhûru, Muhammed aleyhisselâmın ise, şerî'at terbiyesi görmemiş bir kavm arasından zuhûr etmesidir.)*

CEVÂB: Bu iddi'âlarına çok çeşidli şekllerde cevâb vermek mümkindir.

İsrâîl oğulları, Îsâ aleyhisselâmın teblîg etdiği ilâhî ahkâmı, kabûl etmeğe müsâid olmakla berâber, şerî'at terbiyesi de görmüşlerdi. Böyle olduğu hâlde, Îsâ aleyhisselâma ömrü boyunca, sekseniki kişi îcâbet etmiş, inanmışdı. Hâlbuki Muhammed aleyhisselâm, hiçbir dîni kabûl etmeğe müsâid olmıyan ve hiçbir

şerî'at ve din terbiyesi görmemiş arap putperestlerini, babalarının ve dedelerinin dînine temâmen zıd, nefslerinin arzûlarına, lezzetlerine büsbütün muhâlif olan bir dîne, ya'nî islâmiyyete da'vet etdi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Peygamberliğini i'lân etmesinden, vefâtına kadar yüzyirmidört binden ziyâde sahâbe, Onun da'vetini kabûl ederek, seve seve îmân etmişlerdi. Fazîlet ve üstünlüğün hıristiyanlıkda mı, yoksa islâmiyyetde mi olduğunu, bu yazımızı okuyan akl sâhiblerinin insâfına bırakıyoruz. Ebû Tâlibin elinden geldiği kadar Peygamberimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" himâye etmeğe, korumağa çalışdığı doğrudur. Fekat bu, islâmiyyetin yayılmasına ve yükselmesine, zan edildiği gibi, üzerinde durulacak şekldе, bir himâye ve yardım değildir. Bu himâye, Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" dînine inandığı için değildi. Akrabâsı olduğundan, yalnız öldürülmemesi ve eziyyet yapılmaması içindi. Çünki, Ebû Tâlib de, îmân etmemişlerden idi. Bu sırada Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân" ba'zıları müşriklerin eziyyetlerine dayanamıyarak Habeşistâna hicret etmişlerdi. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâmla "aleyhimürrıdvân" berâber, her dürlü görüşmelerden men'edilmiş olarak üç yıl boyunca Mekkede mahsûr kaldılar. Allahü teâlâ da, iki def'a Peygamberimize, akrabâlarını, yakınlarını toplıyarak, dîne da'vet etmesini emr etdi. Şu'arâ sûresinin ikiyüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Yakın akrabânı Allahü teâlânın azâbı ile korkut)** buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bu âyet-i kerîmedeki emr mûcibince, akrabâlarını müslimân olmağa da'vet etdi. [Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" akrabâlarını toplayınca, **(Allahü teâlâya îmân ve itâat ederek, kendinizi Onun azâbından kurtarınız. Yoksa bana olan akrabâlığınız size fâide vermez)** buyurdu.] Hiç birisi îmân etmedi. Hattâ amcası Ebû Leheb ve zevcesi olan odun taşıyıcı, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" ezâ ve cefâda o kadar aşırı gitdiler ki, Kureyşin ileri gelenleri ile birlikde Ebû Tâlibe şikâyete gidip; Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" himâye etmekden vaz geçmesini teklîf etdiler. Bunun üzerine Ebû Tâlib, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" çağırarak, dîn-i islâma da'vet işinden vaz geçmesi için, nasîhatlarda bulundu. Bu ve bunun gibi, yüzlerce delîl ile sâbitdir ki, Ebû Tâlibin himâyesi [protestan papazların iddi'â etdikleri gibi], islâmiyyetin Kureyş kavmi tarafından kabûlüne sebeb olmamışdır.

Muhammed aleyhisselâm, kendisini kabûle müsâid olmıyan bir kavm arasında zuhûr etmiş ve onlara Peygamber olarak gönderilmişdir. Hâlbuki Îsâ aleyhisselâm, kendilerini kurtaracak bir Pey-

gamber bekleyen, İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmiş, ortaya çıkmışdır. Îsâ aleyhisselâm da, diğer Peygamberler "aleyhimüsselâm" gibi, yehûdîlerden çok zahmet ve sıkıntı çekdi. Fekat, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" düşmanları, O Server hayâtda iken, helâk oldular, kendi mubârek zât-i nübüvvetleri ise, Medîne-i münevverede Âişenin "radıyallahü teâlâ anhâ" evinde, yatağında dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya teşrîf etdi.

Bugün ellerde bulunan dört İncîl kitâbında, dîni kabûle müsâid, şerî'at terbiyesi görmüş bir kavmden olan Petrus ve diğer Havârîlerin, Îsâ aleyhisselâm yakalandığı zemân, kendi başlarının derdine düşdükleri ve hemen Îsâ aleyhisselâmın yanından kaçdıkları, hattâ o gece, Îsâ aleyhisselâmın en yakın havârîsi olan Petrusun, horoz ötmeden önce, yemîn ve la'netler ederek, Îsâ aleyhisselâmı tanımadığını söyliyerek, inkâr etdiği yazılıdır.

Din kabûlüne müsâid olmıyan [şerî'at terbiyesi görmemiş] putperest bir kavm içinde iken, islâmiyyeti kabûl eden ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek sohbetleri ile şereflenen, Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân", Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh", hicret esnâsında Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" mağarada arkadaşı oldu. [Resûlullaha bir zarar gelir korkusu ile mağaradaki yılan yuvalarını hırkasını parçalayarak kapatdı. Son deliğe parça yetişmediği için, bunu da ayağı ile kapatdı. Yılan ayağını ısırdı. Ne ayağını çekdi, ne de bir ses çıkardı. Gözünden akan yaş, Resûlullahın mubârek yüzüne damlayınca, Resûlullah uyandı ve mu'cize olarak mubârek tükrüğünü Ebû Bekrin "radıyallahü anh" ayağına sürdü, yarası iyi oldu.] Bütün malını islâmiyyet için harcadı. Dahâ sonra, arablardan irtidâd edenlerle cihâd edip, bunları îmâna getirdi.

Ömer "radıyallahü anh" ise, ilk îmân etdiği gün, Eshâb-ı kirâmın önüne düşüp, Mekkede müşriklerin işkence ve eziyyetlerine rağmen, korkmadan müslimânlığını i'lân etdi. Bütün halîfeliği müddetince, büyük fethler yapıldı. İslâmiyyet her yere yayıldı. Adâletde ise, ona benzer hiçbir kumandan ve hiçbir âdil kimse ortaya çıkmadı. Bunlar târîhlerde yazılıdır.

Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü anh" Mekkenin en zenginlerinden idi. Ne kadar serveti varsa hepsini islâmiyyeti kuvvetlendirmek için sarf etdi. [Burada sâdece Tebük gazâsında verdiklerini zikr edelim: Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidde Eshâb-ı kirâmı Tebük gazâsı için yardımda bulunmaya teşvîk etdi. Osmân "radıyallahü anh" ayağa kalkıp: (Yâ Resûlallah! Allah yolunda sırt çulları ve semerleri ile birlikde yüz deve vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Resûlullah tekrâr teşvîkde bu-

lundu. Osmân "radıyallahü anh" tekrâr ayağa kalkdı ve (Yâ Resûlallah! Allah yolunda sırt çulları ve semerleri ile birlikde yüz deve dahâ vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" minberden inerken: **(Bundan sonra yapacağı şeylerden Osmâna hesâb yokdur)** buyurdu. Eshâb-ı kirâmı tekrâr teşvîk etdi. Osmân "radıyallahü anh": (Yâ Resûlallah! Allah rızâsı için, sırt çulları ile birlikde yüz deve dahâ vermeyi üzerime aldım) buyurdu. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Tebük askerini donatan kişiye Cennet var!)** buyurdu. Bunun üzerine Osmân "radıyallahü anh" bin altın getirerek, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kucağına dökdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Ey Allahım! Ben Osmândan râzıyım. Sende râzı ol)** diye düâ etdi. Osmân "radıyallahü anh" Tebük ordusunun yarısını techîz etdi. (Sünen-i Dârekütnî,[1] cilt dört, sahîfe 198). Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü anh", bu orduya, takımları ile birlikde, dokuzyüz elli deve, elli at vermiş ve bunların süvârîlerinin techizâtını karşıladığı gibi, onbin dinâr veyâ yediyüz rukye altın dahâ göndermişdir.]

Alî "radıyallahü anh" ise, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" hicret etdiği gece, Onun yatağına yatıp, kendini Onun için fedâ etmişdi. Nice muhârebelerde (Allahın arslanı) lakabının hakkını verdi. Diğer Eshâb-ı güzînin "radıyallahü anhüm ecma'în" her biri, canlarını ve mallarını, Resûlullah efendimizin emri ile hiç çekinmeden fedâ etdiler. İslâmiyyetin hıristiyanlıkdan fazîlet ve üstünlüğü ve bu iki dîne inanan, bu iki Peygamberi görenler arasındaki fark, güneş gibi meydândadır.

Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem", İsrâîl oğulları arasında zuhûr etmeyip, İsmâ'îl aleyhisselâmın evlâdından olan arabların arasından zuhûr etmesinde de, nice fâideler, fazîlet ve üstünlük vardır.

Birincisi: Allahü teâlâ, hazret-i Hâcere bir melek gönderip: (Ey Hâcer, Allahü teâlâ tarafından müjdelerim ki, senin oğlun İsmâ'îl aleyhisselâm, büyük bir ümmet sâhibi olacakdır ve senin neslin, Sârenin neslinden üstün olacakdır) diye müjdeledi. İşte Allahü teâlânın bu va'dine binâen, Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem", İsmâ'îl aleyhisselâm neslinden gelmişdir. Allahü teâlâ, hazret-i Sârenin neslinden, pek çok Peygamber göndermişken, İsmâ'îl aleyhisselâmın neslinden sâdece Muhammed aleyhisselâmı göndermişdir. Böylece, Allahü teâlâ-

---

[1] Alî Dâre-kutnî, 385 [m. 995] de, Bağdâdda vefât etdi.

nın va’di yerine gelmişdir. Bundan Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” fazîlet ve üstünlüğü anlaşılmaz mı? **(Mîzân-ül-hak)**ın müellifi olan papaz, bu müjdeyi başka ma’nâya çekerek, te’vîl etmek istemekde ve (bundan maksad, [putperest olan] arab beğlerini Hâcere müjdelemekdir) demekdedir. Gayret ve himmet sâhibi bir hıristiyana: (Senin evlâdın zengin beğler olacak. Fekat mecûsî, putperest olacaklar) denilirse, o kimse bu müjde ile mesrûr olur, sevinir mi? [elbette sevinmez, bil’aks üzülür]. Hâşâ, Cenâb-ı Hakkın hazret-i Hâcere tesellî verecek yerde, senden müşrik evlâd gelecek diye müjde vermesi aynen bunun gibidir.

Bir diğer husûs da şudur: Müjde ibâresinde (arab beğleri) diye bir söz yokdur. Fekat, İsmâ’îl aleyhisselâmın neslinin büyük bir ümmet olacağı ve Benî İsrâîlin üzerine gâlib olacağı açıklanmışdır. İslâmiyyetin zuhûrundan önce müşrik arablar tarafından Benî İsrâîli kahr edecek bir büyük vak’a olmadığı ve yehûdîleri zelîl eden bu vak’anın ancak islâm dîni olduğu gâyet açıkdır.

İkincisi: Benî İsrâîl Peygamberleri, Îsâ aleyhisselâma gelinceye kadar Tevrât ve Zebûrun ahkâmını öğrenir ve öğretirlerdi. Eğer Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Benî İsrâîlden zuhûr etmiş olsaydı; Kur’ân-ı kerîmi ve bütün ahkâm-ı ilâhiyyeyi, Benî İsrâîl âlimlerinden öğrendi diyerek iftirâ edileceğinde, aslâ şek ve şübhe edilmezdi. Peygamberlerin en üstünü olan Resûlullah efendimiz kavmi içinde, bir zemân dahî olsa, gayb olmamış ve bir kimseden bir harf dahî öğrenmiyerek, mübârek eline de kalem almamışdır ve Mekke-i mükerreme şehrinde, yehûdî ve hıristiyan da yokdur. Hâl böyle iken, papazlar **(Mîzân-ül-hak)** ve diğer kitâblarında; Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” ticâret için Şâma teşrîflerinde Bahîrâ ismli râhibden veyâ hıristiyanların ileri gelenlerinden ilm öğrendiğini i’lân etmişlerdir. Hâlbuki, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, amcası Ebû Tâlib ile Şâma gitdiklerinde oniki yaşında idi. Bu husûsu bütün siyer âlimleri ittifâk ile bildirmişlerdir. Râhib Bahîrâ ile mülâkâtı, görüşmesi de ancak birkaç sâatden ibâret idi. Bahîrâ; Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” dikkat ile bakdıkdan sonra, Onun âhir zemân Peygamberi olacağını anlamışdı. Sonra Ebû Tâlibe: (Eğer hıristiyanların ve yehûdîlerin ileri gelenleri, bu çocuğun Resûlullah olduğunu his ederlerse, öldürmeğe kasd edebilirler) dedi. Ebû Tâlib, râhibin bu işâreti üzerine, onun sözüne uymuş ve ticâret için götürmüş olduğu malları Busrâ ve civârında satarak, Mekke-i mükerremeye dönmüşdü. Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” ilm öğretdi denilen râhib; bu kadar ilmi

Peygamberimize öğreteceğine, kendi Peygamberlik iddi'âsında bulunamaz mı idi? Bundan başka, muallim denilen Bahîrâ, Peygamberimizde "sallallahü aleyhi ve sellem" ortaya çıkan ve nihâyetsiz olan bu ilmleri acabâ hangi kaynakdan almış, hangi menba'dan öğrenmiş idi. Çünki, Allahü teâlânın Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bildirdiği ilmler, İncîli ve Tevrâtı şâmil oldukdan başka, onlarda olmıyan birçok ilmleri de bildirmişdi. Zîrâ, Kur'ân-ı kerîm, altıbinden ziyâde âyet olarak, pek çok hükmleri ve ma'rifetleri içine almakdadır. Bundan başka, Resûlullahın mubârek lisânından beyân olunan ilm ve ma'rifetler; sünnet, vâcib, müstehab, mendûb, nehy, mekrûh ve diğer haberlere dâir, yediyüzbin hadîs-i şerîf sahîh senedler ile hadîs âlimlerince zabt ve rivâyet edilerek, ortaya konulmuşdur. İmâm-ı Nesâî "rahmetullahi aleyh"[1] bunu te'kîd ederek: (Yediyüz ellibin hadîs-i şerîf toplamışdım. Fekat, ellibin hadîsin senedinde za'îflik olduğundan, terk etdim. Yediyüz binini hıfz etdim) buyurmuşdur. Yehûdîlerin ve hıristiyanların Allah kelâmı dedikleri, ellerindeki Tevrât ve İncîllerde, kıssalardan başka emr, nehy ve sâir dînî ahkâma müteallik olan âyetlerin temâmı bir yere toplanılsa, yediyüze ulaşmaz. Bu husûsu, **(Kur'ân-ı kerîm ve bugünkü İncîller)** bahsinde tafsîlatlı olarak anlatacağız. Muhammed aleyhisselâm, acaba hıristiyan râhiblerin hangisinden, hangi çeşid ilmi öğrenmişdir? Küçük bir havuzdan okyânusun meydâna gelmesi mümkin midir? Bundan anlaşılıyor ki; kavmi içerisinde, bir râhib yokken, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu iftirâya uğradığı hâlde, İsrâîl oğulları içerisinde gönderilmiş olsaydı, kimbilir dahâ nice iftirâlara uğrardı. İşte bunun için, vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâ, sevgilisini bu gibi iftirâlardan koruyarak, İsrâîl oğulları arasından göndermedi.

Üçüncüsü: Eski târîhleri ele alıp, henüz mevcûd olan milletlerin âdetlerini, hâllerini ve fi'llerini dikkatlice incelediğimizde, bedevîlik hâlinde iken bile, arabların vatanseverlik ve milliyetcilikle berâber, misâfirperverlik ve yoksullara yardım etmek gibi, güzel hasletlerde, şecâat, kahramanlık, tahâret, ırk, neseb, cömertlik, kerem, edeb ve hürriyyetine düşkünlükde üstün, yüksek evsâfa, âdetlere sâhib oldukları görülür. Bunlarda ve akllılıkda, fesâhat ve belâgatda, arablara benzer bir kavm var mıdır? İsrâîl oğullarının ne gibi kötü ahlâk sâhibi oldukları, başdan sona kadar Tevrâtda da yazılıdır. Onların, kavmlerin en kötüsü oldukla-

---

[1] Nesâî Ahmed, 303 [m. 915] de Ramlehde vefât etdi.

rı da meydândadır. Mahlûkların en fazîletlisi, en üstünü olan Fahr-i kâinât efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” kabîlelerin en üstünü olan arablardan gelmesi mi, yoksa Benî İsrâîlden [Yehûdîlerden] gelmesi mi evlâ olur? Benî İsrâîl, Peygamberlere tâbi’ olup, Mûsâ aleyhisselâmın şerî’ati ile amel etdikleri müddetce, Allahü teâlânın lutflarına mazhar olmuş ve diğer kavmlerden dahâ üstün olmuşlardı. Fekat, sonradan Peygamberlere “aleyhimüsselâm” ihânet etmeleri ve bunlardan çoğunu öldürmeleri sebebi ile insanların en rezîli, en alçakları olmak derecesine düşdüler. Bu husûs, hıristiyanlarca da bilinmekdedir. Îsâ aleyhisselâmın beddüâsı ile de hakîr, zelîl ve alçaklık üzere yaşayıp, hakâretden ilelebed kurtulamıyacaklardır. Şimdi *(Eğer Muhammed aleyhisselâm, Peygamberlerin en üstünü olsaydı, bu zillet ve hakâretden kurtulamıyacak olan Benî İsrâîlden gelirdi)* diye i’tirâz etmek ne kadar şaşılacak bir tenâkuzdur. Haşr sûresi, ikinci âyetinde, meâlen: **(Ey akl sâhibleri! Bilmediklerinizi, size bildirilmiş olanlardan anlayınız)** buyurulmuşdur.

Dördüncüsü: Îsâ aleyhisselâm, çeşidli mu’cizelerle Benî İsrâîl gibi bir kavm içerisinde, Peygamber olarak gönderildiğinden, mubârek sözleri arasında, o zemân kullanılması âdet olan, birkaç mecâzî sözlerini te’vîl edemeyip, sonra gelen papazlar, teslîs (Trinite) gibi, hiç bir akl-ı selîmin aslâ kabûl etmeyeceği, eski hindlilerin ve Eflâtûnun felsefesinde bulunan üç ilâha inanmak gibi bir i’tikâdı kabûl etdiler. Hâlbuki Resûlullah efendimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” teblîğ etdiği, müteşâbih olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ve diğer teblîgatı; tefsîr ve hadîs kitâblarında uzun olarak anlatıldığı gibi, nice hikmetli ince ma’nâ ve hakîkatleri şâmil olduğu da bildirilmişdir. [**Müteşâbih,** ma’nâları diğer meşhûr haberlere uymayıp, başka ma’nâ verilmesi lâzım olan, örtülü, kapalı âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflere denir.] Bunların adedi Îsâ aleyhisselâmın teblîgatından çok fazladır. Eğer Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, Benî İsrâîlden gönderilmiş olsaydı; Allahü teâlânın ülûhiyyetini temâmen inkâr ederek, (Hazret-i Muhammedden başka ilâh yokdur) diyeceklerine hiç şübhe olunabilir mi idi?

İKİNCİ İDDİÂLARI: (Gadâ-ül-mülâhazât)da ortaya atılan ikinci iddiâ, *(Hıristiyanlığın yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı hâlde, islâmiyyetin sertlik, kuvvet, zor ve dünyevî menfeatler vererek yayılması)*dır.

CEVÂB: Bu iddiâları da, diğerleri gibi yanlışdır, aslsızdır.

Şöyle ki:

Birincisi: İncîlin beyânı ve Îsâ aleyhisselâmın ikrârı ile sâbitdir ki, nasrânîlik, mûsevîlikden başka bir din olmayıp, onun mükemmili idi. Ancak, onda (cihâd-ı fî sebîlillah) farzı yokdu. Nasrânîlikde cihâdın bulunmaması, onun üstünlüğünü değil, noksânlığını gösteren bir delîldir. Eğer cismânî sebebler [kuvvet, zor ve sertlik] ile yayılan bir dînin hak, doğru olmaması zan edilirse, bu hepsinden önce hıristiyanlığın bâtıllığını i'tirâf etmek olur.

İkincisi: Eğer bir dînin yayılmasının sebebi, cismânî sebeblerle olması, o dînin bâtıllığına delîl getirilecek olursa, hıristiyanlığın yayılması için başvurulan sebeblere bir nazar etmek îcâb eder. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmın, insanları dîne da'veti esnâsında muhâliflerinin, düşmanlarının suikastlerinden korkarak gizlenmesi, mu'cizesinin gizlenmesini tavsiye etmesi, kendisinin Mesîh olduğunu kimseye söylememeleri için havârîlere tenbîhde bulunması, kimin kılıcı yok ise elbisesini bile satıp bir kılıç satın alsın diye şâkirdlerine tenbîhi, putperest olan Romalılara itâat etdiğine bir alâmet olarak vergi vermeleri için emr etmesi ve Îsâ aleyhisselâmdan sonra hıristiyan fırkaları arasındaki ihtilâf yüzünden nice harblerin meydâna gelmesi ve milyonlarca insanın öldürülmesi ve papaların sebeb olduğu Avrupada zuhûra gelen ihtilâller, çarpışmalar, Tampliye ve Sen Bartelmi vak'alarında ve engizisyon mahkemelerinde, hıristiyanlar tarafından milyonlarca ma'sûm kimsenin katl edilmesi, Amerika kıt'asında ve sonradan keşf olunan diğer adalarda, misyonerlerin çıkardığı fitnelerde, milyonlarca insanın kılınçdan geçirilmesi gibi hâdiseler, târîhlerden okunup anlaşılınca, hıristiyanlığın cismânî sebeblere ya'nî kuvvet, zor, sertlik ve dünyevî menfe'atlere baş vurmaksızın, yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı, nasıl iddiâ edilebilir? 489 [m. 1096] dan 669 [m. 1270] senesine kadar 174 sene sekiz dalga hâlinde devâm eden haçlı seferlerinde yapılan zulmler, yapılan katliâmlar ve vahşetler anlatılmakla bitmez. Haçlı orduları, geçdikleri her yeri, hattâ kendi dindaşları Bizanslıların başşehri olan İstanbulu bile yakıp yıkdılar. Haçlı seferleri hakkında 5 ciltlik bir eser yazan hıristiyan Michaud diyor ki: (492 [m. 1099] senesinde haçlılar Kudüse girmeğe muvaffak oldular. Şehre girince, müslimân ve yehûdî 70.000 kişiyi boğazladılar. Câmi'lere sığınan müslimân kadınları ve çocukları bile, hiç acımadan öldürdüler. Sokaklarda sel gibi kan akdı. Ölüler yüzünden yollar tıkandı. Haçlılar o kadar vahşîleşmişlerdi ki, dahâ Almanyada Ren nehri sâhilinde iken orada rastladıkları yehûdîleri boğazlamışlardı.) Bunları kendilerinden olan hıristiyan târîhciler yazıyor. Hıristiyanlar 898 [m. 1492]

de Endülüs Emevî Devletini[1] mahv edip, Kurtubaya girince, önce Kurtuba câmi'ine saldırdılar. Bu güzel haşmetli binâya atlarıyla girdiler. Câmi'e sığınan müslimânları merhametsizce boğazladılar. O kadar ki, câmi'in kapılarından kan akmağa başladı. Yehûdîleri de aynı şekilde katl etdiler. Vahşî İspanyollar, bütün müslimân ve yehûdîleri kılıç tehdidi ile zorla hıristiyan yapdılar. Ellerinden kaçabilenler Osmânlı devletine ilticâ etdiler. Bugün Türkiyede bulunan yehûdîler, bunların torunlarıdır. İspanya kralı Ferdinand, İspanyadaki bütün müslimânları ve yehûdîleri imhâ edince: (İspanyada artık ne müslimân, ne de dinsiz kaldı) diye iftihâr etmişdi. İşte yumuşaklık ve tatlılıkla yayıldığı iddiâ edilen hıristiyanlık ve yumuşak ve tatlı olduklarını söyliyen hıristiyanların vahşetleri!

Hıristiyan fırkalarının birbirlerine yapdıkları zulm de bundan aşağı değildir. Hele bu **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbını yazan papazın, şerî'at terbiyesi görmüş diye medh etdiği yehûdîlere, hıristiyanların yapdıkları zulmler de, herkesin ma'lûmudur.

Papaz doktor Kith (Alex Kcith)in ingilizce olarak te'lîf edip, papaz Merikin farsçaya terceme etdiği ve Evenburgda 1261 [m. 1846] de **(Keşf-ül âsâr ve fî kısası enbiyâ-i benî İsrâîl)** ismi ile basılan kitâbının yirmiyedinci sahîfesinde diyor ki: (Büyük Kostantin hicret-i nebevîden takrîben 300 yıl önce yehûdîlerin temâmının kulaklarının kesilmesini emr etmiş ve çeşidli yerlere sürüp memleketinden atmışdır.)

Yirmisekizinci sahîfesinde ise: (İspanyada yehûdîler üç şartdan birini kabûl etmeğe zorlandılar:

a) Hıristiyanlığı kabûl edecekler.

b) Hıristiyanlığı kabûl etmiyenler, habs edilecekler.

c) Bu ikisini kabûl etmeyenler memleketden, bulundukları yerden kovulacaklar. Bu muâmelenin benzeri Fransada da yapıldı. Böylece yehûdîler diyâr diyâr dolaşdılar. Gitdikleri bütün hıristiyan memleketlerinden hep kovuldular. O zemân onlar için, Avrupada olduğu gibi, Asyada da, emîn oldukları bir belde yokdu).

Yirmidokuzuncu sahîfesinde ise: (Katolikler, yehûdîleri kâfir kabûl etdikleri için, zulm etdiler. Katoliklerin en ileri gelen papazları toplanarak ba'zı karârlar aldılar:

1 — Bir hıristiyan, bir yehûdîyi korursa hatâ etmişdir. O kişi

[1] Endülüs islâm devleti 139 [m. 756] da teşekkül ve 898 [m. 1492] de nihâyet buldu.

aforoz edilir. Ya'nî hıristiyanlıkdan çıkarılır.

2 — Hıristiyan devletlerin hiç birisinde yehûdîlere bir vazîfe tevdî edilmez.

3 — Hiç kimse yehûdîler ile yemek yiyemez ve ortaklık yapamaz.

4 — Yehûdîlerden doğacak çocuklar hıristiyanlar tarafından yetişdirilir. Bu maddenin ağırlığı ortadadır) denilmekdedir. Otuz ikinci sahîfesinde: (Portekizliler, yehûdîleri yakaladıkları zemân ateşe atıp yakıyorlardı. Bu işi yapdıkları zemân, bayram günü gibi kadınları ve erkekleri toplanıp seviniyorlardı. Kadınları ise, sevinçlerinden zıplayıp sıçrıyarak oynuyorlardı) denilmekdedir.

Papazların yazdığı **(Siyer-ül-mütekaddimîn)** kitâbında ise: (Mîlâdın 379. cu senesinde, Roma imperatoru Gratienus, kumandanları ile meşveret etdikden sonra; memleketinde bulunan bütün yehûdîlerin hıristiyan olmasını, hıristiyanlığı kabûl etmiyenlerin ise, katl edilmesini emr etdi) demekdedir. Bunları yazanlar hıristiyanların ileri gelen papazlarıdır.

Katoliklerin protestanlara, protestanların da katoliklere yapdığı zulm ve işkence yukarıda anlatılanlardan az değildir.

Beyrutda 1265 [m. 1849] senesinde arabca olarak neşr edilen ve onüç risâleden müteşekkil kitâbın on üçüncü risâlesinin onbeş ve onaltıncı sahîfelerinde diyor ki: (Roma kilisesi, protestanlara karşı pek çok zulm, eziyyet ve katliâmlar yapmışdır. Bunu isbât eden şâhidler de bu Avrupa memleketlerindedir. Avrupada, Kütüb-i mukaddeseyi îmânda ve amelde kendilerine rehber edinmiş ve Îsâ aleyhisselâma inanıp da, papaya inanmıyanlardan 230.000 den ziyâde insan, diri diri ateşe atılarak yakılmışdır. Aynı şeklde binlercesi, yâ kılıçdan geçirilerek, yâ da hapislerde veyâ işkencelerle veyâ kemikleri oynak yerlerinden ayrılarak veyâ kerpetenlerle dişleri ve tırnakları sökülerek çeşidli şekllerde yok edilmişlerdir. Fransada sâdece Marirsü Lemâvus bayram gününde otuz bin kimse öldürülmüşdür.)

Katoliklerin protestanlara yapdığı zulme Sen Bartelmi katliâmı ve anlatması çok uzun süren nice katliâmlar şâhiddir. Sen Bartelmi katliâmında altmış bin protestan öldürülmüşdür. Katolik papazlar bunları bir iftihâr vesîlesi olarak yazıyor ve neşr ediyorlar. Fransa krallığına 1001 [m. 1593] de oturan dördüncü Henri, protestan katliâmını durdurdu. Bundan hoşlanmıyan muteassıb katolikler, dördüncü Henriyi öldürtdüler. 1087 [m. 1675] de zulmler ve katliâmlar yeniden başladı. Ölümden kurtulmak için ellibin âile memleketlerini bırakıp kaçdılar.

Protestanların katoliklere yapdıkları da, katoliklerin protestanlara yapdığından az değildir. Katolik papazlarından İngiliz Tamisin (Thomas) İngilizceden Urducaya terceme etdiği ve **(Mir'ât-üs-Sıdk)** ismi ile 1267 [m. 1851] senesinde tab' edilen ve Hindistânda pek çok dağıtılan kitâbın kırkbir ve kırkikinci sahîfelerinde: (Protestanlar ilk önce 645 manastır, 90 mekteb, 2376 kilise ve 110 hastahâneyi katolik sâhiblerinin ellerinden zor ile alarak kıymetsiz bir para ile satdılar. Aldıkları parayı aralarında taksîm etdiler. Buralarda oturan binlerce aç ve çıplak fakîri de sokaklara atdılar) demekdedir. Kırkbeşinci sahîfesinde ise: (Protestanların kin ve düşmanlıkları aynı şeklde mezârlarda yatan ölülere dahî ulaşdı. Ölülerin cesedlerine işkence ederek kefenlerini soydular) demekdedir. 48. ve 49. sahîfelerinde ise: (Kütübhâneler de, katoliklerden gasb olunan mallar içerisinde gayb oldu. Ciyl Birl bu kütübhâneleri, üzülerek şu sözlerle anlatmışdır: Protestanlar buldukları kitâbları yağma etdiler. O kitâbları yakarak yemek pişirdiler ve onlarla şamdanlarını ve ayakkabılarını temizlediler. Ba'zı kitâbları da, attârlara ve sabunculara satdılar. Bunların çoğunu deniz ötesinde bulunan mücellidlere verdiler. Bunlar yüz veyâ elli kitâb değildi. Bil'aks gemiler dolusuydu. Yabancı milletleri bile hayretde bırakan bir şeklde, bunları yok etdiler. Ben, bir tâcirin, her biri yirmi rupyeye iki kütübhâneyi satın aldığını biliyorum! Bu mezâlimden sonra, kiliselerin hazînelerini soyup, oraları çıplak duvardan ibâret bırakdılar. Kendilerini doğru bir iş yapıyor zan etdiler) demekdedir. Ellikinci ve dahâ sonraki sahîfelerinde diyor ki: (Şimdi protestanların katolikler hakkında zemânımıza kadar yapdıkları zulmlerden bahs edelim: Protestanlar, İngilterede adâlet ve merhametden ve ahlâkdan uzak, katoliklere zulm için, yüzlerce kanûn çıkartdılar. Bunlardan bir kaçını yazalım:

1 — Bir katolik, anne ve babasının malına vâris olamaz.

2 — Onsekiz yaşını geçen hiçbir katolik erâzî satın alamaz. Ancak protestanlığı kabûl ederse alabilir.

3 — Hiç bir katolik iş yeri açamaz.

4 — Hiç bir katolik (herhangi bir ilmde) muallimlik yapamaz. Kim buna muhâlefet ederse, müebbed habs olunur.

5 — Katolik olanlar, vergileri iki kat olarak öderler.

6 — Herhangi bir katolik papaz, âyin yapdırırsa 330 sterlin cezâ öder. Papaz olmıyan bir katolik bu işi yaparsa, 700 sterlin cezâ öder ve bir sene habs olunur.

7 — Bir katolik oğlunu İngiltere dışına okumaya gönderirse,

kendisi ve oğlu öldürülür. Malları ve hayvanları ellerinden alınır.

8 — Hiç bir katoliğe devlet işlerinde vazîfe verilmez.

9 — Herhangi bir katolik, pazar günü veyâ bayramlarda protestanların kilisesinde hâzır olmazsa, bulunmazsa, her ay kendisinden 200 sterlin cezâ alınır ve toplumdan kovulur.

10 — Bir katolik Londradan beş mil uzağa giderse, 1000 sterlin cezâ öder.)

Altmışbirden altmışaltıya kadar olan sahîfelerde ise şöyle diyor: (Kraliçe Elizabethin emri ile, katolik râhibi ve din adamlarından çoğu, gemilerle götürülüp, denize atıldılar. Sonra, Elizabethin askerleri katolikleri, protestan yapmak için İrlandaya geldi. Askerler katolik kiliselerini yakdılar. Nerede bir katolik papazı bulurlarsa, hemen öldürüyorlardı. Semrûk kal'asında bulunan askerleri de öldürdüler. Şehrleri yakdılar. Ekinleri ve hayvanları tahrîb etdiler. Fekat, katolik olmıyanlara iyi davrandılar. Sonra parlamento, 1052 [m. 1643-44] senesinde, birçok şehrlere, katoliklerin bütün mallarını ve erâzîlerini ellerinden almaları için adamlar gönderdi. Katoliklere yapılan bu zulmler kral I. Ceymis (James) zemânına kadar devâm etdi. Onun zemânında, bu zulmler biraz hafîfletildi. Fekat protestanlar, ona kızdılar. 1194 [m. 1780] senesinde, 44 bin protestan krala dilekçe verip, önce olduğu gibi parlamentoda katoliklere zulm yapılması ile alâkalı kanûnların değişdirilmemesini, aynen kalmasını istediler. Fekat, kral onların bu teklîfini kabûl etmedi. Bunun üzerine, yüzbin protestan Londrada toplanarak katolik kiliselerini yakdılar. Katoliklerin bulunduğu semtleri yıkdılar. Öyle ki, otuzaltı yerde yangın çıkardılar. Bu fitne, altı gün devâm etdi. Sonra kral 1791 senesinde, başka bir kanûn çıkardı. Katoliklere hâlen mevcûd olan hakları verdi.)

Yetmişüç ve yetmişdördüncü sahîfelerde şöyle demekdedir: (İrlandada Kont Ras Colin vak'asını duymamışsınızdır. Onun İrlandada yapdıkları doğrudur ve aslı vardır. Protestanlar her sene ikiyüz ellibin rubye ve birçok yerlerin kirâsını toplıyarak, bu paralarla fakîr ve yoksul katoliklerin çocuklarını satın alıyor, ana ve babalarını tanımamaları için, onları başka yerlerde yaşıyan protestanlar arasına gönderiyorlardı. Bunlar büyüyünce, memleketlerine tekrar geri gönderiliyor, ana ve babalarını ve kardeşlerini tanımadıkları için, erkek ve kızkardeşleri ile, hattâ ana ve babaları ile evlendikleri de oluyordu.)

[Hıristiyanların müslimânlara yapdıkları zulmlerin, işkencelerin en vahşîsi, en canavarcası, İngilizler tarafından Hindistânda yapılmışdır. Aşağıdaki yazı, Hindistândaki islâm âlimlerinin büyük-

lerinden allâme Muhammed Fadl-ı Hak Hayr-âbâdî Çeştînin **(Es-sevret-ül-Hindiyye)**, ya'nî **(Hindistân fitnesi)** kitâbından ve Mevlânâ Gulâm Mihr Alînin buna yapdığı **(El-yevâkit-ül-mihriyye)** hâşiyesinin 1384 [m. 1964] Hind baskısından terceme edildi. Bu kitâb, **(Esmâül-müellifîn)**de, Muhammed Fadlüllah isminde yazılıdır.

İngilizler, ilk olarak, 1008 [m. 1600] senesinde, Hindistânda Kalküte şehrinde, ticârethâneler açmak için Ekber şâhdan izn aldılar. Şâh-ı Âlem zemânında Kalkütede erâzî satın aldılar. Bunları muhâfaza için asker getirdiler. 1126 [m. 1714] da Sultân Ferrûh Şîr şâhı tedâvî etdikleri için, bütün Hindistânda, bu hak kendilerine verildi. Şâh-ı Âlem-i sânî zemânında Delhîye girerek, idâreye hâkim oldular. Zulme başladılar. Hindistândaki vehhâbîler, 1274 [m. 1858] de, sünnî, hanefî ve sôfî olan sultân ikinci Behâdır şâha, bid'at ehli, hattâ kâfir dediler. Bunların ve hindû kâfirlerinin ve hâin vezîr Ahsenullah hânın yardımı ile, İngiliz askeri Delhî şehrine girdi. Evleri, dükkânları basıp, malları, paraları yağma etdiler. Kadınları, çocukları dahî kılınçdan geçirdiler. İçecek su bile bulunmaz oldu. Hümâyûn şâhın[1] Delhîdeki türbesine sığınmış olan çok yaşlı şâhı, çoluk çocukları ile, elleri bağlı olarak, kal'a tarafına götürdüler. Patrik Hudson, yolda şâhın üç oğlunu soydurup, don ve gömlekle bırakıp, göğüslerine kurşun sıkarak şehîd etdi. Kanlarından içdi. Cesedlerini kal'a kapısına asdırdı. Birgün sonra, başlarını İngiliz kumandanı Henri Bernarda götürdü. Sonra, başları suda kaynatıp, şâha ve zevcesine çorba olarak gönderdi. Çok aç olduklarından, hemen ağızlarına koydular. Fekat çiğneyemediler, yutamadılar. Ne eti olduğunu bilmedikleri hâlde, çıkarıp toprağa bırakdılar. Hudson hâini, niçin yimediniz? Çok güzel çorbadır. Oğullarınızın etinden yapdırdım dedi. Sonra, sultânı, zevcesini ve diğer yakınlarını Rangon şehrine nefy ve habs etdiler. Sultân 1279 [m. 1860] da zindanda vefât etdi. Delhîde üçbin müslimânı kurşunlıyarak, yirmiyedibin kişiyi de keserek şehîd etdiler. Ancak gece kaçanlar kurtulabildi. Hıristiyânlar, diğer şehrlerde ve köylerde de, sayısız müslimân öldürdüler. Târîhî san'at eserlerini yıkdılar. Eşi bulunmıyan, kıymet biçilemiyen zînet eşyâlarını gemilere doldurup Londraya götürdüler. Allâme Fadl-ı Hak 1278 [m. 1861] de Andaman adasında, zindanda İngilizler tarafından şehîd edildi. [Hıristiyanların birbirlerine ve yehûdîlere ve müslimânlara yapdıkları zulmleri ve tüyler ürperten işkenceleri ve Kur'ân-ı kerîme karşı alçakca yapdıkları yalan ve iftirâları öğrenmek için,

---

[1] Ekber şâhın oğlu Hümâyûn şâh, 963 [m. 1556] de vefât etdi.

(Cevâb Veremedi) 194.cü ve sonraki sahîfelerini okuyunuz!]

1400 [m. 1979] senesinde ruslar, Efganistânı işgâl ederek, islâm san’at eserlerini tahrîb ve müslimânları şehîd etmeğe başlayınca, evvelâ büyük âlim ve Velî İbrâhîm Müceddidîyi, yüzyirmibir talebesi ve zevce ve kızları ile kurşunlayıp şehîd etdiler. Bu vahşetin, alçak hücûmun sebebi de İngilizler oldu. Çünki, 1945 senesinde, rus ordularını mağlûb ederek, Moskovaya girmek üzere olan alman devlet reîsi Hitler, radyoda, İngiliz ve Amerikaya haykırarak, (Mağlûbiyyeti kabûl ediyorum. Size teslîm olacağım. Bana müsâade ve fırsat veriniz. Rusya ile harbe devâm edeyim. Rus ordusunu perişân edeyim. Komünist felâketini dünyâdan kaldırayım) dedi. İngiliz başvekîli Çorçil, bu teklîfi red etdi. Ruslara yardıma devâm ederek, ruslar gelmeden Berline girmediler. Rusların dünyâya belâ olmasını sağladılar.

İngilizlerin muhtelif târîhlerde, dünyânın muhtelif yerlerinde ve bilhâssa Hindistânda müslimânlara ve islâm dînine karşı yapdıkları hıyânetleri ve cinâyetleri dahâ fazla anlamak istiyenlere 1334 [m. 1916] senesinde Beyrutda basılmış olan es-Seyyîd Muhammed Habîb Ubeydî Beğin **(Cinâyât-ül-ingiliz)** kitâbını okumalarını tavsiye ederiz.

Amerikalı hukûk ve siyâset adamlarından Bryan William Jennings, kitâbları, konferansları ve 1891 ile 1895 arasında ABD kongresi temsîlciler meclisinde a’zâlık yapması ile meşhûrdur. 1913-1915 arasında ABD hâriciyye vekîli idi. 1925 de öldü. **(Hindistânda İngiliz hâkimiyyeti)** kitâbında, ingilizlerin islâm düşmanlığını, zulmlerini uzun yazmakdadır.

Abdürreşîd İbrâhîm efendi, 1328 [m. 1910] da İstanbulda basılan Türkçe **(Âlem-i islâm)** kitâbının ikinci cildinde, (İngilizlerin islâm düşmanlığı) yazısının bir yerinde diyor ki: (Hilâfet-i islâmiyyenin bir an evvel kaldırılması, İngilizlerin birinci düşünceleridir. Kırım muhârebesine sebeb olmaları ve burada Türklere yardım etmeleri, hilâfeti mahv etmek için bir hîle idi. Pâris muâhedesi, bu hîleyi ortaya koymakdadır. [1923 de yapılan Lozan sulhunda yapdıkları teklîflerinde de, bu düşmanlıklarını açıkca bildirmişlerdir.] Her zemân Türklerin başına gelen felâketler, hangi perde ile örtülürse örtülsün, hep İngilizlerden gelmişdir. İngiliz siyâsetinin temeli, islâmiyyeti yok etmekdir. Bu siyâsetin sebebi, islâmiyyetden korkmalarıdır. Müslimânları aldatmak için, satılmış vicdanları kullanmakdadırlar. Bunları islâm âlimi, kahraman olarak tanıtırlar. Sözümüzün hulâsası, islâmiyyetin en büyük düşmanı İngilizlerdir.) Abdürreşîd İbrâhîm efendi 1363 [m. 1944] de Japonyada vefât etdi.]

Hıristiyanların yapdığı zulmlerden burada, sâdece bir kısmını zikr etdik. İşte, şerî'at ve din terbiyesi görmüş, Îsâ aleyhisselâmın (bir yüzüne vurana diğer yüzünü çevir) sözüne îmân etdiklerini söyliyen hıristiyanların, zulm ve vahşetinden bir kısmı. Biz **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbının sâhibi olan papazın bu zulmleri, vahşetleri bilmiyecek kadar câhil olduğunu zan etmiyoruz. Müslimânların bu târîhî hâdiselerden haberleri yokdur zannı ile, iddiâsını kuvvetlendirmek için kendisini câhil gibi göstermekdedir.

Üçüncüsü: Eğer yalnız cismânî sebebler ya'nî kuvvet, zor ve sertlik, bir dînin yayılmasına kâfî olsaydı; bunca çarpışmalar, zulm ve katliâmlardan sonra, bütün dünyânın hıristiyan olması ve yeryüzünde yehûdîlerden hiçbir kimsenin kalmaması lâzım gelirdi.

Dördüncüsü: İslâmiyyetin emr etdiği cihâd-ı fîsebîlillah, kılıç zoru ile âlemi müslimân olmağa cebr etmek değildir. Cihâd, kelime-i tevhîdi bütün cihâna yaymak ve duyurmak, Allahü teâlânın hak dîninin, diğer dinler üzerine olan üstünlük ve fazîletini ortaya koymakdır. Bu cihâd, evvelâ teblîğ ve nasîhat şeklinde yapılır. Ya'nî islâmiyyetin hak din olduğu, bütün se'âdetleri, adâleti, hürriyyeti ve insan haklarını emr etdiği bildirilir. Bunu kabûl eden gayr-ı müslimlere vatandaşlık hakkı verilir. Müslimânların mâlik oldukları bütün hürriyyetlere nâil olurlar. Bu da'veti kabûl etmeyip, inâd eden hükûmetlerle, zâlim diktatörlerle harb edilir. Harbde mağlûb oldukları zemân, evvelce yapılmış olan da'vet tekrâr edilir. Ya'nî islâmiyyeti kabûl etmeleri istenir. Kabûl ederlerse, onlar da aynen diğer müslimânlar gibi, hür olurlar. Kabûl etmezlerse cizye denilen vergiyi vermeleri teklîf edilir. Cizye vermeği kabûl edenlere **(zimmî)** denir. Bunlara dinlerini değişdirmeleri için herhangi bir zorlama yapılmaz. [İhtiyârlardan, hastalardan, kadınlardan, çocuklardan ve yoksullardan ve din adamlarından cizye alınmaz.] Kendi dinlerinin îcâblarını yapmaları için, onlara her dürlü müsâade verildiği gibi, malları, canları, ırzları, nâmûsları, müslimânların malı, canı, ırzı ve nâmûsu gibi, devletce muhâfaza edilir. Bütün hak ve hukûkda, müslimân ve müslimân olmıyan adâlet önünde müsâvî tutulur.

ÜÇÜNCÜ İDDİÂLARI: Papazların ortaya atdıkları üçüncü iddiâ: *(Herhangi bir hâzırlığa lüzûm olmaksızın, şerî'at terbiyesi görmeksizin, Allahü teâlânın Peygamber göndermesi mümkin olduğu hâlde, böylesine efdal bir dîni Îsâ ve Mûsâ aleyhimesselâmın dinlerinden evvel göndermemesi, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlânın adâletine uygun olmadığı)*dır.

CEVÂB: Papazların bu iddiâlarına da çeşidli şekllerde cevâb verilir:

Bunlardan biri, biz inanıyoruz ki, Allahü teâlâ sonsuz kudret sâhibidir. Yedi kat yerleri ve gökleri halk etmesi [yaratması] ile bir karıncayı, [bir hücreyi, bir atomu] yaratması, Ona göre müsâvîdir. Hâşâ, şerîki olması gibi, mümkin olmıyan şeyden başka, Allahü teâlânın yaratamıyacağı hiçbir şey yokdur. Eğer iddiâ etdikleri gibi, hâzırlık olmaksızın Peygamber göndermek imkânsız olsa, bu da Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerine ilâveten bir diğer mu'cize olur. Çünki, yeni bir dîni kabûle hâzır ve kurtarıcı bir Peygamber bekleyen İsrâîl oğullarından, Îsâ aleyhisselâma, göke çıkarılıncaya kadar îmân edenler, sekseniki kişi olmuşdur. Herhangi bir din terbiyesi, şerî'at terbiyesi görmemiş ve yeni bir dîni kabûle müsâid olmıyan arabların içerisinden gelen, Fahr-i kâinat "aleyhi efdalüttehiyyât" efendimizin vefâtından önce, o arablardan yüzyirmidört binden ziyâde kimseyi îmâna kavuşdurması, mümkin olmıyanı, mümkin yapmakdır, bir mu'cizedir. Hele, *(efdal olanı, dahâ üstün olanı önce göndermemesi, Allahü teâlânın rahmet, şefkat ve adâletine uygun değildir)* demeleri hiç bir aklın kabûl edeceği şey değildir. Çünki, hıristiyanların i'tikâdı [inancı], (Îsâ aleyhisselâmın çeşidli hakâretlerle katl edilip, üç gün de Cehennemde yakılması, Âdem aleyhisselâm ile hazret-i Havvâdan Cennetde iken meydâna gelen zelleden [kusûrdan] dolayı, bütün insanlar, hattâ bütün Peygamberler günâh kirine bulaşmış olduklarından, [hâşâ] Allahü teâlâ sevgili oğlunun kanını dökerek, onları afv ve mağfiret etmek içindi) şeklindedir. Biz onlara soruyoruz: Îsâ aleyhisselâm, hıristiyanların inancına göre [hâşâ] Allahü teâlânın oğlu ve belki aynısı iken, Âdem aleyhisselâmdan hemen sonra gönderilseydi; bu kadar Peygamber ve bunca ma'sûm insanlar Cehenneme girmemiş olsalardı, dahâ evlâ olmazmıydı? Husûsen meliklerin, sultânların teşrîfinde, saltanatı en büyük olan geriden gelir. İnsanların âdetlerine göre de büyük hutbelerde en mühim olan kısm en son zikr edilir. Bu her husûsda böyledir. Meselâ mâhir san'atkârlar işlerinin kabasını, o işde çalışan çıraklarına kabaca yapdırdıkdan sonra, en mühim ve nâzik olan yerlerini sonunda kendileri yaparak işi temâmlarlar. Böyle olması tabî'îdir. Hakîm-i mutlak olan Allahü teâlâ da Peygamberlerin en üstünü ve en efdali olan Seyyid-il-mürselîni "sallallahü aleyhi ve sellem" en son olarak gönderip, kendi dînini kuvvetlendirmesi ve hiç noksansız olması, ilâhî hikmetine dahâ uygun olacağı açıkdır.

Yine **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbının ikinci bâbının dördüncü faslında, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cize sâhibi olup olmaması bahsinde diyor ki: *(Îsâ ve Mûsâ aleyhimesselâm*

kendilerinin Allah tarafından gönderilmiş Resûllerden oldukları-nı halka isbât etmek için çeşidli mu'cizeler göstermişlerdir. Çünki, böyle yalancı ile doğruyu birbirinden ayıran bir imtihân mihengi olmasaydı; pek çok riyâkâr ve insâfsız yalancı, Peygamberlik iddiâsında bulunmağa cesâret ederdi. Allahü teâlânın, kime kelâmını verip vermediğini, kimi Peygamber olarak seçip seçmediğini, birbirinden ayırmağa bir vâsıta da bulunamazdı. Binâenaleyh, eğer Muhammed aleyhisselâmın Peygamberlik iddiâsını bu mi'yara, bu mihenge sürterek muâyene edersen; Mûsâ ve İsâ aleyhimesselâmın iddiâları gibi sâbit ve isbât edilmiş olamıyacağı ortaya çıkar!

Târîhciler ve siyer âlimlerinin şehâdetlerine güvenerek, Muhammed aleyhisselâmın, risâletini isbât için bir çok mu'cizeler göstermiş olduğunu farz etsek bile, iknâ olmayız. Zîrâ onların kendi Peygamberlerine isnâd etdikleri hayret edilecek şeyler ve garîb hâdiseleri Îsâ Mesîhin ve diğer Peygamberlerin mu'cizeleri ile mukâyese etdiğimizde, ortaya çıkan ihtilâf ve birbirlerine benzemeleri yönünden, mezkûr garîb hâdiselerin Allah tarafından olduklarına inanmak ve kabûl etmek pek zordur. Meselâ, Muhammed aleyhisselâmın emri ile bir ağacın yerinden hareket ederek Onun tarafına doğru yürümesi ve ortasından bir ses çıkarak: **(Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü)** *diye Peygamberliğine şehâdet etmesini ve hayvanların ve dağların, taşların ve bir hurma salkımının bile yukarda zikr etdiğimiz gibi şehâdet etmelerini ve her giydiği elbise ister uzun, ister kısa olsun boyuna uygun olmasını işitdiğimizde şübhe etmememiz mümkin midir? Çünki bu gibi şeyler, hayâl olan şeylere benzemekdedir. Bütün geçmiş Peygamberlerin ortaya koydukları delîl ve alâmetlere temâmen zıd ve onlardan uzak olduğu açıkdır.)* Sözün kısası, bu papaz uzun yazısının sonunda, diğer Peygamberlerin mu'cizeleri olduğu hâlde, Peygamber efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizesi yokdur demek istemekdedir.

CEVÂB: Bilinmelidir ki, papazların şimdiye kadar, bütün hıristiyanları islâmiyyetin aleyhinde iğfâl edip aldatdıkları sebeblerden, yapdıkları iftirâlardan birisi de, (hâşâ) Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizeler izhâr etmemiş, göstermemiş olmasıdır. Bu yalanlarına iknâ edici cevâblar **(İzhâr-ül-hak)** ve **(Şems-ül-hakîka)** kitâblarında kat'î delîller ile beyân edilmişdir. Her bir süâllerine çeşidli cevâblar verilmişdir. Bu papazlar, bu kitâbları hiç görmemiş ve kendilerine verilen cevâbları hiç işitmemiş gibi görünüyorlar. Dahâ doğrusu, kendilerine verilen cevâb-

ları ve getirilen delîlleri çürütecek sağlam bir vesîkaları olmadığından, haberdâr değilmiş ve bilmiyormuş gibi görünerek, **(Mîzân-ül-hak), (Miftâh-ül-esrâr), (Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâblarında ve müslimânlara karşı neşr etdikleri yalan ve iftirâlarla dolu diğer kitâblarda, önceki i'tirâzlarını ve yalanlarını aynen tekrâr etmekdedirler. Bu kitâblarda, evvelce yazmış olduklarının, ismlerini değişdirerek, câhilleri aldatmak, i'tikâdlarını bozmak gibi kötü bir niyyete sâhibdirler. Ancak biz yukarıda zikr etdiğimiz **(İzhâr-ül-hak)** ve **(Şems-ül-hakîka)** kitâblarında, misyonerlere verilen cevâblardan bir kısmını, kısaca buraya yazmağı muvâfık [uygun] gördük:

Bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm" me'mûr oldukları nübüvvetlerinin [peygamberliklerinin] doğruluğuna şâhid olmak üzere; gönderildikleri kavmlerin kıymet verdikleri ve kabûl etdikleri işlerden, insan kudretinin üstünde, âdet dışı olan ba'zı hârikulâde işler, ya'nî insanların bir mislini yapmakdan âciz oldukları işleri mu'cize olarak ortaya koymuşlardır. Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" zuhûr eden mu'cizelerin, üçbinden çok olduğu siyer kitâblarında yazılıdır. Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde beyân edilmiş olan ve gören ve işitenlerin rivâyet ederek, neslden nesle ulaşan ve bize kadar gelen, pek çok mu'cizelerin mevcûdiyyeti her dürlü şübheden uzakdır. Bu mu'cizelerden ba'zılarını iki nev' üzerine beyân edelim:

BİRİNCİ NEV': Bu kısm, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" geçmiş ve gelecek ahvâle dâir sâdır olan mu'cizeler hakkındadır:

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" geçmiş Peygamberlerin kıssalarını anlatdı. Ahd-i Atîk ve Ahd-i Cedîd kitâblarını bir kimseden okumadan ve öğrenmeden, binlerce sene önce yok olmuş, eserleri bile kalmamış geçmiş ümmetlerin hâllerinden haber verdi. Nitekim **(İzhâr-ül-hak)** kitâbının beşinci bâbı, birinci faslı, dördüncü kısmında diyor ki: (Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Nûh aleyhisselâmın kıssasını anlatdı. Bu mu'cizeye Kur'ân-ı kerîm işâret etmekdedir. Hûd sûresinin kırkdokuzuncu âyetinde meâlen, **(Bu Nuh aleyhisselâmın kıssası gayb haberlerindendir ki,** [Cebrâîl vâsıtası ile] **biz onu sana vahy ederiz. Bundan önce, Onu ne sen, ne de kavmin bilmezdiniz)** buyurulmuşdur. Fekat, Kur'ân-ı kerîm ile geçmiş kitâblar (kütüb-ü sâlife) arasında görülen ba'zı ayrılıklar **(İzhâr-ül-hak)** kitâbının beşinci bâbının ikinci faslında anlatılmışdır. Kur'ân-ı kerîmde, geçmiş kavmlerin bilinmeyen haberleri çokdur.) Aynı kitâbın, beşinci bâbının, birinci faslının, üçüncü kısmında, Kur'ân-ı kerîmde bildirilen

haberlerden yirmiiki adedi beyân edilmişdir. Bunlardan ba'zıları:

1 — Bekara sûresinin ikiyüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Mü'minler! Siz hemen Cennete gireceğinizi mi zan ediyorsunuz? Sizden önce geçen, Allah dostlarına gelen çâresizlik gibi bir şey size gelmedi. Onlara şiddetli fakîrlik, hastalık, açlık ve belâ göndermişdim. Kendilerine gelen belâlardan o kadar muzdarib oldular ki, Peygamber ve ona îmân edenler, Allahü teâlânın yardımı ne zemân olacak derlerdi. Dikkat ediniz, uyanık olunuz ki, Allahü teâlânın yardımı yakındır)** buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmedeki nusrat, yardım va'di umûmî olup, müslimânlara va'd edilmekdedir. Bu va'd hemen zuhûr etdi. İslâmiyyet evvelâ Arabistâna, sonra bütün dünyâya yayıldı.

2 — Bedr gazâsından önce, Allahü teâlâ, Eshâb-ı kirâma zaferi müjdeledi ve Kamer sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen, **(Yakında onlar hezîmete uğrayıp, harbden kaçarak arka verirler)** buyurdu. Aynen buyurulduğu gibi, Bedr gazâsında Kureyş kavmi hezîmete uğrayıp helâk oldu.

3 — Allahü teâlâ, Rûm sûresinin bir, iki, üç ve dördüncü âyetlerinde meâlen: **(ve Rûm** [arablara] **en yakın olan bir yerde** [Şâm civârında, Îrânlılara] **mağlûb oldu. Mağlûbiyyetden sonra, üç yıl ile dokuz yıl arasında burada hasmları** [olan acemlere] **gâlib olacaklardır. Yenmek ve yenilmek** [kesin olarak biliniz ki] **önde ve sonda Allahü teâlânın emrindedir. Rûmların Îrânlılara gâlib olduğu günde mü'minler sevineceklerdir)** buyurdu. Bu âyet-i kerîmelerin tefsîrinde, müfessirlerin ve siyer âlimlerinin ittifakla bildirdikleri husûs şudur: Rûmların mağlûbiyyetden sonra acemlere, ya'nî Îrânlılara gâlib olacaklarının haber verilmesidir. Bu aynen vukû' buldu. Hattâ, bu âyet-i kerîme nâzil olduğu zemân, Kureyş kâfirlerinin ileri gelenlerinden Ubeyy bin Halef inkâr etdi. Ebû Bekr "radıyallahü anh" ile yapdığı konuşmada; ona dil uzatarak onların gâlib geleceğini inkârında ısrâr etdi. Bunun üzerine üç sene kadar beklemek ve taraflardan kimin dediği çıkmazsa, diğerine onbeş dişi deve vermek üzere mukâvele [sözleşme] yapdılar. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh", Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gelerek, bu mukaveleyi arz etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" âyet-i kerîmede geçen **(Bıd')** kelimesinin üçden dokuza kadar olan sayılara şâmil olduğunu beyân buyurdu ve Ebû Bekre "radıyallahü anh", ona gidip, hem müddeti, hem de deve adedini artdırmasını emr etdi. Bunun üzerine, Ebû Bekr "radıyallahü anh", yapdıkları mukâveleyi yenileyerek, müddeti dokuz seneye ve deve adedini yüze

çıkardı. Hicretin altıncı senesinde Hudeybiyede iken, Rûmların Îrân üzerine galebe etdiği haberi kendilerine ulaşdı. Fekat Ubeyy bin Halef, Uhud gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden alarak ona atdığı bir harbe [süngü] ile katl edilmiş olduğundan, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” onun vârislerinden zikr edilen yüz deveyi aldı. [Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” emrine uyarak bu yüz deveyi fakîrlere dağıtdı.]

Hadîs-i şerîfler ile bildirilen, gaybe âid haberler ve mu’cizât-i nebeviyye de, sayılamıyacak kadar çokdur. Bunlara bir kaç misâl verelim:

İslâma da’vetin başlangıcında, müşriklerin eziyyetlerinden [sıkıntılarından] dolayı, Eshâb-ı kirâmın bir kısmı Habeşistâna hicret etmişlerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekke-i mükerremede kalan Eshâb-ı kirâmla berâber, üç sene her dürlü görüşme, alış-veriş yapma, müslimânlardan başka bir kimse ile konuşmama gibi, bütün ictimâî muâmelelerden men’ olundular. Kureyş müşrikleri, bu karar ve ittifâklarını bildiren bir ahdnâme yazarak, Kâ’be-i muazzamaya asmışlardı. Her şeye kâdir olan Allahü teâlâ **(arza)** denilen bir çeşid kurdu [ağaç kurdu] o vesîkaya musallat etdi. Yazılı bulunan **(Bismikellâhümme=**Allahü teâlânın ismi ile) ibâresinden başka, ne yazılı ise, hepsini o kurtcuk yidi bitirdi. Allahü teâlâ bu hâli Cibrîl-i emîn vâsıtası ile Peygamberimize “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirdi. Peygamberimiz de “sallallahü aleyhi ve sellem” bu hâli, amcası Ebû Tâlibe anlatdı. Ertesi gün, Ebû Tâlib, müşriklerin ileri gelenlerine giderek; (Muhammedin Rabbi ona şöyle haber vermiş. Eğer söylediği doğru ise, bu hâli kaldırıp, eskiden olduğu gibi dolaşmalarına, başkaları ile görüşmelerine mâni’ olmayınız. Eğer söylediği doğru değilse, ben de Onu artık himâye etmiyeceğim) dedi. Kureyşin ileri gelenleri, bu teklîfi kabûl etdiler. Herkes toplanarak Kâ’beye geldiler. Ahdnâmeyi Kâ’beden indirerek açdılar ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi **(Bismikellâhümme)** ibâresinden başka, bütün yazıların yinilmiş olduğunu gördüler.

TENBÎH:

[Hindistândaki büyük islâm âlimi Dost Muhammed Kandihârî “rahmetullahi aleyh”[1] yirmidokuzuncu mektûbunda buyuruyor ki: (Kureyş kâfirleri mektûblarının başına **(Bismikellâhümme)** yazarlardı. Peygamber efendimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve

---

[1] Muhammed Kandihârî 1284 [m. 1868] de vefât etdi.

sellem” de islâmiyyetin ilk senelerinde mektûblarının başında, Kureyşin âdetine uyarak **(Bismikellahümme)** yazdırırdı. **(Bismillah)** âyeti nâzil olunca, mektûblarının başına **(Bismillah)** yazdırdı. Dahâ sonra, Rahmân kelimesi bulunan âyet-i kerîme nâzil olunca, **(Bismillâhirrahmân)** yazdırdı. Dahâ sonra, Neml sûresinde **(Bismillâhirrahmânirrahîm)** nâzil olunca da, bunu yazdırmağa başladı. Nitekim Dıhye-i Kelebî “radıyallahü anh” ile rûm kayseri Herakliyusa gönderdiği mektûba **(Bismillâhirrahmânirrahîm)** ile başladı. Kâfire dahî yazılan mektûba besmele ile başlamak sünnetdir. Hudeybiye sulhunda hazret-i Alîye **(Bismillâhirrahmânirrahîm)** yazmasını emr etdi. Kureyşin vekîli olan Süheyl: (Biz Rahmânirrahîm diye bir şey bilmiyoruz. Bismikellahümme yaz) dedi.) Görülüyor ki, Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmdan beri bütün Peygamberlere kendi ismini (ALLAH) olarak bildirmiş, bu ismi kâfir olanlar dahî kullanmışdır.]

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Hayber kalesi, Alî bin Ebî Tâlib ile feth olunur)** buyurdu ve buyurduğu gibi vâkı’ oldu. **(Müslimânlar Acem (Îrân) ve Rûm (Bizans) hazînelerini paylaşırlar ve Acem kızları onlara hizmet eder)** buyurarak, Îrânın ve Bizansın feth olunacağını da haber verdi.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Ümmetim yetmişüç fırkaya ayrılacakdır. Hepsi Cehenneme gidecek. Ancak bir dânesi kurtulacakdır)** ve **(Acemler müslimânları bir veyâ iki def’a yener, sonra ebediyyen Îrân devleti** [Sâsânîler] **yok edilir)** ve **(Rûmlardan nice nesller hükm sürerler. Her birisi helâk oldukca, sonraki asrdakiler, ya’nî bir diğer nesl onun yerine geçer)** buyurdu. Bütün bunların hepsi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdiği gibi meydâna geldi.

Şark ve garb dürülerek, kendisine gösterildi. Müşâhede etdiği yerlere kadar, ümmetinin mâlik olacağını ve dîninin yayılacağını haber verdi. Aynen haber verdiği gibi islâmiyyet şarka ve garba yayıldı. [Nitekim şimdi islâm dînini işitmemiş hür dünyâda hiç bir yer yokdur.]

(Ömer “radıyallahü anh” hayâtda olduğu müddetce, müslimânlar arasında fitne zuhûr etmez) buyurdu. Buyurduğu gibi Ömerin “radıyallahü anh” hilâfeti son buluncaya kadar ümmet-i Muhammed emniyyet üzere yaşadı. Dahâ sonra fitneler zuhûr etmeğe başladı.

Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Îsâ aleyhisselâmın gökden ineceğini, Mehdînin “aleyhirrahme” zuhûr edeceğini, Deccâlın ortaya çıkacağını haber verdi.

Osmân-ı Zinnûreynin “radıyallahü anh” Kur’ân-ı kerîm okurken şehîd edileceğini, Alînin “radıyallahü anh” mubârek başından, İbni Mülcemin kılıcı ile yaralanarak şehîd olacağını haber verdi. Hattâ, Alî “radıyallahü anh” İbni Mülcemi gördükce; mubârek başını gösterir. (Bunu ne zemân kana bulayacaksın) buyurdu. İbni Mülcem bundan Allahü teâlâya sığınır, (Madem ki, böyle alçak, kötü bir işin zuhûru Peygamberimiz tarafından haber verilmişdir. Ey Alî, sen beni öldür. Bu kötü işe âlet olup da, kıyâmete kadar la’nete düçâr olmıyayım) diye ricâ ederdi. Alî “radıyallahü anh” (Katlden önce cezâ olamaz. Vukû’ buldukdan sonra, kısâs olursun) cevâbını verirdi. Bunlar da temâmı ile vâki’ oldu.

Hendek gazâsında Ammâr bin Yâsire “radıyallahü anh” **(Sen bâgîler tarafından öldürüleceksin)** buyurmuşlardı. Dahâ sonra, Mu’âviye “radıyallahü anh” safında bulunan kimseler tarafından Sıffînde şehîd edildi.

Berâ bin Mâlik “radıyallahü anh” için, **(Saçları dağınık ve kapılardan kovulan öyle kimseler vardır ki, bir şey için yemîn etseler, Allahü teâlâ onları doğrulamak için, o şeyi yaratır. Bunlardan birisi Berâ bin Mâlikdir)** buyurmuşdur. Ahvâz muhârebesinde islâm askeri, Tüster kal’asını altı ay muhâsara edip, seksen gün kal’a kapısında harb etdiler. İki tarafdan da çok kimse öldü. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” arasında Resûlullahın bu sözü bilindiğinden, Berâ bin Mâlikin “radıyallahü anh” huzûruna toplandılar. Kal’anın fethi için yemîn etmesini ricâ etdiler. Bunun üzerine Berâ bin Mâlik “radıyallahü anh” hem kal’anın fethi, hem de kendisinin şehîdlik mertebesine ulaşması için yemîn etdi. O gün kendisi şehîdlik mertebesine kavuşdu. O gece de, kal’anın fethi ile, ehl-i islâm, Allahü teâlânın nusratına [yardımına] ve zafere ulaşdı.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün Ümm-i Hirâmın “radıyallahü anhâ” evinde uyumuşdu. Gülerek uyandı. (Yâ Resûlallah, niçin güldünüz?) diye sordu. Resûlullah, **(Ümmetimden bir kısmını gemilere binip, kâfirlerle gazâya giderler gördüm)** buyurdu. Ümm-i Hirâm, (Yâ Resûlallah! Düâ et, ben de onlardan olayım!) dedi. Resûlullah, **(Yâ Rabbî! Bunu da onlardan eyle!)** buyurdu. Bu da Resûlullahın buyurduğu gibi vâki’ oldu. Hazret-i Mu’âviye zemânında, Ümm-i Hirâm zevci ile gemilere binip, Kıbrısa cihâd etmeğe gitdi. Orada atdan düşüp şehîd oldu “radıyallahü anhümâ”.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek kızı Fâtımâ “radıyallahü anhâ” için: **(Ehl-i beytimden bana ilk kavuşacak**

olan sensin) buyurdu. Kendisinin âhirete teşrîfinden altı ay sonra Fâtımâ vâlidemiz de “radıyallahü anhâ” âhirete teşrîf etdi.

Ebû Zer-i Gıfârîye “radıyallahü anh” yalnız ve tenhâ bir yerde vefât edeceğini haber verdi. Aynen öyle oldu. [Rebze denilen yerde yalnız başına vefât buyurdu. Yanında sâdece kızı ve hanımı vardı. Vefâtından biraz sonra, Abdüllah ibni Mes’ûd ve diğer ba’zı zâtlar geldiler. Cenâzesinin gasl, techîz ve tekfîn işlerini yapdılar “radıyallahü anhüm ecma’în”.]

Eshâb-ı kirâmdan Sürâka bin Mâlike “radıyallahü anh” **(Kisrânın bileziklerini giydiğin zemân nasıl olursun?)** buyurmuşdur. Yıllar sonra, Ömer “radıyallahü anh”ın hilâfeti zemânında feth edilen Îrânın ganîmetleri, Medîne-i münevvereye geldi. Ganîmetlerin içerisinde Kisrânın kürkü ve bilezikleri vardı. Ganîmetlerin taksîminde, Ömer “radıyallahü anh”, Kisrânın bileziklerini Sürâkaya “radıyallahü anh” verdi. Sürâka bilezikleri koluna takdı. Geniş olduğu için tâ dirseğine çıkdı. Seneler önce Resûlullahın buyurduğunu hâtırladı ve ağladı.

İKİNCİ NEV’: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem”, fi’len meydâna gelen mu’cizeler çokdur. Bu mu’cizeleri burada saymağa kitâbın hacmi kâfî olmadığından ba’zılarını zikr edelim:

1 — **(Mi’râc)** mu’cizesidir ki, mubârek cesedi ile berâber, ya’nî rûh ve bedeni ile birlikde ve uyanık iken olmuşdur. Bu mu’cizeye Kureyş kâfirleri inanmadılar. Ba’zı îmânı za’îf müslimânlar da, akılları ermediğinden, şübhe fitnesine düşüp, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çeşidli süâller sorup, cevâblarını aldıkdan sonra tasdîk etdiler. Kâfirlerin süâllerini [sorularını] ve bunların cevâblarını öğrenmek isteyenler **(İzhâr-ül-hak)** kitâbına mürâce’at edebilirler. Mi’râc sâdece rûh ile olsa, onu inkâr edecek bir sebeb olmazdı. Çünki, rûh uykuda bir anda şarka ve garba gider. Bir kimsenin rü’yâda gördüğü şeylerin aynısı vâki’ olsa, evet olabilir denilir ve inkâr edilemez.

Mi’râc hem rûh, hem de beden ile olmuşdur. Allahü teâlâ dilediğini çok sür’atli hareket etdirmeğe kâdirdir. Bunun için mi’râca inanan akllı kimselere ve nakl edenlere herhangi bir şey söylenemez. Evet mi’râc, âdet olan işlerin hilâfınadır. Fekat mu’cizelerin hepsi de âdetin hilâfıdır. Bu âdet dışı mu’cizenin imkânını ve vukûunu, felsefecilerin ileri gelenlerinden İbni Sînâ[1] aklî delîller ile **(Şifâ)** kitâbında isbât etmişdir. Şübhe eden oraya mürâce’at edebilir. [Îmân edilecek şeyleri, felsefe kitâblarından de-

---

[1] İbni Sinâ Hüseyn 428 [m. 1037] de Hemedânda vefât etdi.

ğil, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmelidir.]

Bir diğer husûs ise, bedenin göğe çıkması, ehl-i kitâb olanlar arasında da imkânsız, ya'nî olamıyacak bir iş değildir. Çünki, Ehnûh, İlya ile Elyesa' aleyhimüsselâmın bedenen göğe çıkdıkları, hıristiyanların ellerinde mevcûd (Kitâb-ı Mukaddes)deki Tekvînin beşinci bâbının yirmidördüncü âyetinde ve ikinci meliklerin, ikinci bâbının birinci âyetinde yazılıdır. Markos İncîlinin onaltıncı bâbının ondokuzuncu âyetinde ise: (Rab Îsâ, onlara söyledikden sonra, göğe alındı ve Allahın sağına oturdu) demekdedir. Pavlosun, Korintoslulara yazdığı ikinci mektûbun onikinci bâbının ikinci âyetinde: (Mesîh denilen adam, bedende mi veyâ bedenden hâricde mi, bilmem, onu Allah bilir. Üçüncü göke çıkarılan bir adam olarak biliyorum) demekdedir. Îsâ aleyhisselâmın da mi'râca çıkarıldığı görülüyor.

2 — Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiş olan **(Şakk-ı kamer),** ayın yarılması mu'cizesidir. Bu husûsda, inkâr edenlerin, ya'nî hıristiyan papazların i'tirâzları ve müslimânların onlara vermiş oldukları cevâblar, **(İzhâr-ül-hak)** ve **(Es'ile-i hikemiyye)** kitâblarında uzun yazılıdır.

3 — **(Ramy-ı turâb)** mu'cizesidir. Bedr gazâsında, Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" müşriklerin dörtde biri kadardı. Harb şiddetlenip, müşrikler hücûmlarını artdırdıkları zemân, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çardak altında mubârek başını secdeye koyup: **(Ey yüce Rabbim! Eğer bu bir avuç müslimânı zafere ulaşdırmazsan, yeryüzünde seni tevhîd edecek** [birleyecek] **bir kimse kalmaz)** diye zafer ve nusrat için düâ etdi. Dahâ sonra, bir müddet sükût buyurdu. Hemen mubârek gözlerinde sevinç alâmetleri belirip, yanında bulunan, mağara arkadaşı Ebû Bekr-i Sıddîka "radıyallahü anh" zafer ve Allahü teâlânın yardımı ile müjdelendiğini haber verdi. Çardakdan çıkarak harb meydânına teşrîf etdiklerinde, yerden bir avuç kum alıp, müşrik askerlerinin üzerine doğru atdı. Kum tanelerinin her biri, düşman askerlerinin gözüne bir belâ ve hezîmet şimşeği gibi gelerek, zâhirî bir sebeb olmaksızın derhâl perişân oldular. Enfâl sûresinin onyedinci âyet-i kerîmesi bu mu'cize hakkında nâzil oldu. Bu âyet-i kerîmede meâlen: **(Kâfirlere atdığını sen atmadın, onları Allahü teâlâ atdı)** buyuruldu. Bu âyet-i kerîme, tanıyan tanımıyan, yerli yabancı bütün dillerde tilâvet edildi, okundu. Müşriklerden, (Bizim gözlerimize öyle bir toprak isâbet etmedi) diye bir şey söylemek teşebbüsünde bulunan bir kimse olmadığı gibi, hâşâ belki de sihr olduğunu zan etmişlerdir.

4 — Çeşidli yerlerde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem"

(mubârek parmaklarından su fışkırma) mu'cizesidir. O mubârek sudan içerek, bir kaç yüz sahâbî susuzluklarını giderdiler. Hudeybiye günü ise, hâzır bulunup da, bu mubârek sudan içen Eshâb-ı kirâm, bin kişiden ziyâde idi. Ayrıca mataralarını da doldurmuş idiler. Bu mu'cize, Medîne çarşısında, Buvat gazâsında, Tebük gazâsında ve dahâ pek çok yerlerde görülmüşdür. Hattâ, Hudeybiyede su, mubârek parmaklarından musluklardan akar gibi akdı. Susuz olanlar içdikden sonra, hayvanlara dahî yetişmişdir. Bunlar, çok sağlam rivâyetlerle, mu'temed [çok güvenilir] siyer âlimleri tarafından ittifâk [sözbirliği] ile bildirilmişdir.

5 — **(Berekât-i taâm)** mu'cizesidir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hanım ile zevcine bir ölçek arpa verdi. Misâfirleri ve çocukları ile uzun zemân ondan yidiler, tükenmedi.

Bir def'a da, bir parça arpa ekmeği ve oğlakdan bin kişiye yemek yidirdi ve yemek hiç eksilmedi.

Bir def'asında da, bir parça ekmekden yüzseksen kişi yidi, ekmek yine de artdı.

Bir def'a da, bir parça ekmek ve pişmiş bir kuzu ile, yüzotuz kişiyi doyurdu. Kalanını da deveye yükleyerek götürdüler.

Bir kaç hurma ile, bir habeşîyi doyurdu. Bu mu'cize, def'alarca vâki' oldu.

Bir kab yemek ile, yanında bulunanları, ev halkını ve bütün akrabâlarını doyurdu.

6 — **(Teksîr-i derâhim)**, paraları çoğaltma mu'cizesidir. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" bir yehûdînin kölesi idi. İslâmiyyet ile şereflenince, sâhibi olan yehûdî ile, kölelikden kurtulması için, üçyüz hurma fidanı dikmesi, onların meyve vermesi ve 1600 dirhem altın vermek üzere anlaşdılar.

Takdîr edilen üçyüz hurma [fidanın çukurlarını açmakda Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân", Selmâna "radıyallahü anh" yardım etdiler. Çukurlar açılınca, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" teşrîf etdi ve] fidanları mubârek elleri ile dikdi. Bunların hepsi bir sene zarfında kemâle gelip, o sene meyve verdiler. [Bir tane hurmayı Ömer-ül-Fârûk "radıyallahü anh" dikmiş idi. O fidan meyve vermedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek elleri ile onu tekrâr dikdi, hemen o da meyve verdi.]

Bir gazâda ganîmet alınan yumurta kadar altını Selmâna "radıyallahü anh" verdi. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh", Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem": (Bu gâyet azdır, binaltıyüz dirhem çekmez) buyurdu. O altını mubârek ellerine alıp, tekrâr

geri verdi ve: **(Bunu sâhibine götür)** buyurdu. Sâhibi dartdı, tam geldi ve Selmân-ı Fârisî de “radıyallahü anh” hür müslimânlar arasına girdi.

7 — **(Teksîr-i berekât)** mu’cizesidir. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” buyuruyor ki: (Bir gazâda aç kalmışdık. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Bir şeyler var mı?)** buyurdu. (Evet yâ Resûlallah! Torbamda bir mikdâr hurma var), dedim. **(Onu bana getir)** buyurdu. Getirdim. Mubârek elini torbama sokdu ve bir avuç hurma alarak, yere serdiği mendil üzerine koydu ve bereket için düâ buyurdu. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” gelip, ondan yidiler ve doydular. Sonunda bana: **(Yâ Ebâ Hüreyre! Sen de bu mendildeki hurmadan bir avuç al ve azık torbasına koy!)** buyurdu. Bir avuç aldım ve torbama koydum. Torbamda bu hurmalar hiç bitmedi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hayâtında ve dahâ sonra, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân “radıyallahü anhüm” hilâfetleri zemânlarında hem yidim, hem de ikrâm etdim. Yine bitmedi. Ne zemân ki, Osmân-ı Zinnûreyn “radıyallahü anh” halîfe iken, şehîd edildi, azık torbam çalındı.)

Peygamberimizden “sallallahü aleyhi ve sellem” bunun gibi pek çok mu’cizeler zuhûr etmişdir. Diğer Peygamberler için de, buna benzer mu’cizeler kitâblarda zikr edilmişdir. Bu mu’cizelerden ba’zıları, Elyesa’ aleyhisselâmdan da zuhûr etdiği (Ahd-i atîk)in ikinci melikler kısmının dördüncü bâbında [ve birinci meliklerin onyedinci bâbının onuncu âyetinden i’tibâren] yazılıdır. Böyle bir mu’cize, Îsâ aleyhisselâm için de vâki’ olup, bir kaç parça ekmek ve balık ile dört-beşbin kişiye yemek yidirdiği bütün İncîllerde yazılıdır. [Matta bâb ondört, âyet onbeş ve devâmı. Markos bâb altı, âyet otuzbeş ve devâmı.]

8 — **(Selâm ve şehâdet-i eşcâr)** mu’cizesidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kendisinden mu’cize isteyen bir a’râbîye cevâb olarak, yolun kenârında bulunan bir ağacı çağırdı. Ağaç köklerini toplayıp, sürüyerek Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi ve peygamberliğine şehâdet etdikden sonra, yerine geri gitdi.

Bir def’a da, bir hurma ağacı Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini tasdîk etmiş, sonra tekrâr eski yerine dönmüş idi.

[Medîne-i münevverede, mescid-i nebevî içinde dikili bir hurma kütüğü vardı. Bu kütüğe Hannâne denirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hutbeleri ona dayanarak okurdu. Minber yapılınca Hannânenin yanına gitmedi.] Bu hurma kütüğü Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ayrılığından inlemeğe

başladı. Ya'nî kütükden ağlama sesi geliyordu. Bütün cemâ'at işitdi. Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", yeni minberden inip Hannâneye sarıldı, sesi kesildi. **(Eğer sarılmasaydım, benim ayrılığımdan kıyâmete kadar ağlıyacakdı)** buyurdu.

9 — Kâ'be-i muazzama içindeki putlar mubârek parmağının işâreti ile yüzüstü düşmüşlerdi. Kâ'benin içine dikilmiş üçyüzaltmış put [heykel] vardı. Mekke-i mükerreme feth edilip, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Harem-i şerîfe girince, mubârek elinde olan hurma dalı ile her birine işâret buyurup, İsrâ sûresinde **(Hak geldi, bâtıl zâil oldu, gitdi)** meâlindeki seksensekizinci âyet-i kerîmesini okudukda, putlar yüz üstü düşdüler. [Hâlbuki, o putların çoğu, kurşun ve kalayla taşlarda açılan deliklere sıkı sıkıya rapt edilmişdi.]

10 — **(İhyâ-i Mevtâ, redd-i ayn ve keşf-i basar)** mu'cizeleridir. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün bir a'râbî geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", onu islâma da'vet etdi. A'râbî, bir müslimân komşusunun çok sevdiği bir kızının vefât etmiş olduğunu, eğer onu diriltirse îmân edeceğini bildirdi. [Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem". **(Bana o kızın kabrini göster)** buyurdu. Kabre kadar berâberce gitdiler.] Kabre varınca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kızı ismi ile çağırdı. Kabrden (Emr buyurun efendim!) sesi işitilerek, kız kabrden çıkdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ona: **(Tekrâr dünyâya geri dönmek ister misin?)** diye sordu. Kız cevâbında, (Hayır, yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Allaha yemîn ederim ki, ben burada, annemin ve babamın evindekinden dahâ râhatım ve müslimânın âhireti, dünyâsından dahâ hayrlıdır, geri dönmem) dedi ve kabre girerek eski hâline döndü.

Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" bir koyun pişirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" ile berâber yidiler. **(Kemiklerini kırmayınız)** buyurdu. Kemikleri toplayıp, mubârek ellerini üstüne koyup düâ etdi. Allahü teâlâ koyunu diriltdi. Koyun kuyruğunu sallıyarak gitdi. [Peygamberimizin bu çeşid mu'cizeleri ve diğer mu'cizeleri İmâm-ı Kastalânînin **(Mevâhib-i ledünniyye),** Kâdî İyâdın **(Şifâ-i şerîf),** İmâm-ı Süyûtînin **(Hasâis-ün-Nebî)** ve Mevlânâ Abdürrahmân Câmi'in[1] **(Şevâhid-ün-Nübüvve)** kitâblarında geniş anlatılmışdır "rahmetullahi aleyhim ecma'în".]

Uhud gazâsında Ebû Katâdenin "radıyallahü anh" bir gözü çı-

---

[1] Molla Câmî, 898 [m. 1492] de Hirâtda vefât etdi.

kıp yanağı üzerine düşdü. Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” getirdiler. Mubârek eli ile gözünü yerine koyup, **(Yâ Rabbî! Gözünü güzel eyle!)** dedi. Bu gözü, diğerinden güzel oldu. Ondan dahâ kuvvetli görürdü. [Ebû Katâdenin torunlarından biri halîfe Ömer bin Abdülazîzin yanına gelmişdi. Sen kimsin dedi. Bir beyt okuyarak, Resûlullahın mubârek eli ile gözünü yerine koymuş olduğu zâtın torunu olduğunu bildirdi. Halîfe bu beytleri işitince, kendisine ziyâde ikrâmda ve ihsânda bulundu.]

Bir gün iki gözü a’mâ bir kimse gelip: (Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”, düâ et, gözlerim açılsın) dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona: **(Kusûrsuz bir abdest al! Sonra yâ Rabbî! Sana yalvarıyorum. Sevgili Peygamberin Muhammed aleyhisselâmı araya koyarak, senden istiyorum. Ey çok sevdiğim Peygamberim Muhammed aleyhisselâm! Seni vesîle ederek, Rabbime yalvarıyorum. Senin hâtırın için kabûl etmesini istiyorum. Yâ Rabbî! Bu yüce Peygamberi bana şefâatcı eyle! Onun hürmetine düâmı kabûl et)** düâsını okumasını söyledi. O zât abdest alıp gözlerinin açılması için böyle düâ etdi. Hemen gözleri açıldı. [Bu düâyı müslimânlar her zemân okumuşlar ve dileklerine kavuşmuşlardır.]

11 — **(Çeşidli yaralılara ve hastalara şifâ vermesi)** mu’cizesidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir avuç toprağa üfleyip, onu bir yaraya sürdükleri zemân yara iyileşir veyâ verdiği birşeyi içen veyâ yiyen hasta, şifâ bulurdu. Bunun misâlleri pek çokdur.

Gözleri iyice görmez olmuş ve beyâzlaşmış bir ihtiyârın gözlerine, mubârek nefesleri ile üfleyince, derhâl şifâ bulup, o ihtiyâr kendi elbisesini diker oldu.

İyâs bin Seleme diyor ki, Hayber gazâsında, Resûlullah beni gönderip, Alîyi “radıyallahü anh” istedi. Alînin “radıyallahü anh” gözleri ağrıyordu. Elinden tutup, güçlükle getirdim. Mubârek tükrüğünü, parmakları ile Alînin “radıyallahü anh” gözlerine sürdü. Sancağı eline verip, Hayber kapısında döğüşmeğe gönderdi. Çok zemândır açılamıyan kapıyı hazret-i Alî, yerinden sökerek, Eshâb-ı kirâm kal’aya girdiler. Alî “radıyallahü anh”, ömrü boyunca, bir dahâ göz ağrısı çekmedi.

Kendisine, dilsiz ve mecnûn olan bir çocuk getirdiler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” abdest aldıkdan sonra, geride bırakdığı sudan içirdiler. Derhâl şifâ bulup, konuşmağa başladı ve akllı oldu.

Muhammed bin Hâtib diyor ki, küçük idim. Üstüme kaynar su

döküldü. Vücûdum yandı. Babam Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” götürdü. Mubârek elleri ile tükrüğünü yanan yerlere sürdü ve düâ buyurdu. Hemen yanıklar iyi oldu.

Şurahbil-il-Cu’fî’nin “radıyallahü anh” avucunun içinde bir şişlik vardı. Bu hâl, onun kılıç ve hayvanların yularını tutmasına mâni’ oluyordu. Bu hâlini Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” arz etdi. Resûlullah mubârek eli ile avucunu ovuşdurdu. Elini kaldırdığı zemân, o şişlikden hiçbir eser kalmamışdı.

Enes bin Mâlikden “radıyallahü anh” rivâyet edildi. Buyurdu ki: Annem Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem”: (Yâ Resûlallah! Enes senin hizmetcindir. Ona düâ buyur), dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Yâ Rabbî! Bunun malını ve çocuklarını çok eyle. Ömrünü uzun eyle. Günâhlarını afv eyle!)** diye düâ buyurdu. Zemân geçdikçe, malları, mülkleri çoğaldı. Ağaçları, bağları her sene meyve verdi. Yüzden ziyâde çocuğu oldu. Yüzon sene yaşadı. [Ömrünün sonunda, Yâ Rabbî! Habîbinin benim için yapdığı düâlardan üçünü kabûl etdin, ihsân etdin! Dördüncüsü olan günâhlarımın afv edilmesi acabâ nasıl olacak deyince, (Dördüncüsünü de kabûl etdim. Hâtırını hoş tut!) sesini işitdi.]

Acem Pâdişâhı Hüsrev Pervîze, îmân etmesi için mektûb gönderdi. Alçak Hüsrev, mektûbu parçaladı ve getiren elçiyi şehîd eyledi. Resûl aleyhisselâm bunu işitince, çok üzüldü ve **(Yâ Rabbî! Benim mektûbumu parçaladığı gibi, onun mülkünü parçala!)** buyurdu. Resûlullah hayâtda iken, Hüsrevi oğlu Şîreveyh hançerle parçaladı. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” halîfe iken, acem memleketinin hepsini müslimânlar feth edip, Hüsrevin nesli de mülkü de, kalmadı.

[Esmâ binti Ebû Bekr “radıyallahü anhâ”, (Biz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” giydiği mubârek cübbesini ne zemân yıkasak, suyunu hastalara verirdik, şifâ bulurlardı) buyurmuşdur.]

Eğer **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbını yazan papaz, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dahâ çocuk iken, kendisinde görülen ve sahîh nakllerle bildirilmemiş olan, ba’zı fevkalâde hâller için böyle söylüyorsa, belki sükût olunabilir. [Çünki mu’cizenin şartlarından biri de, bir Peygamber, Peygamber olduğunu söyledikden sonra hâsıl olmasıdır. Îsâ aleyhisselâmın beşikde konuşması, kuru ağaçdan tâze hurma isteyince, eline hurma gelmesi, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çocuk iken, göğsünün yarılıp, kalbinin yıkanıp temizlenmesi, mubârek başının üstünde bulut bulunması, ağaçların, taşların kendisine selâm vermeleri gibi, Peygamber olduğu bildirilmeden önce hâsıl olan hârikalar,

mu'cize değildi. Kerâmet idiler. Bunlara **(İrhâs)** ya'nî başlangıçlar denir. Peygamberliği kuvvetlendirmek içindirler. Bu kerâmetlerin Evliyâda da hâsıl olmaları câizdir. Peygamberler, peygamberlikleri kendilerine bildirilmeden önce de, Evliyâ derecesinden aşağıda değildirler. Kerâmetleri görülür. Mu'cize, Peygamber olduğunu bildirdikden az zemân sonra hâsıl olur. Meselâ, bir ay sonra şöyle olur deyince, hâsıl olduğu zemân mu'cize olur. Fekat, hâsıl olmadan önce, onun Peygamber olduğuna inanmak lâzım olmaz. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" insanlara ve cinlere Peygamber olarak gönderildiği bildirildikden sonra, binlerce mu'cize göstermişdir.]

Bu çeşid mu'cizelerden olan, mubârek parmaklarından suların akması, mesciddeki hurma kütüğünün inlemesi, işâreti ile putların yere düşmesi, körleri iyi etmesi, pek çok hastalıkları iyi etmesi gibi mu'cizeler bir kaç bin sahâbînin huzûrunda vuku' bulmuş, tevâtür ile ya'nî nesIden nesle rivâyet edilerek, her yere yayılmış, her yerde duyulmuş, doğruluğu mutlak olarak kabûl edilmişdir. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bu mu'cizeleri, tevâtürün en yüksek derecesine ulaşmışdır. [**Tevâtür;** yalan üzere birleşmeleri mümkin olmayan, her asrın mu'temed [güvenilen] insanlarının hepsinin aynı şeklde söyledikleri ve kat'î ilm hâsıl eden haberlere denir.] Meselâ, Alî bin Ebî Tâlibin "radıyallahü anh" şecâatı, kahramanlığı ve Hâtem-i Tâînin cömertliği tevâtür ile şuyû' ve şöhret bulduğundan, bunları inkâra kimsenin gücü yetmez. Fekat hıristiyanlık, Matta, Markos, Luka ve Yuhannânın tek başlarına nakl etdikleri haber-i ehad [bir kişinin yapmış olduğu rivâyet, vermiş olduğu haber] üzerine binâ kılınmışdır. Kendileri ve yaşadıkları zemânları hakkındaki verdikleri bilgiler, zanlarla ve şübhelerle dolu olup, birbirlerini nakz eden yerleri çokdur. Eğer İslâmiyyetdeki sekiz ana ilmden biri olan hadîs ilminde mütehassıs olan muhaddislerin, ya'nî hadîs âlimlerinin, hadîs-i şerîf rivâyetinde, hadîsin kabûl edilmesi için, **(üsûl-i hadîs)** ilminde ortaya koydukları ve her bir hadîsde aradıkları şartlarla, dört İncîl bir gözden geçirilse, bunlardan hiç biri, ilmî bir vesîka olmak derecesine ulaşamaz. [Müslimânların, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hadîslerini rivâyet ederlerken aradıkları şartlar çok incedir. Mevcûd İncîllerde rivâyet sağlamlığı diye bir şey olmadığından, hadîs-i şerîflerdeki rivâyet sağlamlığı ile mukâyese edilemez. Hıristiyan papazlar da, bu hakîkati aynen kabûl edip, ba'zen ilâveler yapmak, ba'zen çıkarmak veyâ yanlış yazmak şekllerinde İncîlin değişdirildiğini isbât eden pek çok kitâblar neşr etmişlerdir.] İşin aslı incelenirse, Îsâ aley-

hisselâmdan zuhûr eden, anadan doğma körlerin gözlerini açması, baras denilen cild hastalıklarını iyi etmesi ve ölüleri diriltmesi gibi mu'cizeler, Kur'ân-ı kerîm ile tasdîk edilmiş olmasa, bunların vuku'unun isbâtına, hiçbir hıristiyan kendinde güç bulamazdı.

Papazlar, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerini inkâr ederken:

Meâl-i şerîfi, ([Kur'ân-ı kerîmin belâgat ve azameti karşısında ve açıkca gördükleri mu'cizelerden sonra, âciz kalan müşrikler, düşmanlıklarından dolayı] **şu yerden** [Mekkeden] **bize bir pınar akıtmadıkça, biz sana îmân etmeyiz. Yâhud senin hurma ve üzüm bağçen olup ortasından nehrler akıtasın dediler)** olan, İsrâ sûresinin doksan ve doksanbirinci âyetlerini delîl olarak getirirler. Papazların getirdikleri bu delîl, kendi maksadlarını çürütdüğü hâlde, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", mu'cize göstermediğini isbât ediyoruz diyorlar. Bu ise aslâ, insâfa ve adâlete yakışan bir şey değildir. [Hâlbuki delîl getirdikleri, zikr etdiğimiz âyet-i kerîmelerde müşrikler, çeşidli mu'cizeler, bilhassa Kur'ân-ı kerîm karşısında âciz ve çâresiz kaldıklarından, ne yapacaklarını şaşırıp, dahâ çeşidli mu'cizeler istediklerini göstermekdedir. Bu ise, papazların sözünü kuvvetlendirmekden ziyâde, yalancılıklarını ortaya koymakdadır.] Ne garîbdir ki, dört İncîlin sonundaki mektûbları yazan müellifleri, ne de yazılış târîhleri sağlam ve doğru bir şeklde bilinmediği hâlde ve hıristiyanların ellerindeki İncîllerde yazılı olan rivâyetlerin garîblikleri ve birbirine zıdlıkları apaçık meydânda iken, bunların her bir âyetini îmân ve i'tikâd esâsı kabûl ederler. Fekat, Kur'ân-ı kerîmin binikiyüz [bindörtyüz] senedir tek bir harfine dahî tahrîf lekesi bulaşmamış iken ve hadîs-i şerîflerin sahîh olanları ve mevdû', za'îf ve uydurma olanları husûsî kâideler ile, sağlam senedler ile birbirinden ayrılarak beyân edilmiş iken ve islâm dînindeki rivâyetlerin herbiri, nice sağlam delîller ile isbât edilmiş olduğu hâlde, bunlara îmân edenlere i'tiraz etmekdedirler.

[Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizeleri hakkında bilgi almak ve ba'zı mu'cizesini okumak arzû edenlere Hakîkat Kitâbevinin neşr etdiği **(Herkese Lâzım Olan Îmân)** kitâbını okumalarını tavsiye ederiz.]

— 8 —

KUR'ÂN-I KERÎM ve BUGÜNKÜ İNCÎLLER

Protestanlar, İncîllerin emr ve teblîglerinin, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emr ve teblîglerinden dahâ üstün olduğunu, kendi görüşlerine göre isbât etmeğe çalışıyorlar. Dahâ sonra, Kur'ân-ı kerîmin emrlerinin de, İncîllerin emr ve teblîglerinden dahâ üstün olup olmadığını incelemeğe başlıyarak diyorlar ki: *(Her da'vânın kıymet ve ehemmiyyeti, [o da'vâyı isbât için] ortaya konulan delîllerin sağlamlık ve kuvveti nisbetindedir. Bütün akl sâhibleri günlük işlerini, bu kâidelere uydurarak düzeltmişlerdir. Meselâ, bir üstâd eskilerine nazaran, dahâ kuvvetli ve mermîyi dahâ uzağa ulaşdıran yeni bir tüfek keşf etdiğini iddiâ etse, harb silâhlarını temâmlaması îcâb eden bir devlet, onu tecribe etmeksizin kabûl etmez. İslâmiyyetin, hıristiyanlıkdan dahâ üstün ve fazîletli olduğu iddiâsı da, aynen buna benzemekdedir. Bu konuda islâmiyyet bir imtihâna tâbi tutulmadan, bir terâzîde tartılmadan, islâmiyyetin körü körüne kabûlünde acele etmek, akl kârı bir iş ve hikmetin îcâb etdirdiği bir şey değildir. Bunun için, Kur'ân-ı kerîmin emrlerinin İncîlin bildirdiklerinden efdâl ve üstün olup olmadığını inceden inceye araşdırmak ve doğru bir şeklde tecribe etmek îcâb eder. Eğer hakîkatde Kur'ân-ı kerîmin, zan edildiği gibi, büyüklüğü ortaya çıkarsa; hiç düşünmeden İncîli terk etmek ve Kur'ân-ı kerîme yapışmak lâzım olur.)*

CEVÂB: Bu sözleri yazan kimsenin, bunları, bağlı bulunduğu protestan misyoner teşkilâtı tarafından vazîfeli olarak, kaleme almayıp da, sâdece doğruyu ortaya koymak maksadı ile yazdığını bilsek, bu yazısının sonundaki insâflı sözlerinden dolayı kendisine teşekkür ederdik. Fekat herkesin ma'lûmu olduğu ve kendisinin de i'tirâf etdiği gibi protestan misyoner cem'iyyetinden, ma'îşetini te'mîn etmek maksadı ile yapdığı bir işe riyâ karışdırmamasını hâtırlatırız. Bununla berâber, ortaya koyduğu ölçü, doğru bir söz olduğundan, biz de memnuniyyet ile kabûl ederiz. Ancak karşılaşdırılması aşağıda anlatılacak olan delîllere işâret etmek üzere, Kur'ân-ı kerîmde ve İncîlde bulunan ba'zı âyetlerin birbiriyle karşılaşdırılması ve mukâyesesi îcâb eder.

Dört İncîlin içerisindeki kıssaları ve sözleri bir tarafa bırakırsak, hakîkî İncîlde güzel ahlâk, dünyâ işleri [muâmelât], kalb ve âhiret bilgilerine âid bildirilenler, şunlardan ibâretdir:

(Dünyâdan temâmen yüz çevirip, fakîrliğe ve yoksulluğa râzı olmak ve kanâat etmek. Allahü teâlâyı bütün kalbi ile cânından ve arzûlarından dahâ çok sevmek. Komşuyu kendisi gibi sevmek ve onun üzüntülerini tesellî etmek. Mazlûmlara merhamet etmek. Çocukları sevmek. Kalbden kötü düşünceleri çıkarmak. Birbirine dargın iki mü'minin arasını düzeltmek. Din yolunda eziyyet çekmeğe sabr etmek. Adam öldürmemek. Hırsızlık yapmamak. Kızmamak. Kötü söz söylememek. Söğmemek. Kendinin küçük kusûrlarını da görüp, başkalarının büyük kusûrlarını görmemek, onları ayblamamak. Nasîhat etdikce, insanlar tarafından taşlanmağa katlanmak. Allahü teâlânın emrlerini bozmamak, değişdirmemek, din kardeşini incitmemek, ya'nî kalbini kırmamak, zinâ etmemek, şehvet ile [yabancı] kadınlara bakmamak, sebebsiz kadın boşamamak, yemîn etmemek, kötülüğe karşı durmak, bir yanağa vurulunca diğerini de çevirmek, kaftanını isteyene kaputunu da vermek, beddüâ edene hayr düâ etmek, hâsılı her kötülük edene iyilik etmek, sadaka, oruc ve düâda riyâdan sakınmak ve düâ etdiği vakt çok uzatmamak, para toplayıp kalbini ona bağlamamak, rızk ve elbise için üzülmemek. Hak teâlâdan sıdk ile ne istenirse verir. Allahü teâlânın emrine itâat eden Cennete gider.) İncîllerde şu nasîhatlara da rastlanır: (İnsanlara dînin emrlerini teblîg ederken para almayın. Bir eve girdiğiniz zemân selâm verin. Bir yerde sizleri kabûl etmezlerse orada durmayın. Bir emri söylerken, söyliyen siz değil, Allahü teâlâdır. Ahkâmı teblîg ederken kimseden korkmayın, kimseyi muhâkeme etmeyin ve cezâ ta'yîn etmeyin. Her suçu afv ederek alçak gönüllü olun. Ben insanların arasını sulh etmeğe geldim, nifak ve kılıç getirmedim, ayrılık ve harb çıkarmağa gelmedim. Anasını ve babasını benden çok seven benden değildir. İyi amellere âhiretde iyilik verilir, kötü amellere cezâ, azâb olunur. Allahü teâlâya itâat eden benim kardeşimdir. İşitdiği doğru sözü kabûl edene, âhiretde mükâfât ve kabûl etmiyene azâb olunur. Anaya ve babaya ikrâm edin. Ağızdan söylediği söz ile insan necs, pis olmaz. Fekat ağzından çıkan kötü sözleri yapan, meselâ katl, zinâ, yalan yere şâhidlik gibi şeyleri yapan insan pis olur. Sizden vergi istenildiği zemân verin, muhâlefetde bulunmayın. Tevâzu' eden, Allahü teâlâ indinde büyük olur. Kibrlenen küçülür. Malınızdan sadaka verin, Allahü teâlâ indinde bulursunuz, malını birikdiren, saklıyan zenginlerin Cennete girmesi zordur. Biz hizmet olunmak

için gelmedik, hizmet etmek için geldik).

İncîllerde, emrler, nehyler, güzel ahlâk ve kötü ahlâka âid ahkâmın temâmı bu yazılan mes'elelerden ibâretdir.

Kur'ân-ı kerîm, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş semâvî kitâbların en efdali ve en üstünü olup, hakîkî İncîlde bulunan bütün ahkâmı da en mükemmel şekilde içerisine almışdır. Eğer İncîlde mevcûd emr, nehy, muâmelât ve ahlâk ile ilgili hükmlerin temâmını Kur'ân-ı kerîmle karşılaşdırmak istersek, Kur'ân-ı kerîmdeki ahkâmdan az mikdârını zikr etmek ve tefsîr etmek lâzım gelir. Biz burada misâl olmak üzere bir mikdârını zikr edeceğiz:

1 — Matta İncîlinde: (Ne mutlu rûhda fakîr olanlara! Zîrâ, göklerin melekûtü onlarındır) demekdedir. [Matta, bâb beş, âyet üç. Burada, dünyâya kıymet vermiyenlere müjde verilmekde ve dünyânın kıymetsizliği bildirilmekdedir.]

Kur'ân-ı kerîmde ise, bu husûs en güzel ve en geniş olarak herkesin anlıyabileceği bir şekilde anlatılmışdır:

Hadîd sûresinin yirminci âyetinde meâlen: **(Biliniz ki, dünyâ hayâtı, elbette la'b, ya'nî oyun ve lehv, ya'nî eğlence ve zînet, ya'nî süslenmek ve tefâhür, ya'nî öğünme ve malı, parayı ve evlâdı çoğaltmakdır)** buyurulmuşdur.

En'âm sûresinin otuzikinci âyetinde meâlen: **(Dünyâ hayâtı, oyun ve fâidesiz şeylerdir. Allahü teâlâdan korkanlar için âhiret hayâtı elbette hayrlıdır. Böyle olduğunu niçin anlamıyorsunuz?)** buyurulmuşdur.

Kehf sûresinin kırkaltıncı âyetinde meâlen: **(Mal ve çocuklar, dünyâ hayâtının süsleridir. Sonsuz kalıcı olan iyi işlerin sevâbları, Rabbinin yanında dahâ hayrlıdır)** buyurulmuşdur.

Mü'min sûresinin otuzdokuz ve kırkıncı âyetlerinde meâlen: **(Ey insanlar! Bu dünyâ hayâtı, çabuk biten bir hayât ve fâidelenmeden ibâretdir. Âhiret ise, devâmlı olarak kalınacak, durulacak yerdir. Bir günâh işleyen kimse, ancak onun misli ile cezâlandırılır. Erkek ve kadınlardan her kim de, mü'min olarak sâlih amel, ya'nî iyi bir amel işlese, o kimseler Cennete girerler ve orada hesâbsız rızklar ile mükâfâtlandırılırlar)** buyurulmuşdur.

Şûrâ sûresinin onikinci âyetinde meâlen: **(Göklerin ve yerin** [yağmur hazînelerinin] **anahtarları Allahü teâlânındır. Rızkı dilediğine az, dilediğine çok verir. Çünki o** [az veyâ çok vermekde ve] **her şeyde kullarına neyin hayrlı olduğunu en iyi bilendir)** buyurulmuşdur.

Şûrâ sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen: **(Mal ve dünyâdan size verilen şey, yalnız hayâtda bulunduğunuz müddetce, onun-**

la geçinmekdir. Îmân edip, Rablerine tevekkül edenler için, âhiretde Allahü teâlânın indinde, dünyâ ni'metlerinden hayrlı ve dâimî çok sevâb vardır) buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde dünyâyı zem eden bu âyetler gibi nice âyet-i kerîmelerden başka, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın da pek çok hadîs-i şerîfleri vardır. [Yukarıda bildirdiğimiz âyet-i kerîmelerde ve aşağıda bildireceğimiz hadîs-i şerîflerde yazılı olan dünyâ kelimesi ve ednâ kelimesi, zararlı, çok kötü şeyler demekdir. Ya'nî Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler, zararlı ve kötü şeyleri yasak etmekdedir. Zararlı ve kötü şeyleri ancak akl-ı selîm sâhibi olan kimseler tanır. Aklı tam olmıyanlar ve hele az olanlar, zararlı, kötü şeyleri, fâideli ve iyi şeylerden ayıramaz. Bunları birbiri ile karışdırır. Allahü teâlâ ve Onun Peygamberi "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", çok merhametli oldukları için, insanlara çok acıdıkları için, yasak etdikleri dünyânın, ya'nî zararlı ve kötü şeylerin neler olduklarını ayrıca, açık olarak da bildirmişlerdir. Şu hâlde dünyâ demek, Allahü teâlânın harâm etdiği ve Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" mekrûh dediği şeyler demekdir. Görülüyor ki, Allahü teâlânın hârâm etmediği, hattâ emr etdiği dünyâ işleri, zararlı olan, kötü olan dünyâ değildir. Böylece, ne kadar çok olursa olsun çalışıp kazanmak, fen, tıb, hesâb, hendese, mi'mârlık ve harb vâsıtalarını öğrenmek, yapmak, kısaca insanlara râhat, huzûr ve se'âdet sağlıyan her medenî vâsıtaları yapmak ve kazanmak, dünyâlık değildir. Bunların hepsini, Allahü teâlânın gösterdiği şekllerde, yollarda ve şartlarda yapmak ve kullanmak ibâdet olur. Allahü teâlâ böyle müslimânlardan râzı olur. Bunlara âhiretde sonsuz ni'metler, se'âdetler ihsân eder.] Bu hadîs-i şerîflerden birkaçını bildirelim:

Abdüllah ibni Ömerin "radıyallahü anh" rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfde Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü teâlânın indinde kıymetli bir kimse bile olsa, bir kula** [ihtiyâcından fazla] **dünyâlık az bir şey verilse, Allahü teâlânın katındaki derecesinden bir mikdâr eksiltilir)** buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Dünyâya gönül bağlamak, bütün günâhların başıdır)** buyurdu.

Ebû Hüreyrenin "radıyallahü anh" rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde: Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Yâ Rabbî! Muhammedin âilesinin rızkını kendilerine kâfî gelecek mikdâr kadar gönder)** diye düâ buyurdu.

Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Dünyâda garîb veyâ yolcu gibi ol ve kendini ölmüş say!)** buyuruldu.

[Başka hadîs-i şerîflerde de buyuruldu ki: **(Mes'ûd o kimsedir**

ki, dünyâ onu terk etmezden önce, o dünyâyı terk etmişdir). Ya'nî gönlünden çıkarmışdır.

(Arzûsu âhiret olup, âhiret için çalışana Allahü teâlâ, dünyâyı hizmetçi yapar.)

(Âhiretin sonsuz olduğuna inanan kimsenin, bu dünyâya gönül bağlaması, çok şaşılacak şeydir.)

(Dünyâ sizin için yaratıldı. Siz de âhiret için yaratıldınız! Âhiretde ise, Cennetden ve Cehennem ateşinden başka yer yokdur.)

(Paraya, yiyeceğe tapınan kimse helâk olsun!)

(Sizlerin fakîr olacağınızı düşünmüyor, bunun için üzülmüyorum. Sizden önce gelmiş olanlara olduğu gibi, dünyânın elinize bol bol geçerek, Allahü teâlâya âsî ve birbirinize düşman olmanızdan korkuyorum.)

(Mal ve şöhret hırsının insana zararı, koyun sürüsüne giren iki aç kurdun zararından dahâ çokdur.)

(Dünyâya düşkün olma ki, Allahü teâlâ seni sevsin. İnsanların malına göz dikme ki, insanlar seni sevsin!)

(Dünyâ hayâtı, geçilecek bir köprü gibidir. Bu köprüyü tezyîn etmekle uğraşmayın. Hemen geçip gidin!)

(Dünyâya, burada kalacağınız kadar, âhirete de, orada kalacağınız kadar çalışınız!)]

Dünyâya gönül bağlamanın kötülenmesi ve âhiret için dahâ çok çalışılması husûsunda vârid olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerle berâber, İslâm dîninde, ilm, fen, teknik, mi'mârlık, san'at ve ticâreti emr eden, bunlar için çalışmağı teşvîk eden nice emrler, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler vardır. Çünki, medenî bir cem'iyyetin, bir milletin kurtuluşu ve se'âdeti fakîrlik ile olamaz. Bil'aks, hayr ve iyilik müesseseleri, imârethâneler, mektebler, medreseler, aşevleri, hastahâneler yapmak, âcizlere, fakîrlere ve kimsesizlere yardım etmek [İnsanlara hizmet için çeşmeler, köprüler yapmak, fabrikalar kurmak], hep mal ve servet ile olur. Mal ve servet ise, çalışmak ve ticâret ile kazanılır. Nitekim Kur'ân-ı kerîmde, Nisâ sûresinin yirmidokuzuncu âyetinde meâlen şöyle buyurulmakdadır: **(Ey îmân edenler! Mallarınızı** [fâiz ve kumar gibi islâmiyyetin harâm kıldığı] **bâtıl yollarla yimeyiniz. Ancak birbirinizden râzı ve hoşnûd olarak** [ticâret ile] **ola.)**

Bekara sûresinin ikiyüzyetmiş beşinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ bey'i ve ticâreti halâl ve ribâyı** [fâizi] **ise harâm kılmışdır)** buyurulmuşdur.

Âl-i imrân sûresinin ondördüncü ve onbeşinci âyetlerinde de meâlen: **(Kadınlardan, kantarlarla altın ve gümüşden ve en güzel atlardan, davarlardan,** [sığırlardan, develerden] **ve ekinden yana olan nefsin arzûlarına muhabbet, insanlar için tezyîn olundu** [süslendi]. **Bunlar ise, dünyâ hayâtının geçici menfeatleridir ve insanın en son gideceği yer, Allahü teâlânın indindedir. Ey Resûlüm, mü'minlere de ki: Bu dünyâ zînetlerinden dahâ hayrlısını size haber vereyim mi? O dünyâ zînetlerinden hazer edenler için Rableri katında, ağaçları altında** [önünde] **ırmaklar akan Cennetler vardır. Bunlar, orada devâmlı kalacaklardır. Orada her aybdan uzak, tertemiz zevceler ve en büyük ni'met olan Allahü teâlânın rızâsı vardır. Allahü teâlâ kullarının hâllerini ve yapdıklarını hakkı ile görücüdür)** buyurulmuşdur.

Nebe' sûresinin onbirinci âyetinde meâlen: **(Gündüzü kazanç zemânı kıldık** [Tâ ki gündüzleri hayâtınızda, yaşamanızda lâzım olan şeyleri kazanasınız.]) buyurulmuşdur.

A'râf sûresinin onuncu âyetinde ise meâlen: **(Sizi yeryüzünde yerleşdirdik ve sizin için orada pek çok ma'îşet** [geçim] **vâsıtaları hâzırladık.** [Zirâat, ticâret ve çalışmakla yaşamanız için lâzım olan rızklar yaratdık.] **Size verilen ni'metlere az şükr ediyorsunuz)** buyurulmuşdur.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(İnsanın yidiklerinin en hayrlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yidiğidir. Allahü teâlânın Peygamberi Dâvüd "aleyhisselâm" elinin emeği ile kazanıp yirdi.)**

(Hayrlı yerlere sarf eden sâlih kimse için, halâlden kazanılmış mal ne güzel maldır.)

(Doğru olan tüccâr kıyâmet günü sıddîklarla ve şehîdlerle berâber haşr olunur.)

(Alış-verişde kolaylık gösterenlere, Allahü teâlâ her işinde kolaylık gösterir.)

Ve yine, **(Alış-verişde kolaylık gösterenlere, Allahü teâlâ merhamet eylesin)** buyurdu.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir sabâh, Eshâbı ile konuşurken, kuvvetli bir genç, erkenden dükkânına doğru geçdi. Ba'zıları, erkenden dünyâlık kazanmağa gideceğine, buraya gelip, birkaç şey öğrenseydi iyi olurdu deyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Öyle söylemeyiniz! Eğer kimseye muhtâc olmamak ve ana, baba, çoluk-çocuğunu da muhtâc etmemek için gidiyorsa, her adımı ibâdetdir. Eğer, herkese öğünmek, keyf sürmek niyyetinde ise, şeytânla berâberdir)** buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Bir müslimân, halâl kazanıp, kimseye muhtâc olmaz ve komşularına, akrabâsına yardım ederse, kıyâmet günü, ayın ondördü gibi parlak, nûrlu olacakdır)** buyurdu.

[Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: **(Allahü teâlâ, san'at sâhibi mü'mini sever)** ve **(En halâl şey, san'at sâhibinin kazandığıdır)** ve **(Ticâret yapınız! Rızkın onda dokuzu ticâretdedir)** ve [çalışmayıp] **(Kendini başkasından sadaka istiyecek hâle düşüreni, Allahü teâlâ yetmiş şeye muhtâc eder.)**

Yine hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki, **(Halâl kazanmak için sıkıntı çekenlere Cennet vâcib olur)** ve **(Beş vakt nemâzı kıldıkdan sonra, çalışıp halâl kazanmak, her müslimâna farzdır)** ve **(En iyi ticâret, bezzâzlıkdır, kumaş satmakdır. En iyi san'at terzilikdir.)**]

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" san'atı, ticâreti emr ve teşvîk etmiş, nice âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ticâretde harâm ve halâl olan şeyleri ve her birinin sebeblerini, bütün tafsîlâtı ile beyân buyurmuşdur.

İncîlde ise, ticâret yapmağa, dünyâ için çalışmağa aslâ izn verilmeyip, bil'aks her neye sâhib iseniz, neyiniz varsa satarak sadaka veriniz diye emr edilmişdir.

2 — Matta İncîlinde, (Ne mutlu mahzûn, üzüntülü olanlara! Zîrâ onlar tesellî olunacakdır) demekdedir. [Matta bâb beş, âyet dört.]

Kur'ân-ı kerîmde ise, bir belâ isâbet eden, mahzûn olan ve sabr edenler için verilecek sevâbları bildiren birçok âyet-i kerîmeler nâzil olmuşdur. Meselâ:

Bekara sûresinin yüzellibeş, yüzellialtı ve yüzelliyedinci âyet-i kerîmelerinde meâlen: **(Ey mü'minler, sizi** [gazâda düşmandan biraz] **korku ile,** [Oruc veyâ kıtlıkda] **açlık ile ve** [zekât veyâ malınıza zarar gelmesinden] **mal noksanlığı ile** [hastalık ve za'îflikden] **can noksanlığı ile ve** [âfât-ı semâviyye ve arziyyeden] **meyvelerinizin veyâ meyve gibi olan evlâdlarınızın noksanlığı ile imtihân ederim. Ey Habîbim, sabr edenlere** [lutf ve ihsânlarımı] **müjdele. Onlar o kimselerdir ki, kendilerine bir musîbet isâbet etdiği zemân, kalbden teslîmiyyet ve rızâ göstererek: Biz Allahü teâlânın kulu ve mahlûkuyuz ve** [öldükden sonra] **Ona döneceğiz, derler. O teslîmiyyet gösterip Rablerine sığınanlar üzerine, Rablerinden mağfiret, rahmet** [ve Cennet] **vardır ve işte onlar hidâyete ermiş olanlardır)** buyurulmuşdur.

3 — Yine Mattanın İncîlinde: (Ne mutlu halîm [yumuşak] olanlara. Zîrâ onlar ebedî mîrâsa kavuşacaklardır) denilmişdir. [Matta bâb beş, âyet beş.]

Kur'ân-ı kerîmde, Âl-i imrân sûresinin yüzotuzdördüncü âyetinde meâlen: **(Öfkelerini yenerler, insanların kusûrlarını afv ederler. Allahü teâlâ ihsân edenleri sever)** buyurulmuşdur.

[Şûrâ sûresinin kırkıncı âyetinde meâlen: **(Kim zulm edeni afv eder ve onunla arasını düzeltirse, onun mükâfâtı Allahü teâlânın indindedir)** ve kırküçüncü âyetinde meâlen, **(Kim sabr edip de, kendine zulm edeni afv ederse, Allahü teâlâ, ona büyük mükâfât verir)** buyurulmuşdur.]

Âl-i imrân sûresinin yüzellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Yanında bulunanlara yumuşaklık ve tatlılıkla muâmele etmen, Allahü teâlânın sana bir kerem ve rahmetidir. Eğer kötü ahlâklı olup, sert davransaydın etrâfındakiler dağılırlardı)** buyurulmuşdur.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimiz düâlarında, **(Yâ Rabbî! Beni ilm ile zengin kıl, hilm** [yumuşaklık] **ile süsle, takvâ ile ikrâm eyle ve âfiyet ile güzelleşdir)** buyururlardı. [Yumuşaklık hakkında ba'zı hadîs-i şerîfleri aşağıda bildireceğiz.]

4 — Yine Matta İncîlinde, (Ne mutlu merhametlilere, zîrâ onlara merhamet olunur) denilmişdir. [Matta bâb beş, âyet yedi.]

Kur'ân-ı kerîmde, [Merhamet, şefkat ve yumuşaklık hakkında pek çok âyet-i kerîmeler vârid olmuşdur.] Tevbe sûresinin yüzyirmisekizinci âyetinde meâlen: **(Ey insanlar! Size içinizden bir Peygamber geldi ki, sizin günâh işlemenizden ve çirkin hareketlerinizden O incinir. Size çok düşkündür. Mü'minlere çok merhametlidir, onlara hayr diler)** buyurulmuşdur.

[Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Allahü teâlâ refîkdir. Yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri ve başka hiç bir kimseye vermediğini yumuşak davranan mü'mine ihsân eder.)**

Hadîs-i şerîflerde: **(Yumuşak davranmıyan, hayr yapmamış olur)** ve **(Kendine yumuşaklık verilen mü'min kimseye, dünyâ ve âhiret iyilikleri verilmişdir)** ve **(Cehenneme girmesi harâm olan ve Cehennemin de onu yakması harâm olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse, insanlara kolaylık, yumuşaklık gösteren mü'min kimsedir)** buyurulmuşdur.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Kızdığı zemân istediğini yapabilecek bir mü'min kimse, kızmazsa, Allahü teâlâ kıyâmet günü, onu herkesin arasında çağırır. Cennetde istediğin hûrînin yanına git der)** ve diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Sarı sabır maddesi balı bozduğu gibi, kızgınlık da îmânı bozar)** buyurulmuşdur.

Bir kimse, Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" na-

sîhat isteyince: **(Kızma)** [sinirlenme!] buyurdu. Birkaç kerre aynı şekilde sorunca, hepsine de **(Gadab etme!)** [sinirlenme!] buyurdu.]

Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” birbirlerini çok sevdiklerini, lutf ve merhametlerini, Kur’ân-ı kerîm beyân buyurmuşdur. Feth sûresinin son âyetinde meâlen: **(Muhammed** “sallallahü aleyhi ve sellem” **Allahü teâlânın Resûlüdür. Onunla berâber bulunanlar** [Eshâb-ı kirâm] **kâfirlere karşı çok şiddetli, birbirlerine ise çok merhametli** [çok şefkatli]**dirler)** buyurulmuşdur.

Bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yaşlılarımıza hurmet ve küçüklerimize merhamet etmiyen bizden değildir)** buyurmuşdur.

5 — Matta İncîlinde, (Ne mutlu temiz kalblilere. Onlar Allahü teâlâyı göreceklerdir) denilmişdir. [Matta bâb beş, âyet sekiz.]

[Kur’ân-ı kerîmde birçok âyet-i kerîmeler ve Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” pek çok hadîs-i şerîfleri güzel ahlâkı ve temiz kalbli olmağı emr etmekdedir. İslâmiyyetde kalb temizliğine büyük ehemmiyyet verilmişdir.]

Kur’ân-ı kerîmde, Şu’arâ sûresinin seksensekizinci ve doksanıncı âyetlerinde meâlen: **(Kıyâmet günü, ne mâl, ne de evlâd, hiç kimseye fâide vermez. Ancak Allahü teâlâya temiz ve selîm bir kalb ile gelenler müstesnâ.** [Onlar ni’metlere nâil olurlar]) buyurulmuşdur.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Dikkat ediniz. Haber veriyorum! İnsanın bedeninde bir et parçası vardır. Bu iyi olursa, bütün uzvlar iyi olur. Bu kötü olursa, bütün organlar bozuk olur. Bu et parçası kalbdir)** buyurdu. [Bu et parçası, kalb denilen, görülemiyen ve his organları ile anlaşılamıyan, gönül denilen bir cevherin yuvasıdır. Bu et parçasının temiz olması demek, gönlün temiz olması demekdir. Bu et parçasına da, mecâzen kalb denilmişdir.]

6 — Matta İncîlinde, (Ne mutlu sulh yapan, insanların arasını düzeltenlere. Onlar Allahın sevgili kulları diye çağırılacakdır) denilmekdedir. [Matta bâb beş, âyet dokuz.]

Kur’ân-ı kerîmde, Hucurât sûresinin onuncu âyetinde meâlen: **(Bütün mü’minler ancak kardeşdirler. Aralarında ihtilâf olduğu zemân, kardeşlerinizin arasını düzeltiniz ve Allahü teâlâdan korkunuz ki, merhamet olunasınız)** buyurulmuşdur.

Nisâ sûresinin yüzondördüncü âyetinde meâlen: **(Onların gizli işlerinde hayr yokdur. Ancak; sadaka vermeyi veyâ bir iyilik yapmayı veyâ insanlar arasında olan adâveti ıslâh etmeyi** [düzeltmeyi] **emr eden mü’min kimse müstesnâdır. Her kim bu işleri Alla-**

hü teâlânın rızâsını arayarak yaparsa, biz âhiretde ona büyük mükâfât vereceğiz) buyurulmuşdur.

Şûrâ sûresinin kırkıncı âyetinde meâlen: **(Kötülüğün cezâsı misli kadar azâbdır, kötülükdür. Kim kötülüğü afv eder ve** [kendisine düşman olanla arasını] **düzeltirse, onun mükâfâtı Allahü teâlâya âiddir)** buyurulmuşdur.

7 — Matta İncîlinde, (Ne mutlu salâh için cefâ olunanlara, Melekût onlarındır. Benim için size düşmanlık ve cefâ edip, yalan söyliyerek size karşı fenâ, kötü sözler söyledikleri zemân ne mutlu sizlere. Sevinin ve mesrûr olun. Zîrâ semâvâtda ecriniz, mükâfâtınız çokdur. Her şeyden evvel müşrikler, Peygamberlere "aleyhimüsselâm" böyle ezâ ve cefâ etdiler) denilmekdedir. [Matta bâb beş, âyet on, onbir ve oniki.]

Sabrın çeşidleri ve her birinin mükâfâtı husûsunda Kur'ân-ı kerîmde nâzil olmuş birçok âyet-i kerîmeler vardır. Bekara sûresinin yüzyetmişyedinci âyetinde meâlen: **(Yüzünüzü doğu ve batı taraflarına çevirmeniz hayr ve tâat değildir. Hayr ve tâat, Allahü teâlâya ve âhirete ve meleklere ve Allahü teâlânın indirdiği kitâblara ve Peygamberlere îmân etmekdir. Ve Allahü teâlânın** [rızâsı için] **muhabbet ile malını; fakîr akrabâsına, fakîr yetîmlere ve muhtaçlara, yolda kalmışlara,** [garîb yolculara, müsâfirlere]**, isteyen fakîrlere ve mükâteb kölelere** [ya'nî sâhibi ile anlaşıp belli bir ücret ödeyince hür olacak kölelere] **ve esîrlere** [âzâd etmek için] **vermekdir. Ve** [farz] **nemâzları dosdoğru kılmak ve zekâtını vermek, sözleşmelerinde ahdine vefâ etmek** [sözünü yerine getirmek], **fakîrlikde, ihtiyaç ve sıkıntı hâllerinde, cihâdda sabr etmekdir. Ve bu vasıfları taşıyanlara uymakda sâdık olmakdır. İşte onlar, takvâ sâhibi olan müslimânlardır)** buyurulmuşdur.

Âl-i İmrân sûresinin ikiyüzüncü âyetinde ise meâlen: **(Ey îmân edenler!** [Din düşmanlarının eziyyetlerine] **sabr ediniz. Düşmanlarınızla olan cihâdda üstün gelmek için, sabr yarışı yapın. Sınır boylarında kâfirlere karşı cihâd için nöbet bekleyin ve Allahü teâlâdan korkun ki, felâha** [kurtuluşa] **eresiniz)** buyurulmuşdur.

Nahl sûresinin doksanaltıncı âyetinde meâlen: **(Sabr edenlerin ecrlerini** [karşılıklarını] **Allahü teâlâ, yapdıkları amelin karşılığı olan sevâbdan dahâ fazla ve dahâ güzel olarak elbette verir)** buyurulmuşdur.

Zümer sûresinin onuncu âyetinde meâlen: **(Sabr eden mü'minler** [kıyâmet gününde] **hesâbsız mükâfâtlara kavuşurlar)** buyurulmuşdur.

Bekara sûresinin yüzelliüçüncü âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler! Sabr ve salât** [nemâz] **ile Allahü teâlâdan yardım isteyiniz. Muhakkak Allahü teâlâ**[nın yardımı] **sabr eden mü'minlerle berâberdir)** buyurulmuşdur.

Ra'd sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: **(Onlar, şu kimselerdir ki, Rablerinin rızâsını kazanmak için sabr ederler. Nemâzlarını dosdoğru kılarlar. Kendilerine verdiğimiz rızkdan gizli ve âşikâr infâk eder, verirler. Kendilerine kötülük yapanlara, iyilik ederler. O mü'minler için** [amellerine karşılık] **âhiret se'âdeti ve râhat vardır)** buyurulmuşdur.

Allahü teâlâ hadîs-i kudsîde: **(Ey Âdem oğulları! Bir kimse benim kazâma râzı olmaz ve benim tarafımdan gelen belâlara sabr etmez, verdiğim ni'metlerime şükr etmez, ihsân etdiğim dünyâ ni'metlerine kanâat etmezse, başka bir Rab arasın. Ey Âdem oğlu! Bir kimse benim belâma sabr ederse, benden râzı olmuş olur, ya'nî rubûbiyyetimi tasdîk etmiş olur)** buyurdu.

8 — Matta İncîlinde adâlet husûsunda, (Ben size derim ki, eğer adâletiniz yazıcıların ve ferîsîlerin adâletinden ziyâde olmazsa, göklerin melekûtuna hiç giremezsiniz) denilmekdedir. [Matta bâb beş, âyet yirmi.]

Adâlet husûsunda da, Kur'ân-ı kerîmde pek çok âyet-i kerîme vardır.

[Adâlet, lugatda, bir şeyi yerli yerine koymak demekdir. Adâletin iki ta'rîfi vardır: Birincisi, (Adâlet, bir âmirin, bir hâkimin memleketi idâre için koyduğu kanûn, kâide, çizdiği hudûd içinde hareket etmekdir. Zulm ise, bu kanûnun, bu hudûdun, bu dâirenin dışına çıkmakdır) Adâletin asl ta'rîfi: (Kendi mülkünde olanı kullanmak) demekdir. Zulm de, başkasının malına, mülküne tecâvüzdür. Âlemleri yaratan Allahü teâlâ, hâkimler hâkimi, her şeyin asl sâhibi ve tek hâlıkı [yaratıcısı]dır. Allahü teâlâ mutlak adâlet sâhibidir. Çünki, her işi kendi mülkünde yapmakdadır. Onun için, insanlara gönderdiği en son ve en kâmil dîninde tam bir adâlet vardır. Bu adâletin dışında ise zulm vardır.

Kur'ân-ı kerîm sâdece adâleti emr etmekle kalmamış, adâletin zıddı olan zulmü harâm kılmışdır. Bu husûsda bir çok âyet-i kerîmeler vardır. Hattâ, kişinin kendi nefsine zulm etmesi dahî harâm kılınmışdır.]

Nisâ sûresinin ellisekizinci âyetinde meâlen: **(İnsanlar arasında hükm etdiğiniz zemân, adâlet ile hükm etmenizi Allahü teâlâ emr eder)** buyurulmuşdur.

Nahl sûresinin doksanıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ si-**

ze, adâlet yapmanızı, ihsân etmenizi ve [muhtâc olan] **akrabâya vermenizi emr ediyor. Fuhşdan** [zinâdan], **münkerden** [fenâlıklardan] **ve zulm yapmakdan da nehy ediyor)** buyurulmuşdur.

[İhsân etmek demek, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" ta'rîfi ile **(Allahü teâlâya Onu görüyormuş gibi ibâdet etmekdir. Sen Onu görmüyor isen de, O seni görüyor)** demekdir. İhsân, önce harâmlardan sakınmak, sonra farzları yapmakla olur.]

Mâide sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(Ey mü'minler! Allah için amellerinizde ve sözlerinizde hakkı ayakda tutan hâkimler olun ve adâlet ile şâhidlik eden kimseler olun. Düşmanlarınıza olan buğzunuz, kininiz, sizi adâletsizliğe götürmesin** [size vebâl yüklemesin. Ya'nî düşmanlarınıza bile adâlet ile davranınız. Dost ve düşmanınıza] **adâlet yapınız ki, bu takvâya çok yakındır. Allahü teâlâdan korkun. Çünki Allahü teâlâ, sizin amellerinizden** [yapdıklarınızdan] **haberdârdır)** buyurulmuşdur.

Âdil olmayıp, zulm edenler hakkında, İnsân sûresinin otuzbirinci âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ zâlimlere elem verici, acıklı bir azâb hâzırladı)** buyuruldu. Bu adâlet ve zulm bahsi, Kur'ân-ı kerîmde, İncîldeki gibi kısa değildir. Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde geniş şekilde îzâh buyurulduğundan, temâmı anlatılacak olsa, büyük bir kitâb olur.

9 — Matta İncîlinin beşinci bâbının yirmibirinci âyetinden yirmiyedinci âyetine kadar olan kısmında anlatılanlar: (Din kardeşini incitmemek, ihtiyâcı olduğu zemân kendi işini bırakıp, ona yardım etmek, düşmanın bile olsa, ona dostluk göstermek, hâsılı dâimâ güzel ahlâk sahibi olmak, yumuşaklık ile muâmele ve iyilik etmek)den ibâretdir.

Bunların hepsini, fazlası ile Nisâ sûresinin otuzaltıncı âyet-i kerîmesi içerisine almakdadır. Bu âyet-i kerîmede meâlen: **(Allahü teâlâya ibâdet ediniz. Ona hiçbir şeyi şerîk** [ortak] **koşmayınız. Annenize ve babanıza** [söz ve fi'l ile]**, akrabâya** [sıla-i rahm, onları ziyâret ile], **yetîmlere** [gönüllerini almak ile], **fakîrlere** [sadaka ile], **akrabânız olan komşularınıza** [şefkat ve merhamet ile], **komşularınıza** [iyilik ve onlara gelen zararlara mâni' olmak ile], **dost ve arkadaşlarınıza** [haklarına riâyet ve sevgi ile], **yolcu ve misâfirlerinize** [yemek ve içecek vermek ve abdest ve nemâzlarına kolaylık göstermek ile], **köle ve câriyelerinize** [elbiseler giydirmek ve yumuşak davranmak ile] **iyilik ediniz. Muhakkak Allahü teâlâ,** [mahlûklara] **ihsânda bulunmayıp da, kibrlenen ve öğünenleri sevmez)** buyurulmuşdur.

Fussilet sûresinin otuzdördüncü âyetinde meâlen: **(İyilik ile kö-**

tülük [mükâfât ve mücâzât] **müsâvî değildir. Sen kötülüğü, en güzel şeklde def' et.** [Ya'nî gadabını sabr ile, kötülüğü afv ile def' et. Eğer sen bunu yaparsan] **o zemân bakarsın ki, düşmanın yakın dost gibi olur)** buyurulmuşdur.

Mümtehine sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, din husûsunda sizinle dövüşmiyen ve sizi bulunduğunuz yerlerden çıkarmıyan kimselere iyilik ve ihsân etmenizden, onlara adâlet yapmanızdan sizi nehy etmez. Muhakkak ki, Allahü teâlâ adâlet ve ihsân eden mü'minleri sever)** buyurulmuşdur.

Ubâde bin Sâmit "radıyallahü anh" buyurdu: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâma "aleyhimürrıdvân", **(Ben size Allahü teâlânın indinde şerefli olacağınız şeylerden haber vereyim mi?)** buyurdu. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" (Evet yâ Resûlallah) dediklerinde: **(Allahü teâlânın indinde şerefli olup, yüksek derecelere kavuşmak istersen; sana kızana sen hilm ile** [yumuşaklık ile] **muâmele et. Sana zulm edeni, afv et. Seni ziyâret etmiyeni de ziyâret et)** buyurdu.

Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" rivâyetinde buyuruyor ki: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâma "aleyhimürrıdvân": **(Sizlere bir kaç kelime** [nasîhat] **öğreteyim mi? İçinizden onunla amel edecek ve öğrenecek kimdir?)** diye sordu. Ebû Hüreyre "radıyallahü anh", (Benim Yâ Resûlallah) deyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", onun elinden tutarak: **(Allahü teâlânın harâm kıldığı** [yasak etdiği] **şeylerden sakın, insanların en âbidi, en çok ibâdet edeni olursun. Allahü teâlânın sana verdiği şeye** [her ne kadar az olsa da] **râzı ol,** [Allahü teâlânın, kalb zenginliği verdiği] **insanların en zengini olursun. Komşuna** [kalben ve fi'len] **ihsân ve yardımda bulun, kâmil bir mü'min olursun. Kendi nefsin için neyi seversen, herkes için de onu sev,** [kâmil bir] **müslimân olursun)** buyurdu.

10 — Matta İncîlinde, (Zinâ nehy olunduğu [yasak olduğu] gibi, şehvet ile (yabancı) kadına bakmanın da zinâ olduğu) bildirilmişdir. [Matta bâb beş, âyet yirmiyedi, yirmisekiz.]

[Kur'ân-ı kerîm, zinâyı kesin olarak harâm kıldığı gibi, zinâya sebeb olacak herşeyi de yasaklamışdır. Meselâ, şehvet ile yabancı kadınlara bakmağı ve kadınların da yabancı erkeklere bakmalarını harâm kılmışdır. Ayrıca, yabancı bir kadınla halveti ya'nî yalnız başına kapalı bir yerde berâber kalmağı, yabancı kadınların seslerini dinlemeği ve zarûretsiz lâübâli [cilveli] bir şeklde konuşmayı da, harâm kılmışdır. Bu husûsdaki Allahü teâlânın emrlerini ve Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

hadîs-i şerîflerini burada zikr etmeğe kitâbımızın hacmi müsâid değildir. Ancak bir kaç misâl yazacağız.]

İsrâ sûresinin otuz ikinci âyetinde meâlen: **(Zinâya yaklaşmayın. Çünki o zinâ, çok çirkin bir amel olup, gâyet kötü bir yoldur)** buyurulmuşdur.

[Furkân sûresinin altmış sekizinci âyetinde meâlen: **(Onlar,** [mü'minler] **Allahü teâlâdan başkasına ibâdet etmezler, Allahü teâlânın harâm kıldığı nefsi haksız yere öldürmezler, zinâ etmezler)** buyurulmuşdur.]

Şuna da dikkat etmek lâzımdır ki, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde, (Sakın zinâ etmeyesiniz) denilerek, zinâ yapmak açıkca yasak edilmişdir. Îsâ aleyhisselâmın şerî'atinde ise, zinâ yapmak yasak edilmekle berâber, şehvet gözü ile bakmak da, zinâdan sayılmışdır.

Dinlerin en mükemmeli ve en üstünü olan islâmiyyetde ise; her ikisini de en geniş şeklde içerisine alarak, zinâya yaklaşmakdan nehy edilmişdir. Çünki yaklaşmakdan sakındırılınca, hâliyle zinâ fi'linden ve bakmakdan da sakındırılmış oluyor. Diğer bir âyet-i kerîme ise, zinâdan sakınanları, zinâdan kaçanları müjdelemek husûsundadır. Bu âyet-i kerîme, Ahzâb sûresinin otuzbeşinci âyeti olup, İncîlin beş-on âyetini kendisinde toplamışdır. Bu âyet-i kerîmede meâlen: **(Allahü teâlânın hükmüne** [emrine] **boyun eğen erkekler ve kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, ibâdete devâm eden erkekler ve kadınlar,** [fi'llerinde ve kavllerinde] **sâdık erkekler ve sâdık kadınlar, sabr eden erkekler ve sabr eden kadınlar, Allahdan korkan erkekler ve kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruc tutan erkekler ve oruc tutan kadınlar, ırzlarını zinâdan koruyan erkekler ve kadınlar ve Allahü teâlâyı çok zikr eden erkekler ve kadınlar için Allahü teâlâ mağfiret ve büyük bir mükâfât hâzırladı)** buyurulmuşdur.

[Nûr sûresi, otuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey Resûlüm** "sallallahü aleyhi ve sellem"! **Mü'minlere söyle, harâma bakmasınlar ve avret yerlerini harâmdan korusunlar! Îmânı olan kadınlara da söyle, harâma bakmasınlar ve avret yerlerini harâm işlemekden korusunlar)** buyurulmuşdur.]

Yabancı kadınlara şehvet ile bakmanın zinâ gibi harâm olması husûsunda, **(İki göz ile, zinâ edenler)** ve **(Şehvet ile bakan erkeğe ve bakdıran kadına, Allahü teâlâ la'net etsin!)** hadîs-i şerîfleri yetişir.

[Ebû Sa'îd-i Hudrî "radıyallahü anh" haber veriyor: Resûlul-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **(Erkek erkeğin ve kadın kadının avret yerlerine bakmasın!)** buyurdu.

Akabe bin Âmir “radıyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Yabancı kadın ile bir odada yalnız kalmayınız)** buyurdu.

Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Bir erkek, yabancı bir kadın ile halvet ederse, üçüncüleri şeytân olur)** buyurdu.

Büreyde “radıyallahü anh” haber veriyor: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye: **(Yâ Alî! Bir kadını görürsen yüzünü ondan ayır. Ona tekrâr bakma! Ansızın görmek günâh olmaz ise de, tekrâr bakmak günâh olur)** buyurdu.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Avret yerlerini açana ve başkasının avret mahalline bakana Allah la’net eylesin)** buyurdu.

Diğer bir hadîs-i şerîfde: **(Zinâ eden kimse, puta tapan kimse gibidir)** buyurdu.]

Zinâya had cezâsı verilmesi Kur’ân-ı kerîmde açıkca bildirilmişdir. [Nûr sûresinin ikinci âyetinde meâlen: **(**[Bekâr olup da] **zinâ eden kadınla zinâ eden erkeğin her birine yüz değnek vurun. Allahü teâlâya ve âhiret gününe inanıyorsanız, bunlara Allahü teâlânın emrlerini yerine getirmek husûsunda, merhamet etmeyiniz)** buyurulmuşdur.

Dört şâhid ile isbât edilmiş veyâ yapanların bizzat kendilerinin dört kerre i’tirâfları ile anlaşılan zinâ fi’linde, bu çirkin işi yapan evli olan müslimân erkek ve kadının cezâsı ise; bir meydânda ölünceye kadar taşlanmakdır. Buna **(Recm)** denir. Bu cezâ, bu çirkin işi yaymanın cezâsıdır. Bu cezâ fuhşa mâni’ olmak içindir. Bu cezâ milleti ve devleti tehdîd etmenin cezâsıdır. Zinâ öyle bir felâketdir ki, milletleri ve devletleri yıkar, yok eder. Çünki, nâmûssuz bir erkeğin zevcesi olmak zararı, ayrıca bu zevcenin iffeti bozulmak zararı, bu yüzden zevcin zararı, zevcin münâsebetde bulunduğu kadının zevci varsa onun zararı, zevcenin münâsebet kuracağı erkeğin zevcesi varsa onun zararı, bu işlerde yok edilen çocukların zararı ve ayrıca tehlükeye atılan sıhhatler de düşünülürse, islâmiyyetde zinâ yapanlara verilen cezâ hiç de çok ve insâfsız görülemez. Çünki, gayr-i meşrû buluşmalardaki frengi, belsoğukluğu âfetleri [ve hele son zemânların korkulu, öldürücü ve tedâvîsi mümkin olmıyan (AIDS) illeti] bütün dünyâyı tehdîd etmekdedir. Hıristiyanların (hâşâ) Allahın oğlu dedikleri Îsâ aleyhisselâm, zinâyı yasak etdiği, nehy etdiği hâlde, bugün dün-

yâda zinânın en çok yayıldığı yerler hep hıristiyan memleketleridir.

11 Mart 1987 târîhli **(TÜRKİYE)** gazetesinde diyor ki, (Amerikada, ba'zı katolik kilise mensûbları ve râhibler arasında AIDS hastalığı vak'aları görüldü. **(National Catinalic Reporter)** ve **(New York Times)** gazeteleri, en az oniki papazın AIDS hastalığından öldüklerini açıkladılar.) AIDS, ilk olarak 1980 de görülen öldürücü ve bulaşıcı korkunç bir hastalıkdır. Lût kavminin habîs fi'lini yapanlarda ve fâhişe kadınlarda hâsıl olmakda, başkalarına da sür'at ile bulaşmakda olduğu anlaşılmışdır. Papazlar arasında bu hastalığın yayılması, bunların nâmûssuz ve hayâsız işlere alışmış olduklarını açıkca gösteriyor. Şimdi Avrupada ve Amerikada, bu hastalığa yakalanmamak için birçok erkeğin, kadınların ve kızların, kiliselere gitmekden ve günâh çıkartmakdan vazgeçdikleri bildirilmekdedir. Bu öldürücü, bulaşıcı korkunç felâketin, müslimân memleketlerde, müslimânlar arasında hiç görülmemiş olması, hak ile bâtılı ayıran kuvvetli vesîkalardan biridir. Avrupalıların, Amerikalıların ahlâksız, hayâsız âdetlerine ilericilik, moda gibi ismler takarak, müslimân yavrularını aldatmağa çalışan, şehvet, menfe'at düşkünlerine aldanmamalıdır. Bugün devlet bütçelerinden milyarlarca lira harcıyarak yapılan AIDS tedâvîsi araşdırmaları netîcesiz kalmakdadır. Amerikada ve İngilterede zinâ o kadar yayılmışdır ki, üniversitelerde okuyan talebeler için, üniversite içinde doğum kilinikleri açılması istenilmekdedir. AIDS insanlık âleminin, öyle bir korkulu rü'yâsı olmuşdur ki, hıristiyan Avrupadan seyâhata çıkan turistler, AIDS'li olmadıklarına dâir rapor alıp, öyle çıkmakdadırlar. Allahü teâlânın hikmetinin büyüklüğüne bakınız ki, en fenâ ve en tehlükeli hastalıkları, islâmiyyetin dışındaki hareketlere musallat kılmışdır. Bu gayr-i meşrû işlerde gayb olan çocukları, doğmayan çocuklar sanmamalıdır. Bunlar öldürülen, canlarına kıyılan çocuklardır. İslâmiyyetin emri burada çok incedir. Zinâya karşı, evlileri **(Recm)** ederek öldürmek emri, bundan hâsıl olacak çocuğun soysuz bir piç bırakılarak, insanlıkdaki şerefi yok edilmiş olduğu için konulmuş bir cezâdır.]

Zinâya sebeb olan ve zinâya yol açan şeyleri yapmakdan men' eden birkaç hadîs-i şerîfi dahâ burada zikr edelim:

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Yabancı kadına şehvet ile bakan bir kimsenin gözleri ateşle doldurulup, sonra Cehenneme atılacakdır. Yabancı kadın ile toka edenin kolları ensesinden bağlanıp, Cehenneme sokulacakdır. Yabancı kadın ile, lüzûmsuz yere şehvet ile konuşanlar, her kelimesi için bin sene Ce-**

hennemde kalacakdır) buyurdu.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Yabancı bir kızı görüp de, Allahü teâlânın azâbından korkarak, başını ondan çeviren kimseye, Allahü teâlâ ibâdetlerinin tadını duyurur)** buyurdu. Her husûsda olduğu gibi, bu husûsda da en güzel ve en doğru hükmü beyân eden islâmiyyet olmuşdur. Müjdeler olsun islâm âlimlerinin kitâblarını okuyanlara ve o din büyüklerine tâbi' olanlara.]

TENBÎH: Ellerde dolaşan İncîllerde, Tevrâtın ahkâmının temâmı nesh ve ibtâl olunup, yalnız zinânın harâmlığı kalmışdı. İncîlde zinâ edenlere bir had, bir cezâ beyân edilmediğinden, bu zinâ yasağı da hıristiyanlar arasında hükmü kaldırılmış olarak kabûl edildiği, Avrupalıların hâlini bilenlerin ma'lûmudur. Çünki, şehvet nazarı ile bakmanın aynen zinâ olduğunu, Îsâ aleyhisselâm beyân etmiş iken, hıristiyanlar, kadınlarını örtmemişler, [başkalarının şehvet ile bakması için açık bırakmışlardır. Hâlbuki, harâm işlemeğe sebeb olan şeyleri yapmak da harâmdır. Kadınların, açık ve süslü ve kokulu olarak yabancı erkeklere görünmeleri, erkeklerin bunlara, şehvet ile bakmalarına sebeb olmakdadır. O hâlde, bugün ellerde dolaşan İncîller, hıristiyan kadınlarının örtünmelerini emr etmekdedir. Bunun içindir ki, bütün kiliselerde, manastırlarda vazîfeli olan kızlar, râhibeler, müslimân kadınları gibi örtünmekdedirler.] Fekat, şimdi papazlar, kadınların yabancı erkeklerle oturup kalkmak şöyle dursun, balolarda, istediği gençlerle, kucak kucağa dans etmelerine dahî müsâade etmişlerdir. Bunun için, Îsâ aleyhisselâmın sözüne göre, her bir hıristiyana zânî ve zâniye denilmesi doğru olur. Fekat *(Bunlar câhil halkdır, câhil hıristiyanlardır. Bunlara nasîhat te'sîr etmiyor. Hıristiyan din adamları, papazlar, kadınların bu hâllerinden hoşnud değildirler)* denirse; kiliselerde toplanan erkek ve kadınların, dürlü dürlü süs eşyâları ile birbirlerine, ibâdet ismi altında, yapdıkları cilveler ve hareketlere niçin mâni' olmıyorlar? Bilhâssa günâh çıkarılacağı zemân, genç papazlar ile genç kadınlar, yüz göz açık, diz dize, baş başa, tenhâda oturup, işledikleri günâhları anlatmaları ve papazların dinlemesi ve kiliselerden çıkılırken genç oğlanların, genç kadınlara okunmuş su takdîm etmesi gibi hâllere bakılırsa, değil câhil, avâm hıristiyanlar, hiç bir papaz bile, göz zinâsından kurtulamaz.

Bu açıklamadan anlaşılıyor ki, bütün ilâhî kitâblarda, [bütün ilâhî dinlerde] harâm olan birçok şeyleri papazlar sonradan te'vîl ederek, halâl saydıkları gibi, zinâyı da bu şekilde hiç şübhesiz halâl saydılar. Fekat, islâmiyyetde kadının eli ve yüzünden başka yerlerini yabancı erkeklere göstermeleri ve onlarla yalnız bu-

lunmaları harâmdır. Kadınlardan Allahü teâlânın emrlerine uyanlar, dünyâda Allahü teâlânın ilâhî hıfzında kalacaklar. [Âhiretde de, Cennet-i a'lâda sayısız ni'metlere kavuşacaklardır. Böylece müslimân kadınlar, dünyâda huzûr ve râhat, âhiretde de, ni'metler içerisindedirler.] Avrupalı kadınlar gibi, şehvetperest erkeklerin hırs ve tama'larına hedef olarak rezîl olmazlar.

[İslâmiyyetin kadına verdiği kıymeti, hiçbir din, hiçbir inanç, hiçbir nizâm, hiçbir fikr vermemişdir. İslâmiyyet, kadını baş tâcı etmiş, onu gerçek bir anne ve her evin sultânı olmak makâmına oturtmuşdur. Medenî olduklarını iddiâ eden Avrupalılar; kadınlarını fabrikalarda, işyerlerinde, atelyelerde ve mağazalarda çalışdırmakda ve kadının gerçek vazîfelerini yapmasına fırsat vermemekdedir.

İslâmiyyetde, kadın ev içinde ve dışında çalışmak, para kazanmak mecbûriyyetinde değildir. Evli ise erkeği, evli değilse, babası, babası da yoksa, en yakın akrabâsı çalışıp, onun her ihtiyâcını karşılamağa mecbûrdur. Kendine bakacak hiç kimsesi bulunmıyan kadına, devletin **(Beyt-ül-mâl)** denilen hazînesi bakmağa me'mûrdur ve onun her ihtiyâcını te'mîn etmeğe mecbûrdur. İslâmiyyetde geçim yükü, erkek ve kadın arasında paylaşdırılmamışdır. Bir erkek, zevcesini tarlada, fabrikada veyâ herhangi bir yerde çalışmağa zorlayamaz. Eğer, kadın isterse ve erkek de izn verirse, kadın, kadınlar için iş bulunan yerlerde, erkekler arasına karışmadan çalışabilir. Fekat, kadının kazancı kendisinindir. Kocası, ondan zorla hiçbir şey alamaz. Onu, kendi ihtiyâclarını dahî satın almasına zorlıyamaz. Ev işlerini yapmaya da zorlıyamaz. Kadın ev işini kocasına bir hediyye, bir lutf olarak yapar. Bunlar, müslimân hanımların sâhib olduğu birer fazîletdir. Onlardaki şerefli bir sıfatdır. Şimdi, komünist memleketlerinde, kadın da, erkeklerle birlikde, boğaz tokluğuna, hayvanlar gibi, en ağır işlerde zorla çalışdırılıyor. Hür dünyâ dedikleri hıristiyan memleketlerinde, (Hayât müşterekdir) denilerek, kadınlar da, fabrikalarda, tarlalarda, ticâretde, erkekler gibi çalışıyor; sıkıntı, üzüntü ile yaşıyorlar. Çoğunun, evlendiklerine pişmân oldukları, mahkemelerin boşanma da'vâları ile dolu olduğu, günlük gazetelerde sık sık görülmekdedir. Kadınlar, islâm dîninin kendilerine verdiği kıymeti, râhatı, huzûru, hürriyyeti ve boşanma hakkına mâlik olduklarını bilmiş olsalar, bütün dünyâ kadınları, hemen müslimân olur ve islâmiyyetin her memlekete yayılması için çalışırlar. İslâmiyyetin kadınlara pekçok haklar tanıması ve onları erkekler elinde bir köle veyâ oyuncak olmakdan koruması, Allahü teâlânın kadınlara büyük kıymet verdiğini gösterir.]

Bütün bu anlatılanlardan sonra, insâf sâhibi, akllı kimseler, hıristiyanlık ve müslimânlıkdan hangisinin ilâhî kitâblara ve insanlık edeblerine, îcâblarına uygun olduğunu Allah için söylesinler.

11 — İncîlde, (Kim kadınını boşarsa, ona boş kâğıdını versin denilmişdir. Fekat ben size derim ki, her kim zinâdan başka bir sebeble boşarsa, onu zâniye eder. Ve her kim boşanmış kadınla evlenirse, zinâ eder) denilmekdedir. [Matta bâb beş, âyet otuzbir ve otuziki.]

Hıristiyanların islâmiyyetdeki talâk, ya'nî kadın boşamaya yapdıkları i'tirâzları ve bunların cevâblarını **(TALÂK)** bahsinde mufassal olarak anlatacağız. Fekat, bütün hıristiyanlara burada birkaç, süâl tevcîh edeceğiz:

a) Madem ki, dahâ önce zikr etdiğimiz Matta İncîlinin beşinci bâbının yirmisekizinci âyetine göre, şehvet nazarı ile bakmak aynen zinâ etmek olduğu, Îsâ aleyhisselâm tarafından bildirilmişdir. Zinâ sebebi olunca kadını boşamak ise, yine Mattanın beşinci bâbının otuzikinci âyetine göre lâzım olmakdadır. Şimdi hıristiyanlar arasında yabancı kadın ve erkeğin birbiri ile görüşmemesi gibi bir şey olmadığından, her hıristiyan kadının, istediği genç erkekle ve her hıristiyan erkeğin de, istediği kadınla açıkca veyâ gizlice görüşmesi âdet olduğu hâlde, hıristiyanlar zinâ günâhından acabâ nasıl kurtulabilmekdedirler?

b) Avrupa târîhlerinde yazıldığına göre, Avrupada birçok hükümdârın hanımlarında zinâ fi'li bulunmadığı hâlde, hükümdârlar hanımlarını boşamışlar [ve pek çok kadın ile evlenmişlerdir.]. Papalık makâmının hudûdsuz yetkilerine sâhib bulunan papazlar, hükümdârların o kadınları boşamasına nasıl müsâade etmişlerdir?

c) Bugün Avrupa kanûnlarında talâk [boşanma] bahsi yazılı ve mer'iyyetde olup, zinâdan başka, aşırı, şiddetli geçimsizlik ve gadab, hattâ kadın ve erkeğin rızâları ile boşanmayı îcâb etdiren sebebler olduğu hâlde, birbirlerinden boşanamamakdadırlar. Eğer zevc, yeni sevdiği kadını evinde bulundursa, zevcin zevcesini boşayabilme salâhiyyeti ve zevc ve zevcenin rızâları ile olan ayrılıkda dahî, zevc ve zevce üç sene geçdikden sonra, bir başka kimse ile evlenebilirler. Zinâ töhmeti ile olan ayrılıkda ise, en az on ay geçdikden sonra bir başkası ile evlenebilmesi mümkindir. Bunlar Avrupa kanûnlarının ba'zı hükmleridir. Öyle ise, burada (İncîlin zinâ edeni hemen at, ayrıl) sözü nerede kalmışdır?

12 — İncîlde, (Sizden öncekilere, yalan yere yemîn etmeyin ve

andlarınızı [yemînlerinizi] Rabbe ödeyeceksiniz denildiğini işitdiniz. Fekat ben size derim ki, hiç yemîn etmeyiniz. Ne gök üzerine, çünki o, Allahın tahtıdır. Ne yer üzerine, çünki o, Allahın ayaklarının basamağıdır. Ne Kudüs üzerine, çünki o, büyük meleğin şehridir. Ve (başın üzerine) diyerek yemîn etmeyeceksin. Çünki sen, saçın bir kılını ak veyâ kara yapmağa kâdir değilsin. Ancak sözünüz evet evet, hayır hayır olsun. Zîrâ bunlardan çok olan şerdendir) denilmekdedir. [Matta bâb beş, âyet otuzüç ve devâmı.]

Matta İncîlinin bu âyetlerinden anlaşılan, aslâ yemîn etmemek, kat'î bir emrdir. Hâlbuki, cem'iyyet içinde muâmelât sebeblerinin en büyüklerinden olan böyle bir emniyyet vesîlesinin, büsbütün yok edilmesi akla ve hikmete uygun bir şey olamıyacağından, bunun da, İncîlde yapılan tahrîflerden biri olduğu zan olunur. Mûsâ aleyhisselâmın dîninde olduğu gibi, islâmiyyetde de, yemîn vardır. İslâmiyyetde yemîn üç dürlüdür:

a) **Yemîn-i Gamûs:** Geçmişdeki birşey için, bilerek yalan yere yemîn etmekdir. Büyük günâhlardandır. Böyle yemînlere keffâret lâzım olmaz. [Hemen pişmân olup, tevbe ve istiğfâr etmelidir.]

b) **Yemîn-i Lağv:** Boş yere bir işi yapdığı zannı ile, yanlış yemîn etmekdir. Dahâ sonra yapmadığı ortaya çıkınca, hiç hükmüne girer. [Ya'nî günâh da olmaz, keffâret de îcâb etmez.]

c) **Yemîn-i Mün'akıde:** İlerde yapacağım veyâ yapmıyacağım diye yemîn etmekdir. Bir kimse yarın şu işi yapacağım diye va'dde bulunup **(VALLAHİ)** diyerek yemîn etse, dahâ sonra sebât etmeyip, o işi yapmasa **(Hânis)** ya'nî yalancı olup, keffâret vermesi lâzım olur. Bu kısm yemîne keffâret verilmesi husûsunda Kur'ân-ı kerîmde açık beyânlar vardır. Mâide sûresinin seksendokuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ sizi yemîn-i lağv ile muâheze etmez** [cezâlandırmaz]. **Fekat akd etdiğiniz** [mün'akid] **yemînlerde muâheze eder. Onun keffâreti, çoluk çocuğunuza yidirdiğinizin orta hâli ile on fakîri doyurmakdır veyâ çoluk çocuğunuza giydirdiğinizin orta hâliyle birer elbiseyi, on fakîre giydirmekdir veyâ bir köle âzâd etmekdir. Bu üçünden birini yapmaya gücü yetmiyenin, üç gün müte'âkıben** [peşpeşe] **oruc tutmasıdır. İşte bunlar sizlerin yemînlerinize keffâretdir. Lisânlarınızı** [yalan yere yemîn etmekden veyâ] **yemîninizi bozmakdan hıfz ediniz)** buyurulmuşdur. Allahü teâlânın isminden başka, yer, gök ve başın için ve evlâdın için diyerek, yemîn etmek ise, çeşidli hadîs-i şerîfler ile men' edildiğinden, şer'an câiz değildir.

13 — Matta İncîlinde yazıldığına göre, Îsâ aleyhisselâm Tevrâtda olan kısâs âyetini nakl etdikden sonra, beşinci bâbının otuzdokuz ve devâmındaki âyetlerde, (Fekat ben size derim ki;

kötülüğe karşı koymayın ve sağ yanağınıza kim vurursa, ona sol yanağınızı da çevirin. Eğer birisi gömleğini almak isterse, ona kaputunu, abanı da ver. Ve kim seni bir mil gitmeğe zorlarsa, onunla iki mil git. Senden dileyene, isteyene ver. Düşmanlarınızı sevin ve size beddüâ edenlere hayr düâ edin. Herkese selâm verin) denilmekde ve başkalarına kötülük yapan, zulm eden kimselerin afv edilmesi bildirilmekdedir. Kısâs, ya'nî suçluyu cezâlandırmak temâmen inkâr olunmakdadır.

Kısâs mes'elesi, ilâhî kitâblarda meşrû' olduğu gibi, Kur'ân-ı kerîmde de, emr edilmişdir. Mâide sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen: **(Can, can için, göz göz için, burun burun için, kulak kulak için, diş diş için ve yaralamak için kısâs vardır)** buyurulmuşdur. Bekara sûresinin yüzyetmişdokuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey akl sâhibleri! Sizin için kısâsda hayât** [ve sıhhat] **vardır)** buyurulmuşdur. Fekat öldürülen kimsenin vârislerinin ve yaralanan veyâ bir a'zâsı kesilen kimsenin, kısâs yapılmasını istemeyip, afv etmelerinin efdal ve pek hayrlı olması hakkında âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler vârid olmuşdur. Ancak, İncîlin kısâsı temâmen afv etmesi, tahrîf edildiğine, kuvvetli bir delîldir. Çünki, her dinde ve her kanûnda kısâs vardı. Hattâ, hıristiyan memleketlerinde dahî kısâs yapıldı. Eğer hıristiyanlar, bu İncîlin sıhhatini, doğruluğunu kabûl etmiş olsalardı, kısâs yapmazlardı.

(Bir yanağına vurana diğer yanağını da çevir. Gömleğini isteyene kaputunu da ver. Her gidelim diyen ile berâber git) emrleri de aynen kısâs mes'elesi gibi tahrîfâtdan olmalıdırlar. Çünki, böyle bir şerî'at ile dünyâda hiç bir kavm, hiç bir cem'iyyet hayâtiyyetini, varlığını devâm etdiremez. Bunun en açık delîli de, Avrupalıların, hıristiyanlığın bu esâslarına hiç i'tibâr etmemeleridir.

[Avrupada maddî refâh, ilm ve teknik, hep hıristiyanlığı terk etmek sebebi ile zuhûr etmişdir. Bu terakkîlerin sebebi, Avrupadaki reformlar olmuşdur. Bu reformları yapanlar, Endülüsde ya'nî İspanyada islâm medreselerinde ilm tahsîl eden Avrupalılardır. Bunlar her dürlü terakkîye mâni' olan hıristiyanlığa karşı cebhe almışlar, hıristiyanlığın terakkîye mâni' olduğunu akl ve ilm ile isbât etmişlerdir. Hıristiyanlığı red eden, terakkîye mâni' olduğunu isbât eden kitâblar yazmışlardır. İslâmiyyeti bilmeyen ba'zı câhiller, Avrupalıların yazdığı bu kitâbları okuyup, islâmiyyeti de böyle sanmışlar. Her dürlü ilerlemeği, terakkîyi, ilmi emr eden islâmiyyetde de, reform yapmak fikrine kapılmışlardır. Kendileri islâmiyyetin ışıklı yolundan sapmış, başkalarını da sapdırmışlardır. Böylece, câhilliklerini ve ahmaklıklarını ortaya koymuşlardır. Dahâ önce bildirdiğimiz gibi, müslimânlar islâmiyye-

te yapışıp, bağlandığı müddetce, hıristiyanlar ise, hıristiyanlığı terk edip, uzaklaşdığı müddetce, terakkî etmişlerdir.]

14 — Matta İncîlinde, (Her neye sâhib isen satıp sadaka ver) diye emr eder. [Matta bâb ondokuz, âyet yirmibir.]

Kur'ân-ı kerîm ise, sadaka ve ihsânda bulunmayı teşvîk eder. [Bütün malını sadaka ver diye, emr etmez. Bütün malını sadaka verip, başkalarına muhtaç ve zelîl olmakdan men' eder.] Nitekim, İsrâ sûresinin yirmialtıncı âyetinde meâlen: **(Akrabâya hakkını ver** [ki, o hak, hâllerine göre sıla-i rahm yapmak, muhtâc ve âciz olanlara nafaka vermek ve güzel geçinmekdir]. **Hâllerine göre fakîrlere ve yolculara** [zekât ve ta'âm] **haklarını ver. İsrâf edip, malını lüzûmsuz yere dağıtma)** ve yirmidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Elini boynuna bağlama** [ya'nî cimrilik etme] **ve elini temâmen açma** [ya'nî isrâf etme] **ki, kötülenirsin ve başkalarına muhtâc olursun)** buyurulmuşdur.

[Kur'ân-ı kerîm, sadaka vermenin, birçok günâha keffâret olacağını, afv edilmelerine sebeb olacağını bildirmekdedir.]

15 — Matta İncîlinin altıncı bâbının üçüncü ve dördüncü âyetlerinde, (Fekat sadaka verdiğin zemân, sol elin, sağ elinin ne yapdığını bilmesin! Gizli şeyleri gören Baban, sana ödeyecekdir) demekdedir.

Riyâdan sakınmak için, sadakanın gizli verilmesi uygun ise de, başkalarını teşvîk için, riyâ maksadı olmaksızın âşikâre, açıkca vermekde de bir beis yokdur. Bundan dolayı Kur'ân-ı kerîmde sadakanın âşikâre, açıkca verilmesi de nehy olunmamışdır. Fekat, gizli vermenin dahâ efdâl olduğu da âyet-i kerîmede bildirilmekdedir. Bekara sûresinin ikiyüz yetmişbirinci âyetinde meâlen: **(Sadakaları âşikâre verirseniz ne güzeldir. Eğer gizlerseniz ve onları** [sadakaları] **fakîrlere verirseniz bu sizin hakkınızda dahâ hayrlıdır ve günâhlarınıza keffâretdir. Allahü teâlâ sizin yapdıklarınızdan haberdârdır)** buyurulmuşdur. [Bu âyet-i kerîmede açıkca verilmesi bildirilen sadaka, farz olan zekâtdır. Farz olan zekâtı açıkca vermek riyâ olmaz, dahâ sevâb olur. Tetavvu' [nâfile] olan sadakayı ise gizlice vermek efdaldir. Gizli verilen nâfile sadakanın, açıkdan verilen nâfile sadakadan yetmiş kat dahâ sevâb olduğu hadîs-i şerîf ile bildirilmişdir.] Allahü teâlânın râzı olduğu yolda verilen maldan hâsıl olacak ecr ve mükâfât hakkında, Bekara sûresinin ikiyüzaltmışbirinci âyetinde meâlen: **(Mallarını Allah yolunda infâk edenlerin, harcıyanların hâli, bir tohum dânesine benzer ki, ekildiğinde yedi başak bitirip, her bir başakda da yüz dâne tohum bulunur)** buyurulmuşdur.

Sadakanın, kişinin en sevdiği maldan olması lâzımdır. Bu husûsda, Âl-i İmrân sûresinin doksanikinci âyetinde meâlen, **(Sevdiğiniz şeylerden infâk etmedikce hayra, iyiliğe** [Cennete] **nâil olamazsınız, kavuşamazsınız)** buyurulmuşdur.

Bekara sûresinin ikiyüz yetmişüç ve ikiyüz yetmişdördüncü âyetlerinde meâlen: **(Sizin sadakalarınız, fî-sebîlillah cihâd eden, ilm tahsîl eden ve ibâdet gibi hayrlı bir işle meşgûl olan ve yeryüzünde ticâret ve san'at gibi bir işle meşgûl olmaya müsâid** [elverişli] **vaktleri olmayan fakîrler içindir. Onlar, dilenmekden çekindikleri için, câhiller onları zengin zan ederler. Ey Resûlüm, sen onları sîmâlarından tanırsın. Onlar iffetlerinden dolayı insanları râhatsız edip sadaka istemezler. Malınızdan, bunlara infâk ederseniz, muhakkak Allahü teâlâ verdiğinizi ve niçin verdiğinizi bilir. Şu kimseler ki, gece ve gündüz gizli ve âşikâr mallarını infâk ederler. Onların ecrleri, Rablerinin indinde** [Na'îm Cennetleri]**dir. Onlara korku ve hüzn yokdur)** buyurulmuşdur. [Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" bin altın âşikâre, bin altın gizli, bin altın gece, bin altın gündüz sadaka verdi. Bunun üzerine bu âyet-i kerîmenin nâzil olduğu bildirilmişdir.]

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Yedi kısm kimse vardır ki, Allahü teâlânın ihsân etdiği gölgeden başka gölge bulunmadığı kıyâmet gününde, Allahü teâlâ onları Arşın gölgesinde gölgelendirir. Onlardan birisi, sadaka verdiği zemân sağ elinin verdiğini, sol eli dahî bilmeyen kimsedir.)** Bu hadîs-i şerîfden sadakayı âşikâre, açıkca vermenin temâmen nehy edildiği anlaşılmamalıdır. Ba'zı yerler vardır ki, hâlis niyyet ile, kendini riyâdan koruyarak ve başkalarını teşvîk için hayrın, iyilik ve sadakanın, âşikâre olması dahâ efdâldir. Hadîs-i şerîfde, **(Bir hayrın yapılmasına yol gösteren onu yapan gibidir)** buyurulmuşdur. Bu hadîs-i şerîfe göre, sadakayı âşikâre vermek, iyiliği açıkca yapmak iki kat sevâb olur. Birisi, vermiş olduğu sadaka sevâbı, ikincisi ise, başkalarını teşvîk etmek sevâbıdır. Böyle, hâlis niyyet ile, iyilik ve sadakayı izhâr, aklen ve şer'an gizlemekden elbette dahâ güzeldir. Bugün mevcûd olan İncîllerde, sadakayı gizli vermek açıkca emr ediliyor ise de, hıristiyanların çoğu, burada da, İncîle uymamakda, sadakayı âşikâre vermekdedir. Hattâ nefslerini kırmak için hayr sever ba'zı kimseler ve ba'zı süslenmiş madamların, sadaka toplamak için arabaları ile sokaklarda dolaşmaları, Avrupanın eski modalarındandır.

16 — Matta İncîlinin altıncı bâbında düâ ederken riyâ yapmamak lâzım olduğu yazılıdır. [Âyet beş ve devâmı.]

[Riyâ, birşeyi olduğunun tersine göstermekdir. Kısaca, göste-

riş demekdir. Kalb hastalıklarındandır. Kötü bir huydur. Âhiret amellerini yaparak, âhiret yolunda olduğunu göstererek, dünyâ arzûlarına kavuşmak demekdir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde ve Resûlullah efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" hadîs-i şerîflerinde, islâm âlimleri de kitâblarında, riyânın kötülüğünü bildirmişlerdir.]

Mâ'ûn sûresinin dört, beş ve altıncı âyetlerinde meâlen: **(Gaflet ile, ehemmiyyet vermeden nemâz kılan ve nemâzlarını halk yanında, nifâk ve riyâ ile kılıp, tenhâda terk edenler için şiddetli azâb vardır)** buyurulmuşdur. Kehf sûresinin yüzonuncu âyetinde meâlen: **(Kim Rabbine kavuşmayı arzû ederse, amel-i sâlih işlesin ve Rabbine yapdığı ibâdetde, Ona hiç kimseyi ortak koşmasın)** buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmeye göre, riyâ ile, ya'nî gösteriş için ibâdet etmek, şirk hükmündedir. Çünki, riyâ, gösteriş yapan, ibâdetinde, ma'bûda bir başkasını ortak koşmakdadır. Bu ma'nâyı te'yîd ederek, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâma, **(Sizin için en çok korkduğum şey, şirk-i asgara** [küçük şirke]**, yakalanmanızdır)** buyurdu. Eshâb-ı kirâm: Yâ Resûlallah! Küçük şirk nedir? diye sordular. **(Riyâdır)** buyurdu.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Dünyâda riyâ ile ibâdet edene, kıyâmet günü, ey kötü insân! Bugün sana sevâb yokdur. Dünyâda kimler için ibâdet etdin ise, karşılıklarını onlardan iste, denir)** buyurdu. Riyânın zıddı, ihlâsdır. İhlâs, dünyâ fâidelerini düşünmeyip, ibâdetlerini yalnız Allah rızâsı için yapmakdır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Allahü teâlâ buyuruyor ki, benim şerîkim yokdur. Başkasını bana şerîk eden, sevâblarını** [va'd etdiğim karşılıklarını] **ondan istesin. İbâdetlerinizi ihlâs ile yapınız! Allahü teâlâ, ihlâs ile yapılan amelleri** [işleri] **kabûl eder.)** Muâz bin Cebeli "radıyallahü anh" Yemene vâlî olarak gönderirken, **(İbâdetlerini ihlâs ile yap! İhlâs ile yapılan az amel kıyâmet günü sana yetişir)** buyurdu. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(İbâdetlerini ihlâs ile yapanlara müjdeler olsun. Bunlar hidâyet yıldızlarıdır. Fitnelerin karanlıklarını yok ederler)** buyurdu.]

17 — Matta İncîlinde, (Düâ ederken, putperestlerin yapdığı gibi, lüzûmsuz yere tekrârlar yapmayın. Zîrâ onlar, çok söyledikleri için, kabûl edileceğini zan ederler. Siz Ondan istemeden önce o, ihtiyâçlarınızı bilir. Siz şöyle düâ edin: Ey göklerde olan Babamız, ismin mukaddes olsun. Melekûtün gelsin. Gökde olduğu gibi, yerde de senin irâden olsun. Her günkü ekmeğimizi bize bugün de ver ve biz suçlu olanları bağışladığımız gibi, bizim suçlarımızı (borçlarımızı) bağışla. Bizi iğvâya götürme. Bizi şerîrden kurtar. Melekût ve kudret ve izzet, ebediyyen senindir. Âmîn) de-

nilmekdedir. [Matta bâb altı, âyet yedi ve devâmı.]

[Burada, (gökde olduğu gibi yerde de senin irâden olsun) denilerek, Allahü teâlâya âcizlik isnâd ediliyor. (Biz suçluları bağışladığımız gibi, bizim suçlarımızı da sen bağışla) denilerek, hâşâ Allahü teâlâ minnet altında bırakılmışdır. Biz yapdığımız gibi sen de yapmağa, hâşâ mecbûrsun denilmekdedir. Yine burada sâdece ekmek istenmekdedir. Hâlbuki, Allahü teâlâdan bütün ni'metleri istenmeliydi.]

İncîlde bundan başka bir düâ yokdur. Bunun için hıristiyanlar, hergün bu düâyı okumakla me'mûrdurlar. Müslimânların her günkü düâsı, Fâtiha-i şerîfedir ki, beş vakt nemâzın, her rek'atinde okunur. Böylece, hergün en az, kırk kerre okunur. Fâtiha-i şerîfe sûresinin meâl-i şerîfi şudur:

(Bismillâhirrahmânirrahîm: Rahmân ve rahîm olan Allahü teâlânın ism-i şerîfini okuyarak başlıyorum. Hamd ve senânın en üstünü, bütün âlemleri yaratan, [bir nizâm üzere birbirine bağlayan] **Allahü teâlâya mahsûsdur. Allahü teâlâ, dünyâda ve âhıretde kullarına çok merhamet edicidir. Kıyâmet gününün mâliki** [ve hâkimi] **yalnız Odur. Biz, ancak sana ibâdet ederiz** [Senden başka ibâdete lâyık ve müstehak olan hiçbir şey yokdur.] **Ve ancak senden yardım isteriz. Bizi** [İ'tikâdımızda, fi'llerimizde ve sözlerimizde ve ahlâkımızda ifrât ve tefrît arasında orta yol olan] **doğru yolda bulundur.** [Dîn-i islâm ve sünnet-i enâm "aleyhissalatü vesselâm" olan sırât-ı müstakîmde bizi sâbit eyle.] **Bizi kendilerine** [fadl ve ihsânın ile] **ni'met verdiğin kimselerin** [Peygamberlerin, Velîlerin ve Sıddîklerin] **yolunda bulundur.** [Hakkı kabûl etmeyip] **senin gadabına uğrayanların ve sapıkların yolunda bulundurma!** [Yâ Rabbî. **Âmîn:** Kabûl buyur Allahım!]) Bundan başka, Kur'ân-ı kerîmde yüzlerce düâ vardır ki, her biri ve ma'nâları tefsîr kitâblarında uzun yazılıdır.

18 — Matta İncîlinde, (Düâ etdiğin zemân, iç odana gir ve kapıyı kapayarak gizli olan Babana düâ et! Gizlide gören Baban, sana âşikâre ödeyecekdir. Semâvâtda olan Babanız, kendisinden isteyenlere, pek çok ihsânlar verecekdir) denilmekdedir. [6-6]

Kur'ân-ı kerîmde, Allahü teâlâya düâ edenlere verilecek ecrleri [karşılıkları] ve düâ etmek lâzım olduğunu ve yapılan düâların kabûl edileceğini bildiren pek çok âyet-i kerîmeler vardır. Mü'min sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Bana düâ ediniz, size icâbet edeyim** [kabûl ederim]) buyurulmuşdur. Bekara sûresinin yüzseksenaltıncı âyetinde meâlen: ([Ey Resûlüm], **Kullarım sana benden sorarlarsa, Ben** [ilm ve icâbetle] **yakınım. Bana düâ etdikleri zemân düâlarına icâbet ederim** [kabûl ederim]. **Benden**

icâbet istesinler ve bana îmân etsinler) buyurulmuşdur.

19 — Matta İncîlinde, (Eğer siz insanların suçlarını bağışlar iseniz, gökde Babanız da sizi bağışlar. Fekat siz insanların suçlarını bağışlamazsanız, Babanız da, sizin suçlarınızı bağışlamaz) denilmekdedir. [Matta bâb altı, âyet ondört-onbeş.]

Kur'ân-ı kerîmde, Nûr sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: ([Kusûrları] **afv etsinler, intikâmdan vazgeçsinler. Dikkat ediniz! Allahü teâlânın sizi magfiret etmesini sevmezmisiniz? Allahü teâlâ magfiret ve rahmet edicidir)** buyurulmuşdur. Âl-i imrân sûresinin yüzotuzdördüncü âyetinde meâlen: ([Takvâ sâhibleri] **o kimselerdir ki, bollukda ve darlıkda, çoklukda ve azlıkda** [sadaka verirler ve] **infâk ederler. Gadablarını yok ederler,** [ya'nî dargınlık yapmağa kâdir iken, sabr ve terk ederler ve insanlardan cezâya müstehak olanların] **kusûrlarını afv ederler, Allahü teâlâ ihsân edenleri sever)** buyurulmuşdur. [Müslimânlar hep bu âyet-i kerîmeler ile amel etmişlerdir. Buna bir misâl yazalım. Resûlullahın mubârek torunu Hüseyn bin Alî "radıyallahü anh" misâfirleri ile sofrada oturmuşlardı. Kölesi bir kab sıcak yemek ile gelirken ayağı yere takılıp, elindeki yemeği Hüseynin "radıyallahü anh", mubârek başına dökdü. Kölesini terbiye için yüzüne sert bakınca, kölesi, bu âyet-i kerîmenin **(Gadab etmezler)** kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyn "radıyallahü anh", gadabımı terk etdim, buyurdu. Bunun üzerine köle, **(İnsanlardan kusûrlu olanları afv ederler)** kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyn "radıyallahü anh" afv etdim buyurdu. Bunun üzerine köle, **(Allahü teâlâ ihsân edenleri sever)** kısmını okudu. İmâm-ı Hüseyn "radıyallahü anh", seni kölelikden azâd etdim, istediğin yere gidebilirsin, buyurdu.] Beled sûresinin onyedinci ve onsekizinci âyetlerinde meâlen: **(Bundan sonra mü'minlerden olup, birbirlerine sabr ve merhamet tavsiye ederler. İşte bunlar, eshâb-ı yemîndendirler, ya'nî Cennet ehlindendirler)** buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" **(Başkalarına merhamet etmiyene, merhamet olunmaz)** buyurmuşdur.

20 — Matta İncîlinde, (Oruc tutduğunuz zemân, ikiyüzlüler gibi surat asmayın. Zîrâ onlar oruc tutduklarını insanlar görsünler diye suratlarını asarlar. Doğrusu size derim ki, onlar mükâfâtlarını almışlardır. Fekat sen oruc tutduğun zemân başına yağ sürüp, yüzünü yıka. Tâ ki, insanlara değil, gizlide olan Babana oruc tutduğunu gösteresin) denilmekdedir. [Matta bâb altı, âyet onaltı, onyedi ve onsekiz.]

Îsâ aleyhisselâm sâdece Allah rızâsı için oruc tutulmasını emr etmiş ve riyâdan nehy buyurmuşdur. İslâmiyyetde riyânın kötülüğü ve riyâdan sakındırmak için vârid olan âyet-i kerîme ve ha-

dîs-i şerîflerden ba'zılarını yukarıda bildirdiğimizden, burada tekrar etmemize lüzûm yokdur. Dikkat edilecek husûs şudur ki, İncîlin bu âyetlerinde, oruc tutmak, açıkca emr edildiği hâlde, Îsâ aleyhisselâmdan çok sene sonra, onun yüzünü görmeyen ve onun eshâbına nice ihânetler yapdığını hıristiyanların dahî i'tirâf etdikleri Pavlos, sonradan İncîldeki diğer ahkâmı değişdirdiği gibi, bu orucu da değişdirmişdir.

21 — Matta İncîlinde, (Mal toplayıp, kalbinizi bağlamayın. Ne yiyeceğiz, ne giyeceğiz diye keder [kaygı] çekmeyin. Hakka tevekkül ve i'timâd ediniz) denilmekdedir. Ve kuşların yaşayışları ve kır zambaklarının tabîî kisveleri gibi ba'zı misâller verilmekdedir. [Matta bâb altı, âyet yirmibeş ve devâmı.]

Kur'ân-ı kerîmde dünyâya rağbet etmemek husûsunda vârid olan, ba'zı âyet-i kerîmeleri ve Peygamberimizin hadîs-i şerîflerini yukarıda zikr etmişdik. Tevekkül ile ilgili âyet-i kerîmeler de pek çokdur. Burada bir kaçını zikr etmekle iktifâ edelim.

Talâk sûresinin ikinci ve üçüncü âyetlerinde meâlen: **(Kim ki, Allahü teâlâdan korkarsa, Allahü teâlâ ona** [darlıkdan genişliğe] **bir çıkış yolu ihsân eder ve ona ummadığı yerden rızk verir. Her kim, Allahü teâlâya tevekkül ederse, Allahü teâlâ ona kâfîdir)** buyurulmuşdur.

[Tevekkül ile ilgili âyet-i kerîmelerin tefsîrlerinin temâmı bir araya getirilse, İncîlin temâmından çok olur. Mâide sûresinin yirmiüçüncü âyetinde meâlen: **(Eğer îmânınız varsa, Allahü teâlâya tevekkül ediniz)** buyurulmuşdur. Âl-i imrân sûresinin yüzellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, tevekkül edenleri sever)** buyurulmuşdur. İbrâhîm sûresinin onbirinci âyetinde meâlen: **(Tevekkül ediciler yalnız Allahü teâlâya tevekkül etmelidir)** buyurulmuşdur.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Ümmetimden bir kısmını, bana gösterdiler. Dağları, sahrâları doldurmuşlardı. Böyle çok olduklarına şaşdım ve sevindim. Sevindin mi dediler, evet dedim. Bunlardan ancak yetmişbin adedi hesâbsız Cennete girer dediler. Bunlar hangileridir diye sordum. İşlerine sihr, büyü, dağlamak ve fal karışdırmayanlar ve Allahü teâlâdan başkasına, tevekkül ve i'timâd etmeyenlerdir buyuruldu.)** Dinliyenler arasında Ukâşe "radıyallahü anh", ayağa kalkıp, (Yâ Resûlallah! Düâ buyur da, onlardan olayım) deyince, **(Yâ Rabbî! Bunu onlardan eyle!)** buyurdu. Başka biri dahâ ayağa kalkıp, aynı düâyı isteyince, **(Ukâşe senden çabuk davrandı)** buyurdu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâya tam tevekkül etseydiniz,**

kuşların rızkını verdiği gibi, size de gönderirdi. Kuşlar, sabâh mi'deleri boş, aç gider. Akşam mi'deleri dolmuş, doymuş olarak döner) buyurdu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, Allahü teâlâya sığınırsa, Allahü teâlâ, onun her işine yetişir. Hiç ummadığı yerden, ona rızk verir. Her kim, dünyâya güvenirse, onu dünyâda bırakır)** buyurdu.

İslâmiyyetde tevekkül, çalışmayıp her şeyi Allahü teâlâdan beklemek değildir. Allahü teâlânın âdeti şöyledir ki, herşeyi bir sebeb ile yaratmakdadır. Sebebleri O yaratdığı gibi, onların te'sîr ederek, işin meydâna gelmesini de, O yaratmakdadır. İslâmiyyet, herşeyin sebebini araşdırmamızı ve bu sebebe yapışmamızı emr etmekdedir. Her şeyin ma'lûm olan, meşhûr olan, sebebine yapışmamız ve bu sebebin te'sîrini halk etmesi için, Allahü teâlâya düâ etmemiz, yalvarmamız lâzımdır. Sebebe yapışmadan işin yapılmasını Allahdan beklemek, Allahü teâlâya karşı gelmek, Onun âdetini bozmağa kalkışmak olur. Tevekkülün ma'nâsı ve çeşidleri hakkında **(Tam İlmihâl SE'ÂDET-İ EBEDİYYE)** kitâbında geniş ma'lûmât vardır.]

22 — Matta İncîlinde, (Niçin kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de, kendi gözündeki merteği görmezsin) demekdedir. [Matta bâb yedi, âyet üç.]

Kur'ân-ı kerîmde Hucurât sûresinin onikinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, zannın çoğundan sakınınız. Çünki zannın ba'zısı günâhdır.** [Müslimânların ayblarını] **araşdırmayınız ve birbirinizi gıybet etmeyiniz** [ya'nî, bir kimsenin arkasından, onu zem etmeyiniz]. **Sizden biriniz ölü kardeşinizin etini yimeği sever mi?** [Bu teklîf olunsa] **ikrâh edersiniz** [tiksinirsiniz]. **Allahü teâlâdan korkunuz. Muhakkak ki, Allahü teâlâ tevbe edenlerin, tevbesini kabûl eder ve çok merhametlidir)** buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Kim insanların ayblarını, kusûrlarını örterse, Allahü teâlâ da, onun ayblarını, kusûrlarını örter)** buyurmuşdur. Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Kendi nefslerinizin ayblarını araşdırınız, başkalarının ayblarını araşdırmayınız)** buyurmuşdur.

[Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Gîbet zinâdan dahâ büyük günâhdır)** buyurmuşdur. İslâmiyyetde gîbet şiddet ile yasak edilmişdir. Ateşin odunu yakıp yok etdiği gibi, gîbet de hasenâtı [iyilikleri] yok eder. Hadîs-i şerîfde, **(Kıyâmet günü, bir kimsenin sevâb defteri açılır. Yâ Rabbî! Dünyâda iken şu ibâdetleri yapmışdım. Sahîfede bunlar yazılı değil, der. Onlar defterinden silindi, gîbet etdiklerinin defterlerine yazıldı denir)** ve **(Kıyâmet günü bir kimsenin hasenât defteri açılır. Yapmamış olduğu ibâdetleri orada görür. Bunlar, seni gîbet edenlerin sevâblarıdır, denir)** buyuruldu. Gîbetden men' eden ve gîbete mâni' olmağı bildiren pek çok hadîs-i şerîfler vardır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Din kardeşine,**

onun haberi olmadan yardım eden kimseye, Allahü teâlâ dünyâda ve âhiretde yardım eder) ve **(Yanında, din kardeşi gîbet edilince, gücü yetdiği hâlde, ona yardım etmiyen kimsenin günâhı, dünyâda ve âhiretde kendisine yetişir)** buyurdu.]

23 — Matta İncîlinde, (Dar kapıdan girin, zîrâ helâke götüren kapı geniş ve yol enlidir. Ve ondan girenler çokdur. Fekat hayâta götüren kapı dar ve yol ensizdir. Onu bulanlar ise azdır) denilmekdedir. [Matta bâb yedi, âyet onüç ve ondört.]

Kur'ân-ı kerîmde, Âl-i imrân sûresinin ondördüncü âyetinde meâlen: **(Nefsin arzûlarına muhabbet, insanlara güzel gösterildi)** buyurulmuşdur. Güzel olan şeye rağbet etmek tabîî olması hasebiyle bu geniş bir yoldur. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Cennet nefsin istemediği şeylerle, Cehennem ise, nefsin arzûları, şehvetleri ile ihâta olundu)** buyurmuşdur. Hâsılı, Cennet yolu dar ve meşakkatli, Cehennem yolu, geniş ve zînetlidir.

24 — Matta İncîlinde Îsâ aleyhisselâmın (Bana: Yâ Rab, yâ Rab diyen her adam göklerin melekûtuna giremez. Ancak göklerde olan babamın murâdını yapan girer. O gün çok kimseler bana: Yâ Rab, yâ Rab, biz senin ismin ile peygamberlik etmedik mi? Ve senin ismin ile cinleri çıkarmadık mı? Ve senin ismin ile çok mu'cizeler yapmadık mı? diyecekler. Ve o zemân ben onlara: Ben sizi hiç tanımadım, benim yanımdan gidin. Ey zulm ediciler! diyeceğim) dediği yazılıdır. [Matta bâb yedi, âyet yirmibir ve devâmı.]

Burada zikr edilen melekût protestan papazların anladığı gibi, kilise idâresi olmayıp, bil'aks kıyâmet günü görülecek **(Mahkeme-i Kübrâ)** ve o esnâda zuhûr edecek olan, Allahü teâlânın adâlet ve intikâmıdır. İncîlin bu âyetleri gibi Kur'ân-ı kerîmde pek çok âyet-i kerîmeler vardır. Bekara sûresinin ikiyüzellibeşinci âyetinde meâlen: **(Göklerde ve yerde olanların hepsi, Allahü teâlânın mülküdür. Allahü teâlânın izni olmadıkca, mahşerde şefâ'at edip başkasını kim kurtarabilir?)** buyurulmuşdur. [Zümer sûresinin kırkdördüncü âyeti, **(Onlara söyle ki, Allahü teâlânın izni olmadan hiç kimse şefâ'at edemez)** diye tefsîr olunmuşdur. Müddessir sûresinin kırksekizinci âyet-i kerîmesi, **(Şefâ'at etmelerine izn verilenler kâfirlere şefâ'at ederlerse, şefâ'atleri onlara fâide vermez)** demekdir.] Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mubârek kızı seyyidet-ün-nisâ Fâtımaya "radıyallahü anhâ", **(Kıyâmet günü, Allahü teâlânın izni olmadıkca benden dahî sana bir fâide olmaz)** buyurdu. [Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kıyâmet günü şefâ'at-ı uzmânın sâhibidir. İnsanlar mahşer yerinde sıra ile Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ ve en son Îsâya "aleyhimüsselâm" şefâ'at etmeleri için gelecekler. Îsâ aleyhisse-

lâm da, hıristiyanların kendisini Allahü teâlâya ortak koşduklarını, onun için Allahü teâlâdan utandığını bildirerek, hâtem-ül-enbiyâ [Peygamberlerin sonuncusu] olan Muhammed aleyhisselâma gönderecek ve Resûlullah, âlemlere rahmet olduğu için, bütün insanlara, mahşer azâbının kaldırılması için şefâ'at edecek ve bu şefâ'ati de kabûl olunacak, mahşer azâbı hepsinden kaldırılacakdır.

Hadîs-i şerîflerde: **(Kıyâmet günü, en önce ben şefâ'at edeceğim)** ve **(Kıyâmet günü, mezârdan önce çıkan ben olacağım ve en önce şefâ'at eden ben olacağım)** ve **(Eshâbıma dil uzatanlardan başka, her müslimâna şefâ'at edebilirim)** ve **(Ümmetimden, günâhları çok olanlara şefâ'at edeceğim)** buyurdu. **(Se'âdet-i Ebediyye)**de 475.ci sahîfede şefâ'at uzun bildirilmekdedir.]

Şefâ'at husûsunda, müslimânların i'tikâdı budur. Fekat hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın göğe kaldırılmasından sonra, Babanın sağ tarafına oturtulup, bütün ilâhî kuvvetleri eline aldığı ve kıyâmetde hâkim-i mutlakın hazret-i Îsâ olacağı inancındadırlar. [Matta bâb yirmisekiz, âyet ondokuz. Markos bâb onaltı, âyet ondokuz ve diğer İncîller.] Bu i'tikâdın [inancın] İncîl âyetlerine açıkça mugâyir olduğuna dikkat etmezler. Îsâ aleyhisselâm, İncîlde havârîlere hitâben (Allahü teâlânın emrlerine itâat etmiyenlere benden fâide olmaz. Bana yalvarıp çağıranlara ben imdâd edemem) [Matta bâb yedi, âyet yirmibir ve devâmı.] derken, hıristiyanlar, (Hazret-i Îsâ kendini bizim için fedâ etdi. Biz Cehennemden kurtulduk) şeklinde fâsid bir zanna sâhibdirler.

25 — Yine Îsâ aleyhisselâm, (Kimseden va'za mukabil para almayınız) diye tenbîh etmiş iken, protestan misyonerleri senelik binlerce lira ücret alarak hıristiyanlığı yaymağa çalışdıkları ve diğer hıristiyan fırkalarındaki papazların da belli bir ta'rife üzerinden, her günâhı, belli bir ücret karşılığı afv hattâ ba'zı hıristiyanların kendi mülkü olan arazîlerini, boş arsalarını, günâhlarının afv edilmesine karşılık parça parça papazlara vermeleri ve bu ticâret sebebi ile binlerce papazın, asrlardan beri refâh ve zenginlik içinde yaşamaları, akllara hayret verecek hâllerdendir. Burada şaşılacak husûs şudur ki, fen ve teknikde ve akllılıkda dünyâ milletlerine üstünlük iddiâsında bulunan Avrupalıların üçde biri, hâlâ bu fâsid inanca sâhibdirler.

Kur'ân-ı kerîmde, A'râf sûresinin yüzseksenaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlânın hakîr edip, îmân nasîb etmediği kimseyi doğru yola hidâyet edecek, kavuşduracak kimse yokdur)** buyurulmuşdur.

26 — Matta İncîlinde yazıldığına göre, Îsâ aleyhisselâm şâkirdlerine yapdığı vasiyyet sırasında, (Bir eve girdiğinizde selâm ve-

rin. O kimse ona lâyık ise, selâmınız onun üzerine gelsin. Fekat ona lâyık değilse, selâmınız size dönsün ve kim sizi kabûl etmez ise ve sözlerinizi dinlemez ise, o evden veyâ o şehrden çıkıp, ayaklarınızın tozunu silkin) demekdedir. [Matta bâb on, âyet oniki, onüç, ondört.]

Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde, selâm vermek, kapı çalmak, bir eve girmek âdâbına âid pek çok hükmler vardır. Nûr sûresinin yirmiyedinci ve yirmisekizinci âyetlerinde meâlen: **(Ey îmân edenler. Kendi evinizden başka kimselerin evlerine, o evin sâhibinden izn almadan ve selâm vermeden girmeyin. Bu** [izn ve selâm ile girmeniz] **sizin için dahâ hayrlıdır** [ki, ev sâhibi uygun olmıyan şeyleri terk eder]. **Bunları düşünürseniz, hikmetini anlarsınız. Eğer evlerde bir kimse bulamazsanız veyâ size izn verilmezse içeri girmeyiniz. Eğer** [sizi kabûl etmeyip] **geri dönün derlerse, geri dönünüz. Bu** [edebinizi göstereceğinden] **sizin için dahâ güzeldir. Allahü teâlâ yapdıklarınızın hepsini bilir)** buyurulmuşdur.

27 — Matta İncîlinin onuncu bâbında, insanları Îsevîliğe da'vet için gönderilen şâkirdlerin, dîni teblîg ederken [bildirirken] ezâ ve cefâ görecekleri beyân edilmiş ve bir şehrde cefâ görürlerse, bir başka şehre kaçmaları ve Allahü teâlâdan başka hiç kimseden korkmamaları tavsiye edilmiş ve söyliyenin onlar olmayıp, [hâşâ] Allahü teâlânın rûhu olduğu ve öldürülürlerse, öldürülecek olanın fânî cesed olup, rûha taarruz edemiyecekleri de zikr edilmişdir.

Kur'ân-ı kerîmde Ahzâb sûresinin otuzdokuzuncu âyetinde meâlen: **(O kimseler ki, Allahü teâlânın risâletini** [emrlerini ve yasaklarını] **insanlara teblîg ederler. Ancak Allahü teâlâdan korkarlar ve Allahü teâlâdan başka bir kimseden korkmazlar. Allahü teâlâ, bunların amellerinin hesâbını görmeğe kâfîdir)** buyurulmuşdur. Enfâl sûresinin onyedinci âyetinde meâlen: (Yâ Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"! [Bedr gazâsında kâfirlerin gözüne bir avuç toprağı] **Sen atmadın. Fekat hakîkatde, Allahü teâlâ atdı)** buyurulmuşdur. Meâl-i şerîfi, **(Siz Allah yolunda öldürülenlere, ölüler demeyiniz. Hakîkatde onlar diridirler, fekat siz onları anlamazsınız** [Akl, onların hayâtını anlamakdan âcizdir]) olan, Bekara sûresinin yüzellidördüncü âyet-i kerîmesi, şehîdlerin cesedlerinin ölüp, rûhlarının hayâtda olduklarını bildirmekdedir.

28 — Matta İncîlinin onuncu bâbının kırkıncı âyetinde Îsâ aleyhisselâm şâkirdlerine: (Sizi kabûl eden beni kabûl eder ve beni kabûl eden beni göndereni kabûl eder) demekdedir.

Bu âyetde, Îsâ aleyhisselâm, kendisinin Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olduğunu ve Ona itâat edenin Allahü teâlâya itâat etdiğini tasdîk eder. Bu husûsda Kur'ân-ı kerîmde Resûlullaha "sal-

lallahü teâlâ aleyhi ve sellem” itâatın Allahü teâlâya itâat olduğu bildirilmekdedir. Nisâ sûresinin sekseninci âyetinde meâlen: **(Resûle itâat eden, Allahü teâlâya itâat etmiş olur)** buyurulmuşdur.

29 — Matta İncîlinin onikinci bâbının kırkaltıncı âyeti ve devâmında, (Îsâ halka henüz söylemekde iken, annesi ve kardeşleri onunla söyleşmek isteyerek dışarda durdular. Ve biri Îsâya dedi ki, işte, annen ve kardeşlerin seninle söyleşmek için dışarda duruyorlar. Îsâ cevâb verip, kendisine söyleyene dedi ki, benim anam kimdir? ve kardeşlerim kimlerdir? Ve elini şâkirdlerine doğru uzatıp: İşte benim anam ve kardeşlerim. Çünki, her kim semâvâtda olan pederimin irâdesine uygun iş yapar ise, birâderim ve kardeşim ve vâlidem odur dedi) demekdedir.

Hâlbuki Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerîmde anneye ve babaya hurmeti emr etmekdedir. İsrâ sûresinin yirmiüç ve yirmidördüncü âyetlerinde meâlen: **(Annene ve babana ihsânda bulun. Onlara üf deme** [ağır söz söyleme ve yüzlerine bağırma ve] **onlara nâzik, ince güzel söz söyle. Onlar için gâyet merhametli olarak tezellül ve tevâzu’ kanadını indir.** [Ya’nî lutf ve yumuşaklık göster, kibrlenme] **ve Yâ Rab bunlar beni çocuk iken nasıl terbiye etdiler ise, sen de onlara rahmet eyle diye düâ et!)** buyurulmuşdur.

30 — Yuhannâ İncîlinin ikinci bâbının başında, Kana şehrindeki düğün ziyâfetinde, Îsâ aleyhisselâmın annesi de berâber bulunur. Yemek esnâsında, (Ve şerâb eksilince, Îsânın annesi Ona, şerâbları yok dedi. Îsâ ona: Kadın seninle benim aramda ne alâka var) diye şiddetli [kızgın] bir şeklde cevâb vermişdir. Bu kadın, o hazret-i Meryemdir ki, bir kaç yüz sene sonra (Îsâ aleyhisselâmın mı? yoksa [hâşâ] Allahın mı? annesidir) diye, Konsül denilen rûhban cem’iyyetlerinde mevzû’ edilip, nihâyet Allahın annesi olmasına karar verilmişdir. Bugün, hâlâ, katoliklerin akîdelerinde [inancında] ulûhiyyet derecesinde olarak, hazret-i Meryeme de ibâdet olunur.

Papazların i’tikâdları, bu derece birbirine zıd esâslar üzerine kurulmuşdur. Yukarıdaki yazıları görünce ve öğrenince, müslimânlar, Allahü teâlâya ne kadar şükr etseler ve kendilerine verilen islâm ni’metine ne kadar çok sevinseler, yine azdır.

31 — Matta İncîlinin onüçüncü bâbının, üçüncü âyeti ve devâmında Îsâ aleyhisselâm, çeşidli misâller getirerek, Allahü teâlânın emrlerini işiten kimseleri dört kısma ayırmış, her birini ekilen bir tohuma benzetmişdir. Bundan sonra diyor ki, (İşte ekinci tohum ekmeğe çıkdı ve ekerken tohumların ba’zıları yol kenârına düşdü ve kuşlar gelip onları yidiler ve ba’zıları toprağı çok olmıyan kayalıklar üzerine düşdü ve hemen sürdü. Çünki, top

rağın derinliği yokdu. Güneş doğunca yandı ve kökü olmadığı için kurudu. Tohumların bir kısmı da, dikenler üzerine düşdü, dikenler çıkıp, onları boğdular. Ba'zıları da iyi toprak üzerine düşdü. Ba'zısı yüz, ba'zısı altmış, ba'zısı otuz kat semere verdiler. Kulakları olan işitsinler.) Burada birincisi, ya'nî yol kenârına atılan tohumlar, kelâm-i ilâhîyi işitip onu inkâr eden, ona inanmıyan kimselere benzetilmişdir. İkincisi, ya'nî taşlık yere ekilen ve kök salmıyan tohumlar, kelâm-ı ilâhîyi işitip, onu kabûl eden ve bir müddet sonra inkâr eden mürtedlere benzetilmişdir. Üçüncüsü, ya'nî dikenler arasına atılan tohumlar, kelâm-ı ilâhîyi işiten, kabûlünden sonra, dünyâya dalan ve mal kazanmak sevdâsına düşerek, ibâdet etmiyenlerdir. Dördüncüsü, ya'nî iyi toprağa ekilen ve katkat meyve veren tohumlar ise, kelâm-ı ilâhîyi işiten, anlayan ve îcâbı üzere hareket edenlerdir.

Dîn-i islâmda bu vasf, bu sıfat sâhiblerinin birincisine, **kâfirler,** ikincisine, **mürtedler** ve **münâfıklar,** üçüncüsüne **fâsıklar [günâhkârlar],** dördüncüsüne ise, **müttekî** ve **sâlih mü'minler** ismi verilmiş ve bu ta'bîrler kullanılmışdır.

[Allahü teâlânın rızâsını, sevgisini kazanmak için çalışanlara, **(MÜTTEKÎ ve SÂLİH)** denir. Allahü teâlânın rızâsını, sevgisini kazanmış olana **(VELÎ)** denir. Allahü teâlânın rızâsını kazanmış, başkalarını da Allahü teâlânın rızâsına kavuşdurmağa çalışana **(MÜRŞİD)** denir.]

Kur'ân-ı kerîmde, bu dört sınıf kimsenin her biri hakkında, va'd ve vaîdi, ya'nî mükâfât ve cezâ verileceğini bildiren pek çok âyet-i kerîme vardır. Bunların toplanmasına ve zikr edilmesine bu kitâbımızın hacmi müsâid değildir. Ancak burada her biri ile ilgili bir âyet-i kerîmenin meâlini zikr etmekle iktifâ edeceğiz. Kâfirler hakkında Bekara sûresinin altıncı ve yedinci âyetlerinde meâlen: **(Ey Habîbim** [Kalblerine îmân nûru girmeyen, kalbleri küfr karanlığı ile kaplanmış olan] **kâfirleri azâb ile korkutman veyâ korkutmaman müsâvîdir. Onlar îmân etmezler. Allahü teâlâ onların kalblerini, kulaklarını ve gözlerini mührlemişdir, perde çekmişdir. Onlar için, büyük bir azâb vardır)** buyurulmuşdur. Münâfıklar hakkında, Bekara sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(İnsanlardan ba'zıları, biz Allahü teâlâya ve kıyâmet gününe inandık derler. Hâlbuki onlar, îmân etmiş değillerdir)** buyurulmuşdur. [Kur'ân-ı kerîmde münâfıklar hakkında, bizzat münâfıklardan bahseden otuziki uzun âyet vardır. Ayrıca nifâkdan, münâfıklıkdan bahs eden âyetler de çokdur.] Günâhkârlar hakkında Zümer sûresinin elliüçüncü âyetinde meâlen: (Ey Resûlüm! [Benim tarafımdan mü'minlere] **Söyle: Ey benim günâhda**

nefsleri üzerine isrâf eden [haddi aşan] **kullarım. Allahü teâlânın rahmetinden ümmîd kesmeyin! Allahü teâlâ bütün günâhları magfiret eder. Muhakkak ki, Allahü teâlâ Gafûrdur, ya'nî çok magfiret edicidir. Rahîmdir, ya'nî çok merhametlidir)** buyurulmuşdur. [Bu âyet-i kerîme, Mekkenin fethinden sonra nâzil oldu. Müşriklerden pek çoğu korku içerisinde idiler. Kendilerine nasıl bir muâmele yapılacağını bilmiyorlardı. Çünki bunlar, pek çok mü'mine işkence etmişler, pek çok mü'mini de, şehîd etmişlerdi. Bu müşrikler, îmân etdikden sonra, kendilerine en küçük bir cezâ dahî verilmemişdir. Eshâb-ı kirâmdan olma şerefine kavuşmuşlardır. Hattâ, Resûlullahın en çok sevdiği amcası Hamzayı "radıyallahü anh" şehîd etmiş olan Vahşî "radıyallahü anh" bile, afv edilmiş ve Eshâb-ı kirâmdan olmuşdur "radıyallahü anhüm ecma'în".] Müttekî mü'minler hakkında, Bekara sûresinin dördüncü âyetinde meâlen: **(O kimseler ki, sana gönderilen Kur'ân-ı kerîme ve senden önceki Peygamberlere gönderilen kitâblara** [ya'nî Tevrât, Zebûr ve İncîlin değişdirilmemiş olanlarına ve diğer suhuflara] **ve âhirete** [kıyâmet gününe] **hiç şübhesiz inanırlar. Bu kimseler, Allahü teâlâdan olan hidâyet ve doğru yol üzeredirler ve bunlar azâbdan, ıkâbdan felâh bulucülardır** [kurtulucülardır]) buyurulmuşdur.

32 — Yine Matta İncîlinin onüçüncü bâbında, Îsâ aleyhisselâm, ba'zı misâllerle şeytânın vesvesesi ve ekdiği fesâd tohumları sebebi ile fâsıkların düşdüğü hâlleri anlatır. Bunların, kıyâmet günü kötü amelleri sebebi ile cezâlandırılıp, Cehennemde yanacaklarını beyân eder.

Kur'ân-ı kerîmde, şeytânın bu işleri ve insanları aldatmak için yapdıkları ve onun hîlelerine aldanmamak lâzım olduğunu bildiren pek çok âyet-i kerîme vardır. Fâtır sûresinin altıncı âyetinde meâlen: **(Hakîkaten şeytân size düşmandır. Siz de onu düşman edininiz. Çünki o, kendine tâbi' olanları,** [nefslerine uymağa ve dünyâya meyl etmeğe ve] **Cehennem ehlinden olmağa çağırıyor)** buyurulmuşdur. Bekara sûresinin ikiyüzsekizinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, şeytânın yoluna** [ve vesveselerine] **tâbi' olmayın)** buyurulmuşdur.

[Bekara sûresinin yüzaltmışsekizinci ve yüzaltmışdokuzuncu âyetlerinde meâlen: **(Şeytânın izine, yoluna tâbi' olmayın. Muhakkak ki, o size apaçık bir düşmandır. Şeytân size ancak fahşâyı** [kötülüğü, hayâsızlığı, dünyâya düşkün olmağı, nefsin arzûları peşinde koşmayı] **emr eder)** buyurulmuşdur. Bekara sûresinin ikiyüz altmışsekizinci âyetinde meâlen: **(Şeytân sizi** [Allah yolunda infâk ederken] **fakîr olursunuz diye korkutur ve sadaka vermeme-**

nizi emr eder) buyurulmuşdur. Nisâ sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Şeytân onları** [taşkınlığa meyl etdirip] **hidâyete uzak bir sapıklığa düşürmek ister)** buyurulmuşdur. Yasîn sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Şeytâna itâat etmeyin, o size açık bir düşmandır diye size nasîhat vermedim mi? Ey Âdem oğulları!..)** buyurulmuşdur. Mâide sûresinin doksanbirinci âyetinde meâlen: **(Şeytân, şerâb ve kumâr ile aranıza düşmanlık ve kin bırakmak ister. Sizi, Allahü teâlâyı zikr etmekden ve nemâzdan alıkoymak ister. Siz bunlardan** [ayblarını bildikden sonra] **hâlâ sakınmaz mısınız?)** buyurulmuşdur. Zuhrûf sûresinin otuzaltıncı âyetinde meâlen: **(Nefsine uyarak, Allahü teâlânın dîninden yüz çevirenlere, dünyâda bir şeytân musallat ederiz)** buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde şeytândan bahs eden ve onun kötülüğünü anlatan seksenden ziyâde âyet-i kerîme vardır.]

Burada şeytân ile ilgili, birkaç hadîs-i şerîfi de zikr edelim:

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Melekden gelen ilhâm, islâmiyyete uygun olur. Şeytândan gelen vesvese, islâmiyyetden ayrılmağa sebeb olur)** ve **(Şeytân kalbe vesvese verir. Allahü teâlânın ismi söylenince kaçar. Söylenmezse vesveselerine devâm eder)** ve **(Allahü teâlânın rahmeti cemâ'at üzerinedir. Şeytân, müslimânların cemâ'atine katılmayıp muhâlefet eden kimse ile berâberdir)** ve **(Sürüden uzak kalan koyunu kapan kurt gibi, şeytân da insanın kurdudur. Parça parça olmakdan sakınınız. Cemâ'at hâlinde birleşiniz. Mescidlere koşunuz)** buyurdu.

Allahü teâlâ, iblîse, Resûlullaha giderek, soracağı bütün süâllere [sorulara] doğru cevâb vermesini emr etdi. İblîs yaşlı bir ihtiyâr şeklinde, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna geldi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Sen kimsin?),** (Ben iblîsim) dedi. Resûlullah, **(Niçin geldin)** buyurdu. İblîs, (Allahü teâlâ gönderdi ve soracaklarına doğru cevâb vermemi emr etdi), dedi. Resûlullah, **(O hâlde, sevmediğin ve düşmân olduğun kimseleri söyle)** buyurdu. İblîs, (Dünyâda en sevmediğim kimse sensin ve âdil sultânlar, tevâzu' sâhibi zenginler, doğru sözlü tüccârlar, ihlâs sâhibi ve ilmi ile amel eden âlimler, dîn-i islâmı yaymağa çalışan mücâhidler, insanlara karşı merhametli olanlar, tevbe-i nasûh ile tevbe edenler, harâmdan kaçınanlar, dâimâ abdestli bulunanlar, dâimâ hayr ve hâsenâtda bulunan müslimânlar, güzel huylu olan ve insânlara fâideli olan müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmi tecvîde uygun olarak okuyan hâfızlar ve herkes uyurken nemâz kılan kimselerdir) dedi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Dünyâda sev-**

diğin, dost olduğun kimseleri söyle) buyurdu. İblîs, (Zâlim sultânlar, kibrli zenginler, hâin tüccârlar, içki içenler, kötü yerlerde teganni eden, şarkı söyleyenler, fuhş yapanlar, yetîm malı yiyenler, nemâza ehemmiyyet vermiyen ve geç kılanlar, tûl-u emel [uzun dünyâ arzûlarına sâhib olanlar], hemen gazablanıp, gazabını yenemiyen kimseler benim dostum, sevdiğim kimselerdir) cevâbını verdi.

[Şeytân ile alâkalı [ilgili] çok hadîs-i şerîfler vardır. Arzû edenler, hadîs-i şerîf kitâblarına mürâce'at etsinler.]

33 — Matta İncîlinin onsekizinci bâbında, Îsâ aleyhisselâm, şâkirdlerini kibrlenmekden men' eder ve tevâzu' sâhibi olmalarını emr eder.

[Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde ve Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hadîs-i şerîflerinde kibrli olmanın zararlarını ve tevâzu'un kıymetini bildirmişlerdir.]

İsrâ sûresinin otuzyedinci ve otuzsekizinci âyetlerinde meâlen: **(Yeryüzünde salınarak kibr ve azamet ile** [kendini beğenerek] **yürüme! Çünki sen Arzı yaramazsın ve uzunluk gösterip dağlarla berâber olamazsın. Bunların hepsi Rabbin indinde mekrûhdur, çirkindir)** buyurulmuşdur. [Nisâ sûresinin yüzyetmişikinci âyetinde meâlen: **(Kim Allahü teâlâya ibâdet etmekden çekinir ve kibrlenirse, Allahü teâlâ, onların hepsini** [cezâlandırmak için] **kıyâmetde cem' ve haşr eder)** buyurulmuşdur. A'râf sûresinin kırksekizinci âyetinde meâlen: **(A'râf ehli, kâfirlerin reîslerini sîmâlarından tanırlar ve** [mallarınızın, yardımcılarınızın] **çokluğu ve kibriniz sizi Allahü teâlânın azâbından men' etmedi derler)** buyurulmuşdur.]

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimiz buyuruyor ki, **(Kalbinde zerre kadar kibr bulunan kimse Cennete girmez)** ve **(Allahü teâlâ buyuruyor ki, Kibriyâ, üstünlük ve azamet bana mahsûsdur. Bu ikisinde bana ortak olanı Cehenneme atarım, hiç acımam)** ve **(Kıyâmet günü, dünyâdaki kibr sâhibleri küçük karınca gibi zelîl ve hakîr olarak kabrden çıkarılacakdır. Karınca gibi, fekat insan şeklinde olacaklardır. Herkes bunları hakîr göreceklerdir. Cehennemin en derin ve azâbı en şiddetli olan, Bolis çukuruna sokulacakdır.)**

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Önceki ümmetlerde, kibr sâhibi birisi, eteklerini yerde sürüyerek yürürdü. Gayret-i ilâhiyyeye dokunarak, yer bunu yutdu)** buyurulmuşdur.

[Tevâzu', kibrin aksidir. Tevâzu' kendini başkaları ile bir görmekdir. Başkalarından dahâ üstün ve dahâ aşağı görmemekdir.

Tevâzu' insan için çok iyi bir huydur.] Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Allah için tevâzu' edeni, Allahü teâlâ yükseltir. Kim de kibrlenirse, Allahü teâlâ onu rezîl eder.)**

[Hadîs-i şerîflerde, **(Tevâzu' edene, müjdeler olsun)** ve **(Tevâzu' eden, halâl kazanan, huyu güzel olan, herkese karşı yumuşak olan ve kimseye kötülük yapmayan, çok iyi bir insandır)** buyuruldu.]

34 — Matta İncîlinin ondokuzuncu bâbının onsekiz ve ondokuzuncu âyetlerinde, (Yalan yere şehâdet etmiyeceksin ve Babanaanana hurmet edeceksin ve komşunu kendin gibi seveceksin) denilmekdedir.

Kur'ân-ı kerîmde, Hac sûresinin otuzuncu âyetinde meâlen: **(Pis olan putlardan, yalan şâhidlikden ve yalan söylemekden sakınınız)** buyurulmuşdur. Furkân sûresinin yetmişikinci âyetinde meâlen: **(Onlar ki, yalan şâhidlik etmezler,** [Kâfirlerin ve müşriklerin bayramlarında ve oyun yerlerinde bulunmazlar, onların] **yalan ve bâtıl şeylerine uğrasalar, onlardan yüz çevirir ve pis işlerine bulaşmadan kerîmâne geçerler)** buyurulmuşdur. Allahü teâlâ böyle mü'minleri, sabrları sebebi ile Cennetin en yüksek derecelerine kavuşduracakdır. Anne ve baba haklarına ve komşu hakkına dâir olan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden ba'zılarını yukarıda zikr etdik.

35 — Matta İncîlinin yirminci bâbının yirmialtıncı âyetinde Îsâ aleyhisselâmın, (aranızda kim büyük olmak isterse, hizmetçiniz olsun) dediği bildirilmekdedir.

Kur'ân-ı kerîmde, Hucurât sûresinin onüçüncü âyetinde meâlen: **(Allahü teâlânın indinde en üstününüz, en yükseğiniz, Allahü teâlâdan en çok korkanınızdır)** buyurulmuşdur.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Bir kavmin efendisi, onlara hizmet edendir)** buyurmuşdur. [Başka bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşini sıkıntıdan kurtarana hac ve umre sevâbı verilir)** buyuruldu. Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Müslimânlara yardım etmiyen, onların iyilikleri ve râhatları için çalışmayan, onlardan değildir)** buyurdu.]

36 — Matta İncîlinin yirmiikinci bâbının yirmibirinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâmdan Kaysere vergi vermek husûsu sorulduğu zemân, (Kaysere âid olanı Kaysere ve Allaha âid olanı Allaha veriniz) dediği yazılıdır.

Kur'ân-ı kerîmde Nisâ sûresinin ellidokuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâya ve Resûlüne ve sizden olan ülül-emre** [ya'nî

sultânlara, âmirlere, hâkimlere, âlimlere, hak ve adâlet üzerine olan emr sâhiblerine] **itâat ediniz)** buyurulmuşdur. Ancak, buradaki ülül-emre itâat, mutlak bir itâat olmayıp, **(Allahü teâlâya isyân olan yerde, mahlûka itâat yokdur)** hadîs-i şerîfi ile kaydlanmışdır. Mâide sûresinin yüzbeşinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler! Nefslerinizin muhâfaza ve ıslâhı** [düzeltilmesi]**, sizin üzerinizedir.** [Ya'nî üzerinize bir borçdur. Siz gücünüz yetdiği kadar iyiliği emr ve kötülükden men' ile] **doğru yolu gösterdikden sonra, yolunu şaşırmış kimsenin dalâleti** [sapıtması]**, size zarar vermez)** buyurulmuşdur. Çünki islâmiyyetde emr-i ma'rûf ya'nî iyiliği emr ve nehy-i münker ya'nî kötülükden men' etmek farzdır. Nitekim Âl-i imrân sûresinin yüzdördüncü âyetinde meâlen: ([Ey mü'minler] **sizin içinizden, insanları hayra, ya'nî Kur'ân-ı kerîme ve Resûlullahın sünnetine uymağa da'vet eden ve ma'rûfu** [iyiliği] **emr eden ve münkerden** [kötülükden]**, ya'nî Kur'ân-ı kerîme ve Resûlullahın sünnetine muhâlefetden nehy eden bir cemâ'at bulunsun. Onlar, felâh buluculardır)** buyurulmuşdur.

[Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyuruyor ki, **(Birbirinize müslimânlığı öğretiniz. Emr-i ma'rûfu bırakır iseniz** [emr-i ma'rûf yapan hiçbir kimse bulunmaz ise], **Allahü teâlâ, en kötünüzü başınıza musallat eder ve düâlarınızı kabûl etmez.)**

Yine buyurdu ki, **(Bütün ibâdetlere verilen sevâb, Allah yolunda cihâda verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Cihâdın sevâbı da, emr-i ma'rûf ve nehy-i anilmünker sevâbı yanında, denize nazaran bir damla su gibidir.)**]

Nu'mân bin Beşîrden rivâyet edilen hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlânın emrleri ile amel eden ve etmeyen ve Allahü teâlânın emrlerini yapmakda gevşek davrananların hâli, bir gemiye binmiş şu insanlara benzer ki, onlar gemi üzerinde kur'a atdılar. Bir kısmının kur'ası, geminin aşağı kısmına, ambar mahalline, bir kısmının da, güverte kısmına düşdüler. Geminin alt kısmında bulunanlar** [susayıp] **sudan istifâde etmek istedikleri zemân, yukarı** [çıkıyorlar ve] **buradakilerin üzerinden geçerek, eziyyet veriyorlardı. Bunlar, biz kendimiz için ambarda bir delik açarak, oradan ihtiyâcımız olan suyu alır, üzerimizde bulunanları râhatsız etmezdik dediler.** [Bunlardan birisi bir balta alarak geminin ambarını delmeğe başladı. Yukarıdakiler hemen koşup geldiler, sana ne oluyor dediler. O da, siz bizim yüzümüzden eziyyet çekiyorsunuz. Bize de muhakkak su lâzımdır dedi.] **Yukarıda bulunanlar, aşağıdakilere gemiyi delmeleri için müsâade ederlerse, hepsi helâk olurlar. Eğer ellerini tutup gemiyi deldirmezlerse, hepsi necât bulur,**

kurtulurlar) buyurulmuşdur. [Bu hadîs-i şerîfden anlaşılıyor ki, her sâlih müslimânın ve devletin; kötü, fenâ kimselerin kötülüklerine mâni' olmaları lâzımdır. Mâni' olmazlar ise, o kötülerle berâber, iyiler de helâk olurlar. Bunun için, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker, ehl olan bütün müslimânların vazîfesidir.]

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Ümmetim için zâlime sen zâlimsin demekden korkar olduğunu gördüğünüz zemân, onlardan hayr kalkmışdır)** buyurulmuşdur.

Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(İnsanlar bir kötülüğü görüp de, onu değişdirmezlerse** [ya'nî ona mâni' olmazlar veyâ iyiliğe tebdîl etmezlerse], **Allahü teâlâ, azâbını hepsine umûmî kılar)** buyurulmuşdur. Diğer bir hadîs-i şerîfde, **(Siz elbette iyiliği emr, kötülükden de nehy etmelisiniz. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münkeri terk ederseniz, Allahü teâlâ en kötülerinizi, hayrlılarınızın üzerine musallat eder. O zemân hayrlılarınız** [kötülerin def'i için] **düâ ederlerse, düâları kabûl olunmaz)** buyurulmuşdur. [Tahrîm sûresinin altıncı âyetinde de meâlen: **(Kendinizi ve evlerinizde olanları ateşden koruyunuz)** buyurulmuşdur. Âl-i İmrân sûresinin yüzonuncu âyetinde meâlen: **(Siz** [mü'minler] **insanlar içinden seçilmiş hayrlı bir ümmetsiniz. İyiliği emr edersiniz ve kötülükden nehy edersiniz ve Allahü teâlânın birliğine îmân edersiniz. Eğer ehl-i kitâb** [hıristiyanlar ve yehûdîler de] **îmân etselerdi, onlar için hayrlı olurdu.)** Ve yüzondördüncü âyetinde meâlen: **(Onlar Allahü teâlânın birliğine ve âhiret gününe îmân ederler, ma'rûfla** [ya'nî Resûlullahın peygamberliğini tasdîk etmelerini halka] **emr ederler ve münkerden** [ya'nî Resûlullahın peygamberliğini tekzîbden] **nehy ederler. Hayrât yapmakda yarışırlar. İşte onlar sâlihlerdendirler)** buyurulmuşdur. Emr-i ma'rûf yapmamanın büyük günâh olduğu **(Se'âdet-i Ebediyye)** 35.ci sahîfede yazılıdır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Günâh işleyeni eliniz ile men' ediniz. Buna kuvvetiniz yetmezse, söz ile mâni' olunuz. Bunu da yapamaz iseniz kalbiniz ile beğenmeyiniz! Bu ise, îmânın en aşağısıdır)** buyurdu. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker ile ilgili pek çok âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler vardır. Okuyup öğrenmek arzû edenler, tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarına ve islâm âlimlerinin eserlerine mürâce'at edebilirler.]

37 — Matta İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzbeş, otuzaltı ve otuzyedinci âyetlerinde, (Ey muallim, şerî'atde en büyük emr hangisidir? diye Îsâya sorulduğu zemân, Îsâ ona, Allahın olan Rabbini, bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle seveceksin) denilmekdedir.

Kur'ân-ı kerîmde Mâide sûresinin ellidördüncü âyetinde de meâlen: ([O mü'minler] **Allahü teâlâyı sever. Allahü teâlâ da**

onları sever) buyurulmuşdur. Bekara sûresinin yüzaltmışbeşinci âyetinde meâlen: **(Îmân eden kimselerin Allahü teâlâya olan sevgileri, çok kuvvetli ve devâmlıdır)** buyurulmuşdur.

Hadîs-i kudsîde Allahü teâlâ, **(Ey Âdem oğlu! Beni sevmek istersen dünyâ sevgisini kalbinden çıkar. Çünki benim muhabbetim ile, dünyâ sevgisini bir kalbde ebediyyen cem' etmem. Ey Âdem oğlu! Benim sevgimle berâber dünyâ sevgisini nasıl istersin! Öyle ise, benim sevgimi ve rızâmı, dünyâyı** [Allahü teâlânın men' etdiği şeyleri] **terk etmekde ara. Ey Âdem oğlu! Her işini benim emrlerime uygun olarak yap, ben de, senin kalbine muhabbetimi doldururum)** buyurmuşdur.

38 — Matta İncîlinin yirmidördüncü bâbında Îsâ aleyhisselâm, kıyâmet ahvâlini anlatırken, yirmidokuzuncu âyet ve devâmında, (Güneş kararacak, ay ışığını vermiyecek, yıldızlar gökden düşecekler ve göklerin kuvvetleri sarsılacak. Ondan sonra insan oğlunun alâmeti gökde görünecek. O zemân yeryüzünün bütün kabîleleri feryâd-ü fîgâna düşecekler. Göklerin bulutları üzerinde kudret ve büyük bir izzet ile insan oğlunun geldiğini göreceklerdir. O da sûrun büyük sesi ile meleklerini göndererek ve melekler göklerin bir ucundan öteki ucuna kadar, onun seçdiklerini dört rüzgârdan toplayacaklardır. Bunların hepsi vâki' olmayınca, kıyâmet kopmaz. Fekat, o gün ve sâati Babadan başka kimse bilmez; göklerin melekleri bile bilmez) demekdedir.

Kur'ân-ı kerîmde kıyâmet hâllerine dâir olan âyet-i kerîmelerin tefsîrleri toplanırsa; dört İncîlin temâmından dahâ büyük bir kitâb olur. Bunlara bir kaç misâl yazalım:

Tekvîr sûresinin birinci ve ikinci âyetlerinde meâlen: **(Güneşin nûru gidip karardığı zemân ve yıldızların kararıp yağmur gibi yere döküldüğü zemân)** buyurulmuşdur. İnşikâk sûresinin bir, iki, üç, dört ve beşinci âyetlerinde meâlen: **(Gök, Allahü teâlânın emrini işitip, o emre boyun eğerek yarıldığı zemân ve Arz da Rabbi olan Allahü teâlânın emrini hak üzere işiterek, içindekileri** [ölüleri ve hazîneleri] **atıp boşaldığı ve yeryüzü dümdüz olduğu zemân** [insan sevâb ve günâhını görür]) buyurulmuşdur. Nâziât sûresinin sekizinci ve dokuzuncu âyetlerinde meâlen: **(O günde, kalbler korkudan ızdırâb içindedir.** [Bu kalblerin sâhiblerinin] **gözleri korkudan zillet içindedir)** buyurulmuşdur. Yasîn sûresinin ellibirinci âyetinde meâlen: ([İkinci def'a] **Sûra üfürülünce, insanlar kabrlerinden kalkıp Rablerine doğru sür'at ile giderler)** buyurulmuşdur. Zilzâl sûresinin altı, yedi ve sekizinci âyetlerinde meâlen: **(O gün, insanlar amellerinin karşılığını görmek için, fırka fırka hesâb yerine giderler. Kim zerre mikdârı kadar hayr işle-**

miş ise, onu [mükâfâtını] **görür. Kim de zerre mikdârı bir kötülük işlemiş ise, onun cezâsını görecekdir)** buyurulmuşdur. [Mü'min ve kâfir herkes kıyâmetde, dünyâda yapmış olduklarını görür. Ehl-i sünnet olan mü'minin, dünyâda iken tevbe etmiş olduğu günâhları, afv olunup, hayrlarına, sevâb verilir. Kâfirlerin ve bid'at sâhibi olanların, ya'nî i'tikâdı bozuk olan mü'minlerin hayrları red olunup, şerleri için de cezâ görürler. En büyük ve ebedî cezâları, ıkâbları, küfrden dolayı olur. Kâfirler Cehennemde ebediyyen kalacaklardır.] Ahzâb sûresinin altmışüçüncü âyetinde meâlen: **(Ey Resûlüm! Kâfirler senden kıyâmetin ne zemân kopacağını sorarlar. Sen de ki, onu ancak Allahü teâlâ bilir.** [Onu hiç kimseye bildirmemişdir.] **Umulur ki yakındır)** buyurulmuşdur.

Kur'ân-ı kerîmde, güzel ahlâk sâhibi olanlara, kalbi kötü huylardan temizleyenlere, amel-i sâlih işleyenlere verilecek mükâfât ve günâh işleyenlere verilecek cezâlar, hukuk, muâmelât, Cennetin ve Cehennemin vasfları, kıyâmet hâlleri, Allahü teâlânın zâtı, sıfatları ve ismleri hakkında pek çok âyet-i kerîmeler vardır. Bunlar kısmlara ayrılıp, tefsîr edilse, her biri mevcûd İncîllerin bir kaç mislinden fazla birer kitâb olur. Kur'ân-ı kerîm ile, bugünkü İncîllerin karşılaşdırılması, okyânus ile bir küçük havuzdaki tegayyür etmiş suyun mukâyesesi gibidir. Hakîkatde bu karşılaşdırma, küçük bağçesinde, kırk elli dâne, dalları kırık, yaprakları dökülmüş ağacı bulunan bir kimse ile, bahçesinde bir kaç bin meyveli ağacı olan kimsenin hâline benzer. Büyük bağçede, küçük bağçedeki kırk elli ağaç, dalları sağlam ve meyveli olarak bulunduğu gibi, dalları kuvvetli ve yemyeşil binlerle ağaç da bulunur. Küçük bağçenin sâhibi, kendi bağçesinin bir kaç çeşid meyvesi ile gururlanıp, diğer büyük bağçeden haberi olmadığından veyâ onun bir mahallini görmüş ise de, hasedinden dolayı, elbette, (benim bağçemde olan güzel meyveler senin bağçende yokdur. Benim bağçem seninkinden dahâ ma'mûr ve fâidelidir. Sen buna inanmalısın, herkes de buna inanmalı) diye iddiâ eder. Câhilce, ahmakca söylenen böyle bir iddiâya karşı ne yapılır? İnsanlık îcâbı, o kimseye, o işin hakîkatini, aslını bilmediği için acımalı ve onun bağçesinin ve diğerinin hâlini kendisine göstermelidir. Bunun üzerine yine inâd edip, iddiâsında ısrâr ederse gülüp geçmelidir. [Hıristiyanlar da böyledir. Ba'zıları, papazlar tarafından aldatılmış olduğundan ve islâmiyyet hakkında hiç ma'lûmâtları [bilgileri] olmadığından islâmiyyeti kabûl etmiyorlar. İslâmiyyet hakkında, doğru ma'lûmât sâhibi olanlar, seve seve hemen müslimân oluyorlar. Ba'zıları da, kuru inâd ve teassublarından islâmiyyeti kabûl etmiyor ve müslimânlık yayılırsa, hıristiyan-

lık yıkılır, yok olur korkusu ile, islâm düşmanlığı yapıyorlar. Bunlar, doğru yoldan ayrılmışlar, başkalarını da ayırmakdadırlar.]

Ey, insan adını taşıyan varlık,
kendine gel, uyan gafletden artık!
Se'âdet yolunu görmezsen nâdân,
Niye vermiş sana bu aklı Yezdân?

Niçin geldin fânî cihâna, böyle!
Yalnız yimek içmek mi, söyle?
Bilirsin, bir rûh da vardır insanda,
Psikoloji olayları meydânda.

Muhakkak, dünyâya gelen ölüyor.
O zemân rûhlar aceb n'oluyor?
İleriyi görmek, elbet insanlık.
Bunu sağlar sanma hıristiyanlık.

İslâmı kötüler onlar dâimâ.
İncîlde böyle mi söyledi Îsâ?
İslâmı bilmiyorum dersin,
Nasıl münevverlik iddiâ edersin?

Gençlik geçdi, sanki tatlı bir rü'yâ.
Bütün ömür de, bir sâatdır güyâ.
İslâmı tahkîr ediyorsun bugün.
Anlamadan verilir mi hiç hüküm?

Din dersine lüzûm yokmuş lisede,
Böyle mi söyleniyor kilisede?
Biraz müslimânlığı da et merak.
Din büyüklerinin sözüne bir bak.

Okusan anlarsın, sen de, o zemân,
Ne diyor Muhammed aleyhisselâm.
Diyor ki, HER ŞEYİ YARATAN BİRDİR.
ÎSÂ da, ANASI da, âciz kuldur.

Kur'ân-ı kerîm, kelâm-ı Rahmândır.
Âyetleri, âlemlere ihsândır.
İlm, fen, cümle fezâil kaynağı.
Ona uy, dilersen felâh bulmağı.

Hergün okuyorsun, gazete, kitâb.
Bunları kim yazmış, iyice bir bak!
Çoğunu dinsizler düzmüş gizlice.
İslâma iftirâ saçıyor, nice.

Kur'âna, mantıkla çatamıyanlar,
Alçakça yalanlar uyduruyorlar.
Doğru din kitâbı okuyan insan,
Hakîkati anlar, olur, müslimân!

— 9 —
TESLÎS (Üç tanrı inancı) ve BÂTILLIĞI

Protestanlar, Kur'ân-ı kerîm ile bugünkü İncîlleri mukâyese için beş bahs seçmişlerdir. Birinci bahsde, Kur'ân-ı kerîmde, üç uknumun ya'nî (Baba, oğul, Rûhül-kuds)den meydâna gelen üç tanrı inancının bulunmamasını, Kur'ân-ı kerîmin noksanlığına nisbet etmişlerdir. Teslîs (Trinite) inancının dahâ önceki ilâhî kitâblarda rumuz, işâret ile bildirilmiş olduğunu iddiâ ederler. Kendilerinin neşr etdiği ba'zı kitâblarda, bu büyük mes'elenin Tevrâtda mübhem, şübheli olduğunu i'tirâf etdikden sonra, isbât için, yalnız Yuhannâ İncîlinden ve A'mâl-i rusül [Resûllerin işleri] ve havârîlerin mektûblarından başka bir delîl ortaya koymağa da, muktedir olamazlar. Delîl olarak ileri sürdükleri kitâb ve risâlelerin, asl ve esâsları sağlam olmadığından, aslâ kıymetleri yokdur.

Teslîs mes'elesini izâh için, önce **(İşâ-i Rabbânî)** üzerinde ba'zı incelemelerin beyân edilmesi lâzımdır. Yukarıda biraz bahs etdiğimiz gibi, bu işâ-i rabbânî, hıristiyanların din esâslarından, ya'nî akîde [inanç] esâslarındandır. Çünki, hıristiyanların akîdelerine göre, Îsâ aleyhisselâm, her biri hakîkî ilâh olan üç ilâhdan biri olduğundan, hıristiyanlar onun etini yiyip, kanını içerek güyâ onunla birleşirlermiş. İşlemiş oldukları günâhlar bu şekilde, [hâşâ] Allahın oğlunu kurbân ederek afv olunurmuş. Ya'nî mayalı veyâ mayasız bir parça ekmek ile bir mikdâr şerâba papaz okuduğu zemân, ekmek aynıyla Îsâ aleyhisselâmın eti, şerâb da kanı olurmuş.

[Böyle olduğu, Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının, yirmialtıncı âyeti ve devâmında, Markos İncîlinin ondördüncü bâbının, yirmiikinci âyeti ve devâmında, Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının, ondokuzuncu âyeti ve devâmında yazılıdır diyorlar. Hâlbuki, bu İncîllerde, Îsâ aleyhisselâm hayâtda iken icrâ edilmiş olan, bir vak'a bildirilmekdedir. Benden sonra, siz de, her zemân böyle beni kurban ederek, günâhları afv etdiriniz diye bir emr, hiç bir İncîlde yazılı değildir.] Luka İncîlinin, yirmiikinci bâbının ondokuzuncu âyetinde, (Benden sonra hâtırlanmam için bunu yapın)

diye yazılı ise de, bunu günâh afvı ve îmân esâsı hâline getiriniz diye yazılı değildir. Hıristiyanlar, kilisede ekmek ve şerâbı aralarında paylaşarak, yirler ve içerler. Böylece Îsâ aleyhisselâm kurban edilmiş ve yinilip içilmiş oluyormuş. Bu mes'elede, ya'nî ekmek ve şerâbın et ve kana dönüşmesi ve böylece Îsâ aleyhisselâmın kurban edilmiş olmasında, hıristiyan kiliseleri [ve fırkaları] arasında muhtelif te'vîller vardır. Ba'zılarının i'tikâdına [inancına] göre, *(sâdece ekmek ve şerâb, Îsâ aleyhisselâmın cesedine ve kanına dönüşüp kâmilen, tam olarak Îsâ olurmuş.)*

Yeryüzünde bir kaç bin papaz aynı anda ellerindeki ekmekleri okuyarak, mukaddes hâle getirdiklerinde, her bir papazın meydâna getirdikleri birer Îsâ, yâ birbirlerinden başkadırlar, yâhud birbirlerinin aynıdırlar. Birbirlerinden başka olmaları, hıristiyanların i'tikâdına göre bâtıldır. [Çünki, pek çok Mesîhler, hâşâ birçok ilâhlar meydâna gelmekdedir.] Aynı olması da, işin aslına, eşyânın hakîkatına uygun değildir. Çünki her birinin maddesi, diğerinin maddesinden ayrıdır, başkadır. Bir cismin, aynı anda, değişik mekânlarda bulunamıyacağı da, açıkca bilinen şeylerdendir. Bunun için, okuyup mukaddes olan ekmekler, tek bir Mesîh olamazlar. Bu dahî, hıristiyanların i'tikâdına göre bâtıldır. Çünki onlar, tek Îsânın varlığına inanmakdadırlar.

Bir papaz, ekmeği üç parçaya ayırıp, her birini birer şahsa verdiği zemân, ekmeğin tehavvülünden meydâna gelen Mesîh, yâ parça parça olur veyâ her bir parça tam bir Mesîh olur. Birincisine göre, ilah parçalanmış olur. İlahın parçalanabileceğine inanmak, hiçbir dîne uygun bir inanış değildir.

İkincisine göre, ekmek, bir Mesîh hâline dönmüşdü. Ekmek taksîm edilince müteaddid Mesîhler nereden çıkmakdadır? Hıristiyanların inançlarına göre, Îsâ aleyhisselâm insanları [günâhdan] kurtarmak için, bir kurban olarak âleme geldi ve kendini fedâ etdi. Şimdi, papazların kiliselerde yapdıkları İşâ-i Rabbânî kurbanı, vakti ile yehûdîlerin salîb üzerinde yapdıkları kurbanın aynı olursa, Îsâ aleyhisselâm hayâtda iken, Havârîlere ekmeği yidirmesi ve şerâbı içirmesi ile icrâ edilen, ilk İşâ-i Rabbânî, insanların günâhlardan kurtulmalarına kâfî olurdu. [Hıristiyanlara göre] Îsâ aleyhisselâmın sonradan yehûdîler tarafından ağaçdan salîb üzerinde haça gerilmek sûreti ile kurban edilmesine ve dünyânın her yerinde papazların [Kurban] âyinleri yapmalarına lüzûm kalmazdı. İnsanların günâhlarının afv olunması için, hazret-i Îsânın kendini bir def'a kurban etdiği, bunun bir def'a zuhûr etdiği İbrânîlere mektûbun dokuzuncu bâbının sonunda yazılıdır.

[Peşâver üniversitesi öğretim üyelerinden, Ülfet Azîz Essa-

med, 1399 [m. 1976] senesinde üçüncü baskısı Pakistânda yapılan, **(A Comparative Study of Christianity and İslâm)** ya'nî, (İslâmiyyet ile hıristiyanlığın mukâyesesi) ismli kitâbının, (Hıristiyan Akîdelerinin Kaynağı) kısmında diyor ki:

(Îsâ aleyhisselâmın teblîğ etdiği nasrânîlik ile, göğe yükseltilmesinden sonra te'sîs edilen ve çeşidli kiliselerin inandığı hıristiyanlık, birbirinden çok farklıdır.

Îsâ "aleyhisselâm" Allahü teâlânın emrlerini, ümmetine teblîğ eden ve onlara va'z ve nasîhat eden ve insan olan bir Peygamber idi.

Ümmetinden, tevbe etmelerini ve eski, bozuk, kötü âdet ve alışkanlıklarından vazgeçmelerini istemişdi. Îsâ "aleyhisselâm" yeni bir dînin kurucusu değildi. Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin yenileyicisi idi.

Îsevî dîni, va'z ve nasîhat idi. Bu dinde (Vaftîz) ve (İşâ-i Rabbânî) gibi, âyinler yok idi.

O, günâhlara keffâret olarak ve çarmıha gerilerek kurban edilmeğe gelmemişdi.

Îsâ aleyhisselâmın, göğe yükseltilmesinden hemen sonra, kendisine îmân eden ve yakın arkadaşları olan havârîler, kendilerine resûller ismini verdiler.

Havârîler, hiç şübhesiz Îsâ aleyhisselâmın yolunda olan, tek Allaha inanan ve Îsâ aleyhisselâmı onun elçisi kabûl eden kimselerdi.

Havârîler, her işde, Îsâ aleyhisselâmın kendilerine emr etdiği gibi, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atına göre amel etdiler.

Filistin ve civârında, büyük yehûdî cemâ'atleri oturmakda idi. Fekat, Kudüsde oturan yehûdîler, dünyâ yehûdîlerine göre çok azdı.

İskenderiyye (Alexandria) şehri büyük bir kültür merkezi idi. Burada birçok dînî ve felsefî görüşler öğretilmekde idi.

Yehûdîlerin parçalanmaları ve bozulmaları, yunan felsefesi ve mevcûd putperest cemâ'atlerin te'sîri ile olmuşdu. Bu putperest cemâ'atlerin her biri, kurtarıcı tanrılar edinmişlerdi.

Îsâ aleyhisselâm, Peygamberlik vazîfesini yapmağa başladığı zemân, yehûdîlerden ba'zıları, onu beklenilen Mesîh kabûl etdiler. [Îsâ aleyhisselâmın, üç sene gibi kısa bir zemân süren teblîğinden sonra, kendisine inanan yehûdîler çoğaldı.] Ancak, Onun sözlerini ve kendisini, yunan felsefesi ve putperest cemâ'atlerin fikrleri ışığında, tefsîre tâbi' tutdular. Böylece, Îsâ aleyhisselâmın

hakîkî dîni, değişdirilmeğe başlandı. Îsâ aleyhisselâmın yolunu öğretmek yerine, Onun şahsını yüceltme teşebbüsleri, bu değişikliğin ilk işâretleri idi.

Hıristiyan din adamlarının ileri gelenlerinden Dr. Morton Scott Enslin bu husûsda, **(Christian Beginnings)** kitâbının ikinci kısm, yüzyetmişikinci sahîfesinde diyor ki:

(Îsânın "aleyhisselâm" şahsiyeti ile uğraşma, kim olduğunu araşdırma ve her şeyi Onun şahsiyeti ile ilgi kurarak açıklama gayretleri, kendisi için uydurulan ve kendisinin hiçbir zemân söylemediği şeyleri ve kendisinin teblîg etdiği, Allahü teâlânın kullarından istediği şeyleri ve tevbeye çağırdığı husûsunu unutdurdu. Böylece, ümmetine teblîg etdiği ahkâmın öğrenilmesi ve itâat edilmesi yerine, şahsiyetinin açıklanıp anlaşılması lâzım olan bir kimse hâline geldi.)

Bu temâyül, Îsâ aleyhisselâmın (Logos=Mukaddes kelâm) kelimesi ile îzâh edilmesine ve netîcede, tanrılaşdırılmasına sebeb oldu. Çünki, İskenderiyyeli yehûdî felsefeci PHİLO, bu husûsda felsefî görüşler ileri sürmüşdü. [Kitâbımızın, **(Teslîsin bâtıllığının Îsâ aleyhisselâmın sözleri ile isbâtı)** kısmında Philodan bahs edeceğiz.]

Bu zemândaki kilise babalarının, Îsâ aleyhisselâm hakkındaki yazıları, uygunsuzluklar, saçmalıklar ile doludur. Kilise babalarının bu yazılarında, Îsâ aleyhisselâmın ehemmiyyetle üzerinde durduğu tek ALLAH inancı ile, kendisine izâfe edilen Allahlık iddiâsını uzlaşdırma gayreti içinde oldukları görülür.

Dağılmış bir hâlde bulunan yehûdîler ve bunların yehûdî olmıyan komşuları arasında, Îsâ aleyhisselâmın bildirdiği îmân esâsları ile alâkası olmıyan, yeni bir din ortaya çıkdı.

Bu mevzû'da Dr. Morton Scott Enslin aynı kitâbının ikinci kısm, yüzseksenyedinci sahîfesinde diyor ki, (Îsevîlik, yehûdîlerin yaşadıkları yer olan Filistinden, putperest milletlerin memleketlerine yayıldı. Bu yayılma birçok değişmelere sebeb oldu. Îsevîler, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden uzaklaşdılar. Îsâ aleyhisselâmın teblîg etdiği din bilgilerini, putperestlerin kabûl edebilecekleri hâle getirdiler. Böylece tutarsız, akl ve mantığın kabûl edemiyeceği bir din meydâna geldi.)

Roma imperatorluğunda birkaç çeşid putperest cemâ'at vardı. Bu cemâ'atler, i'tikâd [inanç] i'tibârı ile, birbirinden çok farklı idi. Fekat, şu dört husûs hepsinde müşterek idi:

1 — Hepsi, kurtarıcı bir tanrıya inanıyor ve onun ölümünü, insanların günâhları için keffâret ve ona inananlar için kurtuluş ka-

bûl ediyorlardı.

2 — Hepsinde, o dîne girmek için, bir giriş âyini vardı. Bu âyinle, o dîne kabûl edilen kimsenin, kötülüklerden temizlenmiş olduğuna inanılıyordu.

3 — Hepsinde, tanrı ile ma'nevî olarak birleşmek, bütünleşmek inancı vardı. Bu bütünleşme, sembolik olarak o din mensûbları tarafından, tanrının etini yimek ve kanını içmek şeklinde icrâ edilirdi.

4 — Hepsinde Cennet inancı olup, onu isterlerdi. Orada râhat edeceklerinden emîn idiler.

[**(Encylopedia Americana)**da, (Sacrifice) [Kurban] kelimesinde diyor ki:

(Eski yunanda, gök tanrısı Olympus adına (thusiai) ve (sphagia) denilen, kurban âyinleri yapılırdı. Thusiai, her zemân gündüz olur ve tercîhen sabâhleyin yapılırdı. Kurban edilen hayvanların belli kısmları, biftek olarak (Bomos) denilen taş üzerinde yakılırdı. Hayvanın geri kalan kısmları, yüksek bir taşın etrâfında toplanmış olan kimseler tarafından yinilirdi. Âyin, müzik ve dans ile sona ererdi.]

Sphagia denilen kurban âyini ise, gece yapılırdı. Bu âyinde etin yakılması için kullanılan taşa (eschara) denilirdi.

Yunanca olan bu âyin ismleri latincede sâdece (sacrifice) kelimesi ile ifâde edildi. Kurbanların yakıldığı taş olan (Bomos) ve etrâfında toplanılarak kurbanın yinildiği taş olan (eschara) kelimeleri için (Altars) kelimesi kullanılırdı.)

Hıristiyanlık dîninde icrâ edilen (İşâ-i rabbânî veyâ Evharistiya) kurban âyîninde, ekmek ve şerâbın konulduğu ve etrâfında cemâ'atın toplandığı taşa da, (Altar) denilir. Bu âyinde de, müzik bulunur. Mukaddes olan ekmek, kırılınca, kurban icra edilmiş, ekmek, şerâba batırılıp yinilince de, tanrı ile ma'nevî olarak birleşilmiş olunurmuş. Yunanlılardaki (thusiai) ve (sphagia) âyinleri ile, hıristiyanlıkdaki İşâ-i rabbânî âyini arasında benzerlik açıkca görülmekdedir. [Bu mevzû'ya aşağıda devâm edeceğiz.]

Îsâ aleyhisselâmın, kurtarıcı tanrı olarak kabûlü, çarmıha gerildi denilmesi, kurban olarak telâkkî edilmesi, yukarıda zikr etdiğimiz, yunan putperest cemâ'atlerinin, hıristiyanlığa etkilerinin bir sonucu olduğu muhakkakdır.

Hıristiyanlarda **(Vaftîz)** ve **(İşâ-i rabbânî)** denilen iki önemli âyin vardır. Vaftîz, hıristiyanlığa kabûl âyînidir. Kişi bununla, doğuşdan gelen günâhdan temizlenmiş kabûl edilir. İkinci âyin olan İşâ-i rabbânî, (Eucharist) veyâ (Mass Communion) veyâ

(Holy Communion) denir ki, (kudsî paylaşma) demekdir.

Dr. Morton Scott Enslin, bu âyînle hıristiyanlığın, Romalılar zemânındaki putperest fırkalardan birisi hâline geldiğini i'tirâf ederek, aynı kitâbının ikinci kısmının yüzdoksanıncı sahîfesinde diyor ki, (Mîlâdın ikinci asrına doğru hıristiyanlık, bozuk dinlerden birisi hâline gelmişdi.)

Lord Raglan, **(The Origins of Religions)** [Dinlerin Aslı] ismli kitâbında, Roma imperatorluğu zemânındaki dînî cemâ'atlerin âyînlerini beyân etmekde ve bu âyînleri, şimdiki hıristiyan âyînlerinin aslı olarak görmekdedir. Raglan diyor ki:

(Târîh öncesi devirlerde, genç bir adamı, kutsal kurban olarak seçmek ve onu bir sene boyunca imtiyâzlı kişi kabûl ederek her arzûsunu yerine getirmek ve sene sonunda belli bir âyîn tertîb ederek, o kimseyi kurban edib, etini yimek, kanını içmek âdeti, dinden haberleri olmıyan ba'zı kavmlerde var idi. Kurban edilen kimsenin, etinden ve kanından tarlalara da serpilir, böylece toprağın bereketli olacağına inanılırdı. Kurbanlık seçilen kimsenin, kendi kavminin dînî lideri ile anlaşarak, yerine başka birisinin kurban edilmesi de olurdu. Başka bir kimse kurban edildikden sonra, asl kurban edilmesi lâzım olan kişi, tekrar bir sene boyunca, yine imtiyâzlı ve kutsal oluyor ve her arzûsu yerine getiriliyordu. Senenin sonunda yerine, yine başka bir kimse kurban ediliyordu. Böylece, devâmlı olarak kutsal sayılan ve her arzûsu yerine getirilen imtiyâzlı kişiler zuhûr etdi. Bu ilk devâmlı kutsal kişiler, kavmleri tarafından (kral) veyâ (yaşıyan tanrı) olarak telakkî edilir oldular. Bu kutsal kişilerin insanlıklarının, ya'nî bedenlerinin ayrı bir şahsiyyet, ilahlıklarının ayrı bir şahsiyet olduğu kabûl edilirdi. İlahın, tanrının bu kimselere hulûl etmiş, vücûdlarına girip yerleşmiş olduğu, bu kavmlerce kabûl edilirdi. Bir müddet sonra, kavmleri, kutsal kabûl etdikleri bu kimseleri, tanrı veyâ tanrının oğlu diyerek tapınmağa başladılar.

[Eski çağdaki putperestlerde veyâ çeşidli milletlerde, tanrıların, yarı tanrıların ve kahramanların efsânevî hikâyelerine mitoloji denir.] Önce âyîn vardır, sonra bu âyîni îzâh için mitolojik hikâyeler uydurulmuşdur. Hayâlî tanrıların ölmesi veyâ dirilmesi ile kendilerinin kurtulacağı zan olunurdu.

Kurtarıcı tanrıya inanan kavmlerin âyînlerinin en mühimi, kişinin tanrı ile birleşdiğine, bütünleşdiğine inandıkları, sembolik et yime ve içki içme âyînleridir. Kurtarıcı tanrı inancı, bir müddet sonra güneş tanrısı inancı ile birleşdirildi. Herbir kurtarıcı tanrının, kış başlangıcında doğduğuna inanıldı. Kış başlangıcı ise, Julian takvîmine göre 25 Aralıkdır. Hıristiyanlar da, Îsâ

aleyhisselâmı kurtarıcı bir tanrı yaparak, bu târîhde doğduğunu kabûl etdiler ve bu geceyi (mîlâd) ve (Noel) olarak her sene kutlamağa başladılar.

Edward Carpenter, çeşidli kurtarıcı tanrı hikâyeleri, meselâ, yunanlıların (Dionysus)u, Romalıların (Hercules)i, Perslerin (Mithras)ı, Mısrlıların (Amonra, Oziris ve İzis)leri, kuzey Samiîlerin (Baâl)ı, Âsur ve Bâbillilerin (Tammuz)u ile, hıristiyanların Îsâ aleyhisselâmın hayât hikâyesi diye inandıkları şeyler arasındaki benzerliklere dikkati çekmekdedir. Şöyle ki:

1 — Hepsi, Noel ya'nî 25 Aralık veyâ buna yakın bir günde doğmuşdur.

2 — Hepsi, bâkire annelerden doğmuşdur.

3 — Hepsi, bir mağara veyâ yeraltında bir mahzende doğmuşdur.

4 — Hepsi, insanlar için meşakkatlere katlanmışlardır.

5 — Hepsi, nûrlandırıcı, iyileşdirici, kurtarıcı ve şefâat edici gibi ismler almışlardır.

6 — Hepsi, karanlık güçler tarafından mağlûb edilmişlerdir.

7 — Hepsi, Cehenneme yâhud arz küresinin diğer tarafına inmişlerdir.

8 — Hepsi, yeniden dirilmiş ve insanların Cennete girmelerine öncülük etmişlerdir.

9 — Hepsi, insanlar ile irtibat kuran azîzler seçmişler ve vaftîz âyîni ile cemâ'at kabûl eden, dinler te'sîs etmişlerdir.

10 — Hepsi, kurban yemekleri yinilerek anılmışlardır.) Lord Raglanın sözü burada temâm oldu.

Newyork Üniversitesinde târîh profesörü olan, Waelance Ferguson diyor ki, (Hıristiyanların yortuları, putperest yortuları ile, aynı târîhlere rastlar. Meselâ, Noel târîhi, Îrân ve Romada güneş tanrısı Mithrasın doğum târîhi idi. Ayrıca bu târîh çok eskiden beri putperest dünyâsında önemli bir yortu günü idi.)

Mitoloji kahramanları üzerinde çalışmalarını **(The Heros), (Kahramanlar)** ismli kitâbında toplıyan Lord Raglan, hikâyelerde gördüğü hâdiseleri 22 madde hâlinde sıralamış ve hangi mitoloji kahramanının hayât hikâyesinde bunlardan kaç tanesinin geçdiğini tesbit etmişdir. Bu maddelerden onbeş dânesinin, Îsâ aleyhisselâmı anlatan, bu günkü hıristiyanlıkda bulunduğunu da, maddeler hâlinde bildirmişdir.

Bunlar da, hıristiyanlığın kaynağının putperestlik olduğunu bize göstermekdedir. [Dahâ sonra, **(Teslîsin bâtıllığının, Îsâ aleyhis-**

selâmın sözleri ile isbâtı) bahsinde bunlara ba'zı misâller vereceğiz.]

Meşhûr felsefeci ve târîhci Winwood Reade diyor ki, (Hıristiyan âlemi putperest âlemine hâkim olunca, putperest âlemi de, hıristiyanlığı bozdu. Oziris ve Apollo masalları, Îsâ aleyhisselâma atf edildi. Yehûdîlerin inandıkları ve Îsâ aleyhisselâmın teblîğ etdiği, tevhîdin ya'nî tek Allaha îmân yerini, [Brahmanizmde de bulunan ve] Mısrlıların ihdâs etdikleri ve Eflâtûn tarafından felsefeye sokulan, teslîs (Trinity) ya'nî üç tanrı inancı aldı. (Bana iyi demeyin, iyi bir dânedir. O da Allahdır) diyen bir zâtın kendisi bizzat Allah yerine konuldu veyâ birin üçde biri denildi.) Pakistândaki Peşâver Üniversitesi müderrisinin kitâbından terceme temâm oldu.)]

[Bütün bunlar gösteriyor ki, hıristiyanlık, Îsâ aleyhisselâmın teblîğ etdiği ve Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atının devâmı olan (Nasrânîlik) değildir. Îsâ aleyhisselâmın ismi arkasına sığınmış, putperestliğin karışdırıldığı, akl ve mantığın kabûl edemiyeceği bir dindir. Hıristiyanlıkdaki, vaftîz ve İşâ-i rabbânî gibi âyînlerin, Îsevîlikde bulunmayıp, sonradan putperestlikden alınarak Îsevîliğe karışdırıldığını ve Îsâ aleyhisselâm bir insan ve Peygamber iken sonradan tanrılaşdırıldığını, pek çok hıristiyan din adamı, profesörler, ilm ve fen adamları açıkça yazmakdadırlar. Papazlar, bu yazılara ve islâm âlimlerinin kendilerine tevcîh etdikleri sorulara cevâb vermek yerine, bu kitâbları toplatdırıp yok etmek yolunu seçmekde ve eskisinden dahâ fazla, yalan, yanlış ve mantıksız yazılarla dolu, yeni kitâblar ve risâleler yazmakda ve dağıtmakdadırlar. Bu da bize gösteriyor ki, 19. ve 20. ci yüzyılda hıristiyanlık temâmen iflâs etmiş, boş ve bâtıl olduğu iyice anlaşılmışdır.]

İlk def'a olarak, iki cezvit papazı, Çinlileri hıristiyan yapmak için, Kanton şehrine gelmişdi. [Cezvit (Jesuit) 941 [m. 1534] senesinde papazların teşkîl etdiği bir misyoner cem'iyyetidir.] Kanton vâlîsinden hıristiyan dîni hakkında va'z vermek için müsâade istediler. Vâlî bunlara ehemmiyyet vermedi ise de, cezvitler onu hergün gelip râhatsız etdiklerinden, nihâyet, (Ben bu mes'ele için Çin Fagfûrundan [sultânından] izn almağa mecbûrum. Kendisine haber vereceğim) dedi ve mes'eleyi Çin Fagfûruna bildirdi. Gelen cevâbda, (Bunları bana gönder. Ne istediklerini anlıyayım) denilmekde olduğundan, cezvitleri, Çinin merkezi olan Pekine yolladı. Bu mes'eleden haber almış olan Budist râhibler, fenâ hâlde telâşa düşdüler. [Ve (bu adamlar, hıristiyanlık adı altında zuhûr eden yeni bir dîni, milletimize telkîn etmeğe çalışıyor-

lar. Bunlar, kudsî Budayı tanımıyorlar, halkımızı yanlış bir yola sokacaklardır. Lütfen onları buradan kovun!) diye Fagfûra yalvardılar.] Fagfûr, (Evvelâ ne söylediklerini bir anlıyalım. Ondan sonra, bu husûsda karar veririz) dedi. Memleketin, sayılı devlet ve din adamlarından müteşekkil, bir meclis tertîb etdi. Cezvitleri bu meclise da'vet ederek: (Yaymak istediğiniz dînin esâsları nedir, anlatın) dedi. Bunun üzerine, cezvitler şöyle bir ifâdede bulundular: (Semâyı ve Arzı yaratan Allah birdir. Fekat, aynı zemânda üçdür. Allahın biricik oğlu ve Rûhul-kuds de birer Allahdır. İşbu Allah, Âdem ve Havvâyı yaratıp Cennete koydu. Onlara her dürlü ni'meti verdi. Yalnız bir ağaçdan yimemelerini emr etdi. Her nasılsa şeytân, Havvâyı aldatdı. Havvâ da Âdemi yanıltarak, Allahın emrine karşı geldiler ve o ağacın meyvesinden yidiler. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak, onları Cennetden çıkardı ve dünyâya gönderdi. Burada, onların çocukları ve torunları zuhûr etdi. Fekat bütün bunlar, büyük babalarının işlediği günâh ile kirlenmişlerdir. Hepsi günâhkârdır. Bu hâl, tam 6000 sene devâm etdi. Nihâyet Cenâb-ı Hak, insanlara acıdı ve onların günâhını afv etdirmek için kendi öz oğlunu onlara göndermekden ve bu biricik oğlunu, günâh keffâreti için, kurban etmekden başka çâre bulamadı. İşte, bizim inandığımız Peygamber, Allahın oğlu olan Îsâdır. Arabistânın garbında Filistin denilen bir nâhiye [bölge] ve orada Kudüs denilen bir şehr vardır. Kudüsde, Celîle denilen bir yer, Celîlenin de, Nâsıra isminde bir köyü vardır. İşte bu köyde bundan bin sene önce Meryem isminde bir kız bulunuyordu. Bu kız, amcasının oğlu olan Yûsüf-i neccâr ile nişânlanmış ise de, henüz bâkire idi. Bir gün, tenhâ bir yerde bulunurken, Rûh-ül-kuds gelip, ona Allahın oğlunu ilkâ etdi [koydu]. Ya'nî, kız bâkire iken hâmile oldu. [Bundan sonra nişanlısı ile Kudüse giderlerken] Beyt-i lahmde, bir ahır içinde çocuğu oldu. Allahın oğlunu ahırdaki yemlik içine koydular. Şarkda bulunan râhibler, onun doğduğunu, gökde birdenbire yeniden peydâ olan bir yıldızdan öğrenerek hediyyelerle onu aramağa çıkdılar ve nihâyet bu ahırda buldular. Ona secde etdiler. Îsâ denilen Allahın oğlu, 33 yaşına kadar Allahın melekûtu üzerine va'z etdi. (Ben Allahın oğluyum. Bana inanın, sizi kurtarmağa geldim) dedi ve ölüleri diriltmek, a'mâları tekrâr basîr [gören] yapmak, topalları yürütmek, cüzzamlıları tedâvî etmek, denizde fırtınaları durdurmak, iki balıkla onbin kişiyi doyurmak, suyu şerâb yapmak, kışın meyve vermediği için, bir incir ağacını bir işâret ile kurutmak gibi, dahâ birçok mu'cizeler gösterdiyse de, çok az insan ona îmân etdi [inandı]. Nihâyet hâin yehûdîler, onu Romalılara şikâyet etdiler

ve onun haça gerilmesine sebeb oldular. Lâkin, Îsâ, haçda öldükden üç gün sonra, tekrâr dirilerek, kendisine inananlara göründü. Bundan sonra semâya çıkıp, babasının sağ tarafına oturdu. Babası da dünyânın bütün işlerini ona terk etdi. Ve kendisi geri çekildi. İşte, bizim va'z edeceğimiz dînin esâsı budur. Buna inananlar, öteki dünyâda Cennete, inanmıyanlar ise, Cehenneme gideceklerdir) dediler.

Bu sözleri dinleyen Çin Fagfûru, papazlara (Ben sizden ba'zı şeyleri süâl edeceğim. Bunlara cevâb verin) dedi ve şöyle sormağa başladı: (İlk süâlim şudur: Siz, Allah, hem bir, hem de üçdür diyorsunuz. Bu, iki iki dahâ beş eder gibi, ma'nâsız bir lafdır. Bu işin aslını bana îzâh edin!) Papazlar **cevâb veremedi.** (Bu, Allahın bir sırrıdır. İnsanların aklı buna ermez) dediler. Fagfûr, (İkinci süâlim şudur: Yeri, göğü ve bütün âlemi yaratan çok kudretli Allah, kullarından birinin işlediği günâh için Onun, bu işden haberi bile olmayan bütün sülâlesini nasıl günâhkâr sayar? Bunların afvı için nasıl olur da, kendi öz oğlunu kurban etmekden başka çâre bulamaz? Bu, Onun büyüklüğüne yakışır mı? Buna ne dersiniz?) dedi. Papazlar yine **cevâb veremedi.** (Bu da, Allahın bir sırrıdır) dediler. Fagfûr, (Üçüncü süâlim de şudur: Îsâ, bir incir ağacından mevsimsiz meyve istemiş, ağaç vermeyince onu kurutmuş. Mevsimi olmadan meyve vermek, bir ağacın yapamıyacağı bir şeydir. Böyle olduğu hâlde, Îsânın buna kızıp ağacı kurutması, bir zulm değil midir? Bir Peygamber, zâlim olur mu?) dedi. Papazlar, buna da **cevâb veremedi.** (Bu işler ma'nevî işlerdir. Allahın sırlarıdır. İnsanların akılları buna ermez) dediler. Bunun üzerine, Çin Fagfûru, (Ben size izn ve müsâade veriyorum. Gidiniz, Çinin istediğiniz yerinde va'z veriniz) diye onlara müsâade etdi. Onlar, Fagfûrun huzûrundan çıkdıkdan sonra, meclisde bulunanlara dönüp, (Ben Çinde böyle saçmalıklara inanacak bir ahmak bulunacağını zan etmiyorum. Onun için bu adamların, bu hurâfeleri va'z etmelerinde, hiçbir mahzûr görmedim. Ben emînim ki, bunları dinleyen vatandaşlarımız, dünyâda ne ahmak kavmler bulunduğunu görerek, kendi dinlerinin kıymetini dahâ iyi anlıyacaklardır) dedi. Papazların, süâllerin hepsine cevâb veremediklerini hâtırlatmak için, bu kitâbımıza **(Cevâb Veremedi)** ismini koyduk.

— 10 —
TESLÎSİN BÂTILLIĞININ ÎSÂ ALEYHİSSELÂMIN SÖZLERİ İLE İSBÂTI

İncîllerde, teslîs (trinite) i'tikâdının [inancının] bâtıllığını isbât eden pekçok âyetler vardır.

[Bu âyetlerin zikrinden evvel, burada hıristiyanlığa sonradan karışdırılan teslîs [üç tanrı] inancının nereden geldiği hakkında kısaca ma'lûmât vermek fâideli olacakdır. Âdem aleyhisselâmdan beri gelen bütün ilâhî dinler, tek hâlık ve mâlik olan bir yaratıcıya inanmağı emr etmişdir. Bütün bu dinlerde bu yaratıcının ismi (ALLAH)dır. Teslîse, ya'nî üç tanrıya inanmanın doğru bir şey olmadığını, akl-ı selîm sâhibi olan herkes anlar. Havârîlerden olan Barnabasın yazmış olduğu İncîlde de, Allahü teâlânın bir olduğu bildirilmişdir. Barnabas İncîli, türkçe olarak da 1987 de İstanbulda basdırılmışdır. İncîller, yunancaya ve lâtinceye terceme edilirken, o zemâna kadar yüzlerce tanrısı olan putperest Romalılar, tek tanrıyı az görerek, onu çoğaltmak istediler. Bunu, ilk def'a, Yuhannâ İncîline sokdular. Zâten, aslı kaybolmuş olan İncîli, iyice tahrîf etdiler. Bu fikr, Roma İmperatoru Büyük Kostantinin üçyüz yirmibeş senesinde topladığı Konsilde ya'nî rûhban meclisinde zorla kabûl etdirildi. Bunun sebebi de, Yunanlıların Eflâtûn felsefesine bağlı olmaları idi. Eflâtûnun felsefesinin aslı üçe dayanır. Eflâtûn herşeyi üçe böler. Meselâ, edeb üç his kuvvetine dayanır: Ahlâk, akl ve tabîat. Tabîat da nebât, hayvan ve insan olarak üçe ayrılır. Eflâtûn esâsda dünyâyı yaratan kudretin tek olduğunu düşünmekle berâber, onun iki yardımcısının dahâ olabileceğini ileri sürmüşdü. Bu da, teslîs fikrinin doğmasına sebeb oldu. Teslîs inancı, ilk def'a Yuhannâ İncîlinde görüldüğü hâlde, Yuhannâ İncîlinin içinde, Allahü teâlânın bir olduğunu isbât eden âyetler vardır. Bunlardan ba'zılarını aşağıda zikr edeceğiz.]

Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının üçüncü âyetinde Îsâ aleyhisselâm, (Ey Baba, ebedî hayât [âhiret hayâtı], hakîkî bir Allah olan Seni ve Senin gönderdiğin Îsâ Mesîhi bilmelerinden ibâretdir) demekdedir. Bu âyetde Allahü teâlânın hakîkî, ebedî hayât sâhibi **(BİR)** olduğu ve Îsâ aleyhisselâmın, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş bir resûl olduğu, açıkca bildirilmişdir.

Bu âyete göre Yuhannâ İncîli, ebedî hayât ya'nî âhiret hayâtına îmân etmeği, ya'nî Allahü teâlânın varlığı ve birliği ile Peygamberlere îmânı emr edince, bunun aksi olan teslîs inancının, ebediyyen kabûlü mümkin olmıyan bir hatâ olduğunu tenbîh eder. [Yuhannânın bu âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın bir haberci, bir Peygamber olduğu bildirilmişdir. Sonradan bunun tersini düşünmek ve buna inanmak açık bir sapıklık olup, ebedî hayâtı, âhiretdeki sonsuz se'âdeti yok etmekdir. Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının başında, Îsâ aleyhisselâm çarmıhda iken yapdığı düâda şöyle demekdedir: (Ebedî hayât, seni yalnız gerçek Allahı ve gönderdiğin Îsâ Mesîhi bilmekdir) [Âyet üç]. Îsâ aleyhisselâm burada, tek ma'bûdun, tek ibâdete lâyık olanın, Allahü teâlâ ve kendisinin de Onun kulu ve resûlü olduğunu bildirmekdedir. Allahü teâlâyı, bir olan rab, kendisini de Peygamber olarak kabûl edip, îmân edilmedikce ebedî hayâtın, Cennet hayâtının olamıyacağını haber vermekdedir. Îsâ aleyhisselâmın ve diğer bütün Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" haber verdikleri şey de zâten budur. Ya'nî Allahü teâlânın varlığına ve birliğine îmân ve Onun Peygamberini tasdîk etmekdir.] İşte bu ebedî olan âhiret hayâtı inancı, tam ve doğru olarak, ancak islâmiyyetde vardır. Çünki hıristiyanlar, teslîs uçurumuna düşdüklerinden, yehûdîler, Îsâ aleyhisselâmın Peygamberliğine inanmadıklarından [ve o yüce Peygambere çirkin iftirâ yapdıklarından ve Muhammed aleyhisselâma inanmadıklarından], putperestler [ve hiçbir dîne inanmıyanlar, ateistler de], bütün Peygamberleri inkâr etdiklerinden, onlar için hakîkî se'âdet hayâtı, ya'nî Cennet hayâtı olamaz. [Bunlar, Allahü teâlâyı ve Onun Peygamberlerini inkârlarının, iftirâlarının ve düşmanlıklarının cezâsı olarak, ebediyyen Cehennemde kalacaklardır. Azâb dolu, elîm bir Cehennem hayâtı yaşayacaklardır.]

Markos İncîlinin onikinci bâbının yirmidokuzuncu âyeti ve devâmında, Îsâ aleyhisselâma emrlerin en mühim ve birincisinin hangisi olduğunu soran bir yehûdî âlimine, Îsâ aleyhisselâm, (Dinle ey İsrâîlî: Allahımız Rab, bir olan Rabdır. Ve Allahın olan Rabbi, bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle ve bütün kuvvetinle seveceksin. İkincisi, komşunu kendin gibi seveceksin. Bundan dahâ büyük başka bir emr yokdur. Yehûdî ona, çok iyi ey Muallim! Hakîkat üzere dedin ki, Allah birdir. Ondan başkası yokdur ve Onu bütün kalbinle, bütün fikrinle, bütün kuvvetinle sevmek ve komşunu kendin gibi sevmek, bütün yapılan ibâdetlerden ve kurbanlardan üstündür dedi. Îsâ da onun akllıca cevâb verdiğini gördüğü vakt kendisine, sen Allahın melekûtundan uzak değilsin dedi), demekdedir.

Matta İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzaltı, otuzyedi ve otuzsekizinci âyetlerinde, Îsâ aleyhisselâma, (Ey Muallim! Şerî'atde en büyük emr hangisidir?) diye sorulunca, (Îsâ ona dedi: Allahın olan Rabbi bütün kalbinle, bütün canınla, bütün fikrinle seveceksin. Büyük ve birinci emr budur) demekdedir. Kırkıncı âyetinde ise, bütün şerî'at ve Peygamberlerin bu emre bağlı olduğu bildirilmekdedir. [Matta ve Markos İncîllerinde Allahın bir olduğu açıkca yazılıdır ve Baba kelimesi Rab ve sâhib ve hâkim demekdir. İnsânın babası demek değildir.]

[İncîle mülhak olan ve İncîlden kabûl edilen mektûblarda da, Allahü teâlânın bir olduğunu bildiren ibâreler vardır.

Pavlosun Galatyalılara mektûbunun üçüncü bâbının yirminci âyetinde, (ve ALLAH BİRDİR) demekdedir.

Pavlosun Efeslilere (Efesoslulara) mektûbunun dördüncü bâbının dört, beş ve altıncı âyetlerinde, (Beden bir ve rûh bir, Rab bir, îmân birdir. Cümlenin üzerinde ve cümle ile ve cümlede cümlenin ALLAHI ve Babası birdir) demekdedir.

Birinci Timoteosanın birinci bâbının onyedinci âyetinde, (Şimdi devrlerin melîkine, zevâl bulmaz, göze görünmez TEK ALLAH'a ebedler ebedince hurmet ve izzet olsun) demekdedir.

İkinci bâbın üçüncü, dördüncü ve beşinci âyetlerinde, (Kurtarıcı Allahın indinde [Yüksek mevki'de olanlara düâ, niyâz ve teşekkür etmek] iyi ve makbûldür. O istiyor ki, bütün insanlar kurtulsunlar ve hakîkat bilgisine gelsinler. Çünki ALLAH BİRDİR ve Allah ile insanlar arasında bir beyâncı [haberci, resûl, elçi] vardır) demekdedir. Yehûdânın mektûbunun yirmibeşinci âyetinde, (Kâdir olan kurtarıcımız TEK ALLAHA) demekdedir.]

Tevrâtda, [hakîkî İncîlde ve] bütün semâvî kitâblarda, [ve bütün Peygamberlerin şerî'atlerinde] açıkca bildirilen ilk emr ve vasıyyet tevhîddir. Ya'nî Allahü teâlânın varlığına ve bir olduğuna inanmakdır. Eğer, ilk ve en mühim emr teslîs olsaydı, Âdem aleyhisselâm ve ondan sonra gelen bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm" bunu açıkca beyân ederlerdi. O Peygamberlerden hiç biri böyle bir şey bildirmedi. Teslîs fikrinin, hakîkatde mevcûd olmadığı, sonradan meydâna çıkdığı, buradan da anlaşılmakdadır.

[Ahd-i cedîdin bu âyetleri, hıristiyanların (üç Allaha îmân) fikrini kesinlikle ortadan kaldırmışdır. Îsâ aleyhisselâm burada, bir olan Allahü teâlâya îmânı, Onu her şeyden çok sevmeyi açıkca emr etmekdedir. Pavlos da, mektûblarında, çeşidli vesîleler ile, Allahü teâlânın bir olduğunu yazmışdır. Eğer hıristiyanların inandıkları gibi, Îsâ aleyhisselâm da Allah olsaydı, birinci emr olarak kendisi-

ni sevmek lâzım olduğunu ve Allahın üç olduğunu söylerdi.

Tevrâtda da, Allahü teâlânın bir olduğunu bildiren, pekçok yerler vardır.

Kitâb-ı istisnânın (Tesniyyenin) dördüncü bâbının, otuzdokuzuncu âyetinde (ve bugün bil ve yüreğine koy, iyice inan ki, yukarıda göklerde ve aşağıda yerde RAB O ALLAH'dır, başka yokdur) demekdedir.

Altıncı bâbının dördüncü ve beşinci âyetlerinde ise, (dinle ey İsrâîl: Rab, BİR OLAN RABDIR ve Allahın olan Rabbi bütün kalbinle ve bütün cânınla ve bütün kuvvetinle seveceksin) demekdedir.

Otuzikinci bâbının otuzdokuzuncu âyetinde de, (Şimdi görün ki, Ben, Ben Oyum ve nezdimde ilâh yokdur. Ben öldürürüm ve ben diriltirim) demekdedir.

Kitâb-ı Eş'iyâ (İşâyâ)nın kırkıncı bâbının yirmibeşinci ve yirmialtıncı âyetlerinde, (Beni kime benzeteceksiniz ki, ben ona müsâvî olayım? Kuddûs [olan Allah] diyor. Gözlerinizi yukarı kaldırın ve görün. Bunları kim yaratdı) demekdedir.

Kırküçüncü bâbın onuncu ve devâmındaki âyetlerinde, (RAB diyor: Siz şâhidlerim ve seçdiğim kulumsunuz, tâ ki, bilip bana inanasınız ve benim O olduğumu anlıyasınız. Benden önce Allah olmadı ve benden sonra olmayacak. Ben, ben Rabbim ve benden başka kurtarıcı yokdur. RAB diyor, BEN ALLAHIM) demekdedir.

Kırkbeşinci bâbın beşinci âyetinde, (RAB benim ve başkası yokdur. Benden başka Allah yokdur) demekdedir.

Malakinin [Malahıyânın] ikinci bâbının onuncu âyetinde, (Hepimizin babası bir değil mi? Bizi bir Allah yaratmadı mı?) demekdedir.

Yine kitâb-ı Eş'iyânın kırkbeşinci bâbının onsekizinci âyetinde, (Çünki gökleri yaratan RAB, dünyâya şekl veren ve onu yaratan, onu pekişdiren ve onu boşuna yaratmıyan, üzerinde oturulsun diye ona şekl veren Allah şöyle diyor: RAB, benim ve başkası yokdur) demekdedir.

Yirmibir ve yirmiikinci âyetlerinde ise, (ben RAB değilmiyim? ve benden başka Allah yokdur. Benden başka hak Allah ve kurtarıcı yokdur. Ey yeryüzünde olanlar, hepiniz bana dönünüz ve kurtulun. Çünki, Allah benim ve başkası yokdur) demekdedir.

Kırkaltıncı bâbın dokuzuncu âyetinde ise, (Allah benim, başkası yokdur. Ben Allahım ve benim gibisi yokdur) demekdedir.

(Kitâb-ı mukaddes)in eski ahd kısmına da inanan hıristiyan-

lar, bu âyetler karşısında acabâ ne yaparlar. Çünki, bu âyetler, her nasıl olursa olsun, ister oğul denilsin, ister rûh-ül-kuds denilsin, bir olan (ALLAHÜ TEÂLÂ)dan başka bir ilâha inanmayı red etmişdir. Allahın bir olduğunu, eşi ve benzeri olmadığını kat'î [kesin] olarak bildirmişdir. Hıristiyanlar teslîse, üç tanrıya inanarak bu âyetleri inkâr ediyorlar.]

Markos İncîlinin onüçüncü bâbının otuzikinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâm, (Fekat bugün ve bu sâat hakkında ne gökdeki melekler, ne oğul, Babadan başka kimse birşey bilmez) demekdedir. Ancak, Babanın bildiğini, bildirmekdedir.

Matta İncîlinin yirminci bâbının, yirminci âyeti ve devâmında, (Bir kadın Îsâ aleyhisselâma gelip, melekûtunda bu iki oğlumun biri senin sağında, biri solunda oturmalarını emreyle dedi. Îsâ aleyhisselâm cevâbında: Sağımda ve solumda oturmağı ihsân etmek benim elimde değildir. Fekat Babam tarafından kimler için hâzırlanmış ise, onlara verilecekdir dedi) demekdedir.

[Markos İncîlinde bildirildiği gibi, Îsâ aleyhisselâm, kıyâmetin ne zemân kopacağını kendisinin bilmediğini, ancak Allahü teâlânın bildiğini haber vermişdir. Bunu herkese bildirmekden çekinmemişdir. Allahın oğlu veyâ Allah olduğuna inanılan kimse, bunu bilmez mi? Ba'zı hıristiyanlar, bunu çeşidli şekllerde te'vîl etmeğe çalışmışlar ise de, yapdıkları te'vîlleri kendileri de beğenmemişlerdir.]

Mevcûd İncîllerdeki ve eski ahddeki, zikr etdiğimiz âyetler, teslîs akîdesinin [inancının] bâtıllığını [yanlışlığını] haykırmakdadır. Çünki bu âyetler, ilm ve kudreti, Îsâ aleyhisselâmın kendisinden kaldırarak, Allahü teâlâya tahsîs etmekdedir.

Matta İncîlinin ondokuzuncu bâbının onaltı ve onyedinci âyetlerinde, (Biri Îsâya gelip dedi: Ey kerîm olan Muallim! Ebedî hayâta kavuşmam için ne iyilik yapayım? Îsâ ona dedi: Niçin bana kerîm diyorsun? Bir olan Allahdan başka kerîm yokdur) demekdedir. Bu âyet teslîsi kökünden yok eder.

[Îsâ aleyhisselâmın bu sözleri, İngiliz ve Amerikan bible şirketlerinin, 1303 kamerî [m. 1886] senesinde İstanbulda basdırdıkları (Kitâb-ı mukaddes)de aynen yazılıdır. Birleşmiş kitâb-ı mukaddes cem'iyyetlerinin m. 1982 baskılı (Kitâb-ı mukaddes)inde bu onyedinci âyeti (Îsâ ona dedi: İyilik için neden bana soruyorsun? İyi olan biri vardır) olarak yazmakdadır. Görülüyor ki, (bir Allahdan başka kerîm yokdur) sözü değişdirilmişdir. Allahın bir olduğu sözü kaldırılmışdır. Böylece, kitâb-ı mukaddesin her asrda yapılan değişdirilmelerine, bir yenisi dahâ katılmışdır.]

Matta İncîlinin yirmiyedinci bâbının kırkaltıncı ve ellinci âyetlerinde, Îsâ aleyhisselâmın çarmıh üstünde iken yüksek sesle, (Elî, Elî, limâ sebaktenî, ya'nî, Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin, bırakdın) diye bağırdığı, Luka İncîlinin yirmiüçüncü bâbının kırkaltıncı âyetinde de, Îsâ aleyhisselâmın yüksek sesle, (Ey Baba, rûhumu ellerine bırakıyorum) diye nidâ etdiği yazılıdır. Bu âyetler, Îsâ aleyhisselâmın ulûhiyyet sâhibi olmadığını, şeksiz ve şübhesiz açıkca bildirmekdedir.

[Eğer Îsâ aleyhisselâm, aynen Rab olsaydı, hiç kimseden yardım istemezdi. Senin ellerine rûhumu teslîm ediyorum demezdi. Hiç ilâh ölür mü? Hiç ilâh başkalarından yardım ister mi? Kederlenir, üzülür mü? Allahın ebedî, bekâ sâhibi ve diri [hay] ve ölümsüz olması ve kimseye muhtâc olmaması lâzımdır. Bunun böyle olduğu, ahd-i atîkde de açıkca yazılıdır.

Kitâb-ı Eş'iyâ [İşâyâ]nın kırkıncı bâbının yirmiyedi ve yirmisekizinci âyetlerinde, (Ey İsrâîl, bilmedin mi? işitmedin mi? dünyânın uçlarını [yeri, göğü] yaratan Allah, za'îflemez ve yorulmaz. Onun hikmetinin derinliğine erişilmez) demekdedir.

Kırkdördüncü bâbının altıncı âyetinde, (İsrâîlin meliki ve kurtarıcısı ve İsrâîlin ordularının Rabbi şöyle diyor: İlk, evvel benim ve âhır, son benim ve benden başka ilâh yokdur) demekdedir.

Kitâb-ı Ermiyâ [Yeremya]nın onuncu bâbının onuncu, onbirinci ve onikinci âyetlerinde, (Fekat RAB hak Allahdır, hay, diri ve ebedî olan [ya'nî kendisine ölüm gelmiyecek olan] melikdir. Gadabından dünyâ titrer ve gadabına milletler dayanamaz. Gökleri ve yeri halk etmiyen ilâhlar, yerin ve göklerin altında mahv olacakdır. Rab, yeri kuvveti ile yaratdı. Dünyâyı hikmeti ile te'sîs etdi. Gökleri, ilmi ile yaydı) demekdedir.

Ahd-i atîkin bu âyetlerinden de anlaşılacağı gibi, Allahü teâlâ birdir, sonsuz kuvvet sâhibidir. Hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, Îsâ aleyhisselâm [hâşâ] asılırken kendisine sığındığı ve yardımını istediği bir Allahdır. Hıristiyanlar, tanrı kabûl etdikleri Îsâ aleyhisselâmın öldüğüne inanmakla kalmazlar. Aynı zemânda, öldükden sonra, insanların günâhlarına keffâret olarak Cehenneme gireceğine inanırlar. Îsâ aleyhisselâmın Cehenneme gireceğine, Petrusun birinci mektûbunun üçüncü bâbının onsekizinci ve ondokuzuncu âyetlerini delîl getirirler.

Rahmetullah Efendi "rahmetullahi aleyh" **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında, hıristiyanların bu i'tikâdlarını ve bu husûsdaki papazların yazılarını ve cevâblarını bildirirken diyor ki: Meşhûr papaz Martiros bir toplantıda, (Îsâ hiç şübhesiz bizler için insanlığı ka-

bûl etmişdir. Bunun için, insanlara gelen ve gelecek olan bütün derd ve belâlara katlanması lâzım idi. Nitekim hepsine katlandı. Onun için, Cehenneme de girdi ve azâb olundu. Cehennemden çıkarken, kendisinden önce Cehenneme girmiş bulunanların hepsini de berâber çıkardı) demişdir. Bu husûsda hıristiyan fırkaları arasında i'tikâd farklılıkları vardır. Böyle inandıkları bir zâtı, her yerde, her an, hâzır ve nâzır, herşeye hâkim ve mâlik bir Allah kabûl etmekdedirler.]

Yuhannâ İncîlinin yirminci bâbının ondördüncü ve sonraki âyetlerinde, (Îsâ Mecdelli Meryeme göründü. Ve ona, bana dokunma! Çünki ben dahâ Babamın yanına çıkmadım. Fekat kardeşlerime [Havârîlere] git ve onlara söyle: Benim Babama ve sizin babanıza, benim Allahıma ve sizin Allahınıza çıkıyorum dedi) demekdedir.

Bu âyetlerden anlaşılıyor ki, Îsâ aleyhisselâmın kendine oğul ve Allahü teâlâya, Baba ta'bîrini kullanması yalnız kendisi için değildir. Konuşduğu şîvenin, lisânın bir husûsiyyeti olarak kullanılan, mecâzî bir ta'bîrdir. Bu sözün, zâhirî ma'nâsına göre, Îsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâya oğul olmakda ise de, aynı âyetlerde, (Benim Allahım ve sizin Allahınız) diyerek, Allahü teâlâyı ma'bûd, ilâh tanımakdadır. Ayrıca, kendisi ile havârîleri bir saymış, ortak yapmışdır.

[(Benim babama ve sizin babanıza) dedikden sonra, bu sözünden maksad, benim Allahım ve sizin Allahınız demek olduğunu, tek bir Allahın kulları olduklarını söylemişdir. Böylece kullukda havârîler, Îsâ aleyhisselâma ortak olmuşlardır. Îsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâ için, (Babama) demesinden, ilâh olarak kabûl edilirse, (Babanıza) dediği için de, havârîleri ona ortak birer ilâh kabûl etmek lâzım gelir. Îsâ aleyhisselâm hayâtda iken, havârîlerden hiçbiri onu bir ilâh, bir Allah olarak kabûl etmemiş, Allahın oğlu dememişdir. Bu vasf hıristiyanlara göre, öldükden ve göğe çıkarılmasından çok sonra kendisine verilmişdir. Bunlar da gösteriyor ki, Îsâ aleyhisselâm, Allah değildir. İbnullah, ya'nî Allahın oğlu da değildir. Ancak, Abdüllahdır. Ya'nî Allahın kuludur.]

Yuhannânın ondördüncü bâbının yirmisekizinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın, (Baba benden büyükdür) dediği yazılıdır. Îsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın, kendisinden büyük olduğunu söylemekdedir. Hıristiyanların, Îsâ aleyhisselâma, Allahdır demeleri, açıkça görülen [ve bütün tahrîflere, teslîs inancının sokulmasına rağmen, bu günkü İncîllerin bildirdiği] bir hakîkati inkâr etmek olur.

[İncîl ibrânîceden yunanca ve lâtinceye terceme edilirken,

çok yanlış ve anlamadan terceme edilmişdir. Böyle olduğu teslîs inancında da, hemen görülür. Çünki, İbrânîcede (Baba) kelimesi, yalnız bir insanın kendi babası değil, aynı zemânda, (Hurmete lâyık büyük bir şahsiyet) ma'nâsına da gelmekdedir. Bunun için, Kur'ân-ı kerîmde, İbrâhîm aleyhisselâmın amcası olan Âzere, (Âzer denilen babası) denilmekdedir. Çünki, asl babası, Târûh ölmüşdü. Amcası Âzerin yanında yetişmiş ve o zemânki âdete uyarak, ona baba demişdi. İbrâhîm aleyhisselâmın babasının Târûh olduğu, İncîlin ahd-i atîk kısmında da yazılıdır. [Tekvin: 11-31] Türkçede de, bunun gibi, olgun, yardım sever, konuşduğu dinlenir kimselere (ne baba adam!) deriz. Bunun gibi (Oğul) kelimesi de, ibrânîcede çok kerreler, bir şahsın rütbece veyâ yaşca kendisinden dahâ küçük olan, fekat kendisine son derece sevgi ile bağlı bulunduğu bir şahsı, tasvîr etmek için kullanılmakdadır. Dahâ önce zikr etdiğimiz gibi, Matta İncîlinin beşinci bâbının dokuzuncu âyetinde, (ne mutlu sulh edicilere! Zîrâ onlara Allahın oğlu denilecekdir) demekdedir. Görülüyor ki, burada (Oğul) kelimesi (Allahın sevgili kulu) ma'nâsına gelmekdedir. Hiçbir hıristiyan, İncîldeki bu ve bunun gibi dahâ pekçok âyeti delîl getirerek, bu ifâdelerin kullanıldığı kimseleri ulûhiyyet derecesine çıkarmamışdır. O hâlde hakîkî İncîlde (Baba), mubârek bir mevcûd, ya'nî Allahü teâlâ, (Oğul) kelimesi de, Onun sevgili kulu olarak beyân edilmişdir. Aklları ancak bu günlerde başlarına gelen hıristiyanların büyük kısmı, (hepimiz Allahın kulu, çocuğuyuz. Allah hepimizin rabbi, babasıdır. İncîldeki (Baba) ve (Oğul) kelimelerini böyle anlamak lâzımdır) demekdedirler. İbrânîce olan asl İncîl nüshası, terceme edilirken, dahâ birçok kelimenin de (baba ve oğul) gibi, yanlış terceme edildiği isbât edilmişdir. Nitekim bununla ilgili ba'zı tafsîlât dahâ sonra gelecekdir.]

Yuhannâ İncîlinin ondördüncü bâbının yirmidördüncü âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın, (İşitdiğiniz sözler benim değildir. Fekat beni gönderen Babanındır.) Ve onuncu âyetinde (Ben size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemem) dediği bildirilmekdedir.

[A'mâl-i rusülün [Resûllerin işlerinin] ikinci bâbının yirmiikinci âyetinde, (Ey İsrâîl erleri; bu sözleri dinleyin: Nâsıralı Îsâyı ya'nî Allah tarafından tasdîk edilmiş olan adamı, siz kendiniz bilirsiniz) demekdedir.

Üçüncü bâbının yirmialtıncı âyetinde ise, (Allah her birinizi kötülüklerinden döndürerek mubârek kılmak için, oğlunu kıyâm etdirip, önce size gönderdi) demekdedir.

Dördüncü bâbının otuzuncu âyetinde, (Mukaddes oğlun Îsânın ismi ile alâmetler ve hârikalar olsun diye) demekdedir.] Bu

âyetlerde, Îsâ aleyhisselâmın Peygamberliği ve Allahü teâlânın vahy etmesi ile konuşmuş olduğu, açıkca bildirilmekdedir.

Matta İncîlinin yirmiüçüncü bâbının sekiz, dokuz ve onuncu âyetlerinde, Îsâ aleyhisselâmın, (Fekat siz Rabbî diye çağırılmayı istemeyiniz. Zîrâ sizin muallim iniz birdir. Ya'nî Mesîhdir. Cümleniz kardeşlersiniz. Yeryüzünde kimseyi Babamız diye çağırmayın. Zîrâ babanız birdir. O dahî göklerdedir. Ne de efendi diye çağrılın, çünki efendiniz birdir, Mesîhdir) dediği bildirilmekdedir. Bu âyetlerde de, (Baba) kelimesinin mecâzî ma'nâ ile kullanılmış olduğu ve Îsâ aleyhisselâmın mertebesinin, ülûhiyyet [ilahlık] makâmı olmayıp, bir muallim ve bir terbiyeci ve ıslâh edici, ya'nî bir Peygamber olduğu bildirilmekdedir.

Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbının otuzaltıncı âyetinde ve devâmında, (O zemân Îsâ onlarla berâber Cetsemâne denilen bir yere gelerek, Petrus ile Zebedinin iki oğlunu yanına aldı ve şâkirdlerine: Ben şuraya gidip düâ edinceye kadar, siz burada oturun, dedi. Kendisi çok sıkılmağa ve kederlenmeğe başladı. O zemân onlara, canım ölüm derecesinde çok kederlidir, mahzûndur. Burada durup benimle uyanık olun dedi. Biraz ileri gidip yere kapanıp: Ey Baba! Eğer mümkin ise bu kâseyi benden al. Senin istediğin gibi olsun, diye düâ etdi. Îsâ şâkirdlerin yanına geldi. Onları uykuda buldu. Petrusa dönerek nasîhat etdi. İkinci kerre gidip, ey Baba, eğer ben, o kâsedekini içmeden almak mümkin değil ise, senin irâden olsun, diye düâ etdi. Tekrâr şâkirdlerin yanına geldi. Onları yine uykuda buldu. Tekrâr uzaklaşıp, aynı sözleri söyliyerek üçüncü def'a aynı düâyı yapdı) demekdedir.

Hıristiyanların, Îsâ aleyhisselâma iftirâ ederek, Onu ülûhiyyet derecesine yükseltmelerine cevâb olarak, İncîllerde başka hiçbir delîl olmasa bile, yukarıdaki Îsâ aleyhisselâmın kendisinin bir kul, Babanın da, bir olan Allahü teâlâ olduğu anlaşılan bu sözleri kâfîdir. Îsâ aleyhisselâm, hıristiyanların zan etdikleri gibi, Allahın biricik oğlu olup, insanlığı kurtarmak için gelmiş olsaydı, ölüm korkusu ile muzdarip ve mahzûn olur mu idi? Yerlere kapanıp kâseyi benden al diye yalvarır, düâ eder mi idi? [İncîllerde Îsâ aleyhisselâm kendinden bahs ederken **(insanoğlu)** demekdedir. Bunu hıristiyanlar da bildikleri hâlde (insanoğlu=Allah) gibi mantıksız bir i'tikâda [inanca] düşmüşlerdir.]

Hıristiyanlar, teslîs ya'nî üç tanrı inancını İncîllerde gördükleri (Baba), (Oğul) kelimelerinden çıkarmışlar ve misli görülmemiş bâtıl bir i'tikâd ortaya koymuşlardır. Îsâ aleyhisselâm, kendisi için (Allahın oğlu) demeyip, pekçok yerlerde (İbn-ül-insan=insanoğlu) ta'bîr etmişdir. [Eğer hakîkaten İbnullah olsay-

dı, İbn-ül-insan demezdi. Çünki, bir kimseye ismi sorulunca kendi ismini söyler, başka bir ism söylemez.]

Hıristiyanlar, bu teslîs akîdesine, Yuhannâ İncîlindeki, ma'nâsı şübheli ba'zı ibârelerden dolayı düşmüşlerdir. Hâlbuki, Yuhannâya nisbet edilen İncîl, diğer İncîllerden çok sonra ve Yunanistanda yazılmış olduğu, herkesin ma'lûmudur. Yuhannâ İncîlinin içinde uydurma pekçok sözler vardır. Hattâ, **(İzhâr-ül-hak)** kitâbının müellifi Rahmetullah efendi, kitâbının önsözünde, Yuhannâ İncîlinin mecâzî sözlerle dolu olduğunu, te'vîlsiz anlaşılacak yerlerinin de, az olduğunu bildirmişdir. Zâten mevcûd İncîllerde, Îsâ aleyhisselâmın sözlerinin çoğu teşbîhler ve misâller ile bir muammâ [bilmece] gibi kapalı ve mücmel [kısa] olarak yazılıdır. Talebelerinin dahî, tefsîr edilmedikce, îzâh edilmedikce, kolayca anlıyamadıkları sözlerdir. Hattâ, Markos İncîlinin onbeşinci bâbının otuzdokuzuncu âyetinde, (Îsânın karşısında duran yüzbaşı, onun böyle rûhunu verdiğini görünce, gerçek, bu adam Allahın oğlu imiş) demekdedir. Luka İncîlinin, yirmiüçüncü bâbının kırkyedinci âyetinde, (Yüzbaşı, vâki' olanı gördüğü zemân, gerçek, bu sâlih bir adam idi) dediği yazılıdır. Lukanın bu sözü, Markosdaki (Gerçek bu Allahın oğlu imiş) kelâmından maksadın, (Gerçek bu sâlih bir kul imiş) demek olduğunu göstermekdedir.

Matta İncîlinin beşinci bâbının dokuzuncu âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın, (Ne mutlu sulh edicilere! Çünki, onlar Allahın oğulları diye çağırılacaklardır) ve kırkdördüncü ve kırkbeşinci âyetlerinde, (Size ezâ edenlere düâ edin. Tâ ki, siz semâvâtda olan Babanızın oğulları olasınız) dediği yazılıdır. [Bu âyetlerde Îsâ aleyhisselâm, sulh edici ve afv edici kimseler için, (Allahın oğulları), Allahü teâlâ için de, (Baba) kelimesini kullanmışdır. Bu kelimelerin mecâzî olduğu meydândadır. Bunun gibi, kitâb-ı mukaddesde (Ahd-i atîk ve cedîdde) kötü ve günahkâr olan insanlar için, iblîsin oğlu, şeytânın oğlu kelimeleri kullanılmışdır.]

Yuhannâ İncîli sekizinci bâbının otuzdokuzuncu ve sonraki âyetlerinde diyor ki, (Yehûdîler Îsâya, bizim pederimiz İbrâhîmdir dediler. Îsâ onlara, İbrâhîmin evlâdı olsaydınız onun yapdıklarını yapardınız. Fekat beni, ya'nî Allahdan işitdiği hakîkati size söylemiş olan adamı, şimdi öldürmeğe çalışıyorsunuz. İbrâhîm bunu yapmadı. Siz babanızın işlerini yapıyorsunuz. Ona; biz zinâdan doğmadık. Bizim bir babamız var. O da Allahdır dediler. Îsâ onlara, eğer Allah sizin Babanız olsaydı, beni severdiniz. Çünki ben, Allahdan çıkıp geldim. Ben kendiliğimden gelmedim. Fekat beni O gönderdi. Söylediğimi niçin anlamıyorsunuz? Çün-

ki benim sözümü dinleyemezsiniz. Siz babanız şeytândan, iblîsdensiniz ve babanızın isteklerini yapmak istiyorsunuz, dedi.)

Burada yehûdîlerin, (Biz zinâdan doğmadık, babamız vardır. O da Allahdır) demelerinden maksadları, babamız Allahdır, demek değildir. Maksadları, Îsâ aleyhisselâmın babasız olmasına i'tirâz etmekle berâber, kendilerinin İbrâhîm aleyhisselâmın neslinden olduklarını bildirmekdir. Mâdem ki Yuhannâ İncîli, hıristiyanların i'tikâdlarına [inançlarına] göre, mevsûkdur. Biz de onu şâhid olarak getiririz [sözümüzü ona göre söyleriz]. Yuhannânın bu âyetlerine, ya'nî yehûdîler kendilerine Allahın oğlu dedikleri ve Îsâ aleyhisselâm da onları red ederek, şeytânın çocukları dediğine bakılınca, bu ta'bîrlerin mecâz olduğu hemen ortaya çıkar.

Yuhannânın birinci mektûbunun üçüncü bâbının dokuzuncu âyetinde, (Her Allahdan doğmuş olan günâh işlemez), onuncu âyetinde ise, (Allahın çocukları ile iblîsin çocukları böylece belli olur ki) ve beşinci bâbının başında, (Îsâ Mesîhdir, diye îmân ederler. O da Allahdan doğmuşdur ve tevlîd edeni seven her adam, ondan doğmuş olanı sever. Ne zemân Allahı sever ve onun emrlerini yaparsak, bununla Allahın çocuklarını sevdiğimizi biliriz) demekdedir.

Romalılara mektûbun sekizinci bâbının, ondördüncü âyetinde, (Allahın rûhu ile irşâd olunanların [sevk edilenlerin] hepsi Allahın oğullarıdır) demekdedir.

Pavlosun Filipelilere yazdığı mektûbun ikinci bâbının ondördüncü ve onbeşinci âyetlerinde, (Her şeyi söylemeden ve çekinmeden yapın. Tâ ki hayât sözünü sıkı tutarak, dünyâda nûrlar olarak, aralarında göründüğünüz eğri ve sapık neslin ortasından kusûrsuz ve sâf Allahın lekesiz çocukları olasınız) demekdedir.

[Kitâb-ı Eş'iyâ [İşâyâ]nın kırküçüncü bâbının altıncı ve yedinci âyetlerinde, (Oğullarımı uzakdan ve kızlarımı yerin ucundan, ya'nî izzetim için yaratdığım ve kendisine şekl verdiğim, kendisini vücûde getirdiğim, ismim ile çağırılan her adamı getir diyeceğim) demekdedir.

Kitâb-ı mukaddesin bu âyetlerindeki Allahın oğlu, Allahın oğulları, çocukları lafzları mecâzî olup, hakîkî ma'nâ verilerek, Allahü teâlâya (Baba) denilemez. Hıristiyanlar da, bu âyetlerdeki, (Oğul) kelimesini, mecâzî olan, (Allahın sevgili kulu) ma'nâsına alıp, bu kimselerin hiç birisine, ülûhiyyet nisbet etmemişlerdir. Bütün hıristiyanlar burada, Allahü teâlânın yegâne hâkim olduğunu kabûl etmişler. Fekat sıra Îsâ aleyhisselâma gelince, doğru yoldan ayrılmışlardır.]

İncîlde geçen (Baba) kelimelerini, yanlış anlıyanlar olduğu gibi, (Oğul) kelimelerini de yanlış anlıyanlar olmuşdur. Nitekim Luka İncîlinin üçüncü bâbının yirmiüçüncü âyeti ve devâmında, Îsâ aleyhisselâmın (hâşâ) nesebi, babaları zikr edilirken, Mesîh Yûsüfün oğlu denir ve Yûsüfün babaları zikr edilir ve nihâyet Şit oğlu ve Şit Âdem oğlu, Âdem de Allah oğlu demekdedir. Âdem aleyhisselâm, hakîkî ma'nâ üzere Allahü teâlânın oğlu değildir. Luka, Âdem aleyhisselâm, anasız ve babasız yaratıldığı için, Onu Allahü teâlâya, Îsâ aleyhisselâm da, yalnız babasız tevellüd etdiği için, onu da, Yûsüf-ü Neccâra nisbet etmişdir. [Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmı, Allahın rûhu ile nefh olunmuş [üfürülmüş] olarak doğduğu için, ilâh, rab kabûl ediyorlar. Böyle olduğu hâlde, Yûsüf-ü Neccârı da kendisine baba olarak nisbet ediyorlar. Îsâ aleyhisselâm, sâdece babasız doğdu. Hâlbuki, Âdem aleyhisselâm hem annesiz, hem de babasız yaratıldı. Buna göre, hıristiyanların Âdem aleyhisselâmı, Îsâ aleyhisselâmdan dahâ büyük bir ilâh kabûl etmeleri lâzım gelir. Hıristiyanlardan Âdem aleyhisselâma ilâh diyen hiç çıkmamışdır.]

(Oğul) ta'bîri, (Kitâb-ı mukaddes)in ahd-i atîk kısmında da vardır. Meselâ, sifr-i hurûcün [çıkışın] dördüncü bâbının yirmiikinci ve yirmiüçüncü âyetlerinde, (Rab şöyle diyor: İsrâîl [Ya'kûb aleyhisselâm] benim ilk oğlumdur. Oğlumu bırak ki, bana ibâdet etsin) demekdedir.

Kitâb-ı Ermiyânın (Yeremyâ) otuzbirinci bâbının dokuzuncu âyetinde, (Ben İsrâîlin babasıyım ve Efrâyim benim ilk oğlumdur) demekdedir. [Eğer buralarda oğul kelimesi, ülûhiyyeti îcâb etdirseydi, İsrâîl ve Efrâyim, Îsâ aleyhisselâmdan çok önce ilah olurlardı. Ayrıca bunlar için, ilk evlâd, (İbn-ül-ekber) ta'bîri kullanılmışdır ki, sonra gelen evlâddan dahâ önce, ilahlık mertebesine yükselmeleri îcâb ederdi.]

Sifr-i Samuel-i Sânînin [II. Samuelin) yedinci bâbının ondördüncü âyetinde, Dâvüd aleyhisselâm için, (Ben ona baba olacağım ve o bana oğul olacakdır) demekdedir.

Kitâb-ı İstisnânın [Tesniyyenin] ondördüncü bâbının ilk âyeti, (Siz Allahınız olan Rabbin oğullarısınız) ve otuzikinci bâbın ondokuzuncu âyeti, (Ve Rab gördü ve onlardan ikrâh etdi. Çünki oğulları ile kızları onu öfkelendirdiler) ve Kitâb-ı Eş'iyânın [İşâyânın] birinci bâbının ikinci âyeti, (Ey gökler, dinleyin ve ey yer, kulak verin! Çünki Rab söyledi: Oğullar besledim ve büyütdüm ve bana âsî oldular) ve otuzuncu bâbın ilk âyeti, (Âsî oğulların vay başına!) ve altmış dördüncü bâbının yedinci âyeti, (Ve şimdi yâ Rab! Sen Babamızsın. Biz balçığız ve sen çömlekçimizsin ve he-

pimiz senin elinin işiyiz) ve Kitâb-ı Yûşa'ın (Hoşeanın) ikinci bâbının birinci âyetinde, (Fekat İsrâîloğullarının sayısı ölçülemiyen ve sayılamıyan deniz kumu gibi olacak ve vâkı' olacak ki, onlara: Siz benim kavmim değilsiniz denildiği yerde kendilerine, Hayy [diri] olan Allahın oğullarısınız, denilecek) denilmekdedir.

Buralarda [ve zikr etmediğimiz başka yerlerde, İsrâîl oğullarının hepsine (Allahın oğulları) denilmiş ve başkaları için de bu ta'bîr kullanılmışdır. Eğer (Allahın oğlu) ta'bîri ile, hakîkaten Allahü teâlânın oğlu ma'nâsı kasd edilse, ya'nî mecâz olmaz ise, İsrâîl oğulları] ve İsrâîl [Ya'kûb], Efrâyim, Süleymân ve diğer benî İsrâîl Peygamberlerinin "aleyhimüsselâm" ve Âdem aleyhisselâmın, ilâh olmaları lâzım gelirdi. Fekat yehûdîler, kendi lisanları ibrânîceyi iyi bildiklerinden, bu Allahın oğlu, ilk oğlu, oğulları, kızları gibi ta'bîrlerin mecâz olduğunu gâyet iyi anladılar ve [bu Peygamberlere ilahlık isnâdında bulunmak gibi] bir hatâya düşmediler. Fekat havârîlerden sonra, İncîller ve Îsâ aleyhisselâmın va'zları, nasîhatları, sahîfe sahîfe, şunun bunun elinde kalıp, başka lisanlara terceme edildi. Terceme edenler ise, câhil ve İbrânî lisanının inceliklerinden ve üslûbundan habersiz olduklarından, metinde her ne gördülerse, anlamadan terceme etdiler. Sonradan bu tercemeleri görenler, tercemelerdeki lafzları hakîkî ma'nâlarından başka bir ma'nâya kullanmağa cesâret edemediler. İşte, boş iddiâlar, yanlış ve bâtıl görüşler, akl ve hakîkatden temâmen uzak, garîb i'tikâdlar, hep buradan ortaya çıkmışdır.

Îsâ aleyhisselâmdan yüz sene kadar sonra, her memleketde değişik bir i'tikâd, değişik bir fırka ve her fırkanın elinde değişik bir İncîl ortaya çıkdı. Bu fırkalardan müte'assıb kimseler, kendi fırkalarının revâç bulup yayılması ve diğer fırkaların bâtıllığını isbât için, el yazısı ile olan nüshalardan İncîl yazarlarken, kendi maksadlarına uygun ba'zı kelimeleri sokuşdurdular. İncîl nüshaları, öyle bir hâle geldi ve hıristiyanlar arasında o kadar ihtilâflar ortaya çıkdı ki, sâdece İznikde toplanan rûhban meclisinde, birbirine uymıyan elli aded, hıristiyanların okudukları İncîlin iptâl edilmesine karâr verildi. Bundan anlaşılıyor ki, mevcûd olan dört İncîlin hiçbirisi, istidlâl, ya'nî delîl getirilmek için sened olamaz. Fekat, hıristiyanların inancı, bu dört İncîl üzerine kurulmuş olduğundan, onları iknâ' etmek için, biz de bunlardan delîl getiririz.

Hıristiyanların teslîsi isbât için, (Kitâb-ı mukaddes)in **(ahd-i atîk)** denilen, Tevrât kısmında gösterebilecekleri hiçbir delîlleri yokdur [ki, kendisi ile görüşdüğümüz papazlar da, bunu kabûl etmekde ve böyle olduğunu söylemekdedirler]. En kuvvetli delîl-

leri, İncîllerin en şübheli ve en karışığı olan, Yuhannâ İncîli ile, diğer İncîllerin teferruâtındaki birkaç mübhem sözden ibâretdir. Meselâ:

Yuhannâ İncîlinin sekizinci bâbının yirmiüçüncü âyetindeki, Îsâ aleyhisselâmın, (Siz bu dünyâdansınız. Ben bu dünyâdan değilim) demesinden, ülûhiyyet ma'nâsı çıkarmakdadırlar. Ülûhiyyeti, Îsâ aleyhisselâma yakışdırabilmek için de, gökden indi ve tecessüm etdi, ya'nî cism peydâ etdi, şeklinde îzâh etmekdedirler. Hâlbuki, bu âyetin ma'nâsı, (Siz dünyâ ilişkileri, münâsebetleri ile mukayyedsiniz, ben değilim) demekdir. Bu sözden ilahlık ma'nâsı çıkarılamaz. Ayrıca, İncîllerde, bu âyeti nakz eden, âyetler vardır.

Yuhannâ İncîlinin onbeşinci bâbının ondokuzuncu âyetinde, (Sizler bu dünyâdan değilsiniz. Ancak ben sizi dünyâdan seçdim), onyedinci bâbının onaltıncı ve onsekizinci âyetlerinde, (Ben dünyâdan olmadığım gibi, onlar da dünyâdan değildirler. Sen beni dünyâya gönderdiğin gibi, ben de onları dünyâya gönderdim) denilmişdir ki, hıristiyanların Îsâ aleyhisselâmın ilah olduğunu isbât için delîl getirdikleri Yuhannânın sekizinci bâbındaki, (Ben bu dünyâdan değilim) sözünün aksidir.

Bu âyetlerde, Îsâ aleyhisselâm, kendisi ile talebelerini eşit tutmuşdur. (Siz bu dünyâdansınız) ta'bîri de, dünyâyı isteyerek, ona meyl etmek ma'nâsındadır. Böyle ıstılâh ve ta'bîrler her lisanda kullanılır. Hattâ lisanımız olan türkçede de oğlum, baba, arslanım gibi mecâzî ma'nâya kullanılan ta'bîr ve kelimeler vardır. Arapçada (İbn-ül-vakt), (Ebül-vakt), (ebnâ-i zemân) ve (ebnâ-i sebîl) ta'bîrleri mevcûddur. Bunların ma'nâları, vaktin oğlu, vaktin babası, zemânın oğulları, yolun oğulları demekdir. [Vaktin ve yolun oğlu olamaz. Bunlar hep mecâzdır.]

Hıristiyanların, teslîsi isbât için bildirdikleri delîllerden biri de, Yuhannâ İncîlinin onuncu bâbının otuzuncu âyetidir. Bu âyetde, Îsâ aleyhisselâmın, (Ben ve Baba biriz) dediği bildirilmekdedir. Bu ibâreden de, ülûhiyyet ve ayniyyet ma'nâsı çıkarılamaz. Zîrâ, Îsâ aleyhisselâmın bu sözü söylediğini farz etsek, söylediği zemân nefs sâhibi bir insan olduğundan, Allah ile birleşmesi mümteni'dir, mümkin değildir. [Yuhannânın bu âyetini, Îsâ aleyhisselâmın ülûhiyyetini isbât için delîl olarak getiren hıristiyanlar, bu âyetin devâmını da okumalıdırlar. Otuz ve devâmındaki âyetler, (Ben ve Baba biriz. Yehûdîler onu taşlamak için yine yerden taş kaldırdılar. Îsâ onlara cevâb verdi: Size Babadan bir çok iyi işler gösterdim. Bu işlerden hangisi için beni taşlıyorsunuz? Yehûdîler ona cevâb verip: Seni iyi işden dolayı değil, fekat küfrden do-

layı ve sen insân iken, kendini Allah etdiğinden dolayı taşlıyoruz dediler. Îsâ onlara, “ben dedim, siz ilahlarsınız” diye şerî’atınızda yazılı değil mi? Kendilerine Allah sözü gelenlere ilahlar dendiği hâlde, Allahın oğluyum dediğim için, siz Babanın takdîs edip, dünyâya gönderdiği zâta mı küfr ediyorsun diyorsunuz? Eğer Babamın işlerini yapmıyorsam, bana îmân etmeyiniz. Fekat yapdığım hâlde, siz bana îmân etmezseniz bile, işlere îmân ediniz ki, Babanın bende ve benim Babada olduğumu bilip anlıyasınız diye cevâb verdi. Yine onu tutmağa çalışdılar. Îsâ da onların elinden çıkdı, kurtuldu) şeklindedir. Îsâ aleyhisselâmın bizâtihi kendisini ve mu’cizelerini görenler, ilah olduğunu söylemediler. Hattâ, bu mecâz sözünden dolayı, onu öldürmeğe kalkdılar. Hıristiyanların, ezelî ve ebedî bir yaratıcı ilah olarak kabûl etdikleri Îsâ aleyhisselâm, yehûdîlerden kaçmakdadır. Nasıl hâlıkdır ki, yaratdığı mahlûklarından kaçmakdadır.

Burada diğer bir husûs da, Îsâ aleyhisselâmın, (Ben ve Baba biriz) sözünü isbât husûsunda zikr etdiği, **(Ben dedim:** (Siz ilahlarsınız) diye şerî’atınızda yazılı değil mi?) şeklindeki otuzdördüncü âyetidir. Elimizde mevcûd İncîlin dip notunda bu âyetin Ahd-i atîkdeki Zebûrun (Mezmûrların) seksenikinci bâbının altıncı âyeti olduğu bildirilmekdedir. Mezmûrlardaki bu âyetin devâmı ise, (Ve hepiniz Yüce Olanın oğullarısınız) şeklindedir. Bu âyetin zâhirî ma’nâsına ve Îsâ aleyhisselâmın da bildirdiğine göre, Îsâ aleyhisselâmdan başka (Sizler ilahlarsınız) diye bildirilen kimseler de ilah olmakdadırlar. Acabâ hıristiyanlardan hiçbir kimse onları, (ilah) kabûl etmişler midir? (Ben ve Baba biriz) sözünü Îsâ aleyhisselâmın ülûhiyyetine delîl getiren hıristiyanlar, bunun devâmında bildirilen ilahları kabûl etmemekle, günâhkâr ve âsî olmuş, ilah olarak tanıdıkları Îsâ aleyhisselâmın sözünü kabûl etmemişlerdir. İlah hiç yalan söyler mi? Hıristiyanlara, bunu niçin kabûl etmediklerini sorarsanız, (Efendim bu söz mecâzdır. Allah birdir. “Sizler ilahlarsınız” sözü hakîkî ma’nâya alınamaz) derler. Îsâ aleyhisselâmın, (Ben ve Baba biriz) sözü de mecâz değil midir? deseniz, (Efendi Îsânın ülûhiyyeti vardır. Bu hıristiyanlığın esâs doktrinidir) cevâbını verirler.] Hıristiyanlar, Yuhannâ İncîlindeki bu sözleri, Mesîh Îsâ, insan-ı kâmil olduğu gibi, aynı şeklde kâmil bir ilahdır şeklinde de, te’vîl ederler. Hâlbuki insanlık sıfatlarının kendisinden ayrılmaması sebebi ile insan ile ilah arasında hakîkî bir birleşme düşünülemez. Bir diğer husûs da, Îsâ aleyhisselâm bu ta’bîri sâdece kendisi için kullanmayıp, havârîler için de kullanmışdır.

Yuhannâ İncîlinin onyedinci bâbının yirmibirinci âyetinde, (Ey Baba, sen bendesin ve ben de sendeyim. Onlar da bizde olsunlar), yirmiikinci âyetinde, (Bana verdiğin izzeti, şerefi onlara dahî verdim ki, biz bir olduğumuz gibi, onlar da bir olsunlar), yirmiüçüncü âyetinde ise, (Ben onlardayım. Sen de bendesin. Böylece bir olmakla temâmlanmış olsunlar ve beni senin gönderdiğini ve beni sevdiğin gibi, onları dahî sevdiğini dünyâ anlasın) denilmekdedir. İşte bu âyetlerde bildirilen (Birleşmek) kelimesi, dînin emrlerine sıkı bir şeklde itâat ve a'mâl-i sâliha ile amel etmek olduğundan, bundan ülûhiyyete âid bir şey hâtıra getirilemez.

Hıristiyanların, teslîs için getirdikleri delîllerden biri de, Yuhannâ İncîlinin ondördüncü bâbının sekizinci âyeti ve devâmında anlatılan şu fıkradır: (Filipus ona: Yâ Rab, Babayı bize göster, bize bu kifâyet eder dedi. Îsâ ona dedi: Bu kadar zemân sizinle berâberim de, sen beni bilmedin mi ey Filipus? Beni görmüş olan Babayı görmüş olur iken, sen nasıl onu göster diyebiliyorsun.)

Bu delîlleri de iki şeklde yanlışdır, bâtıldır.

Birincisi: Dünyâda, ilahı görmenin mümkin olmadığı, hıristiyanlar tarafından da, kabûl edilmekdedir. Hattâ, **(İzhâr-ül-hak)** kitâbının mukaddemesinde, bu ma'rifet, bilmek olarak te'vîl edilir. Mesîhi bilmek, cismiyyetini bilmek değildir. Buna göre, hıristiyanlar, (Mesîhi ülûhiyyet ve hulûl i'tibârı ile bilmek) ma'nâsındadır dediler. Bu te'vîl, teslîse inanan hıristiyanlara göre, vâcibdir. Hâlbuki, böyle te'vîl de yanlışdır, bâtıldır. Çünki, te'vîlin, aklî delîllere ve kat'î nasslara muhâlif olmaması lâzımdır. Bu te'vîl ise, aklî delîllere muhâlifdir. Çünki, dahâ önce zikr etdiğimiz gibi, Îsâ aleyhisselâm, havârîleri kendisine eşit tutmakdadır.

Târîhcilerin ma'lûmu olduğu gibi, üç uknûm, ya'nî teslîs, yeni birşey olmayıp, müteaddid ilahlara tapınan kavmlerin inançlarından alınmış bir fikrdir. İlahların çokluğu, câhil halkın nazar ve dikkatlerini çekecek bir şeklde çoğalınca, müşriklerin ileri gelenleri, onları aralarında makâmlarına göre bir tertîbe koyup, içlerinden ba'zılarını asl, diğer küçüklerini de fer' [tâbi'] kısmlarına ayırdılar. Bu taksîmin tahkîkını aralarında gizli bir sır olarak kabûl etdiler. [Eski Îrânın en büyük dîni olan, ateşe tapınmağı kuran] Zerdüşt, putların arasından (Yezdân) ve (Ehremen) isminde iki uknûm ta'yîn etdi. Yezdân iyilik tanrısı, Ehremen ise, kötülük tanrısı veyâ Yezdânın nûr, aydınlık, Ehremenin de zulmet, karanlık olması gibi, misli görülmemiş bâtıl bir i'tikâd [inanç] ortaya koydu.

Hindistândaki islâm âlimlerinin büyüklerinden Mazher Cân-ı Cânân,[1] ondördüncü mektûbunda buyuruyor ki, (Brahma dîni, semâvî bir din idi. Sonradan bozuldu). Üç uknûm ta'bîri ilk def'a bunlardan işitildi.

[Buna din yerine, felsefe, fikr demek dahâ doğrudur. Îsâ aleyhisselâmın mîlâdından yediyüz sene evvel semâvî bir dînin değişdirilmesi ile kurulduğu anlaşılmakdadır. Bu tahrîfi yapan Brahmadır. Brahma mukaddes kelâm demekdir. Hıristiyanlıkda da, Îsâ aleyhisselâm için bu ta'bîr kullanılmışdır. Hıristiyan papazlarına, Îsâ aleyhisselâmın ülûhiyyeti sorulunca, bunu isbât için ilk delîlleri, Yuhannâ İncîlinin birinci bâbındaki ba'zı âyetlerdir ki, (kelâm başlangıçda var idi ve kelâm Allah nezdinde idi ve kelâm Allah idi.) [Âyet 1] ve (Ve kelâm beden olup, inâyet ve hakîkat ile dolu olarak aramızda sâkin oldu. Biz de onun izzetini, Babanın biricik oğlunun izzeti olarak gördük) [Âyet 14], şeklindedir. Tıpkı Brahmanizmdeki gibi.] Brahmanizm fikrine tâbi' olanlar, **(Brahma)** isminde asl olan bir ilaha inanırlar. İ'tikâdlarına göre, bu, en kâmil ve dâim-üs-sükût bir ilah olup, her şeyin aslıdır. Fekat bu ilah, diğer iki ilah vâsıtası ile işlerini yapar. Bunlardan birisi **(Vişnu)**, diğeri de **(Siva)**dır. Bunlar, üç nev' zuhûrdan ibâret olarak, bir ilahdır derler.

Brahmanlara göre, **(Brahma),** bütün herşeyi ve dünyâyı yaratandır. Bütün yaratma işlerini o yapar, alâmeti güneşdir. Vişnu akldır. Herşeyi koruyan, ya'nî koruyucu bir ilahdır. İçinde bulunan zemâna hükm eder. Alâmeti sudur. Siva ise, hayât ve ölüm tanrısıdır. İçinde bulunulan zemâna ve istikbâle hükm eder. Adâlet ve intikam bunun işidir. Alâmeti ise, ateşdir. [Brahmanlar, tanrıları Vişnunun semâda yaşadığına inanırlar. Diğer tanrılar, Vişnuya yeryüzünde bir takım şeytânların türediğini, yeryüzünün âsâyiş ve intizâmını bozduklarını ve bunların cezâlandırılması için, yeryüzünde, insan şeklinde doğması lâzım olduğunu söylerler. Vişnu, bu teklîfi kabûl eder ve yeryüzünü kötülüklerden ve şeytânlardan temizlemek için muhâribler sınıfından, bâkire bir kızdan bir **(krishna)** ya'nî muhârib olarak doğar. Kız, bunu önceden rü'yâsında görür. Krishna altmışdört günde, bütün ilmleri öğrenir. Çobanlık yapar. Pekçok yerler dolaşır. Dolaşdığı yerlerde, hârikulâde şeyler yapar ve onu gören brahmalar tarafından ilahlığı kabûl edilir. İnsan şeklinde yeryüzüne inmiş bir ilahdır. Brahmanizme inananlar tarafından, Krishna ile ilgili dahâ pekçok efsâneler anlatılır.

---

[1] Cân-ı Cânân, 1195 [m. 1781] de Delhîde şehîd edildi.

Budistler de, Budayı ilah olarak kabûl ediyorlar. Budistlere göre, Buda insan olarak doğmadan önce, semâda yaşıyordu. Yeryüzünde inecek bir yer aradı ve nihâyet Sudhodana âilesinin bir ferdi olarak doğmaya karâr verdi. Annesi oruclu olarak serâyın damında uyurken, rü'yâsında, etrâfına nûrlar saçarak gökden bir beyâz filin yere indiğini ve sağ böğründen karnına girdiğini hayret ile görür. Budanın doğmasına yakın birçok alâmetler de görünür. Annesi bulunduğu şehri terk eder ve bir ağacın altında, ilah olan oğlu yeryüzüne gelir. Budistlerin inancı, akl ve mantığın aslâ kabûl edemiyeceği şeylerle doludur. Brahmanların ve Budistlerin inançları ile hıristiyanların teslîs inancı ism farkları hâriç, birbirine benzer. İlahların yeryüzünde bâkire bir kıza nüfûz etmeleri ve doğmaları ve insanların onları ilah olarak kabûl etmeleri arasında, insanı hayretde bırakan bir benzerlik vardır. Bunlardan birkaçını zikr edelim:

1 — Hıristiyanlara göre, Îsâ aleyhisselâm ölmüş ve öldükden üç gün sonra dirilmişdir. Krishna da öldükden sonra dirilerek göğe yükselmişdir.

2 — Îsâ aleyhisselâm mezârından, Buda ise tabutundan kalkmışdır.

3 — Îsâ aleyhisselâm öldürüleceğini önceden söylemiş, zindanlardaki, ya'nî Cehennemlerdeki rûhları kurtarmış ve mezârdan kalkınca, Allahın sağına oturmuşdur. Buda da, dünyâdan çekileceğini ve Nirvanaya gideceğini haber vermişdir.

4 — Îsâ aleyhisselâm göğe çıkınca, bütün âlemin işlerini eline alarak hükm etmeğe başlamışdır. Buda da, göklerin sultânlığını kurmuş ve âleme hükm etmeğe başlamışdır.

5 — İncîllerde, Îsâ aleyhisselâmın babalarını ilk melik dedikleri Dâvüd aleyhisselâma kadar, ittifakla zikr ederler. Budanın da neslinin ilk melik olan Makavamata dayandığı zikr olunur.

Teslîs ve tenâsüh, ya'nî ölen bir kimsenin rûhunun başka bir kimseye geçeceği i'tikâdı [inancı] hind dinlerinde olduğu gibi, eski Mısr dinlerinde de vardır. Mısrlıların inandıkları tanrılardan en büyüğü, **(Amonra)**dır. Alâmeti güneşdir. Bu âlemi irâdesi ve kelâmı ile yaratmışdır. Amonranın yardımcısı olan ikinci tanrıları **(Oziris)**dir. Oziris, yeryüzüne inmiş, çeşidli acılar çekmiş ve öldürülmüşdür. Üçüncü tanrıları olan **(İzisi)** sâyesinde tekrâr dirilmiş ve göğe yükselmişdir. Böylece Oziris, ölüler ilâhı olmuşdur. Ayrıca, eski Mısrda melikler, ya'nî (fir'avn)lar, Amonranın (güneşin) oğlu olarak kabûl edilmişlerdir.

Eski Mısrlılar ölen bir kimsenin Oziris tarafından hesâba çekileceğine de inanırlardı.]

Batıda üç uknûm fikrini ilk def'a ortaya atan filozof Time (Timeios)dir. Mîlâddan beşyüz sene kadar evvel, Lokres şehrinde yaşıyan Time, Pisagorun talebelerindendir. Bu üç uknûm [asl, esâs] fikrini hocasından öğrenmişdir. [Pisagor (Fisagor veyâ Pythagoras) mîlâddan önce 580 senesinde Sisam adasında doğdu. 500 senesinde Metaponteda öldüğü rivâyet edilmekdedir. Doğum ve ölüm târîhlerinde çeşidli ihtilâflar vardır. Genç yaşında İtalyanın Kroton şehrine gelmişdir. Buradan çeşidli seyâhatlar yapmış, Mısr ve Ortadoğuda, uzun zemân kalmışdır. Mısrda kaldığı zemân içerisinde, eski Mısr dîni ve inançları hakkında geniş ma'lûmât sâhibi olmuşdur. Üçlü tanrı inancı ve tenâsüh fikrini Mısrlılardan öğrenmiş ve bunları kabûl etmişdir. Mısrda öğrendiği şeylerden birisi de, Hendese [geometri] idi. Bugün, pisagor nazariyyesi [teorisi] diye bilinen geometri faraziyyesi de, tecribî olarak, o zemân Mısrda bilinmekde idi. Mısra Bâbilden gelmişlerdi. O zemân Bâbilde ilm-i nücûm [astronomi], matematik ve müneccimlik san'atı çok ileri idi. Bunları, büyük Peygamber olan İdris aleyhisselâmdan öğrenmişlerdi. Pisagor, Bâbile de giderek, bunları iyice öğrendi. Tekrar Kroton şehrine döndü ve bir mekteb açdı. Kendi ismi ile anılan yeni bir yol, hattâ yeni bir fırka kurdu. Kendisine inananlar tarafından çok efsâneler uydurulmuş; peygamber, hatta ilah olduğu iddiâ edilmişdir.

Pisagor, varlığın aslının (arche) ya'nî sayı olduğunu söyledi. Ona kadar olan sayıları, mukaddes [kutsal] kabûl etdi. Bilhâssa bir, iki ve üç sayılarını; üç asl kabûl etdi. Pisagorcular, bir sayısının âlemin değişmez ve ebedî kaynağı ve ilk uknûm, ya'nî en büyük tanrı olduğunu, iki sayısının dişiliği ve dünyânın bundan meydâna geldiğini ve ikinci uknûm olduğunu, üç sayısının ise, âlemdeki ebedî üçlüğü gösterdiğini ve üçüncü uknûm olduğunu iddiâ ederler. Dünyânın ve âlemin aslının, bu üç uknûm olduğunu söylerler. Meselâ, âlemin esâsı (beden, can ve rûhdur) derler. Bunun gibi (tabî'î, beşerî ve tanrı âlemi) olarak, üç âlemden meydâna geldiğini söylerler. Pisagorculara göre, herşey üçden mürekkeb olduğu gibi, yaratma da, bu üçlükden ortaya çıkar. Bunlar yaratıcı irâde, yıldız akımı ve her an birâz dahâ kemâle eren âlem imiş. Pisagorun sayıları husûsunda ve diğer felsefî görüşleri hakkında Gompertzin **(La Pensée Grecque)** kitâbında geniş bilgi vardır. Pisagora göre, ilk uknûm, ya'nî her dilediğini yapabilecek olan tanrı, akl ile anlaşılamaz. Rûhu ebedî [ölümsüz] kabûl eden ve ölen bir kimsenin rûhunun bir hayvana geçebileceğine

inanan Pisagorcular, hayvan eti yimezler. Pisagorun ileri gelen talebesi olan Time de, hocasının yolunu ta’kîb etmişdir.]

Time, **(Rûh-ül-âlem)** kitâbında, (Herşeyden önce, mahlûkâtın bir (fikr-i misâl-i dâimîsi) vardır ki, ilk kelime ve ilk uknûm odur. Kendisi madde değildir, rûhânîdir ve akl ile anlaşılamaz. İkinci mertebe, madde-i gayr-i muntazımedir. Telaffuz olunan ikinci kelime ve ikinci uknûmdur. Bundan sonra gelen üçüncü mertebe, ibn [oğul] ya’nî ma’nâ âlemidir ki, üçüncü uknûmdur. Bütün kâinât bu üç sınıfdan ibâretdir. İbn, ya’nî oğul pek güzel bir tanrı yapmak istedi ve mahlûk olan bir tanrı yapdı) demekdedir. Bu söz karışık ve anlaşılamaz bir hâlde Eflâtûna geldi. [Timenin, Eflâtûnun hocalarından biri olduğu da bildirilmekdedir. Çünki, Eflâtûn, büyük üstâdı Sokrat ile Timenin bir meclisde bulunduğunu bildirmekdedir. Timenin, **(matematik), (Pisagorun hayâtı)** ve **(âlemin rûhu (Rûh-ül-âlem)**) isminde üç eseri olup, bunlardan ikisi gayb olmuşdur. Gayb olmıyan (âlemin rûhu) kitâbı ise, kendisinden sonra gelen filozofları çok meşgûl etmişdir. Çünki, bu kitâbın ilk altı kısmından çıkarılan fikr ile Eflâtûnun, Time (Timeios) konuşmasında anlatdığı fikr arasında pek bir fark yokdur.]

Eflâtûn, Timeden gelen bu fikri başka bir şekle sokdu. Eflâtûn üç esâs ilâh olduğunu iddi’â etdi.

Birincisi, Babadır. En yüce ve yaratıcı ve diğer iki ilâhın babasıdır. Birinci uknûmdur.

İkincisi, asl, görünür olan tanrıdır ki, görünmez olan Babanın vezîridir. Kelime, (Logos) ve idrak demekdir.

Üçüncüsü de, Kâinât âlemidir, dedi.

Eflâtûna göre, eşyânın, varlıkların hakîkati, ma’nâlar [idealar]dır. [Eflâtûnun, idea diye bahs etdiği şey, mâhiyyet, fikr, a’yân-ı sâbite demekdir. Eflâtûnda idea, eşyânın ve varlıkların değişmeyen, sâbit ve ebedî olan hakîkatıdır. Eflâtûn, âlemi ikiye ayırır: Birisi, görünen hisler âlemi. Diğeri ise, hakîkî âlem, ya’nî idealar âlemidir. Hakîki, ya’nî idealar âlemi, ebedî olduğu hâlde, hisler âlemi durmadan değişir.] İdealar, sâdece aklımızda, hayâlimizle kâim olmayıp, cismsiz olarak kendilerine mahsûs bir kıyâm ve hayâtları vardır. Eflâtûn her hakîkati, ya’nî ideayı dahâ yüksek hakîkatlere ircâ eder, bağlar. Böylece bütün hakîkatler, idealar, mutlak (BİR)e irca olunur. Bu yüce idealardan meydâna gelen BİR *(hayr)*dır ki, tanrının kendisidir. Diğer yüce idealar, hakîkatler ona tâbi’dir. Aşağı olan idealar *(şer)*dir ki, şeytânın kendisidir. Diğer aşağı, kötü idealar ona tâbi’dir.

[Eflâtûn, ideaların kendisinde birleşdiği (BİR) kabûl etdiği ve hayr, iyilik diyerek aynen tanrı kabûl etdiği şeyin, hareket ve hayât sâhibi ve âlemin babası (Baba tanrı) olduğunu söylemişdir. Bu birinci uknûmdur. Baba tanrı, ya'nî yüce idealar birliği, maddeye nizâm veren, fekat maddeden temâmen farklı bir rûh yaratmışdır ki, bu Babanın oğludur. Bu rûh, yaratanla yaratılan arasında aracı olan bir varlıkdır. İkinci uknûmdur.

Eflâtûn, ikinci uknûm kabûl etdiği rûh hakkındaki görüşlerini ve Pisagor, Time ve diğer bütün eski yunan felesofları da, ortaya atdıkları fikrleri, hep Âdem ve Şit (Şis) aleyhimesselâmın kitâblarından ve bu kitâbları bilen din âlimlerinden öğrenmiş, bunları, kendi noksan bilgileri ve kısa aklları ile îzâh etmişler, değişdirmişlerdir. Eflâtûn, Menon konuşmasında, rûhun ölümsüz olduğunu ve birçok def'alar yeryüzüne geldiğini ve görünen *(dünyâ)* ve görünmiyen *(âhiret)* âlemindeki herşeyi görmüş olduğunu söylemekdedir. Phaidros konuşmasında rûhu da üç kısma ayırır: Birincisi; idealara yönelmiş olan akldır. İkinci ve üçüncüsü ise; istek, his kısmıdır. Bunlardan biri akla uyarak hayra, iyiliğe ya'nî tanrıya, diğeri ise kötü, maddî isteklere götürür.] Cesed ya'nî beden bir zindân olup, rûh önceden mücerred idealar âlemine konuldukdan sonra, bu zindâna atılmışdır. [Böylece rûh ve bedenden mürekkeb insan meydâna gelmişdir.] Hikmetin vazîfesi ya'nî ahlâkdan maksad, tanrı ile münâsebetde bulunabilmek için, rûhu beden zindânına bağlıyan zincirlerden kurtarmakdır. Sokrat, se'âdet yolunun yalnız fazîlet ve kemâlât kazanmak olduğunu söylemişdir. Eflâtûn ise, (Se'âdetin kemâli aynen fazîletde vardır. Fazîlet ve kemâl, rûhun sıhhati, kurtuluşu ve âhengidir. Se'âdete kavuşmak için, menfe'at düşüncesi ve âhiretde mükâfatlara kavuşmak arzûsu olmaksızın, sâdece fazîlet kazanmak için çalışmak yetişir) demekdedir.

(Revâkıyyûn) felsefesine tâbi' olanlara göre, (Yalnız iyilik, fazîlet ve yalnız kötülük fıskdır, günâhdır. Sıhhat, hastalık, zenginlik ve fakîrlik, hattâ hayât ve ölüm ne iyidir; ne de kötüdürler. Onları iyi etmek insanın kendi elindedir. İnsanın, Allahü teâlânın takdîrine ya'nî kadere inanarak kendi irâdesini Allahü teâlânın irâdesine tâbi' eylemesi lâzımdır. İnsanlık bir sürüye benzer. Onun çobanı, akl-ı umûmî ya'nî (Logos)dur ki, yaratıcı tabî'at kuvvetidir. Bütün insanlar kardeşdirler. Onların müşterek babaları (Zoz), ya'nî (Tanrı)dır. Zoz, kâinâtın ya'nî bütün âlemin rûhudur. Kadîmdir, birdir. Diğer ilahlar onun cüzleri, ya'nî parçalarıdır.) [Eski yunan felsefecilerinden Zenonun fikrlerine tâbi' olanların yoluna **(Revâkıyyûn)** denir. Bu felsefeye (stoicisme) denir.]

(İşrâkıyyûn) felsefesine tâbi' olanlar, sulh ve merhameti çok tavsiye ederler. Hattâ, bir kimse, bir başkasına ihsanda bulunurken duyduğu lezzet, başkasının kendisine ihsanda bulunurken duyduğu lezzetden, tatdan çokdur, derler. [Bu felsefeye (Illuminisme) denir ki, Pisagor ve yeni Eflâtûncuların yoludur. Yeni Eflâtûnculuğu kuran Plotinosdur ki, hareket noktası Eflâtûnun idealar nazariyyesidir.] Mevcûd İncîllerde Îsâ aleyhisselâma nisbet edilen (Vermekde olan lezzet, almakdaki lezzetden çokdur) sözü, İşrâkıyyûn felsefesinin esâs prensibinin aynıdır. [Revâkıyyûn ve İşrâkıyyûn felsefecilerinin, din kitâblarından ve din âlimlerinden öğrendikleri şeyleri, kendi fikrleri ve buluşları gibi bildirdikleri, buradan da anlaşılmakdadır. Büyük islâm âlimi imâm-ı Muhammed Gazâlî "rahmetullahi aleyh",[1] böyle olduğunu **(El-münkızü mineddalâl)**ve **(Tehâfüt-ül-felâsife)** kitâblarında uzun bildirmekdedir.

Eflâtûnun kurmuş olduğu felsefe mektebi, fikrleriyle berâber yedi, sekiz asr yaşadı. Bu felsefe mektebinin görüşleri İtalyanın dışına çıkmış, bilhâssa mîlâdın üçüncü asrında İskenderiyye mektebinde en büyük te'sîrini yapmışdı.] Eflâtûnun diğer felsefî görüşleri ile berâber, üç uknûm fikri de, İskenderiyye mekteblerine geçmiş ve Îsâ aleyhisselâmın zuhûru sırasında bu mekteblerde okutulmakda idi. Hattâ, o zemânlarda yehûdî âlimlerinden olup, İskenderiyyede meşhûr olan Philo dahî, bu teslîs, üç uknûm fikrini, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin inanç esâsları içinde bulmak istemişdir. Bu istekle, (Tevrâtda bildirilen dünyânın altı günde yaratılmış olduğu doğrudur. Çünki, üç sayısı altının yarısıdır. İki sayısı da, altının üçde biridir. Bu adet hem erkek, hem dişidir. Tanrı, akl ile izdivâc edip, akldan sevdiği oğlunu meydâna getirmişdir ki, bu dünyâdır) demişdir. Philo meleklere, kelime-i ilâhiyye dediği gibi, dünyâya da kelime-i ilâhiyye demişdir. Bu da, Eflâtûnun felsefesindendir. [Dahâ sonra yeni Eflâtûnculuk adını alarak devâm eden Eflâtûn felsefesi, en büyük darbeyi Nasrânîliğe, Îsevîliğe vurdu. Yeni Eflâtûnculuğun en kuvvetli olduğu zemân, mîlâdın üçüncü asrıdır ki, hıristiyanlığın Roma devletinin dîni olduğu zemândır. Bu felsefeye inananlar, Allahü teâlânın varlığına, birliğine ve Îsâ aleyhisselâmın peygamberliğine inanmak olan tevhîd dînini, tahrîf etdiler. Dahâ sonra, bu dîne putperestlik de sokuldu. Mîlâdın dördüncü asrında yaşayan Saint Augustin (354-430), Eflâtûnu hıristiyanlaşdırmağa çalışır. Augustinin,

---

[1] Gazâlî 505 [m. 1111] de Tûsda vefât etdi.

teslîsi isbât için yazdığı **(de Trinite)** kitâbında ve diğer kitâblarındaki, Tanrı, rûh ve kâinât hakkındaki düşünceleri, Eflâtûn felsefesinin aynıdır. Eflâtûnun (akl, irâde ve his, bir insan meydâna getirir) sözünü, teslîsi isbât için delîl getirir ve (teslîsdeki üçlük birbirinden ayrı olmakla berâber, bir Tanrı meydâna getirir) der. Eflâtûn ve talebelerinin gerçek Tanrıyı idrâk etdiklerini söyler. Eflâtûnun idealar felsefesinden hareket ederek, kelâmın yaratıcı olduğunu ve kelâmın Îsâ aleyhisselâm olduğunu savunur. Hıristiyanlar arasında kendisine kıymet verilen ve hıristiyan azîzlerinden kabûl edilen Augustin, hıristiyanlıkdaki teslîs, hayr ve şer inançlarının aynen Eflâtûnun felsefesinde bulunduğunu, i'tirâf etmekdedir. Hattâ teslîsi isbât için Eflâtûnun görüşlerini delîl olarak zikr etmekdedir. Mîlâddan 350 sene önce ölen bir kimsenin fikrlerinin, hıristiyanlık inançları ile aynı olmasına hıristiyanlar acabâ nasıl cevâb verirler. Bu hâl, Eflâtûnun, Îsâ aleyhisselâm zemânında yaşadığını göstermekdedir ki, doğrusu da budur. Büyük islâm âlimi İmâm-ı Rabbânî Ahmed Farûkînin "rahmetullahi aleyh"[1] **(Mektûbât)** kitâbının 266. cı mektûbunda da böyle olduğu bildirilmekdedir.

Mîlâdın sekizinci asrında kilise azîzlerinden Saint Thomas da, Eflâtûnun talebesi Aristonun felsefesini esâs alarak, hıristiyanlık inançlarını, bilhâssa teslîsi isbâta çalışır. Bu kitâbımızda, Eflâtûn ve Aristo felsefesinin gerçek müdâfii olan, kilise azîzlerinin temâmını zikr etmemiz mümkin değildir. Ancak okuyanlara gerçek bir fikr vermesi bakımından bir husûsu zikr etmek fâideli olacakdır: Bütün Ortaçağ boyunca ve Avrupada rönesansın gerçekleşmesinden sonra dahî, Eflâtûn ve Aristonun felsefesine karşı çıkmanın, kabûl etmemenin, hattâ küçük bir i'tirâzın cezâsı, kilisenin engizisyon mahkemeleri kararı ile ölümdü. Bugün, teslîse inanan hıristiyanlar, acabâ bunu nasıl îzâh ederler? Eflâtûn felsefesi **(Platonism)**, Revâkıyyûn felsefesi **(Stoicism)**, İşrâkıyyûn felsefesi **(Gnosticism)** ve diğer yunan felsefe mekteblerinin hıristiyanlık inançlarının te'sîs ve teşekkülünde büyük etkisi olduğu muhakkakdır. Bu husûs, Dr. Edwin Hatchin **(The Influence of Greek Ideas on Christianity=**Yunan felsefesinin Hıristiyanlık üzerinde etkisi) ismli kitâbında delîlleri ile uzun anlatılmakda ve isbât edilmekdedir.]

Yukarıda zikr edilen ifâdelerden anlaşılıyor ki, kalbin kötü huylardan temizlenmesi, güzel ahlâk sâhibi olarak se'âdete kavuş-

---

[1] İmâm-ı Rabbânî 1034 [m. 1624] de Serhendde vefât etdi.

mak, kadere râzı olmak, tevekkül üzere bulunmak, insanları Allahın oğulları, çocukları kabûl edip, Allahü teâlâyı hepsinin müşterek babası kabûl etmek, yalnız İncîllerin haber verdiği şeyler değildir. İncîllerden yüzlerce sene önce, Yunan felesofları arasında mevzu' olup, konuşulan [ve çeşidli felesofların değişik şekllerde anlatmaya çalışdıkları] şeylerdir. [Çünki bunlar, ilâhî dinlerde, Peygamberler tarafından bildirilmişdir.] Teslîse âid sözlerin, eski ilâhî dinlerde ve hakîkî İncîllerde bulunmayıp, eski Yunan felesofları tarafından uydurulmuş olduğu ve hıristiyanlığın Yunanistana ve İskenderiyyeye yayılmasından sonra yazılan bütün İncîllere, sonradan ilâve edildiği muhakkakdır.

Îsâ aleyhisselâm, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin yaşandığı bir yerde doğdu. Semâya çıkarılıncaya kadar, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati üzere hareket etdi. Benî İsrâîle verilen emrleri, onlarla berâber yerine getirdi. Sinagoglarda va'z verir. Tevrâtın ahkâmını teblîg ederdi. Mûsâ aleyhisselâmın dîninden ayrılanlara, Mûsâ aleyhisselâmın dînini ve o dînin edeblerini öğretirdi. O dîne sıkı sıkı yapışan Benî İsrâîle de, kıymet verirdi. Yehûdîler gibi, Yahyâ aleyhisselâm tarafından **(Erden)** nehrinde vaftiz olundu. [Erden, ya'nî Ürdün nehri, Filistinde bir nehrdir. 250 km. uzunluğundadır.] Doğduğu zemân sünnet olundu. Kendisi kimseyi vaftiz etmedi. Oruc tutdu. Domuz eti yimedi. *(Allah bana hulûl etdi. Ben Allahın ezelî ve ebedî oğluyum. Benim şahsım iki tabî'atdan ya'nî kâmil bir insanoğlu ve Allah oğlu, ya'nî ilahlıkdan mürekkebdir)* demedi. *(Rûh-ül-kuds, babamın ve benim müşterek emrimizle iş yapar. Üç mukaddese ya'nî baba, oğul, rûh-ül-kudse îmân ediniz)* demedi. (Ben şerî'ati değişdirmeğe değil, kuvvetlendirmeğe geldim) dedi. Bütün târîh kitâbları, Îsâ aleyhisselâmın hayâtında ve havârîlerin zemânlarında, teslîse dâir nasârâ arasında bir fikr olmadığı husûsunda müttefikdir.

Üç uknûm sözü, hıristiyanlar arasında mîlâdî ikinci asr sonlarında ortaya çıkdı. Bu fikr, Îsâ aleyhisselâmın teblîg etdiği dînin temâmen hilâfına, zıddına olduğundan, üç uknûma inananlar, bir müddet bu inanclarını nasrânîlerden gizlediler. Fekat gizli bir şeklde yaymağa çalışmakdan da, geri durmadılar. Bu sıralarda teslîs [üç tanrı] inancına sâhib olanlar, i'tikâdlarının [inançlarının] ve tutdukları yolun revaç bulması için, Yuhannâ İncîlini ve sonradan yazılıp havârîlere atf edilen mektûblar ile Pavlosdan nakl edilen mektûbları neşr etdiler, yaydılar. Bundan sonra, nasârâ arasında ihtilâflar meydâna geldi. Pekçok münâkaşa ve mücâdelelerin meydâna çıkmasına sebeb oldu. Allahü teâlânın birliğine, vahdete inanan nasârâ ile teslîse inananlar içerisinde yazı yaza-

bilen, eli kalem tutan kimseler, kendi i'tikâdlarının revâc bulması ve diğer tarafa gâlib olmak için, günbegün İncîller ve havârîlere nisbet edilen sayısız risâleler, mektûblar yazdılar. Nihâyet mîlâdî üçyüz yıllarında bu ihtilâflar iyice büyüyerek, hıristiyanlar iki büyük fırkaya ayrıldılar. Bir kısm hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın hiçbir fark olmadan aynen Allah olduğunu iddiâ ediyorlardı. Bunların reîsi İstanbul piskoposu Atnasius idi. Diğer kısm hıristiyanlar ise, Îsâ aleyhisselâmın mahlûkların en üstünü ve Allah tarafından gönderilmiş bir Peygamber ve Allahın kulu olduğu inancında idiler. Bunların reîsi de, Aryüs (Arius) ismindeki râhib ile İzmit piskoposu Ushiyus idi. [Bundan önce Antakya patriki Yûnüs Şemmâs da, Allahü teâlânın bir olduğunu i'lân etmişdi. Çok kimseler doğru yola gelmişdi. Fekat sonradan, teslîse inanan ba'zı papazlar, teslîse [üç tanrıya] tapınmağa başladılar ve bunu yaymağa uğraşdılar. Böylece, teslîse inananlar da çoğaldı.] Teslîse inananlar ile, Îsâ aleyhisselâmın Allahın kulu ve Peygamberi olduğuna inananlar arasındaki münâkaşalar, bütün milletin efkârını karışdırdı. Devlet işleri de, sıhhatli bir şeklde yapılamaz hâle geldi. Bunun üzerine, İmperator Büyük Kostantin, bu karışıklıklara kat'î bir son verilmesi için, İznikde üçyüzyirmibeş târîhinde, büyük bir rûhban cem'iyyeti topladı. Bu meclisde, hıristiyan din adamlarının ileri gelenleri bulundu. Birçok konuşmalardan sonra, Atnâs tarafdârları gâlib geldi. Üçyüzondokuz papazın ittifâkı ile, Îsâ aleyhisselâmın Allahın biricik oğlu olduğu, Allahın sulbünden geldiği, Allahdan Allah, Nûrdan Nûr, Allah-ı hakîkînin, Allah-ı hakîkîsi olduğu ve Rûh-ül-Kuds ya'nî azîz rûhunda Allah olduğuna îmân etmek esâsları, kabûl edildi. Bu İznik konsilinin ahvâlini bildiren **(Nicofor)** târîhinin sekizinci kitâbının yirmiüçüncü faslında ve **(Barunius)** târîhinin birinci cildinde, (Aryüs tarafdârları ile Atnâs tarafdârlarının konuşmaları devâm ederken, meclis a'zâsından Karizamet ve Mizuniyus isminde iki piskopos vefât etmişlerdi. Meclis sonunda, yazılan kararnâmenin imzâsı sırasında, dirilip mezârlarından kalkdılar ve imzâ atdıkdan sonra tekrar vefât etdiler) demekdedir. Kalem ucu ile yazarak, ölüleri diriltmenin kolay olduğu asrlarda, kilise târîhcileri gibi emîn ve i'timâdlı olacak kimseler bile, hamiyyet ile böyle bir yalanı söylemekden kendilerini alamamışlardır. Nasrânî [Îsevî] dîni gibi, sahîh bir dîni, güyâ revâc bulmasına sebeb olur zannı ile, bu gibi garîb şeylerle doldurup, çeşidli maskaralıkların etrâfında dönüp durmuşlardır.

[İznik meclisi sonunda, İskenderiyye patrîki Aleksandrus ve Atnâsın gayretleriyle Aryüsün kâfir olduğu i'lân edildi ve la'net

edildi. Aryüs mîlâdın (270) senesinde İskenderiyyede doğdu. [Bingâzîde doğduğu da rivâyet edilmişdir.] La'net edildikden sonra birkaç sene yalnız yaşamışdır. Dahâ sonra, kendi mezhebinin tarafdârı olan İzmit Piskoposu Ushiyusun tavassutu ve İmperator Kostantinin baskısı ile kilise tarafından afv edilmişdir. Kostantin de, Aryüsün mezhebini kabûl ederek, kendisini İstanbula da'vet etmişdir. Patrik Aleksandrusun şiddetli muhalefetine rağmen, teslîse inananlara gâlip gelmek üzere iken, mîlâdın 336 târîhinde şiddetli bir ağrıdan ansızın vefât etmişdir. Vefâtından sonra da, mezhebi bir hayli yayılmışdı. Mezhebini Kostantinin oğlu Kostans ile halefleri resmen kabûl ve himâye etmişlerdi.

Atnâs (St. Athanese) ise, mîlâdın 296 târîhinde İskenderiyyede doğmuşdur. 325 de İznik konsilinde teslîs için ileri sürdüğü düşünceleri ile şöhret buldu. 326 da İskenderiyye patriği oldu. Aryüs mezhebine ve Îsâ aleyhisselâmın insan ve Peygamber olduğuna şiddet ile karşı çıkdı. 335 de Sur şehrindeki rûhban meclisinde, Aryüs tarafdârlarınca patriklikden azl edildi. Dört sene sonra, Roma meclisince yeniden patrik yapıldı. 373 de İskenderiyyede öldü. Aryüs mezhebi aleyhine kitâblar yazdı. Mayısın ikisinde yortusu yapılır.]

İznikdeki rûhban meclisinin zabtlarında bildirildiğine göre, o asrda her tarafda bir çok İncîller bulunup, bunların doğru ve yanlış olanı fark olunamıyordu. Bu İncîllerden elli dört muhtelif İncîl nüshası hakkında, bu meclisde çeşidli münâzaralar yapıldı. Bu meclisde bulunan papazlar, İncîlleri okudukları zemân ellidört İncîl nüshasından, elli adedinin aslları olmadığını anlayıp red etdiler. Dört nüshanın doğru, diğerlerinin bâtıl olduğuna, karar verildi. O zemândan beri [m. 325] bu dört İncîlden (Matta, Markos, Luka, Yuhannâ) başkasına i'tibâr olunmadı ve ele geçen nüshalar yok edildi. Bu meclisde, iki binden ziyâde rûhban bulunup, bunların çoğu, Aryüs gibi, Allahü teâlânın bir ve Îsâ aleyhisselâmın Onun kulu ve resûlü olduğuna inandıkları hâlde; Atnâs, İstanbul piskoposu olduğundan, piskopos rütbesinde olanların çoğu [makâmlarını gayb etmek korkusundan] Atnâs tarafını tutdular. Din gibi en büyük ehemmiyyeti olan bir işin, incelenmesi ve doğru olanın beyân edilmesi husûsunda bile, papazların, makâm ve mevki' korkusu sebebi ile, Aryüs ve tarafdârları mağlûb oldu. Bunun üzerine, Aryüs kiliseden kovuldu. Dahâ sonra, Atnâs patriklikden uzaklaşdırılıp, Aryüs İstanbula da'vet edildi. [Fekat yukarıda da zikr etdiğimiz gibi, İstanbula gelmeden öldü. Büyük Kostantin, Aryüs mezhebini kabûl etmişdi.] Mîlâdın 337. nci senesinde, Kostantinin ölümünden sonra, Atnâs tarafdâr-

ları ile Aryüs tarafdârları arasında büyük çarpışmalar meydâna geldi. Bu karışıklıklarda Aryüs tarafdârları gâlib geldi. Uzun müddet Aryüsün mezhebi her yere hâkim oldu. Fekat dahâ sonra, yine Atnâs tarafdârları hâkimiyyeti ele geçirdiler. Aryüs mezhebine tâbi' olanları çeşidli eziyyet ve işkenceler ile perişân etdiler.

[(Kâmûs-ül-a'lâm)ın bildirdiğine göre, (İmperator Teodosius, Aryüs mezhebini temâmen yasak etdi. Bu mezhebe tâbi' olanların öldürülmesini emr etdi.)]

İznik meclisinde, her ne kadar teslîs esâsı te'sîs edilip kabûl edilmiş ise de, **(Rûh-ül-kuds)**ün ne olduğu şübheli bırakılmış idi. Rûh-ül-kudse de, bir ma'nâ verilmesi lâzım idi. Mîlâdın 381 senesinde İstanbulda toplanan meclisde buna da karar verildi. İznik meclisinde alınan kararlara (Rûh-ül-kuds de, sevilecek bir Allahdır. [Baba ve oğul ile aynı cevherdendir.] Oğlun emrini yapar. Oğul ile berâber ona da ibâdet olunur) esâsı ilâve edildi. Dahâ sonra, Roma kilisesi, Rûh-ül-kudsün, Babanın emrini yapdığını ileri sürüp, Rûh-ül-kuds, Baba ve Oğulun emrlerini yapar inancını te'sîs etdi. Bu karar, ilk def'a mîlâdın 440 ncı senesinde İspanya papazları, 674 [m. 1274] senesinde de, Lyon şehrinde toplanan rûhban meclisi tarafından tasdîk edildi.

Rûh-ül-kudsün mevkı'i, bu şeklde ta'yîn edildikden sonra, sıra hazret-i Meryeme geldi. Onun da, hakîkaten Allahın annesi olduğuna ve Îsâ aleyhisselâmda, ilahlık ve insanlık gibi iki tabîat ve bir şahıs bulunduğuna, 431 senesinde Efesus (Efes)de toplanan rûhban meclisinde karar verildi. O cem'iyyetde bulunan, İstanbul piskoposu Nestorius, hazret-i Meryeme (Mesîh Îsânın annesi) denilmesini istediği için, buna (Esharyûtî Yehûdâ) lâkabını vererek, hakâret etdiler.

[Nestorius, Sûriyeli bir papazdır. II. Tehodosius tarafından 428 de İstanbul patrîki yapıldı. Aryüs tarafdârlarına çok zulm etdi. Bunların toplandıkları binâları, içindekilerle berâber yakdırdı. O zemân, hazret-i Meryem için kullanılan, (tanrı anası) (Theotekos) ta'bîrine karşı çıkdı. Antakyadan Anastasius ismindeki, i'timâd etdiği bir râhib getirterek, İstanbulda her yerde konuşdurdu. Anastasius, (Kimse Meryeme Allahın anası demesin. Çünki, Meryem insandı ve Allahın bir insandan doğması imkânsızdır) diyordu. Bu konuşmalar, muhâlifi olan papaz Kyrillos ve tarafdârlarını kızdırdı. Karışıklıklar artdı. Kyrillos, Nestorius ve tarafdârlarının konuşmalarını Papa I. Celestine bildirdi. Papa, Nestoriusun nüfûzunun artmasını kıskandığından ve hazret-i Meryem hakkında, kendi fikrinin sorulmamasına kızdığından, 430 da bir

rûhânî meclis topladı. Bu meclisde, hazret-i Meryem için (Allahın anası) ta'bîrini savunan bir karar çıkardı ve Nestoriusu aforoz etmekle tehdîd etdi. Bu hâl, karışıklıkları dahâ da artdırdı. Bunun üzerine 431 de, meşhûr papazları içine alan, Efes meclisi toplandı. Papaz Kyrillos ve arkadaşları, Theotoekos kilisesinde, Nestoriusdan fikrlerini açıklamasını istedi. Dahâ sonra 159 piskoposun kararı ile Nestorius ve akîdeleri aforoz edilerek la'net olundu. Nestorius, çeşidli yerlere sürgün edildi. En son olarak, yukarı Mısrda büyük vâha denilen çöllük bir yerde 451 de öldü.

Nestoriusun ileri sürdüğü üç fikr vardı. Bunlar:

1 — Îsâ aleyhisselâmın, biri cismleşen kelâm, ya'nî ilah ve biri insan olmak üzere iki ayrı kişiliği vardır.

2 — Bu iki husûsiyyet, cismânî olarak birleşmez. Birleşme ma'nevîdir.

3 — Hazret-i Meryem, tanrının (kelâmın) değil, insan olan Îsânın annesidir.

Nestoriusun kurmuş olduğu hıristiyan fırkasına (Nestûrîlik) denildi. Bugün, ekseriyyet ile [çoğunlukla] Sûriyede bulunurlar.

Protestanların ve diğer hıristiyanların, (min indillah) ya'nî [Allah tarafından] gönderildiğini iddiâ etdikleri bir dînin, i'tikâdlarını, en mühim esâslarını, birkaç yüz papaz bir araya gelip, tesbît edebiliyor. Ortaya atılan bir fikri, bir görüşü de, dînin esâsı olarak kabûl edebiliyor veyâ red edebiliyorlar. Dinlerini, kendi aklları ile tahrîf, tebdîl edebiliyorlar. Böylece hıristiyanlık, hiçbir akl-ı selîmin kabûl edemiyeceği bir din hâline gelmişdir. Avrupalı pek çok ilm ve fen adamı da, bu sebebden hıristiyanlığı terk etmekde, pek çoğu islâmiyyet ile şereflenmekdedir.]

Bu karışıklıklardan sonra, resmlere ve heykellere, putlara tapınmanın câiz olup olmadığı mes'elesi ortaya çıkdı. Çünki, Mûsâ aleyhisselâmın dîninde resm ve heykellere ibâdet yasak edilmişdi. Bunun için, Îsevîliğin ilk ortaya çıkdığı sıralarda da, bütün havârîler ve onlara tâbi' olan şâkirdleri, resm ve heykellere ibâdetden sakınmışlardı. [Hıristiyanlık, İtalya ve İngiltere gibi Avrupa memleketlerine yayıldı.] Buraların ehâlîsi önceden putperest olduklarından, putlara ve resmlere ibâdete meyilli [alışmış] idiler. [Çünki buraların ehâlîsi, inandıkları her ilah [tanrı] için putlar, heykeller yapıyorlardı. Aralarında en meşhûr ve en ileri olan san'at da, put yapmak, ya'nî heykeltraşcılık idi.] Hıristiyanlık bu Avrupa memleketlerinde yayıldığı sırada, ba'zı papazlar, Îsâ aleyhisselâmın annesi hazret-i Meryem diye yapılan [uydurma] resmlere hurmet ve ta'zîm edilmesine müsâade etdiler. Di-

ğer hıristiyan cemâ'atler bunu, dînin esâsına uygun görmiyerek münâkaşa ve mücâdeleye başladılar. Bu karışıklık mîlâdın 787 nci senesine kadar devâm etdi. Nihâyet 171 [m. 787] senesinde İznikde toplanan rûhban meclisinde [Îsâ aleyhisselâmın ve hazret-i Meryemin resmi diyerek uydurulan] resmlere ve putlara ibâdet etmeğe [tapınmağa] karâr verdiler. Resmlere ve putlara [heykellere] tapınılmasını ve hurmet etmeği uygun görmiyenler ise, bu karâra uymadılar. Münâkaşalar ve mücâdeleler mîlâdın 842 senesine kadar devâm etdi. O sene, İmperator Mikhael ve annesinin emri ile, İstanbulda bir rûhban meclisi dahâ toplandı. Bu meclisde de, putlara, heykellere ve resmlere ibâdetin, hıristiyanlığın îmân [inanç] esâslarından olduğuna karâr verildi. Resmlere ve putlara, ya'nî heykellere tapınmağa muhâlif olanlar kâfir i'lân edildi.

[Hıristiyanlığın Roma imperatorluğu tarafından kabûlünden beri, Petrus ve Pavlosun öldürüldüğü yer olduğu için, Roma kilisesi, bütün hıristiyanların merkezi olduğu iddiâsında idi.] 446 [m. 1054] senesinde, şark kilisesi, Roma kilisesinden ayrılıp, Roma katolik kilisesinden başka olarak bir hıristiyan fırkası te'sîs edildi. Şark kilisesi, birçok esâslarda, Roma kilisesine muhâlefet etdi. Meselâ, şark hıristiyanları, papanın rûhânî makâmını ya'nî papanın, Îsâ aleyhisselâmın halîfesi ve Petrusun vekîli olduğunu, rûh-ül-kudsün Baba ve oğulun emrlerini yapdığını ve âhiretde i'râd makâmını inkâr ederler. (İşâ-i rabbânî) denilen âyini mayalı ekmekle yaparlar. Papazların evlenmelerine müsâade ederler. Papalar, şark hıristiyanlarının kendilerinden ayrılarak, nefret etmelerinden ibret almaları ve gafletden uyanmaları lâzım gelirken, gurûr ve kibr sebebi ile, ibret alamadılar. Hattâ, papaların gurûr ve kibrleri, kardinallerin gaflet ve dikkatsizlikleri gitdikçe artdı. 923 [m. 1517] senesinde protestanlık ortaya çıkdı. Roma katolik kilisesi, böylece tekrar bölünmüş oldu. Binbeşyüzon senesinde, papa olan II. Julius eski âdete uyarak, Almanya halkının günâhlarını afv etme, günâh çıkarmak vazîfesini Dominik papazlarına verdi. Augustine papazları ise, Dominik papazlarının tercîh edilmesinden müteessir oldular. Luther isminde bir katolik papazı, kendilerine rehber ve lider kabûl etdiler. [Martin Luther Almandır. 888 [m. 1483] de doğdu ve 953 [m. 1546] da Eislebende öldü.] Luther, papanın günâh afv etme mes'elesini inkâr etdi. Bununla berâber, doksanbeş madde hâlinde teklîflerini, ya'nî protestanlığın esâslarını ortaya atdı. Almanya hükümdârlarından birçokları Luthere tâbi' oldular. Lutherin ortaya çıkardığı protestanlıkda, İncîllerden başka bir şeye i'tibâr olunmaz. Papa

kabûl edilmez. Dünyâyı temâmen terk ederek manastırlara kapanmak, papazların evlenmemeleri ve günâh çıkarmak gibi şeyler yokdur.

Lutherden bir müddet sonra Calvin ortaya çıkarak, protestanlığa ba'zı ilâveler yapdı. Başlı başına yeni bir hıristiyan fırkası te'sîs etdi. [Jean Calvin, Fransızdır. 1509 da doğdu. 1564 de Cenevrede öldü.] Calvinin kurduğu fırkaya **(Calvinizm)** denir. Bu fırkada zâhirî ibâdet yokdur. Papalık, piskoposluk, papazlık gibi mertebeler de yokdur. İşâ-i rabbânî kurbanında, ekmeğin aynen Îsâ aleyhisselâmın vücûdu, eti olduğuna inanmazlar. Geçmiş hıristiyan azîzlerine [bilhassa havârîlere] tapınmağa müsâade ederler. İnsandan, irâde-i cüz'iyyeyi temâmen kaldırırlar. Cennetlik veyâ Cehennemlik olmasının, ezelî takdîrlerden olduğu inancındadırlar.

Dahâ sonra, Luther ve Calvinin kurmuş olduğu fırkalar da, müteaddid kısmlara bölündüler. Bugün Almanya ve İngilterede, protestan isminde, en az beşyüz kadar hıristiyan fırkası bulunur.

Bu târîhî tafsîlâtdan anlaşılıyor ki, bugün hıristiyanların i'tikâd esâsları olan teslîs ya'nî üç uknûm mes'elesinin ortaya çıkması ve ibâdetleri bâtına, kalbe mahsûs kılıp, İncîlin zâhirî emrleri ile ibâdet edilmemesi gibi şeyler, İncîllerden alınmış doğru, sahîh emrler değildir. Çeşidli şübheler ve değişik maksadlar ile, sonradan ortaya konulmuş ve rûhban meclislerinde, papazlar tarafından te'sîs edilmiş şeylerdir. **(İşâ-i rabbânî)** kurbanı, papanın Îsâ aleyhisselâmın halîfesi ve Petrusun vekîli olduğu ve geçmiş hıristiyan azîzlerinin ya'nî havârîlerin mukaddes olmaları, çeşidli perhîzler ve yortular, hazret-i Meryem için, kucağında Îsâ ile berâber Meryem ana diye uydurulan resmler, resmlere ve putlara ibâdet, papazların [belli bir ücret karşılığı] günâh afv etmeleri ve Cennetden yer satmaları gibi, hıristiyanlığın esâs mes'elelerinde, katolikler ile protestanlar arasında büyük akîde [inanç] farkları meydâna geldi. Bu ihtilâflar [zıdlıklar] öyle bir dereceye ulaşdı ki, her biri diğerine göre Cehennem ehlidir. Fekat ba'zı papazlara göre, mâdem ki her iki tarafın, ya'nî protestanların ve katoliklerin her birinin ortaya atdığı (Cehennemlik) sözü rûh-ül-kudsün ilhâmı iledir. İki taraf da, bu iddiâlarında sâdıkdırlar. [Hem katolikler, hem de protestanlar ehl-i Cehennemdirler.]

Üç uknûm hakkında, hıristiyanlığın başlangıcından ikiyüzelli sene geçdikden sonra başlıyan ve zemânımıza kadar devâm eden, çeşidli kiliseler arasındaki ihtilâfların haddi hesâbı yokdur. Böyle olmakla berâber, tanrının (Baba, oğul ve rûh-ül-kuds)

ismleriyle üç uknûmdan ibâret bir cevher olduğunda bütün hıristiyan fırkaları ittifâklıdır. Fekat, bu üç cevherin tabîatleri, birleşmeleri ve birbirlerine uymaları husûsunda, her biri farklı i'tikâda sâhibdirler. Ba'zılarına göre, üç uknûmdan maksad, her biri, ayrı ayrı şahslar olmayıp, asl olan bir zâtın sıfatlarıdır. Ba'zılarına göre, ilm uknûmu (Kelâm)dır. Mesîhin cesedi ile birleşmişdir ki, bu tam bir birleşmedir. Suyun şerâb ile birleşmesi gibidir. Melekâiyye fırkasına göre, güneşin kristal camda parlaması gibidir. Nestûriyye fırkasına göre ise, tanrı et ve kana dönüşerek Mesîh olmuşdur. Ya'kûbiyye fırkasına göre ise, tanrının insanda görünmesi, meydâna çıkmasıdır. Bu görünme, meleğin beşer [insan] sûretinde görünmesi gibidir. Ba'zı fırkalara göre ise, nefsin beden ile birleşmesi gibi, tanrı insan ile birleşmişdir. Böylece, aklın ve mantığın aslâ kabûl edemiyeceği birçok şeyler, Îsâ aleyhisselâmın [Nasrânî] dînine sokuldu. Bu akîdelerin [inançların] bâtıllığı, müslimânların kelâm âlimleri ve akl sâhibleri tarafından isbât edilmişdir. Tafsîlâtını ve tahkîkını isteyenler, bu âlimlerin kitâblarına mürâce'at edebilirler. Fekat protestanlar, kelâm ilminde kendilerine verilen cevâblara ve yapılan i'tirâzlara karşı, (Bu esrâr-ı ilâhiyyeden olup, insan aklı bunu kavramakdan âcizdir) demekden başka, bir cevâb verememişlerdir. Bu cevâbın, akl sâhiblerinin nazarında kıymetinin ne olacağı ise, ortadadır.

Hâl böyle iken, protestanların ileri gelenleri, teslîs inancının Kur'ân-ı kerîmde olmaması, (hâşâ) Kur'ân-ı kerîmin doğru, hak bir kitâb olmadığına delîldir demişlerdir. Bu, esrarkeş bir kimsenin kuyumcu dükkânına gidip, esrar, afyon sorup, bu dükkânda öyle uyuşturucu şeyler bulunmaz, mücevherler ve kıymetli eşyâ bulunur diye cevâb verilmesi üzerine, öyle ise, sen de tüccâr değilsin demesine benzer. Protestanların bu sözlerinin de, diğerleri gibi, hiç kıymeti yokdur.

Hıristiyan misyonerler tarafından, bu teslîs fikrinin sistemli bir şekilde, müslimânlar arasında yayılmağa çalışıldığı görülmekdedir. Ne acıdır ki, ba'zı câhil müslimânların bunlara aldandıkları, çocuklarını korkuturken veyâ başka zemânlarda, Allah baba, Allah dede dedikleri ve Allahü teâlâ sanki gökde imiş gibi, elleri ile semâyı gösterdikleri esefle görülmekdedir. Allahü teâlâya, baba, dede demenin hiç câiz olmadığını, Kur'ân-ı kerîmde İhlâs sûresi açıkca bildirmekdedir. Kasıdlı olarak, böyle söylemek küfrdür. Allahü teâlâ doğmamışdır, doğurulmamışdır. Baba, oğul ve dede olmakdan ve mekândan münezzehdir. Allahü teâlâ, gökde değildir ki, Onun ismi söylenirken el ile gökler gösterilsin. Allahü teâlâ, her an her yerde hâzır ve nâzırdır. Herşeye hâkim ve

mâlikdir. Îsâ aleyhisselâmın, göğe çıkıp, Allahın sağına oturduğu ve Allahü teâlânın gökde olduğu akîdesi [inancı] hıristiyanlığa sonradan sokulmuşdur. Biz müslimânlar, her husûsda olduğu gibi, burada da çok dikkatli davranmalıyız. Îmânı zedeleyen, hattâ îmânı gideren sözlerden ve işlerden sakınmalıyız. Çocuklarımıza ve yakınlarımıza, îmânı ve küfrü, ya'nî küfr olan sözleri, küfr olan fi'lleri öğretmeli ve bunlardan sakındırmalıyız. Hıristiyanlık propagandası olan, televizyonları ve filmleri seyr etdirmemeli ve böyle kitâbları okutdurmamalıyız. Kıymetli îmânımıza bir leke gelir korkusu ile, tir tir titremeliyiz. Ecdâdımızın, cânlarını ve kanlarını fedâ ederek bizlere emânet etdikleri azîz dînimizi, doğru olarak, sevgili yavrularımıza öğretmeliyiz. Bu vatana ve bu dîne sâhib çıkacak, îcâbında uğrunda hiç çekinmeden cânlarını fedâ edecek îmânlı gençler yetişdirmeli, dînimizi ve vatanımızı bunlara emânet etmeliyiz.

Teslîs bahsini bitirmeden önce, hıristiyanların en büyük azîzlerinden kabûl edilen Pavlos (Paulus) hakkında bilgi verelim. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın dînini, yehûdîlikden ayıran ve onu, yunan ve putperestlik karışımı bir din hâline getiren en önemli kişi, Pavlos (St. Paul, Paulus, Bolis) idi. H.G. Wells, **(A Short History of the World)** ismli kitâbının yüzyirmidokuzuncu ve yüzotuzuncu sahîfelerinde diyor ki, (Hıristiyanlığı te'sîs edenlerin başında, Pavlos gelir. Bu adam, ne Îsâ aleyhisselâmı görmüş, ne de sözlerini dinlemişdi. [Tarsûslu bir yehûdî olup] asl ismi Saul idi. Sonra hıristiyan oldu ve ismini Paul olarak değişdirdi. Zemânın dînî cereyanları ile, son derece yakından ilgilenirdi. Yehûdîlik, Mithraism ve İskenderiyyedeki din ve felsefe akımları hakkında son derece ma'lûmât sâhibi idi. Bunlardaki birçok felsefî, dînî ifâde ve i'tikâdları [inançları] hıristiyanlığa sokmuşdur. Göklerin melekûtu denilen, Allahü teâlânın râzı olduğu Cennet yolu olan, Îsâ aleyhisselâmın yolunu ve Onun dînini, yaymak için gayret ediyor görünmüşdür. O, Îsâ aleyhisselâmı, yehûdîlere gönderileceği söz verilmiş, Mesîh olarak kabûl etmiyordu. Onu aynı zemânda, ölümü insanların kurtuluşu için keffâret olan, bir kurban olarak kabûl ediyordu. Putperestlikde, insanlığın kurtulması için kurbanların öldürülmesi lâzım olduğu inancı gibi).

Pavlos, korkunç bir Îsevî düşmanı olup, etrâfına topladığı serserilerle, Kudüsde nasrânîlerin evlerini basıyor, yakaladıkları erkekleri ve kadınları sürükliyerek zindânlara haps ediyorlardı. Yehûdî hahamlarından, Şâm ve civârındaki şehrlerdeki nasrânîlerin yakalanarak, Kudüse gönderilmesi için mektûb yazmalarını istiyordu. Hahamlar, kendisine, bu salâhiyyeti verdikle-

rini bildiren mektûblar verdiler.

Yehûdîler, bütün işkence ve eziyyetlerine, hattâ öldürmelerine rağmen, nasrânîliğin yayılmasını önliyemiyorlardı. Luka, A'mâl-i rusülün [Resûllerin işlerinin] dokuzuncu bâbında, (Koyu bir yehûdî ve yehûdî âlimi olan Pavlos, Şâmdaki nasrânîleri toplıyarak zindâna atmak için hahamlardan aldığı mektûblar ile Şâma giderken, ansızın gökden bir nûr inip, etrâfını kapladığını ve yere düşüp bir sesin; Saul Saul, niçin bana ezâ ediyorsun dediğini ve kim olduğunu sorunca, ben ezâ etdiğin Îsâyım dediğini ve bir şâkirde onun nasrânîliğe büyük hizmetler yapacağını söylediği) bildirilmekdedir. Pavlos ondan sonra, nasrânîliği kabûl etdiğini i'lân etdi. Saul olan ismini Pavlos olarak değişdirdi. Koyu bir nasrânî göründü ve dahâ önce, pekçok işkence ve zulmlerle yok edemediği nasrânîliği içerden bozarak, tahrîf etmek fırsatına kavuşdu. Gitdiği yerlerde, Îsâ aleyhisselâmın yehûdîler dışındaki milletleri irşâd, ya'nî nasrânîliğe da'vet için kendisini vazîfelendirdiğini söyledi. Dahâ pek çok yalanlarla, nasrânîleri kendisine bağladı. Yehûdîlerden başka milletlerin havârîsi, ya'nî resûlü kabûl edildi. Kendisine bağlanan nasrânîlerin akîdelerini [inançlarını] ve ibâdetlerini bozmağa başladı. O zemâna kadar havârîler ve diğer nasrânîler, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atına uyuyor, onunla amel ediyorlardı. Pavlos, Îsâ aleyhisselâmın çarmıhda öldürülmesi [ki bu hıristiyanların bir inancıdır] ile Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atının nesh olunduğunu, hükmü kalmadığını iddiâ etdi. Bundan sonra, bütün milletlerin, Tanrının oğlu Îsâya inanarak kurtulabileceklerini i'lân etdi. Îsâ aleyhisselâm için, ba'zan Tanrının oğlu olduğunu, ba'zan da, Peygamber olduğunu söyledi. Îsâ aleyhisselâmın havârîlerinin en önde geleni olan Petrusa, muhâlefet etdi. Îsâ aleyhisselâmın devâmlı yanında bulunan Petrus; nasrânîliğin mûsevîliğin hükmünü kaldırmadığını, bil'aks onu kemâle erdirdiğini söylüyordu. Matta İncîlinin beşinci bâbının onyedinci âyetinde zikr edilen Îsâ aleyhisselâmın, (Ben şerî'ati yıkmağa değil, temâmlamağa geldim) sözünü de ayrıca delîl getiriyordu. Pavlos, nasrânîlere bütün yiyecek ve içecekleri halâl saymış, [hıtân] sünnet olmak gibi pek çok ibâdeti de temâmen terk etdirmişdi. Bu husûs, Ahd-i cedîdde açıkca yazılıdır. Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbının yedinci âyetinde Pavlos, (Petrus sünnetlilik İncîline vâsıta olduğu gibi, bana da sünnetsizlik İncîli emânet olundu) diyor. Demek ki, Îsâ aleyhisselâm dünyâda iken, yanında bulunan Petrusa (Kifasa) sünnet olunmağı bildiriyor. İncîlin hükmünün bu olduğunu söylüyor ve Petrus bununla amel ediyor. Bunu nasrânîliği kabûl eden herkese teblîğ ediyor.

Pavlos da, Petrusa böyle bildirildiğini tasdîk ediyor. Fekat, Îsâ aleyhisselâmın dünyâdan ayrılmasından sonra bunu değişdiriyor.

Îsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş, Pavlos isminde bir kimse ortaya çıkıyor ve Îsâ aleyhisselâmı gören kimsenin, Îsâ aleyhisselâm böyle emr etdi dediği sözünü red ediyor. Îsâ aleyhisselâmın ilk halîfesi olan Petrusun yanında, havârîlerden Ya'kûb ve Yuhannânın da bulunduğunu, onların da sünnet olmayı Îsâ aleyhisselâmdan işitdiklerini mektûbunda bildiriyor. Îsâ aleyhisselâm göğe yükseldikden sonra kendisine göründüğünü ve sünnet olmamağı emr etdiğini iddiâ ediyor. Bu sözü dahâ sonra, bütün hıristiyanlar tarafından dînin emri kabûl ediliyor. Îsâ aleyhisselâmı bizzât gören ve Onunla berâber bulunan havârîlerin ittifak ile bildirdikleri sözleri red ediliyor. Îsâ aleyhisselâmı hiç görmiyen tek bir kimsenin, rü'yâda veyâ uyanık iken bana böyle bildirildi, ilhâm edildi, dediği sözü kabûl edilip, dînin emri olarak tatbîk ediliyor. Îsâ aleyhisselâmdan ilhâm ile nakl edilen şu hıristiyanlığın sağlamlığına bakınız!

Dr. Morton Scoth Enslin, Pavlos akîdesinin, Îsâ aleyhisselâmın yolundan, temâmen farklı olduğunu kabûl ederek, **(Christian Beginnings)** kitâbının ikinci kısm, yüzseksenikinci sahîfesinde şöyle demekdedir:

(Pavlosun te'sîs etdiği hıristiyanlık ile, Îsâ aleyhisselâmın dîni ya'nî Îsevîlik arasında büyük bir fark olduğu, kesinlikle anlaşılmışdır. Sonradan, Pavlos ve İncîli yanlış anlatan arkadaşları, şiddetle tenkîd edilmiştir. **(Îsâya dönüş)** hareketi, aslında (Pavlosdan uzaklaşmak) demekdi. Birçok yaşlı Îsevî yehûdî, bu fikri kabûl etmiş, Pavlosa karşı çıkmış, fekat bunun fazla bir te'sîri olmamışdır. Eğer, Îsâ aleyhisselâm dünyâdan ayrıldıkdan ellidört sene sonra, Korint şehrindeki bir kilisede neler yapıldığını görmüş olsa idi, (Celîledeki çalışmalarımın ve da'vetimin netîcesi bu mu?) derdi. Eğer, Pavlosun Îsevîlikde yapdığı değişiklikler olmasa idi, hıristiyanlık da olmıyacakdı.) [Korint, Yunanistanda bir şehrdir.] Pavlos hıristiyanlığı sahte bir i'tikâd [inanç], Îsâ aleyhisselâmı da kurtarıcı tanrı yaparak, yehûdîler ile hıristiyanların arasında ihtilâf çıkarmakla kalmamış, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atını da (La'netli) i'lân etmişdir. Bu ise İncîllerde [meselâ Matta bâb 5, âyet 19] yazılı olan şerî'atin bir harfi bile değişdirilemez hükmüne temâmen zıddır.

Pavlosun ortaya koyduğu hıristiyanlık, çeşidli memleketlere dağılmış yehûdî cemâ'atları ve yehûdî olmıyan diğer putperest milletler tarafından kabûl edildi. Çünki Pavlos, hıristiyanlığı

putperestliğe iyice yaklaşdırmışdı. Kudüsdeki Mescid-i Aksânın yıkılması ve buradaki hakîkî Îsevîlerin diğer yehûdîlerle berâber mîlâdın 70. senesinde, Kudüsden kovulmaları, Îsevîlik için, bir dahâ kendini toparlıyamadığı bir darbe olmuşdur.

Burada zikre şâyan bir husûs da, Pavlosun dâimâ havârîlerin birçoğu ile geçinemediği, onlarla münâkaşa etdiğidir. Pavlos, bütün hıristiyanların en büyük hıristiyan azîzi dedikleri, Petrusa karşı çıkmışdır. Bunu Galatyalılara yazdığı mektûbun, ikinci bâbının onbirinci âyetinde açıkca kendisi de bildirmişdir. Onüçüncü âyetinde ise, Barnabası riyâkârlara aldanmakla suçlamışdır. Hâlbuki Barnabas, Havârîler arasında en çok sevdiği kimse idi. A'mâl-i rusülün (Resûllerin işleri) onbeşinci bâbının sonunda bildirildiğine göre, Barnabas Yuhannâyı da yanlarına alıp, diğer şehrlerdeki nasrânîleri ziyârete gitmeği teklîf etmiş, Pavlos buna karşı çıkmışdır. Barnabas ile Pavlos arasında şiddetli münâkaşa olmuş ve Pavlos, Barnabası da terk etmişdir.

Pavlosun hayâtı, sözleri iyice incelenirse, dâimâ Havârîleri kötüleme, onlara karşı çıkma ve onları gözden düşürme gayretleri açıkca görülür. Pek çok hıristiyan papaz, Pavlosu hıristiyanlığın tek kurucusu kabûl etmişdir. Çünki bu papazların iddiâlarına göre, Îsâ aleyhisselâm ve Havârîleri îmân ve ibâdet bakımından yehûdîliğe, ya'nî Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine bağlı kalmışlardır. Pavlos buna karşı çıkmış, yehûdîlik ile hıristiyanlığı temâmen birbirinden ayırmış, yehûdîlikdeki bütün ibâdetleri terk etdirmiş, böylece Îsâ aleyhisselâmın ve Havârîlerin bildirdikleri dînin hilâfına bir din ortaya çıkmışdır. Bu din, Havârî Petrusun, teblîğ etmeğe çalışdığı nasrânîliğin dışında, Pavlosun fikrleri doğrultusunda teşekkül eden bir din oldu. Bu bildirdiklerimize iftirâ diyen papazlar, Pavlosu, hıristiyan (Azîz)i kabûl etmekdedirler. Hattâ, Pavlosun yazdığı mektûblar (Kitâb-ı mukaddes)in (Ahd-i cedîd) kısmının sonunda, kudsî kitâbın bir kısmını teşkîl eder. Lukanın yazmış olduğu (A'mâl-i rusül) kısmı, Pavlosun hâl tercemesidir. Ayrıca Pavlosun yazdığı mektûblar da düşünülürse, (Mukaddes kitâb)da Pavlosa ayrılan yerin, dört İncîle ayrılan yerden az olmadığı görülür. Pavlosun bu mektûblarında bildirdiği şeylerin çoğu, hıristiyanlığın îmân esâslarını teşkîl etmişdir. Meselâ, (Günâh, rûh ve beden için ölüm, Âdem aleyhisselâmın yasak olan meyveden yimesi ile başladı. Âdem aleyhisselâmın neslinden gelen bütün insanlar, bu günâh pisliğine bulaşmış olarak dünyâya geldiler. Tanrı, kendi cevherinden olan biricik oğlunu yeryüzüne gönderdi ve Âdem aleyhisselâmdan beri gelen günâhdan kurtardı), akîdesi bunlardandır. Kendisi ile görüşdüğümüz bir pa-

paza, Tanrı biricik oğlunu dahâ önce gönderseydi, o zemâna kadar gelen milyonlarca insan günâh pisliğinden kurtulup tertemiz dünyâya gelselerdi dahâ iyi olmaz mı idi? diye sorduğumuzda, papazın cevâbı, o zemân Mesîh Îsânın tanrılığı anlaşılamaz, kıymeti bilinemezdi, şeklinde oldu. Papazın bu cevâbı bize, Mesîh Îsânın kıymetini bilen hıristiyanların, (Onun Cehenneme gireceği) inançlarını hâtırımıza getirdi. Bunu kendisine sorduk. İnkâr etdi. Başka bir papazın Ahd-i Cedîdden bize, bunun delîlidir dediği birkaç yer gösterdik. Bunları okudu. Fekat **(cevâb veremedi).** Düşündü, düşündü ve nihâyet kendisinin patrik vekîli olduğunu, türkçeyi iyi bilmediğini söyleyen papaz, (Efendim bu âyet mecâzdır) cevâbını verdi. Mecâz kelimesini dahî bilecek kadar, türkçeyi iyi bildiğini de, o zemân anladık.

Nasrânîliği hıristiyanlığa ve hak dîni bâtıl dîne çeviren Pavlos, nasrânîlikden intikâmını almışdır. Hıristiyanlar ise, bu Pavlosa hâlâ (Resûl Pavlos) diyerek, hıristiyan azîzlerin en ileri gelenlerinden kabûl ederler. Îsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş, hiç sohbetinde bulunmamış bir kimsenin sözleri ile, dinlerinin i'tikâd [inanç] ve ibâdet esâslarını tesbît ediyorlar. Böyle bir dînin de, hâlâ Allahü teâlânın gönderdiği en son ve en kâmil din olduğunu iddiâ ediyorlar. Pavlosun nasrânîliğe yapdığı hıyâneti çok iyi bilen müslimânlar, sinsi, iki yüzlü ve hâin olan kimselere (yılan Pavlos) ta'bîrini kullanırlar.

"Kör görmezse güneşin suçu ne."

Ölmeyip (Îsâ), göke bulduğu yol,
Ümmetinden olmak için idi ol.

Hem dahî (Mûsâ), elindeki asâ,
oldu Onun hurmetine ejderhâ.

Çok temennî eyledi Hakdan bunlar,
ki, (Muhammed) ümmetinden olalar.

Şübhesiz ki, bunlar da mürseldir,
Fekat (Ahmed), ekmelü efdaldir.

Zîrâ ol, efdalliğe elyakdır,
Onu, böyle bilmiyen, ahmakdır!

— 11 —

PAPAZLARIN İSLÂMİYYETDEKİ İBÂDETLERE HÜCÛMLARI ve BUNLARA CEVÂBLAR

Protestanlar, **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbının ikinci bahsinde, islâmiyyetdeki ve hıristiyanlıkdaki, ibâdet şekllerinden bahs etmekdedirler. Burada, hıristiyanlığın islâmiyyetden üstünlük ve fazîletini isbâta çalışırlarken, *(İslâm dînindeki ibâdet şeklleri, belli vaktlerde ve belli yerlerde, bir takım belli hareketler ve edeblerden ibâretdir. Hıristiyanlık ise, ibâdetin rûh ile, içden gelerek yapılmasını öğreterek, zâhirî ve şeklî ibâdet yerine geçecek olan, bir kurtuluşa îmân etmek ve hâlini değişdirmek ve kalbini kötü huylardan temizlemek ve ahlâkını güzelleşdirmek esâsı üzerine kurulmuşdur. Hâlbuki, günâhkâr kimselerin îmân etmeleri ve tevbe ederek günâhlarının afv edilmesi hakkında Kur'ân-ı kerîmde açık ve sahîh bir haber yokdur. Matta İncîlinde, birinci bâbın yirminci âyeti ve devâmında, Rabbin meleği, Yûsüf-ı Neccâra rü'yâda görünüp, Meryemin bir oğlu olacağını ve (Onu Îsâ, ya'nî kavmini günâhlardan kurtarıcı diye ismlendireceksin) diye bildirdiği hâlde, Kur'ân-ı kerîm, Îsâ aleyhisselâmın günâhkârları kurtarıcı olduğundan hiç bahs etmiyerek sükût perdesi ile örtmesi bir tarafa, diğer Resûller gibi, onu Peygamberlik derecesine indirmekdedir. İnsanın bulunduğu hâl, sâdece cehl ve hatâdan ibâret olsa, bir Peygamberin irşâdı ona yetişir. Fekat tabî'ati ile insanın, câhil olması ve hatâ etmesinden başka, günâh ve şeytânın esâreti altında ve [Âdem aleyhisselâmdan gelen] suç yükünü taşıdığından, sonradan bir terbiye edici veyâ Peygamberlerin gelmesi, [insanları kurtarmak için] kâfî değildir. Bâkî olan insan rûhunun, esâretden ve günâh yükünden kurtulması için, elbette bir kurtarıcıya ihtiyâç vardır. İncîl, insanların günâh kirinden ve şeytânın tasallutundan, yalnız biricik kurtarıcı olan Îsâ Mesîhin, kendi mubârek kanını fedâ etmekle kurtulabileceğini bildirmiş iken, Kur'ân-ı kerîm Îsâ aleyhisselâmın bu kurtarıcı sıfatını görmemezlikden gelip, günâhlardan kurtulmak için, kelime-i tevhîd ve kelime-i şehâdet söylemek, bir takım cezâlar ve dînî emrleri yerine getirmek gibi esâslara bağlamakdadır. İncîl, insanları hakîkî tev-*

be ve günâhlardan kurtarıcı olan îmân-ı kâmil, ya'nî üstün bir îmâna ve kalblerde olanları değişdirici olan Allahü teâlâya hamd ve senâ etmeğe teşvîk etdiği gibi, ibâdet ve vazîfeler husûsunda da, Îsâ aleyhisselâmın zemânındaki yehûdîler arasında icrâ ve amel edilen zâhirî ibâdet şekllerini ve âdetlerini temâmen ortadan kaldırıp, ibâdet ve tâati akla uygun ve makbûl bir tarzda beyân etmekdedir. Hâl böyle iken, Kur'ân-ı kerîm, kemâlden uzak ve ruhâniyyetden berî olan yehûdîlik gibi bir dînin, maddî ve zâhirî olan ibâdet ve âdetlerini tekrâr ortaya çıkarmakdadır. Nemâz, abdest, kıbleye istikbal [yönelme], hac ve oruc gibi zâhirî ibâdetlerin, kalbe te'sîrleri olmadığı gibi, bu ibâdetleri yerine getirirken ba'zı külfet ve zahmetler olduğundan, Muhammed aleyhisselâmın dîni yeryüzünde bulunan her kavme uygun değildir. Sözün kısası, Allahü teâlâ günâhkâr kullarının günâhlarını afv ve onları şeytânın tasallutundan kurtarmak için, biricik oğlunun kanını dökmekden başka çâre bulamadığını, Kur'ân-ı kerîmin tasdîk etmemesi, bunun Allah tarafından gönderilmemiş olduğuna delîldir. Kur'ân-ı kerîmde beyân edilen ahkâm, sâdece zâhirî ibâdetlere âid olup, kalbi kötü huylardan temizlemeğe ve ahlâkı güzelleşdirmeğe dâir emrler yokdur. Kur'ân-ı kerîmdeki emrler, ya'nî farzlar ve vâcibler lüzûmsuzdur) demekdedirler.

CEVÂB (Gadâ-ül-mülâhazât) kitâbını yazan papazın, bu i'tirâzından [ve iftirâlarından Kur'ân-ı kerîmi ve] islâm âlimlerinin kitâblarını hiç okumadığı, islâmiyyeti hiç bilmediği yâhud bildiği hâlde iftirâ etdiği, yalan söylediği, açıkça anlaşılmakdadır. Bu papaz, Peygamberimize "sallallahü aleyhi ve sellem", Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile vahy olunan Kur'ân-ı kerîmi, Matta ve Yuhannâya isnâd olunan, bir takım papazların toplayıp bir araya getirdikleri kitâblara benzetiyor. Hakîkatden temâmen uzak olan yazıları ile, islâm dînine küstahca saldırıyor. Bu papaz, [ve bütün papazlar ve bütün âlem] bilmelidir ki, Kur'ân-ı kerîm, Allah kelâmıdır. Onda aslâ yalan ve tahrîf ve ilâve yokdur. Eğer Kur'ân-ı kerîmde, Îsâ aleyhisselâm için, hıristiyanların inandıkları gibi, [hâşâ] Allahın oğlu olup, yaratdığı insanların günâhlarını afv etmek için, başka çâre bulamadığından, Onu hazret-i Meryemden göndererek, birkaç yehûdînin elinde çâresiz, kendisine hakâretler edilip, yüzüne şamar vurularak çarmıha gerildikden sonra, Cehennemde yakılıp mel'un etmek gibi iftirâlar bulunmuş olsaydı, zâten Allah kelâmı olamazdı. Bugünkü mevcûd İncîller gibi, Allah kelâmı olmakdan çıkardı. Bir diğer husûs da, eğer bu papaz birazcık tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarını okumuş olsa ve o kitâblardaki usûl ve ahvâle vâkıf olsaydı, Îsâ aleyhisselâmın bütün

milletleri kurtarıcı olması için, Mattanın yapdığı çeşidli tahrîfler ile dolu olan bir kitâbda bulunan mübhem bir sözü, müslimânlara karşı delîl olarak getirmekden hayâ ederdi. Kitâbının önsözünde iddiâ etdiği gibi, kötü bir niyyeti olmasa ve insâf sâhibi olsa idi, Kur'ân-ı kerîmde, bugünkü İncîllerdeki gibi saçma sapan sözler bulunmadığına kızmazdı. Sanki, aslı varmış da, Kur'ân-ı kerîm onu saklamış gibi, *(Kur'ân-ı kerîm, Îsâ aleyhisselâmın bütün milletleri kurtarıcı olduğunu sükût perdesi ile örtdü)* demeğe cür'et edemezdi. Yukarıda zikr etdiğimiz, Matta İncîlindeki ibâreye gelince, bundaki "kurtarıcı" kelimesi hakîkî ma'nâda kurtarıcı demek değildir.

[Hakîkî ma'nâda, mutlak kurtarıcı Allahü teâlâdır.] İncîllerde Îsâ aleyhisselâm için kullanılan "kurtarıcı" kelimesi, Onun Peygamberliği sebebi ile günâhkâr ümmeti için âhiretde şefâ'at ederek, onların kurtuluşlarına sebeb olmasından kinâyedir. Yoksa, Îsâ aleyhisselâm kendisinin "kurtarıcı" olmadığını, âciz bir kul olup, bütün güç ve kuvvetin, şerîki ve benzeri olmıyan ve varlığı mutlak lâzım olan, ya'nî vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlânın olduğunu, def'alarca eshâbına beyân buyurmuşdur. Nitekim, Matta İncîlinin yirminci bâbının, yirmiüçüncü âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın, Zebedenin oğulları için, (Fekat sağımda ve solumda oturmağı vermek, benim elimde değildir. Pederim tarafından kime hâzırlanmış ise, onlara verilir) dediği yazılıdır. Yuhannâ İncîlinin beşinci bâbının otuzuncu âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın, (Ben kendiliğimden birşey yapamam. Bana emrolunanı yaparım ve benim hükmüm doğrudur. Zîrâ ben yapacağım işde irâdemi değil, beni gönderenin irâdesini ararım) dediği yazılıdır. Yine Yuhannâ İncîlinin ondördüncü bâbının yirmisekizinci âyetinde, Îsâ aleyhisselâmın (Baba benden dahâ büyükdür) dediği yazılıdır. Böyle söyliyen Îsâ aleyhisselâm için, (Allahın biricik oğludur ve aynen Allahdır. Kanını dökerek günâhları afv etdi) demek kadar, câhillik, küfr ve dalâlet olabilir mi? Eğer Allahü teâlâ, hıristiyanların dediği gibi, günâhkâr kullarının günâhlarını afv etmek isterse, biricik oğlunu bir hâtundan dünyâya getirmesi ve Peygamberliği müddetince pekçok mu'cizeler göstermesine rağmen, beş-on âcizden başka, bütün Benî İsrâîli ona düşman ederek, onların korkusundan şuraya buraya kaçmasına ve onu yehûdîlere mağlûb edip, pekçok hakâretlerle çarmıhlarda bağıra bağıra öldürmesine ve bu da kâfî gelmeyip, Onu Cehennemde üç gün yakmasına ve dahâ başka sıkıntılara sokmasına ne hâcet vardı? Kimden korkusu vardı? Bütün insanlar doğuşdan günâh ve isyân ile yoğurulmuş da, mutlaka böyle bir (Kurtarıcı)ya muhtâc ise, Allahü teâ-

lâ onun gönderilmesini niçin altı bin sene te'hir etmiş, geri bırakmışdır? Âdem aleyhisselâmın oğlu Kâbile kardeş olarak gönderseydi ve mâdem ki, Kâbilin bir kimseyi öldürmesi mukadder imiş, onun eli ile biricik oğlu da katl olunarak milyonlarca insân Cehennemden kurtulsa idi, dahâ iyi olmaz mı idi? Biricik oğul Îsâ Mesîh gelinceye kadar, yeryüzünde gelmiş ve geçmiş pek çok sâlih kimseler, bilhassa rûh-ül-kudsün kendisine geldiği Peygamberler, kendilerinin herhangi bir dahli olmadan, hilkatlerine karışmış olan [ve tâ Âdem aleyhisselâmdan gelen] günâh sebebi ile, binlerce sene Cehennemlerde azâb edilmeleri, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlânın adâlet ve merhametine uygun mudur? Eğer bu günâh, ya'nî Âdem aleyhisselâmın yasak edilen ağacın meyvesinden yimesi ile zuhûra gelen zellesi ise, buna cezâ olarak onun Cennetden çıkarılması kâfî olmadı mı? Sonradan neslinden gelen evlâd ve ahfâdının suçu nedir? Babanın cürmü ile evlâdın cezâ görmesi, hangi kanûn ve adâletin ahkâmındandır? Dünyâya bunca zâlim ve gaddârlar geldi. Hangisinin böyle bir iş yapdığını, babasından, dedelerinden dolayı torunlarına cezâ verdiğini hangi târîh yazmışdır? Merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, bu zâlim ve gaddârlardan hâşâ dahâ mı zâlimdir? Buna göre, insanların günâhlarının afv edilmesine vâsıta olmak se'âdetine, Îsâ aleyhisselâmı katl eden yehûdîler mazhar olmuş olurlar. Çünki kıyâmet gününde bu yehûdîlerin Cehenneme gitmeleri emr olununca, (Yâ Rab! Mâdem ki, sen biricik oğlunun kanını dökmedikce, yaratdığın insanların günâhlarını afv edemezdin. Bundan dolayı onu dünyâya gönderdin. Biz de Senin bu murâdını yerine getirmek için onu öldürdük. Eğer öldürmeseydik, âlemdeki bu kadar insan kurtulamıyacakdı. Biz ancak Senin irâdeni yerine getirmek ve insanları Cehennemden kurtarmak için, onu öldürdük. Kötü olan katl işini yaparak, herkesin nefretini kazandık. Bu kadar fedâkârlığımıza karşı bize mükâfât verileceği yerde, cezâ vermek Senin adâletine yakışır mı?) derlerse, mahşer ehli bile onlara merhamet etmez mi, acımaz mı? Bir diğer husûs da, Âdem aleyhisselâm ilk insân olup, henüz şeytânın düşmanlığını ve hıyânetini bilmez ve Allahü teâlânın huzûrundan kovulmuş şeytânın, Cennete girip de kendini idlâl edeceğini hâtıra getirmezken, Tevrâtda da yazılı olduğu gibi, şeytân evvelâ, hazret-i Havvâyı çeşidli hîleler ile aldatmış, [ve yasak ağacın meyvesinden yidirmişdi]. Hazret-i Havvâ da, Âdem aleyhisselâmın bilmiyerek zelle işlemesine sebeb olmuşdu. Bu hatâ, Allahü teâlânın indinde çok büyük olmuş ve yalnız Âdem aleyhisselâmın kendisine değil, tâ biricik oğula gelinceye kadar bütün ço-

cuklarına sirâyet etmiş. Hepsinin Cehennem ehli olmasını îcâb etdirmiş ve en son biricik oğlu dünyâya gelip kanını dökmedikce afv olunamamış. [Hâşâ Allahü teâlâ, o günâhı afv edebilmek için, biricik oğlunun kanını dökmekden başka çâre bulamamış. Kendisi ile görüşdüğümüz papazların ifâdelerine göre, eski şerî'atlerde, her günâh için bir kurban kesilmesini Allahü teâlâ emr etmiş ve günâhın bedelinin kan akıtmak olduğunu bildirmiş ve şu günâh için şu kadar hayvan kurban edeceksin diye emr vermiş. Her günâh için bedel, kan akıtmak imiş. Ahd-i Atîkde de böyle olduğu yazılı imiş. Fekat o ilk günâh için hayvan kanı bedel olamaz imiş, insan kanı akması lâzım imiş. Yukarıda zikr etdiğimiz İncîlin beyânına göre, (hâşâ) Allahü teâlâ biricik oğlunu kurban etmekden başka çâre bulamamış da, günâhkâr kullarını afv etmek için, biricik oğlunu kurban etmiş ve insan kanı akıtarak, onlara babalarından mîrâs kalan, o ilk günâhı afv etmiş.]

Tevrâtda ve İncîlde, katl ve zinâ gibi nehy olunan günâhları irtikâb eden hıristiyanlar, bir papaza bir mikdâr para verip, bu papazın afv etdim demesi ile veyâ tanrının etini yiyip, kanını içerek tanrı ile birleşince yâhud başını açıp gözlerini semâya dikerek durunca afva mazhar olurlar inancındadırlar. [Mâdem ki, afva kavuşmak bu kadar kolaydır, tanrının biricik oğlu, kurban edilmeyip de, tanrıya yalvarsaydı veyâ kendisi aynen tanrı olduğu için, babası o günâhı afv ediverseydi olmaz mıydı?]

Diğer bir husûs da şudur: Birşey için cânını fedâ etmek tam rızâ ve ihtiyâra bağlıdır. Îsâ aleyhisselâmın katli kendi rızâsı ile mi olmuşdu? İncîlde [Matta bâb yirmialtı, âyet otuzdokuzda] yazılı olduğu gibi, Îsâ aleyhisselâmın, (Ey Baba, eğer mümkin ise, bu kâse benden geçsin) diye Babaya düâ etmesi ve kendisine zarar gelmesinden korkarak (yerimi kimseye söylemeyin) demesi ve çarmıha gerildiği zemân, (Elî, Elî, Limâ Sebektenî) ya'nî (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) diye niyâzda bulunması, kanının akıtılmasının ya'nî kurban edilmesinin kendi rızâsı ile olmadığını açıkca isbât etmekdedir. Meselâ bir kimse, kendi rızâsı ve arzûsu ile dîni ve milleti için bir mikdâr para sarf etse, filân kimse fedâkârlık etdi denir. Fekat mecbûriyyet karşısında, zorla bir şey verince, o kimse için, fedâkârlık etdi denilemez. [O hâlde, (hâşâ) Îsâ aleyhisselâmın öldürüldüğüne ve yukarıda zikr etdiğimiz sözleri söylediğine inanan hıristiyanlar, nasıl oluyor da, Onun kendini günâhkâr insanlar için fedâ etdiğine inanıyorlar. Bu sözleri ile, Îsâ aleyhisselâmın söylediği İncîllerde yazılı olan sözler, birbirini yalanlamakdadır. "İki zıd şey bir arada bulunamaz.".]

Mevcûd İncîllerde, rûh-ül-kuds aleyhinde kötü söz söyliyenin, aslâ afv edilmiyeceği bildirilmekdedir. Bundan başka olan günâhlar için, İncîllerde hiçbir cezâ yazılı değildir. Hâlbuki, katolik papazlar, günâhın büyüklüğüne göre, muayyen bir ücret alarak hemen o günâhı afv ediyorlar.

Kur'ân-ı kerîmde vârid olan âyet-i kerîmelerin bildirdiklerine göre, islâmiyyetde günâhlar iki kısmdır: a) Büyük günâhlardır. En büyükleri yedidir: 1– Şirk, 2– Adam öldürmek, 3– Sihr, ya'nî büyü yapmak, 4– Yetîm malı yimek, 5– Fâiz alıp-vermek, 6– Muhârebede düşman karşısından kaçmak, 7– Temiz kadınlara kazf etmek, ya'nî nâmûssuz demek. b) Küçük günâhlar. Küçük günâhı çok yapmak, büyük günâh olur. Her günâhın büyük olmak ihtimâli vardır. Hepsinden kaçınmak lâzımdır.

Şirk: Allahü teâlâdan başka birşeye tapınmakdır. Küfr, îmânsız olmak, inanmamak demekdir. Küfrün afvı için, pişmân olup, îmânı kalbden kabûl etmek lâzımdır. Nisâ sûresinin yüzonaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ kendisine şirk koşanları, ya'nî kâfirleri afv etmez ve şirkden ya'nî küfrden başka olan günâhları afv eder)** buyurulmuşdur. [Her çeşid günâhın ve kötülüğün en fenâsı, en kötüsü küfrdür. Allahü teâlânın emrlerinden ve yasaklarından birine ehemmiyyet vermiyen kâfir olur. Kâfirin hiçbir iyiliği, hayrât ve hasenâtı, âhiretde kendisine fâide vermez. Îmânı olmıyanın, hiçbir iyiliğine sevâb verilmez. Küfrün çeşidleri vardır. Hepsinin en kötüsü, en büyüğü **(Şirk)**dir. Bir şeyin her çeşidini bildirmek için, çok kerre, bunların en büyüğü söylenir. Bunun için, âyet-i kerîmelerde ve hadîs-i şerîflerde bulunan şirk kelimesinden her nev' küfr ma'nâsı anlaşılır. Bu âyet-i kerîmeden, kâfirlerin Cehennem ateşinde sonsuz olarak yanacakları anlaşılmakdadır. Müslimân, dinden çıkarsa, ya'nî kâfir olursa buna **(Mürted)** denir. Mürtedin önceki ibâdetleri ve sevâbları yok olur. Mürted, îmânın gitmesine sebeb olan şeyden tevbe etmedikce, sâdece **(Kelime-i şehâdet)** söylemekle veyâ nemâz kılmakla müslimân olamaz. Bunun için, küfrden çok korkmalıdır. Hadîs-i şerîfde, **(Hep hayrlı, fâideli konuşunuz. Yâhud susunuz)** buyuruldu. İslâmiyyete uygun olmıyan sözlerden ve hareketlerden sakınmalıdır. Hadîs-i şerîfde, **(Şirkden sakınınız. Şirk, karıncanın ayak sesinden dahâ gizlidir)** buyuruldu. Kâfirler, sonsuz yaşasaydı, sonsuz kâfir kalmak niyyetinde oldukları için, küfrlerinin cezâsı Cehennemde sonsuz azâbdır. Bunun için kâfirlere olan ebedî azâb zulmdür, denilemez.]

Bunları yapan, ya'nî büyük günâh işleyen mü'minler, dünyâda tevbe etmezler ve âhiretde de şefâ'ata kavuşmazlarsa, günâh-

ları kadar Cehennemde yanacak, dahâ sonra, kendilerinde bulunan îmân nûru sebebi ile, Allahü teâlânın afvına kavuşacaklardır.

Allahü teâlânın emr etdiği farz ve vâcib olan ibâdetleri yapmamak, büyük günâhdır.

Tevbe iki kısmdır:

Birincisi: Allahü teâlânın hakkına tecâvüz eden günâhlara tevbedir. Farzları ve vâcibleri terk etmek ve Allahü teâlânın harâm kıldığı şeyleri yapmak bu günâhlardandır. Meselâ, nemâz kılmamak, zekât vermemek böyledir. Bu günâhları yapan mü'minler, tevbe-i nasûh ile tevbe etdikleri zemân, Allahü teâlâ afv eder. Tahrîm sûresinin sekizinci âyetinde meâlen: **(Ey îmân edenler, günâhlarınızdan Allahü teâlâya tevbe-i nasûh ile tevbe ediniz)** buyurulmuşdur. Ya'nî pişmân olup istiğfâr ederek, ölünceye kadar bir dahâ hiç günâh işlememek üzere, tevbe edinizdir. Bekara sûresinin ikiyüzyirmiikinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, tevbe edenleri sever)** buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmdeki, bunlar gibi müjdelerden ve **(Günâhından tevbe eden, hiç günâh işlememiş kimse gibidir)** hadîs-i şerîfindeki müjdeden anlaşılıyor ki, günâh işleyip de tevbe edenler, Allahü teâlânın afvına kavuşacaklardır.

İkincisi: Kul hakları da bulunan günâhlara tevbedir. Mal gasb etmek, zulm etmek ve gıybet etmek gibi. Böyle günâh işleyen kimseler, [hak sâhibinin hakkını ödemeyip, onun ile halâllaşmamış iseler], kıyâmet günü mahkeme-i kübrâda hak sâhibi râzı olmadıkca, afv-ı ilâhîye kavuşamayıp, cezâ göreceklerdir. Ancak, mü'min oldukları için, günâhları kadar azâb olunup, sonra Cennete gideceklerdir. Yâhud, merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlâ, hak sâhiblerine, râzı oluncaya kadar ni'metler ihsân buyurup, onları râzı edecekdir. Hak sâhibinin rızâları ile afv olunacaklardır.

Yukarıda bildirilenlerden anlaşılıyor ki, bu i'tirâzcı papazın zan ve iftirâ etdiği gibi, müslimânların günâhlarının afv edilmesi bunların sâdece kelime-i tevhîd, kelime-i şehâdet söylemelerine ve ibâdet yapmalarına bağlı değildir. İslâmiyyet, Allahü teâlânın, bir misli, benzeri, ortağı ve vekîli olamıyacağını açıkca bildirmişdir. Âhiretde de, günâhkârlara şefâ'at, ancak Allahü teâlânın izni ve irâdesi ile olacakdır. Müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmde beyân olunan müjde âyetlerine, îmân ile, **(beyn-el-havfi ver-recâ)** ya'nî korku ve ümmîd arasında, Allahü teâlânın sonsuz ihsânlarını beklerler. Fekat hıristiyanlar, hangi günâh olursa olsun; hemen papazın, (afv etdim) demesi ile afv olunup, Allahın melekûtuna, ya'nî Cennete kavuşacaklarını zan ederler. Şimdi bu iki i'tikâddan hangisinin, ulûhiyyetin şânına uygun ve ubûdiyyetin ya'nî kulluğun edeblerine muvâfık olduğu, insâf ile düşünülmelidir.

(Gadâ-ül-mülâhazât) kitâbının yüzkırkbeşinci sahîfesinde, *(Kur'ân-ı kerîm, Mesîhin kurtarıcılık sıfatından bahs etmiyerek, onu bir Peygamber derecesine indirmekdedir. İnsanları, büyük günâhın esâretinden kurtarmış olan bu insanın, semâvî Babasının arzûsunu yerine getirmek için, diğer insanlar uğruna canını fedâ eden bir zât olduğunu ve kurtarıcılığını inkâr etmekdedir. Siyer âlimlerinin beyân etdiklerine göre, kendi canını korumaları ve emrlerini yerine getirmeleri için, başkalarının fedâ olunmasına râzı olan bir zâtın, ya'nî Muhammed aleyhisselâmın, hakîkî ve en son kurtarıcı olduğunu bildirmişdir)* diyerek, Kur'ân-ı kerîme dil uzatmakdadır.

CEVÂB: İnsanların, Âdem aleyhisselâmdan beri günâh ile doğup, bu günâhın esâreti altında olduğu hıristiyanların sonradan uydurdukları bir sözdür. İncîllerde böyle bir ibâre yokdur. Bu işin halli için kafa yormak abesdir.

İslâmiyyet, insanların zâhirlerine [amel ve ibâdetlerine] yol gösterdiği gibi, kalblerinin ve rûhlarının temizlenmesi yolunu da göstermişdir. Şu'arâ sûresinin seksensekizinci ve seksendokuzuncu âyetlerinde meâlen: **(Kıyâmet gününde, ne mal, ne evlâd fâide vermez. Ancak** [kötülüklerden temizlenmiş] **kalb-i selîm ile Allahü teâlâya gelen müstesnâdır** [Ancak o kurtulur]) buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîme ve kalb temizliğini, iyilik yapmağı ve güzel ahlâkı öven ve teşvîk eden, yüzlerce hadîs-i şerîf ve Muhammed aleyhisselâmın hâlleri ve fi'lleri ve düşmanlarına bile yapdığı iyilikler meydândadır. Bunlar bilinince, bu kitâbı yazan papazın yalanı ve cehâleti hemen anlaşılır. Îsâ aleyhisselâmın, semâvî babasının arzûsunu yerine getirmek için, cânını fedâ etmediği de, yine İncîllerin beyânları ile yukarıda anlatılmışdı. Ya'nî, çarmıha gerilmeden önce, canı sıkılarak yere kapandığı ve (Ey Baba, bu kâse benden geçsin) dediği İncîllerde yazılıdır. [Markosun ondördüncü bâbında ve Lukanın yirmiikinci bâbında bu hâdisenin teferruâtı vardır. Lukanın yirmiikinci bâbının kırkdördüncü âyetinde, (Îsâ şiddetli ızdırabda olarak, ziyâde harâret ile düâ etdi. Teri toprağın üzerine düşen büyük kan damlaları gibi idi) demekdedir. Bunların hepsi hıristiyanların i'tikâdlarına göredir. İslâm i'tikâdına göre, Îsâ aleyhisselâm ne çarmıha gerildi, ne de öldürüldü. Çarmıha gerilen, onu ele veren münâfık (Esharyûtî Yehûdâ) idi. Yehûdîler, onu Îsâ aleyhisselâm zan ederek, çarmıha gerdiler. Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâmı üçüncü kat semâya yükseltdi. Bugünkü İncîllerde bile müjdelenen ve hıristiyanların **(paraklit)** dedikleri, türkçeye terceme ederken (tesellîci) diye terceme etdikleri, yegâne tesellîci olan Muhammed aleyhisselâma

ümmet olmak için, çok düâ etdi. Allahü teâlâ kıyâmete yakın Onu tekrâr yeryüzüne indirecekdir. O zemân, Îsâ aleyhisselâm Muhammed aleyhisselâmın dîni üzere hareket edecek, Onun halâl dediklerine halâl diyecek, harâm dediklerine harâm diyecekdir. Paraklit, Ahmed demekdir. Ahmed ise, Muhammed aleyhisselâmın ismlerinden birisidir. Îsâ aleyhisselâm, ulül-azm Peygamberlerdendir. Hâşâ, Allahın oğlu değildir. Allahdan Allah, nûrdan nûr değildir. Îsâ aleyhisselâm, insân idi. Ona tapılamaz.]

Peygamberimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" için, *(Başkalarının kendisine fedâ olmasına râzı olan)* ifâdesi ile, bu iftirâcı papaz, hicretde Peygamberimizin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Alîye "radıyallahü anh", kendi yatağına yatmasını emr etdiğini kasd etmekdedir. Böyle olduğunu bir aşağıdaki sahîfede kendisi açıklıyarak, bununla gûyâ, Îsâ aleyhisselâmın, hâtem-ül-enbiyâ, ya'nî Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed aleyhisselâmın üzerine, üstünlük ve fazîletini göstermek istemişdir. Hakîkatde ise, kendi maksadının aleyhine bir delîl getirmişdir. Çünki, aynı risâlenin yirmidokuzuncu sahîfesinde, *(Îsâ mesîh, benî İsrâîl arasında ortaya çıkmış ve onları kendisini kabûle hâzır bulmuşdu)* demekdedir. Dahâ sonra, yüzonikinci sahîfesinden yüzonüçüncü sahîfeye kadar, arab kavminin putperest olup, yeni bir dîni kabûle hâzır olmadıklarını isbâta çalışmakdadır.

Îsâ aleyhisselâma, bir rivâyete göre yirmi erkek ile, sar'adan kurtulmuş birkaç kadından başka, kimse îmân etmedi. Hıristiyanların zan etdikleri gibi, Ona îmân edenler, Onun ülûhiyyetini, ilahlığını tasdîk etmiş iken, Îsâ aleyhisselâm onları kâmil bir îmân ve tevekküle teşvîk için (zerre kadar îmânınız olsa, dağı yerinden kaldırırsınız) diye te'minât verdiği ve çarmıha gerilmeden birkaç gün önce, (Sizin içinizden biriniz benim için cânını fedâ ederse, ebedî hayâta mazhar olur) diye müjdelediği hâlde, Ona îmân edenlerden hiç birisi, bu emre itâat etmediler. Bilhâssa, hıristiyanlarca Peygamber makâmına sâhib olan [ve kendilerine (resûller) denilen] havârîlerden olan Yehûdâ, cânını fedâ etmek şöyle dursun, yehûdîlerden otuz gümüş rüşvet alarak, Îsâ aleyhisselâmın bulunduğu yeri onlara haber verdi. Resûl, Peygamber rütbesinde olan diğer şâkirdler, Îsâ aleyhisselâm yakalanınca, etrâfından dağılıp kaçdılar. [Matta bâb yirmialtı, âyet ellialtı.] Hepsinin en yüksekleri olan Petrus, Mesîhe karşı, (Bana seninle berâber ölmek lâzım gelse de, seni hiç inkâr etmem), [Matta bâb yirmialtı, âyet otuzbeş] diye yemîn etmiş idi. O karışıklıklar arasında, Îsâ aleyhisselâmı götürürlerken, uzakdan onun ardınca gitdi. [Mattâ bâb yirmialtı, âyet ellisekiz.] Dahâ sonra, horoz ötünce, üç def'a ay-

rı ayrı, Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etdi diyor. Hem de, la'net-ler ederek. [Matta bâb yirmialtı, âyet yetmişdört.]

[Yeni bir dîni kabûle müsâid olmadıklarını söylediği arab kav-minden olup, Muhammed aleyhisselâmın Peygamberliğini tasdîk eden Eshâb-ı kirâmın her biri, Muhammed aleyhisselâm uğruna, canlarını ve mallarını, hiç çekinmeden seve seve fedâ etdiler. Buna birkaç misâl verelim:

Uhud gazâsı, islâm târîhinin en büyük ve mühim gazâlarından birisidir. Bu gazâda, Eshâb-ı kirâm önce harbi kazanmış iken, son-radan müşrikler vâdiyi dolaşarak Eshâb-ı kirâmı "aleyhimürrıd-vân" arkadan vurdular. İslâm ordusu karışdı. Pek çok Eshâb-ı ki-râm, şehîdlik mertebesine kavuşdu. Bu gazâda bulunan ve şehîd olan Eshâb-ı kirâmın şecâat ve kahramanlıkları, islâm târîhinin en şerefli kahramanlık destânlarıdır. Burada Eshâb-ı kirâmdan birkaç zâtın ahvâlini bildirelim:

Talha bin Ubeydullah "radıyallahü anh" o gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" etrâfını müşriklerin kuşatdığını gö-rünce, ne tarafa koşacağını, ne tarafa yetişeceğini şaşırmışdı. Bir sağ tarafdan hücûm edenlere, bir sol tarafdan hücûm edenlere karşı çarpışıyordu. Kendini Resûlullaha siper ediyordu. Resûlul-laha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir zarar gelir korkusu ile titri-yordu. Resûlullahın yanında döne döne çarpışıyordu. Müşrikler-den keskin nişancı, atdığını vuran Mâlik bin Zübeyr isminde bir ok atıcı vardı. Bu hâin, Peygamberimize "sallallahü aleyhi ve sel-lem" nişan alarak, bir ok atdı. Resûlullahın mubârek başına doğ-ru gelen bu oka, başka hiçbir şeklde karşı koyamıyacağını anlıyan Talha "radıyallahü anh", elini açarak oka karşı tutdu. Ok avucu-nu parçaladı.

Kadın sahâbîlerinden, Ümm-i Ümâre de "radıyallahü anhâ", zevci ve oğlu ile, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ya-nında çarpışıyordu. Oğlu, zevci, kendisi ve diğer Eshâb-ı kirâm, kendilerini Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" siper edi-yorlardı. Oğlu yaralanınca, oğlunun yarasını ve diğer sahâbîlerin yaralarını sarıyor, susuz olanlara su dağıtıyordu. Dahâ sonra, eli-ne bir kılıç alarak çarpışmağa başladı. İbni Kâmia kâfiri Resûlul-lahı öldürmeye yemîn etmişdi. Resûlullahı gördü. Resûlullaha hücûm edince, Ümm-i Ümâre atının önüne geçdi. Atını durdu-rup İbni Kâmiaya saldırdı. O müşrikin üzerinde zırh olduğu için darbeleri pek te'sîr etmedi. Zırh olmasaydı, o da katl edilen di-ğer müşriklerin yanına gidecekdi. Nihâyet o müşrikin şiddetli bir hücûmu ile boğazından ağır yaralandı. Resûlullah onun için, **(Uhud günü ne tarafıma bakdıysam, hep Ümm-i Ümâreyi gör-**

düm) buyurmuşdur.

Mus'ab bin Ümeyr "radıyallahü anh", Uhud gazâsında muhâcirlerin sancağını taşıyordu. İki zırh giyinmişdi. İbni Kâmia kâfiri Mus'aba "radıyallahü anh" saldırdı. Çünki Mus'ab "radıyallahü anh" kendisini Resûlullaha siper ediyordu. İbni Kâmia bir kılıç darbesi ile Mus'abın "radıyallahü anh" sağ kolunu kesdi. Sancağı sol koluna aldı. Bu sırada Âl-i imrân sûresinin **(Muhammed ancak Allahın resûlüdür)** meâlindeki yüzkırkdördüncü âyetini okuyordu. İkinci bir darbe ile sol kolu da kesilince, sancağı kesik kolları ile tutup göğsüne basdırdı. Yine aynı âyet-i kerîmeyi okuyordu. İslâm Sancağını yine bırakmamışdı. En son göğsüne saplanan mızrak ile, şehîd oldu. Fekat İslâm Sancağını yine bırakmamışdı.

Hubeyb bin Adiy ve Zeyd bin Desinneyi "radıyallahü anhümâ", müşriklerden, Lıhyan oğulları, hîle ile yakalayıp Kureyş kâfirlerine satmışlardı. Hubeybe "radıyallahü anh", kendisini şehîd etmeden önce (Dîninden dön seni serbest bırakalım) dediler. (Vallahî dönmem! Bütün dünyâ benim olsa, bana verilse, yine islâmiyyetden ayrılmam) cevâbını verdi. Bunun üzerine müşrikler, (Şimdi senin yerine Muhammedin "aleyhisselâm" olmasını, Onun öldürülmesini ister misin? Sen de evinde râhat oturasın) dediler. Hubeyb "radıyallahü anh", (Ben Medînede Muhammed aleyhisselâmın mübârek ayağına bir diken batmaması için bile, canımı fedâ ederim) dedi. Kâfirler Hubeybin bu aşırı sevgisine hayret etdiler. Dahâ sonra da şehîd etdiler.

Dahâ yüzlerce misâlini yazmak mümkin olan bu hâdiseler, hep şâhiddir ki, Eshâb-ı kirâmın ve bindörtyüz seneden beri gelmiş olan müslimânların hepsi, seve seve canlarını Resûlullahın uğruna ve Allahü teâlânın rızâsı için fedâ etmişlerdir. Hıristiyanların, resûl kabûl etdikleri havârîler, Îsâ aleyhisselâmı en sıkıntılı zemânında terk ederek kaçmış, kaçmakla kalmamış, onu la'net ile inkâr etmişlerdir. Bu hâl, bugünkü İncîllerde bildirilmekdedir.]

Her şeyin en doğrusunu Allahü teâlâ bilir ki, hicret gecesi Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem", Alîye "radıyallahü anh" bu fedâkârlığı teklîfden maksadı, bir gün gelir, hıristiyanlar arasında, niçin âhir zemân Peygamberi yeni bir dîni kabûle hâzır bir kavmden zuhûr etmedi diyerek i'tirâz ederlerse, böyle bir süâl karşısında, onları, kıyâmete kadar susdurmak içindir. [Çünki, böyle bir kavm içerisinde geldiği hâlde, kendisine inanan ve îmân eden bir zâtdan istediği bir teklîf, can tehlikesi olduğu hâlde seve seve yerine getirilmekdedir. Bu hâl, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" üstünlük ve fazîletini gösteren, en

büyük delîllerden biridir. Bu papaz, kendi sözü ile, kendisini tekzîb etmekdedir.] Buradaki diğer bir ince hikmet de şudur: *(İslâm dîni, sâdece zâhirî menfe'atler ve kuvvet zoru ile yayıldı)* diyenlere karşı, havârîler ile Eshâb-ı kirâmın ahvâli mukâyese edilirse, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ibretli bir şekilde, i'tirâzcıları ve hasmlarını utandırmak için, mu'cize olarak Eshâbından birini, o şekilde vazîfelendirmiş olduğu hâtıra gelebilir. [Çünki Alî "radıyallahü anh" hiç çekinmeden Resûlullahın yatağına yatmış, Petrus ve diğer havârîler ise, Îsâ aleyhisselâmı terk edip, kaçmışlardır.]

Protestan papazlar, islâmiyyete i'tirâz ederek, *(İncîl, kendisine inananları, Îsâ Mesîhin asrında, yehûdîlerin yapdıkları ibâdetlerden muâf tutmuşdur. İbâdeti, akla uygun ve makbûl bir şekilde mü'minlere göstermiş ve beyân etmişdir. Hâlbuki, Kur'ân-ı kerîm, tekrâr kemâlden uzaklaşmışdır. Çünki, yehûdîliğin, ruhâniyyet bulunmıyan maddî ve zâhirî olan âdet ve ibâdetlerini emr etmişdir)* demekdedirler.

CEVÂB: Bunlara sorarız ki, Îsâ aleyhisselâmın Matta İncîlinin beşinci bâbının onyedinci âyetinde, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim. Çünki, yer ile gök zâil olmadıkca, herşey vâki' oluncaya kadar, şerî'atden bir harf veyâ bir nokta bile yok olmıyacakdır) sözünün ma'nâsı nedir? Kendisi, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere, niçin sünnet olmuşdur? Ömrünün sonuna kadar, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atindeki, belli bayramları temâmen icrâ etmesinin sebebi nedir? Benî İsrâîl ile aralarında geçen münâkaşalarda, onları Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atı ile amel etmedikleri için, neden azarlamışdır? Bunlardan anlaşılıyor ki, protestan papazların bu iddiâları, temâmiyle İncîlin ahkâmına ve Îsâ aleyhisselâmın yapdıklarına, mugâyirdir, zıddır. Kur'ân-ı kerîm, kemâlden ve ruhâniyyetden aslâ ârî değildir. Bir dînin zâhirî olan ibâdetlerini yapmıyan, o dînin ruhâniyyetinden istifâde edemez. Bunun tafsîlâtı aşağıda beyân olunacakdır.

Hıristiyan papazların i'tirâzlarının birincisi, islâm dînindeki tahâretdir. İlk hedefleri, ilk hücûm etdikleri mes'ele tahâret mes'elesidir.

Bu papaz, *(İslâmiyyetde abdest almak, halkın temizliği ve vücûdun kirlerinin giderilmesi maksadına bağlı olmuş olsaydı, bir şey denilemezdi. Fekat, Allahü teâlâ için yapılan ibâdetlerin sıhhati, abdest almağa bağlanmış ve abdest ibâdetin şartı kabûl edilmişdir. Abdestsiz kılınan nemâzı, Allahü teâlâ kabûl etmez denilirse, burası üzerinde düşünülecek bir yerdir. Çünki Tevrâtda,*

(Rab insanın bakdığı gibi bakmaz. Zîrâ insân zâhire, Rab kalbe bakar) denilmiş olduğundan, nemâzdan evvel abdest almanın kalb temizliğine veyâ nemâzın hakîkatine bir te'sîri yokdur. Ayrıca, nemâzın sıhhatine ve kabûlüne de, bir fâidesi olmadığı anlaşılmakdadır. Buna göre, Kur'ân-ı kerîm, ibâdetin aslı olan ihlâs ve kalb huzûrunu, hiç bir fâidesi olmıyan, şekl ve âdetler üzerine va'd etmiş olur. Bir diğer husûs da, ellerini ve ayaklarını yıkamak, sıcak çöl memleketlerinde oturan ve yalın ayak gezen kimselere fâideli ve güzeldir. Fekat, gâyet nâzik ve medenî olup, soğuk memleketlerde yaşayıp, ayağını çorap ve ayakkabı ile koruyan kimseler için abdest almak, sıhhate zararlı olan bir mecbûriyyetdir. Bilhâssa, kuzey kutub bölgelerinde yaşıyan kimselere, günde beş def'a buzları kırıp yıkanmak, ne kadar meşakkatli ve sıhhati gideren bir şeydir. Ne kadar adâlet ve hakkâniyyetden uzakdır. Kıbleye dönmek de benî İsrâîli taklîddir)* demekdedir.

CEVÂB: Bilinmelidir ki, islâm dîni, bütün dinlerin en kâmil ve en temâm şeklidir. Ya'nî zâhirî ve bâtınî olgunluğu kendinde cem' eden bir tevhîd dînidir. İnsanlara fâideli şeyleri emr eden, zararlı şeylerden koruyan bir dindir. Onda insanlara zararlı olabilecek en küçük bir hükm yokdur. Her hükmünde insanlar için maddî ve ma'nevî nice fâideler vardır. İslâmiyyetin, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olduğunun açık bir delîli de, islâmiyyetde, ne kadar zâhirî ve şeklî görünen ahkâm varsa, her birinin nice hakîkatleri ve insanlar için fâideleri olmasıdır. İlm ve teknik ilerledikce, bunların fâideleri ortaya çıkmakdadır. Gözleri cehâlet perdesi ile kapanmış olanlar, bu hakîkatleri idrâk edememekde ve sâdece zâhire bakmakdadırlar. İsrâ sûresinin yetmişikinci âyetinde meâlen: **(Bu dünyâda** [kalbi hakkı kabûl etmiyecek şeklde] **kör olan kimse, âhiretde de kördür.** [Kurtuluş yolunu göremez]) buyurulmuşdur. Âyet-i kerîmede bildirilen kimseler, böyle söyliyen papazlardır. İslâmiyyete uyan kimseler, âhiretde, ihlâslarına göre mükâfâta kavuşacaklardır. Gözleri, irfân nûru ile açılmış, bütün âlemi kaplıyan ilâhî ni'metden idrâk ve anlayışları nisbetinde nasîb almış olan kimseler için, âhiretde yüksek dereceler va'd edilmişdir. Bu va'dler, bu ni'metler, âyet-i kerîmelerde bildirilmişdir. Akl ve irfân sâhibi olan kimselerin burada yapacakları şey, islâmiyyetin emr etdiği ibâdetlere sıkı sıkıya bağlanmakdır. Bununla berâber, kalbini kötü huylardan temizlemek lâzım olduğu, tefsîr ve hadîs-i şerîf kitâblarında uzun uzun beyân edilmişdir. Binlerce Ehl-i sünnet âlimi de kitâblarında bildirmişdir. Ayrıca, bâtın yolunu öğrenmek isteyenler, Allahü teâlâya kavuşduran yolun menba'ları ve rehberleri olan Evliyâ-i ki-

râma mürâceat etmelidirler.

Tefsîr âlimleri bildiriyorlar ki, abdest ve tahâret, ya'nî temizlik, bu i'tirâzcı papazın da i'tirâf ve kabûl etdiği şekılde, zâhiren bedenin sıhhatine çok fâideleri olduğu gibi, ma'nevî olarak da, kalbin tasfiyesinin ve huzûrunun bir işâretidir. Nemâz, Allahü teâlânın huzûrunda durmakdır. Allahü teâlânın huzûrunda durunca, kalbin tasfiye edileceği açıkdır. Kötülüklerden temizlenmemiş bir kalb ile, Allahü teâlânın huzûruna çıkılamaz. Nitekim, dünyâ işlerinde de böyledir.

Abdest almanın beden temizliği olduğu, hergün beş kerre bedendeki mikrop yuvalarını temizlediği meydândadır. Aklı ve ilmi olan herkes, bunu bilmekdedir. Abdestin kalbe kuvvet verdiğini, rûhu temizlediğini papazlar da biliyor. Meselâ, **(Rıyâd-un-nâsıhîn)**de, abdestin fazîletini anlatırken diyor ki, imâm-ı Ca'fer Sâdık "rahmetullahi aleyh,[1] nasîhat vermek için, bir râhibe geldi. Kapı geç açıldı. Sebebini sorunca, Râhib, (Aralıkdan seni görünce, heybetinden çok korkdum. Hemen abdest aldım. Tevrâtda görmüşdüm ki, bir kimseden veyâ birşeyden korkunca, abdest almalıdır. Abdest, insanı zarardan korur yazılı idi) dedi. İmâm nasîhat verince, hemen müslimân oldu. Kalbi, abdestin bereketi ile temizlendi.

Üzeri pis-kirli olan bir kimse, pâdişâhın dîvânına girmek için bir yol ve bir ruhsat bulamaz. Bu da gösteriyor ki, abdest ve tahâret, i'tirâzcı papazın zan etdiği gibi, huzûr ve ihlâs için fâidesiz değildir. Şimâl [kuzey] memleketlerinde yaşayan kimseler, abdest almak istedikleri zemân, yalnız sabâhleyin sıcak su ile abdest alarak çoraplarını ve mestlerini giyerler. Diğer dört vaktde, abdestlerini tutarak nemâzlarını kılabilecekleri gibi, abdestleri bozulduğu zemân, mestleri üzerine mesh ederek abdest alabilirler. [Böylece, hem ayaklarını yıkamamış ve ayakları üşümemiş, hem de nemâzlarını kılmış olurlar. Soğuk su kullanamayanlar, sıcak odalarında, toprak ile teyemmüm ederler. Protestan papazın iddiâ etdiği gibi, günde beş def'a buz kırmağa hiç lüzûm yokdur. Onlar, yemekden evvel günde üç def'a ellerini yıkarken buzları kırdıkları için hasta mı oluyorlar?]. Bir kimsenin vücûdunda hastalık olur da, abdest almak, ya'nî su ile yıkanmak sıhhatine zararlı olursa, teyemmüm edebilir. Çünki asl maksad sâdece el, yüz ve ayak yıkamak değil, kalbin tasfiyesi [ya'nî Allahü teâlânın huzûruna durmak için bir hâzırlık ve Allahü teâlâyı hâtırlamak]dır. Za-

---

[1] Ca'fer Sâdık, 148 [m.765] de Medînede vefât etdi.

rûret hâllerinde, islâmiyyet aslâ güçlük teklîf etmez, güçlüğü emr etmez. Nitekim hadîs-i şerîfde, **(Dinde güçlük yokdur)** buyurulmuşdur. Kur'ân-ı kerîmde Bekara sûresinin ikiyüzseksenaltıncı âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ insana gücü yetmiyeceği şeyi teklîf etmez)** buyurulmuşdur. Ya'nî, Allahü teâlâ, bir nefse, gücü yetebileceği, yapabileceği şeyi emr eder, yapamıyacağını emr etmez. [Nisâ sûresinin yirmisekizinci âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ, ibâdetlerinizin hafîf, kolay olmasını istiyor. İnsan za'îf, dayanıksız yaratıldı)** buyurulmuşdur. İslâmiyyetde, ibâdetler için iki yol vardır: Bunlardan birisine **(Ruhsat)**, diğerine de **(Azîmet)** yolu denir. Ruhsat, islâmiyyetin ibâdetlerde tanıdığı, izn verdiği kolaylıklardır. İnsana kolay geleni yapmak, ruhsat ile amel etmek olur. Zor geleni yapmak ise azîmetdir. Azîmet ile amel etmek, ruhsat ile amel etmekden dahâ kıymetlidir. Bir insanın nefsi, kolaylıkları yapmak istemezse, bunun azîmetleri bırakıp, ruhsat ile amel etmesi efdâl olur. Fekat, ruhsat ile amel etmek, ruhsatları araşdırmağa yol açmamalıdır.] **(Amellerin en fazîletlisi, nefse en zor gelenidir)** hadîs-i şerîfi, islâmiyyetdeki amellerde ta'kîb edilecek en doğru yolu, açıkca göstermekdedir. Bunun için, îmân-ı kâmil sâhibi olan mü'minler, Allahü teâlânın rızâsını ve sevgisini kazanmak için, nefslerine zor gelen, güç şeyleri yapmağı seçerler. Böylece âhiretde yüksek derecelere kavuşmak isterler.

Yalnız, başını açıp gözünü semâya dikerek ibâdet eden hıristiyanlar, beden temizliğinden hiç bahs etmiyerek iğrenç kokulu bedenleri, kirli elbise ve ayakkabılar ile kiliseye gidip, loş bir havada, nâhoş kokular içerisinde, bir parça ekmeği yiyip, bir yudum şerâb içince, Allahü teâlâ ile (hâşâ) hemen birleşeceklerini, kalblerinin kötülüklerden temizleneceğini zan ediyorlar. Böyle bir zanna sâhib olan kimseler için, elbette islâmiyyetin emrlerinin hakîkatlerini anlamak pek zordur. Yıkanmağı, temizliği, müslimânlardan öğrenerek, pislikden kurtuldular ise de, bozuk inanışları ve uydurma ibâdetleri hâlâ devâm etmekdedir.

Papazların i'tirâzlarından birisi de nemâzdır. *(Tekbîr, kıyâm, rükû' ve secde zâhire uygun olmadığı gibi, rûhânî de değil imiş.)*

CEVÂB: Düşünemiyorlar ki, acabâ maddî ve ma'nevî olarak, Allahü teâlâya ibâdetden maksad nedir? İbâdet, her ne şeklde olursa olsun, Allahü teâlâya ta'zîm ve Allahü teâlânın nihâyetsiz hazînesinden yapmış olduğu sayısız ihsânlarından dolayı, hamd ve senâ etmek ve kendinin âcizliğini i'tirâf edip, Allahü teâlâdan rahmetini istemekdir. Allahü teâlâya ta'zîm sebeblerini araşdırdığımızda, nemâzın rüknlerinden olan, kıyâmda elleri bağlıyarak huşû' ile Allahü teâlânın huzûruna çıkmak, Besmele-i şerîfe ve

sûre-i Fâtiha okuyarak hamd ve senâ etmek, rükû' ve secdelerde, vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâyı tesbîh ve her hareketde **(Allahü ekber)** tekbîr cümlesi ile, Allahü teâlânın büyüklüğünü söylemek, Allahü teâlâyı ta'zîm etmekdir.

Benî İsrâîl Peygamberlerinin bildirdikleri üzere, kıble, Kudüsdeki **(Beyt-i mukaddes)**e doğru idi. Sonradan **(Kâ'be-i muazzama)**ya doğru oldu. Kâ'be-i muazzamayı İbrâhîm aleyhisselâm yapmış olduğu için, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Kâ'be-i muazzamaya karşı ibâdet yapmak istiyordu. Merhameti sonsuz olan Allahü teâlâ, sevgili Peygamberini bu arzûsuna kavuşdurarak, kıble, Mescid-i aksâdan, Mescid-i harâma çevrildi. Bekara sûresinin yüzkırkdördüncü âyetinde meâlen: **(Şimdi yüzünü Mescid-i harâm tarafına çevir)** buyurulmuşdur.

İslâm dîninde, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde olan, Kurban kesmek, sünnet olmak, domuz eti, leş ve fâiz yimemek, zinâ etmemek, adam öldürmemek ve kısâs gibi dahâ nice hükmler vardır. Her ne kadar, zemânımızda mevcûd hıristiyanlıkda, Îsâ aleyhisselâmın emrinin hilâfına olarak, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde bulunan birçok hükmler tahrîf olunmuş ise de, zinâ ve adam öldürmekden nehy ve kıbleye yönelmek gibi, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden olan ba'zı hükmler devâm etmekdedir. Hıristiyanlar, (Tevrâtın bütün ahkâmı tasdîk olunmuş, mu'teberdir) dedikleri hâlde, hükmleri ile amel etmezler. [Sorulduğu zemân ise, (Kitâb-ı mukaddes)in temâmına inanıyoruz. Eski Ahd ya'nî (Tevrât) da, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş kitâbdır dedikleri hâlde, bunun ahkâmı ile amel etmezler. Sebebini sorunca, hükmü nesh oldu, değişdi derler. Hem Allahü teâlânın kitâbı diye inanıyor, birçok bahslerde hıristiyanlık inancının delîli olarak Tevrâtdan âyetler okuyorlar, hem de ahkâmı ile amel edilmediği sorulunca, ahkâmı mensûhdur diyorlar.] Fekat ba'zı hıristiyanlar, 923 [m. 1517] senesinde ortaya çıkan Luther ismindeki bir papaza uyarak kıbleyi, ya'nî beyt-i mukaddese karşı dönmeği terk etmişlerse de, diğer milyonlarca katolik hıristiyan hâlâ beyt-i mukaddese doğru dönmekdedir. Hiç birisi, protestanların kıbleye dönmeği terk etmelerine i'tibâr etmemekdedir. Çünki, ibâdetden asl maksad, Allahü teâlâya ta'zîm ile, hamd, senâ, niyâz ve düâdan, ya'nî yalvarmakdan ibâretdir. Kalb huzûru ile, ma'nevî kıymeti hâiz olan bir yere dönerek, ibâdet etmekde, ta'zîmi ihlâl edecek, ibâdeti bozacak ne gibi bir şey düşünülebilir? Ayrıca, dönülecek cihetin belli olması, kalbin dahâ fazla huzûr bulmasına sebeb olur.

İbâdetlerinde, kıyâm, rükû' ve secde gibi kulluğu bildiren

edebler olmayan hıristiyanlar, kilisede, sâdece birbirlerinin yüzlerine bakarlar. Genç oğlanlar ile kızlar, her ne kadar göz zinâsından nehy olunmuşlarsa da, birbirlerinden gözlerini ayırmazlar. Dahâ sonra, papazın okuduğu ekmek parçasını, tanrı kabûl etdikleri Îsâ aleyhisselâmın eti, şerâbı da kanı olarak inanıp **(İşâ-i rabbânî)** diye yiyip içerek, hemen rûh-ül-kuds ile birleşdiklerini zan ederler. [Protestanlar, bu işâ-i rabbânîyi (evharistiya)yı bir hâtıra olarak yiyip içerler.]

İbâdetden maksad, her şeyin yaratıcısı olan Allahü teâlâya itâ'at ve ta'zîmdir. Bu iki dinden hangisinde Allahü teâlâya ta'zîmin bulunduğu ortadadır!

İslâm dîninde hergün beş farz nemâzdan önce ezân ve ikâmet okunur. Müezzin yüksek sesle ezân okur. Ya'nî:

ALLAHÜ EKBER: Allahü teâlâ büyükdür. Ona bir şey lâzım değildir. Kullarının ibâdetlerine muhtâc değildir. İbâdetlerin, Ona fâidesi yokdur. [Bunu, zihnlerde iyi yerleşdirmek için bu kelime, dört kere söylenir.]

EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH: Kibriyâsı [büyüklüğü] ile ve kimsenin ibâdetine muhtâc olmadığı hâlde, ibâdet olunmağa Ondan başka kimsenin hakkı olmadığına şehâdet eder, elbette inanırım. Hiçbir şey Ona benzemez.

EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESÛLULLAH: Muhammed aleyhisselâmın, Onun gönderdiği Peygamberi olduğuna, Onun istediği ibâdetlerin yolunu bildiricisi olduğuna şehâdet eder, inanırım.

HAYYE ALES-SALÂH, HAYYE ALEL-FELÂH: Ey mü'minler, koşun felâha, se'âdete, koşun salâha, iyiliğe, ya'nî nemâza.

ALLAHÜ EKBER: Ona lâyık ibâdeti kimse yapamaz. Herhangi bir kimsenin ibâdetinin Ona lâyık, yakışır olmasından çok büyükdür, çok uzakdır.

LÂ İLÂHE İLLALLAH: İbâdete, karşısında alçalmağa müstehak olan, hakkı olan ancak Odur. Ona lâyık bir ibâdeti, kimse yapamamakla berâber, Ondan başka kimsenin ibâdet olunmağa hakkı yokdur, [diyerek mü'minleri nemâza da'vet eder].

[İnşirâh sûresinin dördüncü âyetinde, Allahü teâlâ, habîbi Muhammed aleyhisselâm için meâlen: **(Senin ismini** [şarkda, garbda, yer küresinin her yerinde] **yükseltirim)** buyuruyor. Garba doğru, bir tûl derecesi [111,1 kilometre] gidilince, nemâz vaktleri dört dakîka gecikiyor. Her yirmisekiz kilometre gidişde, aynı vaktin ezânı birer dakîka sonra tekrar okunmakdadır. Böylece, yeryüzünün her yerinde, her an ezân okunmakda, Muhammed

aleyhisselâmın ismi her an, her yerde işitilmekdedir. Yirmidört sâat içerisinde Onun isminin söylenilmediği bir an yokdur.]

Hıristiyanların kiliseye da'vetleri ise, çan çalmakla olur. Müslimânların ibâdete da'vet şekli ile hıristiyanların da'vet şeklinden hangisinin Allahü teâlâyı ta'zîm etdiği ve rûhânî olduğu meydândadır.

Müslimânlar, ezândan sonra, nemâz kılarlar. Nemâza başlamadan önce, nemâzın îcâb etdirdiği şartlar vardır. Bunlar altıdır. Bunlardan biri bulunmazsa, nemâz sahîh olmaz:

1 — **Hadesden tahâret:** Abdesti olmıyanın abdest a'zâlarını güzelce yıkamasıdır. [Yâhud cünüb olanın gusl etmesidir.]

2 — **Necâsetden tahâret:** Bedenini ve elbisesini ve nemâz kıldığı mahalli, görünen maddî pisliklerden temizlemekdir.

3 — **İstikbâl-i kıble:** Kâ'be-i muazzama tarafına dönmekdir. [Kıble cihetini anlamak için, güneşi gören toprağa bir çubuk dikilir, yâhud bir ip ucuna anahtar, taş gibi bir şey bağlanıp sarkıtılır. Takvîm yaprağında yazılı (Kıble sâati) vaktinde, çubuğun, ipin gölgeleri kıble istikâmetini gösterir. Gölgenin güneş bulunduğu tarafı, kıble ciheti olur.]

4 — **Setr-i avret:** Gerek erkeklerin ve gerekse kadınların nemâz kılarken islâmiyyetin bildirdiği avret yerlerini örtmeleridir. Avret yerlerini, her yerde, her zemân başkalarının yanında, örtmek farzdır, lâzımdır.

5 — **Vakt:** Her milletin ba'zı ibâdetlerinde muayyen vakt olduğu gibi, müslimânların nemâzlarını da, Allahü teâlâ, belli vaktlere tahsîs etmişdir. Vakti gelmeden evvel ezân okumak büyük günâhdır ve kılınan nemâz sahîh olmaz.

6 — **Niyyet:** Kılacağı nemâzın ismini ve vaktini bilmek ve herhangi bir dünyevî sebeb ile değil, ancak Allahü teâlânın emri ve rızâsı için olduğunu bilmekdir.

Hıristiyanlar, kiliseye yıkanmadan gitmekdedirler. Pis kokuları ile, birbirlerini râhatsız etmekdedirler. Belli bir cihete dönerek, kalb huzûru ile, Allahü teâlâya ibâdetleri olmadığı için, hep birbirlerine bakmakdadırlar.

Müslimânların, ibâdetler için olan şartları ile, hıristiyanların ibâdetleri karşılaşdırılırsa, hangisinin dahâ rûhânî ve kulluğa uygun olduğu belli olur.

Şimdi, nemâzın rüknlerinin ne olduğunu beyân edelim:

1 — **İftitâh tekbîri:** Bir müslimân nemâz kılmağa başlarken, önce, ellerini kaldırıp, Allahü teâlâdan gayrı her şeyi kalbinden çıkararak, kalb huzûru ile, Allahü teâlânın huzûruna çıkdığını hâtırla-

yarak **(Allahü ekber)** der. Bunun ma'nâsı, (Allahü teâlâ, zihne gelen her şeklden ve hayâllerden ve mahlûklara benzemekden uzak ve kâmillikle vasf olunan her şeyden, dahâ büyükdür) demekdir.

2 — **Kıyâm:** Tam bir huşû' ve edeb ile, Allahü teâlânın huzûrunda ellerini bağlayıp, ayakda durmakdır.

3 — **Kırâ'et:** Allahü teâlânın ismi şerîfi ile Fâtiha-i şerîfi okumakdır ki, dahâ önce meâl-i şerîfini bildirdiğimiz gibi, Allahü teâlâya hamd-ü senâ ve ta'zîm ile, hidâyet ve selâmet için düâdır. [Kıyâmda, Fâtiha-i şerîfe ile birlikde, bir sûre veyâ âyetler okunur.]

4 — **Rükû':** Bir kerre, eğilerek, ellerini diz kapaklarına bağlayarak, sırtını ve başını düz tutmakdır. Rükû'da, **(Sübhâne Rabbiyel azîm)** denir ki, ma'nâsı, (Her şeyden büyük olan Rabbimi her dürlü ayb ve noksan sıfatlardan münezzeh ve mukaddes bilirim) demekdir. [Bu üç, beş, yedi, dokuz veyâ onbir def'a, söylenilebilir.]

5 — **Secde:** Kendini âciz bilerek, tazarrû ve niyâz ile, iki kerre yere yüzünü koyarak **(Sübhâne Rabbiyel a'lâ)** denir. Ma'nâsı, (Herşeyden yüksek, âlî olan Rabbimi bütün noksan sıfatlardan münezzeh ve mukaddes bilirim) demekdir.

İslâm dîninde rükû' ve secde, ancak varlığı mutlak lâzım olan, Allahü teâlâya yapılır. Müslimân, nemâzda Kâ'be-i mu'azzamaya dönerek, Allahü teâlâya secde etmekdedir. Kâ'beye karşı secde edilir. Kâ'be için secde edilmez. Kâ'be için secde eden kâfir olur. Hiç bir insana ve hiç bir mahlûka karşı secde etmek câiz değildir. Çünki insan, Allahü teâlânın yaratdığı mahlûkların en şereflisi olup, yaratılışda, ya'nî insanlıkda, hiç birisinin diğerinden farkı yokdur. Maddî makâm ve rütbeler ise, insanın mâhiyyetini değişdiremez. [Kendilerinin ilah olduklarını iddiâ eden, fir'avnlar ve nemrudlar dahî, diğer insanlar gibi yimekden, içmekden ve diğer beşerî ihtiyâçlardan ve ölümden kurtulmuş değillerdir. Allahü teâlânın, insanlar içerisinden seçmiş olduğu kulları olan Peygamberler "aleyhimüsselâm" de, sıfât-ı beşeriyyede diğer insanlarla aynıdır. Ya'nî, onlar da yirler, içerler, soğukda üşürler. Ancak, Allahü teâlâ, onlara husûsî ni'metler ve çeşidli mu'cizeler ihsân etmişdir. Hiç bir sâlih kul, Peygamber derecesine kavuşamaz. Peygamberler ma'sûmdurlar. Aslâ günâh işlemezler. Ba'zı Peygamberlerden zelle sâdır olmuşdur. Zelle, günâh demek değildir. Bir işi, en güzel şeklde yapmamak demekdir. Güzeldir, fekat en güzel değildir.]

Yüzünü yere koymak, ya'nî secde ederek ta'zîm etmek, kişinin kendi zilletini, aşağılığını ve ta'zîm etdiği zâtın şânının büyüklüğünü ve yüceliğini i'tirâf etmekdir. Böyle bir ta'zîm ise, hakîkî ni'met verici ve kâinâtın yaratıcısı olan, Allahü teâlâdan başkasına lâyık

değildir. Hattâ, böyle ta'zîmler şöyle dursun, Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâmı "aleyhimürrıdvân" kendisi gelince ayağa kalkmakdan nehy buyurmuşdu. Onun Eshâbı arasında, kendisine tahsîs edilmiş her hangi bir oturma yeri, taht, sedr gibi birşeyi de yokdu. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâb-ı kirâmın yanına geldiği zemân, boş olan münâsib bir yere otururdu. Kendisini tanımayanlardan o meclise gelenler, kendisini bilemez (Resûlullah kimdir?) diye sorarlardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", böyle hareket edince, diğer âciz insanların ne yapması lâzım olduğu düşünülmelidir.

6 — **Ka'dede teşehhüd mikdârı oturmak:** Başını ikinci secdeden kaldırınca, iki diz üzerine oturup, tehiyyât okumakdır. Tehiyyâtın ma'nâsı: (Yapılan bütün ta'zîmler, hurmetler ve ibâdetler Allahü teâlâya mahsûsdur ve ey Nebîy-yi zîşân, selâmet ve Allahın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Selâmet bizim üzerimize ve bütün sâlih kulların üzerine olsun. Ben şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka, kendisine ibâdet edilip, tapınılacak ilah yokdur ve Muhammed aleyhisselâm Allahü teâlânın kulu ve resûlüdür.) İşte, müslimânların günde beş def'a edâ etmekle mükellef oldukları, farz nemâzların, altı rüknü, temel direği bunlardır. Âdem aleyhisselâmdan beri, her Peygamberin ümmetine günde bir vakt nemâz kılmak emr olunmuş idi. Nemâzın en kâmil şekli, ancak âhir zemân Peygamberine emr ve ihsân buyurulmuşdur.

Nemâzın rüknleri olan bu amellerde, Allahü teâlânın ülûhiyyetine ve ta'zîme noksanlık olacak bir şey var mıdır? Ne garîbdir ki, islâmiyyetde, rüknleri ve şartları açıkca bildirilen ibâdetlerin, rûhânî olmadığını iddiâ eden protestanların, vaftîz, kurban (işâ-i rabbânî) ve İncîl kırâetinden başka ibâdetleri yokdur. Müslimânların nemâzı rûhânî değilmiş de, hıristiyanların bu ibâdetleri rûhânî imiş (!).

(Menâkıb-i çihâr-i yâr-ı güzîn)de, Alî "radıyallahü teâlâ anh"ın doksanüçüncü menkıbesinde diyor ki, imâm-ı Alî "radıyallahü anh" nemâza durunca, etrâfında yapılanlardan hiç haberi olmazdı. Bir cengde, mubârek ayağına ok girdi. Kemiğe saplandı. Cerrâh bunu çıkarırken ağrısına dayanamazsın. Önce, münevvim ya'nî uyuşdurucu ilâc verip uyutacağım dedi. İlâca lüzûm yok. Nemâzımı kılarken çıkar buyurdu. Nemâzda iken mubârek ayağını yarıp, demiri kemikden çıkardı ve yarayı sardı. Nemâz bitince, çıkardın mı dedi. Evet deyince, Allah hakkı için, hiç acı duymadım buyurdu. Sâlih müslimânların nemâzlarının böyle olduğunu bildiren çok hadîs-i şerîf vardır.

Hıristiyanların ibâdetlerini de kısaca inceleyelim:

1 — **Vaftîz:** [Hıristiyan ibâdetlerinin ya'nî Sakramentlerin birincisidir. Hıristiyanlar, vaftîzin Îsâ aleyhisselâm tarafından konulduğuna inanırlar.] Îsâ aleyhisselâm ömrü boyunca kimseyi vaftîz etmedi. Vaftîz yapınız diye bir emr de etmedi. [Hıristiyan olmak için ve bir kiliseden diğerine geçmek için, vaftîz yapılmasının şart olduğuna inanan hıristiyanlar, vaftîzi, Baba, oğlu, rûh-ül-kuds adına yaparlar. Hıristiyanlara göre vaftîz, Îsâ aleyhisselâmın ma'nevî vücûdu, ya'nî ilahlığı ile maddî vücûdunun birleşmesi ve rûh-ül-kuds ile yeniden doğuşdur. Aslî günâh dedikleri, tâ Âdem aleyhisselâmdan geldiğine inandıkları suçun, vaftîzle afv edileceğine inanırlar. Vaftîz kilisede yapılır. Kiliseler arasında vaftîzin yapılışı birbirinden farklıdır. Ba'zıları kudsiyyetine inanılan bir suya daldırarak, ba'zıları su serperek, ba'zıları da, başına su dökmek sûretiyle vaftîz yaparlar. Vaftîz yapılacak kimsenin yaşı da kiliseler arasında değişikdir. Hıristiyanlar vaftîz yapılmadan ölenin günâhkâr olarak öldüğüne inanırlar.] Burada, rûhâniyyete âid hiç bir şey yokdur.

2 — **Kurban: (İşâ-i rabbânî veyâ Evharistiya):** Bunun tafsîlâtını yukarıda zikr etmişdik. [İncîle göre, Îsâ aleyhisselâm, Havârîleri ile birlikde yidiği son akşam yemeğinde ekmeği parçalayıp, alın yiyin, bu benim etimdir diyerek, havârîlere verdi. Bir kâse içindeki şerâbı uzatıp, alın içiniz, bu benim kanımdır diyerek onlara içirdi. Pavlos bunu te'vîl etdi. Kilise ise, onu âyin hâline getirdi. Önce senede bir def'a yapılırken, sonradan her hafta yapılmağa başlandı. Papazlara sorarız, şerâb içmek, şerâblı ekmek yimek ibâdet olur mu? Böyle, ibâdet olarak yapılan bir işin rûhâniyyet neresindedir?]

3 — **İncîl Okumak:** Papaz İncîlden bir parça okumakda, hâzır olanlar da, bunu anlamadan dinlemekdedirler. Bu da rûhânî olamaz. Çünki bugünkü İncîller, Îsâ aleyhisselâma semâdan gönderilen mukaddes kitâb olmayıp, insan sözleridir.

Hıristiyanlar, müslimânların hac farîzasını yapmalarına da i'tirâz ederek, *(Bu, yehûdîlerin senede üç def'a, Kudüs-i şerîfde bulunan Beyt-i mukaddesi ziyâret etmek âdetlerine benzemekdedir. Çünki, Allahü teâlâ, o makâm-ı mukaddesde tecellî buyuracağını va'd etmişdi. Fekat sonradan yehûdîler, yapdıkları cinâyetlerden dolayı, Allahü teâlânın gadabına uğradılar. Hükûmetleri yok oldu, düşmanları gelerek, Beyt-i mukaddesi yıkdılar. Allahü teâlâ, Beyt-i Mukaddesin yerine, Îsâ Mesîhin cesedini kendisine beytullah [Allahın evi] tahsîs etdi. Kullarına Îsâ Mesîhi bu sebeble gönderdi. Ona inanmış olanları da, rûh-ül-kuds ile te'yîd ederek, her birini canlı bir beytullah olmak derecesine*

kavuşdurdu. Böylece, Allahü teâlâ için, tecellî edeceği, insan eliyle yapılmış husûsî bir yere, bir hâneye artık lüzûm kalmadı. Tekrâr böyle bir hânenin seçilmesi, Allahü teâlânın hikmetine muvâfık değildir. İncîlde, Îsâ Mesîhin, (Bir zemân gelir ki, Babaya ne bu ibâdeti yapacaksınız ve ne de Kudüsde secde edeceksiniz. Fekat hak üzere secde edenler, rûh ile ve sıdk ile her yerde secde etsinler. Çünki Baba da, kendine böyle secde etmelerini ister) dediği kelâm, kıyâmete kadar kâim ve dâimdir. Hâl böyle iken, tekrâr herkesin tavâf etmesi için zâhirî bir hâne, bir beyt ortaya çıkarmak ve Allahü teâlânın sonsuz bereketlerine kavuşmağı yalnız o mekâna tahsîs etmek ve halkı o hâneyi ziyârete teşvîk etmek, hıristiyanlık dîninin yüksek rûhâniyyet mertebesini, çok aşağı bir dereceye indirmekdir. Bu ise, tekrâr eski yehûdî âdetlerine, şeklî ve zâhirî bir âdete geri dönmek olur) demekdedirler.

CEVÂB: Bu i'tirâzları da, temâmen aslsızdır. Çünki:

1 — Hıristiyanlar, Îsâ Mesîhin cesedinin Beyt-i mukaddesin yerine geçdiğini hangi İncîlin hangi âyetinden almışlar ise, onu beyân etmeleri lâzımdır. Beş-on altın maâş karşılığı, kilisede hizmet etmeğe me'mur olan bir papazın sözlerinin, hıristiyanlık dîninin emrleri olamıyacağı açıkdır.

2 — İncîllerde yazılı olduğu gibi, Îsâ aleyhisselâm ömrü boyunca, Beyt-i mukaddesi ziyârete gitmiş, hattâ onun içindeki satıcıları koğarak, içerisini temizlemeğe çalışmışdır. Bundan anlaşılıyor ki, eğer Beyt-i mukaddesin hükmü kalmayıp, kendisi onun yerine geçseydi, onu ziyâret etmeğe devâm etmez, içerisini de dünyâlık kazanmağa çalışan kimselerden temizlemezdi. Şâkirdlerine de, (Artık siz bu Beyt-i mukaddese i'tibâr etmeyiniz. Onun ma'nâsı benim. Sizlerden her biriniz birer birer Allahın evisiniz) derdi.

3 — Beyt-i mukaddesin harâb olmasından sonra, başka bir yerin tekrâr beyt olarak seçilmesi, niçin hikmet-i ilâhiyyeden beklenilmesin! İslâm i'tikâdına göre, Allahü teâlânın şerîki ve benzeri yokdur. Kendi mülkünde dilediğini yapar. Belli bir zemân kıble olarak Beyt-i mukaddesi gösterir, dahâ sonra da, Kâ'be-i muazzamayı kıble yapar. Ona kimse karışamaz.

İncîllerin yazıldığı zemânlarda, bütün nasrânîler, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati ile amel etdikleri ve havârîler ve onların şâkirdlerinin hepsi, Beyt-i mukaddesi ziyâret etdikleri için, İncîllerde herhangi bir mahallin ziyâreti emr edilmemişdir.

4 — *(Nihâyetsiz ilâhî bereketlere kavuşmağı Allahü teâlâ yalnız Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmeğe tahsîs etmedi)* sözü de

yanlışdır. Papazın kendi iddiâsını kuvvetlendirmek hırsı ile uydurduğu bir iftirâdır. (İlâhî bereketlere çokca kavuşmak, yalnız Kâ'be-i muazzamayı ziyârete mahsûsdur) şeklinde Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde, herhangi bir haber var ise, beyân etmelidir.

5 — Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmek, müslimânlara umûmî bir emr değildir. Hac yapacak kimse, hac yapabilmek şartlarını hâiz olmalıdır. Meselâ, zengin olmak, sıhhatli olmak, gidilecek yolun emîn olması gibi. Papazın burada da, kötü niyyeti ve düşmanlığı ortadadır.

6 — Bir dinde, bir mahalli ziyâret etmenin ve o mahalli kıble edinmenin emr olunması, o dînin yüksek bir mertebe ve rûhâniyyetden en aşağı dereceye düşmesini îcâb etdirmez. İncîllerde, Îsâ aleyhisselâmın (Beytullah=Allahın evi) olduğunu bildiren bir âyet de yokdur. Bir sebeble yükseklik ve rûhâniyyetin azalması papazın kendi hayâlidir.

7 — Kâ'be-i muazzamayı ziyâret etmenin müslimânlara emr olunması, hükmü kaldırılmış şeklî bir âdete, tekrâr geri dönmek değildir. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın dîninde, Beyt-i mukaddes ziyâret hükmü kaldırılmamışdı. Gerek Îsâ aleyhisselâmın dîninde, gerekse islâm dîninde, geçmiş Peygamberlerin şerî'atlerinin nice hükmleri bâkîdir. Bunların bâkî olması, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine geri dönmek demek değildir. Papazın, haccın şartlarını bilmeden (şeklî ibâdetdir) sözü de, cehâletini göstermekdir.

İslâmiyyetde emr edilen haccın âdâbından kısaca bahs edelim:

Hacca niyyet eden bir mü'min, her şeyden önce, ihlâs ile tevbe etmelidir. Üzerinde kul hakları varsa, ödemeli, emânetleri sâhiblerine vermelidir. Hacca gidip gelinceye kadar, âilesinin ihtiyâcı olan nafakayı hâzırlamalıdır. Kâ'be-i muazzamaya gidip gelinceye kadar, îcâb eden yol parasını, halâl maldan olarak yanına alması ve kendisine hayrlı yol arkadaşları bulması ve içlerinden huyu en güzel, [ilmi ve tecribesi en çok] olanı, emîr ta'yîn edip, onun sözlerine itâat etmesi ve onun tedbîrlerini yerine getirmesi lâzımdır. [Ayrıca, yolun emniyyetli olması, canının ve malının helâk edilme korkusu olmaması lâzımdır. Yol emniyyeti olmaz ise, hacca gitmek farz olmaz.]

Haccın farzları üçdür:

1 — **İhrâm giymek:** Mekke-i mükerremeye yaklaşıldığı zemân, mîkât denilen belli yerlerde veyâ dahâ evvel, hâcılar elbiselerini çıkarıp ihrâma bürünürler. Başka birşey giymezler, Ya'nî dünyâ zînet ve elbiselerinden arınıp, mahşer yerine gider gibi, herkes

aynı elbiseler içerisinde, beğ ve köle farksız, başı açık, ayağı çıplak (çorapsız) giderler.

[Haccı ihrâm içinde yapmak farz olup, ihrâm ile yapılmazsa hac sahîh olmaz. **(İhrâm)** peştemal gibi, iki beyâz bez olup, biri belden aşağı sarılır, diğeri de omuza sarılır. İple bağlanmaz ve düğümlenmez. İhrâm giyen kimseye, ba'zı işleri yapmak harâm olur. Bunun tafsîlâtı, fıkh ve ilmihâl kitâblarında yazılıdır.]

2 — **Tavâf:** Tavâf, İbrâhîm ve İsmâ'îl aleyhimesselâmın sünnet-i şerîfeleri üzere, Kâ'be-i muazzamanın etrâfında yedi def'a dönmekdir. [Tavâf, Mescid-i harâm içerisinde yapılır. Tavâfa niyyet etmek de, ayrıca farzdır. Farz olan tavâfa, **(tavâf-ı ziyâret)** denir. Tavâfa, **(Hacer-ül-esved)** taşından başlamak da sünnetdir.] Tavâf ederken, Allahü teâlânın ve Onun Resûlünün öğretdikleri düâları okumak lâzımdır. Okunan düâların ma'nâ-i şerîfleri, Allahü teâlâyı en güzel şeklde ta'zîm ederek, Ondan rahmetini istemekdir.

3 — **Arafatda vakfeye durmak:** Büyük küçük, zengin fakîr bütün müslimânlar, üzerlerinde sâdece ihrâm olduğu hâlde, mahşer ehline benzer bir şeklde, arefe günü ya'nî Zilhicce ayının dokuzuncu günü, öğle nemâzının vakti başladıkdan, ertesi gün fecr vaktine kadar, arafat meydânında bulunur ve rahmân olan Allahü teâlâdan afv ve magfiret isterler. [Bundan birgün evvel veyâ sonra Arafât meydânında bulunan kimsenin haccı sahîh olmaz.] Burada, yüz binlerce müslimân, hep bir ağızdan telbiyeyi arabî olarak okurlar. Telbiyenin ma'nâsı, (Buyur emret, ey varlığı mutlak lâzım olan Allahım, emrine hâzırım ve irâde-i ilâhiyyene itâat ederim. Senin benzerin ve ortağın yokdur) demekdir.

Haccın ma'nevî cihetine gelince, erbâbı olanlar, haccın âdâbı ve farzları için, nice ma'nâlar beyân etmişlerdir. Geçmiş dinlerde, Allahü teâlâya yaklaşmak için, insanlardan uzaklaşıp, dağlarda yalnız başına yaşanılırdı. Allahü teâlâ, ümmet-i Muhammede, bu rûhbânlığı emr etmeyip, onun yerine haccı emr etmişdir. Hac yapan kimsenin zihni, ticâret gibi dünyâ meşgalelerinden uzak olup, sâdece Allahü teâlâyı düşünmekdedir. Müslimânlar, riyâ ve gösterişden uzak, âilesinden ve vatanından çıkarak, bu vâdîye ve bu sahrâya düşünce, dünyâdan çıkıp, mahşer yerini ve kıyâmet hâllerini hâtırlar. Elbiselerinden soyunup, beyâz ihrâma girince, kefenleri ile, Allahü teâlânın huzûruna gitdiklerini düşünürler. **(Lebbeyk)** ya'nî buyur Allahım buyur, emrine hâzırım derken, düâsının kabûlü ile kabûl edilmemesi korkusu içerisinde, Allahü teâlâdan rahmetini ve mağfiretini istemekdedirler. Harem-i şerîfe [ya'nî Mescid-i harâma] kavuşunca, Beytullahı ziyâret için gelen-

lerin zahmetlerinin boşa gitmeyeceğini bilirler. Allahü teâlânın rızâsını gözetip, Onun rızâsı için Beytullahı ziyâret etdiklerinden, Onun azâbından emîndirler. Hacer-ül-esvede yüz ve el sürerek öpüp, ziyâret etdikleri zemân, Allahü teâlâya dâimâ itâat etmek üzere bîat etdikleri ve bu bîatlarına, ahde vefâ göstereceklerine kendi kendilerine söz verirler. (Kâ'be-i muazzamanın örtüsüne yapışdıkları zemân, bir mücrimin velî-ni'metine), bir âşıkın ma'şûkuna sığındığını düşünürler. Bütün bunlar, haccın edeblerindendir.

Hıristiyanların, *(Ba'zı hacıların memleketi yakın, ba'zılarının uzak olduğu için, bütün ümmet-i Muhammede hac teklîfi, Allahü teâlânın adâletine uygun değildir)* i'tirâzkâr sözleri de, aslâ doğru olamaz. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın, (Ebedî hayâta götüren kapı gâyet dar olup, Cehenneme götüren yol ise genişdir) buyurmuş olduğu Matta İncîlinde yazılıdır. Bunun ma'nâsı, Cennete götürecek olan amel, nefse gâyet zor gelir. Cehenneme götüren amel ise, nefse gâyet tatlı gelir demekdir. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Amellerin en efdali, nefse en zor gelenidir)** buyurmuşdur. Meşakkat, zorluk artdıkca, ecr ve mükâfât çok olacağından, uzak yerlerden giden hâcıların ecr ve mükâfâtları da çok olur. Bu ise, adâletsizlik değil, adâletin ve merhametin tam kendisidir. İslâm dîninde, insanın yapamıyacağı birşey aslâ emr edilmemişdir. Kendilerine hac farz olmıyanlar, hacca gitmedikleri için, mes'ûl olmazlar. **(Ameller niyyetlere göredir)** ve **(Mü'minin niyyeti, amelinden hayrlıdır)** hadîs-i şerîfleri mûcibince, hac yapmağı arzû edip de, hac yapmak imkânını bulamıyanlar, niyyetlerine göre ecr ve mükâfâta kavuşurlar.

Papazlar, farz olan Ramezân orucuna da, Benî İsrâîlin ibâdetlerinden alınmışdır diyerek, i'tirâz etdikden sonra, *(İncîl oruca dâir bir emr vermemiş ve bu husûsda herkesi serbest bırakmışdır)* diyorlar.

Protestan papazları, *(Katolik, rum, ermeni ve diğer ba'zı hıristiyan fırkaları arasında bir nev' perhîz şeklinde oruc var ise de, bu, yehûdîleri taklîddir. Yoksa İncîlde aslâ böyle yapılmasını emr eden bir yer yokdur. Protestanlar, böyle ağır bir yükü halka yüklemekden sakınırlar. Sâdece kötü niyyetlerden ve bâtıl inançlardan sakınılmasını, halka tavsiye etmişlerdir. İşte, bu gibi zâhirî ve lüzûmsuz ameller husûsunda, insanları, kendi ihtiyârlarına bırakan bir din, elbette şiddetli emrler ile, insanları şeklî ve zâhirî amellere mecbûr eyleyen bir dinden efdâldir. Zîrâ, kendi rızâsı ile ibâdet etmek, babasına severek itâat eden çocuğun huyudur. Fekat, şer'î emrlerin îcâb etdirdiği şeylere mecbûren itâat etmek, efendisine mecbûren hizmet eden kölenin sıfatıdır. Bir ay müd-*

det ile, bilhâssa, yaz günlerinde, gündüzleri yimeyip içmeyip, mu'tâd olanın tersine, geceleri yiyip içmenin sıhhate zararı pek çokdur. Ayrıca, birçok hastalıkların meydâna gelmesine sebeb olacağı, tabîbler tarafından iddiâ edilmişdir. Ayrıca bu farz, dünyâ üzerindeki memleketlerin gece ve gündüz zemânları, birbirlerinden farklı olduğundan, ba'zı memleketlerin ehâlîsi için çok, ba'zı memleketlerin ehâlîsi için az bir müddet olarak icrâ edilmekdedir. Bu da, Allahü teâlânın adâletine uygun değildir. Bilhâssa, altmışyedi arz derecesinde olan memleketlerde gündüz müddeti bir ay, altmışdokuz arz derecesinde olan memleketlerde iki ay ve yetmişüç arz derecesinde olan memleketlerde üç aydır. Bunun için, bu arz derecelerinde olan memleketlerde yaşıyan müslimânlar için oruc tutmak mümkin olamaz. Her hâlde ve her memleketde bulunan insanlar için münâsib ve muvâfık olmıyan böyle bir dînin, bütün insanlara teklîf edilmesi, Allahü teâlânın yüksek hikmet ve mutlak olan adâlet-i ilâhiyyesine lâyık olamıyacağı açıkdır. Hâlbuki, bu gibi memleketlerde binlerce kişi, hıristiyanlığa tâbi' olup, hıristiyanlığı hiç bir zorluk olmadan icrâ etmekdedirler. Bu da, islâmiyyetin hıristiyanlıkdan efdal olamıyacağının açık delîlidir) demekdedirler.

CEVÂB: Bu i'tirâzların [ve iftirâların] her biri pek çok delîller ile cevâblandırılmışdır. Şöyle ki:

1 — Oruc tutmak Mûsâ aleyhisselâmın dîninde vardı. Îsâ aleyhisselâmın dîninde de, aynen devâm etdi. Bunu aşağıda bildireceğiz. İslâm dîninde orucun bulunmasına i'tirâz olunamaz.

2 — *(İncîl, oruca dâir aslâ bir emr vermemişdir ve herkesi kendi ihtiyârına bırakmışdır)* demek açık bir yalandır. Çünki *(isteyen oruc tutsun, istemeyen tutmasın)* gibi, insanları oruc tutmakla tutmamak arasında muhayyer bırakan bir İncîl âyeti yokdur. Var ise papazlar bunu göstersinler.

3 — Katolik, rum ve ermeni kiliselerine mensûb olan hıristiyanların inançlarında, perhîzin aslı oruc olduğu hâlde, sonradan Pavlosun [nasrânîliği yehûdîlikden temâmen ayırıp, putperestliğe çevirmek için] yapdığı tahrîfleri ve birçok ibâdetleri ibtâli sırasında bu hâle getirilmişdir. Yoksa, İncîlde oruc emri yokdur demek, İncîle açık bir iftirâdır. Matta İncîlinin dördüncü bâbının başında (Îsâ aleyhisselâmın şeytân ile çölde imtihân olurken, kırk gün oruc tutup, sonradan acıkdığı) ve altıncı bâbının onaltıncı âyetinde (Oruc tutduğunuz zemân, ikiyüzlüler gibi yüzünüzü ekşitmeyin) diye emr etdiği ve cin çarpmış bir kimseden cinni çıkarınca yanında bulunup hayret edenlere, (Bunun gibi şeytânı, oruc çıkarır) dediği İncîllerde yazılıdır. Bunlardan, hem Îsâ aleyhisselâ-

mın kendisinin oruc tutduğu, hem de ihlâs ile yalnız Allah rızâsı için oruc tutmağı emr etmiş olduğu açıkca anlaşılmakdadır. Îsâ aleyhisselâma îmân eden hâlis mü'minleri, çeşidli işkencelerle i'dâm eden Pavlos, yukarıda tafsîlatını bildirdiğimiz, kendisinin uydurduğu, hayâl mahsûlü bir yalan ile, gûyâ nasrâniyyeti kabûl eyleyip, oruc ve sünnet olmak gibi, Îsâ aleyhisselâmın şerî'atinde bulunan ahkâmın kimisini, yehûdîliğe benzemek olur diyerek, kimisini de te'vîli mümkin olmıyan başka şeylere benzeterek, nesh ve te'vîller yapdığı sırada, Petrus mukâbele etmek istemiş ise de, Pavlosun adamları saldırıcı olduklarından, Petrusu mağlûb etmişdir. Kadr ve kıymeti yüksek olan Petrus, yehûdîlerden korkarak, Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr edecek kadar za'îf kalbli olduğu için, Pavlosa karşı sükût etmeği tercîh etdiği, İncîllerde ve hıristiyan din adamlarının ileri gelenlerinin kitâblarında açıkca yazılıdır.

4 — Protestanların, *(Oruc tutmak gibi ağır bir yükü insanlara yüklemek yerine, insanın yalnız bozuk, kötü niyyetlerden ve bâtıl düşüncelerden kendini uzaklaşdırmasını herkese tavsiye ederiz)* demeğe aslâ hakları yokdur. Çünki, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak bir dînin ahkâmını, insanlar değişdiremezler. Bunun için, birçok papaz, toplanılan konsil ve ruhbân cem'iyyetlerinde verilen kararların hepsine i'tirâz etmişlerdir. Protestanlar da, bu konsillerin kararlarının çoğunu red ve inkâr etmekdedirler. Hâl böyle iken, Luther ve Kalvin gibi protestanlığın kurucusu olan papazların veyâ **(Gadâ-ül-mülâhazât)** kitâbını yazan papaz gibi, protestan cem'iyyetleri tarafından ücret ile tutulmuş papazlardan meydâna gelen cem'iyyetlerin tavsiyelerinin bir kıymeti olamaz. Oruc, yalnız aç ve susuz durmakdan ibâret değildir. Orucun, bâtınî birçok hükmleri ve fâideleri vardır. İlâhî esâslar üzerine binâ edilmiş olan bir farzı, papazların ve hiç bir kimsenin tahrîf etmeğe, değişdirmeğe selâhiyyeti yokdur.

5 — Oruc zâhirî ve lüzûmsuz amellerden değildir. İrfân sâhibi olanların ma'lûmu olduğu üzere, beden rûhun mekânı ve nefsin arzûlarının dönüp durduğu yerdir. Nefsin cismânî arzûları ne kadar gâlib olursa, rûhânî mükâşefeler o kadar az olur. [Hattâ hiç olmaz.] Bu kâide her din ve mezhebde müşterekdir. Hepsinde nefsin arzûlarını yapmamak ya'nî (riyâzet) çekmek, Allahü teâlâya yaklaşmağa vesîle olur. Riyâzet nefsin şehvetini kırar. Bunun için her din ve mezhebde riyâzet kıymetli tutulmuşdur.

İslâmiyyetde orucun üç derecesi vardır:

1) **Avâm orucu:** İslâmiyyetin ta'yîn etdiği zemân içerisinde [Ramezân ayında], gündüzleri yemek ve içmek ve cimâ'dan kendini

uzak tutanların orucudur.

2) **Havâs orucu:** Umûmî orucda şart olan şeyleri yapmakla berâber, göz, kulak, dil, el, ayak ve bütün a'zâsı da Allahü teâlânın emrlerini yerine getirip, harâm ve mekrûh kıldığı şeylerden uzaklaşanların orucudur.

3) **Hâss-ül-havâs** (ya'nî Evliyânın) **orucu:** Yukarıda avâm ve havâs oruclarında zikr etdiğimiz şeyleri yapmakla berâber, kalbleri, dünyâ düşüncelerinden ve Allahü teâlâya yaklaşmağa mâni' olacak düşüncelerden ve mâ-sivâdan, ya'nî Allahü teâlâdan gayri her şeyden yüz çevirip sakınanların orucudur. İmâm-ı Buhârînin "rahmetullahü aleyh"[1] bildirdiği hadîs-i şerîfde, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Oruc tutan kimse, yalan sözü terk etmezse, o kimsenin yiyip içmeyi terk etmesine Allahü teâlânın ihtiyâcı yokdur)** buyurmuşdur. Böyle noksan tutulan bir orucun zâhirî ve lüzûmsuz bir amel olduğunu hakîkat ehli zâten anlamışlar ve bildirmişlerdir. [Oruc tutarken günâh işleyenler, benim orucumun kıymeti yok diyerek orucu terk etmemelidir. Oruca devâm etmeli, Allahü teâlâya yalvararak afv dilemeli ve işledikleri günâhlardan yüz çevirmelidirler. Zâten oruca devâm etmek, insanı günâh işlemekden men' eder.]

6 — *(İçden gelen rızâ ile ibâdet, çocukların babalarına itâatı gibidir. Dînin emr ve yasaklarını yerine getirmek ise, kölenin zor ile efendisine hizmet etmesi gibidir)* şeklindeki benzetmesi de, birkaç sebebden yanlışdır:

a) İnsanın, nefs ve şeytân gibi iki büyük düşmanı olduğundan, dînin emr ve yasaklarını yerine getirmeyenlere azâb yapılacağı bildirilmeyip de, yerine getirmekde serbest bırakılmış olsa idi, elbette çok kimse yerine getirmezdi.

b) Protestan papazları, oruc husûsunda herkesi serbest bırakdıkları hâlde, vaftîz ve kurban (İşâ-i rabbânî) gibi ahkâmda niçin herkesi serbest bırakmıyorlar. Kendi söyledikleri şekldde yapmağa zorluyorlar?

İslâm dîninde ibâdetlerin dereceleri vardır:

Birinci derece: İbâdetlerin en kıymetlisi ve en efdali, harâmlardan sakınmakdır. Harâmı gördüğü zemân, yüzünü çevirenin kalbini, Allahü teâlâ îmân ile doldurur. Bir kimse, harâm işlemeğe niyyet eder ve o harâmı işlemezse, ona günâh yazılmaz. Harâm işlemek, Allahü teâlâya karşı gelmek olduğundan, ondan sakınmak-

---

[1] Muhammed Buhârî, 256 [m. 870] de Semerkandda vefât etdi.

da, ibâdetlerin en efdali olmuşdur. İslâm dîninde, hiç kimse, günâh ile veyâ kâfir olarak doğmaz. Zâten, bunu akl da kabûl etmez.

İkinci derece: Farzları yapmakdır. Farzların terki büyük günâhdır. Allahü teâlânın yapınız diye emr etdiği şeylere farz denir. Farzları yapmak, çok kıymetlidir. Hele farzların unutulduğu, harâmların yayıldığı bir zemânda, farzları yapmak, dahâ çok kıymetlidir. Farzları yapanlara büyük ecr ve mükâfâtlar vardır.

Üçüncü derece: Tahrîmî mekrûhlardan, ya'nî harâma yakın mekrûhlardan sakınmakdır. Tahrîmî mekrûhlardan sakınmak, vâcibleri yapmakdan dahâ kıymetlidir.

Dördüncü derece: Vâcibleri yapmakdır. Vâcibleri yapmak da, farz kadar olmasa bile, çok sevâbdır. Vâcibler, farz olup olmaması şübheli olan ibâdetlerdir.

Beşinci derece: Tenzîhî mekrûhlardan sakınmakdır. Tenzîhî mekrûh demek, halâla yakın olan mekrûhlar demekdir.

Altıncı derece: Müekked sünnetleri yapmakdır. Sünnetleri terk etmek, günâh değildir. Özrsüz devâmlı terk etmek ise, küçük günâhdır. Sünneti beğenmemek ise küfrdür.

Yedinci derece: Nâfileler ve müstehablardır. Nâfileleri yapıp yapmamakda müslimânlar serbestdirler. Yapmıyana, terk edene cezâ olmadığı hâlde, iyi niyyet ile yapana ecr ve mükâfât vardır.

Oruc, Kur'ân-ı kerîm âyetleri ile açıkca farz kılınmış olduğu için, onda aslâ serbestlik olamaz. Çünki, islâm dîni, Allahü teâlânın emrleri ve yasakları üzerine te'sîs edilmişdir. Orucun şeklini ve vaktini değişdirmeğe hiç bir beşer muktedir olamaz. Fekat hıristiyanlık, bir çok def'a değişdirilip, tahrîf edildiğinden, onu herkes dilediği gibi değişdirmişdir.

c) (Hâşâ) biz Allahü teâlânın oğulları değiliz. Âciz kullarıyız. O ise, bizim hâlıkımız ve rızk vericimizdir. Onun emri ile hareket etmekde, bizce aslâ utanılacak bir hâl olamaz. Allahü teâlâya kullukdan yüz çevirmek, i'tirâzcı, kibrli ve gururlu kimselerin işidir.

(Bir ay müddet ile, bilhâssa yaz günlerinde gündüzleri yimeyip içmeyerek, âdet olanın zıddına geceleri yiyip içmek, sıhhate zararlı olup, çeşidli hastalıkların meydâna gelmesine sebeb olduğu, mütehassıs tabîbler tarafından iddi'â edilmişdir) sözü de doğru değildir. [Vâki' olanın tersini söylemekdir, iftirâdır.] Çünki, orucun edeblerinden birisi de, iftâr zemânında mi'deyi doldurmayıp, henüz iştihâ varken yemekden el çekmekdir. Bu edebe riâyet edenlerin, hasta olmak değil, bil'aks sıhhat bulacakları bütün tabîbler tarafından ittifak ile bildirilmişdir. Böyle oruc tutmanın sıhhat için fâideli olduğu muhakkakdır. Eğer protestanların ya-

lan olan bu sözleri doğru olsa, islâm memleketlerinde Ramezân ayında her müslimânın hasta olması ve çok kimsenin vefât etmesi îcâb ederdi. Hâlbuki sıhhî istatistiklerde, Ramezân ayında diğer aylara göre hiç bir zıdlık görülmez. Aklen de düşünülse, bir çok insan sabâh ve akşam olmak üzere günde iki kerre yemek yirler. Mu'tâd olan iki yemek vaktinin birinde, bir kaç sâat değişiklik yapmakla, vücûdda ne gibi değişiklik meydâna gelebilir? Belki oruc ayının başında bir iki gün biraz değişiklik his edilebilir. Bu cihetle orucdan dolayı sıhhatde bir değişiklik olmaz.

[Oruc mi'de râhatsızlığına sebeb olmaz. Bil'aks mi'denin sıhhatine fâidelidir. Bu husûs, bugünkü modern tıb mütehassısları tarafından, açık ve kesin bir şeklde isbât edilmişdir. Muhtelif yabancı dillerde, mütehassıs tabîbler tarafından yazılmış tıb kitâblarında, bir çok hastalıkların perhîz yapmakla tedâvî edilecekleri, yâhud perhîz yaparak tedâvînin kolaylaşacağı bildirilmekdedir. Mi'desinden râhatsız olan kimse, hâmile kadın, süt veren kadın ve hastalığının artacağından korkan kimse, harb eden asker ve seferî ya'nî insan yürüyüşü ile üç günlük [Hanefîde yüzdört, diğer üç mezhebde seksen kilometre] yola giden yolcular oruc tutmayabilirler. Papazların, ne kadar islâm câhili oldukları, islâmiyyeti hiç bilmedikleri ve zihnlerinde tasavvur etdikleri şeyleri, islâm dîni zan etdikleri ortadadır. Yâhud, bildikleri hâlde, doğruyu söylemiyorlar.

Orucun sıhhate zararlı değil, bil'aks çok fâideli olduğunu ba'zı misâllerle isbât edelim:

Hadîs-i şerîfde, **(Oruc tutunuz, sıhhat bulunuz)** buyurulmuşdur.

Oruc, bir sene boyunca durmadan çalışan mi'de ile berâber bütün hazm [sindirim] cihâzının [sisteminin] istirâhate sevk edilmesi ve insan vücûdünün bir tasfiyeye tâbi' tutulmasıdır. Böylece, hazm cihâzı dinlendirilmiş olur. İnsanlarda en çok görülen râhatsızlık, hazm bozukluğudur. Şişmanlık, kalb ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliğine sebeb olmakdadır. Oruc, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazîfesi yapdığı gibi, bir de tedâvî vâsıtasıdır. Bugün bir çok hastalıkdan kurtulmak için, perhîz lâzım olduğunu yukarıda bildirmişdik.

Oruc ile, insanın güçlü bir irâde kuvveti kazanacağı şübhesizdir. Bu sebeb ile alkol, uyuşturucu gibi, kötü alışkanlıklardan oruc vesîlesi ile kurtulanlar çok görülmekdedir.

Oruc, vücûddaki karbonhidrat, protein ve bilhassa yağ depolarının harekete geçirilmesini sağlar. Oruc sâyesinde madde süz-

mekden kurtulan böbrekler, bir revizyona [ta'mîre] girerek, dinlenme ve yenilenme imkânı bulurlar.

Bütün bu bildirilenler, ba'zı papazların yalan ve iftirâlarını yüzlerine çarpmakdadır. Keşke, yalan söylerken ilmi de, kendilerine yalancı şâhid getirmeselerdi.]

Gündüz ve gece müddetleri birbirinden farklı olan memleketlere gelince, diğerinden birkaç sâat fazla oruc tutanlar, amelleri nisbetinde ilâhî mükâfâtlara mazhar olacakları için, adâlet-i ilâhiyyeye aslâ zıd olamaz.

Kutublarda, bir kaç ay devâmlı gece, birkaç ay devâmlı gündüz olur. Böyle yerlerde oruc tutanlar için, bir külfet yokdur. İslâm dîninde güçlük olmadığını ve bir kişiye, yapamıyacağı, tâkat getiremiyeceği şey teklîf edilmediğini, Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde açıkca bildirmişdir. Meselâ, abdest a'zâsı dörtdür. Bir kimsenin iki ayağı kesik olsa abdest a'zâsı üçe iner. Bir kimse, ayakda nemâz kılmağa gücü yetmezse, oturarak nemâzını kılabilir. Buna da gücü yetmezse, îmâ ile kılabilir. Ramezân ayında, müslimânlara oruc tutmak farzdır. Fekat, bir kimse hasta olsa veyâ üç günlükden dahâ uzak bir yere sefere çıksa, oruc tutmak farzı üzerinden muvakkaten kalkar. Dahâ sonra, müsâid bir vaktinde tutamadığı oruclarını kazâ eder.

Gece ve gündüz müddetleri, iki üç ay ve dahâ fazla devâm eden, kutub memleketlerinde olanlar da oruc tutarlar. Böyle memleketlerde ve gündüzleri, yirmidört saâtden dahâ uzun olan günlerde, oruca sâat ile başlanır ve sâat ile bozulur. Gündüzü böyle uzun olmıyan en yakın bir şehrdeki müslimânların zemânına uyulur. Eğer oruc tutmazsa gündüzleri uzun olmıyan yere gelince kazâ eder. [Aya giden müslimân da sefere, ya'nî yolculuğa niyyet etmemişse veyâ orada ikâmet etmeğe niyyet ederse, aynı şeklde oruc tutar. Papazların islâmiyyeti hiç bilmedikleri ortadadır.]

Malûmdur ki, Allahü teâlânın kullarına olan tecellîleri, ihsânları ve teklîfleri herkese eşid değildir. Meselâ, ba'zı mü'min kullarına zenginlik verir, ona hac yapmasını emr eder. Ba'zı mü'min kullarına fakîrlik verip, ona hac yapmasını emr etmez. Kimine, güç, kuvvet ve sıhhat verip, oruc tutmasını emr eder. Kuvveti ve sıhhati müsâ'id olmıyanların da sonra tutmalarına izn verir. Kimi kullarına nisâb mikdârı mal ihsân edip, zekât vermelerini ve fakîr olan akrabâlarının nafakalarına yardım etmelerini emr eder. Kimi kullarına da fakîrlik verip, zekât almaya müstehak kılar. [Bütün bunlar Allahü teâlânın adâlet-i ilâhiyyesine tam muvâfıkdır. Kimi kullarına çok ihsân eder. Onlar da ni'mete şükr edip, şükr edenler derecesine kavuşurlar. Kimi kullarına da, az ih-

sân eder. Onlar da sabr ederler, sabr edenler derecesine ulaşırlar. Allahü teâlâ, hiç bir kulunun amelini zâyi' etmez.]

Protestanların, *(Kutub memleketleri gibi mahallerde, binlerce kişi, hıristiyanlığa tâbi' olarak, hiç bir zorluk olmaksızın dinlerinin âyinlerini icrâ ederler)* sözleri de, doğru değildir. Çünki, zikr olunan kuzey kutub dâiresine yakın mahaller, Amerikanın en kuzeyi ile Sibiryanın uçlarıdır. Buralarda Eskimolar ve Samoidler gibi sayıları çok az olan bir kaç ibtidâî kavm oturur. Bunlar balık ve vahşî hayvan avlıyarak yaşarlar. Buğday ve üzüm gibi şeyleri yetişdiremediklerinden, ekmek ve şerâbı bilmezler. Orada, mukaddes kurban (İşâ-i rabbânî) âyinini icrâ etmek için, papazın ne yapdığını anlamak isteriz. Çünki, ekmek ve şerâb Îsâ aleyhisselâmın etine ve kanına tehavvül edeceğinden, buradaki hıristiyanlar tanrılarını yiyip içemezler. [Tanrıları ile birleşmedikleri için de, günâhları afv edilemez ve büyük günâh kirinden temizlenemezler. Vah zevallı hıristiyanlar! Pis ve kirli vaftîz sularından hastalık geçmeyip de, orucun ve abdestin sıhhate zarar vereceğini söyliyen papazlar acabâ bu sözlerine kendileri inanıyorlar mı? Yoksa protestan cem'iyyetlerinden aldıkları paraların hâtırı için mi böyle çirkin, ilme ve akla uymayan iftirâlar yapıyorlar?]

Şimdi insâf ile bu iki dîni karşılaşdırdığımız zemân, hangisinin icrâsının kolay olduğunu açıkca görürüz. İslâm dîni, yeryüzünün her noktasında bulunan her kavmin, hiç bir güçlük, hiçbir zorluk olmaksızın uyabilecekleri [ve dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşduran] bir dindir. Bir tevhîd dînidir. Bu dînin, teslîs üzerine kurulmuş olan hıristiyanlıkdan üstünlüğü ve kıymeti güneş gibi meydândadır.

[Az söyledim dikkat etdim, kalbini kırmamağa,
Bilirim üzülürsün, yoksa sözüm çokdur sana.]

Protestan papazların islâm dînine i'tirâzlarından biri de, nemâzdaki kırâetdir. Bu papazlar, *(Nemâzın farzlarından olan kırâet, ya'nî Kur'ân-ı kerîmden bir parçayı ezberden okumak, ba'zı yerlerde rûhânî oluyorsa da, düşünüldüğü zemân, kırâetin de, nemâzın diğer farzları gibi rûhânî olmadığı ortaya çıkar. Beş vakt nemâzda, tekbîr ve Fâtiha ve ettehıyyât, rükû' ve secde tesbîhleri ve bunlara benzer ba'zı tesbîh ve düâlar okunmakdadır. Bunları durmadan devâmlı olarak ömr boyunca, her gün belli vaktlerde tekrâr ederler. İnsan bundan usanıp bıkar.*

Her resmî şeyleri i'tina ile yapmakdan ve bir takım fânî ve ehemmiyyetsiz ameller ile uğraşmakdan, hiç bir fâide gelemiyeceğini, Îsâ aleyhisselâmın İncîlde buyurduğu şu iki âyetden açık-

ça anlaşılır: (Düâ etdiğiniz zemân putperestler gibi, boş yere tekrârlar yapmayın. Çünki onlar, çok söyledikleri için, müstecâb olacaklarını zan ederler. Muhtaç olduğunuz şeyleri Baba bilir.) [Matta bâb altı, âyet yedi, sekiz.]) demekdedirler.

CEVÂB: İrfân ehlinin bildiği gibi, bedenin bir hayâtı ve gıdâsı olduğu gibi, rûhun da bir hayâtı ve gıdâsı vardır. Rûhun gıdâsı, mâsivâyı, ya'nî Allahü teâlâdan gayrı her şeyi unutarak, Allahü teâlâyı zikr etmekdir. Hâlık ile mahlûk arasında olan perdelerin kalkması için, nefsin şehvetlerini, riyâzet vâsıtası ile za'îfletmek ve rûhu, Allahü teâlânın ismini zikr ederek [söyliyerek] kuvvetlendirmekden başka çâre yokdur. Bir kimsenin bir başkasına olan sevgi ve muhabbeti, onu çok zikr etmesinden, hâtırlamasından anlaşılır. Çünki, kişinin sevdiğini çok anması tabî'îdir. Kara sevdâ derecesinde şiddetli aşk sâhibleri, sevgililerinde fenâ bulup, [ya'nî kendini unutup] her an ve her hâlde, hep onu zikr eder, hep onu söyler, hep onu hâtırlarlar.

İslâm dîninde de, en mühim maksad, **(Muhabbetullah=Allah sevgisi)** olduğundan, Allahü teâlâ, her gün beş vaktde nice kerreler zikr edilerek, kalb kuvvetlendirilmekdedir. Kalbin ve rûhun kuvvetlenmesi ise, aradan perdelerin kalkmasına ve sevgiliye kavuşmağa sebeb olur. Beş vakt nemâzda okunan tesbîhlerin ve tekbîrlerin hepsi, bu esâs maksad için olduğundan, bunlardan, bir mü'mine aslâ bıkkınlık ve usanmak gelmediği gibi, rûhun gıdâsı oldukları, kalbi ve rûhu kuvvetlendirdikleri meydândadır. Her rek'atde tekrâr olunan Fâtiha-i şerîfenin bâtın [gizli] ma'nâları üzerinde, Ehl-i sünnet âlimleri pek çok beyânda bulunmuşlardır. Bunların ismlerini yazmak ve toplamak bile çok zordur. Sadreddîn-i Konevî "rahmetullahi aleyh",[1] Fâtiha-i şerîfenin gizli ma'nâlarını anlatan, **(İ'câz-ül-beyân)** isminde çok güzel bir kitâb yazmışdır. Bu kitâbında, Fâtiha-i şerîfenin hakîkat ve inceliklerinden, çok azını bildirmiş olduğunu beyân buyurmuşdur. [Nemâz kılarken okunması emr olunan âyetler, tesbîhler ve düâlar, Allahü teâlânın büyüklüğünü bildirir ve Ona yalvarmağı ifâde etmekdedir. Allahü teâlâ, bunları okuyanları severim ve onlara çok sevâb [mükâfât] veririm buyuruyor. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için ve sevâb kazanmak için okunan ve yapılan şeyler, güç olsalar da, îmânı olan kimselere kolay ve çok zevkli, tatlı gelir. Şekeri, balı yiyen, bunun tadını anlar. Yimeyip uzakdan gören, şekli, rengi iyi değil diyerek tadını inkâr eder.]

---

[1] Sadreddîn Muhammed 672 [m. 1272] de Konyada vefât etdi.

— 12 —
BİR PAPAZIN İFTİRÂLARINA CEVÂBLAR

Protestan papazlardan biri, neşr etdiği bir risâlede, islâmiyyet ile hıristiyanlığın kuruluş şekli hakkında tafsîlatlı bir muhâkeme yapmışdır. Bu risâleden birkaç cümle ele alarak cevâblarını yazmağı uygun gördük. Risâlenin metinleri, italik harflerle, parantez içine yazılmış, dahâ sonra lüzûmlu cevâblar verilmişdir.

Bu risâlede *(Îsâ Mesîhin öğretdiklerine, ya'nî onun dînine göre, hıristiyanlık, her bir kavmin ve ümmetin devlet ve siyâsetlerine ve ictimâî yapılarının üsûl ve nizâmlarına ve hâllerine ve oturdukları memleketlerine uygun ve müsâid ve irâde dîni olup, bir memleketin nizâmına ve siyâsetine halel vermeksizin, o memlekete yerleşebilir)* demekdedir.

CEVÂB: Hakîkatde mevcûd İncîllerde, muâmelâta [ya'nî alış-veriş, âile, kirâ, ücret... vs. hukûklarına ve siyâsî hukûka] dâir pek az hükm bulunduğundan, papazın dediği gibi, bir milletin nizâmına ve siyâsetine elbette bir halel ve zarar vermez. [Çünki, hıristiyanlıkda böyle hükmler yokdur ki, değişiklik yapsın. Torbalarında bir şey yok ki, başkalarına versinler.] Ancak şimdiye kadar, hıristiyanlığın ayak basıp da, eski üsûl ve hâllerini, meskenlerini, nizâmlarını, beldelerini ve hükûmetlerini mahv-ü perîşan etmediği bir memleket görülmemişdir. Koca Roma devletlerinin kütübhânelerinde bulunan siyâsî kanûnlar, Roma âdetlerini bildiren kitâblar, hep hıristiyanlar tarafından yok edilmişdir. [Hıristiyanlar sâdece hıristiyan olmıyan milletlere değil, kendileri gibi hıristiyan olanlara da aynı vahşeti tatbîk etmişlerdir. Hıristiyanlık dîni adına yapılan haçlı seferleri sırasında, İstanbulu işgâl eden haçlıların Bizanslılara yapdığı zulmleri ve tahrîbâtı, hıristiyan târîhcilerden okuyunuz! İspanyayı ele geçirdikleri zemân, yakıp yıkdıkları yüzlerce kütübhâne, binlerce san'at eseri ve katl edilen yüzbinlerce müslimân ve yehûdîler hep, papazın (başka milletlerin siyâset ve âdetlerine karışmadığını, herkesin çabucak kabûl etdiğini) iddiâ etdiği hıristiyanlığın, ma'sûm yüzünü (!) ne kadar da güzel isbât ediyor...] Hıristiyanlık, dünyânın hiç bir memleketinde kolayca yerleşmemişdir. Yerleşebileceği de düşünülemez. [Günümüzde bile fakîrlik ve açlık içinde bulunan memleket-

lerde, halkı hıristiyan yapmak için, milyarlarca lira harcıyarak, çeşidli yardımlar yapıyorlar. Hattâ, o zevallı insanlara maâşlar bağlıyorlar. Fekat yine de, onları hıristiyan yapamıyorlar. Bu papaz, acabâ bunları bilmeyecek kadar câhil midir?]

Yine bu risâlede, *(Hıristiyanlığın melekûtu, dünyânın melekût ve saltanatına benzemez. Rûhânî ve hakîkî bir melekûtdur. Onun rûhânî, hakîkî ve kendine mahsûs dîni tabî'atı îcâbı, insanları bulundukları her bir hâle ve mahallerine uygundur. Ne bir memleketin hâkimlerini ve ileri gelenlerini hıristiyan yapmağa i'tibâr eder, ne de onların isteklerini ve âdetlerini temâmen red eder)* demekdedir.

CEVÂB: Bir din, insanların bulundukları her hâl ve mahalle uygun olunca, artık hâkimlerini ve ileri gelenlerini o dîne da'vet etmeğe lüzûm kalmaz. Çünki, o dînin kendisi, kendini neşr eder, yayar. Fekat protestanların hıristiyanlığı yaymak için nasıl çalışdıkları meydânda olduğundan, bu iddiâları da, hakîkate uygun değildir. Bir diğer husûs da, hâkimlerini ve memleketin ileri gelenlerini hıristiyanlığa da'vet etmemeği, bir nev'i yüksek himmet kabûl etsek de, onların isteklerini ve [kötü] âdetlerini red etmemekde, acâba ne gibi bir fâide düşünülebilir. Yoksa, bu papazın nazarında, her kötülük, hıristiyanlık dîninin tabî'î ruhâniyyetinden midir?

Papaz yine bu risâlede, *(Hıristiyanlığın bu dünyâdaki asl maksadı, hıristiyan milletlerin kuvvet ve kudret dâiresini genişletmek olmayıp, Allahü teâlânın izzet ve saltanatını, her bir insanın kalbine ve her bir kavmin arasına ve her bir memleketin ehâlisine yaymak ve kabûl etdirmekdir)* demekdedir.

CEVÂB: Hâlbuki bu papaz, yine aynı risâlenin seksenyedinci sahîfesinden yüzyedinci sahîfesine kadar, hıristiyanlığın islâmiyyet üzerine üstünlük ve fazîletini isbât için, islâm memleketlerinin harâblığını ve Avrupanın zenginlik ve ma'mûriyyetini delîl olarak getirmişdi. Şimdi burada da, bir milletin kuvvet ve kudret dâiresini genişletmek hıristiyanlığın maksadı değildir, demekdedir. Orada dediği hıristiyanlık da, acaba burada söylediği başka bir din midir?

Yine bu papaz *(Hıristiyanlığın te'sîr ve nüfûzunu kabûl ederek, ona kıymet verenler, bu dünyâda devâmlı olan mukaddes bir kardeşlik bağı ile berâber, akl ve siyâsete kavuşurlar. Âhiretde de, kâmil bir kul olduklarından, ilâhî ni'metlere ve zevklere vâsıl olurlar)* demekdedir.

CEVÂB: Bu sözüne göre; İngiltere, Avusturya devletleri ile

Amerika cumhuriyetlerinin, hıristiyan olmalarından şübhe edilir. Çünki, bunların mukaddes bir kardeşlik bağı ile, birbirlerine bağlanmış oldukları, hiç görülmemişdir. Bunların hepsi politik menfe'atler uğruna, birbirlerinin gözlerini oymakdadırlar. Luther fırkası ile Calvin fırkası ve diğer protestan fırkalarının birbirlerine olan düşmanlıkları, katoliklerle protestanların birbirlerine olan düşmanlığından az değildir. [Târîh boyunca, katoliklerle protestanlar, birbirlerini en büyük düşman ve kâfir olarak kabûl edip, merhametsizce imhâ etmişlerdir. Bunlardan bir kaç misâli dahâ önce bildirmişdik. Târîhi okuyanlar bunu iyi bilirler. Papazın bu sözü, islâm dîninde bulunan ve müslimânların kitâblarında yazılı olan, kardeşlik, sevgi ve cömertlik gibi iyiliklerin taklîdi olduğu meydândadır. Müslimân kitâblarında okumuş olduğu, müslimânlara mahsûs olan iyilikleri, hıristiyanlığa mâl etmekdedir.]

Yine bu papaz *(Eğer, islâmiyyetin hıristiyanlıkdan dahâ üstün ve fazîletli olduğu iddiâsı doğru olmuş olsa idi, Allahın melekûtunu yukarıda anlatılandan dahâ güzel, dahâ yüksek ve dahâ rûhânî göstermesi îcâb ederdi. Yeryüzünde bulunan milletlerin hâllerine ve memleketlerine dahâ uygun olması îcâb ederdi. İnsanları dünyâda se'âdete, kemâle ve adâlete kavuşdurması ve dünyâdan ayrılacakları zemân da, izzet ve se'âdet-i ebediyyeyi dahâ çok ümmîd etmelerine te'sîr etmesi lâzımdı)* demekdedir.

CEVÂB: İslâm dîninde Allahü teâlânın melekûtu, Muhammed aleyhisselâmın dînidir. Onun ahkâmı ile amel edenler, dünyâda ve âhiretde sonsuz ni'metlere kavuşurlar. Ona tâbi' olmıyanlar ise, hüsrâna uğrayıp, Cehennemde azâb olunacaklardır. Böyle olduğu Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde en güzel şekliyle, geniş olarak anlatılmışdır. Âhiretde mü'minler için va'd edilen ni'metler, se'âdetler temâmen anlatılsa, bunları insan aklı kavrıyamaz. Bu papazın, dört İncîl ile Petrus ve Pavlosun mektûblarından başka, dünyâda olanlardan ma'lûmâtı olmadığından, böyle garîb bir iddiâda bulunması cehâletinden başka bir şeyi göstermez. Se'âdete, huzûra ve adâlete kavuşdurmakda islâm dîninin kuvvet derecesini bilmek için, islâmiyyeti ve islâm devletleri târîhini, iyi incelemek lâzım olduğunu kendisine hâtırlatırız. Bu iki dînin ahvâl ve keyfiyyetini bilenler, hıristiyanlık dîninin melekûtdan uzak, [Pavlosun ve konsillerin ve papazların ellerinde bin bir şekle girmiş] olduğunu iyi anlarlar. İslâmiyyetin ve hıristiyanlığın ahvâlini ve târîhlerini okuyan bir kimse, hakîkatin bu papazın iddiâ etdiği şeyin tam tersi olduğunu anlar.

Yine bu papaz, *(Her hıristiyan, Îsâ Mesîhin öldükden sonra di-*

rilip göğe çıkmasını, ya'nî kıyâmını kendi kurtuluşuna bir kefâlet kabûl eder. Hıristiyanlar ölüm korkusundan, "ölmek mescidde uyumak gibidir" inancı ile emîn olmuşlardır. Hıristiyanlar, ölümü zararlı değil, fâideli kabûl ederler. Hâlbuki, müslimânların çoğu ölümden korkmakdadır. İ'tikâdlarına göre, kendilerini âhiretde ümmîdvâr edecek bir çok va'dler bulunduğu ve bilhâssa gazâya çıkıp da şehîd olmak için can atan çılgınlar, can verirlerken kendilerini hûrîlerin karşılayıp, Cennet bağçelerinde ağırlanacaklarını zan ederler. Bütün bunlar bizce de inkâr edilmiş değildir. Bununla berâber, can verirken müslimânlarda görülen ferâh ve sevinç, âhiretde ihsân olunacak bir takım latîf taâmlar ve hûrî kızları gibi nefsin arzû ve lezzetlerine bağlıdır. Fekat hıristiyanların, o hâldeki sevinçleri, günâhlardan temizlenmiş, rûhânî yeni bedenler ile, cenâb-ı Hakkın huzûruna vardıklarına tam inanmalarındandır. Bu da, islâmiyyetin hıristiyanlık kadar semâvî ve rûhânî olmadığını isbât eder) demekdedir.

CEVÂB: İslâm i'tikâdında [inancında] öldükden sonra insanlar tekrâr dirilecek, mahşer yerinde toplanacaklardır. Burada hesâblar görülüp, herkes hak etdiği Cennet veyâ Cehenneme götürülecekdir. Sevâb [mükâfât] ve azâb [mücâzât] herkesin yapdığı amele göre, derece derece olacakdır. Biz müslimânlar için âhiretdeki en yüksek derece, Allahü teâlâya kavuşmakdır. Yoksa, yalnız Cennet taâmlarına ve hûrîlere kavuşmak değildir. [Zâten, mü'minler dünyâda her yapdıklarını Allah rızâsı için yaparlar. Yapılan amellerin en efdâli ihlâs ile [Allah rızâsı için] yapılandır. Mü'minler ölümü aslâ kerîh görmezler. (Allahü teâlâya bir can borcumuz var, bunu her yerde vermeğe hâzırız) derler. Çünki onlar, **(Kim Allahü teâlâya kavuşmak istemezse, Allahü teâlâ da, ona kavuşmak istemez. Kim Allahü teâlâya kavuşmağı severse Allahü teâlâ da, ona kavuşmağı sever)** ve **(Ölüm, dostu dosta kavuşduran bir köprüdür)** hadîs-i şerîflerine tam inanmışlardır. Pek çok din büyükleri ve Evliyâ ölümü hemen isteyerek, Allahü teâlâya, Resûlullaha ve Evliyâdan olan hocalarına ve diğer Velîlere kavuşmağı istemişlerdir. Kendilerini ölüm hastalığında gören talebelerine, (Üzülmeyiniz! Resûlullaha ve Allahü teâlâya kavuşacak bir kimse için veyâ bir evin bir odasından diğer odasına geçecek olan kimse için ağlanılmaz) diye nasîhat buyurmuşlardır. Bu din büyüklerinin hepsi, tatlı bir tebessüm ile güler oldukları hâlde, dünyâdan ayrılmışlardır.] İşte burasını söylemek, papazın işine gelmediğinden, sâdece cismânî Cennet ni'metleri tarafını beyân etmişdir. Güyâ bu, i'tirâzını kuvvetlendirmekdedir. Hâlbuki, bu kadar i'tirâzı ve teassubu ile berâber, müslimânların ve şehîdle-

rin ölürken hıristiyanlardan dahâ ziyâde ferah ve sevinç içinde olduklarını kendisi i'tirâf etmekdedir. Allahü teâlânın kudreti sonsuzdur.

Yine bu papaz, *(İncîlde Îsâ Mesîh, îmânı olmıyan bir kimseyi veyâ bir hükümdârı tehdît etmemiş ve ona başkalarına ibret olacak bir şeklde muâmele etmeyi de emr etmemişdir. Hükümdâr kâfir olsa bile, ona itâat etmeyi emr etmişdir)* demekdedir.

CEVÂB: Evet Îsâ aleyhisselâm, kâfir hükümdâra dahî itâati, emr etmişdir. Çünki, yetmiş-seksen kişi ile Roma devletine ve bütün yehûdîlere karşı cihâd etmek, onlara karşı gelmek mümkin değil idi. İslâmiyyetde de, hükûmete, kanûnlara karşı gelmek men' edilmişdir.

Yine bu papaz, *(İncîl bütün hükümdârlara itâat etmeği emr eder. Hattâ hıristiyan olmıyan hükümdârlar şöyle dursun, hıristiyanlığa, buğz ve düşmanlığı olan hükümdârların dünyâ nizâmlarına, kanûnlarına itâat etmek lâzım olduğunu herkese ta'lîm ve tavsiye eder)* demekdedir.

CEVÂB: Protestanlığın kurucusu olan Lutherin, hıristiyanlıkda böyle bir kâidenin bulunduğunu, bu risâleyi yazan papaz kadar bilmediğine hayret edilir! Veyâ kendisi hiç kimseye tâbi' olmadığından, aslâ buna i'tibâr etmemişdir. Çünki Luther, İngiltere kralı sekizinci Henri hakkında yazdığı tenkîd yazılarında, gâyet tahkîr edici bir lisân kullanır. Meselâ, kitâbının 1808 senesindeki baskısının yedinci cildinin ikiyüz yetmişyedinci sahîfesinde diyor ki, (Milletin selâmeti için ben deyyûs ile konuşuyorum. O kral, ahmaklığı sebebi ile, izzet ve makâmının hukûkuna hurmet etmediği hâlde, ben niçin o deyyûsun yalanını ağzına tıkmıyayım. Ey câhil meşe odunu, sen mülkün sâhibi olduğun hâlde, niçin sahtekâr bir yalancı ve kefen soyucu, hırsız ve ahmaksın. İşte İngilterenin üstünlüğü ve bereketleri ile idâresi, bundan sonra senin eline kalmışdır.... vs.... vs.) Görülüyor ki, protestanların lideri ve protestanlığın kurucusu olan Luther, hıristiyanlığa düşmanlığı olmıyan, ancak Lutherin yeniliklerine i'tibâr etmiyen Henriye itâat edip, boyun eğmek bir tarafa, hakkında yukarıdaki çirkin sözleri kullanmakdan aslâ çekinmemişdir. [Bütün bunlardan sonra, İncîllerdeki (hükümdârlara kâfir bile olsa, boyun eğip itâat ediniz) emri nerede kalmışdır. Protestanlığın kurucusu Luther, niçin itâat etmeyip, isyân ederek İncîlin emrlerini çiğnemişdir?]

Yine bu risâlede, *(Muhammed aleyhisselâm, harb ederek bir din değil, siyâsî bir hükûmet kurmuşdur. İslâm dîninde ancak Medîne-i münevverede cihâda izn verilmişdir. Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem", Mûsâ aleyhisselâm gibi, cihâd ile emr*

olunmuşdu. Din ve devleti bir tutmuş, hem peygamberlik vazîfesini, hem de devlet reîsliğini kendinde toplamışdır) demekdedir.

CEVÂB: Bu ibârenin baş tarafı temâmen yanlış, son yarısı ise doğrudur. İslâm dîninde, Allahü teâlâdan başka hâkim ve mâlik yokdur. Muhammed aleyhisselâmın dîninde, bütün mü'minler hürdür. Çünki bu dinde, muâmelât için olan hükmler, o kadar mükemmeldir ki, dahâ güzeli tasavvur olunamaz. Bunlar, sağlam kâideler üzerine kurulmuş ve o kadar mükemmeldirler ki, binlerce asr dahâ geçse ve medeniyyet binlerce renge girse, yine bu esâslar üzerine, her asrın terakkî ve îcâbına göre, her yeni mes'elenin islâmiyyetdeki hükmünü anlamak mümkindir. İslâmiyyetde, bu papazın zan etdiği gibi, kahr edici bir kuvvet ve gâlib bir saltanat yokdur. *(Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" nübüvvet ile saltanatı kendine tahsîs etdi)* demek kadar câhilâne bir söz olamaz. Çünki, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" bütün ömrü boyunca, devlet reîsliği yapdı. [Sultanlar gibi mal toplamadı. Elinde olanı dâimâ fakîrlere ve zenginlere dağıtırdı. Ömründe bir def'a kendisinden bir şey istenip de, yok dediği işitilmedi. Var ise verir, yok ise, sükût ederdi. Fakîrlik üzere yaşadı. Fekat, Onun "sallallahü aleyhi ve sellem" fakîrliği ihtiyârî idi. Çok parası dahî olsa, onu yanında bir gece bekletdiği görülmedi. Hep dağıtırdı. Eshâbı da, Ondan görerek böyle yaparlardı.] Kanâat ile yaşadı. Hattâ, vefâtında bir zırhını, borcuna karşı rehn vermiş bulundu. Vahy-i ilâhî olmadığı zemân cihâd gibi bir işe başlıyacak olsa, kendi görüşü ile hareket etmeyip, **(işlerinde istişâre et!)** meâlindeki âyet-i kerîme mûcibince, Eshâbının fikrlerini sorarak, en güzel fikre göre hareket ederdi. Luther ve Calvinin zemânlarına kadar, Avrupanın yegâne hâkimi papalar idi. Engizisyon mahkemelerinde, kralları dahî aforoz ederek, istediklerini hâkim kılıyor, istemediklerini de krallıkdan uzaklaşdırarak, perîşân ediyorlardı. Araya, papazların şahsî çıkarları ve ihtirâsları da girerek, devlet işleri yapılamaz oldu. Böylece, Avrupayı öyle bir hâle getirmişlerdi ki, bütün siyâset ve devlet adamları, (Layıklık=İlmâniyye) kabûl edilmedikce, ya'nî hıristiyanlık ile devlet işlerini ayırmadıkca, devlet kurtulamaz diye feryâd ediyorlardı. Sonradan protestanlar, papa hükûmetine rağmen, devlet işleriyle din işlerinin ayrılmasını lüzûmlu gördüler. Hıristiyanlığı devlet işlerinden ayırarak, bütün insanlık âlemi için hizmet etdiler. Eğer şimdiye kadar papaların emrinde olan hükûmetler devâm etseydi, bu devletlerin perîşân olacakları muhakkak idi.

İslâmiyyete uymuş olan devletlerin, ondan aldıkları kuvvet, kudret ve heybet, târîhlerde yazılıdır. Bu şanlı islâm devletlerin-

den olan Endülüs Emevî devletinden kalan eserler [vahşî ispanyolların yakıp yıkmaları ve pek çoğunu yok etmelerine rağmen] İspanyada ve Osmânlı devletinin[1] mi'mârî, hukûkî ve edebî eserleri, Avrupa, Asya ve Afrika kıt'alarında hâlâ mevcûddur.

Yine bu risâlede *(İslâmiyyet, müslimânların güç ve kuvvet sâhibi olmalarını emr etmekdedir. Bunun için, hakkâniyyet sâhibi ve Allahü teâlâya yaklaşmak isteyen kimseler yerine, kuvvet ve dünyâ servetine düşkün olan kimseler arasında yayılıp, onları kendilerine bağladı. Bunun için, islâmiyyete tâbi' olanlar, yalnız ma'nevî bir dîne bağlanan kimseler gibi olmadı. İslâm dîni, başından beri bozuk ve karışık bir hâlde bulunmuşdur. Hâlbuki hıristiyanlık, mücerred mukaddesliği ile, kendisine inananları devlet ve dünyâ azametinden sakındırmışdır. Hıristiyanlar, başından beri, çeşidli müşkillerle karşılaşmış ve düşmanların kahr edici saldırılarına uğramışlardır. Böylece, dünyâ çıkarları ve menfe'at peşinde koşanların, hıristiyanlığa girmelerine mâni' olmuşdur)* demekdedir.

CEVÂB: İşin aslı, papazın yazdıklarının temâmen tersinedir. Hicretden önce Mekke-i mükerremede îmâna gelen Eshâb-ı kirâm içerisinde, kuvvet ve dünyâ servetine düşkün hiç kimse yokdu. Çoğu fakîr ve za'îf kimseler idi. İslâmiyyete düşman olan, Kureyşin ileri gelenleri ise, zengin, kuvvet sâhibi ve dünyâya düşkün kimseler idi. Matta İncîlinin yirmialtıncı bâbında yazılı olduğu gibi, Îsâ aleyhisselâm, hıristiyanların inançlarına göre, ölmeden bir gün evvel havârîler ile yehûdîlerin fısh bayramındaki son akşam yemeğini yidikden sonra, onlara kendinin öldürüleceğini ve içlerinden birisinin kendini yehûdîlere haber vereceğini söylemesi üzerine, aralarında bu hâinliği kimin yapacağı husûsunda havârîlerin kalblerine korku düşdü. Îsâ aleyhisselâm, yehûdîler tarafından yakalanmasından sonra, yanında bulunan havârîler, kendisini terk edip ayrıldılar. Îsâ aleyhisselâmın en yakın dostu olan Petrus, o gece horoz üç def'a ötünce, üç def'a Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etdi.

Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" hayâtında, Eshâb-ı kirâm arasında kabîle reîsleri, kavminin ileri gelenleri ve zenginler de var idi. Onlardan böyle edeb ve îmâna uygun olmıyan bir tehlüke meydâna gelmedi. Çünki bunların islâmiyyeti kabûl etmeleri geçici olan dünyâ malı için olmamışdı. Eshâb-ı kirâmın hepsi, dîn-i islâm uğruna mallarını ve canlarını seve seve

---

[1] Osmânlı devleti 699 [m. 1299] da kuruldu. 1340 [m. 1922] de inkirâz etdi.

fedâ etdiler. Doğruluk ve mukaddesliğin islâmiyyet ve hıristiyanlıkdan hangisinde çok olduğu meydândadır. Kuvvet ve dünyâ malı peşinde koşan kimseleri hangisinin celb etdiği, bildirdiğimiz bu misâllerden açıkca anlaşılır.

Yine bu papaz, *(İslâmiyyetin dîni devletden ayırmaması sebebi ile, noksanlığı birkaç şekilde ortaya çıkar. Bu mezkür noksanlıkların her birinde, insanların dîne olan ihtiyâçlarını, hıristiyanlığa göre, dâimâ tenâkuzlar içerisinde bulundurmuşdur. Bundan dolayı, islâmiyyetin yüksek bir din olmadığı anlaşılır. Şimdi din ve politikanın birleşmesinden meydâna gelebilecek ba'zı tehlükeleri anlatmağa başlıyoruz)* demekdedir.

CEVÂB: Dahâ önce bildirdiğimiz gibi, bu i'tirâzcı papaz islâmiyyeti dâimâ, Matta ve Yuhannâya nisbet edilen İncîllerden ve Petrus ve Pavlosa isnâd edilen bir takım mektûblardan çıkarılan hıristiyanlık dîni gibi zan etmekdedir. Anlatacağı tehlükeler o kaynakdan çıkmakdadır.

Yine bu papaz, *(Hıristiyanlık, islâmiyyetden dahâ çok yayıldığı gibi, onu kabûl etmiyenlere karşı harb etmemiş ve onların nâmûs, kıymet ve haysiyyetlerini kıracak bir muâmelede de bulunmamışdır. Hıristiyanlığa inananları, iyilik ve bereketlere kavuşdura gelmişdir)* demekdedir.

CEVÂB: Hıristiyanlar, İspanyanın Gırnata şehrini istîlâ etdikden sonra, engizisyon mahkemelerinin zulmü ile müslimânları ve yehûdîleri cebren, hıristiyan yapmışlardır. Dinlerini değişdirenleri dahî ateşe atarak yakmışlar. [O zevallı insanlar, ateşde cayır cayır yanıp, feryâd-ü fîgânları göklere yükselirken, onları o hâlde gören, hıristiyan vahşî İspanyollar, sevinç çığlıkları atıyor, sevinçlerinden kadınları da dâhil olmak üzere, hepsi dans ediyorlardı.] Bu papaz, yine papazların yazdığı Endülüs ve engizisyon târîhlerinde bildirilen vahşetleri ve zulmlerini okumuş olsaydı, *(Hıristiyanlar, hıristiyanlığı kabûl etmiyenlerin nâmûs, kıymet ve haysiyyetlerini kıracak bir muâmelede bulunmamışdır)* yalanını yazmağa cüret edemezdi. [Filhakîka, bir bakımdan bu papazın sözü doğrudur. Çünki hıristiyanlar, idâreleri altında hıristiyan olmıyan hiç bir insan bırakmamışlar, bunları akla ve hayâle gelmiyecek barbarlıklarla, işkenceler içerisinde yok etmişlerdir. Hattâ, katolikler protestanları, protestanlar da katolikleri böyle imhâ etmişlerdir. Böylece, hıristiyanların hâkim oldukları yerlerde, başka dîne mensûb bir kimse kalmamışdır. Başka dîne mensûb hiç kimsenin bulunmadığı yerlerde, hıristiyanların, *(Hıristiyanlığı kabûl etmiyenlerin nâmûs ve haysiyyetlerini kıracak bir muâmelede bulunmamışlardır)* sözü yalan olmakdadır. Çünki, zulm ede-

cekleri bir kimse kalmamışdır. Hıristiyan târîhcilerin teassub ile yazdıkları haçlı seferleri târîhini okuyanlar, papazların ne kadar yalancı olduklarını gâyet iyi anlarlar. Bu yazdıklarımızı kendisi ile görüşdüğümüz bir papaza sorduk. (Bir yüzüne vurana, diğer yüzünü çevir) i'tikâdında [inancında] olan, herkese iyilik yapmağı emr eden bir dîne mensûb oldukları iddiâsında bulunan hıristiyanların, bunca vahşeti nasıl yapdıklarını anlamak istedik. **Cevâb veremedi.]**

Yine bu papaz, *(İslâmiyyet, dâimâ muârızları ve müslimân olmıyanlar ile harb etmeyi emr eder. Mağlûb olanlardan cizye (varlık vergisi) alıp, onlara hakâret ile muâmele eder. Şimdi bu iki dinden hangisinin ahkâmı şefkat ve merhametce dahâ üstün ve insanların tabîatlarına dahâ münâsibdir? Bunlardan hangisinin dahâ üstün olduğunu akl ve insâf sâhibi olanlar, hemen anlarlar)* demekdedir.

CEVÂB: Târîh meydândadır. [Papazın bu yazıları vâki' olanın tam tersinedir. Yalandır, iftirâdır. Müslimânlar, islâma saldıran düşmanlar ile ve keyfleri uğruna, insanlara zulm eden zâlimlerle ve insafsız diktatörlerle harb etmişlerdir. İslâmiyyetde cihâd, yâ müslimânlara, islâm memleketlerine saldıran kâfirlere, zâlimlere karşı müdâfe'a için yapılır. Yâhud, zâlim diktatörlerin, zulm ve işkenceleri altında merhametsizce ezilen, zevallı insanları bu işkencelerden kurtarmak, insanları dünyâ ve âhiret se'âdetine kavuşduran islâmiyyetdeki, adâleti ve huzûru, bu zevallı insanlara da duyurmak için yapılır. Ya'nî, Allahü teâlânın kullarına, Allahü teâlânın dînini öğretmek, onları huzûr ve se'âdete kavuşdurmak için yapılır. Yoksa, islâmiyyetde harb, başka memleketlere saldırarak mal toplamak için yapılmaz. Harb netîcesinde feth edilen yerlerde, hıristiyanların yapdığı gibi, aslâ katliâmlar yapılamaz, zulm edilemez. Bunu, Allahü teâlânın yasak etdiği, Kur'ân-ı kerîmin birçok yerinde ve Peygamberimizin çeşidli hadîs-i şerîflerinde bildirilmişdir. Dinlerini değişdirmeleri için, aslâ zorlanılamaz. Zorlamak Kur'ân-ı kerîme uymamak olur. **(Dinde zorlama yokdur)** meâlindeki Bekara sûresinin ikiyüz ellialtıncı âyeti bunu açıkca göstermekdedir. İslâmiyyetin bindörtyüz sene hâkim olduğu yerlerde ve altıyüzotuz yıl Osmânlı devleti idâresinde bulunan memleketlerde çok hıristiyan vardı. Bugün Türkiyedeki hıristiyanlar bunların torunlarıdır. Osmânlı devleti, hıristiyanları din değişdirmek için birazcık zorlasa idi, bugün Türkiyede hiç hıristiyan bulunmazdı. Vahşî hıristiyan İspanyollar, Endülüs Emevî devletini yıkıp, İspanyayı ele geçirdikleri zemân ne kadar müslimân ve yehûdî varsa, hepsini katl etmişler, dahâ

sonra da (İspanyada hiç kâfir kalmadı) diyerek bayram yapmışlardır. Bunlar, her yere kolaylıkla yayıldığı, şefkat ve merhamet dîni olduğu iddiâ edilen hıristiyanların yapdıkları zulmlerdir. Fâtih Sultân Muhammed hân,[1] 857 [m. 1453] de İstanbulu feth edince, rumların ellerinden mallarını almamışdır. Dinlerini yasaklamamışdır. Hıristiyan Bizansın zulmünden bıkıp usanan halk, Osmânlı adâletine kavuşmak için Bizansa değil, Osmânlı devletine yardım etmişdir. İstanbulun fethinden sonra, Fâtih Sultân Muhammed hân, kiliseleri yakıp yıkmamış, bil'aks Fener kilisesine yardım etmişdir. Ayasofyayı ise, gâyet güzel ta'mîr edip, genişletmiş ve harâb olan bu kiliseyi ihtiyâca binâen de, câmi hâline getirmişdir. Müslimânlar, feth etdikleri yerlerdeki gayr-i müslimlerden cizye almışlardır. Bu cizye onların mallarını, canlarını, nâmûslarını ve dinlerini korudukları için, müslimânların yapdıkları mu'azzam masraflara karşılık aldıkları az bir ücretdir ki, bunun da çeşidli şartları vardır. Cizye olarak alınan paraların, hayr işlerinde kullanılması emr olunmuşdur. Papazın söylediği gibi değildir. Günümüzde de her devlet, vatandaşından çeşidli vergiler almakdadır.] Papazın bu i'tirâzları, hakkı bildirmek için değildir. Bu sözlerinin te'assub ve bozuk düşüncesinden veyâ para hırsından olduğunu anlamamak için ahmak olmak lâzımdır. Fekat haçlı seferlerinde ve Endülüsde yapılan vahşetler kendi kitâblarında da yazılı olduğundan, hiç bir akl ve insâf sâhibi kimse, papazın bu hîle ve yalanlarına aslâ aldanmaz.

Yine bu papaz, *(İslâm memleketlerinin en ehemmiyyetlisi olan Osmânlılarda, yakın bir zemâna kadar, gayr-i müslim tebe'aya hakâret edici ta'bîrler kullanılıyordu. Yakın bir zemândan beri, bunlar yasaklanmış ve onların da müslimânlarla aynı hukûka sâhib olmasına karâr verilmişdir. Bu, yukarıdaki sözümü doğrulayan bir hâldir)* demekdedir.

CEVÂB: Gayr-i müslim tebe'anın müslimânlarla eşid olan hukûku, tâ Fâtih Sultân Muhammed hân zemânından beri, Osmânlı devletinde cârî ve mu'teber idi. Rum kilisesine tanınan imtiyâzları Fâtih Sultân Muhammed hân acabâ hangi mecbûriyyetden dolayı tanımışdır. Osmânlı sultânlarının hepsi, bu adâlet ve imtiyâzları hep, kitâbımızın yirmialtıncı sahîfesinde bildirdiğimiz Muhammed aleyhisselâmın emrlerine uymak için yapdılar. Fenerli ta'bîr edilen rumları, Osmânlıların dışişleri bakanlığında olan dîvân tercümanlıklarında ve Eflâk ve Boğdan prensliklerinde vazîfelendir-

---

[1] Fâtih, 886 [m. 1481] de vefât etdi.

meleri, acabâ devletin hangi ihtiyâcına mebnî idi? Dahâ sonra i'lân edilen eşitlik hukûku, evvelce olmıyan bir şeyi i'lân değil, onu te'kiddir. Hakâret edici ta'bîrler denilen sözler ise, rütbe ve şahsları bildirmek için, teşrîfâtda eskiden beri bir kâide olarak kullanılmakdadır. Yoksa aşağılamak, hakâret etmek gibi bir maksadın olmadığını, dahâ önce beyân etmişdik. Her devletde olduğu gibi, Osmânlı devletinde mu'teber olan teşrîfât îcâbı, hükümdârların her birinin, kendine mahsûs ta'bîr ve fermânları, ya'nî kullandıkları kelimeler vardı. Bunlardan hakâret ma'nâsı çıkarmağı hiç kimse düşünmezdi.

Yine bu papaz, *(İslâm devletlerinin bu yolda eşidlik ve hakkâniyyet derecesine yükselmesi, Kur'ân-ı kerîmin emri veyâ müslimânlığın tabi'ati îcâbı değildir. Avrupanın hıristiyan hükümdârlarını taklîd ve kendi mülk ve tebe'alarını terakkî ve ıslâhat yoluna sevk etmek arzûsu ile, son Osmânlı sultânlarının, akl ve hikmet mûcibince yapdıkları şeyler olduğu açıkca anlaşılan bir işdir)* demekdedir.

CEVÂB: İ'tirâzcı papazın zihnindeki her bakımdan eşidlik düşüncesini, Kur'ân-ı kerîm ve akl-ı selîm kabûl etmez. İslâmiyyetin emr etmiş olduğu müsâvâtı [eşidliği] Osmânlı devleti, Avrupa hükümdârlarını taklîd ederek değil, islâmiyyetin emrine uyarak, [eskiden mevcûd olan emrler, madde madde, yeniden yazılarak] i'lân etmişdir. Çünki, bugüne kadar Osmânlı devletinin gayr-i müslimler hakkında tanımış olduğu çok geniş müsâmehaları, Avrupa devletlerinden, kendi vatandaşları için tanıyan ve tatbîk eden bir devlet görülmemişdir.

[Son zemânlarda hıristiyan devletlerin istîlâ etdikleri islâm memleketlerinde yapmış olduğu zulm, vahşî ve sinsi işkenceler, aklları durduracak şekldedir. İngilizler birinci cihan harbinde, şark cebhesinde ele geçirdikleri esîrleri Mısrda büyük kamplarda toplamışlardı. Bu müslimânlara zorla, büyük havuzlarda banyo yapdırmışlardır. Bu havuzların suyuna (göztaşı) karışdırmışlar ve memleketlerine dönen bu esîrlerin gözleri dahâ sonra kör olmuşdur.

Hıristiyanların müslimânları ve islâmiyyeti yok etme plânlarından birisi de, müslimânı müslimâna katl etdirmek siyâsetidir. Çanakkale harbinde, Mısr, Yemen ve Sûriye cebhelerinde ingiliz üniforması giydirilmiş Afrikalı ve Hindli müslimânlar, yine müslimân olan Osmânlı askerleri ile çarpışdırılmışdır. O müslimânları harbe teşvîk ederken, sizleri, islâm dînini korumak ve islâm halîfesinin düşmanları ile harb etmek için götürüyoruz, diyerek aldatmışlardır. Diğer vahşîlik plânlarını anlatmağa insan da-

yanamaz. Çünki, vahşî yamyamlar bile, bir kimsenin oğlunu katl edip, başını keserek pişirip, annesine ve babasına yidirmeğe teşebbüs etmemişlerdir. Tafsilâtı için, 98. ci sahîfeye bakınız! Medenî olduklarını söyliyen Avrupalıların, yumuşak ve tatlı davranmağı emr eden bir dînin mensûbu olduklarını iddiâ edenlerin hâlleri budur. Bu zulmleri yapanların, Osmânlılar Avrupadan görüp, onları taklîd ederek, gayr-i müslim vatandaşlarına eşid haklar tanıdı demeleri, çok şaşılacak şeydir.]

Yine bu papaz, *(Osmânlı devletinin güzel himmet ve hikmetlerinden olarak, Osmânlı memleketlerinde meydâna gelen ma'lûm ıslâhatlar zan edildiği gibi islâmın değil, hıristiyanlığın şerefindendir)* demekdedir.

CEVÂB: Bu ibâre çok güzel yazılmışdır. Osmânlılarda, mason Reşîd pâşanın yapdığı ıslâhat adı altındaki değişiklikler, hıristiyanların ve masonların te'sîri ile oldu. [Çünki, hıristiyanlar bilhâssa protestanlar, büyük menfe'atler ve paralar karşılığı Londradaki Osmânlı sefîri Mustafâ Reşîd pâşayı[1] mason yapdılar. Mason localarında yetişdirip, bir islâm ve Osmânlı düşmanı olarak Osmânlı devletine gönderdiler. Büyük şehrlerde mason cem'iyyetleri kurdular. Böyle kimselerin hâzırladığı hâin plânlarla, vatanın asl sâhibi olan müslimân türkler ikinci sınıf vatandaş, gayr-i müslimler ise, imtiyâzlı vatandaş hâline getirildi. Askere gitmeyen müslimânlardan çok kimsenin ödiyemiyeceği bir para cezâsı getirilmişken, gayr-i müslimlerden çok cüz'i ve göstermelik bir para alındı. Bu vatanın evlâdları dinlerini, vatanlarını ve nâmûslarını korumak için, şehîd olurken, Mustafâ Reşîd pâşanın ve yetişdirdiği masonların ve ingiliz ve iskoç masonlarının plânladıkları hâin oyun sâyesinde, memleketin sanâyi' ve ticâreti gayr-i müslimlerin, islâm düşmanı masonların eline geçdi. Mustafâ Reşîd pâşa, ihrâcata ağır vergiler koyup, ithâlâtı teşvîk ederek, Osmânlı sanâyi'ini ve san'atını baltaladı. Medreselerden fen derslerini kaldırdı. Bütün bunların mi'mârı olan hıristiyan Avrupalılar, bununla da kalmayıp, Osmânlı tebe'ası içerisindeki gayr-i müslimlere para ve silâh vererek, Osmânlıya karşı isyâna teşvîk etdiler. Beşyüz yıldır huzûr içinde yaşıyan insanlar arasına, nifâk, düşmanlık ve fitne tohumları atdılar. Böylece, tüyleri ürperten, akları durduran zulmler, vahşetler ve katl-i âmlar yapıldı. Bulgarların, moskofların, ermenilerin ve yunanlıların müslimân türke yapdıklarının binde birini, Osmânlılar onlara tatbîk etseydi, bel-

---

[1] Mason Reşîd pâşa, 1274 [m. 1857] de öldü.

ki bugün yeryüzünde bulgar, ermeni, yunan ve rus diye bir millet olmazdı. Osmânlı Devletinde müslimân türkü yok etmek için hâzırlanan ba'zı ıslahâtlar, temâmen hıristiyanların yıkıcı plânları ile olmuşdur.]

Yine bu papaz, *(İslâmiyyetde siyâsî kanûnlar ile dînî hükümler birbirinden ayrılmayıp, ikisinin de kuvveti bir asldan meydâna gelmekdedir. Bunun için, bir islâm hükûmetinin, dînî farzları, şahsî hukûk gibi, kuvvetli kanûnlar ile koruyup, revâçda bulundurması îcâb eder. Bu ise müslimânların fikrî istikâmetleri yolunda tehlükeli ve zararlı olur. Çünki, dînî farzları îfâ etmek, yalnız Allahın rızâsı ve Ona yaklaşmak ve Ona itâat etmek için olursa, makbûl olur. Bunun dışındakiler mecburî olursa, diğerleri gibi, hakîkî bir itâat ve dindarlık olmayıp, yalnız taklîdî olmuş olur ki, bu da bir nev'i riyâ ve gösteriş olur)* demekdedir.

CEVÂB: Allahü teâlânın emrlerini ya'nî farzları yapmanın ve yasaklarından ya'nî nehylerinden sakınmanın karşılığında, maddî manevî büyük ecr ve mükâfâtların olduğu, hem Tevrâtda, hem İncîllerde yazılıdır. Matta İncîlinin yirmiüçüncü bâbında, Îsâ aleyhisselâm yazıcıları ve ferîsîleri, azâb-ı ilâhî ve Cehennem ile korkutmuş ve onların nice kötülüklerini kızarak saymışdır. Başka yerlerde de kendine îmân edenlerin âhiretde kurtulup, ni'metlere kavuşacaklarını va'd etmişdir. Hıristiyanların ibâdetleri, bu Cehennem korkuları ve Cennet ni'metleri va'di üzerine binâ kılınmış olduğundan, bunlarda hıristiyanların doğru fikrleri ve tarafsız düşünceleri için tehlüke vardır. Çünki, bu niyyetler ile berâber, sâdece Allahü teâlânın rızâsı için ve Allahü teâlâya yaklaşmak niyyeti ile ibâdet etmek, bir yerde birleşemez. Bu i'tirâza papaz ne cevâb verirse, o bizim tarafımızdan da, kendisine cevâb olur.

Yine bu papaz, *(İslâm dîni, mürtedi katl etmekdedir. Ramezânda açıkca oruc yiyenlere cezâ vererek, halkı zor ile islâm dînine bağlı kalmağa ve riyâya zorlamakdadır)* demekdedir.

CEVÂB: Dahâ önce de söylediğimiz gibi, islâm dîni Pavlos ve Petrusun ortaya koyduğu hıristiyanlık dîni gibi değildir. Zâhir ve bâtın fazîletlerini, üstünlüklerini kendinde cem' eden, en mükemmel bir dindir. Bunun için, Allahü teâlânın koyduğu sınırlar, islâmın yüksek ve güzel ahlâkını bozulmakdan ve ihlâl edilmekden muhâfaza etmekdedir. Müslimân olan bir kimse, küfrünü açıkca ortaya koymadıkca, ona mürtedin ahkâmı tatbîk edilmez. Ramezânda özrsüz açıkca oruc yiyen bir müslimân, fıskını i'lân etdiğinden, hükûmet tarafından ta'zîr edilir, ya'nî cezâlandırılır. Fekat fıskını i'lân etmez, ya'nî gizli yirse, ona hükûmet tarafından ce-

zâ verilmez. Bunun cezâ ve keffâreti, Kur'ân-ı kerîmde bildirildiği gibidir. [Kazâ îcâb ederse, kazâ, keffâret îcâb ederse keffâret yapar, ayrıca da tevbe eder.] Hükûmet tarafından verilen cezâ, müslimânın günâhını i'lân etmesinin ve başkalarına fenâ misâl olmasının cezâsıdır. Bu cezâlar müslimânlar içindir. İslâm devleti hıristiyanların ibâdetlerine karışmaz. Onlara ibâdetleri için, hiç bir cezâ verilmez. Hiç bir baskı yapılmaz. Bu cezâlar, müslimânların ahlâkını ve millî birliğini bozulmakdan muhâfaza eder. **(Dinde zorlama yokdur)** meâlindeki Bekara sûresinin ikiyüzellialtıncı âyeti, başka dinde bulunan bir kimsenin zor ile islâm dînine da'vet edilerek, müslimân yapılamıyacağını ifâde etmekdedir. **(Eğer onlar, tevhîd ve hicretden yüz çevirirlerse, onları nerede bulursanız esîr veyâ katl ediniz)** meâlindeki Nisâ sûresinin seksen dokuzuncu âyeti ise, islâmiyyeti kabûl etdikden sonra, ondan yüz çevirip irtidâd edenlerin öldürülmesi îcâb etdiğini bildirmekdedir. *(İslâmiyyet insanları müslimânlıkda kalmağa ve riyâya zorlar)* ma'nâsını bu papaz kendi kafasından çıkarmışdır. Bu sözünden, Kur'ân-ı kerîmi dilediği gibi tefsîr etdiği görülmekdedir. [Her hâlde Kur'ân-ı kerîmi de, okuduğu İncîller gibi zan etmekdedir. Fekat işin aslı böyle değildir. Kur'ân-ı kerîmi kendi aklına göre tefsîr eden kâfir olur. Kur'ân-ı kerîm, serhoş kafalar ile okunup, ahkâm kesilecek bir kitâb değildir. Onu tefsîr etmek için, önce müslimân olmak, sonra nice ilmlerde mütehassıs olmak ve ayrıca Allahü teâlânın husûsî bir nûruna kavuşmak lâzımdır.]

Yine bu papaz, *(İncîlin, irtidâd edenlere ve oruc yiyenlere cezâ verilmesine muhâlif olduğu, şundan da anlaşılıyor ki, bir vakt, Îsâ Mesîhe tâbi' olanlardan ba'zısı, bir şeyden dolayı üzülerek ondan ayrılmağı arzû etdiklerinde, Îsâ Mesîh diğerlerine hitâben, (Siz dahî gitmek ister misiniz) diyerek, onları gidip gitmemekde serbest bırakmasıdır. Onlardan birisi, hepsine vekâleten (biz kime gidelim, ebedî hayâtın kelâmı sendedir) demişdir)* demekdedir.

CEVÂB: Ulül-azm Peygamberlerin hepsi, Allahü teâlâ tarafından getirdikleri ahkâm-ı şer'ıyyenin yerleşmesine ve tatbîk edilmesine bizzat kendileri vazîfeli idiler. Îsâ aleyhisselâmın teblîg etmeğe me'mûr olduğu şerî'at, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin kemâle kavuşdurularak kuvvetlendirilmesi ve bir takım zâhirî ibâdetler ile güzel ahlâk sâhibi olmakdan ibâret idi. Îsâ aleyhisselâm, Benî İsrâîlin sapıtmış olanlarını Tevrât ve İncîlin ahkâmına uymağa da'vet ederdi. Îsâ aleyhisselâma îmân edenlerin, îmânlarının ne derece kuvvetli olduğu, bugünkü İncîllerin (Îsâ, yehûdîler

tarafından yakalandığı zemân havârîler onu yalnız bırakıp kaçdılar. En kıymetlileri olan Petrus, bir gecede üç def'a Îsâ aleyhisselâmı inkâr etdi) ifâdesinden kolayca anlaşılmakdadır. Îmânları böyle za'îf olan kimselerden irtidâd edenleri cezâlandırmağa zâten lüzûm yokdur.

Yine bu papaz, *(İslâm dîni, siyâsî kanûnlar ve dînî emrlerden meydâna gelmişdir. Bunun için, ekserî insanlar, ilk islâm devletlerinin muzafferiyyet ve muvaffakiyyetlerini, islâm dîninin doğruluğuna kuvvetli bir delîl kabûl ederlerdi. Asrımızın müslimânları, biz artık dînimizin doğruluğuna nasıl i'timâd edelim ki, dînimizin bir rüknü olan siyâsetimiz öyle bir hâle gelmişdir ki, vakti ile emrimizde olan bunca memleket ve şehrlerimiz, bugün hıristiyanların eline geçdi ve kırk milyon kadar müslimân da, onların emrleri altında kaldı demeleri îcâb etmez mi?)* demekdedir.

CEVÂB: Müslimânların böyle söylemeleri, mümkin değildir. Çünki, yukarıda da zikr etdiğimiz gibi, islâm devletlerinin kuvvet ve azametleri, müslimânların dinlerine tam yapışdıkları, onun emr ve yasaklarını en güzel şekilde yerine getirdikleri müddetce devâm etmişdir. Sonradan, islâm ahlâkından uzaklaşarak, millî ahlâkları bozulmuş ve islâmiyyetin emrleri yapılmamış ve keyfî icrâat ve idâreye başlanılmışdır. [Bunu hâzırlıyanlar da, yine hıristiyanlar ve onların mason cem'iyyetleri olmuşdur. İslâm dîninden haberi olmıyan gençleri çeşidli va'dler ve menfe'atler ile aldatarak, dinlerine ve devletlerine düşman birer vatan hâini olarak islâm memleketlerine gönderdiler. İsmi müslimân, kendi hıristiyan olan bu kimseler, islâm devletlerini, dînin ahkâmı yerine, kendi keyfleri ve arzûları istikâmetinde idâre etdiler. Böylece, islâm memleketleri parçalandı ve müslimânlar hıristiyanların hâkimiyyeti altına girdi. Hıristiyanlar arzûlarına kavuşmak için, her islâm düşmanını ve putperesti açıkca desteklediler. İslâm dünyâsını yakıp yıkan, mogol hükümdârı, meşhûr zâlim ve kâfir Cengiz hân,[1] Papa tarafından taltîf edilmiş, kendisine bahâ biçilmez kıymetde hediyyeler ve altınlar gönderilmişdir. Papanın elçileri, Cengiz hân ile Papa arasında mekik dokumuş ve ona akl hocalığı yapmışlardır. Çünki Cengiz hân müslimânları insâfsızca katl ediyor, islâmiyyeti yok etmeğe çalışıyordu. Cengiz hânın torunu Hülâgü, Bağdâdı ele geçirdiği zemân, sekizyüzbinden ziyâde müslimânı katl etmiş, o zemân dünyânın en güzel şehri ve ilm merkezi olan Bağdâdı yakmışdır. Bütün islâm eserleri ve din kitâb-

---

[1] Cengiz, 624 [m. 1227] de öldü.

ları yok edilmiş, Dicle nehri günlerce kan ve mürekkeb akmışdır. Çok merhametli olduklarını iddiâ eden hıristiyanlar ve onların rûhânî reîsi Papa, böyle bir din düşmanını, acabâ hangi niyyet ile mükâfâtlandırmışdır. Kâfire yardım ve teşvîk, küfrdür. Zâlime yardım ve teşvîk de, zulmün tâ kendisidir. Binüçyüz sene, islâm medeniyyetini yıkmak ve yok etmek için çalışdılar. Sonra kalkıp, islâm devletlerinin geri kalmışlığını, hıristiyanlığın müslimânlık üzerine üstünlük ve fazîletine delîl getirmeğe çalışıyorlar. Bunlara, deliler bile güler. Böylece müslimânlar islâmiyyetden uzaklaşdırılmış, esâsı bozulan islâm devletleri yıkılmış ve yok olmuşdur.] Bunun tam tersi olarak, hıristiyan devletler de, hıristiyanlığa bağlı kaldıkca perîşanlık devâm etmişdir. Hıristiyanlığı terk ederek, dinsizliğe meyl eden bu devletler, siyâsetlerinde islâm dînini taklîd etmeğe başlamışlar, bu sâyede iktidâr ve kuvvet sâhibi olmuşlardır. Bu hâlin açık şâhidi olan târîhler, kıyâmete kadar bu hakîkati dünyâya göstereceklerdir. İslâm dîninin düşmanları, ne kadar yalan, hîle ve iftirâ uydursalar da, bu âdil şâhidler, onları bütün âleme karşı tekzîb edecek, yalanlarını ortaya koyacakdır.

Yine bu papaz, *(Îsâ Mesîhin zuhûru Allahın melekûtunda çok mühim bir dönüm noktasıdır. Bu melekût geçmiş dinlere mahsûs ba'zı şeyleri, meselâ sünnet olmağı ortadan kaldırmışdır. Sünnet olmağa kıymet vermeyip, onun yerine kalbi takdîs etmeği ve ahlâkı güzelleşdirmeği, ya'nî kötü hasletlerin yok edilmesini istemişdir. Müslimânlar, hâlâ sünnet olmağı icrâ ederek, cenâb-ı Hakkın İncîl vâsıtası ile ortadan kaldırdığı bir âdeti devâm etdirmeğe çalışmakdadırlar)* demekdedir.

CEVÂB: Hâlbuki, (Sanmayın ki, ben şerî'ati yıkmağa geldim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim. Çünki doğrusu size derim ki, gök ve yer zâil olmadıkca, şerî'atden bir harf veyâ bir nokta yok olmıyacakdır) ibâresi Matta İncîlinin beşinci bâbında, Îsâ aleyhisselâmın sözü diye yazılıdır. Tevrâtda ise, Mûsâ aleyhisselâmın dîninin ahkâmının en mühim emrlerinden birisinin, çocukları sünnet etdirmek olduğu bildirilmişdir. Hattâ Tevrâtda, Allahü teâlâ, İbrâhîm aleyhisselâma hitâben, (Sünnet olmağı icrâ et. Çünki sünnet olmıyan, Cennete giremiyecekdir) buyurmuşdur. İbrâhîm aleyhisselâmdan Îsâ aleyhisselâma kadar gelen bütün Peygamberler, bu emr ile amel etmişlerdir. Hattâ, bizzât Îsâ aleyhisselâmın kendisi de sünnetli idi. İncîllerde sünnet olmanın ibtâl edildiğini bildiren bir kelime dahî yokdur. Yukarıda zikr etdiğimiz İncîl âyetinde, (Şerî'atden bir harf veyâ bir nokta yok olmıyacakdır) dediği hâlde, bu şerî'ati ilga eden [ve sünnet olmak gi-

bi emrlerini ibtâl eden] hangi İncîldir diye bu i'tirâzcı papaza süâl sorduğumuz zemân, cevâb olarak, Îsâ aleyhisselâmın zemânına yetişmemiş olup, onaltı sene Îsâ aleyhisselâmın ümmetine eziyyet ve işkence yapan, hattâ, havârîlerden bir zâtın derisini yüzen ve sonradan [uydurduğu bir] rü'yâ sebebi ile, Îsâ aleyhisselâma inandığını söyliyen Pavlosun, Galatyalılara yazdığı mektûbundaki birkaç ibâreden başka bir delîl ortaya koyamadı. Îsâ aleyhisselâmın kat'î emri ortada iken, ne olduğu herkesce ma'lûm olan bu yehûdînin sözü, hangi sebeb ile, Îsâ aleyhisselâmın kat'î emri üzerine tercîh edildiğini ve sünnet olmanın niçin terk olduğunu bu i'tirâzcı papaza soruyoruz? Müslimânların hitân (sünnet olmak) sünnetine riâyetleri, Peygamber efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" İbrâhîm aleyhisselâmın bu sünnetine ve Allahü teâlânın Tevrâtdaki bu emrine uymağı emr etdiği içindir. Müslimânların bu işleri, Allahü teâlânın ilâhî irâdesine uymakdan ibâretdir. Fekat, hıristiyanların sünnet olmağı terk etmeleri, Îsâ aleyhisselâmın emrini ve Tevrâtın hükmünü bırakıp, münâfık ve zâlim Pavlosun sözlerine tâbi' olmalarındandır.

[Pavlos Galatyalılara yazdığı mektûbun ikinci bâbının yedinci ve sekizinci âyetlerinde, (Fekat bil'aks Petrusa sünnet olmayı emr eden İncîl olduğu gibi, bana da sünnetsizlik İncîlinin emânet olunduğunu gördüler. Çünki sünnetlilik risâleti için Petrusda âmil olan Tanrı, bende de [sünnetsizlik risâleti olarak] yehûdîlerden başka milletler için âmil oldu) demekdedir. Îsâ aleyhisselâmın yanından ayrılmayan, onun en yakın havârîsi olan Petrus, sünnet olmağı emr ediyor ve bunu yapıyor. Ömründe Îsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş ve onaltı sene, Îsâ aleyhisselâma îmân eden nasrânîlere kan ağlatmış bir yehûdî çıkıyor, bir yalan uyduruyor ve (Bana sünnetsizlik İncîli verildi. Yehûdîlerden başka milletler sünnet olmasın) diyor. Bu da, hıristiyanlık dîninin emri olarak tatbîk ediliyor. Her hangi bir kimse çıkar da, (Bana böyle bildirildi, böyle ilhâm olundu) der, bu sözü bir dinde huccet olursa, böyle bir dînin ilâhî bir din olacağına, aklı başında olan bir kimse inanmaz.]

Hıristiyanların, islâm dînine karşı yapdıkları i'tirâzlardan biri de, Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerin arabî olmasıdır. Bu papaz, *(Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler arab lisânı üzerine olup, bir diğer lisâna tercemelerine çalışılmadığından, arabcayı bilmeyen müslimânlar, Kur'ân-ı kerîmin ma'nâsını anlamakdan mahrûm olmakdadırlar. Düâlar ve zikrler hep arabcadır. Müslimânlar, ne dediklerini bilmeden ibâdet ve düâ etmekdedir. Diğer milletlerden islâm dînini kabûl edenler, Kur'ân-ı kerîmin hakîkat-*

lerine vâkıf olmak isteyince, arabcayı öğrenmek gibi bir müşkille karşılaşmakdadırlar. Bir diğer husûs da, her müslimân ömründe bir def'a olsun, Mekke ve Medîneyi ziyâret etmekle mükellef olduğu için, Hicâz topraklarının diğer memleketler üzerine bir üstünlüğü zuhûr etmişdir. Hac yapma mecbûriyyeti, uzak memleketlerde oturan müslimânlar için, bir külfet ve zahmet olmakdadır) demekdedir.

CEVÂB: Bu i'tirâzlardan birincisine cevâb olarak, (Ahd-i atîk) ve (Ahd-i cedîd)in incelenmesi kâfîdir. Ahd-i atîk ve ahd-i cedîd her lisâna terceme edilirken, şimdiye kadar pek çok tahrîfâta uğramışlardır. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmini böyle tahrîflerden korumak için, arab lisânı üzerine indirdi. Papazların i'tirâzına bu cevâb kâfîdir.

İkinci i'tirâzlarının, ya'nî hac için olan i'tirâzlarının cevâbı ise, yukarıda beyân edilmiş idi. Burada tekrar etmeğe lüzûm yokdur. İslâm âlimleri, eserlerinde, Kur'ân-ı kerîmin arab lisânı üzere inmesini ve haccın hikmetlerini beyân etmişlerdir. Burada, sâdece mevzû'umuzla ilgili olduğundan, Kur'ân-ı kerîmin başka lisânlara terceme olunmamasında ve Mekke-i mükerreme ve Medîne-i münevvereyi ziyâret hakkında bildirdikleri hakîkatlerden birini bereketlenmek için bildirelim:

Akl ve irfân ehlinin ma'lûmu olduğu gibi, yeryüzünün çeşidli iklimlerine dağılan insanlar, bir babadan ve anneden doğmuşlardır. Bunlar, zemânla çoğalarak bir çok kabîlelere ayrılmış ve aslî akrabâlıklarını unutmuş bir büyük hânedâna benzerler. Bu muhtelif kabîleler arasında meydâna gelen ihtilâf ve mücâdeleler ise, fikr ve akîdelerinin farklı olmasından, fikr ve akîdelerinin farklı olması da, lisânlarının ve âdetlerinin farklı olmasından ileri gelmişdir. Vatan sevgisi, insanda fıtrî bir haslet olup, herkes kendi vatanını sevdiğinden, her kavm ve milletin menfe'ati ve vatan sevgisi de muhtelif olmuşdur. Muhtelif kabîlelerin, milletlerin her birine zararlı olan bu ihtilâfların ortadan kaldırılması ve ıslâhı istenirse, onların aralarında bulunan ihtilâf sebeblerinin azaltılması ve birbirlerine yaklaşdırılmakdan başka çâre olamaz. Ya'nî:

1 — İhtilâfa sebeb olan, lisân ayrılığının zararlarını yok etmek için, aralarında müşterek bir lisânın yerleşdirilmesi îcâb eder.

2 — İhtilâf sebeblerinin en büyüklerinden olan, aralarındaki âdet ve üsûl farklarının zararlarının hafîfletilmesi ve onların bir diğerine yaklaşdırılması ve birleşdirilmesi için, hepsinin müşterek bir üsûl ve âdete bağlanması îcâb eder.

3 — Vatan sevgisi gibi, ma'nevî bir kuvvetin, bir merkeze top-

lanması için, bir vatan-ı umûmî ittihâz olunması îcâb eder. İslâm dîninin koyduğu hükmlerin aslı ve gâyesi, insanlar arasındaki ihtilâfların yok edilerek, hepsinin se'âdet ve menfe'atlerini aralarında müşterek kılmakdır. Kur'ân-ı kerîm, beşer lisânlarının en güzeli olan, arab lisânı üzerine indirilmişdir. [Arab güzel demekdir. Lisân-ül-arab demek, en güzel lisân demekdir.] Farzlarda ve diğer ibâdetlerde bütün milletler ve kavmler eşid tutulmuşdur. Hac farîzası ile de, Mekke-i mükerreme ve Medîne-i münevvere bütün islâm milletlerine (Ümm-ül-evtân) ya'nî mukaddes mahal ittihâz kılınmışdır. Bir müslimân küçük yaşından i'tibâren, Kur'ân-ı kerîm okumağa alışdırılarak ve arabî dersler verilerek kolaylıkla arabî lisânını öğrenir. Böylece, bütün islâm milletleri ile fikr alışverişinde bulunabilir. [Çünki aralarında müşterek bir lisân te'sîs edilmişdir.] Ezân, nemâz, oruc, zekât, hac, bilhâssa nemâzın rüknleri, Cum'a nemâzı, cemâ'at ile nemâz ve imâma uymak gibi, umûmî üsûller ile de, âdetleri farklı olan kavmleri, islâmiyyet, birbirine yaklaşdırıp, müşterek bir i'tikâda ve ibâdetlere sevk eder. Mekke-i mükerreme de, bir islâm merkezi ve müslimânların toplandığı bir yer olarak, onların mukaddes yerleridir. Onu sevmek, muhâfaza ve müdâfe'a etmek, dînî bir vazîfe ve bir borçdur. Çünki şark, garb, cenûb ve şimâl memleketlerinde bulunan müslimânlar, ömrlerinde bir def'a olsun birbirlerini görmemiş ve görmeleri de mümkin değildir. Yüzbinlerce müslimân, hac farîzasını yerine getirmek için, Mekke-i mükerremede bir araya gelerek, ilm ve fikr alış-verişinde bulunur, dînî akîde [inanç] ve sevgilerini te'kîd ederek, birbirleriyle kaynaşırlar. İşte islâmın esâs maksadı, bütün milletleri ve kavmleri, îmânda, ibâdetlerde ve güzel ahlâkda birleşdirerek, kardeş yapmakdır. [Dünyânın her neresinde ve] hangi zemânda olursa olsun, islâmiyyete uyanlar, uydukları müddetce, izzete, se'âdete ve muvaffakiyyete kavuşurlar. Şimdi de, yeryüzündeki bütün müslimânların, ehl-i sünnet i'tikâdında birleşdiklerinde, asrlardan beri olduğu gibi, eski islâm kuvvetini ve şerefini kazanıp, birbirleri ile sevişeceklerine, âlemin huzûr ve se'âdet ile dolacağına hiç şübhe yokdur.

PAPAZLARIN AHMAKCA İFTİRÂLARINDAN BİRİ DE, İSLÂMİYYETDEKİ CİHÂD EMRİNE SALDIRMALARIDIR. BU İFTİRÂYA CEVÂB, MUHTELÎF KİTÂBLARIMIZDA VARDIR.

Hıristiyanların islâm dînine isnâd etdikleri iftirâlar sırasında, bu papaz, *(İslâmiyyetde, cihâd-i fî-sebîlillah farzdır. Hıristiyanlıkda ise, cihâd emri yokdur. Bu hıristiyanlığın fazîletine bir delîldir)* demekdedirler.

CEVÂB: Cihâd emri; Ahd-i atîkin içerisinde bulunan kitâbların her birinde açıkca bildirilmişdir. Îsâ aleyhisselâmın, (Ben şerî'ati yıkmağa gelmedim. Ben yıkmağa değil, temâm etmeğe gel-

dim) buyurmuş olduğunu, dahâ önce zikr etmişdik. Böylece, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde mevcûd olan cihâdı da temâmlayacağını bildirmişdir. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın bu cihâd emrini kabûl etmiyorlar. Ahd-i atîk kitâblarında cihâd emrine âid pek çok âyetler vardır. Bunları zikr etmek sözü uzatacak ise de, fâideli olacakdır.

Tesniyenin yirminci bâbının, onuncu ve devâmındaki âyetlerinde, (Düşmanlara karşı cenk etmek için çıkdığın ve ona yaklaşdığın zemân, evvelâ, onu sulha da'vet edeceksin. Eğer sana sulh cevâbı verirse ve kapılarını sana açarsa o vakt, içinde bulunan bütün kavm sana hizmetkâr olacak ve sana kulluk edecekler. Eğer sulha râzı olmayıp, cenk etmek isterlerse, sen onları öldürecek ve beldelerini muhâsara edeceksin ve Allahın, onu senin eline verdiği zemân, bütün erkeklerini kılıçdan geçireceksin. Kadınlarını ve çocuklarını ve hayvanlarını ve şehrde olan herşeyi ganîmet olarak alıp, yağma edeceksin. Allahın, sana verdiği düşmanlarının malını yiyeceksin. Bu milletlerin şehrlerinden olmayıp senden çok uzakda bulunan bütün şehrlere böyle yapacaksın. Ancak, Allahın sana mîras olarak vermekde olduğu bu kavmlerin şehrlerinden nefes alan bir kimseyi sağ bırakmayacaksın) demekdedir.

Sifr-ı Aded (sayılar)in otuzbirinci bâbında kısaca, (Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın emri ile Medyen ehâlisi üzerine harb etmek üzere oniki bin asker gönderdi. Mağlûb olan Medyen ehâlisinin bütün erkeklerini öldürüp, kadınlarını ve onların çocuklarını esîr aldılar. Bütün hayvanlarını, bütün sürülerini ve bütün mallarını da ganîmet olarak aldılar ve bütün şehrlerini ve bütün obalarını yakdılar) demekdedir. Bu yazdıklarımızın tafsîlâtını Ahd-i atîkin Sifr-ı Aded kitâbından okuyunuz. Yine burada diyor ki, (Mûsâ aleyhisselâmın vefâtında Yûşa' (Yeşû) aleyhisselâmı halîfe ta'yîn etdi. O da, Tevrâtın hükmü ile amel ederek, nice milyon insan öldürdü.) Merak edenler, Adedler (sayılar) kitâbını, birinci bâbından otuzbirinci bâbına kadar okusunlar.

Birinci Samuelin yirmiyedinci bâbının sekizinci ve devâmındaki âyetlerde, (Dâvüd ile adamları çıkıp, Geşûrîlere ve Girzîlere ve Amâlekîlere akın etdiler ve Dâvüd o diyârı vurdu ve ne erkek, ne kadın, sağ bırakmadı ve koyunları ve sığırları ve eşekleri ve develeri ve esvâbları alıp dönüp geldi) demekdedir.

İkinci Samuelin sekizinci bâbında, Dâvüd aleyhisselâmın Sûriye askerinden yirmiiki bin kimseyi telef etdiği, onuncu bâbında ise, Dâvüd aleyhisselâmın Arâmîlerden kırkbin atlıyı öldürdüğü yazılıdır.

Birinci Meliklerin onsekizinci bâbında, İlya aleyhisselâmın, Ba-

alin Peygamberleri olmak da'vâsında bulunan yalancı dörtyüzelli kişiyi katl etdirdiği yazılıdır.

Sodom ve Amorîler üzerine hücûm eden meliklerin ahvâli ve Lût aleyhisselâmı esîr ve mallarını tâlân etdikleri haberi İbrâhîm aleyhisselâma ulaşınca, onları kurtarmak için askerleri ile, Dan'a kadar ta'kîb edip, onlara gece baskını yaparak, hepsini öldürdüğü ve bütün malı, kardeşi Lût aleyhisselâmı ve onun malını ve kadınları ve bütün halkı geri getirdiği Tekvînin ondördüncü bâbında yazılıdır.

Pavlos, İbrânîlere yazdığı mektûbda, Dâvüd, Samuel ve diğer Peygamberlerin, memleketler feth etdiklerini, kılıcın ağzından kurtulan za'îf kimseler iken, kuvvet kazanarak harbde cesûr olarak, düşman askerlerini kaçmağa mecbûr etdiklerini yazmakdadır.

İşte bunlardan anlaşılıyor ki, geçmiş Peygamberler de "aleyhimüsselâm" kâfirler ile gazâ ve cihâd ile emr olunmuşlardır. Ancak, islâmiyyetde cihâd-i fî-sebîlillah, hükümdârların harbleri gibi, memleketlerini genişletmek, şan ve şeref kazanmak gibi dünyevî niyyetler ve nefsin arzûları için yapılmaz. Allahü teâlânın mubârek ismini yükselterek, bütün insanları doğru ve hak yola kavuşdurmak ve insanları zulmden, işkenceden kurtarmak için yapılır. Şimdi protestanlara sorarız ki, zikr etdiğimiz bu Peygamberlerin gazâları Allahü teâlânın indinde râzı olunmuş ve halâl mi, yoksa buğz olunmuş ve harâm mı idi? Eğer râzı olunmuş ve halâl iseler, bu hâl, iddi'âlarının doğru olmadığını isbât eder. Eğer buğz olunmuş ve harâm iseler, Dâvüd aleyhisselâm hakkındaki yazıları ile mukaddes sayılan Pavlos yalancı olmuş olur. Hıristiyanların doğru ve hak olduğunu tasdîk etdikleri, (Ahd-i atîk) de bâtıl, yanlış olur. Ayrıca, binlerce ma'sûm kimsenin kanı, bir mü'minin kötü bir fi'linden dolayı akıtılmış olur. Böylece, Dâvüd aleyhisselâm için, âhiretde kurtuluş nasıl mümkin olabilir? Çünki Yuhannânın birinci mektûbunun üçüncü bâbının onbeşinci âyetinde, (Siz bilirsiniz ki, ma'sûm olan nefsi katl eden hiç bir kâtil için, ebedî hayât yokdur) demekdedir.

Müşâhedât-ı Yuhannânın (Vahyin) yirmibirinci bâbının sekizinci âyetinde, (Korkaklara, îmân etmiyenlere, mekrûhlara ve kâtillere ve zânîlere ve büyücülere ve putperestlere ve yalancılara gelince, onların hissesi ateş ve kükürtle yakılmış Cehennem çukurundadır) diye yazılıdır.

[**TENBÎH:** İşbu **(Cevâb Veremedi)** kitâbımızın muhtelif yerlerinde görüldüğü gibi, hıristiyanların ellerinde bulunan Tevrât ve İncîl kitâblarının hepsinde, (İnsanların öldükden sonra tekrâr

dirilecekleri, hesâba çekilecekleri, Cennet ni'metlerinde veyâ Cehennem ateşinde sonsuz kalacakları) yazılıdır. Amerikada, Avrupada, yüzmilyonlarca hıristiyan, bütün devlet adamları, fen adamları, profesörler, kumandanlar, bu İncîllere inanmakda, hepsi her hafta kiliseye gidip tapınmakdadırlar. Türkiyede ba'zıları, islâm kitâblarını okumadıkları için ve islâmiyyetden haberleri olmadığı için, Avrupalıları, Amerikalıları taklîd etmeğe (ilericilik), müslimân olmağa (gericilik) diyorlar. Hâlbuki kendileri, fen, tıb, hesâb bilgilerinde ve teknolojide, Avrupalılar, Amerikalılar gibi çalışmıyorlar. Onların, yalnız kadın, kız, oğlan bir arada, çalgılı, kumarlı, içkili eğlenceler yapmalarını, pilajlarda şehvetlerine tâbi' olmalarını ve geceleri radyolarını, televizyonlarını sonuna kadar açarak, komşuları râhatsız etmelerini ve gençlerin diz ile göbek arası açık top oynamalarını taklîd etmekdedirler. İslâmiyyet, nefsin bu taşkınlıklarını yasak etdiği için, müslimânlara gerici diyorlar. Bunlara göre, okuma yazma bilmiyen, ilmden san'atdan haberi olmıyan, fekat kendi taşkınlıklarına katılan her oğlan ve kız ilericidir. Aydın kimsedir. Üniversiteyi bitirmiş, ilm, san'at, ticâret sâhibi, ahlâklı, fazîletli, vergilerini veren, kanûnlara uyan ve herkese iyilik eden, hakîkî bir müslimân, bu taşkınlıklara katılmadığı için, gerici olmakdadır. Böyle ilericiler, aydın kimseler, gençleri fuhşa, tenbelliğe, dünyâda felâkete, âhiretde de sonsuz azâblara sürükliyorlar. Âile yuvalarının yıkılmasına sebeb oluyorlar. Kısacası, hıristiyanların yalnız sefâhetlerini, ahlâksızlıklarını taklîd edenlere aydın, ilerici dedikleri anlaşılıyor. Müslimânlar gibi, Cennete, Cehenneme inanan Avrupalılara, Amerikalılara da gerici demediklerine göre, müslimânlara, kendi ahlâksızlıklarına uymadıkları için gerici dedikleri anlaşılmakdadır. Bunlar, hiçbir dîne inanmadıkları için, Avrupalıların, Amerikalıların dîne bağlılıklarını da taklîd etmemekde, kendi ta'birlerine göre kendileri gerici olmakdadırlar. Bu kitâbımız, müslimânın aydın ve ilerici olduğunu, müslimân olmıyanın gerici olduğunu isbât etmekdedir.]

Cihâd farzının Îsâ aleyhisselâmın dîninde bulunmaması mevzû'una gelince, Îsâ aleyhisselâmın insanları dîne da'vet müddeti, üç sene gibi az bir zemân olduğu için, cihâd-i fî-sebîlillah yapacak zemânı olamamışdır. Beş-on kişi ve birkaç kadın ile, Roma devletine karşı cihâd etmek, şübhesiz ki, mümkin değildir. Hattâ, Îsâ aleyhisselâm, yehûdîlerin kendi hakkında kötü niyyet sâhibi olduklarını öğrenince, çok telâşa düşmüşdü. Yakalanacağı akşamın gündüzünde, Luka İncîlinin yirmiikinci bâbının otuzaltıncı ve devâmındaki âyetlerde Îsâ aleyhisselâm, Eshâbına hitâben, (Şimdi kesesi olan onu alsın ve torbası olan da alsın ve olmı-

yan esvâbını satsın ve kılıç satın alsın) dedi. (Yâ Rab, işte burada iki kılıç var dediler. Îsâ onlara, yetişir dedi) diye yazılıdır. Dahâ sonra yakalanırken, Eshâbı kendisini terk ederek dağıldıklarından, bu kılıçlar da, bir işe yaramamışdır. Bu anlatılanlardan, Îsâ aleyhisselâmın kendisini müdâfeasız teslîm etmek niyyetinde olmadığı ve mümkin olsa, kendini korumak için, kılıç kullanacağı ve düşmanlarına karşı cihâd yapmaması, zâhirî sebeblerin kifâyetsizliğinden olduğu, güneş gibi meydândadır. Îsâ aleyhisselâm, ümmetini cihâddan açıkca men' etmemiş ve kendisi Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin hükmünü kaldırıcı değil, onu temâm edici olduğundan, ondaki cihâd emrinin, kendi ümmetine de şâmil olacağı açık ve sâbitdir.

Protestanlar, neşr etdikleri bu risâlede, *(Müslimânlar, dinlerinin emrleri îcâbı, müslimân olmıyanları, Allahın ve dînin düşmanı diyerek, onlara düşman nazarı ile bakarlar. Zor ile onları müslimân yapmak veyâ emrleri altında bulundurup cizye ehli kılmak için gayret eder, bunu arzû ederler)* demekdedirler.

CEVÂB: Evet, tevhîde uymıyan her din ve mezheb, islâm dîni nazarında hakîrdir ve nefret edilmişdir. Böyle inananlara, Allahü teâlânın ve dînin düşmanı denilir. Fekat, zor ile onları müslimân yapmak, [yukarıda bildirdiğimiz gibi] yasak edilmişdir. Bu husûsda papazlar, müslimânlara temâmen iftirâ etmekdedirler. Müslimânların nazarında kendisinden nefret edilenler, sâdece islâm dînine düşman olan gayr-i müslimlerdir. Müslimânlarla bunlar arasında nefret, buğz, düşmanlık, çarpışma ve muhârebeler olmuşdur. Fekat, hıristiyan fırkaları arasındaki nefret ve düşmanlık ve târîhlerde görülen dehşetli çarpışmalar ve katliâmlar acabâ neden ortaya çıkmışdır? Târîh kitâblarının sahîfeleri, hıristiyanların mağlûb etdikleri milletlere ve kavmlere yapmış oldukları mezâlim ve işkencelerle doludur. Diğer dinlere mensûb olan kavmleri, imhâ ve yok etmeğe çalışırlar. Hicret-i nebevîden takrîben üçyüz sene önce imperator Kostantin, hıristiyanlığı kabûl etdikden sonra, barbarlığa başlamış, memleketinde bulunan bütün yehûdîlerin kulaklarını kesip, çeşidli memleketlere sürmüşdür. Dahâ sonra, yehûdîleri İskenderiyyeden çıkarmış, bütün ma'bedlerini yıkarak, büyük katliâm yapmış ve mallarını gasb etmişdir. Yehûdîler, İspanyada da, hıristiyanlar tarafından pek çok zulmlere uğramışlardır. [İspanyada yehûdîlere yapılan zulmlerden yukarıda biraz bahsetmişdik.] Fransanın Toulouse şehrinde hıristiyanlar, fısh bayramında rastladıkları yehûdîlerin yüzlerine tokat vurmuşlardır. Fransanın diğer ba'zı şehrlerinde yine fısh bayramında yehûdîler taşa tutulmuşlardır. Merhametsizce taşla-

nan yehûdîlerin çoğunun böylelikle öldürüldüğü, hattâ o beldeye hâkim olan kimseler tarafından, halkın bu husûsda teşvîk edildiği birer vâkı'adır. Yehûdîler, Fransadan yedi def'a sürülerek çıkarılmışlardır.

Macaristanda da yehûdîler, hıristiyanlar tarafından, çeşid çeşid azâblara dûçâr olmuşlardır. Ba'zan ateşlere atılıp yakılmışlar, ba'zan da, denizlere atılarak boğulmuşlardır.

İngilterede de, yehûdî milleti, protestanların akl almaz vahşîliklerine dayanamıyarak, onların eline düşmemek için, birbirlerini öldürmüşlerdir.

İspanyada, Al-Morafe ismi ile kurulan katolik cem'iyyetinin mensûbları, resmî olarak krallar ve devlet erkânı da hâzır oldukları hâlde, yehûdîlerden ve dîninde ilhâd his etdikleri zengin hıristiyanlardan binlerce kişiyi, diri diri ateşe atarak yakmışlardır. Bu çâresiz insanlar, aman yapmayınız diye bağırdıkça, yalvardıkca, feryâd etdikce, seyirci bulunan papazların, devlet adamlarının ve kadınların ellerini çırparak kahkaha ile güldükleri târîhlerde yazılı duruyor.

İslâmiyyetin zuhûrundan bu yana geçen binikiyüz [bindörtyüz] sene içerisinde, hıristiyanların yapdıkları bu zulmlere benzer, müslimânlar tarafından hıristiyan ve yehûdîlere yapılmış bir zulm, bir tek vak'a dahî yokdur. Varsa gösterilsin. Eğer 1277 [m. 1861] senesinde Lübnânda meydâna gelen vak'alarda öldürülen üçyüz-dörtyüz hıristiyan kasd ediliyorsa, Avrupa devletlerinden gelen me'mûrlar da berâber olduğu hâlde, mahallinde yapılan ve hâlâ Osmânlı arşiv dâiresinde mevcûd olan, tahkîkât zabtlarından anlaşılacağı gibi, o vak'anın meydâna gelmesi, Fransadan Lübnân ve Şâm taraflarına gelip, fitne ve fesâd tohumları saçan cezvit papazlarının tahrîkleri sebebi ile olmuşdur. Dağlarda yaşıyan dürzîler, Lübnâna gelerek hıristiyanları katl etmişlerdir. Osmânlı devleti bu vak'ada cinâyetleri tesbît edilenleri i'dâm ederek cezâlandırmışdır. Ayrıca, askerlik vazîfesini tam yerine getirmediği, vazîfesini tam yapamadığı için, Şâm vâlîsi Ahmed Pâşa gibi bir vezîri de alenen [açıkca] kurşuna dizmişdir.

[**(Türkiye târîhi)** yedinci cildinde diyor ki, (Mütercim Rüşdü pâşa sadr-ı a'zâm iken, Lübnânda Dürzîlerle, katolik Maronîler, birbirlerine düşman idi. İngilizler Dürzîleri, fransızlar da Maronîleri kışkırtarak, birbirlerine saldırdılar. Lübnân vâlîsi Hurşid pâşa ile Şâm vâlîsi Ahmed pâşa, bu iki devletin yardım ve idâre etdikleri bu muhârebeye mâni' olamadılar. Üçüncü Napolyon, bu muhârebenin büyümesi ve bunu fırsat bilerek, Lübnânı işgâl etmek hulyâlarında idi. Osmânlı devleti müdâhale ederek, mes'e-

lenin büyümesine mâni' oldu).

Şâmda vukû' bulan bu hâdiseleri yatışdırmakda en büyük rolü, âlim ve fâdıl ve meşhûr Cezâyir kahramânı emîr Abdülkâdir ibni Muhyiddîn el-Hasenî[1] oynamışdır. Hakîkî bir müslimân olan bu zât, diğer müslimânlarla birleşerek, hıristiyan mahallelerini muhâfaza etmişdir. Başda Fransız konsolosu olmak üzere, pek çok hıristiyanı, dürzîlerin elinden kurtarmış, pek çok hıristiyanı kendi konağında barındırıp himâye etmiş ve muhtâç, fakîr olanlarına da yardım etmişdir. Eskiden, en büyük düşmanı olan Fransızlar tarafından, Fransanın en büyük nişânı ile taltîf edilmişdir. Önceden pek çok muhârebeler yapmış olduğu Fransızları ve hıristiyanları Allahü teâlânın emrine uyarak korumuş ve onlara yardım etmişdir. Bu hâdisenin vukû'u üzerine, hâriciye nâzırı Fuad Pâşa, (Fevkalâde me'mûr-u murahhas) sıfatı ile, her dürlü askerî, idârî, siyâsî ve mâlî salâhiyyetlerle karışıklıkların giderilmesine ve îcâb eden ıslahâtın icrâsına me'mûr edilmişdir. Beyruta gelen Fuad Pâşa, derhâl Şâma hareket etmiş, hâdiselere sebeb olanları ve hâdiseler içerisinde bulunan dürzîleri cezâlandırmışdır. Zarar gören hıristiyanlara yetmişbeş milyon kuruş tazmînât ödemişdir. Vazîfesinde ihmâl gördüğü yüzonbir askerî şahsı da i'dâm etdirmişdir. Fuad Pâşa, en çok sevdiği arkadaşı Ahmed Pâşanın i'dâm edilmesine (Divân-ı harb)de hükm edilince, (Ben ömrümde bir tavuk kesmemiş ve bir baş vurmamış iken, bakınız Cenâb-ı Hak beni nelere vesîle kıldı) demişdir. Böyle bir adâlet misâlini göstermiş bir hıristiyan devlet var mıdır? Onlar, adâlet yapmak yerine, zulm etmişler ve zulm edenleri de, teşvîk etmişlerdir. Bu hâdisenin, islâm adâletine bir misâl olması için, teferruatı anlatılabilir ise de, kitâbımızın hacmi müsâid değildir. Arzû edenler târîh kitâblarından okuyabilirler.]

Zâhirî sebeblere ve kuvvete baş vurmakdan sakındıklarını ve sâdece rûhânî olarak, Allahü teâlâya ve komşuya muhabbet ve şefkat etdiklerini i'lân eden hıristiyanların, birbirleri hakkında da yapdıkları muâmeleler, vahşetler ve zulmler, târîhlerde yazılıdır. Hıristiyanların yapdığı bu vahşetleri ve zulmleri okuyan bir kimse, biraz şefkat ve merhamet sâhibi ise, yalnız hıristiyanlıkdan değil, böylesine vahşî fi'llere sebeb olmak kâbiliyyetinde bulunduğu için, insanlıkdan bile nefret edeceği gelir.

Avrupalı târîhcilerden birisi, hıristiyanların, hıristiyanlık uğruna, katl etdikleri insanların toplu bir hesâbını yapmış ve o asr-

---

[1] Şerîf Abdülkâdir, 1300 [m. 1882] de Şâmda vefât etdi.

daki ba'zı târîhî ma'lûmatı da yazmışdır. Müslimân kardeşlerimize bir hâtıra olmak üzere, kısaca terceme edilerek buraya yazıldı:

650 [m. 1251] senesinde, sonradan papalık da yapan Novatianus ismli bir papaz ile, Cornelius ismindeki diğer bir papaz arasında Romada bir anlaşmazlık ve münâkaşa çıkdı. Kartacada da, Cyprianus ve Novatus ismindeki iki papaz arasında makâm mücâdelesi ortaya çıkdı. Böylece, Roma ve Kartacada bunların tarafdârları arasında çıkan kavgalarda pek çok kimse öldürüldü. Bu öldürülenlerin sayısı ma'lûm olmamakla berâber, mübâlağasız ikiyüz bin olduğu tahmîn edilmekdedir.

Hıristiyanlar Birinci Kostantin zemânında düşmanlarından intikâm almak fırsatını bulur bulmaz, imperator Galerenin (Galeriusun) oğlu genç Kottidini ve imperator Maximianusun yedi yaşındaki bir oğlunu ve bir kızını öldürdüler. İmperatorun hanımını ve bu iki çocuğun annelerini serâydan uzaklaşdırıp, Antakya sokaklarında sürüklediler. Dahâ sonra, hepsini nehre atarak boğdular. İmperator Galeriusun zevcesi Selânikde i'dâm olunup, denize atıldı. Bu karışıklıklar sırasında, pek çok insan katl edildi. Bunların sayısı tam tesbit edilememişse de, ikiyüz bin kişi olduğu tahmîn edilmekdedir.

Donatus isminde Afrikada bir fırka kurarak, üçyüz târîhlerinde Roma kilisesine karşı gelen iki papazın, sebeb olduğu ihtilâllerde, papazların, kılıç ile öldürmeğe müsâ'ade etmeyip, topuz ile başları ezilerek katl edilen nüfûsun mikdârı dörtyüzbin kişi olduğu tahmîn edilmekdedir.

Teslîs inancının iki unsuru olan, Baba ile Oğlunun maddî olarak tam birleşdikleri husûsunda, İznik meclisinde verilen karar üzerine, hıristiyan memleketlerinde meydâna gelen münâkaşalar ve çarpışmalar, bütün târîhlerde mevcûddur. Bunlardan çıkan ateş ve ihtilâl, Roma hükûmetinin her tarafını def'alarca yakmış ve dörtyüz sene kadar devâm etmişdir. Bu karışıklıklarda helâk ve zelîl olan yüzlerce hânedân hesâba dâhil olmıyarak, sâdece öldürülenlerin mikdârı, takrîben [yaklaşık olarak] üçyüzbindir.

Bizansda mîlâdın sekizinci asrında İkonacı ve İkona kırıcılar arasındaki karışıklıklarda helâk olanlar da altmışbin kişidir.

İmperator Theophilosun zevcesi Teodoranın hükûmeti zemânında, şerrin varlığını isbât için, hayr ve şerrin iki asl olduğu i'tikâdında bulunan, Manikheist fırkasından bin kişi katl edilmişdir. Çünki Teodoranın günâhını çıkaran papaz, bunun Cennete girmesi için, sapık fırkada olan kimselerin katl edilmesi lâzım ol-

duğunu beyân etmişdi. O zemâna gelinceye kadar haça gerilen, boğulan ve yağlı kazıklara oturtularak öldürülenler, yirmibin kişi idi. Bu papaz, Teodoranın Cenneti kazanması için bu mikdârı çok az bulmuşdu.

Her tarafda, her asrda piskoposluk ve patriklik kavga ve münâkaşalarında yapılan harblerde öldürülenleri de, azın azı olarak yirmi bin kişi kabûl edebiliriz.

Haçlı seferlerinin[1] devâm etdiği ikiyüz sene zarfında, hıristiyanların öldürdüğü hıristiyan nüfûs, iki milyon tahmîn olunuyorsa da, biz tevâzuan bir milyon kabûl edelim. (Mukallid-is suyûf) [kılınç kuşanmış] ta'bir edilen papazlardan bir kısmının, haçlı harbleri sırasında, Baltık denizi sâhillerinde yağma ve çapulculuk yaparlarken katl etdikleri hıristiyanlar, en az yüzbin idi.

Languedoc aleyhinde papanın harb i'lân etmesinde, öldürülüp, cesedleri ortada kalan ve ateşlerde yakılıp, külleri uzun zemân ortada bırakılan insanların sayısı yüz bindir.

Papa yedinci Gregoireden beri, imperatorlar aleyhinde yapılan harblerde öldürülenler, ellibindir.

Batı ehâlîsinin dinden çıkması mes'elesinde, ondördüncü asrda öldürülenlerin sayısı, elli bindir.

Bu vak'anın akabinde, Jan Hus ve Jeronim ismindeki iki papazın ateşde yakılması üzerine, zuhûr eden muhârebelerde öldürülen hıristiyanlar, yüzelli bin kişidir.

Bu büyük vak'aya nisbet ile, Merbondol ve Gaberir katliâmları mühim değil ise de, bunlarda öldürülen insanların bir kısmı ateşde yakılmış ve henüz annelerini emen küçük yavrular, ateşlere atılmış, kızların ırzlarına ve nâmûslarına tecâvüz edildikden sonra, parça parça doğranmışlar, ihtiyâr kadınların ferclerine barut doldurularak havaya uçurulmuşlardır. Bütün bunlar, hıristiyanlar tarafından yapılmış ve bu şeklde öldürülen insanların sayısı onsekiz bine ulaşmışdır.

Papa onuncu Leondan dokuzuncu Clemente (Klemana) gelinceye kadar, hıristiyan hâkimlerin koyduğu kâidelerin tatbîkinden ve açıkdan cellâd ile kesilen papaz ve avâm ve prenslerin başları ve çeşidli memleketlerde ateşlere atılarak yakılan cesedler ve Almanya, Fransa ve İngilterede cellâdların kesmekle usandıkları nüfûs ve Lutherin (İşâ-i rabbânî yaparak tanrı ile birleşmek yokdur ve okunmuş su (vaftîz) uydurmadır) sözlerinden çıkan mes'e-

---

[1] Ehl-i salîb seferleri, 490 [m. 1096] dan 670 [m. 1271]e kadar devâm etdi.

lelerden ve ihtilâflardan dolayı hâsıl olan otuz ihtilâlde ve Saint Barthelmie katliâmında ve İrlanda şehrlerinde ve başka yerlerde meydâna gelen umûmî katliâmlarda öldürülenler, üç milyondan fazladır. Fakîrliğe ve zillete itilmiş hânedân ve meşhûr sülâlelerden başka, en az iki milyon mazlûm öldürülmüşdür.

Engizisyon mahkemeleri denilen, papaz cem'iyyetleri tarafından katl edilen, çarmıha gerilen ve yakılanların sayısı, beş milyon ikiyüz bindir.

Amerikada, hıristiyanlık uğruna katl edilen yerli ehâlî için, iş bu kitâbın müellifi, beş milyon nüfûs zikr etmiş ise de, Laskas piskoposunun bildirdiğine göre, öldürülenlerin adedi, oniki milyondur.

Hıristiyanlığı Japonyaya yaymak için gönderilen, misyoner papazların ekdikleri fitne tohumları netîcesinde çıkan ihtilâl ve muhârebelerde telef edilen nüfûs, üç milyondur.

Bütün bunlarda katl edilen insanların yekûnu, yirmibeş milyona yakındır.

Bu kitâbı neşr eden târîhci, bildirdiği rakamların doğruya nisbetle çok aşağı olduğunu i'tiraf ederek der ki, (Ey benim kitâbımı okuyan Avrupalılar! Eğer senin evinde soyunun şeceresi mevcûd ise, bir kerre onu gözden geçir. Elbette baba ve dedelerinin içinde, din kavgasında öldürülmüş yâ bir maktûl, yâhud bir başkasını öldürmüş bir kâtil bulursun. Sâdece İrlandada katolikler tarafından yüzelli dört bin protestanın katl edildiği, İngiltere parlamentosunun 1052 [m. 1643] senesi hazîranının yirmibeşinci gününde yazılmış olan i'lânnâmesinde bildirilmişdir.) Kitâbdan terceme burada temâm oldu.

Katolikler, diğer milletlere ve bilhâssa orta çağ sonlarında protestanlara karşı bu mezâlim ve eziyyetleri yaparken, protestanlar da, diğer yanaklarını tutmamışlardır. Ellerinden gelen kan dökücülüğü yapmakdan geri kalmamışlardır. Hattâ, ba'zı def'alar katolikleri geride bırakmışlardır. İngiliz katoliklerinden Thomas, 1267 [m. 1851] senesinde basılan, **(Mir'ât-i sıdk)** kitâbının kırkbir ve kırkikinci sahîfelerinde diyor ki, (Protestanlar, ilk zuhûrlarında, altıyüz kırkbeş imâret, doksan okul, ikibin üçyüz kilise ve yüzon hastahâneyi soyup, yağma etdiler. Buralarda oturan, binlerce miskin ve ihtiyârı öldürdüler. Ayrıca, ölülere dahî el uzatıp, kefenlerini soydular.) Elli ikinci sahîfesinde de, (Protestanlar, katolikler aleyhinde, adâlet ve hakkâniyyetden uzak, yüzden çok kanûn çıkardılar. Bu kanûnlar îcâbı, katolik mezhebinde olanlar, protestanlardan mîrâs alamadılar. Onsekiz

yaşından sonra protestan olmıyanlara, arâzî verilmedi. Katoliklere mekteb açmak için izn verilmedi. Va'z veren katolik papazlarını, habs etdiler. Vergilerini artdırdılar. Katolik mezhebi üzere âyin yapanları, para cezâsına mahkûm etdiler. Papaz olursa, yediyüz rubye alıp, habs etdiler. İngilterenin dışına okumağa gidenleri, İngiltere hâricinde katl edip, mallarını ellerinden gasb etdiler. Protestanların belli günlerdeki âyinlerinde hâzır bulunmıyan katolikleri para cezâsına çarpdırdılar. Netîcede, katolik âyinlerinden bir şey icrâ etdirmeyip, silâhlarını topladılar. Onları ata bindirmediler. Papazlardan, protestan olmıyanları ve onları evlerinde misâfir olarak saklıyanları da, öldürdüler. Katoliklerin şehâdetleri kabûl edilmedi. İngiltere kraliçesi Elizabeth[1], protestanlığı İngilterede yaymak ve yükseltmek, rûhânî makâmını kendisi deruhde etmek için katoliklere her dürlü zulm ve haksızlığın yapılmasına izn verdi. [Bu zulmlerde kendisi de reîslik yapdı.] Sâdece meşhûr şahslardan ikiyüz dört kişiyi cellâdlar eliyle i'dâm etdirdi. Hapishânelerde doksanbeş tane piskopos rütbesindeki katolik papazı öldürtdü. Bazı katolik zenginler, ömr boyu habs edildi. Protestanlar, rastladıkları katolikleri kırbaç ile döverlerdi. Hattâ, İskoçya kraliçesi Mary Stuart, katolik olduğu için, uzun müddet habs edildikden sonra, cellâd eliyle i'dâm edildi. Yine kraliçe Elizabeth zemânında, katoliklerden ilm sâhibi olanlar ve rûhbanlar, gemilere doldurularak denize atılıp boğuldular. Kraliçe, İrlandada bulunan katolikleri protestan yapmak için, üzerlerine asker gönderdi. Kiliselerini yakdılar. İleri gelenlerini öldürdüler. Ormana kaçanları, vahşî hayvanlar gibi avladılar. Protestanlığı kabûl edenleri, kabûl etdikden sonra, yine katl etdiler. Parlamento, 1643 târîhinde, katoliklerin mallarını ve arâzîlerini zorla ellerinden almak için me'mûrlar gönderdi. Bu hâl, kral 2.ci James zemânına kadar böyle devâm etdi. Çünki bu kral, 1099 [m. 1687] senesinde katoliklere merhamet etdi. Fekat protestanlar, buna kızarak kırkdört bin kişiden meydâna gelen bir topluluk ile, krala dilekçe verdiler. Zulm kanûnlarının devâmını istediler. Fekat parlamento, protestanların bu arzûlarına i'tibâr etmedi. Bunun üzerine protestanlardan yüzbin kişi birleşerek Londradaki katolik kiliselerini ve katolik mahallelerini yakdılar. Hattâ, bir mahallede otuzaltı yangın görüldü) demekdedir.

İşte, cihâd yapmak ile emr olunmıyan ve sağ yanağına vururlarsa, diğerini çevir, paltonu isteyene ceketini de ver, düşmanla-

[1] Elizabeth 1012 [m. 1603] de öldü.

rınızı sevip, size beddüâ edenlere hayr düâ edin, kardeşin hatâ ederse yetmiş kerreye kadar afv et, komşunu kendin gibi sev diye tavsiye ve emr eden Îsâ aleyhisselâmın dînine inandıklarını söyliyen hıristiyanlar arasında, böyle korkunç ve vahşîce hâdiseler meydâna geldi.

İslâm dîninin emr etdiği cihâd, böyle zâlim ve vahşîce bir hareket değildir. Müslimânların cihâda hâzırlanması, zâlim hıristiyanların, islâm memleketlerine saldırmalarına mâni' olmak için ve milletleri, zâlim hükûmetlerin işkencelerinden kurtarmak içindir. Cihâd, hakkı, doğruyu kabûlden kaçınan zâlimleri, inadcıları güç ve kuvvet ile terbiye etmek ve Allahü teâlânın mubârek ismini yükseltmek ve islâmın güzel ahlâkını her yere yaymak için yapılır.

Cihâdın edebleri ve farzları vardır:

1 — Harbden önce, uygun bir lisân ile, kâfirlere islâm dînini kabûl etmeleri teklîf olunur. Ya'nî, islâm dîninin, dinlerin en mükemmeli ve en üstünü olduğu ve Allahü teâlânın bir olup, benzeri ve şerîki bulunmadığı ve Muhammed aleyhisselâmın Allahü teâlânın kulu ve Onun tarafından gönderilmiş hak Resûlü olduğu, münâsib bir lisân ile anlatılır. Eğer kabûl ve îmân ederlerse, mü'minler zümresine dâhil olup, mü'minlerle kardeş olurlar.

2 — Eğer, kâfirler, bu ni'meti, bu se'âdeti kendilerine uygun görmeyip, **(Biz babalarımızı böyle yapıyor bulduk)** meâlindeki, Şu'arâ sûresinin yetmiş dördüncü âyetinde bildirilen dalâlet içerisinde kalmak isterlerse, dinlerini değişdirmeleri için zorlama ve baskı yapılmaz. İslâm memleketinde, kendilerinin mallarını, ırzlarını ve canlarını korumak ve kendi ibâdetlerini yapmak karşılığında ve onların sosyal hizmetleri için harc olunmak üzere, senede çok az bir cizye ödemek (1,5 veyâ 2,5 veyâ 3 dirhem gümüş) şartı ile sulh yapmağa ve vatanlarında kalmağa da'vet olunurlar. Eğer bunu kabûl ederlerse, dinleri müslimânların dîni gibi serbest olur. Irzları, kanları ve malları da aynen bir müslimânın ırzı, kanı ve malı gibi, devletin muhâfazasında, himâyesinde olur. Bir müslimân, onların evlerine girip, kadınlarına bakamaz. Bir kuruşlarını dahî, haksız yolla alamaz. Onlara, kötü söz söyliyemez. Kur'ân-ı kerîmde bildirilen adâlet ile hükm eden mahkemelerde, dâimâ hukûk sâhibi olup, kendilerine en küçük bir haksızlık yapılamaz. Mü'minlerle berâber güzelce geçinirler. İslâm mahkemelerinde, bir çoban ile vâlî müsâvî muâmele görürler.

3 — Eğer, kâfirler, ikinci hâli de kabûl etmeyip, mü'minler ile harb etmeğe kalkışırlarsa, islâmiyyetde bildirilen adâlet ve üsûl üzere, onlarla cihâd yapılır.

İslâmiyyetin, cihâd husûsunda, uyulmasını emr etdiği adâlet ve insâf yolu budur. Müslimânların ve hıristiyanların târîhlerini ve şimdiye kadar yapdıklarını, bir terâzîye koyup, insâf ile hükm etmelerini, akl ve idrâk ehlinin vicdanlarına havâle ederiz.

Yukarıda bildirilenlerden açıkca anlaşılıyor ki, islâm dîninin sür'at ile yayılması, zor ile ve dünyâ malına tama' gibi sebeblerden olmamışdır. İslâmiyyetin sür'at ile yayılması, hakîkî ve en son din oluşu, hakîkî ve umûmî bir adâleti [ilmi, çalışmağı, merhameti, güzel huylu olmağı emr etmesi ve insanların fıtratlarına tam uygun bir din oluşundandır. Çünki, islâmiyyete uyanların, ona tam tâbi' olup, emrlerini yerine getirenlerin, çok kısa zemânda maddeten refâh, rûhen huzûr içerisinde olduğunu, papazlar da kabûl ve i'tirâf ederek, (Evet, putperest ve bedevî olan arablar, islâmiyyeti kabûl etdikden sonra, çok kısa bir zemân içerisinde rûhen yükselmiş, ilm, san'at ve medeniyyetde çok ileri giderek, dünyâya hâkim olmuşlardır) dediklerini, kitâbımızın başında bildirmişdik. Keşki birazcık insâf edip, müslimânların bu terakkîlerinin, en son ve en kâmil din olan islâmiyyete ve onu teblîg eden, en son Peygamber Muhammed aleyhisselâma uymaları sebebi ile olduğunu anlasalardı, se'âdete kavuşurlardı.]

Sâdece kılıç korkusu ile din değişdirmek kolay olsaydı, katolikler ile protestanlar arasında, milyonlarca insanın katl edilmesine sebeb olan harbler olmazdı. Îmân esâslarında, büyük bir yakınlık olmasına rağmen, ne katoliklerin zorlamaları ve tazyîkleri protestanları kendi îmânlarından döndürebildi, ne de protestanların vahşîce zulmleri, İrlanda adasındaki katolikleri îmânlarından ayırabildi.

(Bir kısm insanlar cizye vermemek için islâm dînini kabûl etdi) denilirse, yukarıda tafsîlâtını beyân etdiğimiz gibi protestanlar, dinlerine giren kimselere en az yarım kese gümüşden, beşbin kuruşa kadar maâş tahsîs etdikleri ve uzun senelerden beri islâm memleketlerinde bu kadar çalışdıkları hâlde, ismi bilinen ve dînini ve kendini bilir kaç müslimânı, protestan yapabilmişlerdir? Hâl böyle iken, *(Hıristiyanlar, senede bir def'a verdikleri cizye ismindeki beş-on kuruşa tama' ederek islâmiyyeti kabûl etdiler)* demek kadar, ahmaklık, câhillik ve inâdcılık olamaz.

[Burada papazların unutdukları veyâ söylemek istemedikleri bir diğer husûs da, gayr-i müslimlerden cizye almağı emr eden islâmiyyet, müslimânların da, zekât ve uşr vermelerini emr etmişdir. Müslimânların vermiş olduğu zekât ve uşr, gayr-i müslimlerin vermiş olduğu cizyeden kat kat fazladır.

Cihâd bahsini bitirmeden önce, şu husûsu zikr etmek de fâi-

deli olacakdır: Bir devlet, bir millet, çok mütevâzî ve nâzik olursa, düşman devletlerin hücûmuna uğrar, onların tama'larını üzerine çeker. Düşman devletler, bu milletin tevâzu'unu, nezâketini, aczine ve korkaklığına vererek onlara saldırır. Târîh, bu sözlerimizin binlerce misâli ile doludur. İslâmiyyetde, cihâda hâzırlanmak emri olmasaydı, müslimânların etrâfında olan düşmanları, müslimânları ve islâmiyyeti yok etmeğe çalışacaklar ve onlara saldıracaklardı. Günümüzde de, dünyâ devletleri, bütçelerinden en çok parayı, müdâfe'a ve harb sanâyı'ine ayırmakdadırlar. Hattâ, açlık, kıtlık ve fakîrlik bulunan devletler dahî böyle yapmakdadır. Bu, bir devletin bekâsı ve vatanın muhâfazası için şartdır. Cihâd emrinin olmamasını, dinlerinin fazîleti için delîl getiren hıristiyan devletler kuvvetlenince, islâm memleketlerine ve diğer za'îf milletlere saldırmış, onları istîlâ etmiş, yıllarca zulm etmiş ve sömürmüşlerdir. Bu zulmde, bilhâssa İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya ve İtalya çok ileri gitmişlerdir. Hâl böyle olunca, hıristiyanlıkda cihâd emrinin olmaması sözü nerede kalmışdır. Papazlara bunu soruyoruz?]

Protestan papazların, islâm dînine yapdıkları i'tirâzlardan birisi de, cürümleri afv etmemek mes'elesidir. Neşr etdikleri risâlelerin birisinde, *(İncîl, şahsın husûsî muâmelelerinde, muhabbet, sıkıntıya katlanma ve afvın lüzûmunu, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden dahâ çok beyân ederek ortaya koymuşdur. Hâlbuki islâmiyyetin, cürmü afv etmekde, hıristiyanlıkdan dahâ çok bir fazîlet ortaya koyması lâzım idi. Suçluya cezâ vermekde, değil Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati, yehûdîlerin bu şerî'ati te'vîl ederek yapdıkları kanûnlardan da şiddetli davranmakdadır. Kısâsı câiz gösterdiği gibi, intikâm almağa da cevâz vermekdedir. Sûre-i İsrânın üçüncü âyetinde meâlen:* **(Kim mazlûm olarak öldürülürse, biz o öldürülen kimsenin velîsi olan vârisine tasallut, ya'nî kuvvet ve salâhiyyet veririz)** *ve sûre-i Bekaranın yüzyetmiş sekizinci âyetinde meâlen:* **(Ey îmân edenler!** [kasden öldürülenler için] **sizin üzerinize kısâs farz kılındı. Hür ile hür, köle ile köle, kadın ile kadın kısâs olunur)** buyurulmuşdur. *Burası da dikkat edilecek bir yerdir. Çünki Kur'ân-ı kerîm, Tevrât gibi, böyle bir kanûnun sûiisti'mâl edilmesini önleyecek tedbîrler beyân etmemişdir. Bunun için, islâmiyyeti kabûl eden kabîlelerden ba'zıları, yalnız kâtil olan kimseyi değil, belki kâtilin akrabâsından birini de, maktûlün yerine katl etmek, Kur'ân-ı kerîme göre câizdir zan ederek, günâhsız bir kimseyi kâtil yerine öldürürler. Fekat Tevrât, kısâs hükmünü böyle sûiisti'mâllerden önlemek için Tesniyyenin (Kitâb-ı istisnânın) yirmidördüncü bâbındaki, (Oğullar için baba-*

lar öldürülmiyecekler ve babalar için oğullar öldürülmiyecekler-dir. Herkes kendi günâhı için öldürülecekdir) şeklindeki onaltıncı âyetinde açıkca tenbîh eder. Kur'ân-ı kerîm, katl vukû'unda lâzım gelen kısâsdan başka, küçük yaralamalar için bile, kısâsı emr et-mişdir. Hac sûresinin altmışıncı âyetinde meâlen: **(Mü'minlerden kim, kendisine yapılan cezâya aynı ile mukabele eder de, sonra yi-ne hakkına tecâvüz edilirse, muhakkak ki, Allahü teâlâ ona yardım eder)** buyurulmuşdur. *Böyle emrlerin netîcesi, Kur'ân-ı kerîm, İncî-lin teşvîk etmiş olduğu sıkıntıya tehammül, muhabbet ve afvın hilâ-fına olarak, müslimânların birbirlerine kinlerini izhâr etmelerini bildirir. İşte bu gibi şeylerin zulm ve başkalarının haklarına tecâ-vüz olduğunu, Osmânlı devleti de anlıyarak,* **(Erkek hırsızla kadın hırsızın yapdıklarına karşılık ve Allahü teâlâdan bir azâb olmak üzere** [sağ] **ellerini kesin)** *meâlindeki Mâide sûresinin otuzsekizin-ci âyet-i kerîmesinin tatbîk edilmesini terk etmişdir)* demekdedir-ler.

CEVÂB: Papazlar bu cümleler ile, İncîllerde afv ve muhabbe-te dâir olan âyetlerin bulunup, Kur'ân-ı kerîmde ise, bulunmadığı-na, belki öldürülen kimsenin vârisine bir kudret ve hak verilmiş ol-duğuna ve kısâs âyet-i kerîmesinde, bu hak için bir tahdîd bulun-madığından, sûiisti'mâl edilebileceğine ve Hac sûresinin altmışıncı âyet-i kerîmesinin, İncîlin teşvîk etmiş olduğu sıkıntılara teham-mül, sıkıntı verenleri afv etmek ve onları sevmeği bildiren hükmü-nün zıddı olmasına i'tirâz etmekdedirler.

Afv ve muhabbete dâir âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden bir kısmını, dahâ önce yukarıda bildirmişdik. Burada tekrârına lüzûm görmüyoruz. Fekat, kısâs âyet-i kerîmesi, sâdece papazın yazdığı kadar değildir. Dahâ devâmı vardır. Papazlar, hîle ile hakîkati ör-teceklerini zan etmişlerdir. Bekara sûresinin yüzyetmiş sekizinci âyetinin temâmında meâlen: **(Ey îmân edenler!** [Kasden öldürü-lenler için] **sizin üzerinize kısâs yapmak farz kılındı. Hür ile hür, köle ile köle, kadın ile kadın, kısâs olunur. Öldürülmüş olanın kar-deşinden** [vârislerinden ve velîsinden birisi], **kâtilden bir şey** [Di-yet] **alarak kısâsdan vazgeçebilir. Alınan bu** [Diyet], **pek ziyâde ol-mamalı, mikdârı örfe, âdete göre hesâblanmalıdır. Kâtil de maktû-lün velîsine îcâb eden diyeti güzel bir şeklde ödemelidir. İşte, kısâ-sı afv ederek diyet almak, Rabbiniz tarafından size bir hafîflik ve merhametdir. Kim bu afv ve diyet alışdan sonra, kâtil veyâ kâtilin akrabâsı ile düşmanlık ve mukâtele ederse, o kimse için âhiretde elîm bir azâb vardır)** buyurulmuşdur.

İşte, kısâs emri ile berâber, diyet alarak, kâtile kısâs yapılma-sını afv etmek de, Kur'ân-ı kerîmin açık olan emrlerinden birisi-

dir. Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde kısâs îcâb eden bir kimseden diyet almak ve afv etmek yokdu. Diyet almak karşılığında kısâsdan vazgeçmek, müslimânlar için bir hafîflik ve bir ni'metdir.

Papaz, kısâs husûsunda, Kur'ân-ı kerîmdeki kolaylığı gizlemekdedir. Evvelâ, şunu bildirelim ki, kâtil veyâ kâtilin akrabâsı ile düşmanlık ve mukâtele etmek isteyen maktûlün yakınlarına, bu âyet-i kerîmede, açık bir nehy ve tehdîd-i ilâhî vardır. Papaz hîle ile maktûlün vârisi ve yakınları hakkında olan âyet-i kerîmeden, yalnız işine gelen kısmını yazıp, başını ve sonunu yazmamışdır. Hıristiyanların ekserîsi İncîllerden haberdâr olmadıkları gibi, müslimânları da, kendi dinlerini bilmiyorlar zan ederek, bu hîleye baş vurmuşlardır. İsrâ sûresinin otuzüçüncü âyetinde meâlen: ([Îmân sâhiblerinden ve zimmîlerden] **hiç kimseyi, haklı bir sebeb olmadıkca öldürmeyin. Bunu, Allahü teâlâ size harâm etdi. Kim mazlûm olarak öldürülürse, biz o öldürülen kimsenin velîsi olan vârisine** [dînin ahkâmının yapılması için] **bir kuvvet ve salâhiyyet veririz.** [Dilerse, kâtil kısâsen, katl olunur veyâ velî diyetini alarak afv eder. İkisi arasında tercîh hakkı vardır.] **Fekat o velî veyâ vâris, Allahü teâlânın bu müsâadesi ile yardım olunduğundan kısâs yapma işinde ileri gitmesin)** buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmede, maktûlün velîsinin veyâ vârisinin, kısâs işinde ileri gitmemeleri tenbîh edilerek, afv cihetine gidilmesi tavsiye edilmişdir. Vârise veyâ velîye verilen kudret, kâtil aleyhinde da'va açmak veyâ diyet karşılığında kısâsdan vaz geçdiğini hâkime bildirmek arasında, serbest olmasıdır. Fekat, Arnavutluk, Çerkezistan ve ba'zı arab kabîleleri gibi, Kur'ân-ı kerîmin ahkâmından habersiz kavmler içerisinde, dîn-i islâmın emrleri hilâfına vukû' bulan kan da'vâları ve bir çok kimseleri öldürmeleri, bu âyet-i kerîmeye isnâd olunamaz. Bu şekلde, haksız yere kan dökmek, vahşî kabîlelerin eski âdetleridir.

Kur'ân-ı kerîmde emr edilen kısâs ve onu afv etmenin aslı budur. Dört İncîlde kısâs hükmü olmayıp, sâdece kötülük yapanı afv etmek olduğundan, bunlara göre, her kâtili, her hırsızı, her cânîyi afv etmek lâzımdır. Böyle bir kanûn ile, bir cem'iyyetde medenîce yaşamak mümkin ise, buna hiçbir sözümüz yokdur. Fekat, bu emrin tatbîk edildiği bir hıristiyan memleketi görmediğimiz için, sâdece papazların boş ve fâidesiz sözlerine kulak veremeyiz.

Tevrâtda zikr edilen âyete gelince, yalnız katl husûsunda değil, her cinâyetde Tevrâtın hükmü islâm dîninin hükmüne, uygundur. En'âm sûresinin yüzaltmışdördüncü âyetinde meâlen: **(Hiç bir günâhkâr, başkasının günâhını yüklenmez)** buyurulmuşdur. A'râf sûresinin yüzyetmiş dokuzuncu âyetinde meâlen: **(İşte bun-**

lar, hayvanlar gibidirler, doğrusu hayvanlardan dahâ aşağıdırlar) buyurulmuşdur. Papazlar, bu âyet-i kerîmede bildirilen, cevâb vermeğe muktedir olmıyan bir zümreye karşı konuşmakdadırlar. Hâl böyle iken, papazlara isnâd edilecek işler, sâdece yalan ve iftirâdan ibâret değildir. Onlar, islâm dînine karşı kitâb yazıp, bu kitâblarında da, açıkca vâki' olanın hilâfını iddiâya kalkışmışlardır.

Yapılan kötülüğe misli ile mukâbele etmeği bildiren, Hac sûresinin altmışıncı âyet-i kerîmesinin nâzil oluş sebebi bilinince, bu i'tirâzcı papazın zikr etdiği şekilde bir ma'nâya gelmiyeceği ve bu papazın tefsîr ilmini hiç bilmediği ortaya çıkar.

Mekke kâfirleri, harb edilmesi arablar arasında harâm kabûl edilen dört ayda, mü'minlerin üzerine harb etmeğe geldiler. Müslimânlar, harâm aylarda harb etmekden çekinerek, müşrikleri harb yapmakdan vazgeçirmek istedilerse de, müşrikleri bundan vaz geçiremediler. Dahâ sonra, müşriklerle harbe başladıkları zemân, Allahü teâlâ mü'minlere nusret-i ilâhiyyesi ile yardım edip, mü'minler gâlib geldiler. Fekat mü'minlerin kalblerinde, harâm bir ayda harb yapmakdan dolayı, bir sıkıntı ve üzüntü hâsıl olmuşdu. Bu âyet-i kerîme, bunun üzerine nâzil oldu. Böylece, mü'minlerin kalblerindeki bu sıkıntı ve üzüntü zâil oldu. Bundan anlaşılıyor ki, Hac sûresinin altmışıncı âyeti, bu papazın zan etdiği gibi, küçük yaralamalar ve kötülükler için kısâsın lâzım olduğunu, kötülüğün karşılığının kötülük olduğunu beyân etmemişdir. Mü'minlere, düşmanları zarar vermek için, böyle harb edilmesi harâm olan bir ayı seçerek, saldırırlarsa, kâfirlere mukâbele etmeğe bir izndir. Ayrıca, Allahü teâlâ tarafından mü'minlere bir yardımdır. Çünki, Kur'ân-ı kerîmde, fazîlet ve üstünlüğün, sâdece afv ve muhabbetde olduğu bildirilip de, böyle iznler, müsâadeler bulunmasaydı, müslimânlar da, hıristiyanlar gibi, kitâblarının ahkâmını yâ terk etmeğe veyâ bu papaz gibi yalan ve iftirâ yapmağa mecbûr olurlardı. Çünki, böyle sâdece afv ve muhabbet ile medeniyyet âleminde hiç bir kavmin yaşaması mümkin değildir. Bunun en tuhaf misâli, bu gibi emr ve ta'lîmâtın netîcesinde, hıristiyanların, İncîllerin teşvîk etdiği, (sıkıntılara katlanma, muhabbet ve afvın) tam tersine, bir diğeri aleyhine kin sâhibi olmalarıdır. İncîllerin teşvîk etmiş oldukları (sıkıntılara katlanma, muhabbet ve afvın) hıristiyanların ahlâkına ne kadar menfî te'sîri olduğunu, târîhler bize açıkca göstermişdir. İncîllerin emrlerinin tersine, hıristiyanların birbirlerine yapdıkları zulmlerden ba'zılarını sırası geldikce yukarıda zikr etmişdik. Burada hayret edilecek bir diğer husûs da, bu papazın, yukarıdaki âyet-i kerîme-

ye istinâden, islâm kabîlelerinden ba'zılarının, kâtilin akrabâsından birini öldürdüklerine üzülmesi ve merhamet etmesidir. Ancak, böyle bir kötülüğün insanlardan meydâna gelmesine acımakla berâber, Âdem aleyhisselâmdan meydâna gelen bir zellenin [hatânın] altı bin sene müddet ile dünyâya gelip giden milyonlarca evlâdına ve bilhâssa Peygamberlere "aleyhimüsselâm" sirâyet ederek, babalarının yapdığı bir işden dolayı, cezâ görmelerine ve katlden çok dahâ şiddetli olan, Cehennem ateşinde azâb olunmalarına inanmakdadır. Ayrıca, bütün kâinâtı yokdan var eden Allahü teâlânın, irtikâb olunan bu günâhı afv edemeyip, başka çâre bulamadığı için, biricik oğlunu hazret-i Meryemden tevellüd etdirerek dünyâya göndermesine ve Mesîhin, istemiyerek çeşidli hakâretler ile çarmıha gerdirmesine, bu papaz inanmakdadır. Ya'nî, kâtilin yerine akrabâsının cezâlandırılması şeklindeki bir fi'lin, beşerden meydâna gelmesine râzı olmamakda, fekat yukarıda saydığımız diğer zulmlerin hâşâ Allahü teâlâdan zuhûr etdiğini, kabûl etmekdedir.

Erkek ve kadın hırsız hakkında, el kesme emrinin tatbîk edilmemesi, sâdece Osmânlı devletinde sonradan meydâna gelmiş bir hâdise değildir. Dahâ önceki islâm devletlerinde de, asrlardan beri tatbîk edilmemişdir. Şerâb içmek, yalan yere şâhidlik yapmak, iffetli kadına iftirâ etmek ve zinâ hadleri de, birkaç hâdise dışında tatbîk edilmemişdir. Çünki, bu cezâları tatbîk etmek için, ba'zı şartların bulunması lâzımdır. Şartları bulunmadan cezâ verilemez. İslâm devletlerinde, bu cezâyı tatbîk edecek şartları bulunan vak'a zuhûr etmemişdir. Bunun da sebebi, Kur'ân-ı kerîmde, bu suçları işleyenler için bildirilmiş olan, ağır cezâlardır. İslâm devletlerinde had cezâlarını hâkimler dahî afv edemez. Had cezâsını îcâb eden suç işleyenlere, cezâları herkesin gözü önünde tatbîk edilir. Bu ağır cezâlara çarpdırılmak korkusundan, kimse bu suçları işlemez, işleyemez.

[Bekara sûresinin yüzyetmişdokuzuncu âyetinde meâlen: **(Ey akl sâhibleri, sizin için kısâsda hayât vardır)** buyurulmuşdur. Ba'zı kimseler, (Adam öldürmekde hiç hayât olur mu?) diyebilir. İnsanlar, kendilerinin öldürülmesi korkusundan bir başkasını öldürmekden korkarlar. Can korkusundan dolayı adam öldürmeğe teşebbüs etmezler. Öldürmek vak'ası olmayınca, cem'iyyet, millet hayât bulur ki, âyet-i kerîme de bunu bildirmekdedir.

Bugün, hukûk okuyan bir kimse iyice bilir ki, müeyyidesiz [cezâsız] hiç bir kanûn tatbîk edilemez. Bu müeyyide, yâ para cezâsı, yâ hapis, yâ da ölüm cezâsıdır. Bunu, günümüzde bütün dünyâ hukûkcuları haykırırken, Allahü teâlânın emri olan cezâlara

karşı çıkmak doğru olur mu? Hiç bir fıtratın kabûl etmediği komünizm, son derece vahşiyâne müeyyideler ile yayılmış ve hâlâ bu müeyyideler ile ayakda tutulmağa çalışılmakdadır. Aynı şekilde papazlar, ilm ve fen adamları, akl ve mantığın kabûl edemiyeceği, hıristiyanlık akîdelerini terk etmişlerdir. İçlerinde, islâmiyyeti tanımak fırsatını bulanlar, hemen müslimân olmakdadırlar. İslâmiyyeti tanımak şerefine kavuşamıyanlar, dinsiz ve marksist olmuşlardır. Hıristiyan gençleri arasında, (Hippilik), (eşkıyâlık), (anarşi) gibi birçok sapık cereyânlar ortaya çıkmışdır. Bu gençlerden Avrupa halkı da korkmakdadır.

Bugün, gazete ve mecmû'alarda, Avrupa memleketlerinde, birçok kilisenin satıldığını okumakdayız. Bunların çoğunu, müslimânlar satın almakda ve câmi' yapmakdadırlar. Kiliselere, dahâ çok ihtiyârlar devâm etmekdedir. İmkân bulsalar, papazların, bugün de engizisyon mahkemeleri kuracaklarında, hiç şübhe yokdur. Misyonerler, Avrupada kıymetini temâmen gayb eden hıristiyanlığı, Afrikada ve geri kalmış diğer dünyâ devletlerinde yaymağa çalışmakdadırlar.

Şunu tekrar bildirelim ki, Kur'ân-ı kerîmde suçluya verilen cezâlar, vücûdda kangren olmuş bir yarayı kesip almağa benzer. Eğer o yara alınmazsa, bütün vücûd zarar görür. Suçluya da, cezâ tatbîk edilmezse, bütün cem'iyyet zarar görür. Bir şahsın zarârı, elbette cem'iyyetin zarârına tercîh edilir. **(Def'i mefâsid, celb-i menâfi'den evlâdır.)**

İslâmiyyetde el kesme cezâsı, her hırsızlık yapana tatbîk edilmez. Bunun çeşidli şartları vardır. Bu cezâ, başkalarının iznsiz olarak açmaları veyâ girmeleri câiz olmıyan yerden, dâr-ül-islâmda, bir def'ada on dirhem gümüş parayı veyâ on dirhem gümüş değerinde olan her dinde mütekavvim olan, ya'nî kıymetli olan ve durmakla bozulmıyan malı, müslim veyâ gayr-i müslimden çalan kimseye tatbîk edilir. On dirhem gümüş 33,5 gramdır. Bunun da kıymeti takrîben yedide biri olan 5 gram altındır. Et, sebze, meyve ve sütü çalanın eli kesilmez. Hırsızın ikrâr etmesi veyâ iki şâhid ile sirkat anlaşıldıkdan sonra, mal sâhibi, bu kimse benim malımı çalmadı veyâ ona hediyye, emânet etmişdim veyâ şâhidler doğru söylemiyor derse kesilmez. Hâkimin, böyle söylemesini mal sâhibine teklîf etmesi sünnetdir. Bunların tafsîlâtı fıkh kitâblarında yazılıdır. Papazın islâmiyyeti bilmediği, hele fıkh kitâblarından hiç haberi olmadığı, buradan da anlaşılmakdadır.]

Protestan papazlarının islâm dînine i'tirâzlarından biri de, köle sâhibi olmanın islâm dîninde câiz olmasıdır. Bu papazlar, *(Mûsâ aleyhisselâmın şerî'ati köleliğin esâslarını gereği gibi ha-*

fîfletmekle berâber, esîrleri kanûnun himâyesi altına almışdır. Ancak, esîrlerin alınıp satılmasına cevâz vermiş, müsâade etmişdir. Fekat hıristiyanlığın rûhu buna temâmen muhâlif olup, hâkim olduğu her yerde esîrlik, kölelik müessesesini lağv etmekdedir) demekdedirler.

CEVÂB: Papazların bu i'tirâzı, sâdece islâm dînine mahsûs olmayıp, Îsâ aleyhisselâmın temâm etmeğe me'mûr olduğu, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atine de şâmildir. Bunun için, kendilerinin hıristiyan olmalarından şübhe edilir. Çünki, köleliğin yasaklanmasına dâir, mevcûd İncîllerde tek bir harf dahî yokdur. Bunun için, Îsâ aleyhisselâmın şerî'atinde de, tabîî olarak mûsevîlikdeki hükmün devâm etmesi îcâb eder. Fekat bu papazlar, yeni fikrler ile yetişmiş Avrupalılardan oldukları için, köleliği insanlığa muhâl görüyor ve kaldırılmasını arzû ediyorlarsa, bu işe dinleri karışdırmayıp, sâdece aklen köleliğin, esîrliğin kötülüğünden bahs etmeleri îcâb ederdi. Bunun için, papazların bu i'tirâzları dînî mes'elelerden olmadığı için, cevâb vermek îcâb etmez. Ancak, islâmiyyetde mevcûd olan kölelik ile, hıristiyanların bildikleri kölelik arasında olan farkı anlatmak fâideli olacakdır. Bu husûsu kısaca bildirelim:

Herkesin ma'lûmu olduğu üzere, kölelik müessesesi insanlığın yeryüzünde zuhûrundan beri mevcûddur. Her millet esîrleri hakkında kötü muâmelelerde bulunmuş ve hiç bir milletde, köle ile efendisi arasındaki hukûk, müsâvî tutulmamışdır. Eski yunanlıların buna dâir muhtelif kanûnları hâlâ kitâblarda yazılıdır. Romalılarda ise, köleler için tatbîk edilen şiddet, zulm, tahkîr ve vahşîlikler, hiç bir milletde görülmemişdir. Buna âid olan tafsîlâtlı kanûnlar, kitâblarında yazılmışdır. Yine Asya ve Afrikada çok eski zemânlardan beri, bu âdet mevcûd idi. Köle ticâretinin en çok kârcısı, Avrupalılar olmuşdur. Bu ticârete, ilk olarak, mîlâdî ondördüncü asrda, Portekizliler başlamışdır. Dahâ sonra Amerika keşf olununca, misyoner papazlar, bir yandan Amerikanın yerli ehâlîsi olan kızılderilileri yok ederek Amerika topraklarını boş bırakıyor, bir yandan da Portekizliler, İngilizler ve Fransızlar, Afrikadan zencîleri kaçırıp, gemilerine yükleyerek Amerika esîr pazarlarında köle diye sürü hâlinde satıyor ve milyonlarca para kazanıyorlardı. Hattâ, bu çâresiz insanları doldurdukları gemiler, husûsî sûretde yapılıp, ambarlarına birbiri üzerine bu zevallılar dolduruluyordu. Nefes alamıyarak, yolculuk esnâsında, yarısından fazlası ölüyordu. Fekat, kalanları ile arzû etdikleri ticâreti yapmakdaydılar. Zencîlerin bu zillete dayanamayıp, geminin ambarında isyân etdikleri de oluyordu. Bu hâlin vukûunda, esîrle-

ri yukarıdan silâh ile öldürmek için, güverte tahtasında mazgal delikleri bırakılıyordu. Protestanların hâmîsi olan İngiliz kraliçesi Elizabeth, esîr ticâretini meşru' sayarak teşvîk etdi. Fransa kralı Onuncu Lui, bunu iyice yaymışdı. Fekat, 1194 [m. 1780] senesinde Amerikada Pansilvanya ehâlîsi, bunun yasaklanmasına çalışdı. Bundan oniki sene sonra Danimarka, ondan sonra 1807, 1811 ve 1823 senelerindeki tenbihnâmeler ile İngiltere ve 1814 ve 1818 târîhlerinde Fransa ve 1841 de Prusya ve Rusya devletleri esîr ticâretini yasakladılar. Ancak, bunları satanlar hıristiyan tüccârlar olduğu gibi, alanlar da hıristiyan olduğundan, zevâllı zencîler bunların ellerine düşdükleri zemân, evvelâ vaftîz edilerek hıristiyan yapılıyordu. Dahâ sonra gece-gündüz, yaz ve kış çeşid çeşid sefâletler içinde çalışıp, efendilerine para kazandırmak için tarlalara, çiftliklere ve ma'denlere gönderiliyorlardı. 1860 târîhinde şimâl ve cenûb Amerika devletleri arasında başlıyan harb ve çarpışmalar, bu esîrlik mes'elesi yüzünden meydâna gelmişdir. Bununla berâber, Amerika kıt'asında yüzbinlerce zencî alınıp satılmakda ve nice hıristiyanlar, onların yüzünden milyonlarca dolar kazanmakdadırlar. Şimdi kölelik denilince, bütün Avrupalılar, Amerikadaki zillet ve sefâlet içerisinde olan zencîleri düşünerek, nefret ederler. [Hâlbuki, bu zevallıların sefâletini hâzırlıyan, onlara akl almaz işkenceler yapanlar hep hıristiyanlardır.]

Avrupalılar islâm memleketlerinde yasaklanmasını istedikleri köleliği, kendi memleketlerinde ve Amerikadaki kölelik gibi zan ederler. Hâlbuki, müslimânlar arasında olan esâretin hürriyetden farkı, sâdece belli bir bedel ile, bir elden diğer bir ele nakl olunmakdan ibâretdir. Esîrler ücretli bir işçiden fazla, hiç bir hizmetde bulunmazlar. Esîrlerin islâmiyyetde çekdikleri zahmet, yalnız terbiye, ilm tahsîli ve edeblenme husûslarındadır. İslâm devletinde, harbde alınan esîrler, aslâ öldürülmez. Harb meydânında dahî, aç ve susuz bırakılmaz. Harbden sonra, gâzî müslimânlara, ganîmet malları taksîm edilirken, köle ve câriyeler de, bunlara dağıtılır. Harbden sonra, gâzîler köle ve câriyelerini, yâ kendileri hizmetci olarak kullanırlar, yâhud başkalarına satarlar. Görülüyor ki, islâmiyyetde köleler, hıristiyanların Afrikadan ve Asyadan gizlice veyâ zorla kaçırdıkları hür insanlar ve bunların çocukları değildir. Hür insanı kaçırmak, bunları köle olarak satmak, islâmiyyetde büyük günâhdır. İslâm devletinde, köleler ilmde ve siyâsetde, en yüksek makâmlara kavuşmuşlar, hattâ sadrazam dahî olmuşlardır. Osmânlı memleketlerinin büyük sülâlelerinde, sultân hanımların çoğu esîrlerden idi. Kölesini kendine dâmâd yapmış ve câriyesini nikâh ile kendine zevce

edip, mal ve mülküne vâris kılmış, binlerce müslimân vardır. Bir müslimân, köle ve câriye satın aldığı zemân, onun yiyeceği, giyeceği ve diğer ihtiyâçları ve muâmelâtdaki hukûkunun bütün mes'ûliyyetleri hep bu kimseye âid olur. Köle ve câriyesini yidirmek, içirmek, giydirmek ve gönlünü hoş tutmak mecbûriyyetindedir. Onları aslâ dövemez, yapamıyacakları iş veremez ve hakâret edemez. İslâmiyyetde, köle azâd etmek en büyük ibâdetdir. Öyle büyük günâhlar vardır ki, ancak köle azâd etmekle afv olunur. Yedi sekiz sene hizmetden sonra, kölesini azâd edip, onu evlendirmek de, müslimânların seve seve yapdıkları, âdetlerdendi. Bunların hâli, Avrupadaki ve Amerikadaki esîrlerin ahvâline kıyâs ve tatbîk edilebilir mi?

[Bu bahsi bitirmeden önce papazlara diğer bir husûsu da hâtırlatmak isteriz. Müslimânların ellerinde bulunan esîrlerin akrabâ ve yakınları, kendi esîrlerini kurtarmak için, para ile, müslimânlara mürâceat edip, kendi esîrlerinin fidyesini ödeyerek kurtarmışlardır. Fekat bu esîrler müslimânlardan gördükleri şefkat, merhamet ve insanlık sebebi ile kendilerini kurtaran akrabâları ile kendi memleketlerine dönmek istememişlerdir. Müslimânların yanındaki esâreti, kendi akrabâ, anne ve babalarının yanındaki hürriyyete, tercîh etmişlerdir. Bunun elbette bir sebebi vardı. Peygamberimizin kölesi Zeyd bin Hâriseyi kendi memleketine götürmeye gelen babası ve amcası, Peygamberimize ne kadar para isterse ödeyeceklerini, Zeydi kendilerine vermesini ricâ etdiler. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" her hangi bir ücret istemedi. Zeyd bin Hâriseye "radıyallahü anh", serbest olduğunu, isterse babası ve amcası ile gidebileceğini bildirdi. Zeyd bin Hârise, babası ve amcasının bütün yalvarmalarına rağmen; Peygamberimizden ayrılamıyacağını bildirdi. Bunun misâlleri çokdur. Papazlar, acabâ buna ne cevâb verirler?]

Hıristiyanların, islâm dînine yapdıkları i'tirâzlardan biri de, teaddüd-i zevcât, ya'nî dörde kadar evlenme ile, talâk, ya'nî boşama mes'eleleridir. Hıristiyanlar, *(Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde, teaddüd-i zevcâtın yasaklanmasına dâir bir kanûn bildirilmemişdir. Talâk için de, açıkca izn verilmişdir. Hâlbuki, Îsâ Mesîhin İncîli, doğrudan doğruya her ikisini de men' etmiş, yasaklamışdır. Kur'ân-ı kerîm ise, birden fazla evlenmeğe izn vermişdir. Nisâ sûresinin üçüncü âyetinde meâlen:* **(Size halâl olan kadınlardan ikişer ikişer, üçer üçer, dörder dörder nikâh ediniz)** *buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîme ile dörde kadar, nikâh ile evlenilebilmekdedir. Bundan başka, islâm dîni, erkeklerin canı istediği zemân câriyeler satın almasına da müsâade etmişdir. Bu ise,*

kadınlara, Allahü teâlânın tahsîs buyurduğu hâle ve insanların âdil arkadaşı ve yardımcıları olmak mertebesine uygun değildir. Bu hükm, kadınları bir hizmetci derecesine indirmişdir. Birkaç kadınla evlenmek, mes'ûd bir evliliğe muhâlifdir. Çünki, zevc ile zevcenin tam olarak anlaşması ve tanışmalarına mâni' olup, sülâlenin emniyyet ve se'âdetini ortadan kaldırmakdadır) demekdedirler.

Papazlar, âdetleri olan, hîlekâr fikrlerinden dolayı, burada da, âyet-i kerîmeyi işine geldiği yere kadar yazmış, sonraki kısmını yazmamışdır. Nisâ sûresinin üçüncü âyetinin temâmında meâlen: **(Eğer yetîm kızların haklarını** [kendileri ile evlendiğiniz takdîrde] **gözetemiyeceğinizden korkarsanız, onlardan başka kadınlardan halâl olanları, ikişer ikişer, üçer üçer ve dörder dörder nikâh edin.** [Ya'nî dört kadından fazlası ile evlenmeyin.] **Eğer o kadınlar arasında adâlet yapamıyacağınızdan korkarsanız, birini ihtiyâr edin** [seçin]. **Yâhud, sâhib olduğunuz câriyeleri ihtiyâr edin. İşte bu bir zevce, yâhud câriyeler ile kanâat etmeniz, adâletden ayrılmamaya dahâ yakındır)** buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmenin meâlinden anlaşılır ki, dahâ önceki kavmler [bilhâssa arablar] arasında, evlenilecek kadın için belli bir aded olmadığından, bir kimse beş, on, yirmi kadınla evlenebiliyordu. İslâm dîni bunu dörde indirmişdir. Ayrıca, buna zevceler arasında adâlet yapmağı da şart koşmuşdur.

Hanımları arasında adâleti yerine getirmekde olan zorluklar göz önüne getirilirse, aklı olan ve adâletsizlikden korkan kimse için, bir kadından fazlası ile evlenmek mümkin olamaz. Ya'nî islâm dîni zâhirde dörde kadar evlenmeğe ruhsat [izn] verdiği hâlde, ortaya koyduğu adâlet şartı ile, zımnen birden fazla evlenmemeği tenbîh etmişdir. Hattâ, Peygamberimize "sallallahü aleyhi ve sellem" hanımlar arasında adâletin nasıl olacağı sorulduğu zemân, **(Birinin elinden bir bardak su içersen, diğerlerinin ellerinden de bir bardak su içmekdir)** cevâbını vermişdir. Bunu tatbîk etmek, bir kimse için çok zor olduğundan, islâm dîni bir kadınla evlenmeği tavsiye etmekdedir.

Papazların, İncîller birden fazla kadınla evlenmeği doğrudan doğruya men' etdi [yasakladı] demeleri, İncîllerde bildirilenin tersidir. Çünki İncîllerde, (Birden fazla kadınla evlenmeyin) diye bir nehy mevcûd değildir. Fekat, Matta İncîlinin ondokuzuncu bâbının üçüncü ve devâmındaki âyetlerinde, (Ferîsîler Îsâyı deniyerek gelip dediler: Her sebeb ile hanımını boşamak câiz midir? Îsâ cevâb verip: Başlangıçda yaratan onları erkek ve dişi yaratdığını ve "Bunun için insan babasını ve anasını bırakacak ve hanımına yapışacakdır ve ikisi bir beden olacakdır" dediğini okumadı-

nız mı? Artık onlar iki değil, fekat bir vücûddurlar. İmdi Allahın birleşdirdiğini insan ayırmasın) dedi. Bundan, birden fazla kadın ile evlenmenin yasaklandığı anlaşılamaz. Fekat, her zevce, zevci ile tek bir vücûd kabûl edildiğinden, boşamak işinde ileri gidilmemesini emr etdiği anlaşılır. Hâl böyle olunca, papazlar, yalnız islâm dîninin değil, Îsâ aleyhisselâmın, temâm etmeğe me'mûr olduğu, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin de bâtıllığını iddiâ ederek, Îsâ aleyhisselâmın dîninden çıkmış oluyorlar.

Talâk işinde de hâl böyledir. İncîllerde, zinâdan başka bir sebeb ile talâk vermekden nehy vardır. Ancak, bu İncîllerin doğruluğu bizce şübheli olduğundan, bu nehyin, Îsâ aleyhisselâma vahy olunan hakîkî İncîl âyetlerinden olduğunu kabûl edemeyiz. Buna ba'zı delîllerimiz vardır:

1 — Bu bahs, Matta İncîlinde görülen, garîb bir âyetde yazılıdır. Mattanın ondokuzuncu bâbının üçüncü ve devâmındaki âyetlerde diyor ki, (Ferîsîler, Îsânın yanına gelip onu deniyerek dediler: Her sebeb ile karısını boşamak câiz midir? Îsâ cevâb verip dedi: Başlangıçda yaratan onları erkek ve dişi yaratdığını ve "Bunun için insan babasını ve anasını bırakacak ve zevcesine yapışacakdır ve ikisi bir beden olacakdır" dediğini okumadınız mı? Onlar artık iki değil, fekat bir bedendirler. İmdi Allahın birleşdirdiğini insan ayırmasın. Onlar Îsâya dediler: Öyle ise, Mûsâ niçin bir boşanma kâğıdı vermeği ve kadını boşamağı emr etdi? Îsâ onlara dedi: Kalblerinizin katılığından dolayı hanımlarınızı boşamanıza Mûsâ müsâade etdi. Fekat başlangıçda böyle değil idi. Ben size derim: Kim zinâdan başka bir sebeb ile zevcesini boşar ve başkası ile evlenirse, zinâ eder. Boşanmış olan kadınla evlenen de zinâ eder. Şâkirdler Îsâya dediler, eğer erkeğin hanımı husûsunda hâli böyle ise, evlenmek hayrlı değildir. Fekat Îsâ onlara dedi: Bütün adamlar bu sözü kabûl edemez. Ancak kendilerine kabûlü verilmiş olanlar kabûl eder. Çünki ba'zı anadan doğma hadımlar vardır ve ba'zısı insanlar tarafından yapılmış hadım vardır. Göklerin melekûtu uğrunda kendilerini hadım edenler de vardır. Kabûl edebilen bunu kabûl etsin) demekdedir.

Bu ibâredeki birinci süâlin cevâbında, Mûsâ aleyhisselâmın boş kâğıdı verme izninin sebebi bildirilmekde ve kalblerin katılığından dolayı, hanıma boşama kâğıdı vermeğe Mûsâ aleyhisselâmın izn verdiği bildirilmekdedir. Bu, hem Mûsâ aleyhisselâma, hem de Îsâ aleyhisselâma, ayb ve kusûr isnâd etmek olur. Çünki, bu cevâbdan, Allahü teâlânın emri olmaksızın Mûsâ aleyhisselâmın kendiliğinden emr ve nehy yapabildiği, hattâ başlangıçda böyle değil iken, Benî İsrâîlin kalblerinin katılığından dolayı, boşa-

mağa izn vermiş olduğu ma'nâsı çıkar. Bir diğer husûs da: Kalb katılığı, talâka sebeb olan hâllerden olmadığı için, böylesine saçma bir cevâbı Îsâ aleyhisselâma nisbet etmek rezîlliği ortaya çıkar. Diğer bir garîblik de şudur: Îsâ aleyhisselâm Ferîsîler ile konuşurken, şâkirdler konuşmaya karışarak sohbeti bozup, (Eğer zinâdan başka bir sebeb ile zevceyi boşamak yoksa, evlenmek hayrlı değildir) sözünü söylemeleridir. Çünki, havârîlerin önceki Peygamberlerin kitâblarına bilgileri gâyet az idi. Îsâ aleyhisselâm ise, tam vâkıf idi. Havârîlerin Îsâ aleyhisselâma karşı i'tirâz eder gibi böyle bir sözü söylemelerine hayret edilir. Çünki bu hükm, akla, hikmete ve âdete o kadar muhâlif görünmüş ki, Îsâ aleyhisselâmın düşmanlarından önce, kendi şâkirdleri, kendisine i'tirâz etmişler demek olur. Bir diğer garîblik ise, şâkirdlerin i'tirâzına karşı evlenmemeği, hadım kimseler gibi kabûl edip, onları üç kısma ayırarak, kiminin yaratılışdan, kiminin insanlar tarafından yapılmış, kiminin göklerin melekûtuna kavuşmak arzûsu ile hadımlığı ihtiyâr etdikleri tafsîlâtını, Îsâ aleyhisselâma isnâd etmekdir. Hadım olan kimselerin evlenmemeleri tabîî olup, evliliği kabûl etmelerinin veyâ etmemelerinin onlarca bir kıymeti yokdur. Ayrıca, burada aslâ münâsebeti olmıyan hadımlığın çeşidlerinin anlatılması da temâmen hezeyândır. Îsâ aleyhisselâm gibi, şânı yüksek bir Peygambere böyle şeyler yakışdırılamaz. Onun derecesinin pek yüksek olduğundan şübhe olunamaz.

2 — Îsâ aleyhisselâm, (Ben şerî'ati yıkmağa değil, temâm etmeğe geldim) deyip dururken, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinde olan böyle bir esâsı, böyle bir hükmü değişdirmiyeceği meydândadır.

3 — Matta İncîlinde yazılı olan bu bahs, Markos İncîlinin onuncu bâbında da anlatılmakdadır. Markosda, şâkirdlerin sordukları süâl ve sonradan (Evlenmemek dahâ hayrlıdır) dedikleri gibi birşey ve hadım olanların çeşidleri ile ilgili, her hangi bir şeyin bulunmamasıdır. Matta İncîlinde bildirilen bu haber mütevâtir olsa idi, Markos, Matta İncîlinden anlatılan bu bahsin baş tarafını yazdığı gibi, son tarafını, ya'nî havârîlerin süâlleri ve bunun cevâbı ve hadım olanlar ile ilgili kısmlarını da yazardı.

4 — İki İncîlin ibâreleri arasında, ma'nâ cihetinden olan farklılıkdır. Çünki Markos İncîlinin onuncu bâbının ikinci âyeti ve devâmında, (Ferîsîler geldiler ve onu deniyerek: Adama zevcesini boşamak câiz mi? diye kendisinden sordular. O da bunlara şöyle cevâb verdi: Mûsâ size ne emr etdi? Onlar da dediler: Mûsâ bir boşanma kâğıdı yazmağa ve kadını boşamağa müsâade etmişdir. Fekat Îsâ onlara dedi ki, yüreklerinizin katılığından dolayı size bu emri yazdı. Fekat hilkatin başlangıcından Allah onları erkek ve

dişi yaratdı) demekdedir.

Matta İncîlinin ondokuzuncu bâbının sekizinci âyetinde ise, (Yüreklerinizin katılığından dolayı, zevcelerinizi boşamanıza Mûsâ müsâade etdi. Fekat başlangıçdan böyle değil idi) demekdedir. Bu iki ibâre arasında iki şekilde ayrılık vardır: Birinci ayrılık, Matta İncîlinin ibâresinde, Mûsâ aleyhisselâmın talâka izn verdiği anlaşıldığı hâlde, Markosun ibâresinden, Mûsâ aleyhisselâmın talâkı emr etdiği anlaşılmakdadır. İkinci ayrılık ise, Matta İncîlinin ibâresine göre, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinden önce talâk yokmuş, sonradan Benî İsrâîlin kalblerinin katılığından dolayı, Mûsâ aleyhisselâm onlara talâk için izn vermişdir. Markosun bildirdiğine göre ise, başlangıçdan kelimesi yerine hilkatden, ya'nî yaratılışdan kelimesi kullanılmışdır. Markosun ibâresindeki ma'nâ, ilk yaratılışdan Allahü teâlâ onları erkek ve dişi yaratdı demek olur ki, Matta İncîlinin ibâresine muhâlifdir.

5 — [İncîllerin bildirdiğine göre], Îsâ aleyhisselâm, Dâvüd aleyhisselâmın sülâlesinden olmakla iftihâr etmişdir. Dâvüd aleyhisselâmın, müteaddid zevceler sâhibi olduğunu bildiği hâlde, birden başka kadınla evlenmeği nehy etmesini, akl kabûl edemez.

Bu delîller ile, biz bu âyetlerin, Îsâ aleyhisselâma Allahü teâlâ tarafından inzâl edilen, hakîkî İncîl âyetlerinden olmayıp, sonradan İncîllere sokuşdurulmuş olduğunu isbât ederiz. Eğer papazların, tersini isbât etmeğe delîlleri var ise, beyân etmelidirler. Bizlere çok garîb görünen bir husûs da, islâm dînindeki talâka izn verilmesine i'tirâzın, protestanlar tarafından yapılmasıdır. Çünki târîhlerde bildirildiği gibi, mîlâdın dörtyüz târîhine kadar hıristiyanlar arasında, talâka dâir aslâ bir münâkaşa ve ihtilâf vukû' bulmamış ve Tevrâtın hükmü ile amel olunmuşdu. O asrda, Sen Augustin ismindeki piskopos talâkı kesinlikle nehy etdi. Katolik kilisesi, bugün hâlâ onunla amel etmekdedir. [St. Augustin, katoliklerin azîzlerinden olup, mîlâdın 430 senesinde, Tunusun Bone şehrinde öldü.] Avrupalı hıristiyan krallardan ba'zıları için, papazların talâka izn verdikleri de oldu. Fekat bunlar, siyâset îcâbı olduğu için, kilise buna i'tibâr etmeyip, görüşleri bugün yine talâkın câiz olamıyacağı, şeklindedir.

Protestanlar, katolik kilisesinin talâk verilmiyeceği görüşüne i'tirâz etdiler. Luther, diğer husûslarda olduğu gibi, talâk husûsunda da, katolik kilisesine muhâlefet etdi ve talâka ruhsat verdi. O hâlde, protestanların talâka i'tirâzları, kendi dinlerinin kurucusu olan, Luthere de i'tirâz olur.

Bu papaz, birden fazla evlenme ve talâkın ba'zı ahvâlde lüzûmlu ve güzel birşey olmayıp, bil'aks nice zararların meydâna çık-

masına sebeb olduğunu uzun uzun beyân ederek, islâm kadınlarının da zihnlerini karışdırmak ve sapıtmak için, hayli sıkıntılara girmişdir. Mâdem kendisi, nakli bırakıp, aklî deliller ile fesâd çıkarmağa çalışmakdadır. Biz de onun iftirâlarının aklî olan mahzûrlarını beyân edelim:

Her iklimin kendine mahsûs tabîati ve te'sîrleri olduğu gibi, her iklîmde bulunan milletler ve kavmlerin de, kendilerine mahsûs bir takım millî örf ve âdetleri vardır. Asrlardan beri, o âdetlere alışmış olduklarından, onu terk etmeleri mümkin değildir. Çünki bu âdetlerin ekserîsi, o iklîmin havası ve suyu ile yoğrulmuş olan huylarının îcâbıdır. Onları, bu huylardan vaz geçirmek, bir şeyin mâhiyyetini değişdirmek gibidir. İşte, teaddüd-i zevcât ve talâk husûsu da, ekvatora yakın olan ve havası sıcak olan memleketlerin ehâlîsi arasında, uzun zemândan beri mevcûd olan, bir örf ve âdet idi. İmkân sâhibi olanların, çok kadını nikâh etmeleri; Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânına kadar devâm etdi. Bundan sonra, Kur'ân-ı kerîm nâzil olmuş ve Kur'ân-ı kerîm bu kadın sayısını dörde indirmişdir. Buna da, adâlet şartını koyarak, zımnen bu sayıyı bire tahsîs etmişdir. Buna göre, arab kavmi gibi pek çok kadın ile evlenmeğe alışmış bir kavmi, dörde kadar kadınla evlenmeğe alışdırmak [ve eski âdetlerinden vaz geçirmek] Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerindendir. Bununla berâber, Asya ehâlîsinin meşreb ve yaratılışları, Avrupalılara benzemediğinden, onlar birden fazla kadınla evlendikleri zemân, papazların zan etdikleri kadar uygunsuzluklar meydâna gelmez. Çünki evlenmek üç sebeb ile olur:

1 — İnsan neslinin devâmı,

2 — Bir başkasının mülküne tecâvüzden ve zinâdan sakınarak, iffet ile yaşamak,

3 — Ev işlerinin güzel bir şeklde tanzîmi ve malların ve eşyânın muhâfazasıdır.

Bir kadın çocuk sâhibi olamadığı zemân, evliliğin birinci sebebi yerine gelmeyip, insan neslinin inkıtâına sebeb olur. Eğer zevce bir hastalığa mübtelâ veyâ yaratılışda bünyesi gâyet za'îf olur, zevcinin bünyesi de kuvvetli ve sıhhatli olursa, evliliğin ikinci sebebi de zâil olur. Bunun zâil olması ise, zinâ gibi, pek büyük bir fesâda sebeb olur. Bir diğer husûs da, eğer kadın müsrif, sefîh, itâ'atsiz, hâin ve kötü huylu ve kötü dilli olursa, üçüncü sebeb de yok olmuş olur. Böylece erkek ömrünün sonuna kadar, garîblik, eziyyet ve hüsrân içerisinde bulunur. Zengin ve haysiyyet sâhibi nice hıristiyan vardır ki, hanımı çocuksuz veyâ yaşlı veyâ sefîh ve kötü huylu olduğu için, onu boşayarak bir diğerini ala-

maz. Böylece, hıristiyan olduğuna, günde bin kerre pişmân olur. Fekat müslimânlarda, zevcesini boşamak zevcin ihtiyârı altında olduğundan, zevcesi kendisine muvâfık olmazsa, boşayarak ondan ayrılır. Zevcesi kendisine muvâfık olduğu takdîrde, ömürlerinin sonuna kadar, mes'ûd olarak berâberce yaşarlar. Müslimânların ekserîsi böyledir. Bunun için, islâm milletlerinde, müslimân olduklarına üzülmelerine ve pişmân olmalarına hiç bir sebeb yokdur.

Bu husûsdaki bir diğer incelik de, hıristiyanlar evlenmeden önce birbirleri ile görüşüp, konuşurlar. Bu sebeb ile, iki taraf birbirlerinin ahlâkını, tavrlarını inceleyip öğrendikden sonra, tarafların muvâfakati olursa evlenirler. Fekat iki taraf da birbirlerine hoş görünmek için berâber bulundukları sırada, gâyet ihtiyâtlı davranıp, kötü huylarını birbirlerine his etdirmemeğe çalışır, birbirlerini aldatırlar. Ancak tecribesizlikle, gençlikden gelen duyguların ve şehvânî kuvvetlerin te'sîri ile, önceden tanışmalarının fâidesi olmaz. Bunun da delîli, hıristiyan âilelerin çoğunda, evlendikden sonra görülen hoş olmıyan hâllerdir. Her memleketde, bilhâssa Avrupada, sâdece zevcesi ile ömrünün sonuna kadar berâber yaşayıp, başka bir kadınla ilgisi olmamış güçlü, kuvvetli kimse pek azdır. Bu da tabî'î bir işdir. Çünki, onlarda kadınlar ile görüşmek memnû' olmadığından, herkes zevcesini alıp balolara, [tiyatrolara, sinemalara ve diğer eğlence ve içki yerlerine ve] müsâfirliğe giderler. Orada, kendi zevcesi ile berâber oturmak ayb olduğu için, herkes zevcesini başka bir erkeğe teslîm eder. Kendisi de, bir başkasının zevcesini alarak dans ederler ve birbirlerini aldatırlar. İnsan nefsinin îcâbı, zemân ile her şeyden bıkkınlık ve usanç gelir. Bir kimsenin zevcesi, ne kadar güzel ve iyi ahlâk sâhibi olsa, zemân ile başlangıçdaki muhabbet ve ateşi azalır. Böyle bir mahalde, gerek erkek, bir diğer kadına ve gerek zevce, bir diğer erkeğe çâresiz meyl eder. Hıristiyan memleketlerinde, kadınlar ve erkekler, birbirleri ile karışdıkları, görüşdükleri ve konuşdukları için, zinâ etmeden ömr geçirmiş bir erkek ve kadın pek nâdir bulunur. Kadın erkek, hiç bir çekinme ve kaçınma olmaksızın, berâber oturmaları, konuşmaları ve görüşmeleri ile, kadınlara hurmet ediyoruz ve haklarını yerine getiriyoruz dedikleri hâlde, onları bu tehlükelere kendileri düşürerek, hakîkatde kadınları tahkîr etmekde, aşağılamakda ve ticâret metâ'ı olarak kullanmakdadırlar. Fekat müslimânların zevceleri, ırz, nâmûs ve hayâ sâhibi olarak, zevcleri yanında [ve her yerde] muhterem olduğundan, zevcleri onları böyle tehlükelere ve hakâretlere lâyık görmezler. Herkes, en çok sevdiği ve kıymetli

olan şeyleri kendi nefsi için sakladığı gibi, müslimânlar da, kendilerine her şeyden kıymetli, azîz ve muhterem bildikleri zevcelerini, hanımlarını uçan kuşdan esirgerler. Bu ise, muhabbetin, sevginin çokluğundandır. Avrupalılar, bu husûsda ahlâk ve nâmûs duygusundan uzaklaşmışlardır. Zevcin, zevcesini veyâ zevcenin zevcini kıskanması, çok gülünç ve alay konusu olan bir ahmaklık kabûl edilmekdedir. Bir kimse hakkında, filan kıskanç imiş denilince, terbiyesiz ve ahmak sayılır.

Avrupanın, insanlık edeblerine temâmen zıd olan bu hâlinden, ziyâdesi ile istifâde edenler, papazlar oldular. Papazlar için bu hâlin devâmını istemek tabî'îdir. Bizim tanıdığımız hıristiyanlardan birisi, Almanyada doğup büyümüş ve protestan olarak yetişmiş iken, balolara kız kardeşlerini götürüp, başkalarının eline terk etmeğe nâmûs duygusu ile râzı olmadığından, vatanı olan Almanyayı ve dîni olan hıristiyanlığı terk ederek, İstanbula gelmiş ve müslimân olmak ile şereflenmişdir. Bugün Osmânlı devletinin mühîm işlerinde hizmet etmekdedir.

Avrupayı görmüş olanların bildiği gibi, birçok kibâr âilelerde zevc ve zevce arasındaki şeklî bir birleşme ve ittifâk vardır. Evlerine müsâfir geldiği ve kendileri de müsâfirliğe gitdikleri zemân, dostlarına karşı, zevc ve zevce güyâ, birbirlerine çok bağlıymışlar gibi, güzel muâmele ederler. Fekat bir müddet sonra, âileler birbirlerine yakınlaşıp karışdıkları zemân, zevc ve zevcenin asl düşünceleri anlaşılır. Ya'nî her biri, diğerini görmek istemiyecek kadar, birbirlerinden bıkmış, usanmışdır. Hattâ ba'zıları, ne sen bana karış, ne de ben sana karışayım diye, mukâvele yapmışlardır. Böylece, zevcin birkaç sevgilisi olduğu gibi, zevcenin de nice sevgilileri olup, ikisi de, kendi zevk ve safâlarında ayrı ayrı vakt geçirmekdedirler. Ayrıca, iki tarafdan biri, hayâtda olduğu müddetce, bir başkası ile evlenemediklerinden, birbirlerinin ölmesini beklerler. Bâzen, biri diğerinden kurtulmak için, öldürmeye dahî teşebbüs etmekdedir. Talâkın bulunmamasının Avrupa milletleri için zararları pek çokdur. Bunun için, 1206 [m. 1792] senesinde, talâkın resmen yasak olduğu Fransada talâk, kanûnlarca tanındı. Ya'nî, talâka izn verildi. 1816 senesinde, papazların çalışmaları ile yine kanûnlardan talâk izni kaldırıldı. Talâka tekrâr kanûnlarca izn verilmesi için, 1830 ve 1264 [m. 1848] senelerinde hükûmet adamları, hukûkcular ve ilm adamları tarafından pek çok gayret sarf edildi ise de, papazların entrikaları galebe çalarak talâkın serbest bırakılması için çalışanlar muvaffak olamadılar. Avrupalılar, köleliği insanlığa mugâyir, insanlığa zıd gördüklerinden, köleliğin kaldırılması için sarf etdikleri çalış-

ma ve gayretleri ne kadar takdîre şâyan ise, kendilerinde bir ömür boyu süren ve mal, nesl ve iffet için olan çeşidli zararları, her gün dahâ açık bir şekilde görülmekde olan talâk verememek [kadınını boşıyamamak] esâretini hâlâ kaldırmamalarına çok teaccüb edilir. Yaşlıca bir adamın genç zevcesi, açık saçık dolaşıp, istediği delikanlılar ile görüşse ve bu adam zevcesini bundan men' edemiyerek, başkaları ile yatıp kalkmasından şübhe etse, bu kadından dünyâya gelen çocuklar her gün, gözünün önünde koşup gezerken, aşağılık duygusu içerisinde âh ederek, elbette bu çocuklar benden değildir, fekat benim mîrâsımı paylaşacaklardır demez mi? Dünyâdaki ömrünü gam ve keder içerisinde geçirmez mi? O kimse için, bundan büyük azâb olur mu? Yâhud, afîfe genç bir kadın, kendi rızâsı olmadan iktidarsız bir ihtiyârla veyâ hiç hoşlanmadığı bir adam ile evlendirilse, bu kadın, bütün gençliğini büyük bir azâb içerisinde geçirir. Ayrıca, ondan meydâna gelecek neslden, medenî bir cem'iyyeti mahrûm bırakmak, hikmete hiç uygun olmayan ve medeniyyetin îcâb etdirdiği bir şey değildir. Bu kadın, artık canından bezerek, kocası hayâtda iken, bu belâdan kurtulamıyacağını bilince, uygun bir vaktde kocasını suîkast ile ortadan kaldırma fikrine kapılırsa veyâ afîfe iken ızdırâb, üzüntü ve gençlik arzûları ile yoldan çıkarsa, papazlar mes'ûl olmaz mı?

Erkeklerle kadınların bir arada toplanmaları, oturup kalkmaları ve balolarda kadınların boyunları, gerdanları, kolları açık olarak dans etmeleri ve süs eşyâlarını ve zînetlerini takarak gelip, kadın erkek karma karışık oturmaları câiz olunca, buralarda gözlerini birbirlerine bakmakdan muhâfaza edecek kaç erkek ve kaç kadın bulunabilir? Müslimân kadınların, evlerinden sık sık sokağa çıkmaları ve yabancı erkeklerle konuşmaları ve bir arada bulunmaları, gülüp şakalaşmaları olmadığından, onlar için böyle bir tehlüke yokdur. Bir müslimânın zevcesi, çirkin ve kötü huylu olsa bile, kendisi ondan başka kadın görmediğinden ona kanâat eder. Müslimân bir hanımın, kocası ne kadar uygunsuz olsa da, kendisi başka bir erkekle konuşmadığı, oturup kalkmadığı için, ona tehammül eder ve geçinir gider. Felâkete sebeb olacak, zararlı hâllerde bulunmazlar. Kıskançlık sâhibi ve ayb bilen bir kimse için, islâm dîninden başka bir dinde, aslâ kalb huzûru ile yaşamak mümkin değildir. Dahâ önce de söylediğimiz gibi, her milletin kendine mahsûs ba'zı âdetleri olup, bunlardan ayrılması mümkin olamıyacağından, biz i'tirâzcı papaza iffet ve ismetin [nâmûs ve hayânın] lezzetini ve letâfetini anlatacak değiliz. Çünki bu, vicdânî bir lezzetdir. İnsanın çok sevdiği ve sâdece kendi-

sinin su içdiği bir bardakdan, başkasının su içmesine bile râzı olmaması, normal bir iş olduğu hâlde, kendinin bir parçası ve neslinin emânet olunduğu bir gizli hazînesi olan hanımını, nefslerinin esîri olan şehvetperestlerin helâk etmesi için, önlerine atmasını, bir insanın nasıl kabûl edebileceğini anlamıyoruz.

[Hıristiyan memleketlerinde, kadınlar, kızlar, başları, gerdanları, kolları, bacakları açık geziyorlar. Erkekleri fuhşa, zinâya sürüklüyorlar. Evde zevcesi yemek pişirir, çamaşır yıkar ve evi temizlerken, erkeği iş yerinde veyâ sokakda hoşuna giden çıplak bir kadınla zevk safâ, hattâ zinâ yapıyor. Akşam evine düşünceli ve yıpranmış olarak geliyor. Kötü hayâllere dalarak, vaktîle beğenmiş, sevmiş, seçerek almış olduğu zevcesinin, yüzüne bile bakmaz oluyor. Evdeki yorgunluğunu gidermek için, alâka ve neşe bekleyen zevcesi, haklarına kavuşamayınca, asabî buhrânlar geçiriyor. Âile yuvası bozuluyor. Sokakdaki kadına bakan erkek, onu kirli çamaşır gibi bırakıyor. Bir başkası ile anlaşıyor. Böylece, her sene, binlerce kadın ve erkek ve çocukları perîşân oluyor. Ahlâksız ve anarşist oluyorlar. Cem'iyyet, millet, çökmeğe sürükleniyor. Açık, kokulu, süslü dolaşan kadınların, gençlere, millete ve devlete zararları, alkollü içkilerden ve uyuşdurucu zehrlerden, dahâ çok ve dahâ korkunç oluyor. Allahü teâlâ, kullarının dünyâda felâkete, âhiretde de şiddetli azâblara yakalanmamaları için, kadınların kızların örtünmelerini emr etdi. Ne yazık ki, nefslerinin, şehvetlerinin esîri olan ba'zı kimseler, Allahü teâlânın emrlerine gericilik, kâfirlerin şaşkın, çılgın işlerine ilericilik diyor. Bu ilericilerden, aydınlardan ba'zısı, meslekdaşları vâsıtası ile, bir diploma ele geçirmiş. Köşe başlarını paylaşmışlar. Baykuşlar gibi ötüyorlar. Her fırsatda islâmiyyete saldırıyorlar. Bu kahramanlıkları(!) ile, târîhî düşmanımız olan hıristiyanlardan, yehûdîlerden ve komünistlerden, alkış ve maddî yardımlar toplayarak güçleniyor, binbir hiyle ile, gençleri aldatıyorlar. Allahü teâlâ, sözde ilericilere, aydın kimselere akl versin! Hakkı bâtıldan ayırmalarını nasîb eylesin! 258. ci sahîfedeki (Tenbîh)e bakınız!]

Ba'zıları, buna cevâb olarak, *(Kadınların terbiyesine vakti ile ihtimâm olunmakda idi. Kadın, zevcelik vazîfelerini gereği gibi öğrendikden sonra, her dürlü meclisde bulunabilir. Böyle olunca, onun yoldan çıkmasından korkulmaz. Çünki, ilm nefse gâlib olur)* demekdedirler. Bunu söyliyen kimsenin otuz yaşında, bedenen kuvvetli ve terbiyeli bir erkek ve hanımının da çirkin, fekat çok terbiyeli olduğunu ve bu ikisinin bir ziyâfet sofrasında bulunduğunu kabûl edelim. Erkeğin, gâyet güzel, cilveli ve insanı cezb eden genç bir kadının yanına tesâdüfen oturup, onunla ül-

fet ve yakınlık kurduğunu, zevcesinin de, genç bir delikanlının yanına oturup, onunla kadeh tokuşdurup, yakınlık kurduğunu düşünelim. Gerek zevc, gerek zevce, hâtırlarına gün begün şeytânî fikrlerin gelmesine mâni' olabilirler mi? İlm ve terbiye, bir dereceye kadar insanın nefsinin tabî'î arzûlarının îcâbını önliyebilir. Fekat ilk fırsatda, insan nefsinin tabîatı îcâbı olan arzûlar, temâmen meydâna çıkıp, terbiye bir tarafda kalır. Sa'dî-i Şîrâzînin[1] şu sözü ne güzeldir: (Aç bir zındığın, hiç bir kimsenin bulunmadığı bir sofrada, ramezânda olduğunu düşüneceğine inanılır mı?)

Evet, eğer erkek hadım ise, ona güvenilebilir. Fekat bundan, mecâzen hadım olanların, ya'nî din için nefslerinin şehvânî arzûlarından kurtulduğunu iddiâ edenlerin, müstesnâ tutulmaları îcâb eder. Çünki, böyle kendini mecâzen hadım etdiklerini söyliyen nice papazlar görülmüşdür ki, yapdıkları söylediklerine aslâ uymamışdır. [Kendilerini mecâzen hadım eden papazların, günâh çıkarmak için gelen kadınlarla, bir hücrede yalnız kalınca, yapdıkları fuhşiyyâtı, bütün dünyâ bilmekdedir. Gündüzleri ruhbân kıyâfetinde, geceleri ise, eğlence yerlerinde dans ederken, resmleri çekilip, gazetelerde teşhîr edilen papazlara, sık sık şâhid oluyoruz.] Evet, Allah rızâsı için nefsini temâmen terbiye edenler için, şübhe götüren bir taraf kalmaz. Böyle cismânî bir fedâkârlık, dindâr ve i'timâda lâyık görünen papazlarda zuhûr etseydi, hıristiyanlığın rûhânî te'sîrine karşı söylenecek bir şey olmazdı.

Bu papaz, bir risâlesinde, müslimânların (Îsâ aleyhisselâm öldürülmeyip, diri olarak semâya kaldırılmışdır) şeklindeki i'tikâdlarına i'tirâz ediyor ve *(Bu i'tikâd, bütün târîhlere muhâlif olduğu gibi, tevâtüre de zıddır. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmesinde bir takım mu'cizeler gösterdiği dört İncîlde yazılıdır. Havârîlerin gözleri ile gördükleri, tevâtüren bizlere ulaşmış olduğu için, bu tevâtürü inkâr etmek nasıl câiz olabilir)* diyor.

CEVÂB: Herkesin ma'lûmu olduğu gibi, selefde [geçmişde] vukû' bulan ve tevâtürün, haleflerin [sonra gelenlerin] emniyyet ve itmînanlarına sebeb olması için, rivâyet edenlerin vak'ayı bizzat görmüş olmaları ve bunların yalan üzere birleşmelerinin aklen mümkin olmaması lâzımdır. Hâlbuki, Îsâ aleyhisselâmı, hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre yehûdîler yakaladıkları zemân, yanında bulunan şâkirdlerin hepsi firâr edip, sâdece Petrus onun arkasından gitdi. O da, horoz üç def'a ötünce ve üç def'a yalan söyliyerek, Îsâ aleyhisselâmı tanımadığını söyledi. Îsâ aleyhis-

---

[1] Sa'dî Şîrâzî, 691 [m. 1292] de şehîd edildi.

selâm zan etdikleri kimse çarmıha gerildiğinde, yanında kimse bulunmadığı gibi, havârîlerden biri dahî bulunmamışdır. Birkaç kadının uzakdan seyr etdikleri, Matta ve Markos İncîllerinde yazılıdır. Yuhannâda ise, bu sözler olmadığı için, papazın *(Dört İncîlde yazılıdır ve havârîler gözleri ile gördüler)* demesinin, yanlış olduğu anlaşılmakdadır. Ya'nî, bu husûsda herhangi bir tevâtür yokdur. Hele papazın, delîl olarak beyân etdiği târîh kitâbları, tevâtür ile sâbit olmıyan haberleri me'haz olarak kabûl etdikleri için, bu kitâbların hiç birisi i'timâda lâyık değildir. Bu husûsda İncîllerin rivâyetleri şöyledir:

Matta İncîlinin yirmiyedinci bâbının ellinci ve devâmındaki âyetlerde, (Îsâ çarmıh üzerinde rûhunu teslîm etdi. Ve işte ma'bedin perdesi yukarıdan aşağıya kadar iki parça oldu. Yer sarsılıp kayalar yarıldı. Kabrler açılıp uykuda olan nice mukaddeslerin cesedleri kıyâm etdiler. Onlar kabrlerden çıkıp, Îsânın kıyâmından sonra mukaddes şehre (Kudüse) girdiler ve birçok kimselere göründüler) demekdedir. Batılı yazarlardan Norton, kitâbında bu vâkıanın açık bir yalan olduğunu bildirmekde ve bunun delîllerini de beyân etmekdedir. Norton, İncîli himâye ve müdâfea eden kitâbında diyor ki, (Bu hikâye yalandır. Bunun en mühim delîli şudur ki, Kudüsün harâb edilmesi üzerine perîşân olan yehûdîlerin, Mescid-i aksâ için söyledikleri hârikulâde şeyler arasında bulunan yalanlardan birisi de budur. Sonradan bir ahmak, bu fıkrayı Îsâ aleyhisselâmın çarmıha gerilmesi zemânına münâsib görerek, Matta İncîlinin ibrânice nüshası kenârına teberrüken yazmış, dahâ sonra ise, kendisi gibi ahmak bir kâtib, bunun bir sûretini yazarken, bunu Matta İncîlinin içerisine almışdır. Bu metin de, onlar gibi bir mütercimin eline geçmiş ve olduğu gibi terceme etmişdir.) [Bu terceme de, kilisenin resmî din kitâbı olmuşdur.]

Papazın, mu'cizeler olarak bildirdiği hikâyesinin aslı olmadığının çeşidli delîlleri vardır:

1 — Matta İncîlinde yazıldığına göre, çarmıha gerilme hâdisesinin ikinci günü yehûdîler, Romalıların Kudüsdeki vâlîsi olan Pilatusa gelip, (Ey efendimiz! O aldatıcı dahâ sağ iken üç gün sonra kıyâm ederim demiş idi. İmdi emr et ki, üçüncü güne kadar kabri beklesinler de, şâkirdleri gelip onu çalarak halka: O kıyâm etdi demesinler. Sonuncu sapıklık birincisinden dahâ kötü olur) dediler. [Matta bâb yirmiyedi, âyet altmışiki ve devâmı.] Mattanın yirmiyedinci bâbının, 24. cü âyetine göre, Pilatus ve zevcesi, Îsâ aleyhisselâmın katl edilmesine, kalben râzı değillerdi. Pilatus, yehûdîlerin ısrarlarından dolayı çâresiz müsâade etmişdi. Eğer mu'cizeler görülseydi, yehûdîlerin Pilatusa sonradan giderek,

bu sözü söylemeleri mümkin olamazdı. Çünki heykelin, ya'nî Mescid-i aksânın perdesi yırtılmış ve kayalar yarılmış ve kabrler açılıp, meyyitler âşikâr Kudüs şehrinde dolaşıp durdukları, Mattada bildirilmekdedir. Pilatus ve zevcesi, Îsâ aleyhisselâmın katl edilmesine râzı olmadıkları hâlde, bu kadar mu'cizeyi gözleri ile görürlerken, yehûdîler onun huzûrunda, Îsâ aleyhisselâma aldatıcı ve doğru yoldan dalâlete saptırıcı diyemiyecekleri ve demiş olsalar dahî, Pilatusun onları tekzîb edeceği, açıkca anlaşılabilecek bir işdir.

2 — Rûh-ül-kuds havârîlere inip, havârîler muhtelif lisânlar ile konuşmağa başladıkları zemân, A'mâl-i rüsulün ikinci bâbında yazıldığı gibi, insanlar hayret edib, üç bin kimse derhâl îmâna gelmişdir. Ölülerin kabrlerinden çıkıp Kudüsde dolaşmaları, ma'bedin perdesinin yırtılması, yerin sarsılıp kayaların parçalanması, havârîlerin çeşidli lisânlar ile konuşmalarından dahâ ziyâde insanlara dehşet vericidir. Eğer Îsâ aleyhisselâmın görünmesi ve mu'cizeler göstermesi doğru olsaydı, binlerce kişinin o zemân îmâna gelmeleri îcâb ederdi. Hâlbuki, bu hâdiselerin vukû'unda, bir kimsenin dahî îmâna geldiğine dâir, İncîllerde bir işâret yokdur. [Bu da isbât ediyor ki, Mattanın sözü doğru değildir.]

3 — Markos ve Luka, sâdece heykelin perdesinin yırtıldığını söylemişler ve zelzelenin vukû' bulmasından ve kayaların yarılmasından ve mezârların açılıp, mukaddeslerin cesedlerinin kıyâm ile şehr içerisinde gezdiklerinden hiç bahs etmemişlerdir. Îsâ aleyhisselâmın mu'cizelerini, elinden geldiği kadar mübâlağalı göstermeğe uğraşan Yuhannâ İncîlinde ise, ne ma'bedin perdesinin yırtılmasına, ne zelzele olup kayaların yarılmasına, ne de mukaddeslerin cesedlerinin kıyâm edip şehrde gezmelerine dâir, bir bilgi yokdur. Eğer bu hâdiseler doğru olsaydı, Markos, Luka ve Yuhannâ İncîllerinin, bu husûsda sukût etmiyecekleri açıkdır.

4 — Mattanın yazdığına göre, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerilirken, orada şâkirdlerden hiç kimse yokmuş. Fekat, Celîleden beri kendisini ta'kîb eden Mecdelli Meryem ve Ya'kûb ile Yosesin anneleri olan Meryem ve Zebedenin oğullarının anası orada bulunup, uzakdan bakmışlar. [Matta: 27-56]

Markosun bildirdiğine göre, orada şâkirdlerden kimse bulunmayıp, Mecdelli Meryem ve Ya'kûb ile Yosesin anneleri olan Meryem ve Salome ve onunla berâber Kudüse gelmiş olan başka bir çok kadınlar var imiş. [Markos bâb onbeş, âyet kırk, kırkbir.]

Lukanın ifâdesine göre, Îsâ aleyhisselâm yakalandığı zemân, Onu tanıyanların hepsi, Celîleden gelen kadınlar ile berâber hâ-

zır imişler. Fazla olarak da bunu seyr etmek için toplanan halk var imiş. Bütün bunlar, Îsâ aleyhisselâma yapılan hakâretleri gördükleri için, göğüslerini döverek, Îsâ aleyhisselâmın ardı sıra gidiyorlar imiş. [Luka bâb yirmiüç, âyet yirmiyedi.]

Lukanın bu yazıları, Matta ve Markosun bildirdiklerine uymamakdadır. Matta ile Markosa göre, Îsâ aleyhisselâm [zan edilen Esharyûtî Yehûdâ] çarmıha gerildiği zemân orada hâzır olanlar, birkaç kadından ibâret olup, bunlar da uzakdan seyr etmişlerdir. Birkaç kimsenin, uzakdan gördükleri bir şeye dâir olan şehâdetleri, akl sâhibleri nazarında, dînin esâs i'tikâdı olarak kabûl edilebilecek bir delîl olamaz. Lukanın halkdan ta'bîrinden de, orada bulunanların Îsâ aleyhisselâmı tanıyan, fekat Ona îmân etmiyen ba'zı kimseler oldukları anlaşılmakdadır. Çünki Luka İncîlinin her yerinde, şâkirdler ve havârîler ta'bîrleri var iken, sâdece burada halk kelimesini kullanması, orada şâkirdlerden kimsenin bulunmadığına işâretdir.

Yuhannâ İncîli ise, şâkirdlerden ve Celîleli ağlıyan ve dövünen kadınlardan, bir kimsenin bulunduğuna dâir, hiç bir şey söylememekle berâber, orada sâdece sevdiği şâkird ile kendi annesi ve annesinin kız kardeşi ve Mecdelli Meryemin bulunduğunu bildirmişdir. [Yuhannâ bâb ondokuz, âyet yirmibeş, yirmialtı.] Diğer İncîllerden fazla olarak, Îsâ aleyhisselâmın çarmıh üzerinde iken sevdiği şâkirdi ve annesini yanında görüp, anasına, (Kadın işte oğlun) dediği, (Ondan sonra şâkirde, işte anan!) diye işâret etdiği ve bu şâkirdin, annesi Meryemi, kendi evine götürdüğü bildirilmekdedir. [Yuhannâ bâb ondokuz, âyet yirmialtı, yirmiyedi.]

Diğer İncîller ise, böyle bir hâdiseden hiç bahs etmezler. Şübhe yokdur ki, çarmıha gerilme hâdisesi vukû' bulmuşdur. Fekat, orada bu hâdiseyi tesbît ve îzâh edecek, Îsâ aleyhisselâma îmân etmiş kimseler bulunmuş olsa idi, İncîller arasında bu hâdise üzerinde ihtilâf olmaz ve hepsi vukû' bulan hâli aynı şeklde yazarlardı.

5 — Matta İncîline göre, Îsâ aleyhisselâm, vâlînin konağında çeşidli hakâretlere uğramış, elbisesi çıkarılıp üzerine kırmızı bir kaftan giydirilmiş, başına dikenden taç konulmuş ve eline bir de kamış verilerek, yüzüne tükürülmüş ve başına vuruldukdan sonra, çarmıha gerilmek üzere kapıdan çıkarken, Sim'un isminde Karineli bir adam bulup, çarmıhı ona taşıtmışlar. Oradan Golgota ya'nî kafa kemiği denilen yere geldikleri zemân, ona öd ile karışık sirke vermişler. Çarmıh üzerinde iken, (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) dediği zemân, orada duranlardan biri, bir süngeri sirkeye batırıp, kamış ile ona uzatmış. [Matta: 27-28, ... 48]

Markos İncîlinde, kamçı ile döğülüp, başına dikenden taç konulduğu ve erguvânî bir kaftan giydirilerek, yüzüne tükürülüp, başına vurularak hakâretler edildikden sonra dışarı çıkarıldığı, İskender ile Ruhusun babası Karineli Sim'un isminde bir kimse de kırdan gelip, oradan geçerken onun haçının buna taşıtıldığı, sonradan Golgota denilen yere gelince ona mürr-ü sâfi ile karışık şerâb verildiği, onun ise kabûl etmediği ve çarmıhda iken yanından geçenlerin başlarını sallayıp, ona küfr ederken, (Vâh sen ki, heykeli yıkıp, üç günde yaparsın, haçdan inerek kendini kurtar) dedikleri ve onunla berâber çarmıha gerilen iki hırsızın ona sitem edip sövdükleri, dahâ sonra, Îsâ aleyhisselâm, (Allahım, Allahım, beni niçin terk etdin) dediği zemân, orada duranlardan biri, süngeri sirkeye batırıp kamış ile ağzına uzatıp içirdiği, bildirilmekdedir. [Markos: 15-17, ... 36.]

Luka İncîlinde, (Pilatus, evvelce Îsâ aleyhisselâmı Hirodese gönderdi. Hirodes Îsâyı görünce çok sevindi. Çünki Onun hakkında çok şeyler işitmişdi. Bir mu'cizesini görmek için çokdan beri, onu görmek istiyordu. Fekat Îsâ aleyhisselâm, onun süâllerine cevâb vermedi. Hirodes, askerleri ile berâber, ona hakâret ederek alay etdiler. Üzerine parlak renkli bir elbise giydirip, onu Pilatusa gönderdi. O da Îsâyı yehûdîlerin eline teslîm etdi. Onu götürdükleri zemân tarlasından gelen Karineli Sim'unu yakalayıp, Îsânın arkasından taşımak üzere haçı bu adama yüklediler. O sırada, gerek halkdan ve gerek onun için ağlıyan ve dövünen kadınlardan büyük bir kalabalık ardı sıra gidiyordu. Îsâ onlara dönüp, Ey Yeruşalim kızları! Benim için ağlamayın. Ancak kendiniz ve çocuklarınız için ağlayın. Çünki, işte günler geliyor ki, o günlerde, ne mutlu çocuğu olmıyanlara denilecek. O zemân dağlara, üzerimize düşün ve bayırlara, bizi örtün demeğe başlıyacaklar. Çünki, yaş ağaca bu nesneleri gösterirlerse, kurusuna ne vâki' olur dedi. Dahâ sonra çarmıha vurulunca, Ey Baba, onları afv et. Çünki, ne yapdıklarını bilmiyorlar, dedi. Askerler onunla alay ederek, yaklaşıp sirke sundular. Ve berâber asılmış olan suçlulardan biri ona küfr edip, eğer sen Mesîh isen, hem kendini, hem bizi kurtar dedi. Fekat diğeri cevâb verip, onu azarladı. Onun üzerine Îsâ ona, bugün sen benimle berâber Cennete gideceksin) dediği bildirilmekdedir. [Luka: 23-7, ... 43.]

Yuhannâ İncîlinde, (Pilatus, Îsâyı tutup dövdü. Askerler de, dikenden bir taç örüp, onun başına koydular ve ona kırmızı bir kaftan giydirdiler. Sonra, ona tokat vuruyorlardı. Başkâhinler ve me'murlar, onu bu kıyâfetde görünce bağırıp, haça ger, haça ger dediler. Pilatus onlara, onu siz alıp haça gerin. Çünki, ben onda

bir suç bulamıyorum dedi. Yehûdîler ona cevâb verip, bizim bir şe-rî'atimiz vardır. O şerî'ate göre, Onun ölmesi vâcibdir. Çünki, ken-disini Allahın oğlu etdi dediler. Pilatus da, bu sözü işitdiği zemân, dahâ çok korkdu. Îsâya hitâben, sen neredensin dedi. Fekat Îsâ ona cevâb vermedi. Pilatus ona hitâb ederek, bana söylemezmisin, seni haça germeğe ve salıvermeğe kudretim olduğunu bilmiyor musun? dedi. Îsâ cevâb verip, eğer yukarıdan [izn] verilmemiş ol-saydı, benim üzerime senin hiç kudretin olmazdı. Beni senin eline teslîm edenin günâhı dahâ büyükdür, dedi. Bunun için, Pilatus onun salıverilmesine çalışdı ise de, yehûdîler bağırıp, eğer bunu sa-lıverirsen, kayserin dostu değilsin. Kim kendini melik ederse, kay-serin aleyhinde söyler diye bağırışmaları üzerine, Pilatus Îsâyı dı-şarı çıkarıp, yehûdîlere teslîm etdi. Ve Îsâ kendi haçını taşıyarak Golgota ya'nî kafa kemiği denilen yere çıkdı) demekdedir. [Yu-hannâ: 19-1, ...17.]

[Dört İncîlin bu ibâreleri arasındaki farklar güneş gibi meydân-dadır. Papazın, doğruluğunun tevâtüren sâbit olduğunu iddiâ etdi-ği bu hâdisede, hıristiyanların çok i'timâd etdikleri İncîlleri arasın-da böyle ihtilâf vardır. Bunu kim inkâr edebilir? Hâl böyle olunca, bu papazın yazdığı tevâtür, nerede kalmışdır.]

6 — Matta İncîlinin yirmiyedinci bâbının otuzyedinci âyetine göre, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerilince, üzerine asılan yaftada, (Yehûdîlerin meliki Îsâ budur) yazılıdır.

Markos İncîlinin onbeşinci bâbının yirmialtıncı âyetine göre, bu yaftada (Yehûdîlerin meliki) yazılıdır.

Luka İncîlinin yirmiüçüncü bâbının otuzsekizinci âyetine göre, bu yaftada, (Yehûdîlerin meliki budur) diye ibrânîce olarak yazılı-dır.

Yuhannâ İncîlinin ondokuzuncu bâbının ondokuzuncu âyetine göre, Pilatus bir yafta yazıp, onu haç üzerine koydu. (Nâsıralı Îsâ, yehûdîlerin meliki) diye ibrânîce, yunanca ve lâtince yazılmış idi. Yirmibirinci ve yirmiikinci âyetlerinde ise, (Baş kâhinler Pilatusa, yehûdîlerin meliki değil, fekat bu adam, ben yehûdîlerin melikiyim dedi, diye yaz dediler. Pilatus ise, ne yazmış isem yazmışım diye ce-vâb verdi) diye yazılıdır. [Bugünkü İncîllerin [hâşâ] asıldığını iddi-â etdikleri Îsâ aleyhisselâmın üzerine, asılmış olan yaftadaki yazı-ların muhtelif olmaları da, bize gösteriyor ki, asılan kimse, Îsâ aley-hisselâm değildir.]

7 — Markos İncîlinin onbeşinci bâbında, (Îsâ aleyhisselâmı çarmı-ha gerdikleri zemân, sâat üç idi. Sâat altı olunca, dokuza kadar bütün yeryüzüne karanlık çökdü) diye yazılıdır. [Markos: 15-25, 33]

Matta ve Luka İncîllerinde, (çarmıha gerdikleri zemân sâat altı sıraları olup, dokuza kadar bütün yeryüzüne karanlık çökdü) diye yazılıdır. [Matta: 28-45, Luka: 23-44] Yuhannâ İncîlinde ise, sâat maddesi ve karanlık çökdüğü mes'elesi yokdur.

8 — Yuhannâ İncilinde, sebt gününde Îsâ aleyhisselâm ile berâber çarmıha gerilen iki kişinin çarmıhda kalmaması için bacaklarını kırdılar. Îsâ aleyhisselâma gelince, onun öldüğünü görünce, bacaklarını kırmadılar, diye bahs edilen kısm, diğer üç İncîlde yokdur. [Yuhannâ: 19-32, 33]

9 — Hıristiyanların i'tikâdına göre, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerildikden sonra, kıyâm etmesi ve mu'cizeler görülmesi mes'elesine dâir, mevcûd İncîller arasında büyük ihtilâflar vardır. Bu mes'eleleri yukarıda, **(İncîl denilen dört kitâb hakkında incelemeler)** bahsinde bildirdiğimizden, okumayı arzû edenler, oraya mürâce'at edebilirler. [4. Bölüm]

Bu ihtilâflara nazar edildiği zemân, Îsâ aleyhisselâmın çarmıha gerilmesi ve tekrar dirilmesi, mu'cizeler hâsıl olması, hıristiyanlar arasında temâmen şübhelidir. Hıristiyanların ileri gelenleri, [Îsâ aleyhisselâmın çarmıha gerilmediği ve öldürülmeden göğe yükseltildiği, çarmıha gerilenin, ona benzeyen bir yehûdî olduğu şeklinde olan nezîh islâm i'tikâdını red edecek ve] hıristiyanlar arasındaki bu şübheyi giderecek hiçbir delîl beyân edememişler ve müslimânların süâllerine cevâb verememişlerdir. Hıristiyanlar, (İncîller, aralarındaki ihtilâflar ile de, bizce vesîka, delîl olmağa lâyıkdır) derlerse, mes'elenin aslı değişir. Çünki bir kimse, açıkca anlaşılacak şeyleri inkâr eder ve ben bu husûsda şöyle inanacağım diye ısrâr ederse, onunla konuşmak abes olur.

Ehl-i kitâb olmıyan, aklı başında bir kimse için, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve çarmıha gerilmediği, çarmıha gerilenin O olmadığını isbât edecek bir çok delîli, mevcûd İncîllerden çıkarmak mümkindir. Bundan başka papazın (Dört İncîlin ittifak ile bildirdiği red edilemez) sözüne karşılık olarak, (Îsâ aleyhisselâmı çarmıha gerdikleri zemân, acı ve ızdırâb ile bayılmış ve onu bu hâlde görenler, vefât etmiş sanmışlar ve sebt gününde çarmıhda kalmaması için, çarmıhdan indirmekde acele etmişler ve Yûsüf ismindeki şâkirdi onu alıp, tenhâ bir yerde bir mezâra koymuş, bir müddet sonra, aklı başına gelip kalkmış ve o sırada şâkirdlerden biri ona keten elbise, ya'nî bahçıvan elbisesi giydirip, bu şeklde Mecdelli Meryeme görünmüş ve dahâ sonra, şâkirdleri ile buluşarak konuşmuş, bir müddet sonra, yâ çarmıh yaralarından veyâ başka bir hastalıkdan tenhâda vefât etmiş) olduğu iddi'â edilse, buna ne cevâb verilebilir? Hattâ, böyle şübhelerin, o zemânda da

vâki' olduğu, Matta İncîlindeki, (Yehûdîlerin Pilatusa gidip, üç gün kadar mezârın muhâfaza altında bulundurulmasını emr eyle; şâyed, şâkirdler geceleyin gelip, onu çalarlarsa, öldükden sonra tekrar dirildi diye halka söylerler) demelerinden anlaşılmakdadır. Çünki, **(İncîl denilen dört kitâb hakkında incelemeler)** bahsinde bildirdiğimiz gibi, Matta İncîli, Îsâ aleyhisselâmın göğe yükselmesinden kırk elli sene sonra yazılmışdır. Matta, İncîlini yazdığı sırada, insanların ağızlarında konuşulan bu rivâyeti, İncîline bu şeklde almış, diğer İncîl yazanlar ise, bu rivâyetleri, gaflet ile kitâblarına yazmış olabilirler. Bu husûsda çeşidli delîller vardır.

Birinci delîl: Matta İncîlinin, şübheyi ortadan kaldırmak için, (Yehûdîler, muhafız askerlerle gidip, taşı mühürliyerek, kabri emîn kıldılar) sözünü getirmesindeki ihtiyâtlı hareketi, şübheyi ortadan kaldırmak yerine, dahâ da kuvvetlendirir.

İkinci delîl: Yuhannâ İncîlinin yirminci bâbında yazıldığı üzere, Mecdelli Meryem, Îsâ aleyhisselâmı mezârdan kalkdıkdan sonra görmüş ve bahçıvan zan etmişdir. [Yuhannâ: 20-14, 15] Yine, Yuhannâ İncîlinin ondokuzuncu bâbının sonunda bildirildiğine göre, Arimetalı Yûsüf, Îsânın "aleyhisselâm" cesedini alınca, keten bezlerine sarıp, haça gerildiği yerde bir bağçe bulup, oradaki yeni bir kabre koymuşdur. [Yuhannâ: 19-38, 39, 40, 41] Şimdi, Îsâ aleyhisselâm zan edilen kimse, mezârda bir müddet baygın yatdıkdan sonra, ayılmış ve kendisi veyâ o sırada gelen ba'zı şâkirdler mezârın taşını kaldırıp, kefenini çıkarıp bir bahçıvan elbisesi giymiş olabileceği niçin mümkin olmasın?

Üçüncü delîl: Luka İncîlinin yirmidördüncü bâbında yazıldığına göre, (Îsâ aleyhisselâm mezârdan kalkıp, şâkirdlerine görününce, şaşırıp, korkarak, onu bir rûh, hayâl zan etdiler. Îsâ onlara, neden şaşırıyorsunuz. Niçin yüreğinizden ızdırâb çekersiniz. Ellerime, ayaklarıma bakın. Bizzat benim, kendimim. Bana ellerinizi sürün ve bakın. Çünki bende olduğunu gördüğünüz gibi, bir rûhda et ve kemik yokdur dedi. Bunu söyledikden sonra, onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi. Onlar henüz şaşkınlık içinde iken, burada yiyecek bir şeyiniz var mı? dedi. Ona bir parça kızarmış balık [ile bir mikdâr kömeç bâlı] verdiler. Onu aldı ve önlerinde yidi) denilmekdedir. [Luka: 24-36, ... 43]

Bu rivâyete göre, çarmıha gerilen kimse, çarmıh üzerinde ölmeyip, kurtulmuş ve sonra acıkarak, yemek yimişdir. Bu rivâyet, öldükden sonra dirilme mu'cizesinin olmadığını göstermekdedir.

Dördüncü delîl: Îsâ aleyhisselâm, kıyâmından sonra, Kudüsde şâkirdleri ile görüşmeyip, Celîlede konuşdu deniliyor. Bu söz,

çarmıhda öldükden sonra dirilen kimsenin, yehûdîlerden korkduğunu göstermekdedir. Hâlbuki, yehûdîlerce, çarmıha gerilip ölmesi ile Îsâ fitnesi ortadan kaldırılmış, zihnlerinde böyle bir şey kalmamışdı. Kudüsde görüşüp konuşmak, mümkin idi. Yehûdîlerden korkmasına sebeb yokdu. Bu rivâyetin de, İncîllere sonradan ilâve edilmiş olduğu meydândadır.

Beşinci delîl: İncîllerde, kıyâmından sonra, Kudüsde ba'zı şahslara görünüp, havârîlerine, bilhâssa annesine görünmediği yazılıdır. Bu sözler, Îsâ aleyhisselâmın onlarla görüşmeği istemediğini ve onları kendi semtine uğratmadığını anlatmakdadır. Onlara i'timâdı kalmadığından, yehûdîlerin haberi olur korkusu ile, mülâkâtını, önce birkaç kimseye hasr eylediği anlaşılıyor. Bunun ise, çok yanlış olduğu meydândadır.

Altıncı delîl: Îsâ aleyhisselâmın defn edildiği zemân ve kıyâm etdiği zemân, şâkirdlerinden kimsenin hâzır bulunmadığı, Arimetalı Yûsüfün defn etdiği ve sonradan Mecdelli Meryemin onu diri olarak gördüğü bildiriliyor. Bu habere karşılık olarak, (Arimetali Yûsüf çarmıha gerilen kimsenin yanına gelince, bunun ölmediğini görmüş olabilir. Ölmediğini söylerse, öldükden sonra tekrâr dirileceğini bildiren İncîl haberinin inkâr edilmesine sebeb olacağından korkarak, gördüğünü saklamış olabilir) düşüncesi hâtıra gelebilir. Bu şübheyi gidermek için papazlar ne cevâb verebilir?

Yedinci delîl: Arimetalı Yûsüf, Mattaya göre, Îsâ aleyhisselâmın şâkirdlerinden zengin bir kimsedir. [Matta: 27-57] Lukanın ifâdesine göre, meclis a'zâsından, Pilatus nezdinde yüksek bir derecesi olan, sâlih bir kimsedir. [Luka: 23-50] Bu zât, çarmıha gerilen kimseyi kabre koyduğunu bildiriyor. Kabre koyması muhakkak ölmüş olduğuna alâmetdir. Tekrâr gördüm diyenlerin, yalan söylemiyeceklerine göre, bir hayâl görmüş olmaları düşünülebilir.

Sekizinci delîl: Çarmıha gerilen kimse, ölmeksizin çarmıhdan kurtuldukdan sonra, şâkirdleri onu gördükleri zemân, öldükden sonra dirilmişdir zan etmeleri mümkindir.

Îsâ aleyhisselâmın, çarmıhda ölmüş olduğunu ve defn edildiğini isbât etmek için papazlar, Matta İncîlinde yazılı olan, (İnsanoğlu üç gün üç gece arz içinde duracakdır) âyetini delîl getiriyorlar. [Matta: 20-40] Evet, çarmıha gerdikleri kimse ölmüş ve defn edilmişdir. Bunu isbât etmeğe lüzûm yokdur. Papazların bu delîli ileri sürmeleri, öldükden üç gün sonra tekrâr dirildiğini isbât içindir. Fekat, çarmıha gerdikleri kimse, kabrde üç gün ve üç gece kalmamışdır. Cesedi Cum'a günü akşam haçdan indirilip hemen defn olunduğu ve pazar günü güneş doğmadan önce cesedin

mezârda bulunmadığı dört İncîlde bildirilmişdir. Hesâba göre, ce-
sed, iki gece bir gün mezârda kalmışdır. Bu hesâba göre, üç gün
üç gece arz içinde durmadığından, Mattanın bu sözü, vâki' olanın
zıddı olur. Bir diğer husûs ise şudur: Îsâ aleyhisselâm hakîkaten
bu sözü söylemiş ise, onun kıyâm etmesinde, şâkirdler aslâ şek ve
şübhe etmeyip, hemen gördükleri anda kabûl etmeleri lâzım ge-
lirdi. Hâlbuki, onun kıyâm etdiğini haber veren kimseleri, havâ-
rîlerin hepsinin bir anda tekzîb etdikleri ve kıyâmına aslâ inan-
madıkları, İncîllerde yazılıdır. Bu hakîkatler karşısında, (Çarmı-
ha gerilenin Îsâ aleyhisselâm olmadığı ve Onun bulunduğu yeri
haber veren Esharyûtî Yehûdâyı, Îsâ aleyhisselâm zan ederek,
çarmıha gerdiklerini ve Îsâ aleyhisselâmın göke çıkarıldığını) bil-
diren **(Kur'ân-ı kerîm)**e karşı, papazların sükûtdan başka vere-
cekleri cevâbları yokdur.

İslâm i'tikâdına göre, bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm",
ma'sûmdurlar. Yalan söylemekden, hîle yapmakdan berîdirler. Al-
lahü teâlâ, kudret-i ilâhiyyesi ile, Îsâ aleyhisselâm çarmıha gerile-
ceği sırada, yehûdîlerin gözüne, onu haber veren şahsı Îsâ aleyhis-
selâm şeklinde göstermiş ve onu çarmıha germişlerdir. Allahü teâ-
lâ, Îsâ aleyhisselâmı hemen semâya yükseltmişdir. Müslimânların
bu i'tikâdları dahâ ma'kûl ve Îsâ aleyhisselâmın nübüvvetinin şânı-
na dahâ lâyıkdır.

Nisâ sûresinin yüzelliyedinci âyetinde meâlen: **(Hâlbuki onlar,
Îsâyı öldürmediler ve onu asmadılar, lâkin başkası onun şekline so-
kuldu** [onu asdılar]) buyurulmuşdur. Bütün tefsîr âlimleri "rahime-
hümullah", bu âyet-i kerîmeyi, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve
çarmıha gerilerek asılmadığı şeklinde tefsîr etmişlerdir.

Âl-i imrân sûresinin ellibeşinci âyetinde meâlen: ([Hâtırla ki]
Allahü teâlâ, Îsâya "aleyhisselâm", **muhakkak ben seni yerden**
[en mükemmel şeklde] **alıp, meleklerin makâmına yükseltece-
ğim** [dedi]) buyurulmuşdur. Papazlar, bu âyet-i kerîmenin Nisâ
sûresinin yüzelliyedinci âyet-i kerîmesini nakz etdiğini söyliyor-
lar. Âl-i imrân sûresinin ellibeşinci âyetindeki, **(Müteveffîke)**
lâfzını Îsâ aleyhisselâmın vefât etmiş olduğuna delîl getirmek is-
tiyorlar. Hâlbuki, bu lâfzın sıfat olduğunu, **(Müteveffîke)** ya'nî
seni öldüreceğim ma'nâsına olmadığını düşünmezler. [Bir hıris-
tiyan papazın hâzırlamış olduğu ve Beyrutda katolik matbâasın-
da basılmış olan arabca **(El-müncid)** lügat kitâbında (teveffâ)
kelimesine (Hakkını tam olarak almak) ma'nâsı verilmişdir. Bu,
şânına lâyık olanı vermek demekdir. Öldürmek ma'nâsında me-
câzen kullanılmakdadır.] Ya'nî bu âyet-i kerîmenin meâli, (Ben
seni öldürürüm ve yükseltirim) demek değil, **(Ben senin şanına**

lâyık olanı yaparım, meleklerin makâmına yükseltirim) demekdir. Allahü teâlâ dilerse yükseltir. Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâmı yükseltmeği dilemiş ve yükseltmişdir. Yehûdîler tarafından öldürülmesini dilememiş ve çarmıha başkasını gerdirmiş, Onu öldürtmemişdir. Bunun için, ba'zı tefsîr âlimleri "rahimehümullahü teâlâ" *(teveffî)* kelimesine (almak) ma'nâsını verip, **(Yehûdîlerin katlinden hıfz etmek için, yerden seni kâmilen alır kabz ederim)** meâli ile te'vîl etmişlerdir. Ne garîbdir ki, hıristiyan fırkaları Îsâ aleyhisselâma, (Allahın oğlu) ve (Aynen Allah) dedikleri hâlde, Onun öldürüldüğünü ve asıldığını kabûl ederler. İslâm dîni, Îsâ aleyhisselâmın bir insan ve bir Peygamber olduğunu bildirmiş iken, Onun için yapılan böyle iftirâları red eder. Ayrıca, Onun kıymetini artırarak, semâya yükseltildiğini ve yehûdîlerin, (Onu öldürdük ve i'dâm etdik) şeklindeki düşüncelerinin bâtıl, iftirâ olduğunu bildirir. Îsâ aleyhisselâm için müslimânların bu i'tikâdı ile hıristiyanların i'tikâdlarından hangisinin, O yüce Peygamberin şerefine lâyık olduğunu sorarız. Buna göre, hıristiyanların mı, yoksa müslimânların mı, Îsâ aleyhisselâmı dahâ çok sevdikleri ve Îsevî oldukları, karşılaşdırılmalıdır. Müslimânların, Îsâ aleyhisselâmın şânına yakışmayan yalanlardan uzaklaşdırmak için olan [doğru ve nezîh] i'tikâdlarına, hıristiyanlar kızarak, aksini isbât etmek için çalışmalarına, ibret ve insâf nazarı ile bakılmalıdır. Biz müslimânlar, hem Mûsâ aleyhisselâmı, hem de Îsâ aleyhisselâmı, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak Peygamber olarak tanıdığımız için, hem Mûsevî, hem de Îsevîyiz.

Hıristiyan fırkaları, dürlü dürlü çirkin yalanlar ile dolu olan muharref [ve bugün ellerde dolaşan] İncîllere inandıkları için, Îsâ aleyhisselâm ahırda doğdu ve yehûdîlerin elinde zelîl olarak öldürüldü ve Cehenneme girdi, mel'ûn oldu, gibi en terbiyesiz bir şahsın, bir düşmanına bile söylemekde tereddüd edeceği isnâdlar ile, o mukaddes Peygamberi tahkîr etmekdedirler. Bunun için, ne Mûsevî, ne de Îsevîdirler. Teslîs mes'elesinde, Eflâtûnun bozuk felsefesini kabûl [ve müdâfe'a] etdikleri için, bunlara Eflâtûnî demek dahâ doğru olur.

Îsâ aleyhisselâmın öldürülmediği ve asılmadığı husûsunda, hıristiyanlara verilecek dahâ pek çok aklî ve naklî delîller vardır. Bunların tafsîlâtı, fârisî **(Mîzân-ül-mevâzîn)** ile arabî ve türkçe **(İzhâr-ül-hak)** kitâbında ve türkçe **(Şems-ül-hakîka)** ve **(Îzâh-ul-merâm)** kitâblarında ve imâm-ı Gazâlînin "rahmetullahi aleyh" arabî **(Er-Reddül-cemîl)** kitâbında yazılıdır. Arzû edenler, bu kitâblara mürâce'at edebilirler.

— 13 —
ALLAHÜ TEÂLÂ VARDIR VE BİRDİR

Papazların asl iddiâları, hıristiyanlık ile islâmiyyetin hakîkatini karşılaşdırıp, hangisi dahâ hak, dahâ doğru ise, onu kabûl etmek imiş. Bunlara cevâb olarak, Kur'ân-ı kerîm ile İncîl diye neşr etdikleri kitâblarını, kitâbımızın baş tarafında karşılaşdırmışdık. Burada, hıristiyanlar ile müslimânların i'tikâd [inanç] esâslarını karşılaşdırmağı da, lüzûmlu gördük. Naklî delîllerden sarf-ı nazar ederek, aklî delîller ile, bu mes'elenin tafsîlatına başlıyoruz.

Hıristiyanların en mühim i'tikâdları, üç tanrı ya'nî teslîsdir. Onlara göre, hâşâ tanrı üçdür: (Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâm ve Rûh-ül-kuds). Hâlbuki İncîlde, Îsâ aleyhisselâm için (oğlum) denilmesi fazla sevgiyi göstermek içindir. Elde mevcûd İncîl denilen kitâblarda diyor ki, (Îsâ aleyhisselâm ilm, kudret ve bütün sıfatlarda, Allahü teâlâya müsâvîdir. Çarmıha gerilip, öldürülmesinden sonra, sekiz gün Cehennemde yanıp, Pavlosa göre, hâşâ la'net ağacına çıkıp, sonradan semâya yükselmiş, kürsîsini Babanın sağına koyarak, yaratma ve îcâd işini eline almışdır. Şimdi, hükm oğuldadır. Kıyâmetde de, hâkim-i mutlak Îsâ olacağından, [hâşâ] Baba amelden uzak kalmışdır.)

Müslimânların i'tikâdına göre, Allahü teâlâ birdir. Zâtında ve sıfatlarında ortağı ve benzeri yokdur.

[Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sünnetine, yoluna tam yapışan hakîkî müslimânların, Allahü teâlâ hakkındaki doğru i'tikâdlarını en güzel şeklde anlatan, İmâm-ı Rabbânî müceddid-i elf-i sânî Ahmed Fârûkî Serhendî "rahmetullahi aleyh" **(Mektûbât)** kitâbının ikinci cild, altmışyedinci mektûbunda buyuruyor ki:

(Biliniz ki, Allahü teâlâ, kadîm olan [hiç yok olmıyan] Zâtı ile vardır. Ondan başka herşeyi, O yaratmışdır. O, sonsuz olarak var idi. Ya'nî, kadîmdir, ezelîdir. Ya'nî hep var idi. Varlığından evvel yokluk olamaz. Ondan başka herşey, yok idi. Bunların hepsini, O, sonradan yaratdı. Kadîm ve ezelî olan, bâkî ve ebedî olur. Hâdis ve mahlûk olan, fânî ve muvakkat olur, ya'nî yok olur. Allahü teâlâ birdir. Ya'nî varlığı lâzım olan, yalnız Odur. İbâdete hakkı olan da, yalnız Odur. Ondan başka şeylerin var olmasına lüzûm yok-

dur. Olsalar da olur, olmasalar da. Ondan başka hiçbirşey, ibâdet olunmağa lâyık değildir.

Allahü teâlânın kâmil sıfatları vardır. Bu sıfatları: **Hayât, İlm, Semi', Basar, Kudret, İrâde, Kelâm** ve **Tekvîn**dir. Bu sıfatları da, kadîmdir, ezelîdir. Varlıkları, Allahü teâlâ iledir. Mahlûkların sonradan yaratılması ve onlarda her ân meydâna gelen değişiklikler, Onun sıfatlarının kadîm olmasını bozmaz. Sıfatların bağlandığı mahlûkların sonradan var olması, sıfatların ezelî olmasına mâni' olmaz. Felsefeciler, yalnız akla güvendikleri için, aklları da noksan olduğundan, müslimânlardan mu'tezîle fırkası da, iyi göremediğinden, eşyâ hâdis olduğu için, bunları var eden ve idâre eden sıfatlar da hâdisdir deyip geçdiler. Bu sûretle kadîm olan **(Sıfât-ı kâmile)**yi inkâr etdiler. İlm sıfatı, zerrelere kadar işlemez. Ya'nî Allahü teâlâ, ufak tefek şeyleri bilmez. Çünki, eşyâdaki değişiklikler, ilm sıfatında da değişiklik yapar. Kadîm olanda ise, değişiklik olamaz, dediler. Hâlbuki bilmediler ki, sıfatlar ezelîdir. Bunların eşyâya te'allukları, bağlantıları hâdisdir.

Noksan sıfatlar, Allahü teâlâda yokdur. Allahü teâlâ, maddelerin, cismlerin, arazların, ya'nî hâllerin sıfatlarından ve bunlara lâzım olan şeylerden münezzehdir, uzakdır. Allahü teâlâ, zemânlı değildir, mekânlı değildir, cihetli değildir. Bir yerde, bir tarafda değildir. Zemânı, yerleri, cihetleri O sonradan yaratmışdır. Câhil bir kimse, Onu, Arşın üstünde sanır, yukarıda bilir. Arş da, yukarısı da, aşağısı da, Onun mahlûkudur. Bunların hepsini, sonradan, O yaratmışdır. Sonradan yaratılan birşey kadîm olana, her zemân var olana, yer olabilir mi? Ancak, şu kadar var ki, Arş, mahlûkların en şereflisidir. Herşeyden dahâ sâf ve dahâ nûrludur. Bunun için, ayna gibidir. Allahü teâlânın büyüklüğü orada görünür. Bunun içindir ki, Ona **(Arşullah)** denir. Yoksa, Allahü teâlâya göre, Arş da, diğer eşyâ gibidir. Hepsi, Onun mahlûkudur. Yalnız Arş, ayna gibidir. Diğer eşyâda bu kâbiliyyet yokdur. Aynada görünen bir insana, aynanın içindedir denilir mi? O insanın aynaya olan nisbeti, diğer eşyâya olan nisbeti gibidir. İnsanın, hepsine olan münâsebeti aynıdır. Yalnız, ayna ile diğer eşyâ arasında fark vardır. Ayna, insanın sûretini gösterebiliyor, diğer eşyâ ise, göstermiyor.

Allahü teâlâ, madde değildir, cism değildir, araz, hâl değildir. Hudûdlu, boyutlu değildir. Uzun, kısa, geniş, dar değildir. Ona, (Vâsi') ya'nî geniş deriz. Fekat, bu genişlik, bizim bildiğimiz, anladığımız gibi değildir. O, (Muhît)dir. Ya'nî herşeyi çevirmişdir. Fekat, bu ihâta, çevirmek, bizim anladığımız gibi değildir. O, (Karîbdir) yakındır ve bizimledir. Fekat, bizim anladığımız gibi

değil! Onun vâsi', muhît, karîb ve bizim ile berâber olduğuna inanırız. Fekat, bu sıfatların ne demek olduğunu bilemeyiz. Allahü teâlânın zâtı ve sıfatları için, akla gelen herşey yanlışdır, deriz. Allahü teâlâ, hiçbir şey ile ittihâd etmez, birleşmez. Hiçbir şey de, Onunla birleşmez. Ona hiçbirşey hulûl etmez. O da, birşeye hulûl etmez. Allahü teâlâ, ayrılmaz, parçalanmaz, tahlîl [analiz], terkîb [sentez] edilmez. Onun benzeri, eşi yokdur. Kadını, çocukları yokdur. O, bildiğimiz, düşünebileceğimiz şeyler gibi değildir. Nasıl olduğu anlaşılamaz, düşünülemez. Benzeri, nümûnesi olamaz. Şu kadar biliriz ki, Allahü teâlâ vardır. Bildirdiği sıfatları da, vardır. Fekat kendisinde, varlığında ve sıfatlarında akla gelen, hayâlimize gelen herşeyden münezzehdir, uzakdır. İnsanlar Onu anlıyamaz. Fârisî beyt tercemesi:

Rabbiniz değil miyim? Sorulduğunda, Onu,
anlıyanlar, O vardır deyip kesdiler sözü.

Allahü teâlânın ismleri **(Tevkîfî)**dir. Ya'nî islâmiyyetin bildirmesine mevkûfdur, bağlıdır. İslâmiyyetin bildirdiği ismleri söylemelidir. İslâmiyyetin bildirmediği ismler söylenemez. Ne kadar kâmil, güzel ism olsa da, söylenmemelidir. Cevâd denir. Çünki islâmiyyet, Cevâd demekdedir. Fekat, yine cömert ma'nâsında olan (Sahî) ismi söylenemez. Çünki islâmiyyet Ona sahî dememişdir. [Şu hâlde, tanrı da denemez. Hele ibâdet ederken, ezân okurken, Allah ismi yerine, tanrı demek, çok günâh olur.]

Kur'ân-ı kerîm, Allah kelâmıdır. Onun sözüdür. Sözünü, islâm harflerinin ve seslerinin içine sokarak, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma göndermişdir. Bununla kullarına emrlerini, nehylerini, ya'nî yasaklarını bildirmişdir.

Biz mahlûklar, boğazımızdaki ses iplikcikleri, dil ve damağımız ile konuşuyoruz. Arzûlarımızı harf ve ses şekline sokuyoruz. Allahü teâlâ da, ses zarları, ağız, dil olmaksızın, kendi kelâmını, büyük kudreti ile, harf ve ses içinde kullarına göndermişdir. Emrlerini, nehylerini harf ve ses içinde meydâna çıkarmışdır. Her iki kelâm da, Onundur. Ya'nî harf ve ses içine sokulmadan evvelki **(Kelâm-ı nefsî)**si ve harf ve ses içinde bulunan **(Kelâm-ı lafzî)**si, hep Onun kelâmıdır. Her ikisine de kelâm demek doğrudur. Nitekim bizim de, nefsî ve lafzî kelâmımızın ikisi de, sözümüzdür. Kelâm-ı nefsîye hakîkî deyip, lafzîye mecâz demek, ya'nî kelâm gibi demek, yanlışdır. Çünki, mecâz olan şeyler, red edilebilir. Allahü teâlânın kelâm-i lafzîsini red edip buna, Allah kelâmı değildir demek, küfrdür. Evvelce gelen Peygamberlere "âlâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalevâtü vetteslîmât" gönderilen kitâblar ve sa-

hîfeler de, hep Allah kelâmıdır. O kitâblarda ve sahîfelerde ve Kur'ân-ı kerîmde bulunanların hepsi, **(Ahkâm-ı ilâhî)**dir. Her vakte uygun olan hükmleri, o zemânın insanlarına göndermişdir.

Allahü teâlâyı mü'minler Cennetde, cihetsiz olarak ve karşısında bulunmıyarak ve nasıl olduğu anlaşılmıyarak ve ihâtasız, ya'nî bir şeklde olmıyarak görecekdir. Allahü teâlâyı âhıretde görmeğe inanırız. Nasıl görüleceğini düşünmeyiz. Çünki, Onu görmeği akl anlıyamaz. İnanmakdan başka çâre yokdur. Felsefecilere ve mu'tezîle fırkasındaki müslimânlara ve Ehl-i sünnetden başka bütün fırkalara yazıklar olsun ki, kör olduklarından, buna inanmakdan mahrûm kaldılar. Görmedikleri, bilmedikleri şeyi, gördükleri şeylere benzetmeğe kalkarak, îmân şerefine kavuşamadılar.

İnsanları, Allahü teâlâ yaratdığı gibi, insanların işlerini de, O yaratıyor. İyi ve fenâ şeylerin hepsi Onun takdîri [dilemesi] iledir. Fekat, iyi işlerden râzıdır [beğenir]. Fenâ, kötü işlerden râzı değildir, beğenmez. İyi ve kötü her iş, Onun istemesi ve yaratması ile ise de, Onu yalnız, bir kötü şeyin yaratıcısı olarak ismlendirmek, edebsizlik olur. Kötülüklerin hâlıkı [yaratıcısı] dememelidir. İyilerin ve kötülerin hâlıkıdır, yaratıcısıdır demelidir.) **(Mektûbât)**dan terceme temâm oldu.]

Allahü teâlânın vahdâniyyetini [birliğini] isbât husûsunda Fahreddîn-i Râzî "rahimehullah",[1] kelâm âlimlerinin bildirdikleri burhânlardan [delîllerden] yirmi kadarını beyân etmişdir. Bunlardan birkaçını aşağıda bildireceğiz:

1 — Enbiyâ sûresinin yirmiikinci âyetinde meâlen: **(Eğer yer ile gökde, Allahdan başka ilâhlar olsaydı, bunlardaki nizâm bozulur, karma karışık olurdu)** buyurulmuşdur.

Bu âyet-i kerîmenin işâreti **(Burhân-ı temânü')**dür. Ya'nî âlemin hâlıkının [yaratıcısının] iki olduğu farz edilse, bu iki yaratıcının fi'lleri, birbirinden, yâ farklı veyâ aynı olur. Birbirinden farklı olursa, âlemin fesâdı lâzım olur. Ya'nî semâvât ve arzın bu husûsî nizâmından [düzeninden] çıkmasını ve yok olmasını veyâ birbirine zıd şeylerin aynı anda bir araya cem' edilmesini îcâb etdirir. Meselâ, iki ilâhdan birisi, Zeyd ismindeki insanın hareketini, diğeri de o anda hareket etmeyip sükûnunu irâde etse [dilese], ilâh oldukları için kudretleri Zeyde te'sîr edince, cem-i zıddeyni îcâb etdirir. [Bu ise, mümkin değildir. Çünki, cem-i zıddeyn muhâldir. Ya'nî, iki zıd şeyin, aynı anda bir araya gelmesi, mümkin değildir.

---

[1] Fahrüddîn Râzî, 606 [m. 1209] da Hirâtda vefât etdi.

Ya'nî, Zeyd, aynı anda hem hareketli, hem hareketsiz olamaz. Yâ hareketlidir yâhud hareketsizdir.]

İki ilâhın fi'lleri, yek-diğerinin aynı olursa, aralarında muhâlefetin bulunması, yâ mümkin olur veyâ olmaz. Muhâlefet mümkin olamaz. Çünki ikisi, aynı şeyi irâde etmekdedirler. İkinci şekilde ya'nî muhâlefetin mümkin olması ise, ikisinden birisinin âcizliğini îcâb etdirir. Âcizlik ise, mahlûkluk, sonradan olma, ya'nî yaratılma alâmetidir. Bu ise, ilâhlığın şânına yakışmaz. Sonradan yaratılan ilâh olamaz.

2 — Âlemin yaratıcısının [hâşâ] iki olduğu farz olunsa, ikisinden biri, tedbîrinde ya'nî dilediğini yapmakda yâ kâfî olur veyâ olmaz. İki ilâhdan birincisi, yaratıcı olarak, dilediğini yapmakda kâfî ise, ikinci ilâhın zâyi' ve zâid ya'nî lüzûmsuz ve fazla olması îcâb eder. Bu ise, noksanlıkdır. Noksan olan ise, yaratıcı, ya'nî hâlık olamaz. Eğer ikinci ilâh, dilediğini yapmakda kâfî gelirse, birinci ilâhın yok ve âtıl olması îcâb eder.

3 — Âlemin yaratıcısının [hâşâ] iki olduğu farz olunsa, kudretlerin [mahlûklara] te'sîrinde, yâ birbirlerine muhtâcdırlar veyâ değildirler. Yâhud, biri diğerine muhtâc olup, diğeri ona muhtâc değildir.

Birinci sûretde, ikisi birbirine muhtâc olduğundan, noksan olmaları lâzım gelir. Noksan olan ise, ilâh olamaz. İkinci sûretde, ya'nî ikisi de birbirine muhtâc değilse, ikisinin de ilâh olmaması lâzım gelir. [Çünki her biri, diğerine göre, fazla ve lüzûmsuz olması îcâb eder. Bu da, ilâhlık vasfına zıddır.] Çünki ilâh, her şeyin kendisine, her an muhtâc olduğu ve her şeye kâfî olan bir varlık olup, buna ihtiyâc duyulmaması olamaz. Üçüncü sûretde ise, muhtâc olan nâkıs olacağından, sâdece muhtâc olmıyanın ilâh olması ya'nî ilâhın bir olması lâzım gelir.

Kâdî Beydâvî "rahmetullahi aleyh"[1] buyuruyor ki, âlemin yaratıcısının iki olduğu kabûl edilse, her iki ilâhın, bütün mümkinâta kudretlerinin kâfî gelmesi, müsâvî [eşid] olur. Çünki, kudreti kâfî olmak, imkânın, ya'nî var ve yok etmenin sebebidir. Var ve yok olabilmek, ya'nî mümkin olmak ise, bütün varlıklar arasında müşterek bir vasfdır. Buna göre, âlemde hiçbir varlığın olmaması îcâb eder. Çünki mevcûd olacak, yaratılacak şeyin vücûdünde, yaratılmasında, iki ilâhdan her ikisi de te'sîr etmez veyâ biri te'sîr edip, diğeri te'sîr etmez. Her iki sûretde de (tercîh-i bilâ müreccih) olması lâzım gelir. [Tercîh-i bilâ müreccih, iki şeyden bi-

---

[1] Abdüllah Beydâvî 685 [m. 1286] da vefât etdi.

rini diğerine tercîh etmeğe hiç bir sebeb yok iken, o iki şeyden birini diğerine tercîh etmek demekdir. Bu ise, bâtıldır.]

Mümkinin [mahlûkların] yaratılmasına iki ilâhın te'sîr etmemesi olamaz. Çünki, mümkinin var olması ve yok olması arasında bu te'sîr olmayınca, mümkinin yok olması lâzımdır. Tercîh eden olmayınca, tercîh edilen de olmaz. Ya'nî, yaratan olmayınca, yaratılan da olamaz.

İkinci hâl olan, mümkinin yaratılmasına iki ilâhdan birinin te'sîr edip, diğerinin te'sîr etmemesi hâlinde, mümkinin yaratılmasının, iki yaratıcıdan her birine nisbeti müsâvî [eşid] olduğu için, ikisinden birinin te'sîri ile yaratılması muhakkak tercîh-i bilâ müreccihdir. Tercîh-i bilâ müreccih ise, bâtıldır. Eğer, iki ilâhdan herbiri aynı anda te'sîr ederse, iki müstakil müessirin, bir eser üzerine te'sîr etmeleri lâzım gelir. Bu ise, muhâldir. Bu şekilde, iki ilâhın mümkinâtdan bir şey üzerine, birbirine zıd olan iki te'sîr ile te'sîr etmeleri mümkin değildir. Bunlardan anlaşılıyor ki, burada lâzımın ya'nî iki müstakil müessirin (ilâhın), bir eser üzerine te'sîr ederek, ikisinin de te'sîrlerinin netîcelerinin meydâna gelmesi bâtıldır. Bunun için, melzûmun ya'nî iki ilâhın her birinin aynı anda bir esere te'sîr etmeleri de bâtıldır. Şu hâlde, âlemin Yaratıcısı iki olamaz. [Bu âlemin mutlak bir yaratıcısı vardır. O, bu âlemi yaratmağı dilemiş ve yaratmışdır. Eğer o dilemeseydi, yaratmasaydı hiçbir şey var olamazdı. Hiçbir şey, kendi kendine var olamaz. Herşeyi mutlak bir yaratan vardır. Kalem, kendi kendine yazmaz. Yazması için, mutlaka bir sebeb lâzımdır. Bu sebeb ise, herkesin bildiği gibi, kâtibdir. Kâtibsiz kalemin yazması nasıl mümkin değil ise, bir yaratıcı, sâni' olmadan, âlemin var olması da, mümkin değildir.]

4 — Âlemin yaratıcısının iki olduğu farz olunsa, onlardan birisi, Zeydin kalkmasını dilediği anda, diğerinin de, Zeydin oturmasını dilediğini farz edelim. Zeydin hem kalkması, hem de oturması mümkindir. Fekat, iki ilâhın irâdeleri aynı anda hâsıl olunca, Zeydin aynı anda hem oturması, hem de kalkması îcâb eder. Bu ise, iki zıd şeyi birleşdirmek olduğundan muhâldir. Eğer, sâdece birinin irâdesi [dilediği] hâsıl olursa, diğerinin âciz olması lâzım gelir. İlâhın âciz olması muhâldir. Çünki âcizlik, mümkin olan varlıklarda ya'nî mahlûklarda bulunur. Mahlûk olanın ise, ezelde var olması, vücûd sâhibi olması muhâldir. Ezelî âcizlik muhâl olduğu gibi, ilâhın âciz ve hâdis olması da muhâldir. Çünki, ilâhın âciz olması, ezelde kâdir olup, sonradan kudretin zevâli, gitmesi ile tahakkuk eder. Bu ise, kadîmin zevâlini îcâb etdirir. Eğer, diğer ilâh için, Zeydin oturmasını irâde etmek

mümkin olmaz ise, ikisinden biri, diğerinin irâdesine mâni' olduğundan âcizlik lâzım gelir. Âciz olan ise, ilâh olamaz.

Yukarıda zikr etdiğimiz Enbiyâ sûresinin yirmiikinci âyet-i kerîmesindeki **(Fî-himâ)** kelimesinden murâd, iki ilâhın te'sîrleridir. Bu ise, birden fazla yaratıcının olamıyacağı husûsunda kat'î bir huccetdir. Sa'deddîn-i Teftâzânî "rahimehullah",[1] (bu âyet-i kerîme, iki ilâhın olmıyacağı husûsunda, iknâ edici bir huccet ve herkesin anlıyabileceği bir delîldir) buyurmuşdur.

Bütün bu anlatdıklarımıza göre, **(Vâcib-ül-vücûd)** olan Allahü teâlânın, bütün mevcûdâtın hâlıkı [yaratıcısı] ve hakîkî ma'bûdu olup, ortağı ve benzeri olmadığı anlaşılmışdır. Eski yunan felesoflarının, Allahü teâlânın birliğini isbât husûsunda bildirdikleri delîlleri on kadardır. Kelâm âlimleri, **(innî)** usûlü üzere, ma'lûl ile illete delîl getirmekde, ya'nî eseri görüp, müessirin var olduğunu anlamakdadırlar. Hukemâ ise, **(Limmî)** usûlü üzere, illetden ma'lûle gitmek sûreti ile, ya'nî müessirin kudretini görerek, her şeyi bunun yapdığını anlamakdadırlar. [**(Limmî)**, limmeli, ya'nî (Niçinli) demekdir. Niçin sorularını cevâblandırmak lâzım olur. **(İnnî)** usûlü ise, İnneli ya'nî (Elbette öyledir) demekdir.]

Âlemde mevcûd olan varlıklar, kendi kendilerine var ve yok olamazlar. Onlara bir te'sîr eden, ya'nî onları bir yaratan vardır. Mâdem ki, âlemler ve âlemlerde mahlûklar vardır. Öyle ise, âlemleri ve âlemde olan mahlûkları bir yaratan vardır. Mahlûkların var olması, bu yaratıcının varlığına bir delîldir [ki, bu yaratıcı Allahü teâlâdır.]. Âlemdeki mahlûkların sıfatları vardır. O hâlde onları yaratan Allahü teâlâda da bu sıfatlar vardır.

[Allahü teâlâdan başka herşeye, **(Mâ-sivâ)** veyâ **(Âlem)** denir. Şimdi **(Tabî'at)** diyorlar. Âlemlerin hepsi yok idi. Hepsini Allahü teâlâ yaratdı. Âlemlerin hepsi mümkindir ve hâdisdir. Ya'nî, yok iken var olabilirler ve var iken de yok olabilirler ve yok iken var olmuşlardır. **(Allahü teâlâ var idi. Hiçbirşey yok idi)** hadîs-i şerîfi, bunu bildiriyor.

Âlemin hâdis olduğunu gösteren diğer bir delîl de, âlemin her zemân bozularak değişmesidir. Herşey değişmekdedir. Kadîm olan şey ise, hiç değişmez. Allahü teâlânın zâtı (ya'nî kendisi) ve sıfatları böyledir. Bunlar hiç değişmez. Hâlbuki âlemde, fizik olaylarında, maddelerin hâl değişdirmesi oluyor. Kimyâ reaksiyonlarında, maddelerin özü, yapısı değişiyor. Cismlerin yok ola-

---

[1] Teftâzânî, 792 [m. 1389] da Semerkandda vefât etdi.

rak, başka cismlere döndüğünü görüyoruz. Bugün yeni bilinen atom değişmelerinde ve çekirdek reaksiyonlarında, madde, element de yok oluyor. Enerjiye dönüyor. Âlemlerin, maddelerin böyle değişmeleri, birbirlerinden hâsıl olmaları, sonsuzdan gelemez. Bir başlangıcı olması, yokdan var edilmiş olan ilk maddelerden, elementlerden hâsıl olmaları lâzımdır.

Âlemin mümkin olduğuna, ya'nî yok iken var olabileceğine başka bir delîl de, âlemin hâdis olmasıdır. Ya'nî herşeyin yok iken var olduklarını görüyoruz. Cismler yok oluyor. Bunlardan, başka cismler meydâna geliyor. Ancak, son kimyâ bilgimize göre, yüzbeş madde, kimyâ reaksiyonlarında, hiç yok olmuyor. Yalnız yapıları değişiyor. Radioaktif hâdiseler, elementlerin, hattâ atomların da yok olduklarını, maddenin enerjiye döndüğünü isbât etmişdir. Hattâ, Einstein[1] adındaki Alman fizikçisi, bu tehavvülün [değişmenin] riyâzî [matematik] formülünü ortaya koymuşdur.

Cismlerin durmadan değişmeleri, birbirlerinden hâsıl olmaları, sonsuzdan gelerek değildir. Böyle gelmiş, böyle gider denilemez. Bu değişmelerin bir başlangıcı vardır. Değişmelerin başlangıcı vardır demek, maddelerin var oluşlarının başlangıcı vardır demekdir. Hiçbir şey yok iken, hepsi sonradan yokdan yaratılmışdır demekdir. İlk, birinci olarak maddeler yokdan yaratılmış olmasalardı ve birbirlerinden hâsıl olmaları, sonsuz öncelere doğru uzasaydı, şimdi bu âlemin yok olması lâzım olurdu. Çünki, âlemin sonsuz öncelerde birbirlerinden var olabilmesi için, bunu meydâna getiren maddelerin dahâ önce var olmaları, bunların da var olabilmeleri için, başkalarının bunlardan önce var olmaları lâzım olacakdır. Sonrakinin var olması, öncekinin var olmasına bağlıdır. Önceki var olmazsa, sonraki de var olmıyacakdır. Sonsuz önce demek, bir başlangıcı yok demekdir. Sonsuz öncelerde yokdan var olmak demek, ilk ya'nî başlangıç olan bir varlık yok demekdir. İlk, birinci varlık olmayınca, sonraki varlıklar da olamaz. Herşeyin her zemân yok olması lâzım gelir. Her birinin var olması için, bir öncekinin var olması lâzım olan sonsuz sayıda varlıklar dizisi olamaz. Hepsinin yok olmaları lâzım olur.

Âlemin şimdi var olması, sonsuzdan var olarak gelmediğini, yokdan var edilmiş bir ilk varlığın bulunduğunu göstermekdedir. Âlemin yokdan var edilmiş olduğuna, o ilk mahlûkdan hâsıl ola ola, bugünkü âlemin var olduğuna inanmak îcâb eder.

---

[1] Einstein, 1375 [m. 1955] de öldü.

Vücûd, var olmak demekdir. **(Vücûd)** kelimesinin zıddı **(Adem)** kelimesidir. Adem, yokluk demekdir. Âlemler, ya'nî herşey, var olmadan önce, ademde idi. Ya'nî yok idiler.

Mevcûd, ya'nî var olan şey ikidir: Biri, yok iken, sonradan var olan **(Mümkin)**, ikincisi hep var olan **(Vâcib)**dir. Eğer mevcûd, yalnız mümkin olsaydı ve vâcib-ül-vücûd bulunmasaydı, hiçbir şey var olamazdı. Çünki, yok iken var olmak, bir değişiklikdir, bir olaydır. Fizik bilgimize göre, her cismde bir olay olması için, bu cisme dışardan bir kuvvetin te'sîr etmesi, bu kuvvet kaynağının, bu cismden önce mevcûd olması lâzımdır. Bunun için, mümkin olan mevcûd, kendi kendine yokdan var olamaz ve varlıkda duramaz. Ona bir kuvvet te'sîr etmeseydi, hep yoklukda kalırdı. Var olamazdı. Kendini var edemiyen, başka mümkinleri de elbette halk edemez, yaratamaz. Mümkini yaratanın, vâcib-ül-vücûd olması lâzımdır. Âlemin var olması, bunu yokdan var eden bir yaratıcının var olduğunu gösteriyor. Görülüyor ki, hâdis olmıyarak ve mümkin olmıyarak, ya'nî hep var olarak, bütün mümkinlerin tek yaratıcısı, ancak vâcib-ül-vücûd olan Allahü teâlâdır.

Allahü teâlânın vâcib-ül-vücûd ve hakîkî ma'bûd ve bütün varlıkların yaratıcısı olduğuna inanmak lâzımdır. Dünyâ âleminde ve âhiret âleminde bulunan herşeyi, maddesiz, zemânsız ve benzersiz olarak yokdan var eden, ancak Allahü teâlâdır diye kesin inanmalıdır. Her maddeyi, atomları, molekülleri, elementleri, bileşikleri, organik cismleri, hücreleri, hayâtı, ölümü, her olayı, her reaksiyonu, her çeşid kuvveti, enerji nev'lerini, hareketleri, kanûnları, rûhları, melekleri, canlı cansız her varı, yokdan var eden ve hepsini, her ân varlıkda bulunduran yalnız Odur. Âlemlerde olan herşeyi, hiçbiri yok iken, bir anda yaratdığı gibi, her zemân, birbirlerinden de var etmekdedir. Kıyâmet zemânı gelince, herşeyi bir ânda yine yok edecekdir. Her varlığın yaratanı, sâhibi, hâkimi yalnız Odur. Onun hâkimi, âmiri, üstünü yokdur diyerek inanmak lâzımdır. Her üstünlük, her kemâl sıfat, Onundur. Onda hiçbir kusûr, hiçbir noksan sıfat yokdur. Dilediğini yapar. Yapdıkları, kendine veyâ başkasına fâideli olmak için değildir. Bir karşılık için yapmaz. Bununla berâber, her işinde, hikmetler, fâideler, lutflar ve ihsânlar vardır. O kadîmdir. Ya'nî hep var idi. **(Vâcib-ül-vücûd)** demek, vücûdu başkasından olmayıp, ancak kendindendir, ya'nî kendi kendine hep vardır demekdir. Başkası tarafından yaratılmamışdır. Eğer böyle olmazsa, mümkin ve hâdis olması, başkası tarafından yaratılması lâzım olur. Bu ise, düşünülenin tersine olan bir netîcedir. Fârisîde **(Hudâ)** demek, kendi kendine hep var olucu, ya'nî kadîm demekdir.

Allahü teâlâ üzerinden, gece gündüz ve zemân geçmesi düşünülemez. Allahü teâlâda, hiçbir bakımdan, hiçbir değişiklik olmıyacağı için, geçmişde, gelecekde şöyledir, böyledir denemez. Allahü teâlâ, hiçbir şeye hulûl etmez. Hiçbir şeyle birleşmez. Allahü teâlânın zıddı, tersi, benzeri, ortağı, yardımcısı, koruyucusu yokdur. Anası, babası, oğlu, kızı, eşi yokdur. Her zemân, herkes ile hâzır ve herşeyi muhît ve nâzırdır. Herkese can damarından dahâ yakındır. Fekat, hâzır olması, ihâta etmesi, berâber ve yakın olması, bizim anladığımız gibi değildir. Onun yakınlığı, âlimlerin ilmi, fen adamlarının zekâsı ve Evliyânın "kaddesallahü teâlâ esrârehüm" keşf ve şühûdü ile anlaşılamaz. Bunların iç yüzünü, insan aklı kavrıyamaz. Allahü teâlâ, zâtında ve sıfatlarında birdir, hiçbirinde değişiklik, başkalaşmak olmaz.

Âlemlerin, şaşılacak bir nizâm içinde olduklarını görüyoruz. Her hayvan yavrusu, anası şeklinde olarak dünyâya geliyor. Çocuk, doğar doğmaz bağırıyor, ağlıyor. Yavruya o şekli veren birdir. Çocuk, organları temâm yerinde olmasa ses çıkarabilir mi? Fen, her sene, âlemdeki mahlûklar arasındaki nizâmları, yeni yeni keşf etmekdedir. Bu nizâmları yaratanın, **(Hay)** diri, **(Alîm)** bilici, **(Kâdir)** gücü yetici, **(Mürîd)** dileyici, **(Semî')** işitici, **(Basîr)** görücü, **(Mütekellim)** söyleyici ve **(Hâlık)** yaratıcı olması lâzımdır. Çünki, ölmek ve câhil olmak ve gücü yetmemek ve zorla yapmak, sağırlık ve körlük ve söyliyememek, birer kusûrdur, utanılacak şeylerdir. Bu kâinâtı, bu âlemi, bu nizâm üzere yaratanda ve yok olmakdan koruyanda, böyle kusûrlu sıfatların bulunması olacak şey değildir.

Atomdan yıldızlara kadar her varlık, birer hesâbla, kanûnla yaratılmışdır. Fizikde, kimyâda, astronomide ve biyolojide keşf edilebilen kanûnlardaki, bağlantılardaki nizâm, akllara hayret vermekdedir. Darvin bile, (Gözün yapısındaki nizâmı, incelikleri düşündükçe, hayretden tepem atacak gibi oluyor) demek zorunda kalmışdır. Fen derslerinde okutulan bütün kanûnları, ince hesâbları, formülleri yaratan Allahü teâlâ, hiç noksan sıfatlı olur mu?

Bundan başka, bu kemâl sıfatlarını, mahlûklarda da görüyoruz. Bunları mahlûklarında da yaratmışdır. Bu sıfatlar, kendisinde bulunmasaydı, mahlûklarında nasıl yaratabilirdi? Bu sıfatlar kendisinde bulunmasaydı, mahlûkları Ondan dahâ üstün olurlardı.

Bu âlemleri yaratanda, bütün kemâl [üstün] sıfatların bulunması ve noksan sıfatlardan hiçbirinin bulunmaması lâzımdır. Çünki, noksan, kusûrlu olan, Hudâ, yaratıcı olamaz.

Aklın gösterdiği bu delîlleri bir yana bırakırsak, Kur'ân-ı kerîmdeki âyet-i kerîmeler ve Peygamberimiz Muhammed aleyhis-

selâmın hadîs-i şerîfleri de, Allahü teâlânın kemâl sıfatları olduğunu açıkca bildirmekdedir. Bunda şübhe etmek câiz değildir. Şübhe etmek küfre sebeb olur. Yukarıda yazılı sekiz kemâl sıfatına **(Sıfât-ı sübûtiyye)** denir. Ya'nî, Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyyesi sekizdir. Allahü teâlâda, bütün kemâl sıfatlar vardır. Onun zâtında ve sıfatlarında ve işlerinde hiçbir kusûr ve karışıklık ve değişiklik yokdur.]

Kur'ân-ı kerîmin, Allahü teâlânın zâtında, sıfatlarında ve fi'llerinde bir olduğunu bildiren âyet-i kerîmeler ile dolu olduğunu bildirmişdik. İhlâs sûresinin birinci âyetinde meâlen: ([Yâ Muhammed! Allahü teâlâdan süâl edenlere] **de ki, O Allah** [zâtında, sıfatlarında ve fi'llerinde] **birdir)** buyurulmuşdur. Bekara sûresinin yüzaltmışüçüncü âyetinde meâlen: **(Sizin ilâhınız, bir olan Allahdır. Ondan başka ilâh yokdur. Dünyâda ni'metlerini bütün herkese, âhiretde ise, sâdece mü'minlere rahmet ve ihsân edicidir)** buyurulmuşdur. Bunların pek çok misâlleri Kur'ân-ı kerîmde vardır.

Lügat âlimlerine göre, **(Ehad)** ve **(Vâhid)** kelimelerinden herbiri, bir diğerinin ma'nâsındadır. Fekat, tahkîk edildiği zemân, kullanıldığı yerlerin birbirinden farklı olduğu görülür. Çünki, **(Ehad)** lafzı ile her bakımdan **(Vâhid)** murâd olunur. Ehâdiyyet ya'nî birlik, sayı olarak kullanılan çokluğun aksine, zıddına, tek varlıkdır. Bir çok parçalardan meydâna gelmiş, ortaklık ve mikdâr ve başkalık ve renklilik, aydınlık, karanlık gibi şeyleri olmıyan varlıkdır. **(Ehad)** olanın, aynı cinsden bir nev'i ve benzeri bir ferdi olmaz. Aklen ve hissen tecezzîyi, ya'nî parçalanmayı ve inkısâmı ya'nî kısmlara ayrılmayı kabûl etmez. Ehad, muhtelif olan cismler, **(eczâ-i lâ yetecezzâ)** ya'nî bölünmiyen parçalar, küçük katı cismler ve sûret gibi hâricî cüzlerden, cins ve fasl gibi zihnî cüzlerden de münezzehdir. **(Ehad)** diye misli, benzeri ve ortağı olmıyan ya'nî kendisinden başkası olmıyan basît olan zâta denir ki, bu da Allahü teâlâdır. [Vâhid ile Ehad arasındaki bir diğer fark, Vâhid, Ehadin içinde olabilir. Fekat, ehad vâhide dâhil olmaz. Ya'nî ehad vâhiddir, fekat her vâhid ehad değildir. Vâhid isbâtda, ehad nefyde kullanılır. (Reeytü racülen vâhiden) bir adam gördüm denilir. Nefyde ise, (mâ reeytü ehâden) hiç kimse görmedim denilir.]

Allahü teâlâ, kullarına merhamet etmekdedir. Âl-i imrân sûresinin otuzuncu âyetinde meâlen: **(Allahü teâlâ size, azâbından korkup sakınmanızı emr eder. Allahü teâlâ kullarına çok merhametlidir)** buyurmuşdur. [Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü teâlânın yaratdıklarını düşününüz, Onun zâtını düşünmeyiniz. Çünki siz Onun kadrini takdîr edemez, Onu anlamağa güç yetiremezsiniz)** buyurmuşdur. Hiç bir masnu',

yaratılan, aslâ sâni'ini [yaratanını] anlıyamaz, kavrıyamaz. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" başka bir hadîs-i şerîflerinde de, **(Allahü teâlâ, hâtıra gelen her şeyden uzakdır)** buyurmuşdur.]

— 14 —

İLM BAHSİ

Allahü teâlânın sıfât-ı sübûtiyyesinin sekiz olduğunu ve bunlardan birincisinin **(Hayât)** olduğunu, onsekizinci sahîfeden başlıyarak uzun bildirmişdik. Şimdi burada ilm-i ilâhîsini bildireceğiz.

Hıristiyanlar, Allahü teâlânın ilm-i ilâhîsi husûsunda, (Allahü teâlâ eşyâyı bilicidir) demekle berâber, Ona çeşidli şekllerde de, cehâlet isnâd etmekdedirler. Çünki, hâlen kiliselerde okunan Kitâb-ı Mukaddesin, Ahd-i atîk kısmında, tekvînin birinci bâbında, (Allahü teâlâ birinci semâyı ya'nî gökleri ve yeri yaratdı. Yer ıssız ve boş ve karanlık idi. Işık olsun dedi. Işık oldu. Allah ışığın güzel olduğunu gördü. Allah göğü ve yeri yaratdı. İyi ve güzel olduğunu gördü... Sonra şunu yaratdı, güzel, iyi olduğunu gördü, sonra şunu, sonra şunu....) demekdedir.

[Ey hıristiyanlar!] İnsâf ediniz. Bir mühendis, bir binâ inşâ etmek istese, önceden düşünmez ve o binânın güzel veyâ çirkin olacağını bilmezse, o binâyı yapmağa başlar mı? Elbette başlamaz. [Bugün de, herhangi bir binâ inşâ edilmeden önce, bir mi'mâr o binânın güzel ve düzgün olması için evvelâ bir plân çizer. Bu plânda, o binânın bütün müştemilâtının ölçülerini bildirir. Binâ o plâna göre yapılır. Gelişi güzel yığılmış çimento, taş, kum ve tuğla ile, muntazam bir binâ meydâna gelir mi? Elinde hiçbir plân olmadan binâ yapdıran görülmüş müdür?] Allahü teâlânın, [hâşâ] âciz bir kulu olan mühendis kadar da ilmi yok mudur?

Ahd-i atîkde, tekvînin altıncı bâbının beşinci âyet ve devâmında Allahü teâlâ için, (Rab gördü ki, yeryüzünde insanın kötülüğü çoğaldı. Yeryüzünde insanı yaratdığına pişmân oldu ve yüreğinde acı duydu ve Rab, yaratdığım insanı ve hayvanları, sürünenleri ve göklerin kuşlarını yeryüzünden sileceğim. Çünki onları yaratdığıma pişmân oldum dedi) denilmekdedir. Ayrıca, Allahü teâlânın Nûh aleyhisselâma bir gemi yapmasını ve kendisine tâbi' olanlarla berâber bu gemide sâkin olmasını emr etdiği, gemiye binenlerden başka yeryüzünde bütün insanları ve hayât sâhibi herşeyi yok etdiği ve kırk gün kırk gece yağmur yağıp tûfân olduğu ve sonra durduğu, Allahü teâlânın ise, Nûh aleyhisselâmı yüzelli gün sonra hâtırladığı, yine tekvînin yedinci ve sekizinci bâblarında yazılıdır.

İnsâf etmelidir ki, ahmak bir kimse, büyük bir iş yapmış olsa,

kırk yıl geçse dahî onu unutmaz. Bütün âlemlerin yaratıcısı olan Allahü teâlâ, Nûh aleyhisselâmı ve onunla berâber olanları, acabâ nasıl unutabilir. Hıristiyanların Allahü teâlâya isnâd etdikleri cehâletin haddi ve hesâbı yokdur.

Müslimânların i'tikâdına ve kelâm âlimlerinin bildirdiklerine göre, Allahü teâlâ geçmiş ve gelecek herşeyi, her ân bilicidir. O şey, gerek mevcûd, gerek ma'dûm, gerek mümkin, gerek mümteni' olsun, Allahü teâlâ onu bilicidir. Allahü teâlânın ilminin dışında zerre mikdârı birşey yokdur. Müslimânlar, bunun böyle olduğunu pek çok aklî delîller ile isbât etmişlerdir.

Allahü teâlânın fi'lleri, muhkemdir. Bozukluk ve eksiklikden uzakdır. Her yaratdığı şeyde birçok fâideler ve hikmetler vardır. Fi'li sâbit ve muhkem olan bir zât, elbette ki âlemin yaratıcısıdır. Bir kimse, semâvât ve arzdaki nizâmı ve intizâmı, göklerin yokdan yaratılmasını, maddelerde olan hâssa ve cevherleri, çeşid çeşid meyveleri, sebzeleri, bitkileri, ma'denleri, sınıf sınıf hayvanları görünce, Allahü teâlânın fi'llerinin sâbit ve muhkem olduğunu anlar. Tefekkür edilince, bunların belli bir nizâm ve ahkâm üzerine yaratılmış olmasında, beşer aklı hayretde kalır. Akl, Allahü teâlânın yaratdığı bu âlemdeki çok şeyleri idrâkdan, âciz kalmakdadır.

[İnsan dahâ çocukken, etrâfında gördüğü eşyânın nereden geldiğini araşdırmağa başlar. Çocuk büyüdükce, üzerinde yaşamakda olduğu bu dünyânın nasıl mu'azzam bir eser olduğunu anlıyarak, hayretden hayrete düşer. Hele yüksek tahsîlini yaparak, her gün etrâfında görülen bütün bu eşyâ ve mahlûkların inceliklerini öğrenmeğe başlayınca, hayreti, hayranlığa dönüşür. İnsanların, büyük bir sür'at ile fezâda tek başına dönmekde olan, içerisi ateş dolu, toparlak (iki kutbu biraz basık) bir küre üzerinde, sırf yer çekimi kuvveti ile kalabilerek yaşaması, ne büyük bir mu'cizedir. Yâ etrâfımızdaki dağlar, taşlar, denizler, canlı varlıklar, nebâtlar, nasıl bir büyük kudret sâyesinde meydâna gelebilmekde, gelişmekde ve dürlü dürlü hâssalar göstermekdedir. Hayvanların bir kısmı toprak üstünde yürürken, bir kısmı havâda uçar ve bir kısmı su içinde yaşar. Üzerimize ışıklarını gönderen güneş, düşünebileceğimiz en yüksek harâreti sağlar ve nebâtların yetişmesini, ba'zılarının içinde ise, kimyevî değişiklikler yaparak, un, şeker ve dahâ nice maddelerin meydâna gelmesini te'mîn eder. Hâlbuki biliyoruz ki, yer küremiz, kâinât içinde ufacık bir varlıkdır. Güneşin etrâfında dönen seyyârelerden meydâna gelen ve içinde dünyâmızın da bulunduğu güneş sistemi, kâinât içinde bulunan ve sayısı bilinmeyen pek çok sistemlerden biridir. Kâinâtın kuvvet ve gücünü îzâh için, bir küçük misâl vere-

lim: İnsanların en son elde etdikleri mu'azzam enerji kaynağı, atomları parçalıyarak meydâna çıkardıkları atom enerjisidir. Hâlbuki, insanların "en büyük enerji kaynağı" saydıkları atom bombasının enerjisi, büyük yer sarsıntılarında ortaya çıkan enerji ile karşılaşdırılacak olursa, bu enerjinin, on binlerce atom bombası enerjisinden dahâ fazla olduğu görülür.

İnsan, kendi vücûdunun ne mu'azzam bir fabrika ve laboratuvar olduğunun farkına varmaz. Hâlbuki, yalnız nefes alıp vermek bile, mu'azzam bir kimyâ hâdisesidir. Havadan alınan oksijen, vücûddaki maddeleri yakdıkdan sonra, karbon dioksid hâlinde dışarı çıkarılır.

Sindirim (hazm) sistemi ise, mu'azzam bir fabrikadır. Ağızla alınan gıdâ maddeleri ve içecekler, mi'de ve bağırsaklarda parçalanıp işlendikden sonra, vücûda fâideli olan kısmı, ince bağırsaklarda süzülerek kana karışmakda ve posası dışarı atılmakdadır. Bu mu'azzam hâdise, otomatik olarak ve büyük bir intizam ile yapılmakda, vücûd bir fabrika gibi işlemekdedir.]

Bunların tafsîlatını anlatmağa defter ve kalem kâfî gelmez. Astronomi, anatomi, ya'nî ilm-i teşrîh, zooloji ve botanik ya'nî hayvânat ve nebâtâtı inceleyen ilmlerde âlim olanlara, bu husûs güneşden dahâ açıkdır. [İşte bütün bunları yaratan pek muazzam bir kudret sâhibi olan, hiç değişmeyen ve sonsuz var olan yaratıcı "ALLAHÜ TEÂLÂ"dır.]

Bilhâssa Evliyâ-i kirâma, ya'nî rûhlar âleminde yükselmiş olanlara, Allahü teâlânın fi'llerinin ne kadar muhkem ve muntazam olduğu, gâyet âşikârdır, açıkdır. Muhkem ve muntazam işler ise, o işleri yapanın ilminin yüksekliğine delâlet eder. Şöyle ki, bir kimse çok güzel bir yazı görse, bundan onu yazanın hat san'atındaki mehâret ve ilminin yüksekliğini anlar. Nitekim, Bekara sûresinin yüzaltmışdördüncü âyetinde meâlen: **(Muhakkak ki,** [yıldızlarla süslü] **göklerin ve** [dağlar, denizler ve nebâtât vb. ile süslü] **Arzın yaratılışında, gece ve gündüzün birbirini ta'kîbinde,** [insanları ve] **insanlara fâideli olan şeyleri denizde götürüp giden gemilerde; yeryüzü kurudukdan sonra, Allahü teâlânın gökden yağmur indirerek nebâtâtı diriltmesinde, o Arz üzerinde, her dürlü hayvânâtı yaymasında, rüzgârları her tarafdan esdirmesinde, semâ ile Arz arasında bulutların, Allahü teâlânın emr ve hükmü ile gitmesinde, akl, fikr ve nazar sâhibi olanlar için, Allahü teâlânın kudret ve azametine delîller ve ibretler vardır)** buyurulmuşdur. Fussilet sûresinin elliüçüncü âyetinde meâlen: **(Biz onlara** [Mekke halkına], **gerek âfâkda** [göklerde ve yerde], **gerek enfüsde** [yaratılışlarının latîfliğinde ve benzersizliğinde, kudretimize delâlet

eden] **âyetlerimizi** [güneş, ay, yıldızlar, ağaçlar, rüzgâr, yağmur, insanın ana rahminde, uzvlarının teşekkülü vb.] **göstereceğiz. Nihâyet Onun** [Kur'ân-ı kerîmin ve Resûlullahın] **söylediği şeyin hak olduğu, kendilerine zâhir olacakdır)** buyurulmuşdur.

Bu âyet-i kerîmelerde bildirilen, âfâkdaki âyetlerden, ya'nî yeryüzünde Allahü teâlânın kudretini gösteren alâmetlerden murâd, gökler, yıldızlar, gece, gündüz, güneşin şuâları, karanlık, gölge, anâsır-ı erbe'a [su, ateş, toprak ve hava] gibi, Allahü teâlânın kudretine delâlet eden şeylerdir. Enfüsdeki ya'nî insanın kendindeki âyetlerden [alâmetlerden] murâd, ana rahminde çocuğun a'zalarının teşekkülü, [havadan alınan oksijenin, vücûddaki maddeleri yakdıkdan sonra, karbondioksid gazı olarak dışarı çıkarılması, ağız ile alınan gıda maddeleri ve içeceklerin parçalanıp hazm oldukdan [öğütüldükden] sonra, vücûda fâideli kısmının bağırsaklarda süzülerek kana karışması ve posasının dışarı atılması, kalbin çalışması, böbreklerin kandaki zararlı maddeleri süzmesi.... vs. gibi muazzam hâdiselerin otomatik olarak ve büyük bir intizâm ile yapılması] gibi şeylerdir. Bu âyet-i kerîmelerde, âfâkî ve enfüsî delîllerin bildirilmesinin hikmeti, kulların, zıddı ve misli olmakdan münezzeh, her şeyi bilen, hikmet sâhibi ve her şeye kâdir olan Allahü teâlânın varlığını bilmeleri, [Ona îmân ve ibâdet etmeleri] içindir. Kısaca, bu mükemmel ve muntazam fi'ller, bunların fâili, yaratıcısı olan, Allahü teâlânın ilminin ve kudretinin kemâline delâlet etmekdedir. Kelâm âlimleri bunu çeşidli delîller ile isbât etmişlerdir. Meselâ:

1 — Allahü teâlâ mücerreddir. Ya'nî cism değildir, [Madde değildir. Element değildir. Karışım, bileşik değildir. Sayılı değildir. Ölçülemez. Hesâb edilemez. Onda değişiklik olmaz. Mekânlı değildir. Bir yerde değildir. Zemânlı değildir. Öncesi, sonrası, önü arkası, altı üstü, sağı solu yokdur. Bunun için, insan düşüncesi, insan bilgisi, insan aklı, Onun hiçbirşeyini anlıyamaz.] Mücerred olduğu için, her şeyi bilir.

2 — Zâtı, âlî [yüce] olan Allahü teâlâ, kendi zâtını bilir. Böyle olan bir hâlık [yaratıcı], kendinden başkasını da bilir. İnsanın bilmesi demek, zâtı ile kâim olan şeylerin, asllarının, maddeden mücerred olan mâhiyyetlerinin zihnde hâsıl olmasıdır. Allahü teâlâ için meçhûl olan hiçbir şey yokdur. Kendi zâtının, mâhiyyetini, künhünü bilir. Kendini bilenin, kendinden başkasını da bileceği sâbitdir.

Allahü teâlâ, kendinden başka herşeyi, vâsıtalı veyâ vâsıtasız olarak yaratmışdır. Mahlûkları bilmek, bir yaratıcının var olduğunu bilmeği îcâb etdirir.

— 15 —

KUDRET BAHSİ

Hıristiyanlar, dilleri ile Allahü teâlânın kudret sâhibi olduğunu söylemekle berâber, Allahü teâlâ için âcizlik isnâd etdikleri de ma'lûmdur. [Dahâ önce bildirdiğimiz gibi] Tevrât (Ahd-i Atîk) muharrefdir. Tevrâtda Allahü teâlânın âlemi altı günde yaratıp, yedinci günde oturup istirâhat etdiği bildirilmekdedir. Tekvînin ikinci bâbının başında, (Ve Allah yapdığı işi yedinci günde bitirdi. Ve yapdığı bütün işden yedinci günde istirâhat etdi. Ve Allah yedinci günü mubârek kıldı ve onu takdîs etdi. Çünki Allah, yaratıp yapdığı bütün işden o günde istirâhat etdi) denilmekdedir. [Bunun için hıristiyanlar haftanın yedinci günü olan (Pazar) günü çalışmaz, istirâhat eder, ta'tîl yaparlar.]

Allahü teâlâ, [hâşâ] bir marangoz gibi çeşidli âletlerle mi yaratdı da, bu yorgunluk hâsıl oldu? Tekvînin otuzikinci bâbının yirmidördüncü ve devâmındaki âyetinde, [hâşâ] (Ya'kûb yalnız başına kaldı ve seher sökünceye kadar bir adam onunla güreşirken, Ya'kûbun uyluk başı incindi. Ve Rab dedi: Bırak gideyim. Çünki, seher vakti oluyor. Ve Ya'kûb dedi: Beni mubârek kılmadıkca, seni bırakmam. Ve Rab ona dedi: Adın nedir? Ve o dedi: Ya'kûb. Ve Rab dedi: Artık sana Ya'kûb değil, ancak İsrâîl denilecek. Çünki, Allah ile ve de insanlarla uğraşıp yendin) demekdedir.

Ey hıristiyanlar! İnsâf ediniz. Allahü teâlâ yaratdığı kul ile sabâha kadar alt üst olup, güreş tutup, yakasını Ya'kûb aleyhisselâmın eline vermiş ve yakasını kurtaramamış! Hiç böylesine âciz bir ilâh olur mu? Allahü teâlâ, elbette böyle şeylerden münezzehdir.

Müslimânların [temiz] i'tikâdlarına göre, Allahü teâlâ, her mümkini yaratmağa kâdirdir. Kudret sıfatı ile muttasıfdır. Kudret, ezelî bir sıfat olup, te'alluk [irâde, arzû] etdiği şeye te'sîr eder, yaratır. Böyle olduğunda, bütün müslimânlar ittifâk etmişlerdir. Allahü teâlâ, kudretinin te'alluk etdiği herşeyi yaratmağa kâdirdir. Yaratılan herşey Onun kudreti ile var olmuşdur.

Hak tecellî eyleyince, herşeyi âsân eder,
Halk eder esbâbını, bir lahzada ihsân eder.

Allahü teâlânın kudretinin te'alluk etdiği herşey, kudretin te'al-

luku, ya'nî yaratılması husûsunda müsâvîdirler. Çünki mümkindirler, mahlûkdurlar. Kudret sıfatı, vâcib-ül-vücûd ve mümteni' [var olamaz] olan şeylere te'alluk etmez. Te'alluk [irâde] etmesi, mümteni'dir, imkânsızdır. Mümkin olmak, ya'nî var ve yok olabilmek, mümkinâtdan olan bütün varlıklar arasında müşterek bir vasfdır. Mümkinâtın [mahlûkâtın] hepsi, kudret sıfatı te'sîr edince, var veyâ yok olmakdadırlar. Allahü teâlânın kâdir olması zâtındandır. Bu husûs, kudretin te'alluk etdiği bütün varlıklar için müsâvîdir.

Allahü teâlânın kudreti, mahlûklardan [varlıklardan] ba'zısına mahsûs olsa idi, bunun bir sebebi olması lâzım olurdu. Bu ise, [hâşâ] Allahü teâlânın kemâlinin başka bir şeye bağlı olmasını îcâb etdirirdi. [Çünki bu hâl, Allahü teâlânın kudretini, ba'zı varlıklara sarf etmeğe mecbûr kılan bir sebeb olmasını îcâb etdirirdi.] Bu ise, noksanlıkdır. Noksanlık ise, ilahda bulunamaz.

Hıristiyanlara göre, Allahü teâlâ, [hâşâ] her şeye kâdir değilmiş. Çünki, Tevrâtda yazıldığına göre, Allahü teâlâ, (Benî İsrâîl ile Kenân diyârına berâber gideceğim. Boruyu kuvvet ile çalsınlar ki, ben de işitebileyim) demişdir. Müslimânların i'tikâdına göre, Allahü teâlâ her şeyi işitici ve görücüdür. Fekat Allahü teâlâ göz ve kulak [ses ve ışık] gibi vâsıtalardan münezzehdir. [Görmesi ve işitmesi vâsıtasızdır.]

Hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâma hulûl etmişdir. Onların Îsâ aleyhisselâm için, Allahdan Allah, Nûrdan Nûr dediklerini, dahâ önce bildirmişdik.

Müslimânların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlâ, başka bir şeye hulûl etmekden münezzehdir. Çünki, bir şeyin başka bir şeye hulûlü iki yolla olur. Birincisi, bir şeyin mekânına hulûl olur, ya'nî girilir. İkincisi ise, sıfatına, mevsûfa hulûldür. Allahü teâlâ, herhangi bir mekâna hulûl etmekden münezzehdir. Bunun delîli, Allahü teâlânın mekândan ve bir şeye cüz, ya'nî bir şeyin parçası olmakdan münezzeh olmasıdır. Çünki, mekân ile bir şeye cüz olmak, cismlerin ve cisme âid şeylerin husûsiyyetlerindendir. Hâlbuki, Allahü teâlânın cism olmadığı, cisme âid husûsiyyetlerin onda olmadığı, delîllerle isbât edilmişdir. Böyle olduğu, bütün âlimler tarafından ittifak ile bildirilmişdir. Sıfatın mevsûfa hulûlü yolu ile, Allahü teâlânın bir şeye hulûl etmesinin muhal olmasına gelince, bu ve başka yollarla olan hulûl şeklleri, Allahü teâlânın (vâcib-ül-vücûd) olmasına muhâlifdir [aykırıdır]. Çünki, bir şeye hulûl eden, elbette o şeye muhtâc olur. Gerek cismin mekâna hulûlü, gerekse a'râzın [sıfatın] cevhere [maddeye] hulûlü veyâ sûretin [şeklin] maddeye yâhud sıfatın mevsûfa hulûlü, hükemâya [felsefecilere] göre hulûl etmek değil, sâdece bir

vasıfdan ibâretdir. Hülâsa, hulûl eden şey, hulûl etdiği mahalle muhtâcdır. [Bu ise, ilah için muhaldir.]

Hıristiyanlara göre, Allahü teâlâ maddedir ve cismdir. Çünki, Tevrâtda tekvînin birinci bâbının yirmiyedinci âyetinde, (Allahü teâlâ insanı kendi şeklinde yaratdığı için sever) demekdedir. Hattâ hıristiyanlar, kiliselerine çeşidli resmler, heykeller [putlar] yapıp onlara tapınırlar. (Allahü teâlâ göklerde oturur. Yer, Onun ayağının basamağıdır) diye inanırlar.

Allahü teâlâ, hıristiyanların bu i'tikâdlarından ve böyle şeylerin hepsinden münezzehdir. Bu husûs, Ehl-i islâm (müslimânlar) ile eski yunan felesofları arasında ittifaklıdır.

Böyle olduğunun delîlleri kelâm kitâblarında yazılıdır.

Yine hıristiyanlar, ([önceden zikr etdiğimiz gibi], Âdem aleyhisselâmdan meydâna gelen zelleden [hatâdan] dolayı, Îsâ aleyhisselâmın zemânına kadar, dünyâya gelen bütün insanlar ve bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm", [günâh kirine bulaşmış olduklarından] Cehennemde azâb olunacakları ve [hâşâ] Allahü teâlâ, bu büyük günâhı afv etmek için bir çâre bulamayıp, biricik oğlunu yehûdîler elinde çeşidli hakâret ve işkencelerle öldürtüp, sekiz gün Cehennemde yakdıkdan sonra, bunların afvına çâre bulduğu) inancındadırlar.

Müslimânların i'tikâdına [inancına] göre, Allahü teâlânın üzerinde bir hâkim ve Ondan hesâb soracak bir kimse yokdur. Allahü teâlâ gafûrdur, ya'nî afvı, mağfireti pek çokdur ve rahîmdir. Günâh işleyip, tevbe etmeden ölen bir kulunu dilerse afv eder, dilerse, günâhı kadar azâb eder. [Bütün kullarını afv edip, Cennetine koysa, ihsânına muvâfıkdır. Bütün kullarını Cehenneme atsa, adâletine muvâfıkdır.] Allahü teâlânın, kullarının afvına, biricik oğlunu katl etmekden başka çâre bulamadığı husûsu, çok garîb bir şeydir. Hâlbuki papazlar, köy köy dolaşıp hıristiyanların günâhlarını [belli ücret karşılığı afv etdim diyerek] afv etmekde, papalar da, Cennetin anahtarlarını cebine koymuş, tapusunu almış [gibi], Cennetden karış karış yer satmakdadırlar. [Papazların, bu işlere esâs aldıkları İncîl âyetlerini yukarıda bildirmişdik.]

Hıristiyanların Peygamberlere "aleyhimüsselâm" olan hurmetlerine [!] gelince, her bir Peygambere bir dürlü günâh isnâd ederler. Peygamberlere isnâd etdikleri bu çirkin şeylerin, en aşağı bir papaza dahî isnâd edilmesini câiz görmezler. Meselâ, Lût aleyhisselâmın [hâşâ] sekr hâlinde mubârek kızları ile zinâ etmesi, [Tekvin: 19-33, 34, 25] Yehûdânın gelini ile zinâ etmesi, [Tekvin: 38-13, ...18] Dâvüd aleyhisselâmın Uryânın zevcesi ile zinâ etme-

si, [II Samuel: 11-2, 3, 4] Süleymân aleyhisselâmın puta tapması iftirâları gibi. Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâmın oniki havârîsinin nübüvvet ve resûllüklerine inanırlarken, bunlardan Yehûdânın, otuz dirhem rüşvet alıp, Îsâ aleyhisselâmı yehûdîlere teslîm etmesi, Petrus resûlün [Îsâ aleyhisselâmın yehûdîlere yakalandığı gece] horoz üç def'a ötünce, üç def'a Îsâ aleyhisselâmı tanıdığını inkâr etmesi, resûl Pavlosun da onaltı, onyedi sene Îsâ aleyhisselâma îmân edenleri çeşidli ezâlarla katl etdirmesi ve havârîlerden bir resûlün de, diri diri derisini yüzdürmesi ve bu Pavlosun îmân etdiğini bildirmesi ve hıristiyanların i'tikâdına [inancına] göre, Pavlosun [hâşâ] Mûsâ aleyhisselâmdan efdal bir resûl olması ve sünnet olmak yerine vaftîzi, İncîlde ve Tevrâtda açıkca bildirilmiş bir iş olan, oruc ibâdeti yerine perhîz yapmağı ihdâs etmesi ve İncîlin ve Tevrâtın bir çok ahkâmını değişdirmesi i'tikâdları, Peygamberlere "aleyhimüsselâm" olan yukarıda zikr etdiğimiz iftirâları gibidir.

Hıristiyanlar, Îsâ aleyhisselâma ülûhiyyet isnâd etmek için, her Peygambere bir günâh isnâd ederler. Hıristiyanlarla yapılan bir münâzara toplantısında, Îsâ aleyhisselâmın ülûhiyyetini iddiâ eden bir papaza, bir islâm âlimi tarafından delîlinin ne olduğu sorulunca, cevâbında dört delîlim vardır diyerek, bunları saymağa başlamışdır:

(Birinci delîlim, Babasız yaratıldı) deyince, islâm âlimi, (Âdem aleyhisselâm hem annesiz, hem de babasız yaratıldı. Melekler de baba ve annesiz olarak yaratıldılar. [Meleklerde erkeklik ve dişilik yokdur.] O hâlde, Âdem aleyhisselâmın ve meleklerin de, Îsâ aleyhisselâm gibi [hâşâ] ilah [tanrı] olmaları îcâb ederdi) diye cevâb verdi. Papaz buna **(cevâb veremedi).** Bunun üzerine, ikinci delîline geçdi.

(İkinci delîlim, Îsâ aleyhisselâmın ölüleri diriltmesidir) deyince, islâm âlimi ona, (Tevrâtda yazıldığına göre, Benî İsrâîl Peygamberlerinden birkaç Peygamber de, ölüleri diriltmişdir. Bilhâssa Mûsâ aleyhisselâm, canlı olmıyan asâyı, diriltdi. Bunların da hâşâ Allahü teâlânın oğlu olmaları lâzım gelir) diye cevâb verdi. Papaz, buna da **(cevâb veremedi).** Bunun üzerine, üçüncü delîline geçdi.

(Üçüncü delîlim, Îsâ aleyhisselâmın semâya kaldırılmasıdır) deyince, İslâm âlimi, (Îsâ aleyhisselâm çeşidli hakâretlerle katl olundukdan sonra, semâya kaldırıldı diyorsunuz. İdrîs aleyhisselâmın da, hayâtda iken izzet ve rif'at ile semâya kaldırıldığı hıristiyanlar ile müslimânlar arasında ittifaklıdır. Bunun için, İdrîs aleyhisselâmın, Allahü teâlâya oğul olmağa dahâ lâyık olması lâzım gelir) diye cevâb verdi. Papaz buna da **(cevâb veremedi).** Bunun

üzerine dördüncü delîline geçdi.

(Her Peygamber günâh işledi. Fekat, Îsâ aleyhisselâm günâh işlemedi. İşte bu ülûhiyyet sıfatıdır) deyince, islâm âlimi (Hangi Peygamber günâh işledi) diye sorunca papaz, (Dâvüd aleyhisselâm) dedi. İslâm âlimi (Ey papaz! Bu sözünle sen yehûdîlerden dahâ kötü, dahâ aşağı oldun. Çünki, dört İncîlde de, Îsâ aleyhisselâmın dâimâ, Dâvüd oğlu Îsâ diye, kendinden bahs etdiği yazılıdır. Sizin inancınıza göre, [hâşâ] Dâvüd aleyhisselâm zânî olunca, Îsâ aleyhisselâmın kendisi için Dâvüd oğlu demesinin [hâşâ hâşâ] veled-i zinâyım demek olduğunda şübhe var mıdır? Ey papaz! Îsâ aleyhisselâmın kudretini, önce ülûhiyyete, ilâhlığa çıkarıp, sonra da veled-i zinâ derecesine indiriyorsun. Bu ikisi arasındaki tezâd [zıdlık] ne kadar çokdur) deyince, papaz yine **(cevâb veremedi).** Gâyet utanarak, hayret içinde, oradan ayrıldı gitdi.

Hıristiyanların garîb i'tikâdlarından birisi de, Allahü teâlânın fadl ve keremi ile, kulları arasından seçerek gönderdiği Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" hepsine günâh isnâd edip, günâhkâr bildikleri hâlde, kendi aralarından seçdikleri papaların ma'sûm olduklarına inanmalarıdır. Ne büyük ahmaklık! Haşr sûresinin ikinci âyetinde meâlen: **(Ey basîret sâhibleri** [Allahü teâlânın emrine nazar ederek düşünün de] **ibret alınız)** buyurulmuşdur.

— 16 —

[Tam ilmihâl **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının birinci kısm doksanikinci maddesinde diyor ki:

ÎSÂ "aleyhisselâm" İNSAN İDİ, ONA TAPILMAZ

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimize, Necrândan bir hıristiyan hey'eti gelmişdi. Necrân, Hicâz ile Yemen arasında bir şehrdir. Bunlar, altmış süvârî olup, içlerinden yirmidördü büyükleri idi. Bunların içinde de, üçü en büyükleri idi. Reîsleri, Abdülmesîh idi. İçlerinden Ebûlhâris bin Alkama, en âlimleri idi. Âhır zemân Peygamberinin alâmetlerini İncîlde okumuş idi. Fekat, dünyâ mevkı'ini, şöhretini sevdiği için, müslimân olmuyordu. Çünki, ilmi ile meşhûr olup, kayserlerden ikrâm görür, birçok kiliselere emr verirdi. Medîneye gelip, ikindi nemâzından sonra, Mescid-i şerîfe girdiler. Üzerlerinde süslü papaz elbiseleri vardı. O sırada, onların da nemâz vakti gelmiş olduğundan, Mescid-i şerîfde nemâza kalkmışlar, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" de, **(Bırakınız kılsınlar)** buyurmuşdu. Şarka doğru

kıldılar. Üç büyükleri konuşmağa başladı. Söz arasında, Îsâ “aleyhisselâm” için, ba’zan Allah diyorlar, ba’zan Allahın oğlu, ba’zan da, üç tanrıdan biri diyorlardı. Allah demelerine sebeb, ölüleri diriltir, hastaları iyi ederdi. Gaybları haber verir, çamurdan kuş yapıp üfleyince uçardı diyorlardı. Allahın oğlu olduğuna sebeb, belli bir babası olmaması idi. Üçden birisi olmasına sebeb de, Allah (Yapdık, yaratdık) diyor. Eğer bir olsaydı, (Yapdım, yaratdım) derdi diyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bunları dîne da’vet etdi. Birkaç âyet-i kerîme okudu. Îmâna gelmediler. (Biz senden önce îmân etdik) dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yalan söylüyorsunuz! Allahın oğlu var diyenin îmânı olmaz)** buyurdu. Allahın oğlu değilse, o hâlde bunun babası kim, dediler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **Bilmiyor musunuz? Allahü teâlâ, hiç ölmez ve herşeyi varlıkda tutan Odur. Îsâ aleyhisselâm ise, yok idi ve yok olacakdır.**

Onlar — Evet biliyoruz.

Resûlullah — **Bilmiyor musunuz, babasına benzemiyen hiçbir yavru var mı?**

Onlar — Her yavru babasına benzer. [Koyun yavrusu, koyuna benzer.]

Resûlullah — **Bilmiyor musunuz, Rabbimiz herşeyi yaratıyor, büyütüyor, besliyor. Hâlbuki Îsâ** “aleyhisselâm”, **bunların birini yapmıyordu.**

Onlar — Evet, yapmıyordu.

Resûlullah — **Rabbimiz, Îsâ aleyhisselâmı dilediği gibi yaratdı değil mi?**

Onlar — Evet, yaratdı.

Resûlullah — **Rabbimiz yimez, içmez. Onda değişiklik olmaz. Bunu da biliyor musunuz?**

Onlar — Evet, biliyoruz.

Resûlullah — **Îsâ aleyhisselâmın anası var idi. O, her çocuk gibi dünyâya geldi. Onlar gibi beslendi. Yir, içer, zararlı maddeleri kendinden atardı. Bunu da biliyorsunuz değil mi?**

Onlar — Evet, biliyoruz.

Resûlullah — **O hâlde, Îsâ aleyhisselâm, zan etdiğiniz gibi nasıl olur?**

Onlar, birşey diyemeyip, susdular. Biraz sonra:

Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Sen Îsânın (Allahın kelîmesi ve Ondan bir rûh) olduğunu söylemiyor musun, dediler.

Resûlullah — **Evet,** buyurdu.

Onlar — Eh, bu da bize yetişir deyip, inâd etdiler.

Bunun üzerine, Allahü teâlâ, onları mübâheleye çağırmasını emr etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de, bana inanmıyorsanız, gelin sizinle mübâhele edelim. Ya’nî (Hangimiz zâlim isek, yalancı isek, Allahü teâlâ ona la’net etsin diyelim!) buyurdu. Allahü teâlânın bu emri, Âl-i imrân sûresinin, altmışbirinci âyet-i kerîmesinde bildirilmekdedir. Seyyid dedikleri Şerhabîl, bunları toplayıp, (Bunun Peygamber olduğu, herşeyinden anlaşılıyor. Bununla mübâhele edersek, ne biz kurtuluruz, ne de, bizden sonra gelenlerimiz kurtulur. Muhakkak bir belâya uğrarız!) dedi. Mübâhele etmekden kaçındılar ve (Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Senden râzıyız. Ne istersen sana verelim. Eshâbından bir emîn kimseyi bizimle berâber gönder, vergilerimizi ona verelim!) dediler.

Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Gâyet emîn bir kimseyi sizinle gönderirim)** buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân”, emîn olarak kimin şereflenceğini merâk ediyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Kalk yâ Ebâ Ubeyde!)** buyurdu. **(Ümmetimin emîni budur),** diyerek onlarla berâber gönderdi.

Sulh şartı şöyle idi: Her sene, ikibin elbise vereceklerdi. Bini Receb, bini de Safer ayında teslîm edilecekdi. Her elbise ile de, kırk dirhem [135 gram] gümüş verilecekdi. Reîsleri Abdülmesîh ile seyyidleri Şerhabîl, sonradan müslimân olup, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hizmetinde bulunmakla şereflendiler.

Hıristiyanların, her lisâna terceme ederek, her memlekete yaydıkları, **(Kitâb-ı Mukaddes)**in, ahd-i atîk kısmının, (Tesniyye) kitâbının, altıncı bâbı, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci âyetlerinde diyor ki, (Ey İsrâîl, dinle! Allahımız, Rabbimiz birdir. Bu sözüm kalbine yerleşsin. Oğullarına da dikkatlice öğret!)

(Eş’iyâ) kitâbının, kırkbeşinci bâbının beşinci ve altıncı âyetlerinde diyor ki, (Rab, benim. Benden başka Rab yokdur. Benden başka ilah yokdur. Şarkda ve garbda olanlar, benden gayrı Rab olmadığını bileler. Rab, benim. Benden başka yokdur.)

Yirmiikinci âyetinde diyor ki, (Hepiniz bana ibâdet ediniz! Allah, benim ve benden gayri yokdur.)

Kırkaltıncı bâbının dokuzuncu âyetinde diyor ki, (Allah, benim ve gayrı yokdur. Ben Allahım. Benim nazîrim, bana benziyen, hiçbirşey yokdur.) Hıristiyanların ellerinde bulunan mu-

kaddes kitâbları, (Allah birdir. Ona benziyen hiçbirşey yokdur) diyor. Onlar ise, (Îsâ, Allahdır. Allahın oğludur) diyorlar. Kendi kitâblarını, kendileri inkâr ediyorlar. Allahü teâlâ, onlara akl ve insâf versin! Hakîkati, doğruyu anlamak nasîb eylesin. Aldanmasınlar ve herkesi aldatmakdan vazgeçsinler!

— 17 —

ÎSÂ “aleyhisselâm” PEYGAMBERDİR, ONA TAPILMAZ

Büyük islâm âlimi, **(Tefsîr-i kebîr)** ve çeşidli kıymetli kitâbların sâhibi, İmâm-ı Fahreddîn Râzî “rahmetullahi aleyh” [606 h.=1209 m.de Hirâtda vefât etdi.] Âl-i imrân sûresinin, altmışbirinci âyet-i kerîmesini tefsîr ederken buyuruyor ki:

Hârezm şehrinde idim. Şehre bir papazın geldiğini ve hıristiyanlığı yaymak için çalışdığını işitdim. Yanına gitdim. Konuşmağa başladık. Bana, (Muhammed aleyhisselâmın Peygamber olduğunu gösteren delîl nedir?) dedi. Şu cevâbı verdim:

Fahreddîn Râzî — Mûsânın, Îsânın ve diğer Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” hârikalar, mu’cizeler gösterdiği haber verildiği gibi, Muhammed aleyhisselâmın da mu’cizeler gösterdiği haber verilmişdir. Bu haberler tevâtür hâlindedir. Tevâtür ile gelen haberleri, yâ kabûl eder veyâ red edersin. Red eder ve mu’cize, bir zâtın Peygamber olduğunu isbât etmez der isen, mu’cizeleri tevâtür ile bize haber verilen diğer Peygamberlere de inanmaman lâzım gelir. Şâyed tevâtür ile gelen haberlerin doğruluğunu ve mu’cize gösteren zâtın Peygamber olduğunu kabûl eder isen, Muhammed aleyhisselâmın da Peygamber olduğunu kabûl etmen lâzım gelir. Çünki, Muhammed aleyhisselâm; mu’cizeler göstermiş ve bu mu’cizeler, bizlere, **(tevâtür)** denilen sağlam haberler ile bildirilmişdir. Diğer Peygamberlerin peygamberliğine, tevâtür ile bildirilen mu’cizeler sebebi ile inandığın için, Muhammed aleyhisselâmın da, Peygamber olduğuna îmân etmelisin!

Papaz — Îsâ aleyhisselâmın, Peygamber değil, ilah, tanrı olduğuna inanıyorum.

[Tanrı, ma’bûd demekdir. Tapılan şeylerin hepsine tanrı denir. Allahü teâlânın ismi, Allahdır, tanrı değildir. Allahü teâlâdan başka tanrı yokdur. Allah yerine tanrı demek, yanlışdır ve çok çirkindir.]

Fahreddîn Râzî — Biz şimdi Peygamberlik hakkında konuşuyoruz. İlahlıkdan önce, nübüvvet mevzû’unu hâl etmemiz lâzım-

dır. Ayrıca, Îsâ aleyhisselâmın, ilah olduğunu söylemen de bâtıldır. Çünki, ilâhın, tanrının, her zemân var olması lâzımdır. Madde, cism, yer kaplıyan şeyler tanrı olamaz. Hâlbuki, Îsâ aleyhisselâm, cism idi, insan idi. Yok iken var oldu ve size göre öldürülmüşdür. Önce çocuk idi, büyüdü. Yirdi, içerdi. Bizim gibi konuşurdu. Yatardı, uyurdu, uyanırdı, yürürdü. Her insan gibi yaşamak için, birçok şeye muhtâc idi. Muhtâc olan, ganî olur mu? Yok iken sonradan var olan birşey, ebedî, sonsuz var olur mu? Değişen birşey devâmlı, sonsuz var olur mu?

Îsâ aleyhisselâm kaçdığı, saklandığı hâlde, yehûdîler yakalayıp asdı diyorsunuz. Îsâ aleyhisselâmın, o zemân çok üzüldüğünü, bu durumdan kurtulmak için çârelere başvurduğunu söylüyorsunuz. İlah veyâ ilahdan bir parça kendisine hulûl etmiş olsaydı, yehûdîlerden korunmaz mı, onları yok etmez mi idi? Niçin üzüldü ve saklanacak yer aradı? Vallâhi, buna hayret ediyorum. Aklı olan kimse, bu sözleri nasıl söyler, buna nasıl inanır. Akl, bu sözlerin bozukluğuna şâhiddir.

Üç dürlü söylüyorsunuz:

1 — O gözle görülen cismânî bir ilâhdır diyorsunuz. Âlemin ilâhının, cism ve beşer olan Îsâ aleyhisselâm olduğunu söylemek, yehûdîler Onu öldürdüğü zemân, âlemin ilâhını öldürdüklerini söylemek olur. Bu takdîrde, âlemin ilahsız kalması lâzım gelirdi. Hâlbuki, âlemin ilahsız kalması mümkin değildir. Ayrıca, yehûdîler, haksız oldukları hâlde, bunların yakalayıp öldürdüğü, âciz, kuvvetsiz bir kimse, âlemlerin tanrısı olabilir mi?

Îsâ aleyhisselâmın, Allahü teâlâya çok ibâdet etdiği, tâ'ata çok rağbet etdiği husûsu da, tevâtür ile sâbitdir. Îsâ aleyhisselâm ilah olsaydı, ibâdet ve tâ'atda bulunmazdı. Çünki, ilah, aslâ kendisine ibâdet etmez. [Bil'aks başkaları ona ibâdet eder.]

Papazın sözünün bâtıl olduğu buradan da anlaşılmakdadır.

2 — İlah, Ona temâmen hulûl etmişdir. O, Tanrının oğludur diyorsunuz. Bu inanış yanlışdır. Çünki, ilah, cism ve araz [sıfat] olamaz. İlahın, bir cisme hulûl etmesi imkânsızdır. Eğer, ilah cism olsaydı, başka bir cisme de hulûl ederdi. Cisme hulûl eden şey, cism olur ve hulûl edince iki cismin maddeleri birbirine karışır. Bu da, ilahın parçalanmasını îcâb etdirir. Eğer ilah, araz olsaydı, bir mahalle, mekâna muhtâc olurdu. Bu ise, ilahın başkasına muhtâc olması demekdir. Başkasına muhtâc olan ise, ilah olamaz. [İlahın, Îsâ aleyhisselâma hulûl etmesine sebeb, ne idi? Sebebsiz Îsâ aleyhisselâma hulûlü, tercihün bilâ müreccihdir. Bunun ise bâtıl olduğunu, Allahü teâlânın bir olduğunu isbât ederken bil-

dirmişdik.]

3 — O, Tanrı değildir. Fekat, Tanrının bir parçası ona hulûl etmiş, yerleşmişdir diyorsunuz. Eğer Ona hulül eden parça, ilahın ilah olmasında te'sîri var ise, bu parça ilahdan ayrılınca, ilahlığı temâmen bozulur. Eğer bu parça, ilahın ilah olmasında te'sîrli değilse, Tanrının parçası olmamış olur. Bu da, ilahın Ona hulûl etmediğini gösterir.

Öyle ise, Îsâ aleyhisselâmın ilah, Tanrı olduğuna başka delîlin nedir?

Papaz — Ölüleri diriltdiği, anadan doğma körlerin gözünü açdığı ve beras denilen, derideki çok kaşınan beyâz lekeleri iyi etdiği için, O tanrıdır. Böyle işleri ancak tanrı yapabilir.

Fahreddîn Râzî — Delîl [alâmet] bulunmayınca, medlûlün [delîlin delâlet etdiği şeyin] bulunmıyacağı söylenebilir mi? Delîl bulunmayınca, medlûl de olmaz, var olmaz dersen, âlem yaratılmadan önce, ya'nî ezelde âlemi yaratanın yok olduğunu söylemiş olursun ki, bu bâtıldır. Çünki, âlem [bütün mahlûklar], yaratanın varlığına delîldir.

Delîl bulunmayınca, medlûl bulunabilir dersen, ezelde mahlûklar yok iken yaratanın var olduğunu kabûl etmiş olursun. Fekat, Îsâ aleyhisselâm ezelde yok iken, ilahın Ona ezelde hulûl etdiğini söylersen, bunu isbât edecek bir delîlin olması lâzımdır. Yoksa, delîlsiz kabûl etmiş olursun. Çünki, Îsâ aleyhisselâm sonradan yaratılmışdır. Ezelde yok olması delîlin bulunmaması demekdir. Tanrının Îsâ aleyhisselâma hulûl etdiğini delîlsiz kabûl ediyorsun da, bana, sana, hayvanlara, otlara ve taşlara hulûl etmediğini nereden biliyorsun? Delîlsiz, bunlara hulûl etdiğini niçin kabûl etmiyorsun?

Papaz — İlahın Îsâ aleyhisselâma hulûl etmesi ile, sana, bana ve diğer varlıklara hulûl etmemesinin sebebi açıkdır. Çünki Îsâ aleyhisselâmda mu'cizeler göründü. Sende, bende ve diğer varlıklarda böyle hârikulâde hâller görülmedi. Bundan ilahın Ona hulûl edip, bize ve diğer varlıklara hulûl etmediğini anlıyoruz.

Fahreddîn Râzî — Îsâ aleyhisselâma hulûl etmesine delîl olarak, Onun mu'cizeler göstermesi olduğunu söylüyorsun. Delîl olmayınca ya'nî mu'cizeler görülmeyince, hulûl edemiyeceğini niçin söylüyorsun? Sende, bende ve diğer varlıklarda hârikalar, mu'cizeler bulunmadığı için tanrı bunlara hulûl etmez diyemezsin. Çünki, delîl olmadığı hâlde, medlûl bulunabilir demişdik. Buna göre, ilahın hulûl etmesi, delîlin bulunmasına, ya'nî hârikaların, mu'cizelerin görülmesine bağlı değildir. O hâlde, bana, sa-

na, kediye, köpeğe, fareye de hulûl etdiğine inanman lâzım gelir. İlahın, bu aşağı mahlûklara hulûl etdiğini inandırmağa varan bir din, hak din olabilir mi?

Asâyı [bastonu] ejder, yılan yapmak, ölüyü diriltmekden dahâ güçdür. Çünki, baston ile yılan, hiçbir bakımdan birbirine yakın değildir. Mûsâ aleyhisselâmın asâyı ejdere çevirdiğine inanıyorsunuz da, Ona, tanrı veyâ tanrının oğlu demiyorsunuz. Îsâ aleyhisselâma niçin tanrı veyâ şöyle böyle diyorsunuz?

Papaz, bu sözüme karşı diyecek hiç birşey bulamadı, susmağa mecbûr oldu. Yukardaki yazı, **(Se'âdet-i ebediyye)** kitâbından alınmışdır.

Ey papaz! Bu iki dînin i'tikâdlarını [inanışlarını], bu iki dîne bağlı olmıyan felsefecilere, akl ve insâf sâhiblerine bildirerek, ikisinden hangisinin akla uygun, doğru ve güzel olduğunu kendilerine sorup öğrenmeni ve senin **(Gadâ-ül-mülâhazât)** ismindeki kitâbında, (iki dîni karşılaşdırıp, hangisi dahâ güzel ise, onu kabûl etmelidir) diye, tavsiye etdiğin sözünde durmanı dileriz.

Tevfîk [yardım], Allahü teâlâdandır.

— 18 —

DÖRT İNCÎL HAKKINDA

Aşağıdaki yazı, Abdüllah Abdînin 1288 [m. 1871] İstanbul baskılı, türkçe, (Îdâh-ul-merâm) kitâbının başından alınmışdır:[1]

Şimdi, hıristiyanların din kitâbı olan, dört İncîl, Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile, Îsâ aleyhisselâma gökden inen hakîkî İncîl değildirler. Çünki, Îsâ aleyhisselâm semâya çıkdıkdan sonra, dört kimse tarafından yazılmış târîh kitâblarıdırlar. Bunlardan biri **(Metta)**dır. Bu adam, Havârîlerden imiş. Ahbâblarından, arkadaşlarından ba'zılarının arzûsu üzerine, Îsâ aleyhisselâmın semâya urûcundan oniki sene sonra **(Mîlâd-i Îsâ)** isminde bir kitâb yazmışdır. Bu kitâb, Îsâ aleyhisselâmın dünyâya gelmesini anlatan bir târîhdir. İkincisi **(Markos)**, Îsâ aleyhisselâmı hiç görmemiş ve Havârîlerden işitdiği sözleri ve hikâyeleri, urûcdan yirmisekiz sene sonra yazmışdır. Üçüncüsü, **(Luka)** dedikleri adamdır. Bu da, Îsâ aleyhisselâmı görmemiş, Havârîlerden işitdiklerini urûcdan otuziki sene sonra, İskenderiyyede yazmışdır. Dördüncüsü, **(Yu-**

---

[1] Abdüllah Abdî bin Destân Mustafâ Manastrî, 1303 [m. 1885] de vefât etdi. Türkçe **(Îdâh-ul-merâm)** ve arabî **(Bürhân-ül-hüdâ fî-redd-i kavlinnasârâ), (Errisâletü-samsâmiyye)** kitâbları basılmışdır.

hannâ)dır. Bunun Havârîlerden olduğu söyleniyor. Urûcdan kırkbeş sene sonra, Îsâ aleyhisselâmın hayâtını, târîhini yazmışdır. Allahü teâlânın gönderdiği, İncîl kitâbı tek bir kitâbdır. Bu hakîkî İncîlde, birbirine uymayan ve hâdiselere ters düşen bir şey olmadığı muhakkakdır. Hâlbuki, bu dört İncîlde, birbirine uymayan ihtilâflar doludur.

Kur'ân-ı kerîmde, Îsâ aleyhisselâmın öldürülmediği, asılmadığı açıkca haber veriliyor. Bu dört târîh kitâbında ise, katl edildiği açıkca yazılı olduğundan, Kur'ân-ı kerîmin bildirdiği, Allah kelâmı olan İncîlin, bu dört târîh kitâbından başka olduğu anlaşılmakdadır.

Bu kitâblardaki hikâyelerden bir kısmını Îsâ aleyhisselâmdan işitmedikleri, urûcdan sonra yazdıkları, hem kitâblardan anlaşılıyor, hem de papazlar söylüyorlar. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmdan, mahbûs iken ve öldürülürken, nakl etdikleri sözler böyledir. Bu sözlerin asl İncîlde bulunmadığı, Allah kelâmı olmadığı meydândadır. Bu gibi, dahâ nice misâllerin, bu dört İncîlin Allah kelâmı olamıyacağını gösterdiğini, İmâm-ı Kurtubî[1] **(Kitâbül a'lâm fî beyân-ı mâfî-dîninnasârâ minel-bid'i vel-evhâm)** kitâbında ve İbnül Kayyım-ül Cevziyye[2] **(Hidâyetül hıyârâ fî-ecvibetil yehûdî vennasârâ)** ve Sâlih Sü'ûdî mâlikî hazretleri **(Ettahcîl men harrafel İncîl)** kitâblarında ve Taşköprülü Ahmed efendi ve Kâtib Çelebî, meşhûr kitâblarında yazmışlardır. Sâlih, kitâbını 942 [m. 1535] de yazmışdır.

Bugün, hakîkî İncîl mevcûd değildir. Hıristiyanların elinde bulunmadığı gibi, müslimânlar arasında da böyle bir kitâb yokdur. Hattâ, papazların çoğu, semâdan inen bir İncîl bulunduğunu inkâr ediyorlar. Bir rivâyete göre, yehûdîler Îsâ aleyhisselâmı katl edecekleri zemân, İncîli ateşde yakdılar. Yâhud, parçalayıp, ortadan kaldırdılar. O zemân, İncîl yayılmamış idi. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın peygamberlik zemânı üç sene kadar olup, îmân edenler de pek az idi. Bunların çoğu da, köylü olup, okumak, yazmak bilmiyorlardı. Yâhud, mîlâdın üçyüzyirmibeş senesinde telef etdikleri İncîller arasında, bunu da, bozuk zannederek, imhâ etmişlerdir. O zemân birbirine uymayan kırk, elli İncîl kitâbı vardı. Her birine inananlar arasında mücâdele oluyor, çok kan dökülüyordu. Aryüsün mahkemesi esnâsında, bunlardan dördünü intihâb ederek, diğerlerini men' etdikleri, kilise târîhlerinde yazılıdır. Bir ingiliz papazı, yasak edilmiş İncîlleri arayıp, bulduklarını in-

---

[1] Muhammed Kurtubî, 671 [m. 1272] de vefât etdi.
[2] İbni Kayyım Muhammed, 751 [m. 1350] de vefât etdi.

gilizceye terceme etmiş, bulamadıklarının da ismlerini yazarak, 1236 [m. 1820] de Londrada tab' edilmişdir. **(El-cevâib)** gazetesinin kâtibi Ahmed Fârisî efendi, bunu arabîye terceme etmiş, İncîl denilen kitâbların ismleri **(Samsâmiyye)** kitâbımıza ilâve edilmişdir.

Hıristiyanlar, bu dört İncîlin ve **(Tevrât)**ve **(Zebûr)** dedikleri ellerindeki kitâbların semâdan indiğine inanıyorlar. Bu dört İncîlde, Îsâ aleyhisselâmın sözleri olarak bildirilenler, şübheli ve (haber-i vâhid) olup, (mütevâtir) olmadıklarından, aslâ sened olamaz. Markos ve Luka ise, Pavlosun talebeleri olup, Îsâ aleyhisselâmı hiç görmemişlerdi. Pavlosun da, Îsâ aleyhisselâmı görmediği ve semâya urûcundan sonra, meydâna çıkarak, (Îsâ bana semâdan tecellî etdi) dediği, **(Kitâb-ı mukaddes)**deki, **(Resûllerin a'mâli)** kitâbının dokuzuncu faslında, Luka tarafından yazılıdır. Bunların, Havârîlerden işitdikleri hikâyeleri yazmış olduklarına da, inanılamaz. Çünki, kendilerine haber verenlerden hiçbirinin, ismlerini ve hâllerini bildirmemişler, Îsâ aleyhisselâmı görmüş ve kendisinden işitmiş gibi yazmışlardır. Târîhciler, böyle yazılara yalan ve iftirâ demekdedir. Meselâ, Îsâ aleyhisselâmı yehûdîler yakalamağa geldikleri gece, yanında bulunan onbir Havârînin kaçdıkları ve reîsleri olan **(Petrus)**un da, uzakdan gözeterek, Îsâ aleyhisselâmı götüren yehûdîlerin arkasından, hahambaşının hânesine kadar gitdiği ve korkudan, firâr etdiği, **(Metta)**nın yirmialtıncı ve **(Markos)**un ondördüncü bâblarında yazılı iken, dört İncîlde, yehûdîler Îsâyı tutup, şöyle böyle yapdılar. O da, şöyle böyle cevâb verdi şeklinde, görmüş ve işitmiş gibi yazmışlardır. Böyle yazıların, yehûdîlerden işitdikleri yalanlar ve iftirâlar oldukları meydândadır.

(Îsâ, üç gün sonra mezârdan kalkıp, başına gelenleri anlatdı. İncîllerde yazılı olanlar, yehûdîlerden işitdikleri değil, Îsânın haber verdikleridir) denirse, yehûdîler asdıkları, öldürdükleri kimseyi mezâra koyarken, bunun Îsâ olmadığını kendileri de anlamışlar, başkalarının anlamamaları için, kabrden gizlice çıkarıp, başka bir mahalle defn etmişler, (Havârîler gelip mezârdan çaldılar) şeklinde yalan ve iftirâ etmişlerdir, sözü, bu düşüncenin yanlış olduğunu göstermekdedir. (Mezârdan kalkdı) sözünün doğru olmadığını kendileri de bildiriyor. **(Markos)**un kitâbının son bâbında (Îsâ, ihyâ edilip, evvelâ Mecdelli Meryeme göründü. O da gidip, Havârîlere haber verdi. İnanmadılar) yazılıdır. Meryemin dahî bunu bostan bekcisi zan etdiğini, **(Yuhannâ)**, yirminci bâbında yazmışdır. (Îsâ, başına gelecekleri ve üç gün sonra mezârdan kalkacağını, Havârîlere evvelden haber vermişdi) denirse, Meryem, Îsâ-

yı gördüğünü haber verince, şübhe etmezlerdi. Hattâ, mezâr başına gelip kalkmasını beklerlerdi.

[Bugün, bütün hıristiyanlar, İznik meclisindeki papazların kabûl etdikleri dört kitâbın, semâdan inen İncîl olduklarına inanıyorlar. Yuhannâ İncîlinde yazılmış olan **(Teslîs)**, dinlerinin esâsıdır. Ya'nî Îsâ tanrıdır veyâ tanrının oğludur diyorlar. Ebedî olan tek tanrı, onu çok seviyor. Onun her istediğini yapıyor, yaratıyor. Bunun için, herşeyi Ondan istiyoruz. Ona ve onu temsil eden putlarımıza, bu niyyet ile yalvarıyoruz. Tanrı ve oğul, çok sevilen kimse demekdir, diyorlar. Tanrının oğlu demek, tanrı onu çok seviyor demekdir, diyorlar. Böyle inananlara **(Ehl-i kitâb)** denir. (O da, ebedîdir. Herşeyi yokdan var ediyor) diyen hıristiyanlar, **(Müşrik)**dir. Muhammed aleyhisselâma inanmadıkları, müslimân olmadıkları için, hepsi kâfirdirler.]

— 19 —

YEHÛDÎLİK, TEVRÂT ve TALMUD

Îsevîlik, Mûsâ aleyhisselâmın şerî'atinin devâmı olduğu için, yehûdîler ve kitâbları hakkında ma'lûmât vermemiz fâideli olacakdır. Önce yehûdîliğin târîhcesini bildirelim:

İbrâhîm aleyhisselâm, ulül-azm Peygamberlerdendir. O, ne yehûdî, ne de hıristiyan idi. Hakîkî müslimân idi. İbrâhîm aleyhisselâm Benî İsrâîlin, ya'nî yehûdîlerin, ve ayrıca arabların da ceddidir. Muhammed aleyhisselâmın da, dedelerindendir.

Geldânîlerin merkezi Bâbil şehri idi. Meliklerine **(Nemrûd)** denirdi. Geldânîler o zemân, aya, güneşe ve yıldızlara taparlardı. Bunları temsîl eden çeşidli putlar yapmışlardı. Nemrûdlar da putlar arasında idi. Allahü teâlâ, İbrâhîm aleyhisselâmı bunlara Peygamber olarak gönderdi. Fekat îmân etmediler. O mübârek Peygamberi, ateşde yakmak istemişler, ancak Allahü teâlâ, ateşi selâmet kılmışdı. Günlerce odun toplıyarak yakdıkları bu ateşin içerisi, İbrâhîm aleyhisselâm için yeşil bir bağçe oldu. Bu mu'cize karşısında da, çoğu îmân etmedi. İbrâhîm "aleyhisselâm" Mısra gitdi. Sonra Allahü teâlânın emri ile Filistine döndü. İbrâhîm aleyhisselâmın vefâtından sonra, oğlu, İshak aleyhisselâm, bundan sonra da, bunun oğlu Ya'kûb aleyhisselâm Peygamber oldular. Ya'kûb aleyhisselâmın diğer ismi, İsrâîldir. Bunun için, Ya'kûb aleyhisselâmın oniki oğlundan çoğalan insanlara, **(Benî İsrâîl)** ya'nî İsrâîl oğulları denilir. Ya'kûb aleyhisselâmın oğullarından Yûsüf aleyhisselâmı, kardeşleri kıskandılar. Bir kuyuya atıp, Ya'kûb aleyhisselâma, öldü diye yalan söylediler. Sonra,

kuyuya gelen yolcular, Onu kuyudan çıkarıp, Mısra götürdü. Orada, köle diye satdılar. Yûsüf aleyhisselâmı, Mısrın mâliye vezîri, Azîz satın aldı. Evine götürdü. Hanımı Zelîha, Ona âşık oldu. Yûsüf "aleyhisselâm", ona iltifât etmeyince, iftirâ etdi. Bu iftirâ üzerine, Yûsüf aleyhisselâm zindâna habs edildi. Mısr hükümdârı Fir'avnın bir rü'yâsını ta'bîr ederek, zindândan çıkarıldı. Fir'avn, Yûsüf aleyhisselâmı mâliye vekîli yapdı. Yûsüf aleyhisselâm, babası Ya'kûb aleyhisselâmı ve diğer kardeşlerini Ken'ân diyârından ya'nî Filistinden Mısra getirdi. Fir'avn, Ya'kûb aleyhisselâma ve çocuklarına çok hurmet ve iltifât etdi. Böylece, İsrâîl oğulları, Mısra yerleşmiş oldular. Önce, Mısrda râhat bir hayât süren İsrâîl oğulları, sonradan Mısrda büyük bir zulm ve sıkıntı görmüşler, köleliğe düşmüşlerdir. Onları bu sıkıntılardan kurtaran ve **(Ard-ı Mev'ûd)** ya'nî va'd olunmuş topraklara [Filistine] götüren, Mûsâ aleyhisselâm olmuşdur.

Mûsâ aleyhisselâmı, Fir'avn serâyında büyütdü. Kırk yaşına gelince, serâyı terk edip, akrabâlarının ve büyük kardeşi Hârûnun yanına geldi.

Birgün, Mısrlı bir kâfirin [kıptînin], Benî İsrâîlden birine işkence etdiğini gördü. Kurtarırken, kıptî öldü. Mûsâ aleyhisselâm korkarak, Tebük civârındaki Medyen şehrine gitdi. Orada Şu'ayb aleyhisselâmın kızı ile evlendi. Ona on sene hizmet etdi. Mısra dönmek için yola çıkdı. Yolda, Tûr dağında, Allahü teâlâ ile konuşdu. Mısra gelip, Fir'avnı dîne da'vet etdi. Benî İsrâîle serbestlik verilmesini istedi. Fir'avn kabûl etmedi. (Mûsâ, büyük sihrbâzdır. Bizi aldatıp, memleketimizi elimizden almak istiyor) dedi. Yanındaki vezîrlere sordu. Onlar da, (sihrbâzları topla, onu mağlûb etsinler) dediler. Sihrbâzlar geldiler. Mısr halkı önünde, ipleri yere atdılar. Her ip, yılan görünüp, Mûsâ aleyhisselâma doğru yürüdü. Mûsâ "aleyhisselâm" asâsını yere bırakdı. Büyük yılan oldu. İpleri yutdu. Sihrbâzlar şaşırdılar. Îmân etdiler. Fir'avn kızdı. (O, sizin ustanız imiş. Ellerinizi, ayaklarınızı keseceğim. Hepinizi hurma dallarına asacağım) dedi. (Biz Mûsâya inandık. Onun Rabbine sığınıyoruz. Yalnız Onun afv ve merhametini isteriz) dediler. Kâfirlerin suları kan oldu. Kurbağa yağdı. Cild hastalıkları oldu. Üç gün karanlık oldu. Fir'avn, bu mu'cizeleri görünce korkdu. Benî İsrâîlin Mısrdan çıkmasına izn verdi. Mûsâ aleyhisselâm, Benî İsrâîl ile, Kudüse doğru giderken, Fir'avn pişmân oldu. Askerleriyle arkalarına düşdü. Süveyş körfezi açılıp, mü'minler karşıya geçdi. Fir'avn geçerken, deniz kapandı. Askerleri ile birlikde boğuldu. Benî İsrâîl, yolda öküze tapanları gördüler. Mûsâ aleyhisselâma (Biz de böyle tanrı isteriz) dediler. Mû-

sâ aleyhisselâm, (Allahü teâlâdan başka tanrı yokdur. Allahü teâlâ sizi kurtardı) dedi. Sonra, Tîh çölüne düşdüler. Yolu şaşırdılar. Aç ve susuz kaldılar. Gökden (Men) ve (Selva) ya'nî helva ve et inerdi. Bunları yirlerdi. Asâsı ile yere vurunca, su çıkardı. Bundan da içerlerdi. (Helva ile etden bıkdık. Bakla, soğan gibi şeyler isteriz) dediler. Mûsâ aleyhisselâmı gücendirdiler. Bunun için, kırk sene çölde kaldılar. Mûsâ "aleyhisselâm", Hârûn aleyhisselâmı vekîl bırakıp, Tûr dağına gitdi. Orada kırk gün ibâdet etdi. Allahü teâlânın kelâmını işitdi. Allahü teâlâ **(Tevrât)** kitâbını ve on emrin yazılı olduğu iki levhâyı indirdi. Tîh çölünde, Sâmirî adında bir münâfık, herkesdeki altınları, süs eşyâsını eritip, bunlardan bir buzağı yapdı. (Mûsânın ilâhı budur. Buna tapınız!) dedi. Tapmağa başladılar. Hârûn aleyhisselâmı dinlemediler. Mûsâ "aleyhisselâm" gelip olanları görünce çok kızdı. Sâmirîye la'net etdi. Büyük kardeşinin sakalından tutup, darıldı. Pişmân olarak, yalvardılar. Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtı ve on emri teblîg etdi. (Tevrât)a göre ibâdet etmeğe başladılar. Sonra yine bozuldular. Yetmişbir fırkaya ayrıldılar.

Mûsâ "aleyhisselâm", ümmeti ile Lût gölünün cenûb tarafına geldi. **(Ûc bin Ûnk)** adında bir melik ile harb etdi. Şerî'a nehri şarkındaki yerleri ele geçirdi. Erîha şehri karşısındaki dağa çıkdı. Ken'ân ilini uzakdan gördü. Yerine Yûşâ aleyhisselâmı halîfe bırakıp, bir rivâyete göre, mîlâddan 1605 sene evvel yüzyirmi (120) yaşında, orada vefât etdi. Erîha şehrini, sonra da Kudüsü, Yûşa' "aleyhisselâm" Amâlika kâfirlerinden aldı.

Dahâ sonra, Dâvüd aleyhisselâm melik oldu. Kudüsü tekrâr aldı. Böylece, yehûdîlerin en parlak zemânı başladı. Sonra, Süleymân aleyhisselâm, babasının hâzırlatdığı yere meşhûr ma'bedi ya'nî **(Mescid-i Aksâ)**yı yapdırdı. Süleymân aleyhisselâm, içinde Tevrât ve diğer emânetler ve on emrin yazılı olduğu levhalar bulunan **(Tâbût-ı sekîne)**yi, ya'nî **(Mukaddes sandığı)** ma'bedin bir odasına koydurdu.

Oniki kabîleye ayrılmış olan yehûdîler, Süleymân aleyhisselâmın vefâtından sonra, iki devlete ayrıldılar. On kabîle İsrâîl devletini, diğer ikisi Yehûdâ devletini kurdular. Azgınlaşarak hak yoldan ayrılıp, taşkınlık etdiler. Gadab-ı ilâhîye uğradılar. İsrâîl devleti M.Ö. 721 de Âsûrîler, sonra da, Yehûdâ devleti M.Ö. 586 da Bâbilliler tarafından yıkıldı. Âsûrîler Bâbil devletini işgâl etdi. 587 de Âsûrî hükümdârı Buhtunnasar Kudüsü yakıp yıkdı. Yehûdîlerin çoğunu öldürdü, kalanlarını da, Bâbile sürdü. Bu karışıklıkda gökden inen Tevrât yakıldı, yok edildi. Bu hakîkî Tevrât, çok büyükdü. Ya'nî, kırk cüz idi. Her cüzde bin sûre, her sû-

rede bin âyet vardı. Bu muazzam kitâbı, Uzeyr aleyhisselâmdan başka kimse ezberlememiş idi. Tevrâtı yehûdîlere yeniden ta'lîm etdi. Zemânla bir çok yerleri unutuldu, değişdirildi. Muhtelif kimseler, hâtırlarında kalan âyetlerini yazarak, Tevrât isminde çeşidli risâleler meydâna geldi. Mîlâddan takrîben dörtyüz sene evvel yaşamış olan Azrâ ismindeki bir haham bunları toplıyarak, şimdi mevcûd olan Ahd-i atîk denilen Tevrâtı yazdı. Îrân hükümdârı Şîreveyh, Âsûrîleri yenince, yehûdîlerin tekrâr Kudüse dönmelerine izn verdi. Yehûdîler, M.Ö. 520 den sonra Mescid-i Aksâyı yeniden ta'mîr etdiler. Önce Perslerin, sonra da, Makedonyalıların idâresi altında yaşadılar. M.Ö. 63 senesinde Kudüs, Romalı kumandan Pompey tarafından zabt edildi. Pompey, yehûdîleri dağıtdı. Şehri ve Mescid-i Aksâyı, yakdı, yıkdı. Böylece yehûdîler, Roma devleti hâkimiyetine girdiler. M.Ö. 20 de Romalıların Filistindeki yehûdî vâlîsi Herod, ma'bedi tekrâr yapdırdı. Yehûdîler dahâ sonra, Roma hâkimiyetine isyân etdiler. Fekat mîlâdın 70. senesinde Romalı kumandan Titus, Kudüsü temâmen yakdı, yıkdı. Şehri virâneye çevirdi. Beyt-i mukaddes de yandı. Sâdece batı dıvarı kaldı. Bu dıvara türkler **(Ağlama dıvarı)** derler. Bu dıvar, yüzyıllarca yehûdîlerdeki millî ve dînî şuuru ayakda tutmuşdur. Kurtarıcı Mesîh inancı da, yehûdîlerde bu şuurun devâmını te'mîn etmişdir. Bizanslılar ve sonra Emevîler ve Osmânlılar bu dıvarı muhâfaza ederek, mescidi ta'mîr etmişlerdir.

Titusun, katliâm ve zulmünden sonra yehûdîler, bölük bölük Filistini terk etdiler. Kudüs ve çevresinden kovuldular. Yehûdî esîrler, Romalıların emrinde çalışdırılmak üzere, Mısra sevk edildiler. Bu sene, yehûdîler dünyânın her yerine yayıldılar.

Yehûdîler, Yehûdîliğin iki emr kaynağını birbirinden ayırmışdır: 1- Yazılı emrler, 2- Sözlü emrler.

Yehûdîlerin mukaddes saydıkları kitâbları, **(Torah)** [ya'nî Tevrât] ve **(Talmud)** olmak üzere ikiye ayrılır: Birincisi, yazılı emrleri, ikincisi ise, sözlü emrleri ihtivâ ediyor derler.

Tanah kitâbına hıristiyanlar **(Ahd-i atîk)** ismini verirler. Yehûdîler bu ta'bîri kabûl etmezler. Yehûdîler, Tanahı üç kısma ayırmışlardır: 1- **Torah,** ya'nî Tevrât, 2- **Neviim,** ya'nî Peygamberler, 3- **Ketûbîm,** ya'nî Kitâblar.

Tanah ismini, bu üç kısmın, ibrânîce baş harflerini birleşdirerek meydâna getirmişler. Neviim iki kısmdır. İlk peygamberler dört kitâb, son peygamberler onbeş kitâbdır. Ketûbîm, ya'nî kitâblar ise, yehûdîlere göre onbir, hıristiyanlara göre onbeş kitâbdır.

Yehûdîler, Tevrât ismini verdikleri beş kitâbın Allahü teâlâ tarafından, Mûsâ aleyhisselâma indirildiğine inanmakdadırlar. Bu beş kitâb, **(Tekvin), (Hurûc), (Levililer), (Sayılar), (Tesniye)**dir. Tesniyede, Mûsâ aleyhisselâmın ölümü, ihtiyârlığı, yaşı ve defn edildiği ve yehûdîlerin ona mâtem [yas] tutdukları yazılıdır. [Tesniye bâb 34]. Bu ahvâl, Mûsâ aleyhisselâm vefât etdikden sonra, Mûsâ aleyhisselâma vahy olundu dedikleri kitâbda nasıl bildirilmişdir? Bu misâl, Tevrâtın Mûsâ "aleyhisselâm" tarafından bildirilen ve Allahü teâlâ tarafından vahy edilmiş olan, hakîkî Tevrât olmadığının açık delîllerindendir.

Bir yehûdî din adamı olan, H.Hirsch Graetzin, (History of the Jews) kitâbındaki beyânına göre, yehûdîler, kendi cemâ'atlerinin Tevrâtın emrlerine tam ittibâ' edebilmelerini te'mîn için **(Yetmişler Meclisi)**ni kurdular. Bu meclisin reîsine, **(Baş Kâhin)** dediler. Yehûdî gençlerine, mekteblerde dinlerini öğreten, Tevrâtı açıklayan yehûdî din adamlarına **(Yazıcılar)** denilir. Bunların, Tevrâta yapdıkları açıklamaların, ilâvelerin bir kısmı, sonradan yazılan Tevrâtlara karışdırılmışdır. İncîllerde geçen yazıcılar işte bunlardır. Bunların bir diğer vazîfesi de, yehûdîlerin Tevrâta ittibâ' etmelerini sağlamakdır.

Yehûdîlerin ekserîsinin inanmadıkları bir Tevrât dahâ vardır ki, buna **(Şomranim Tevrâtı=Tora Ha-Şomranim)** derler. Bu Tevrâta inananlar, yazıcıların Tevrâta açıklamalar ve ilâveler yapmalarına, hattâ harflerini dahî değişdirmelerine karşı çıkmışlardır. Yehûdîlerin ellerindeki Tevrât ile Şomranim Tevrâtı arasında altı bin kadar ihtilâf bulunduğu bildirilmekdedir.

Bugün Tevrât dedikleri kitâbın, Allahü teâlâ tarafından Mûsâ aleyhisselâma gönderilen hakîkî Tevrât olmadığı şübhesizdir. En eski yazılan Tevrât nüshası ile, Mûsâ aleyhisselâm arasında iki bin sene vardır. Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtın **(Tâbût-i sekîne)**ye, ya'nî **(Mukaddes Sandığı)**na konularak muhâfaza edilmesini ümmetinin âlimlerinden istemişdi. Süleymân aleyhisselâm **(Mescid-i Aksâ)**yı binâ edince, Ahd sandığını buraya koymuş ve sandığı açdırmışdır. Sandık açılınca, içerisinden yalnız **(Evâmir-i Aşere)**, ya'nî on emrin yazılı olduğu iki levhâ çıkmışdır.

ABD'nin Kaliforniya Üniversitesi profesörlerinden Elliot Friedmanın, 1987 senesinde neşr etdiği, **(Tevrâtı Kim Yazdı)** ismli kitâb, yehûdî ve hıristiyan dünyâsını karışdırdı. Profesör Friedman, Tevrâtı teşkil eden beş kitâbın, beş ayrı ilâhiyyâtcı tarafından yazıldığını ve Mûsâ aleyhisselâma indirilen Tevrât kitâbının asl nüshası ile hiç bir sûretde kıyaslanamayacağını açıkladı.

Hıristiyanların inandığı, **(Kitâb-ı Mukaddes)**in **(ahd-i atîk)** ve **(ahd-i cedîd)** kısmlarının birbirleriyle tenâkuz içerisinde bulunduğunu belirten profesör Friedman, kitâbında bunun misâllerini zikr etmişdir. Ayrıca, Tevrâtın içerisindeki kitâbların da birbirleri ile, hattâ kendi bâbları arasında tenâkuzlarla dolu olduğuna dikkati çeken profesör Friedman, böyle bir esere (İlâhî kitâb) vasfının verilemiyeceğini bildirmişdir. Tevrâtı meydâna getiren beş kitâbdaki, ifâde tarzları da, birbirinden temâmen farklıdır.

Prof. Elliot Friedman'a göre bugünkü Tevrât, Mûsâ aleyhisselâmdan birkaç asr sonra yaşıyan beş haham tarafından kaleme alınmış ve Azrâ adındaki haham bunları tek tek toplıyarak, Ahd-i Atîk'in asl nüshası olduğu iddi'âsı ile çoğaltdırmışdır. Târîh profesörü Friedman, kaleme aldığı eserinde, dahâ sonra şu ifâdelere yer vermişdir:

(Günümüzde, Tevrât'ın üç nüshası mevcûd: Yehûdîler ve protestanların kabûl etdikleri ibrânîce nüsha, katolik ve ortodokslar tarafından kabûl edilen yunanca nüsha ve sâmirîlerce kabûl edilen sâmirî dilinde yazılmış nüsha. Bunlar Tevrâtın en eski ve en i'timâdlı nüshaları olarak bilinmelerine rağmen, gerek aynı nüshanın içinde ve gerekse nüshalar arasında birçok yerlerinde tezâdlar vardır. Hiçbir ilâhî dinde bulunmıyan, insanlara zulm telkînleri, Peygamberlerden ba'zılarına karşı çok çirkin ve makâmlarına yakışmıyacak isnâdlar vardır. Hakîkî Tevrâtda ise, tezâdlar bulunacağından söz edilemez.)

Fransız papazlarından, Richard Simon da, (Historia Critique du Vieux Testament) kitâbında, Tevrâtın Mûsâ aleyhisselâma vahy edilen Tevrât olmadığını, sonradan farklı zemânlarda yazılarak bir araya getirildiğini belirtmişdir. Papazın bu kitâbı toplatdırılmış, kendisi de kiliseden kovulmuşdur.

Dr. Jean Astruc de, (Conjectures il parait que Mouse s'est Servi pour composer le livre dela Genese) adlı eserinde, Tevrâtın beş kısmının çeşidli yerlerden derlenmiş birer kitâb olduğunu yazmışdır. Jean, bir kısmındaki ismlerin değişdirilerek, iki-üç yerde tekrâr edildiğine de dikkatleri çekmişdir.

Tekvînin birinci bâbının onbirinci âyeti ve devâmında, nebâtların insandan önce yaratıldığı, yazılıdır. İkinci bâbının beş, altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu âyetlerinde ise, insanın yaratıldığı ve o zemân yer yüzünde hiç bir nebâtın bulunmadığı, nebâtâtın insandan sonra yaratıldığı yazılıdır. Bu ve bunun gibi pek çok tenâkuzlara, büyük hatâlara dikkati çeken Jean Astruc dinsiz i'lân edilmişdir.

Gottfried Eichhorn, Tekvînden başka, sonra gelen beş kitâbın da, târîhleri i'tibârı ile ve lisân olarak birbirinden farklı olduğunu 1775 senesinde neşr etdiği kitâbında yazmışdır. Fekat Eichhorn ve kitâbları aforoz edilmişdir.

Alman şâiri ve filozof Herden [1744-1803] (Von Geiste den hebraischen Poesie) eserinde, Ahd-i atîkin, **(Mezmûrlar)** kitâbının içindeki şi'rlerin birçok ibrânî şâirlerine âid olduğunu, başka başka zemânlarda yazıldığını ve sonradan bir araya cem' edildiğini yazmakdadır. Ayrıca **(Neşîdeler Neşîdesi)**nin de, beşerî ve müstehcen bir aşk kasîdesi olduğunu, bu şi'rlerin Süleymân aleyhisselâm gibi bir Peygambere atf olunamıyacağını da beyân etmekdedir. Merâk edenlerin, (Neşîdeler Neşîdesi) kitâbına göz gezdirmeleri kâfîdir.

19. yüzyılda İbrânî lisânı üzerindeki incelemeler artınca, Tevrâtdaki beş kitâbın Mûsâ aleyhisselâma âid olmadığı ve ahd-i atîkdeki kitâbların muhtelif zemânlarda bir araya getirildiği isbât edildi. Bu husûsda, Avrupalı pek çok târîhci, papaz ve piskoposlar eserler neşr etmişlerdir.

Mood İncîl Enstitüsünden Dr. Graham Scroggie, (İncîl Allah kelâmı mıdır?) ismli kitâbda (Ahd-i Atîk) ve (Ahd-i Cedîd)in Allah kelâmı olmadığını i'tirâf etmekdedir.

Dr. Stroggie ise, (Tekvîn kitâbı, şecerelerle doludur. Kim kimden doğdu, nasıl doğdu? Hep bunlardan bahs ediliyor. Bunlardan bana ne? Bunların ibâdet ve Allahü teâlâyı sevmek ile ne alâkası var? Nasıl iyi bir insan olunabilir? Kıyâmet günü nedir? Kime ve nasıl hesâb vereceğiz? Sâlih bir insan olmak için neler yapmak lâzımdır? Bunlardan pek az bahs olunuyor. Ekseriyâ, muhtelif efsâneler var. Dahâ gündüz anlatılmadan, geceye geçiliyor) demekdedir. Böyle bir kitâb nasıl Allah kelâmı olabilir?

Bugün, yehûdîlerin **(Tanah)**, hıristiyanların ise, **(Ahd-i Atîk)** dedikleri kitâbları okuyan bir kimse, Allahü teâlâ tarafından indirilmiş bir kitâb değil, fuhş, müstehcenlik ve ahlâksızlığı öğreten bir seks kitâbı okuduğunu zan eder. Bu kitâbların, Allah kelâmı olmadığını anlayan batılı birçok papaz ve fen adamları, pekçok kitâblar neşr ederek, hakîkati herkese duyurmağa çalışmışlardır. Bunları burada zikr etmeğe kitâbımızın hacmi müsâid değildir.

— 20 —

TALMUD

Yehûdîlerin Tevrâtdan sonraki kudsî kitâblarıdır. (Sözlü emrler) dedikleri kitâbdır. Talmud, iki kısmdan meydâna gelmişdir. Bunlar Mişna ve Gamârâdır:

Mişna: İbrânîce tekrâr demekdir. Sözlü emrlerin, kanûn hâline getirilmiş ilk hâlidir. Yehûdî i'tikâdına göre, Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma, Tûr dağında Tevrât kitâbını **(Yazılı emrleri)** verdiği gibi, ba'zı ilmleri, ya'nî **(Sözlü emrler)**i de söyledi. Mûsâ "aleyhisselâm", bu ilmleri Hârûn, Yûşâ' ve Eliâzâra "aleyhimüsselâm" bildirdi. Bunlar da, kendilerinden sonra gelen Peygamberlere bildirdiler. Eliâzâr, Şu'ayb aleyhisselâmın oğludur **[Mir'ât-i kâinât].** Uzeyr aleyhisselâma yehûdîlerin Azrâ dedikleri **(Müncid)**de yazılıdır.

Bu bilgiler, neslden nesle, ya'nî hahamlardan hahamlara rivâyet edildi. Mîlâddan önce 538 ve mîlâddan sonra 70 senelerinde çeşidli Mişnalar yazıldı. Bunlara yehûdîlerin âdetleri, kanûn müesseseleri, hahamların bir mevzû'daki tartışmaları ve şahsî görüşleri de karışdırıldı. Böylece Mişnalar, hahamların indî görüş ve münâkaşalarını ifâde eden kitâblar hâline geldi.

Yehûdî hahamlarından Akiba, bunları topladı ve kısmlara ayırdı. Talebesi, haham Meir, bunlara ilâveler yaparak basitleşdirdi. Dahâ sonraki hahamlar bu rivâyetlerin, te'lîfi ve bir araya toplanması için çeşidli üsûller ve şartlar koydular. Böylece pek çok rivâyetler ve kitâblar zuhûr etdi. Nihâyet bunlar, Mukaddes Yehûdâya (Judah Hanesiye) ulaşdı. Yehûdâ, bu karışıklıklara son vermek için, mîlâdın ikinci asrında, bu kitâbların en sağlam kabûl edilenini yazdı. Yehûdâ, mevcûd nüshalardan, bilhassa Meirin yazdığı nüshadan istifâde ederek, kırk yılda bir kitâb vücûde getirdi. Bu kitâb, diğerlerini içinde toplıyan, en son ve meşhûr **(Mişna)** oldu.

Mişnanın yazılmasına iştirâk eden, fikrleri Mişnada yazılı olan, mîlâdî birinci ve ikinci asrda yaşayan yehûdî hahamlara **(Tannaim)** ya'nî **(muallim)** derler. Yehûdâ en son muallimlerdendir. (Hâkim) diye de ta'bîr olunurlar. **(Gamârâ)**nın toplanmasına iştirâk eden hahamlara **(Amoraim)** ya'nî (îzâhcılar) derler. Bunlar muallimlerin fikrlerinin yanlışını çıkaramaz, ancak îzâh

edebilirler. Mîlâddan sonra altıncı ve yedinci asrlarda, Talmuda şerh ve ilâve yapanlara **(Saboraim)** ya'nî (akllılar veyâ münâkaşacılar) denildi. Talmudu şerh ve tefsîr eden hahamlardan, yehûdî konsillerinin başkanı olanlarına **(Geonim)** denilir ki, fetvâ veren demekdir. Konsil başkanı olmayanlara ise **(Posekim)** ya'nî karar verenler, tercîh edenler derler.

Yehûdâdan sonra gelen hahamlar, Mişnaya ilâve ve şerhler yapmışlardır. Mişnanın lisânı, kendisinde Yunanca ve Lâtincenin te'sîri görülen Yeni İbrânîce (Neo Hebrew)dir.

Mişnanın yazılmasından maksad, yazılı emr kabûl edilen, Tevrâtı temâmlayıcı olan, sözlü emrleri tanıtmakdır. Yehûdânın, yazdığı Mişnaya almadığı ve diğer hahamların yazdığı Mişnalardaki ma'lûmâtlar sonradan toplandı. Bunlara İlâveler **(Tosefta)** denildi.

Mişnalar, Tevrâtlardan dahâ basît olup, kelime ve cümle şeklleri onlardan çok farklıdır. Emrler, umûmî kâideler şeklinde bildirilmişdir. Dikkat çekici misâller verilmişdir. Vâki' olmuş hâdiselere ba'zen rastlanılır. Emrler beyân edilirken, kaynak olarak Tevrâtlarının âyetleri verilir. Mişna 6 kısmdan müteşekkildir: 1- Zerâim (tohumlar), 2- Moed (Mubârek günler, Bayram ve oruc günleri gibi), 3- Naşim (Kadınlar), 4- Nezikin (Zararlar), 5- Kedoşim (Mukaddes şeyler), 6- Tehera (Tahâret, temizlik)dir. Bunlar altmışüç risâleye, risâleler de cümlelere taksîm edilmişdir.

Gamârâ: Yehûdîlerin Filistin ve Bâbilde iki mühim dînî mektebleri vardı. Bu mekteblerde, Amoraim (îzâhcılar) denilen hahamlar, Mişnanın ma'nâsını açıklamağa, tezâdları düzeltmeğe, örf ve âdetlere dayanarak verilen hükmlere kaynak aramağa, olmuş veyâ olmamış, ya'nî teorik mes'eleler üzerinde hükmler vermeğe çalışdılar. Bâbildeki hahamların yapdıkları şerhlere **(Bâbil Gamârâsı)** denildi. Bu Gamârâ, Mişna ile berâber yazıldı. Meydâna gelen kitâba **(Bâbil Talmud)**u denildi. Kudüsdeki hahamların yapdıkları şerhlere de, **(Kudüs Gamârâsı)** denildi. Bu Gamârâ da Mişna ile berâber yazıldı. Meydâna gelen bu kitâba **(Kudüs Talmud)**u denildi.

Filistin Gamârâsı, bir rivâyete göre mîlâdî üçüncü asrda temâmlandı.

Bâbil Gamârâsı, mîlâdın dördüncü asrında başladı ve altıncı asrında temâmlandı.

Dahâ sonra, Kudüs ve Bâbil şerhleri tefrîk edilmeksizin Mişna ve bir Gamârâya **(Talmud)** ta'bîr edildi. Bâbil Talmudu, Kudüs Talmudunun üç misli dahâ uzundur. Yehûdîler, Bâbil Talmudunu Kudüs Talmudundan dahâ üstün tutarlar. Mişnanın bir-iki

cümlesi, ba’zen Talmudda on sahîfe anlatılır. Talmudun anlaşılması, Mişnadan dahâ zordur. Her yehûdî, din eğitiminin üçde birini Tevrât, üçde birini Mişna, üçde birini de, Talmuda ayırmak mecbûriyyetindedir.

Hahamlar, Talmudda, bir kimse kötü bir şeye niyyet etse, onu yapmasa bile günâhkâr olacağını bildirmişlerdir. Onlara göre, hahamların nehy etdiği birşeyi yapmağa niyyet eden kişi, necs, pis olur. Bu i’tikâdların [inançların] kaynağı olan Talmuda müslimânlar (Ebül-Encâs=Necâsetlerin babası) demişdir. (Hebrew Literature sahîfe 17). Yehûdîler, Talmuda inanmıyanı, onu kabûl etmiyeni, yehûdî saymazlar. Bunun için yehûdîler, sâdece Tevrâtı kabûl eden ve ona bağlanan Karâim yehûdîlerini yehûdî kabûl etmezler.

Yehûdî din adamları, Kudüs ve Bâbil Talmudları arasında büyük farklar, tezâdlar olduğunu i’tirâf etmekden sakınırlar.

Bâbil Talmudu, ilk def’a mîlâdî 1520-1522 de, Kudüs Talmudu ise, 1523 senesinde Venedikde basıldı. Bâbil Talmudu, Almanca ve İngilizceye, Kudüs Talmudu da, Fransızcaya terceme edilmişdir.

Bâbil Talmudunun % 30’unu, Kudüs Talmudunun % 15’ini hikâyeler ve kıssalar teşkil eder. Bu hikâyelere **(Hagada)** derler. Yehûdî edebiyyâtının esâsını bu hikâyeler teşkîl eder. Mekteblerinde bunları okuturlar. Yehûdî mekteblerinde, hattâ üniversitelerinde Tevrât ve Talmudun öğrenilmesi ve öğretilmesi mecbûrîdir.

Hıristiyanlar, Talmuda düşman olup, ona şiddetle hücûm etmekdedirler.

Hıristiyanların, yehûdîlere yapdıkları zulmleri, işkenceleri, kitâbımızın çeşidli yerlerinde bildirdiğimiz için, burada zikr etmiyeceğiz. Ancak, hıristiyanların yehûdîlere Talmudla ilgili yapdıkları zulmlerden kısaca bahs edelim:

Fransa, Polonya ve İngiltere gibi, hıristiyan beldelerde, Talmudlar toplatdırılmış ve yakılmışdır. Yehûdîlerin evlerinde bile Talmud bulundurmaları yasak edilmişdir. Talmud hükmlerini açıklayan en mühim kişiler, Yehûdî dönmeleri Nicolas Donin ile Pablo Christianidir. Pablo Christiani, mîlâdî onüçüncü asrda, Fransa ve İspanyada yaşamışdır. 1263 senesinde İspanyanın Barcelona şehrinde yapılan münâzarada hahamlar, Talmudun katı prensiblerine ve yazılarına karşı vârid olan süâllere **(Cevâb veremediler)**, bunları müdâfeadan âciz kaldılar.

(El-Kenz-ül-Mersûd fî Kavâid-it-Talmud) kitâbının beyânına göre, Talmudda, Îsâ aleyhisselâmın Cehennemin derinliklerinde, zift ve ateş arasında olduğu, hazret-i Meryemin asker Pandira ile zinâ etdiği, kiliselerin necâset dolu [pislik] olduğu, papazların

kelblere [köpeklere] benzediği, hıristiyanların öldürülmesi lâzım olduğu gibi husûslar yazılıdır.

927 [m. 1520] de Papanın izni ile Bâbil Talmudu, üç sene sonra da Kudüs Talmudu basılmış, bundan otuz yıl sonra yehûdîler için felâketler zuhûr etmişdir. 9 Eylül 1553 de Romada ele geçirilen bütün Talmud nüshaları yakılmışdır. Bu hâl, diğer İtalya şehrlerinde de tatbîk edilmişdir. 1554 senesinde Talmud ve diğer İbrânîce kitâblara sansür konulmuşdur. 1565 de Papa, Talmud kelimesinin kullanılmasını dahî, yasak etmişdir.

1578-1581 seneleri arasında Talmud, Basel şehrinde yeniden basılmışdır. Bu baskıda, ba'zı risâleler çıkarılmış, hıristiyanlığı kötüleyen birçok cümleler kaldırılmış, birçok kelimeler de değişdirilmişdir. Bu târîhden sonra, Papalar yine Talmudları toplatmışlardır.

Endülüs Emevî Sultânlarının dokuzuncusu İkinci Hakem, haham Joseph Ben Masesa emr ederek, Talmudu Arapcaya terceme etdirmişdir. Okundukdan sonra, bu tercemeye (Keseye konan pislik) ismi verilmişdir. İkinci Hakem, 366 [m. 976] da vefât etdi.

Karâim yehûdîleri, Talmudu red etmiş ve bunu bid'at kabûl etmişlerdir.

Talmuda göre kadın, dînî mekteblere alınamaz. Çünki hafîf akllıdır ve ona din eğitimi şart değildir. (Kim kızına Tevrât öğretirse, ona kötü bir şey öğretmiş olur) cümlesi haham Eliazerindir. (Mişna, Naşim (kadınlar), Sotak kısmı 216). Yehûdî haham Mûsâ bin Meymun, bundan maksadın Tevrât değil, Talmud olduğunu zikr etmişdir.

Talmud, müneccimliğin insan hayâtına hükm eden bir ilm olduğunu bildirmekdedir. Talmud, (Güneş tutulması, milletler için kötü bir alâmetdir) demekdedir. [Evil-Sign] Ay tutulmasının ise, yehûdîler için kötü bir alâmet olduğu yazılıdır. Talmud, sihr ve kehânetlerle doludur. Birçok şeyleri ifrîtlere (Demons) bağlamışlardır. Haham Rav Hunr (Her birimizin sağında onbin, solunda onbin ifrît [şeytân] bulunur) demekdedir. Haham Rabba ise, (Havradaki va'z sırasında zuhûr eden izdihâm, ifrîtler sebebi iledir. Elbiselerin eskimesi, ifrîtlerin sürtünmelerindendir. Ayakların kırılması, yine ifrîtler sebebi iledir) demekdedir. Talmudda, şeytânların, öküzlerin boynuzlarında raks etdikleri, şeytânın Tevrât okuyanlara zarar veremiyeceği, Cehennem ateşinin, Benî İsrâîlin günâhkârlarını yakmıyacağı yazılıdır.

Yine Talmudda, Benî İsrâîlin günâhkârlarının oniki ay Cehennemde yanacağı, Kıyâmeti inkâr edenlerin ve diğer milletlerden olan günâhkârların elîm bir azâb içinde ebedî olarak kalacakla-

rı, orada vücûdlarının kurtlarının ölmiyeceği ve ateşlerinin sönmiyeceği yazılıdır.

Yine ba’zı hahamlar Talmudda, rûh cesedden ayrıldıkdan sonra, hesâb olmadığını, günâhlardan cesedin mes’ûl olduğunu, rûhun cesedden mes’ûl olmasının mümkin olmadığını yazmışlardır. Başka bir haham da, yine Talmudda buna i’tirâz etmişdir.

Talmudda, (Hahamlardan ba’zıları, insan ve karpuz yaratmağa kâdirdir) diye yazılıdır. Bir hahamın, bir kadını dişi merkeb hâline getirdiği, üzerine bindiği, onunla çarşıya gitdiği, sonra da başka bir hahamın, onu eski hâline çevirdiği, Talmudun rivâyetlerindendir. Talmudda, hahamların hârikulâde işleri, yılanlar, kurbağalar, kuşlar ve balıklara âid pekçok efsâne ve kıssaları yazılıdır. Yine Talmudun beyânına göre, ormanda bir yırtıcı hayvan olup, Rum kayseri bunu görmek istemiş, bu hayvan Romaya 400 mil yaklaşınca kükremiş ve Roma şehrinin dıvarları yıkılmışdır. Yine Talmudun beyânına göre, ormanda bir yaşında bir öküz, Tûr dağı kadar imiş. Çok büyük olduğu için, bunları kurtarmak Nûh aleyhisselâma çok zor gelmiş ve bunlardan sâdece birini boynuzlarından gemiye bağlamış. O zemânın Bashan (Bolan) beldesinin mâliki olan (Üc), vücûdu çok büyük olduğu için, gemiye binememiş, o da öküzün sırtına binmiş. Bu melik Üc, dünyâ kadınlarından biri ile evlenen bir melekden doğan Amâlikalılardan imiş. Ayağı 40 mil uzunluğunda imiş. Akl ve mantığın aslâ kabûl edemiyeceği dahâ nice safsatalar...

Yine Talmudun bildirdiğine göre, Titus ma’bede girmiş, kılıcını çekerek ma’bedin perdesini parçalamış ve perdeden kan akmış, onu cezâlandırmak için, bir sivrisinek gönderilmiş ve beynine girmiş. Titusun beyninde sinek güvercin gibi oluncaya kadar büyümüş. Titus ölünce kafası açılmış, sivrisineğin bakırdan bir ağzı ve demirden ayakları olduğu görülmüş imiş.

Hahamların öğretdiği şeylere i’tirâz edenlerin cezâlandırılacağı, bir yehûdî, bir yabancı yanında bir yehûdînin aleyhine şâhidlik yaparsa, la’netleneceği, bir yehûdînin yabancıya karşı yapdığı yemînin hükmü olmadığı, yine Talmudun beyânlarındandır.

Talmudun Hoşem hamişpat, Yoreh deah, Sultan Arah kısmlarında, (Yehûdî olmıyan kimselerin kanını akıtmak Allaha kurban takdim etmekdir), (Yehûdîlik maksad ve gâyesi için işlenen bütün günâhlar, gizli olmak şartı ile mubâhdır), (Yalnız yehûdî olanlara insan gözü ile bakılır. Yehûdî olmayanlar birer hayvandır), (Allah dünyânın bütün servetini sâdece yehûdîlere tahsîs etmişdir), (Hırsızlık etmeyiniz emri sâdece yehûdîler içindir. Diğer milletlerin canları ve malları halâldir), (Yehûdî olmıyanların ır-

zı, nâmûsu halâldir. Zinâ etmiyeceksin emri yehûdîler içindir), (Yehûdî olmayanın, malını çalan ve işini elinden alan bir yehûdî, iyi bir iş yapmışdır), (Emrlerimizi, yehûdî olmıyan birine haber vermek, bütün yehûdîleri katl edilmeleri için ihbâr etmekle aynıdır. Yehûdî olmıyanlar, kendileri için öğretdiğimiz şeylerden ma'lûmât sâhibi olunca bizi sürgün ederler), (Ziraâtden dahâ aşağı bir iş yokdur) gibi cümleler vardır.

Talmudda, yehûdîlerin bekledikleri Mesîh için, (Mesîh, yehûdî olmıyanları, harb arabalarının tekerlekleri altında ezecekdir. Büyük harb olacak ve insanların üçde ikisi ölecekdir. Yehûdîler gâlib olacak, mağlûb olanların silâhlarını yedi sene yakacak olarak kullanacaklardır.

Diğer milletler yehûdîlere itâat edeceklerdir. Mesîh hıristiyanları kabûl etmiyecek ve onları temâmen imhâ edecekdir. Bütün milletlerin hazîneleri yehûdîlerin ellerine geçecek, yehûdîler çok zenginleşecekler. Hıristiyanlar yok edilince, diğer milletlerin gözleri açılacak, onlar da yehûdî olacaklardır. Böylece yehûdîler dünyâya hâkim olacak, dünyânın hiç bir yerinde yehûdî olmıyan kimse kalmıyacakdır) demekdedir.

TENBÎH 1 – İşbu **(Cevâb Veremedi)** kitâbı gösteriyor ki, hıristiyanlar ve yehûdîler, her zemân müslimânlara saldırmış, kitâbları ile, radyo ve televizyonları ile ve devlet kuvvetleri ile, islâmiyyeti yok etmeğe çalışmışlardır. Bu saldırılarının başarılı olması için, önce islâm ilmlerini, islâm âlimlerini yok etmişler, gençlerin dinden habersiz, câhil yetişmelerini sağlamışlardır. Hıristiyan misyonerlerinin ve hâin komünistlerin tuzaklarına düşerek, onların hîlelerine, yalanlarına aldanan, islâmiyyetin meziyyetlerini, üstünlüklerini ve ecdâdının şanlı, şerefli başarılarını öğrenmekden mahrûm bırakılan müslimân evlâdlarından ba'zıları, zemânla söz ve yazı sâhibi oldular. Ötede beride, câhilce, ahmakca konuşmağa başladılar. Meselâ, (Dedelerimiz çöl kanûnlarına tâbi' olmuş, islâmın akllara, fikrlere vurduğu kara zincirler içinde hareketsiz kalmış, ilk çağ hayâtı yaşamışlar. Öldükden sonra, dirilmek varmış. Cennetlerde ni'metler, eğlenceler, Cehennemde ateşde yanmak varmış gibi telkînler altında dünyâdan soğutulmuş, tanrı dedikleri, ne olduğu belirsiz birisine tevekkül ederek, tenbel, miskin, hayvan gibi yaşamışlar. Biz onlar gibi gerici değiliz. Üniversiteyi bitirdik. Avrupa ve Amerika medeniyyetini, bunların fende, teknikdeki ilerlemelerini ta'kîb ediyoruz. Zevk ve eğlence içinde yaşıyoruz. Nemâz, oruc gibi şeylerle zemânımızı öldürmüyoruz. İlerici, aydın kimsenin câmi'de, Mekkede işi ne? Oğlan, kız bir arada, çalgı, şarkı, içki, kumar,......, gibi zevkler, eğlen-

celer bırakılıp da, nemâz, oruc, mevlid gibi can sıkıcı şeylerle ömür çürütülür mü? Cenneti, Cehennemi kim gitmiş, kim görmüş. Yaşadığımız tatlı hayât, bir vehm, bir hayâl için terk edilir mi?) diyorlar. Hâlbuki, özendikleri, övündükleri dünyâ hayâtı geçip gitmekde, hayâl olmakda, sevdiklerinden ayrılmakdadırlar. Bu zevallı kimselerin, imrendikleri, aydın, ilerici, modern dedikleri Avrupalı, Amerikalı devlet, siyâset, fen adamlarının ve benzemeğe özendikleri milyonlarca batılının, öldükden sonra dirilmeğe, Cennete, Cehenneme, Allahü teâlâya ve Peygamberlere inandıklarını, her pazar günü akın akın kiliselere giderek ibâdet etdiklerini, bu kitâbımızdan öğrenerek, insâfa gelmelerini, aldatılmış olduklarını anlamalarını dileriz.

TENBÎH 2 – Hıristiyânların ellerinde bulunan dört İncîl kitâbının Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş olan İncîl olmayıp, papazların yazdığı târîh kitâbı oldukları, yehûdîlerin okudukları Tevrât ve Talmûdun da, hahamların uydurdukları yazılarla dolu olduğu, bu kitâbımızda vesîkalarla isbât edilmişdir. Kur'ân-ı kerîm ise, Allahın sevgili peygamberi olduğu, sayısız mu'cizelerle meydânda olan Muhammed aleyhisselâmın getirdiği Allah kelâmı olduğu, güneş gibi meydândadır. Aklı ve ilmi olan hıristiyânların ve yehûdîlerin bu hakîkatları anlayarak seve seve müslimân olduklarını gazetelerde hergün okuyoruz.

MEDENİYYET NEDİR?

(İlericilik, gericilik)

Müslimânların öğrenmeleri farz olan bilgilere **(İslâm ilmleri)** denir. İslâm ilmleri ikiye ayrılır: **(Din bilgileri), (Fen bilgileri).** Din bilgilerinden birisi, ahlâk ilmidir.

İslâmiyyetin bildirdiği güzel ahlâk sâhibi olan ve zemânının fen bilgilerinde ya'nî islâmın iki bilgisinde yükselmiş olan millete **(Medenî)** denir. Fende ilerlemiş, ağır sanâyı' kurmuş, fekat islâm ahlâkından mahrûm olan millete, **(Zâlim)** ya'nî gerici, eşkiyâ, diktatör denir. Fen ve san'atda geri ve islâm ahlâkından mahrûm olanlara **(Vahşî)**, âdî denir. **(Medeniyyet)** ta'mîr-i bilâd ve terfîh-i ibâddır. Ya'nî, şehrler yapmak ve insanlara hizmetdir. Bu da, fen ve san'at ve güzel ahlâk ile olur. Kısacası, fen ve san'at ile güzel ahlâkın birlikde olmasına **(Medeniyyet)** denir. Medenî insan, fen ve san'ati, insanların hizmetinde kullanır. Zâlimler ise, insanlara işkence yapmakda kullanır. Görülüyor ki, hakîkî müslimân, medenî, ilerici bir insandır. Hıristiyan, yehûdî ve komünist [ya'nî dinsiz], gerici, şakî ve zevallı bir kimsedir.

BİR ŞEHÎDİMİZİN SON SÖZLERİ

ŞEHÎDİN KİMLİĞİ:

İSMİ	**:** M.Tevfîk
RÜTBESİ	**:** Kolağası (Ön. Yzb.)
GÖREVİ	: Bölük Komutanı
BABA ADI	: Alî Rızâ
DOĞUM TÂRÎHİ	: 1296 (1881)
DOĞUM YERİ	: İstanbul

2 Hazîran 1916 da bir İngiliz mermisi ile yaralanmış ve Çanakkale Askerî Hastahânesinde şehîd olmuşdur.

OVACIK KARÎBİNDEKİ ORDUGÂHDAN 18 MAYIS 1331-PAZARTESİ

(1915)

Sebeb-i hayâtım, feyz-ü refîkim,

Sevgili Babacığım, Vâlideciğim;

Arıburnunda ilk girdiğim müdhiş muhârebede sağ yanımdan ve pantolonumdan hâin bir İngiliz kurşunu geçdi. Hamd olsun kurtuldum. Fekat, bundan sonra gireceğim muhârebelerden kurtulacağıma ümmîdim olmadığından, bir hâtıra olmak üzere şu yazılarımı yazıyorum:

Cenâb-ı Hakka hamd-senâlar olsun ki, beni bu rütbeye kadar îsâl etdi. Yine mukadderât-i ilâhîye olarak beni asker yapdı. Siz de ebeveynim olmak dolayısıyla, beni mukaddes dînimize ve vatan ve millete hizmet etmek için ne sûretle yetişdirmek mümkin ise, öylece yetişdirdiniz. Sebeb-i feyz-ü refîkım ve hayâtım oldunuz. Cenâb-ı Hakka ve sizlere çok teşekkürler ederim.

Şimdiye kadar milletin bana verdiği parayı bugün hak etmek zemânıdır. Vazîfe-i mukaddese-i dîniyye ve vataniyyeyi îfâya cehd ediyorum. Rütbe-i şehâdete su'ûd edersem, Cenâb-ı Hakkın en sevgili kulu olduğuma kanâat edeceğim. Asker olduğum için, bu her zemân benim için pek yakındır, sevgili babacığım ve vâlideciğim. Göz bebeğim olan zevcem Münevveri ve oğlum Nezîhciğimi evvelâ Cenâb-ı Hakkın, sâniyen sizin himâyenize tevdî'

ediyorum. Onlar hakkında ne mümkin ise, lutfen yapınız! Oğlumun ta'lîm ve terbiyesine ve sâlih bir müslimân olarak yetişmesine siz de refîkamla birlikde lutfen sa'y ediniz. Servetimizin olmadığı ma'lûmdur. Mümkin olandan fazla bir şeyi isteyemem. İstesem de pek beyhûdedir. Refîkama hitâben yazdığım melfûf mektûbu lutfen kendi eline veriniz. Fekat çok müteessir olacakdır. O teessürü izâle edecek veçhile veriniz. Ağlayacak, üzülecek, tabî'î tesellî ediniz. Mukadderât-ı ilâhiye böyle imiş. Matlûbât ve düyûnâtım hakkında refîkamın mektûbuna lef etdiğim deftere ehemmiyyet veriniz! Münevverin hâfızasında ve yâhud kendi defterinde mukayyed düyûnât da doğrudur. Münevvere yazdığım mektûbum dahâ mufassaldır. Kendisinden sorunuz.

Sevgili babacığım ve vâlideciğim! Belki bilmeyerek size karşı birçok kusûrlarda bulunmuşumdur. Beni afv ediniz! Hakkınızı halâl ediniz! Rûhumu şâd ediniz. İşlerimizin tasfiyesinde refîkama muâvenet ediniz ve mu'în olunuz.

Sevgili hemşîrem Lutfiyeciğim.

Bilirsiniz ki sizi çok severdim. Sizin için, sa'yimin yetdiği nisbetde ne yapmak lâzımsa isterdim. Belki size karşı da kusûr etmişimdir. Beni afv et, mukadderât-i ilâhiye böyle imiş. Hakkını halâl et, rûhumu şâd et! Yengeniz Münevver hanımla oğlum Nezîhe sen de yardım et!

Hepiniz, hergün beş vakt nemâz kılınız! Bir nemâzı kaçırmamağa çok dikkat ediniz. Rûhuma Fâtiha okuyarak beni sevindiriniz! Sizi de Cenâb-ı Hakkın lutf ve himâyesine tevdî ediyorum.

Ey akrabâ ve ehibbâ ve eviddâ cümlenize elvedâ! Cümleniz hakkınızı halâl ediniz. Benim tarafımdan cümlenize hakkım halâl olsun. Elvedâ, elvedâ! Cümlenizi Cenâb-ı Hakka tevdî' ve emânet ediyorum. Ebediyyen Allahü teâlâya ısmarladım. Sevgili babacığım ve vâlideciğim.

Üç nişân olur Velîlerde, demiş, erbâb-ı dil,
biri ol ki, görenin gönlü ona mâil olur.

Onun ikinci nişânı, oldur ki, iyi bil,
her ne dese, dinleyenler, sözüne kâil olur.

Üçüncüsüne gelince, cümle a'zâsı onun,
hayrlı iş ve edeb ile, her zemân, âmil olur.

147. ci MEKTÛB TERCEMESİ

Hindistânın büyük âlimlerinden, mürşid-i kâmil Muhammed Ma'sûm Fârûkî[1] "rahmetullahi aleyh", **(Mektûbât)**ının birinci cildi yüzkırkyedinci mektûbu, Mîr Muhammed Hâfîye yazılmışdır. Fârisî olarak buyuruyor ki:

Allahü teâlâ, sizi ve bizi, habîbi, sevgilisi ve Peygamberlerin en üstünü Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmakla şereflendirsin! Ey merhametli kardeşim! Dünyâ hayâtı çok azdır. Ebedî ve sermedî olan âhiret hayâtında, dünyâda yapdıklarımızın karşılıklarını göreceğiz. Bu dünyâda en mes'ûd kimse, kısa ömründe, âhirete yarayacak işleri yapan, uzun olan âhiret yolculuğuna hâzırlanan kimsedir. Allahü teâlâ, size insanların ihtiyâclarını karşılayacak, onları adâlete ve râhata kavuşduracak bir makâm, bir vazîfe ihsân etmişdir. Bu büyük ni'mete çok şükr ediniz! Buna şükr etmek, Allahü teâlânın kullarının ihtiyâclarını karşılamakla olur. Kullara hizmet etmeniz dünyâ ve âhiret derecelerine kavuşmanıza sebeb olacakdır. Bunun için, Allahü teâlânın kullarına iyilik etmeğe, güler yüz, tatlı dil ve güzel huy ile onlara kolaylık göstermeğe çalışınız! Bu çalışmanız, Allahü teâlânın rızâsını kazanmanıza ve âhıretde yüksek derecelere kavuşmanıza sebeb olacakdır. Hadîs-i şerîfde, **(İnsanlar Allahü teâlânın ıyâlidir, kullarıdır. Kullarına iyilik edenleri çok sever)** buyuruldu. Müslimânların ihtiyâclarını karşılamanın ve onları sevindirmenin ve güzel huylu ve yumuşak ve sabrlı olmanın fazîletini ve sevâblarını bildiren hadîs-i şerîfler çokdur. Bunlardan birkaçını yazıyorum. Dikkat ile okuyunuz. Ma'nâsını iyi anlayamadığınız olursa, dînini iyi bilen ve dînine sarılmış olan hakîkî âlimlerden sorunuz.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Müslimân, müslimânın kardeşidir, ona zulm etmez. Onu sıkıntıda bırakmaz. Kardeşine yardım edene, Allahü teâlâ yardım eder. Kardeşinin sıkıntısını giderenin, Allahü teâlâ kıyâmet günü sıkıntısını giderir. Bir müslimânı sevindireni, Allahü teâlâ kıyâmet günü sevindirir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşine yardım edenin yardımcısı,**

---

[1] Muhammed Ma'sûm, 1079 h.=1668 m. senesinde Serhend şehrinde vefât etdi.

Allahü teâlâdır) buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, ba'zı kullarını insanların ihtiyâclarını karşılamak için yaratmışdır. Derdli olanlar, bunlara sığınırlar. Bunlar kıyâmet gününün azâbından emîndirler)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, ba'zı kullarına çok ni'metler vermiş, bunları derdli kullarına derman için sebeb yapmışdır. Bu ni'metleri muhtâc olanlara vermezlerse, ellerinden alıp, başkalarına verir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşinin ihtiyâcını karşılayana, on sene i'tikâf sevâbı verilir. Allah rızâsı için bir gün i'tikâf eden ile Cehennem ateşi arasında üç hendek uzaklık vardır. İki hendek arası, şark ile garb arası gibi uzakdır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir din kardeşinin ihtiyâcını karşılayan kimseye Allahü teâlâ, yetmişbeş bin melek gönderir. Sabâhdan akşama kadar onun için düâ ederler. Akşam ise, sabâha kadar düâ ederler. Her adımı için bir günâhı afv olur ve bir derece yükseltilir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir mü'min kardeşinin ihtiyâcını karşılamak için giden kimseye, her adımı için yetmiş sevâb verilir ve yetmiş günâhı afv olunur. Onu sıkıntıdan kurtarınca, anadan doğmuş gibi günâhlarından kurtarılır. Bu yardımı yaparken ölürse, hesâbsız olarak Cennete girer)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir din kardeşinin sıkıntısını gidermek için, onunla hükûmete** [mahkemeye] **giderse, sırât köprüsünü ayağı kaymadan geçenlerden olur)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Amellerin, ibâdetlerin efdali, en kıymetlisi, bir mü'mini sevindirmek veyâ elbise vermek veyâ aç ise doyurmak veyâ herhangi bir ihtiyâcını karşılamakdır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Farzlardan sonra, amellerin en kıymetlisi, bir müslimânı sevindirmekdir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, mü'min kardeşini sevindirince, Allahü teâlâ bir melek yaratır. O kimse ölünceye kadar bu melek hep ibâdet eder. Ölüp kabre konunca, yanına gelerek, beni tanıyormusun der. Hayır, sen kimsin deyince, bir müslimâna vermiş olduğun sevincim. Bu gün seni sevindirmek ve süâl meleklerine cevâb verirken yardımcı olmak ve cevâblarına şehâdet etmek için, şimdi sana gönderildim. Kabrde ve kıyâmetde sana şefâ'at**

edeceğim. Sana Cennetdeki makâmını göstereceğim der) buyuruldu. Çok kimsenin Cennete girmesine sebeb olan şey nedir denildikde, **(Takvâ,** ya'nî harâmlardan sakınmak ve güzel huylu olmakdır) buyuruldu. Çok kimsenin Cehenneme girmesine sebeb olan şey nedir denildikde, **(Dili ve fercidir.** Ya'nî tenâsül uzvudur) buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Mü'minlerden îmânı kâmil** [temâm] **olanı, huyu güzel ve zevcesine karşı yumuşak olandır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kul, güzel ahlâkı sebebi ile âhıretde yüksek derecelere kavuşur ve ibâdetlerine kat kat fazla sevâb verilir. Kötü huy, insanı Cehennemin derin tabakalarına sürükler)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(İbâdetlerin en kolayı ve en hafîfi, az konuşmak ve güzel huylu olmakdır)** buyuruldu.

Bir kimse, Resûlullahın karşısına gelip, Allahü teâlânın çok sevdiği amel nedir deyince, **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sağ tarafından gelip, tekrâr sorunca, **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sol tarafından gelip sorunca, yine **(Güzel huylu olmakdır)** buyurdu. Sonra, dolaşıp arkadan sorunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek yüzünü buna çevirerek, **(Niçin anlamıyorsun? Güzel huy, elden geldiği kadar kızmamak demekdir)** buyurdu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Haklı olduğu hâlde dahî, münâkaşa etmeyen kimseye, Cennetin kenârında bir köşk verilecekdir. Latîfe** [şaka] **olarak dahî, yalan söylemiyene, Cennetin ortasında bir köşk verilecekdir. Güzel huylu olana, Cennetin en yüksek yerinde bir köşk verilecekdir)** buyuruldu.

Hadîs-i kudsîde, **(Bütün dinler içinde, bu dîni seçdim. Bu din, cömerdlik ile ve güzel huy ile temâm olur. Bu dîni, her gün, bu ikisi ile temâmlayınız!)** buyuruldu.

Hadîs-i şerîfde, **(Güzel huy, ılık suyun buzu eritdiği gibi, günâhları eritir. Kötü huy, sirkenin balı bozduğu gibi, ibâdetleri bozar)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ refîkdir. Her işinde yumuşak huylu olanı sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ yumuşak huyu sever, böyle kimseye hep yardım eder. Aksine, sert kimseye yardım etmez)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Cehenneme girmeyecek olan, Cehennem ateşinin yakmayacağı kimse, yumuşak huylu olan ve herkese kolaylık gösterendir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, acele etmeyeni sever. Acele şeytândandır. Allahü teâlâ, hilmi, ya'nî yumuşak huyu sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Hilm sâhibi kimse, gündüzleri oruc tutan, geceleri nemâz kılan kimsenin derecesine kavuşacakdır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Gadab** [kızgınlık] **zemânında, yumuşak davrananı Allahü teâlâ çok sever)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Sert olana karşı yumuşak davrananı ve zulm yapanı afv edeni ve kendisini mahrûm bırakana ihsân yapanı ve kendisini aramayanı ziyâret edeni, Allahü teâlâ yüksek derecelere kavuşduracak ve Cennetde köşkler ihsân edecekdir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Kahraman, güreşde, yarışda kazanan değildir. Gadab zemânında, nefsine hâkim olandır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Güler yüzle selâm verene sadaka sevâbı verilir)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Din kardeşini güler yüzle karşılamak ve emr-i ma'rûf yapmak ve nehy-i anil-münker yapmak ve din bilgileri unutulduğu, dalâletin,** [dinsizliğin] **yayıldığı zemânda, bir kimseyi dalâletden kurtarmak ve yollardan, meydânlardan taş, diken, kemik ve çöpleri kaldırmak ve susuz kalanın su kabını doldurmak, hep sadakadır)** buyuruldu.

Bir hadîs-i şerîfde, **(Cennetde, dışardan içerisi ve içerden dışarısı görülen köşkler vardır. Bunlar, tatlı sözlü olanlara ve açları doyuranlara ve herkes uykuda iken nemâz kılanlara verilecekdir)** buyuruldu.

Bu hadîs-i şerîfler, **(Tergîb ve Terhîb)** kitâbından alındı. Bu kitâb, kıymetli hadîs kitâblarındandır.[1] Allahü teâlâ, hepimize bu hadîs-i şerîflere uymak nasîb eylesin. Hâli, hareketleri bunlara uyan kimse, Allahü teâlâya, çok şükr eylesin. Hâli uymayan da, bu hadîs-i şerîflere uymak için, Allahü teâlâya yalvarsın. Hâli uy-

---

[1] Bu kitâbı yazan Abdülazîm Münzirî Kayrevânî şâfi'î, 656 [m. 1258] de vefât etmişdir.

gun olmayanın kusûrunu anlaması da, büyük bir ni'metdir. Kusûrlu olduğunu anlamayan, bunun için üzülmeyen kimsenin dîni, îmânı za'îf olduğu anlaşılır.

83. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm hazretleri, ikinci cildin seksenüçüncü mektûbunda, Mirzâ Muhammed Sâdıka, fârisî olarak buyuruyor ki: İki ni'meti ve kazâ ve kader mes'elesini şerh etmekdedir. Bu iki ni'mete kavuşan kimsede, hiç zevk ve hâl bulunmasa, bunun için hiç üzülmemelidir. Bu iki ni'metden birisi, dînin sâhibi olan Muhammed aleyhisselâma tâbi' olmakdır. İkincisi, üstâdını, mürşidini sevmekdir. Bu iki ni'met, insanı bütün se'âdetlere ve feyzlere kavuşdurur. Bu iki ni'metden birisi noksan ise, sonu felâket olur. İlmin, amelin, kerâmetlerin bol olması, bunu felâketlerden kurtarmaz. Bu iki ni'metin bozulmasına, elden çıkmasına sebeb olan en zararlı, en tehlükeli şey, dinsiz ve mezhebsiz kimselerle ve bunların kitâbları [gazeteleri] ve her dürlü yayınları ile berâber olmakdır. Böyle bozuk kimselerden, arslandan kaçar gibi kaçmalıdır. Ehl-i sünnet âlimlerinin [îmânı ve ibâdetleri bozuk olmayan hakîkî müslimânların] kitâblarını okumalıdır. Büyüklerin kitâblarını okumak isteyenlere, İmâm-ı Rabbânînin **Mektûbât**ını okumak çok fâidelidir[1]. [Hakîkat Kitâbevinin çıkardığı kitâblar, bu doğru âlimlerin kitâblarından terceme edilmişdir. İslâmiyyeti doğru olarak öğrenmek isteyenlere bu kitâbları tavsiye ederiz.]

Kazâ ve kader bilgileri çok nâzik, ince ve anlaması güçdür. Bunları konuşmak ve münâkaşa etmek, hadîs-i şerîflerle yasak edilmişdir. Müslimânların vazîfesi, Allahü teâlânın emrlerini ve yasaklarını öğrenmek ve bunlara uygun yaşamakdır. Kazâ ve kadere inanmamız emr olundu. Bunları incelememiz emr olunmadı. Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği kadar öğrenmemiz ve inanmamız lâzımdır. Bu hakîkî âlimler [islâm bilgilerinin mütehassısları] buyuruyor ki, Allahü teâlâ insanların, hayr ve şer, bütün yapacaklarını ezelde biliyordu. Vaktleri gelince, bunların yaratılmasını irâde etmekde ve yaratmakdadır. Onun yaratmasına **(takdîr)** denir. [Ezeldeki ilme kader denir. Kader, ilm-i ezelîdir. Emr-i ezelî değildir.] Hâlık ve mûcid yalnız Odur. Ondan başka yaratıcı yokdur. Hiç bir insan, hiç birşey yaratamaz. **(Mu'tezi-**

---

[1] İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî, Hindistânda yetişen Ehl-i sünnet âlimlerinin ve Evliyânın en büyüklerindendir. 1034 [m. 1624] senesinde Serhend şehrinde vefât etmişdir.

le) ve **(Kaderiyye)** denilen câhil ve ahmak kimseler, kazâ ve kadere inanmadılar. İnsan, dilediğini, kendi gücü ile yaratmakdadır dediler. Böyle, kâfir olan kimseler, zemânımızda çokdur.

Hayr ve şer, herşeyin yaratılmasında, insanın irâdesinin ve ihtiyârının da te'sîri vardır. İnsan bir şey yapmak ister, Allahü teâlâ da isterse, o şeyi yaratır. İnsanın irâdesine, dilemesine **(kesb)** denir. Demek ki, insanların yapdığı her hareket, her iş, insanın kesbi ve Allahü teâlânın yaratması iledir. Adam öldürene kıyâmetde azâb yapılması, onu kesb etdiği içindir. **(Cebriyye)** denilen kimseler ise, insanın kesbini, irâdesini inkâr etdiler. İnsan istese de, istemese de, her hareketini, her işini Allah yaratır. İnsanın her işi, ağaç yapraklarının rüzgârdan sallanması gibidir dediler. Her şeyi Allah zorla yapdırıyor. İnsan hiç bir şey yapamaz zannetdiler. Böyle söylemek küfrdür. Böyle inanan kâfir olur. Bunlara göre, iyi iş yapanlara kıyâmetde sevâb verilir. Günâh işleyenlere, azâb yapılmaz. Kâfirlere, âsîlere, fâsıklara azâb yapılmaz. Çünki, bu günâhları yapan hep Allahü teâlâdır. Bunlar, günâh işlemeğe mecbûr olmuşlardır dediler. Bütün Peygamberler, böyle inananlara la'net etdi. Elin, ayağın titremesi ile, irâde ederek hareket etdirilmesi, bir olur mu? **(Hicr)** sûresinin 92 ve 93. üncü âyetlerinde meâlen, **(Allahü teâlâ onların yapdıklarının hepsini soracakdır)** buyuruldu. **(Vâkı'a)** sûresinin 24. üncü âyetinde meâlen, **(Yapdıklarının cezâsını çekeceklerdir)** buyuruldu. **(Kehf)** sûresinin 29. uncu âyetinde meâlen, **(İsteyen îmân etsin, dileyen inkâr etsin. İnkâr edenlere Cehennem ateşini hâzırladık)** buyuruldu. **(Nahl)** sûresinin 33. üncü âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ, onlara zulm etmez. Onlar, kendilerine zulm ediyorlar)** buyuruldu. Ba'zı mezhebsizler, zındıklar, Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına uymak zahmetinden kurtulmak için ve günâhlarından dolayı azâb çekmemek için, insanların irâdesi, kesbi bulunduğuna inanmıyorlar.

Allahü teâlâ kerîmdir, merhameti sonsuzdur. İnsanlara hep fâideli olan şeyleri ve yapabilecekleri kadar emr etmişdir. Zarârlı olanları yasak etmişdir. **(Bekara)** sûresinin 286. ıncı âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ insanlara kolay yapacakları şeyleri emr etdi)** buyuruyor. İnsanda irâde bulunduğuna inanmayanlara, çok şaşılır. Bunlar, kendilerine itâ'at etmiyenlere, sıkıntı verenlere niçin kızıyorlar? Oğullarını ve kızlarını niçin terbiye etmeğe uğraşıyorlar? Zevcelerini kötü yolda görseler, niçin kızıyorlar? Niçin, bunların irâdesi yokdur, mecbûrdurlar diyerek, hoş görmüyorlar? Dünyâda her kötülüğü yapıp, âhıretde azâb görmemek için böyle inanıyorlar. Hâlbuki, **(Tûr)** sûresinin 7. inci âyetinde

meâlen, **(Rabbin elbette azâb yapacakdır. Ondan kurtuluş yokdur)** buyuruldu.

Kaderiyye, kazâ ve kaderi inkâr etdikleri için, cebriyye de, irâdeyi inkâr etdikleri için, doğru yoldan ayrıldılar. Bid'at sâhibi oldular. Doğru yol, ikisinin arasında olan **(Ehl-i sünnet ve cemâat)** fırkasının inandığı yoldur. Bu hak yolda olanlara **(sünnî)** denir. Ehl-i sünnet fırkasının reîsi olan imâm-ı Ebû Hanîfe, imâm-ı Ca'fer Sâdıkdan[1] sordu "radıyallahü anhümâ": (Ey Resûlullahın torunu! Allahü teâlâ insanların hareketlerini, bunların irâdesine mi bırakmışdır. Yoksa, herşeyi cebr ile mi yapdırmakdadır?) dedi. Cevâbında buyurdu ki, (Allahü teâlâ, kendi hakkını kullarına bırakmaz ve onlara zor ile yapdırıp, azâb etmesi, Onun adâletine yakışmaz). Kâfirler diyor ki, (Allahü teâlâ, bizim kâfir, müşrik olmamızı istedi. Onun istediği oldu). **(En'âm)** sûresinin 148. inci âyetinde meâlen, **(Müşrikler diyor ki, Allah bizim ve babalarımızın müşrik olmamızı istemeseydi...)** buyurulmakda ve **(Bunlardan evvel gelenler de, inanmadıkları için, kendilerine azâb yapdık)** cevâbını vermekdedir. Müşrikler, bu sözleri, özr olarak söylemiyorlar. Böyle söylemeleri, azâbdan kurtulmaları için değildir. Bunlar, şirklerinin, küfrlerinin kötü olduklarını bilmiyorlar. Allahü teâlânın her dilediği iyidir, irâde etdiği şeylerin hepsinden râzıdır. Râzı olmasaydı irâde etmezdi. Bizim şirkimizden de râzı olması, bize azâb yapmaması lâzımdır, demekdedirler. Hâlbuki, Allahü teâlâ küfrden, şirkden râzı olmadığını Peygamberleri ile bildirdi. Küfrün kabîh olduğunu ve kâfirlerin mel'ûn olduklarını, bunlara sonsuz azâb yapacağını bildirdi. İrâde edilen şeyden râzı olmak lâzım gelmez. Allahü teâlâ küfrü ve isyânı irâde eder, yaratır. Fekat, bunlardan râzı değildir. Bunlardan râzı olmadığını, Kur'ân-ı kerîmde açıkca bildirmişdir. Belki de, müşriklerin böyle söylemeleri, Peygamberlerle alay etmek için idi.

Süâl: Allahü teâlâ, hayr ve şerri ezelde takdîr etmiş, bilmişdir. Bildiğine göre irâde etmekde ve yaratmakdadır. İnsanın irâdesi aradan kalkmakdadır. İnsanlar hayrı ve şerri yapmakda mecbûr olmuyor mu?

Cevâb: Allahü teâlâ, ezelde, insanın kendi irâdesi ile yapacağını bilmişdir. Allahü teâlânın böyle bilmesi, kulda irâde ve ihtiyâr olmadığını göstermez. Allahü teâlâ, insanın hâricinde olan birçok şeyleri de ezeldeki takdîrine uygun olarak yaratmakdadır. İn-

---

[1] İmâm-ı Ca'fer Sâdık, Resûlullahın torunu olan imâm-ı Hüseynin torununun oğludur.

san, hareketlerinde mecbûr olsaydı, Allahü teâlâ da, bütün yaratdıklarında mecbûr olurdu. Görülüyor ki, Allahü teâlâ muhtârdır, ya'nî mecbûr değildir, insan da muhtârdır.

110. cu MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûmun "rahmetullahi aleyh", Abdülhakîm ismindeki bir talebesine yazdığı, ikinci cildin yüzonuncu mektûbunun, fârisîden tercemesi şöyledir: İ'tikâdı ve ameli bozuk olan kimse ile görüşmemeli, bid'at sâhibi ile sohbet, arkadaşlık yapmamalıdır. Yahyâ bin Mu'âz Râzî, 258 [m. 872] de vefât etmişdir. Buyuruyor ki, (Üç sınıf kimse ile sohbet etme: Gâfil olan âlimler ile ve hep dünyâ kazancını düşünen hâfızlar ile ve din câhili olan şeyhler ile). Şeyh olarak tanınan bir kimsenin sözleri, işleri, hareketleri, ahkâm-ı islâmiyyeye uygun olmaz ise, sakın, sakın, ona yaklaşma! Hattâ, onun bulunduğu şehrden, köyden kaç! O, gizli, sinsi bir hırsızdır. İnsanın dînini, îmânını çalar. İnsanı şeytânın tuzağına düşürür. Hârikalar, kerâmetler gösterse, dünyâya bağlı olmadığı görünse de, arslandan kaçar gibi, ondan uzaklaş! Tesavvuf yolunun mütehassıslarından Cüneyd-i Bağdâdî, 298 [m. 910] da vefât etmişdir. Buyuruyor ki, (Tesavvuf ehli olduğunu söyleyenler çokdur. Bunlar içerisinde, yalnız Resûlullaha tâbi' olanlar doğrudur). Yine buyurdu ki, (Kur'ân-ı kerîme ve hadîs-i şerîflere tâbi' olmıyan kimseyi, Allah adamı sanmayınız!). Yine buyuruyor ki, (İnsanı, Allahın rızâsına, sevgisine kavuşduran yol, kitâba ve sünnete bağlı olanların gitdikleri yoldur.) Sözleri, işleri ve ahlâkı, Resûlullahın yoluna uygun olmıyan, [âilesini, kızlarını, bu yola bağlamıyan] kimseyi Velî, Allah adamı zan etmeyiniz! Yehûdîler, papazlar ve Berehmen denilen Hind din adamları da, çok tatlı konuşur, kötülüklerden uzak görünürler. Bunların sözlerine, görünüşlerine aldanmamalıdır. Dünyâya düşkün olmadığına ve hârikalar göstermesine ve tevhîd-i vücûdî üzerindeki sözlerine aldanmayınız! Ebû Ömer Sülemî diyor ki, (Ahkâm-ı islâmiyyeye uymıyan her söz, her hâl, zararlıdır. Tesavvuf, ahkâm-ı islâmiyyeye uymağa çalışmakdır. Doğru ile yalancıyı ayıran tek nişan, Resûlullaha uymakdır. Ona uygun olmıyan zühd, tevekkül, tatlı sözlerin hiç kıymeti yokdur. İslâmiyyete uygun olmıyan zikrlerin, fikrlerin, zevklerin ve kerâmetlerin hiç fâidesi olmaz.). [Abdüllah-i Dehlevî "kuddise sirruh" 1240 h. [m. 1824] de Delhîde vefât etdi. Onikinci mektûbda buyuruyor ki, (Tarîkata giren kimse, vazîfelerine devâm etmezse tarîkatdan çıkmış olur).] Kerâmet, açlık çekenlerde, nefse uymıyanlarda da hâsıl olur. Bunların Velî olduklarını göstermez. Abdüllah ibni Mubârek 181 [m. 797] senesinde vefât etdi. Buyuruyor ki, (İslâ-

miyyetin edeblerine uymıyan kimse, Resûlullahın sünnetine uymakdan mahrûm kalır. Sünnete uymakda gevşek davranan, farzlara uymakdan mahrûm kalır. Farzlarda, harâmlarda gevşek olan, Velî olamaz). Bunun için, hadîs-i şerîfde, **(Harâmlara devâm, küfre sebeb olur)** buyuruldu. Ebû Saîd-i Ebül-hayr 440 h.da vefât etdi. Buna, (Falanca, su üstünde yürüyor dediler. Bu, kıymetli birşey değildir. Çöp de, saman da, su üstünde gidiyor dedi. Falanca, havada uçuyor dediklerinde, karga, sinek de uçuyor dedi. Falanca, bir anda, şehrleri dolaşıyor dediklerinde, şeytân da gidiyor. Bunlar, kıymetli olmağı göstermez. Merd olan, herkes gibi alış-veriş yapar. Evlenir. Çocukları olur. Fekat, bir ân Allahını unutmaz) buyurdu. Büyük Velî, Ebû Alî Ahmed Rodbârî 321 senesinde Mısrda vefât etdi. Bir kimse, çalgı dinliyor. Ben tesavvufda yüksek dereceye yetişdim [çalgıları, kızların seslerini dinlemek], bana harâm olmaz diyor denildikde, (Evet, Cehenneme yetişmişdir) dedi. Ebû Süleymân Abdürrahmân Dârânî, 205 h.de Şâmda vefât etdi. Buyurdu ki, (Kalbime birçok, iyi zan etdiğim şeyler geliyor. Bunları, islâmiyyet terâzîsi ile ölçmedikce, hiç ehemmiyyet vermiyorum.)

[İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh”, ikinci cildin 82. ci mektûbunda buyuruyor ki, (Dünyânın yaldızlı lezzetlerine sarılma, geçici, çabuk biten güzelliklerine aldanma! Bütün sözlerinin ve işlerinin islâmiyyete uygun olmasına çalış! Evvelâ, i’tikâdını, **(Ehl-i sünnet)** âlimlerinin kitâblarına göre düzelt! Bundan sonra, bütün hareketlerin ve ibâdetlerin, bu âlimlerin **(Fıkh)** kitâblarına uygun olmasına dikkat et! Halâla, harâma uymak, çok mühimdir. Nâfile ibâdetlerin, farz ibâdetler yanında hiç kıymeti yokdur. Bir lira zekât vermenin sevâbı, yüzbinlerce lira nâfile sadaka vermek sevâbından katkat fazladır. Dünyânın zararlarından kurtulmak ve âhiretdeki sonsuz ni’metlere kavuşmak için [müslimân olmak lâzımdır. Ya’nî] evvelâ îmân etmek, sonra ahkâm-ı islâmiyyeye uymakdan başka çâre yokdur.) İslâmiyyet, kalb ile îmân etmek ve beden ile ahkâm-ı islâmiyyeye uymakdır. Allahü teâlânın emr etdiği şeylere **(Farz)** denir. Yasak etdiği şeylere **(Harâm)** denir. Her ikisine birden **(Ahkâm-ı islâmiyye)** denir. Kalb ile îmân edilecek, inanılacak altı şeyi ve her tarafa yayılmış olup, günlük işler hâline gelmiş olan din bilgilerini meselâ nemâz kılmasını ve nemâzda okunacak fâtiha sûresini, hemen öğrenmek ve bunlara uygun yaşamak, kadın, erkek, her müslimâna farzdır. Çocuklarına öğretmek de analara, babalara farzdır. Evlenecek yaşa gelen müslimân evlâdı ve yeni müslimân olan, bunları öğrenmeğe ve uymağa ehemmiyyet vermez ise, birinci vazîfe olduğunu kabûl etmezse, kâfir olur. Buna **(Mürted)** denir. Mürted, müslimân olmamış kâfirden dahâ fenâdır. İs-

lâm ilmlerinin menbaı, kaynağı, Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler-dir. Muhammed aleyhisselâmın her sözüne **(Hadîs-i şerîf)** denir. Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler arabîdir. Kur'ân-ı kerîmin ma'nâ-sını, yalnız Muhammed aleyhisselâm anlamış ve hepsini Eshâbına bildirmişdir. İslâm âlimleri, bunları, Eshâb-ı kirâmdan öğrenerek kitâblara yazmışlardır. Bu kitâblara **(Tefsîr)** kitâbları denir. Bu kıymetli âlimlere de **(Ehl-i sünnet)** âlimleri denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin en üstün olanları, Tefsîr kitâblarındaki ahkâm-ı islâ-miyye bilgilerini toplayıp, ayrıca yazmışlardır. Böylece, **(Fıkh)** ki-tâbları meydâna gelmişdir. Sonradan meydâna çıkan din câhilleri ve din düşmanları, kendi akllarına ve zemânlarındaki fen bilgileri-ne göre tefsîr ve fıkh kitâbları yazarak, gençleri aldatmışlardır. Al-dananın îmânı gitmedi ise, buna **(Bid'at sâhibi)** denir. Îmânı gider-se, **(Mürted)** olur. Bu bozuk kitâbları okuyan, islâmiyyeti değil, bunları yazanların görüşlerini, düşüncelerini öğrenir. Bu kitâblar, islâmiyyeti içerden parçalamakda, **(Ehl-i sünnet)** denilen hakîkî müslimânları yok etmekdedir. Bu islâm düşmanlığının başında ye-hûdîler ve ingilizler gelmekdedir. Yehûdî kitâblarına aldananlara **(Şî'î)** denildi. İngiliz câsûslarına aldananlara **(Vehhâbî)** denildi. İn-gilizlerin vehhâbîliği nasıl kurduğu, **(İngiliz câsûsunun i'tirâfları)** kitâbımızda, ingilizlerin vehhâbî Sü'ûdî hükûmetini nasıl kurduğu da **(Müncid)** lugat kitâbında (Lavrence) kelimesinde yazılıdır. Şî'î-ler ve vehhâbîler, kitâblarındaki bozuk yazılara gençleri inandır-mak için, aralarına âyetler, hadîsler ve Eshâb-ı kirâmın ve Selef-i sâlihînin sözlerini karışdırıyorlar. Bu ilâvelere, kendilerine göre yanlış ma'nâlar vererek, kitâblarının doğru olduğunu isbâta kalkı-şıyorlar. Gençleri şaşırtıyorlar. Kitâblarını, Ehl-i sünnetin kitâbla-rından ayırmak, güç oluyor. Ancak, onların bozuk i'tikâdlarını öğ-renip, kitâbda gören, bu kitâbın bozuk olduğunu anlıyarak, tuzak-larına düşmekden kurtulur.

Allahü teâlâ, herşeyi nizâmlı, düzenli olarak yaratdı. Kur'ân-ı kerîmde, herşeyin nizâmlı, hesâblı olduğunu bildirdi. Bu nizâma, şimdi, fizik, kimyâ, biyoloji, astronomi kanûnları diyoruz. Bu nizâmın devâmı için, herşeyi bir sebeb ile yaratmakdadır. Mad-deleri, birbirlerinin yaratılmasına sebeb yapdığı gibi, insanın irâ-desini ve kuvvetini de sebeb kılmışdır. Ba'zan, **(hârik-ul-âde)** olarak, ya'nî bu âdetinin hilâfına, sebebsiz de yaratmakdadır. Peygamberlerin düâsı ile sebebsiz yaratmasına, **(Mu'cize)** de-nir. İslâmiyyete uyarak, kalblerini ve nefslerini temizliyen Evli-yânın düâsı ile sebebsiz yaratmasına, **(Kerâmet)** denir. Şeytân bunları aldatamaz. Açlık çekerek, sıkıntılar içinde yaşıyarak, nefslerini ezip, onu kalbi aldatamaz bir hâle getiren fâsıkların ve

kâfirlerin istediklerini, sebebsiz yaratmasına **(İstidrâc)** ve **(Sihr)** denir. Sebebsiz iş yapan, gayb olan şeylerin yerlerini ve gelecekde olacak şeyleri haber veren ve cinlerle konuşan bir kimse, islâmiyyete uyuyor ise, bunun Velî olduğu anlaşılır. Uymuyorsa, kâfir olduğu, nefsini tasfiye etmiş, cilâlamış olduğu anlaşılır. Bunun kalbi mahlûkların sevgisinden temizlenmemiş, nefsi de Allahü teâlâya düşmanlıkdan vazgeçmemişdir. Şeytân da, yanlarından ayrılmaz.

Birşeye kavuşmak istiyen bir müslimân, Allahü teâlânın âdetine uyar. Bu şeyin yaratılmasına sebeb olan şeyi yapar. Meselâ, para kazanmak isteyen, san'at, ticâret yapar. Aç olan, yemek yir. Hasta olan, tabîbe koşar, ilâc alır. Dînini öğrenmek istiyen, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okur. Hasta, câhil kimseden ilâc alırsa, şifâ bulmaz, ölür. Ehl-i sünnet olmıyan, bid'at sâhibi, mezhebsiz kimsenin bozuk, sapık din kitâbını okuyanın da, dîni, îmânı bozulur. Allahü teâlâ, din ve dünyâ ihtiyâclarına kavuşmak için, düâ etmeği de sebeb yapdı. Fekat, düânın kabûl olması için, müslimân olmak, Ehl-i sünnet olmak, sâlih olmak, ya'nî Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, çalışmak. Bunun için de, harâm yoldan, kul hakkından sakınmak ve yalnız Allahü teâlâya yalvarmak lâzımdır. Böyle olmıyan kimse, böyle olan kimseden, ya'nî, Evliyâdan, kendisine düâ etmesini ister. Evliyâ öldükden sonra da, işitir. Kabrine gelip, dileyenlere düâ eder.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", **(İşlerinizde şaşırdığınız zemân, kabrde olanlardan yardım isteyiniz!)** buyurdu. Şeyh-ul-islâm Ahmed ibni Kemâl, **(Hadîs-i erba'în tercemesi)**nde bu hadîs-i şerîfi îzâh etmekdedir. **(Hakîkat Kitâbevi)**nin neşr etdiği, arabî **(Et-tevessülü bin Nebî ve bis-Sâlihîn)** ve fârisî **(Redd-i Vehhâbî)** ve türkçe **(Kıyâmet ve âhiret)** kitâblarında da uzun yazılıdır. Abdüllah-i Dehlevînin sekizinci ve yirmisekizinci ve otuzbeşinci mektûbları, bu husûsda kıymetli vesîkadır. Otuzüçüncü mektûbunda, şu beyti yazmakdadır:

Evliyâya Allah, öyle kudret verdi ki;
geri çevirirler, ateşlenen mermîyi.

İngiliz câsûslarına aldanmış olan Vehhâbîler, buna inanmıyor. **(Hakîkat Kitâbevi)**nin kitâbları, Vehhâbîlere cevâb vermekdedir.]

Hadîs-i şerîfde, **(Bid'at sâhibleri, Cehennemdekilerin köpekleri olacakdır)** buyuruldu. [Ya'nî, köpek şeklinde, Cehenneme atılacaklardır.] Bir hadîs-i şerîfde, **(Bid'at sâhiblerini, şeytân ibâdet yapmağa sürükler. İbâdet yaparken** [Allah korkusundan] **ağlarlar)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, bid'at sâhible-**

rinin, nemâzlarını, oruclarını, sadakalarını, haclarını ve umrelerini ve cihâdlarını, farzlarını ve nâfile ibâdetlerini kabûl etmez. Bunlar, yağdan kıl çekilir gibi, islâmdan çıkarlar) buyuruldu.

Günâh işleyince, hemen [kalb ile] tevbe ve [dil ile] istigfâr etmelidir. Gizli yapılan günâhın tevbesi gizli, âşikâr yapılanın tevbesi âşikâr olmalıdır. Tevbeyi gecikdirmemelidir. Günâh işleyince, melekler üç sâat yazmaz. Bu zemânda tevbe edilirse, hiç yazılmaz. Tevbe edilmezse, bir günâh yazılır. Tevbeyi gecikdirmek, dahâ büyük günâhdır. Ölünciye kadar, tevbe kabûl olur. Takvâyı [harâmlardan sakınmağı] ve vera'ı [şübhelilerden de sakınmağı] huy edinmelidir. Menhî [yasak] olandan sakınmak, emri yapmakdan dahâ mühimdir. Çünki, bu yolda ilerlemekde [ya'nî kalbi temizlemekde ve nefsi ezmekde], yasaklardan sakınmak, emrleri yapmakdan dahâ fazla ilerletir, dahâ fâidelidir. İyi işleri, iyi insanlar da, fâcirler de yapar. Fekat, ancak sıddıklar, îmânı kuvvetli olanlar, harâmlardan sakınır. Ma'rûf-i Kerhî, Sırrî Sekatînin mürşidi idi. 200 h. senesinde, Bağdâdda vefât etdi. (Kadınlara, kızlara, hattâ dişi koyuna bakmayınız!) buyururdu. Hadîs-i şerîfde, **(Kıyâmet günü, Allahü teâlânın ihsânına kavuşacakların başında, vera' ve zühd sâhibleri bulunacakdır)** buyuruldu. [Zühd, halâl malın fazlasından da sakınmakdır.] Hadîs-i şerîfde, **(Vera' sâhibi imâmın arkasında kılınan nemâz kabûl olur. Vera' sâhibine verilen hediyye kabûl olur. Vera' sâhibi ile oturmak ibâdet olur. Onunla konuşmak, sadaka olur)** buyuruldu. [Kabûl olur, çok sevâb verilir demekdir.] Hadîs-i şerîfde, **(Vera' sâhibi imâm ile kılınan iki rek'at nemâz, fâsık ile kılınan bin rek'atdan dahâ efdaldir)** buyuruldu. [Efdal, sevâbı dahâ çok demekdir.] Bir işi yaparken, kalbin râhat etmezse, [sıkılırsa, çarparsa], o işi terk et! Şübhe etdiğin işleri yapmakda, kalbini müftî yap! Hadîs-i şerîfde, **(Kalbin sâkin olduğu** [râhat etdiği, beğendiği] **ve nefsin sıkıldığı** [beğenmediği] **işler, hayrlıdır. Yalnız nefsin sâkin olduğu iş şerdir)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Halâl ve harâm olan şeyler açık bildirilmişdir. Şübheli şeylerden sakın! Açık bildirilmiş olanlara tâbi' ol!)** buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Halâl ve harâm olan şeyleri, Allahü teâlâ, açık bildirdi. Bildirmediklerini afv eder)** buyuruldu. Şübheli bir şey ile karşılaşınca, elini göğsünün [kalbinin] üstüne koy! Çarpıntı olmazsa, o işi yap! Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(Elini kalbinin üzerine koy! Halâl olan şey yapılırken, kalb sâkin olur** [râhat eder]**.)**

Bütün tâatlarını, ibâdetlerini kusûrlu bil! Hakkı ile yapamadığını düşün! Ebû Muhammed bin Menâzil buyurdu ki, (Allahü teâlâ, Âl-i İmrân sûresinin onyedinci âyetinde, sabr edenleri, sâ-

dıkları, nemâz kılanları, zekât verenleri ve seher vaktlerinde istigfâr edenleri medh buyurdu. Hepsinden sonra, istigfâr edenleri bildirmesi, insânın, her ibâdetini kusûrlu görüp, dâimâ istigfâr etmesi içindir). Ca'fer bin Sinân "kuddise sirruh" (İbâdet yapanların kendilerini beğenmeleri, fâsıkların günâhlarından dahâ kötü ve dahâ zararlıdır) buyurdu. İmâm-ı Mürteiş, Ramezân-ı şerîfin yirmisinden sonra, câmi'i kebîrde i'tikâf yapardı. Dışarda görenler, câmi'den çıkmasının sebebini sorduklarında, (Hâfızların, kendilerini beğendiklerini görüp, onlardan kaçdım) buyurdu.

Kendinin ve âilesinin nafakasını temîn için çalışmak câizdir. Böyle çalışanlar, hadîs-i şerîflerde medh olundu. Selef-i sâlihîn, kendilerine bir kazanc yolu bulmuşlardır. Çalışmayıp, tevekkül etmek de iyidir. Fekat, kimseden birşey beklememesi şartdır. Muhammed bin Sâlim, Hamâda şâfi'î kâdı idi. 697 h.de vefât etdi. Kendisine (Çalışıp kazanalım mı? Yoksa, tevekkül ederek oturalım mı?) denildikde, (Tevekkül, Resûlullahın hâlidir. Kesb de, Onun sünnetidir. Tevekkül edemiyen kimsenin çalışıp kazanması sünnetdir. Tevekkül edebilenin, ancak islâmiyyete ve müslimânlara hizmet için çalışması mubâh olur. Kesb [çalışmak] ile tevekkülün birlikde olması, her zemân iyidir) buyurdu. Çok yimemeli, az da yimemeli. Yimek, i'tidâl, tevassut mikdârı olmalıdır. Çok yimek, gevşeklik, tenbellik yapar. Az yimek, işe ve ibâdete mâni' olur. Hâce Muhammed Behâüddîn Nakşibend "kuddise sirruh" 791 [m. 1389] da Buhârâda vefât etdi. (Doyuncaya kadar yi, ibâdetini güzel yap!) buyururdu. [Acıkmadan önce ve doydukdan sonra yimemelidir.] Mühim olan şey, ibâdetleri iyi, neşeli yapmakdır. Buna yardımcı olan herşey mubârekdir. Bunu bozan şeyler memnû'dur.

Her işde iyi niyyet yapmalıdır. Kalb ile hâlis [Allahü teâlâ emr etdiği için] niyyet etmedikce, hiçbir ibâdete başlamamalıdır. Fâidesiz [hele zararlı olan] şeylerle vakt geçirmemeli. [Îmânı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine uygun olan ve islâmiyyeti öğrenip, bunlara göre amel eden sâlih kimseleri bulamayan] uzlet etmeli [ya'nî işi ile, halâl kazanmakla, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okumakla, vaktlerini kıymetlendirmelidir. Dînini bu kitâblardan öğrenmeyip de, kendi kafasına, düşüncesine göre inanan kimse ile ve böyle mezhebsizlerin kitâblarına aldanan câhiller ile arkadaşlık etmemelidir. Evine, dinsizlerin, kâfirlerin, hıristiyanlık, yehûdîlik, ahlâksızlık zehrlerini saçan zararlı radyoları, televizyonları sokmamalıdır]. Hadîs-i şerîfde, **(Hikmet [fâideli şeyler], on kısmdır. Bunların dokuzu, uzlet etmek, biri de az konuşmakdır)** buyuruldu. Arkadaşlarla, lüzûmlu şeyleri öğre-

tecek ve öğrenecek kadar görüşmeli, diğer vaktlerini ibâdet ile, kalbi temizleyecek şeylerle geçirmelidir.

Dost, düşman, herkesi güler yüz ve tatlı dil ile karşılamalı, hiç kimse ile münâkaşa etmemelidir. Herkesin özrünü kabûl etmeli, kabâhatlerini afv etmeli, zararlarına karşılık yapmamalıdır. Abdüllah Belyânî diyor ki, (Dervîşlik, yalnız nemâz, oruc ve geceleri ibâdet yapmak değildir. Bunlar, herkesin yapacağı kulluk vazîfeleridir. Dervîşlik, kalb kırmamakdır. Bunu yapabilen, Allahü teâlânın rızâsına kavuşur. [Velî olur]). Muhammed Sâlim hazretlerine, (Bir kimsenin Velî olduğu nasıl anlaşılır?) dediklerinde, (Tatlı dili, güzel ahlâkı, güler yüzü ve cömerdliği ve münâkaşa etmemesi ve özrleri kabûl etmesi ve herkese merhamet etmesi ile anlaşılır) buyurdu. [Velî, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmuş sâlih insan demekdir.] Abdüllah Ahmed Makkarî mâlikî, 1041 h.de vefât etdi. Buyuruyor ki, (Fütüvvet [mertlik], düşmanlık edene iyilik yapmak, seni sevmiyene ihsânda bulunmak ve sevmediğin ile de tatlı konuşmakdır). Az konuşmalı, az uyumalı ve az gülmelidir. Çok kahkaha, kalbi öldürür. [Allahü teâlâyı unutdurur.] Her işi, Allahü teâlâya havâle etmeli [ya'nî, sebeblere yapışmalı. Fekat, sebeblerin te'sîr etmesini, Allahdan beklemelidir]. Hiçbir farzı kaçırmamalı ve gecikdirmemelidir. Cüneyd-i Bağdâdî buyuruyor ki, (İhtiyâclardan kurtulmanın ilâcı, muhtâc olduğun şeyi terk etmekdir. Her ihtiyâcını [hâsıl edecek sebebi] Allahdan beklemelidir). Hadîs-i şerîfde, **(İnsan, ihtiyâclarını, Allaha havâle ederse, ihtiyâclarını** [husûle getirecek sebebleri] **ihsân eder)** buyuruldu. Meselâ, herkesin sana merhamet ve hizmet etmesini temîn eder. Yahyâ bin Mu'âz Râzî, 258 h.de Nîşâpûrda vefât etdi. Buyuruyor ki, (Herkes seni, Allahını sevdiğin kadar sever. Allahdan korkduğun kadar, senden korkarlar. Allaha itâat etdiğin kadar, sana itâat ederler). Yine buyurdu ki, (Allahü teâlâya hizmet etdiğin kadar, sana hizmet ederler. Hulâsa, her işin, Onun için olsun! Yoksa, hiçbir işinin fâidesi olmaz. Hep kendini düşünme! Allahü teâlâdan başka, kimseye güvenme!). Ebû Muhammed Râşî[1] diyor ki, (Kendin ile Allahü teâlâ arasında en büyük perde [mâni'], hep kendi menfe'atini düşünmek ve kendin gibi, bir âcize güvenmekdir. Sôfîlik, istediğin her yere gidebilmek ve bulutların gölgesinde râhat etmek ve herkesden hurmet görmek değildir. Her hâlinde, Allahü teâlâya güvenmekdir). Evlâd ve âile ile dâimâ tatlı sözlü ve güler yüzlü olmalıdır. Onlarla da

---

[1] Râşî, Sûriyedeki Râsya kazâsından demekdir. Rüşvet verici demek değildir.

zarûret kadar, haklarını ödeyecek kadar görüşmelidir. Onların arasında bulunmak da, Allahü teâlâyı unutacak kadar uzun olmamalıdır. Kavuşduğun hâlleri herkese söyleme! Makam ve servet sâhibleri ile çok görüşme! Her hâlinde, sünnete uymağa ve bid'atden sakınmağa çalış! Sıkıntılı zemânlarında, Allahdan ümmîdini kesme, hiç üzülme! İnşirâh sûresinin beşinci âyetinde, meâlen, **(Her sıkıntıdan sonra, ferahlık, kolaylık vardır)** buyuruldu. Sıkıntılı ve ferahlık zemânında, hâlinde bir değişiklik olmasın! Varlık ve yokluk zemânları, hâlini değişdirmesin. Hattâ, yokluk zemânında neş'en, varlıkda da sıkıntın artsın! Ebû Saîd-i Arâbîye, fakîr [dervîş] nasıl olur denildikde, (Fakîrlik zemânında sâkin olurlar. Servet zemânında, muzdarib, sıkıntılı olurlar ve râhatlık zemânında sıkıntı ararlar. Hâdiselerin değişmesi, ahlâklarını değişdirmez. Başkalarının ayblarına bakmazlar. Dâimâ, kendi ayblarını, kusûrlarını görürler. Kendilerini hiçbir müslimândan üstün bilmezler. Hepsini kendinden üstün görürler) buyurdu. Sırrî Sekatî, Cüneyd-i Bağdâdînin mürşidi idi. 251 h.de Bağdâdda vefât etdi. (Ben, kimseden üstün değilim) buyururdu. (Açık günâh işliyen fâsıkdan da mı?) dediklerinde, (Evet) buyurdu. Her müslimânı gördükde, (Benim se'âdete kavuşmaklığım, bunun kalbini kazanmakla ve düâsını almakla olabilir) demelidir. Kendini, üzerinde hakkı olanların esîri bilmelidir. Hadîs-i şerîfde, **(Üç şeyi yapan, tam mü'mindir: Ehline, zevcesine hizmet eden, fakîrler ile oturup kalkan ve hizmetcisi ile birlikde yiyen, tâm mü'mindir. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde, mü'minin alâmetlerini böyle bildirdi)** buyurdu. Selef-i sâlihînin hâllerini her vakt okumalı ve garîbleri, fakîrleri ziyâret etmelidir. Hiç kimseyi gıybet etmemeli, çekişdirmemeli, gıybet yapana mâni' olmalıdır. Emr-i ma'rûfu ve nehy-i münkeri, ya'nî nasîhati elden kaçırmamalıdır. Fakîrlere, mücâhidlere, mal ile yardım etmelidir. Hayr, hasenât yapmalıdır. Günâh işlemekden sakınmalıdır. Muhammed bin Alyâna, (Allahü teâlânın, bir kulundan râzı olduğunun alâmeti nedir?) denildikde, (İbâdet yapmakdan lezzet alması ve günâhlardan sakınmasıdır) buyurdu. Hadîs-i şerîfde, **(Günâhdan nefret eden ve ibâdetden lezzet alan, hakîkî mü'mindir)** buyuruldu. Fakîrlikden korkarak, hasîslik yapmamalıdır. Bekara sûresinin 268. ci âyetinde meâlen, **(Şeytân, sizi fakîrlikle korkutur ve fuhş işlemeğe sürükler)** buyuruldu. Fakîr olunca üzülmemelidir ki, Allahü teâlâ, servet de ihsân eder. Hakîkî servet, âhiretde râhat etmekdir. Dünyâ sıkıntıları, âhiret râhatlığına sebeb olur. Hadîs-i şerîfde, **(Çoluk çocuğu çok ve rızkı az olup, nemâzlarını, şartlarına uygun olarak kılan ve müslimânları gıybet etmiyen, Kıyâmetde benim-**

le birlikde haşr olunacakdır) buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde, **(Hac yolunda ölenlere ve Allah yolunda gazâ edenlere müjdeler olsun! Çoluk çocuğu çok ve kazancı az olup, hâlinden şikâyet etmiyerek, evine neşe ile girip, gülerek çıkan kimse de, hâcılardandır ve gâzîlerdendir)** buyuruldu.

Beyt:

Hak teâlâ diler ise, her işi âsân eder,
halk eder esbâbını, bir lahzada ihsân eder.

Fakîrlere ve bütün din kardeşlerine hizmet etmelidir. Ca'fer Huldî, Cüneyd-i Bağdâdînin eshâbından olup, 348 h.de vefât etmişdir. Buyuruyor ki, (Büyüklerimiz, kendi nefsleri için değil, din kardeşlerine yardım için, çalışıp kazanmışlardır). Muhammed Ebû Abdüllah bin Hafîf, 371 h.de vefât etmişdir. Diyor ki, bir din kardeşim müsâfir geldi. Mi'desi bozuldu. Sabâha kadar, elimde leğen, ibrik ona hizmet etdim. Bir aralık, uyumuşum. Bana, (Uyudun mu? Allah, sana la'net etsin) dedi. Bunu işitenler, (O la'net ederken, kalbin nasıl oldu?) dediklerinde, (Allah sana rahmet etsin) demiş gibi, sevindim dedi. Ebû Ömer Züccâcî diyor ki, (Bir kimse, kavuşamadığı yüksek dereceden laf ederse, sözleri fitneye sebeb olur. Bu dereceye yetişmesine mâni' olur).

Mürşidin sohbetinde [yanında] edebli olmağa çalış! Ondan, ancak edebli olan, istifâde eder. **(Tarîkatin esâsı, edebdir).** Edebi olmıyan, Allahın rızâsına kavuşamamışdır. Mubârek babam, imâm-ı Rabbânî, bu yolun edeblerini uzun yazdı. Hulâsa, varlığı bırakıp, toprak gibi olup, büyüklerin hizmetine, sohbetine koşmalıdır. Yoksa, Evliyânın sohbetine özenmemelidir. Fâide yerine zararlı olur. Ebû Bekr Ahmed bin Sa'dân diyor ki, (Sôfiyye-yi aliyye ile sohbet etmek istiyen, kendini, kalbini, malını, mülkünü düşünmemelidir. Bunları düşünen, maksadına kavuşamaz. Allahü teâlânın ma'rifetini [rızâsını], aramakda vakt kaçırma! Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Allahü teâlânın ma'rifeti [Onu tanımak], hiçbir sûretle tanınamıyacağını anlamak demekdir). İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfenin, (Seni iyi tanıdım) sözü, (Anlaşılamıyacağını iyi anladım) demekdir. Ebû Bekr-i Tamstânî diyor ki, (Tesavvuf, ızdırâb çekmekdir. Sükûn ve râhatlıkda, tesavvuf olmaz). Ya'nî, âşıkın ma'şûku aramağa çalışması, çabalaması, ma'şûkdan başkası ile râhat etmemesi lâzımdır.

Beyt:

Nereye bakarım, neyi düşünebilirim ki,
kalbim seni düşünüyor, gözüm seni arıyor.

Mürîdin, Tevbe sûresi 118. ci âyetinde bildirilen, **(Geniş olan yer yüzü, onlara dar olur. Kalbleri de, hiçbir şey ile râhat edemez oldu. Allahü teâlânın azâbından, ancak yine Ona sığınılacağını anladılar)** sıfatda olması lâzımdır. Allahü teâlâya olan aşk, bu dereceye varıp, yer yüzü daralır ve kararırsa, rahmet deryâsının dalgalanarak, bu garîbe damlaması ile vahdet halvethânesine kabûl olunması umulur.

Beyt:

Özlenen hazînenin yolunu gösterdik sana,
belki sen kavuşursun, biz varamadıksa da.

Şi'r:

Biz nerde, Onun saçının kıvrımları nerde?
Deli gibi, Ona kavuşmak istiyorum yine.

16. cı MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm "rahmetullahi aleyh" üçüncü cildin onaltıncı mektûbunda, Nasîr hânın oğlu Muhammed Sâdıka buyuruyor ki: Bugünlerde, ba'zı acâib haberler işitiyoruz. Bilen, bilmeyen (vahdet-i vücûd) ma'rifetini dillerine dolamış, (herşey Odur) diyorlar. (Allah ismi, kâinâtı ya'nî bütün varlıkların toplamını bildiren bir kelimedir. Meselâ, Zeyd ismi, bir insanın her parçasını bildirmekdedir. Bununla berâber, her parçanın muhtelif ismleri vardır. Hiç bir parçasının ismi, Zeyd değildir. Fekat, Zeyd ismi, her parçayı bildirmekdedir. Bunun gibi Allahü teâlâ, kâinâtda görülmekdedir. Bu kâinâta Allah demek câizdir) diyorlar. Hâlbuki, bu sözler, vahdet-i vücûdu inkâr etmekdir. Mahlûkların varlığını göstermekdedir. Bunlara göre, Allahü teâlânın varlığı, mahlûkların varlığı içindedir. Mahlûkların hâricinde başka bir varlık yokdur. Bu sözlerinin bozuk olduğu güneş gibi meydândadır. Çünki, Allahü teâlânın vücûdü ve bütün kemâl sıfatları, mahlûkların vücûdüne muhtâc olmakdadır. Bileşik bir cismin, kendisini meydâna getiren elemanlara muhtâc olması gibidir. Hattâ, Allahü teâlânın vücûdünü [varlığını] inkâr etmekdir ki, küfr olduğu ve böyle söyleyenlerin kâfir olduğu meydândadır.

Hakîkatde, Allahü teâlânın vücûdü başkadır, mahlûkların vücûdü başkadır. Allahü teâlâyı mahlûkların hâricinde anlamalıdır. İki vücûd birbirinden ayrıdır. Birbirine benzemez. **(Vahdet-i vücûd)** vardır diyen tesavvuf büyükleri de, sözleri ile, maksadlarının ne olduğunu anlatamamışlardır. Çünki, yukarıda bildirdiğimiz gibi

söyleseler, küfr olur. Mahlûklardan ayrı olarak vardır deseler, vahdet, tevhîd sözlerinin ma'nâsı kalmaz. Eğer mahlûklar hâricde mevcûd olsaydı, vahdet, tevhîd bilgisi yanlış olurdu. Hâlbuki, âlem hâricde mevcûd değildir. Vücûdları [varlıkları] vehmdir, hayâldir. [Televizyonda, sinemada görülen hayâller gibidir] derlerse, vahdet [birleşmiş olmak] ve herşey Odur sözlerinin ma'nâsı olmaz. Çünki, hâricde hakîkaten mevcûd olan şeyin, hayâl olan şeyle birleşmesi söylenemez. Her şey Odur sözü ile (Yalnız O vardır. Ondan başka birşey yokdur) demek istiyorlarsa, sözleri doğru olur. Fekat, herşey Odur sözleri mecâz olur. Hakîkat olmaz. Meselâ, bir kimsenin aynadaki hayâline, bunun kendisidir demekle veyâ bunu aynada gördüm demek mecâzdır. Birşeyin akslerine, zuhûrlarına mecâz olarak, teşbîh olarak, o şeydir denilebilir. Fekat, hakîkatde o şey başkadır, hayâli başkadır. [Televizyondan, radyodan, ho-parlörden işitilen ezân sesleri, Kur'ân-ı kerîm sesleri de, okuyan kimsenin kendi sesi değildir. Kendi sesine benzeyen, başka seslerdir. Bunlara müezzinin, imâmın, hâfızın sesleri demek, mecâz, teşbîh olarak doğrudur. Hakîkatde ise, yanlışdır. Bunun için, imâmın sesini yalnız ho-parlörden işiterek, bu imâma uymak câiz olmamakdadır.] Bunlara birbirinin aynıdır demek, arslana eşek demeğe benzer. Hâlbuki, bu iki hayvan hakîkatde temâmen başkadır. İnsanların söylemesi ile, ikisi bir olur denilemez. Tesavvuf büyüklerinden ba'zıları dediler ki, herşey Odur demek, Allahü teâlâ mahlûklar şeklinde göründü. Ayrıca vardır demek değildir. Allahü teâlâ vardır. Mahlûklar, o varlığın hayâlleri, görüntüleri demekdir. Bu sözlerden ise, mahlûkların kadîm olduğu anlaşılıyor. Fânî oldukları ya'nî yok olacakları inkâr ediliyor ki, bu sözler küfrdür.

Yine işitiyoruz ki, (ba's) ya'nî kıyâmet ve âhiret için şöyle söylüyorlar: (Gördüğümüz her canlı, toprakdan hâsıl oluyor. Yine toprak oluyorlar. Meselâ toprakdan sebzeler, otlar hâsıl oluyor. Bunları hayvanlar yiyor, et şekline dönüyorlar. İnsanlar bu sebzeleri, hubûbâtı ve hayvanları yiyorlar. İnsan şekline dönüyorlar. İnsandan da başka insan hâsıl oluyor. İşte kıyâmet budur) diyorlar. Bu sözler, kıyâmeti, öldükden sonra tekrâr dirilmeği inkâr etmekdedir. **(İlhâd)** ve **(zındıklık)**dır. Hadîs-i şerîfleri ve Kur'ân-ı kerîmi inkâr etmekdir.

Yine işitiyoruz ki, (Bu gördüğümüz nemâzlar, câhiller için emr edilmişdir. İnsanlar ve her şey ibâdet yapmakdadır. Kendileri bilse de, bilmese de, her mahlûk ibâdet yapıyor. Muhammed aleyhisselâm, nemâzı, geri kalmış insanların kötülük, eşkiyâlık yapmamaları için emr etdi) diyenler bulunuyor. Şunu biliniz ki, ne-

mâz ve diğer ibâdetler için böyle söyleyenler, câhil ve ahmakdırlar. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Nemâz, dînin direğidir. Nemâz kılan dînini yapmış olur. Nemâz kılmıyan dînini yıkmış olur)** ve **(Nemâz mü’minin mi’râcıdır)** ya’nî insanın Allahü teâlâya en yakın olduğu zemân, nemâz kıldığı zemândır. Ve **(Nemâz gözümün nûrudur)** ve **(İnsan ile Rabbi arasındaki perdeler, nemâz kılar iken kaldırılır)** buyuruldu.

Bütün üstünlükler, se’âdetler, Allahü teâlânın emrleri ve yasakları içindedir. Yûnüs sûresinin otuzikinci âyetinde, **(Bunun dışında kalan her şey dalâletdir)** buyuruldu. Kur’ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîfler, ahkâm-ı islâmiyyeye uymamızı emr ediyor. **(Sırât-ı müstakîm)** bu yoldur. Bu yolun hâricinde kalanlar, şeytânların yolundadır. Abdüllah bin Mes’ûd “radıyallahü teâlâ anh” diyor ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, kumların üzerine, doğru bir hat çizdi. **(Bu hat, insanı Allahü teâlânın rızâsına kavuşduran yoldur)** buyurdu. Sonra, bu hattın sağına soluna, [balık kılçığı gibi] hatlar çizdi ve **(Bunlar, şeytânların sürüklediği felâket yollarıdır)** buyurdu. Bütün Peygamberlerin bildirdikleri ve Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarında yazılı olan bilgiler, hayâl ve masal zan edilmesin. İslâmiyyet, gericiler için, ahmaklar içindir demek, küfrdür, ilhaddır, ahmaklıkdır.

Mahlûklar, Allahü teâlânın kendisi değildir. Onun gayrı da değildir, sözü sizi şaşırtmasın. (O hâlde nedir?) demeyiniz! Mahlûklar, Allahü teâlânın ismlerinin görünüşleridir, kendisi değildir. Gayrı değildir demek, Ondan ayrı ve Ona benzemeyen bir varlık değildir, demekdir. Çünki, Allahü teâlânın ismleri ve sıfatları, Onunla vardır. Ondan ayrı değildirler. Kendi kendilerine var değildirler. İnsanın aynadaki hayâli, onun kendisi değildir, başkası da değildir, demek gibidir.

Hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ Âdemi kendi sûretinde yaratdı)** buyuruldu. Allahü teâlânın benzeri olmadığı gibi, Âdem aleyhisselâmı da başka mahlûklara [hayvanlara] benzetmeyerek yaratdı demekdir. Bu ve diğer birçok hadîs-i şerîflerde açıkca bildirilen şeylere hemen inanmamız lâzımdır. Birçok kelimenin ma’nâları o zemân başka idi. Şimdi başkadır. Şimdiki ma’nâları düşünerek, îmânı sarsmamalıdır. Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmda, kendi kemâlâtına benzer üstünlükler yaratdı. Yukarıdaki hadîs-i şerîf, bu üstünlüklerin aynı olmadığını, o üstünlüklere benzediklerini göstermekdedir. İlm, kudret ve diğer sıfatlar böyledir. Yalnız ismleri benzemekdedir. Hakîkatleri başkadır.

Kur’ân-ı kerîm mu’cizedir. Bu mu’cizenin, yalnız edebiyyât bakımından, belâgat ve i’câz bakımından olduğunu söylemek, için-

deki emrlerin, yasakların, haberlerin mu'cize olmadığını bildirmek, Kur'ân-ı kerîme inanmamak ve âyet-i kerîmeler ile alay etmekdir.

Kur'ân-ı kerîmde (Fussılet) sûresinin ellidördüncü âyetinde meâlen, **(Biliniz ki, O her şeyi ihâta edicidir)** buyuruluyor. İhâta etmek, etrâfını çevirmek demekdir. Ehl-i sünnet âlimleri, Allahü teâlânın ilmi ihâta etmişdir, her şeyi bilir dediler. Allahü teâlânın kendisi ihâta etmişdir denirse, bir cismin bir cismi ihâta etmesi gibi değildir. Allahü teâlânın her şeyi ihâta etdiğine ve her şeyle berâber olduğuna inanırız. Fekat, bunların nasıl olduğunu araşdırmayız. Çünki, aklımız ermez. Bunlar, insanın aklına, hayâline gelen şeyler gibi değildirler.

(Lâ ilâhe illallah) derken, kâfirlerin putlarına ilâh demelerini reddetmeği düşünmelidir. Kâfirlerin ilâh demeleri, putları ma'bûd bilmek, ibâdet etmek ma'nâsınadır. Yaratıcı ve varlığı lâzım ma'nâsına değildir. Ya'nî, kâfirlerin çoğu ibâdetde müşrikdirler. Müslimân olmak için **(Muhammedün resûlullah)** demek de lâzımdır. İnsân bunu da söylemedikce, îmân etmiş olmaz. Îmânın kâmil olması için, nefsin arzûlarını da red etmek lâzımdır. **(Lâ ilâhe)** deyince, bu arzûlar da red edilmekdedir. **(Câsiye)** sûresinin yirmiüçüncü âyetinde meâlen, **(Nefsinin arzûlarını ilâh edinen kimseyi gördün mü?)** buyuruldu. Ehl-i sünnet âlimleri, insanın maksûdu, ya'nî hep arzû etdiği şeyler, onun ma'bûdu olur buyurdular. **(Lâ ilâhe)** demekle, bu arzûlar red edilmekdedir. İnsan bu kelime-i tevhîdi çok söyleyince, nefsin arzûlarından ve şeytânın vesveselerinden kurtulup, yalnız Allahü teâlânın kulu olduğunu bildirir. Allahü teâlânın ismini çok söylemek, insanı Allahü teâlâya yaklaşdırır. Ya'nî karşılıklı muhabbeti artdırır. İnsan fâni olur. Ya'nî kalbinde Allahdan başka hiç bir şeyin sevgisi kalmaz. Kelime-i tevhîdi çok söylemek ise, mahlûklara bağlılığı büsbütün keser. Allahü teâlâ ile kul arasında bulunan perdelerin hepsi kalkar. Şâh-ı Nakşibend Muhammed Behâüddîn-i Buhârî, (Gördüklerinin ve işitdiklerinin ve bildiklerinin hiç biri o değildir. Lâ derken, bunların hepsini red etmek lâzımdır) buyurdu.[1] Ebû İshak Kâzrûnî,[2] Peygamberimizi "sallallahü teâlâ aleyhi ve alâ âlihi ve sellem" rü'yâda görüp, tevhîd nedir, diye sordu. Cevâbında, **(Allah** deyince, kalbine, hâtırına ve hayâline gelen şeylerin hiç birinin Allah olmadığını bilmekdir) buyurdu.

Kendine şeyh, mürşid deyip de, islâmiyyete uymayan sözler söyleyerek, müslimânların îmânını bozanlar, din adamı değildir.

---

[1] Muhammed Behâüddîn, 791 [m. 1389] da Buhârâda vefât etdi.
[2] Kâzrûnî 426 [m. 1034] de vefât etdi.

Din hırsızlarıdır. Kâfirdirler. Bunların yanına yaklaşmamalıdır. Bunlarla konuşmak, kitâblarını okumak, insanın îmânını bozar. Ebedî felâkete sürükler. Bunlardan ve bunların kitâblarını okumakdan arslandan kaçar gibi kaçmalıdır. Bunlara aldanmış olanın, hemen tevbe etmesi lâzımdır. Tevbe kapısı açıkdır. Son nefese kadar tevbeler kabûl edilir.

153. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Muhammed Ma'sûm hazretleri, şeyh Ebülmekârime yazdığı, üçüncü cild, 153.cü mektûbda buyuruyor ki, islâm âlimi aramak, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını bulup okumak lâzımdır. Geçen her gün, çok kıymetlidir. Dünyâya bir dahâ gelmek yokdur. En büyük ni'met, sohbetdir. Ya'nî, Ehl-i sünnet âliminin yanında bulunup, onun sözlerinden [ve nefeslerinden] istifâde etmekdir. Üveys-i Karnî, Resûlullahı çok sevdiği ve gece gündüz ibâdet etdiği hâlde, Onun yanına kavuşmakla şereflenen Eshâb-ı kirâmın hiçbirinin derecesine eremedi.

Akıllı, uyanık bir kimse, geçmiş mürşidlerden herhangi birini çok severse, [kalbini Onun kalbine çevirirse], Onun mubârek kalbindeki feyzlerden, bereketlerden, bunun kalbine de elbette akar. Çok ma'rifetlere kavuşur. Fekat, vilâyet derecelerine kavuşmak için, sohbet lâzımdır. Bu kısa hayâtda, mürşid-i kâmilden feyz alarak ve çok zikr ederek, ebedî se'âdete kavuşanlara müjdeler olsun!

154. cü MEKTÛB TERCEMESİ

Bu mektûb, Muhammed Hanîf Kâbilînin çocuklarına yazılmışdır: Ey mes'ûd kardeşim hâce Ubeydullah, birâderinize, hemşirenize, zevcenize, vâlidenize ve bütün din kardeşlerinize hizmet ediniz! Sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafânın "sallallahü aleyhi ve sellem" sünnetine [ya'nî ahkâm-ı islâmiyyeye] sarılınız! [Bu dîni, din adamı şeklinde ortaya çıkan kimselerin, kendi düşüncelerine göre yazdıkları, uydurma kitâblarından değil, Allah adamlarının, Ehl-i sünnet âlimlerinden nakl etdikleri kitâblarından öğreniniz! Bu kitâbları, bozuk kitâblardan ayırmak, böylece bozuk kitâbların şerlerinden, zararlarından kurtulmak, büyük bir ni'metdir. Bu ni'mete kavuşanlara müjdeler olsun!].

Belâlar, dertler, Allahü teâlânın irâdesi ve ezeldeki takdîri ile gelmekdedir. Onun takdîrine râzı olmak ve teslîm olmak lâzımdır. Ölmüşlerin rûhlarına Fâtiha, düâ ve sadaka sevâbları hediyye edilmelidir. Evliyânın mezârlarına gidip, onlardan yardım is-

temeli, yalvarmalıdır. Onların hayâtda olan çocuklarına, torunlarına hizmet etmek, kendilerinden feyz almağa sebeb olur. Çocuklarımızı islâm terbiyesi ile yetişdirmeliyiz! Kızlarımızı küçük yaşda iken örtünmeğe alışdırmalı, din bilgilerini, nemâz kılmalarını öğretmeliyiz! Beş vakt nemâzı vakti geldiğini anlayınca, Ehl-i sünnet olan imâm arkasında kılmalıyız! Kur'ân-ı kerîmi doğru, hatâsız ve tegannî yapmadan okumağı öğrenmeli ve her gün okumalıyız! Üstâdınızın ikinci cild, 70.ci mektûbunu okuyunuz!

Sevdiklerimin ayrılığından rûhum kan ağlıyor,
Onların firâkından kemiklerimin ilikleri yanıyor.

NAZLI BUDİN

Ötme bülbül ötme, sonbehâr geldi,
Bülbülün figanı bağrımı deldi.
Gül alıp satmanın zemânı geçdi,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.

Çeşmelerde abdest alınmaz oldu,
Câmilerde nemâz kılınmaz oldu.
Ma'mûr olan yerler hep harâp oldu,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.

Budinin içinde uzun çarşısı,
Orta yerde Sultân Ahmed câmisi,
Kâ'be sûretine benzer yapısı,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.

Cephâne tutuşdu, aklımız şaşdı,
Selâtin câmiler yandı, tutuşdu.
Hep sabî sübyanlar ateşe düşdü,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budini.

Kıble tarafından üç top atıldı,
Perşembe günüydü, güneş tutuldu.
Cum'a günüydü, Budin alındı,
Aldı Nemçe bizim nazlı Budin'i.

1939 da Budini Almanlar aldı,
Macar kâtillerinin kızları kocasız kaldı.
Budin şehîdlerinin rûhları bu hâli görünce,
İlâhî adâlete îmânları artdı.

Budini Kânûnî 933 [m. 1526] de feth eylemiş, 1098 [m. 1686] de Avusturya istilâ etmişdir.

EHL-İ SÜNNET KASÎDESİ

Ehl-i sünnet i'tikâdı, sana önce, lâzım olan,
Yetmişüç fırka var, ammâ, Cehennemlik geri kalan,
Müslimânlar, hep sünnîdir; cümlenin reîsi Nu'mân.
Cennet ile müjdelendi; îmânda bunlara uyan.

İ'tikâdı sağlam edip; sonra islâmiyyete bağlan!
İslâmın beş şartını yap; harâmlardan sakın hemân!
Bir günâhı işler isen, tevbe et, kaçırma zemân!
Kim ki uymaz islâma, birgün olur, elbet pişmân.

Dinsize sakın aldanma, mahv olursun sen de, amân!
Tatlı söze inanırsan; olur sonra, hâlin yamân!
İki yüzlüler çoğaldı: dışı melek, içi yılan,
Tuzağa düşürmek için; dost görünür, hem de candan.

Herkes kendin haklı sanır: Kötü der, bana uymayan.
İslâmiyyet terâzidir, odur haklıyı ayıran!
İslâma uymıyan bil ki; doğru yoldan sapık insan.
Bu söze inanır elbet: Târîhi iyi anlıyan.

Neden doktora koşuyor; herhangi bir yeri ağran?
Çünki, ölmek sevmez kimse; herşeyden dahâ tatlı, can.
Sonsuz yaşamak arzûsu; bende yokdur, var mı diyen?
Ölmek, yok olmak değildir; kabir hayâtına inan!

Cennet sonsuz, Cehennem de; haber verdi, bunu Kur'ân,
Sonsuz derdden sakınmalı; hattâ, olsa da, bir gümân,
Buna inanmıyan da var; yarasa kaçar ziyâdan.
Karga çöplükden tad alır; bülbüldür, gülü arayan.

İslâmı elbet sevemez, nefse, keyfe düşkün olan.
Bu ikisi, bir olur mu? Ayrıdır iyi, fenâdan!
Müslimânlar, hakkı tanır, her mahlûka eyler ihsân,
Îmânsızlar, yılan gibi; lezzet alır can yakmakdan.

Amân yâ Rabbî el'amân; ne müşkilmiş âhır zemân,
Din bilgisi unutuldu; pek azaldı nemâz kılan,
Mason olanlar, sinsice; dîni yıkmakda her yandan,
Komünistlerde işkence; müslimâna ölüm, zındân.

Bugünkü şaşkın hâlleri, eylemişdi, Resûl beyân.
Demişdi: (Birgün gelecek; garîb olur, bana uyan.
Her evde, çalgı çalınır; işitilmez olur ezân,
Âlim bulunmaz bir yerde, câhillere kalır meydân!

Mü'minler, olur zevallı; kâfirler, sanki Süleymân,
Kadına uyar her erkek; olur evde hâkim, zenân,
Yüksek binâlar yapılır; kelb dişi gibi apartman.
Yolculuk sür'atli olur; uzaklık kalkar aradan.

Zekâ, çok şey bulursa da; gaflet, gitmez insanlardan.)
Birgivî[1] kitâbda yazdı, eyledi çok hadîs beyân:
Kıyâmet alâmetleri, çıkar, birbiri ardından,
Alâmetlerin meşhûru, serhoş olur; pek çok kesân.

Âlim diye tanıtılır, dinden haberi olmıyan.
Zâlime ikrâm olunur, kurtulmak için belâdan.
Hayâsızlık pek çoğalır, deyyûslara kalır meydân,
İnsanların en alçağı, Moskovada okur fermân.

Herkes kendin âlim sanır, Müslimâna denir nâdân.
Doğru konuşan azalır, yalancı söyler durmadan.
Çok medh edilen kimsede, bir zerre bulunmaz îmân,
Erkekler de kadın gibi, ipek giyer, sıkılmadan.

Gınâ, zinâ san'at olup, kız yerine geçer oğlan.
Kadınlar dar libâs giyer, hep açılır baldır, gerdan.
Fitne kaplar her tarafı, adam öldürülür yokdan.
Bid'at yayılır her yere, kalmaz sünnetlere uyan.

Deccâl gibi vicdansızlar, uydururlar binbir yalan,
Bir kimse doğru söylerse, saldırırlar her tarafdan.
Erkekler dînini bilmez, taşkınlık eder çok nisvân,
Emr-i ma'rûf unutulur, fısk emr eder şaklaban.

İslâmiyyet kötülenir, harâm işlenir her yandan.
Müslimânlık lâfda kalır, ses için dinlenir Kur'ân.
Mü'mine gerici denir, kayrılır mürted olan.
Bunların hepsi muhakkak, olur kıyâmet kopmadan.

Büyük alâmet Deccâldir, çıkacağı yer, Horasân.
Sonra, Şâmdaki Câmi'e Îsâ inecek semâdan.
Bir hadîsde buyuruldu, (Kızım Fâtıma evlâdından,
Babası Abdüllah olan, Mehdî adında bir civân.

---

[1] Muhammed Birgivî, 981 [m. 1573] de vefât etdi.

Çıkıp dine kuvvet verir, cihâna yayılır îmân,
Îsâ aleyhisselâmla, birleşerek ol pehlivân.
Deccâlı da öldürürler, dünyâ dolar adl-ü emân.
Ye'cüc Me'cüc adındaki, kavim çıkar sed ardından.

Sayısı milyonlarcadır, her tarafda dökerler kan.
Dâbbet-ül-erd çıkar sonra, Mekkede Safâ altından.
Dağ kadar bir hayvandır, ayırır iyiyi fenâdan.
Dahâ sonraki alâmet, güneş, doğacakdır garbdan.

Kâfirler bunu görünce, îmâna gelecek cem'an,
Fekat, kabûl olmaz artık, doğru yola gelen mihmân.
Alâmetlerin biri de, Adenden çıkan bir duhân.
Kâ'beyi yıkacak hem de habeş renkli birkaç yaban,

Yer yüzünde kalmıyacak, büyük ni'met olan Kur'ân.
Müslimânlar hep ölecek, yaşıyacak ehl-i tuğyân.
Her kötülüğü yapacak, insan adlı canâverân,
Lâkin Hicâzdan bir ateş, verip herkese heyecân.

Şaşkın, azgın dolaşırken, kıyâmet kopar nâ-gehân.
Dahâ neler olur, ammâ söyleyemez onu, lisân.)
Ne hazîndir, ne yazıkdır; Ma'bûd oldu, falan filân,
İlâhî, sen korumazsan, olur hep sonumuz giryân.

Bu irtidâd modasında; işimiz suç, günâh, isyân.
İnsanlar, yolu şaşırdı; gemisin kurtaran kaptan!
Etrâfımın zulmetinden, beni de kapladı nisyân.
Ömür geçdi, pek sür'atle, uyan gönül, artık uyan!

Hep, bu dünyâya çalışdın; âhıretin oldu ziyân.
Düşdün bedenin peşine, kalbini eyledin vîrân.
Akla, ilme hiç uymadın; nefs oldu, sana kumandan,
Geçdi gençlik, hep gafletle; dünyâ hırsındasın el'an.

Nasîhat hiç dinlemedin; yoldan çıkdın, sanki sekrân.
Dünyâ zevklerine daldın; şimdi hâlin âh-ü figân.
Hâinler aldatdı seni; sandın sonsuz bu deverân.
Didinmeler, boşa gitdi; yâr olmadı, servet sâmân!

İslâma uyan kimse, anladım olur şâdümân,
Ne yazık, ömrü uçurdum, ye'is çökdü, her tarafdan,
Keşki, Kur'âna uysaydım; olurdum, ebedî sultân,
Dünyâya mâlik olsa da; kalmıyor insân bî pâyân!

Hani Dârâ ve İskender; hani Roma, hani Yunan?
Hani Nemrud, hani Fir'avn; hani Kârun, hani Hâmân?

Hani Cengiz, hani Hitler![1] nesi kaldı, zikre şâyân?
Edison,[2] Markoni, Pastör, âhıretde bulmaz ihsân!

Dünyâya fayda verenler; sanma olur, kâmil insan!
Yılandan tiryak yapılır; zehir olur ba'zan derman!
Sakın bakma görünüşe, insanın kemâli, îmân!
Îmân eden, tenbel olmaz; çalışınız! diyor Sübhân,

Tenbeli ve gericiyi; zem etdi Nebiy-yi zîşân,
Bir hadîsde buyurdu ki (Rabbe mahbûbdur, çalışan!)
Rûhu da, düşünmek lâzım; hep bedeni besler, hayvân!
Bu bedenin sağlamlığı; geçer, sanki âb-ı revân!

Evet, beden lâzım, çünki; odur, rûhumuz taşıyan.
Her birin korumak gerek, böyle olmalı, müslimân!
Nebiyyullah, boş durdu mu? İyi düşün, eyle iz'an!
Eshâbın hepsi olmuşdu; sulhda üstâd, harbde arslan.

Bunları bildiğim hâlde, nefse uydum, hâlim lerzân.
Günâhlardan sakınmadım; böyle mi olurdu şükrân?
Hilmi ümîdini kesme, Rabbinin ismidir, Rahmân!
İlâhî imdâd et bize; etrâfımız sarmış düşman!

Kitâb, gazete, film, radyo; olmuş hepsi birer şeytân.
Bunlar doğruyu gösterse; olur idi, hepsi burhân.
Bilgi, fen kaynakları da; niye aceb, böyle husrân?
Yeni fizik, modern kimyâ seni gösteriyor, her ân!

Her zerre diyor, Allah var; atomdan tâ be âsümân!
Fekat, bunları gören yok; kalblerden silinmiş irfân.
Hakka inâd edenlere; olur dünyâ elbet zindân!
Avrupa, Amerika hem; Asyada da, niçin buhrân?

Çünki, Hakkı görmiyorlar; kafalarını sarmış dumân,
Maddede yükselmiş ammâ; haberi yok insanlıkdan!
Râhat, huzûr beklenir mi komünizm ve masonlukdan?
Se'âdete kavuşamaz; islâmlıkdan uzaklaşan!

Moskova radyosu hergün; dine çatdı, bu Ramezân.
Çok alçakça, pek nâmerdce; İslâma eyledi bühtân.
Küfr, devâm ederse de; zâlimler kalkar aradan,
Zâlime imhâl ederim; ihmâlim yok! dedi Yezdân.

Müslimânlar üzülmesin; Kur'ânı hıfz eder Deyyân!
Târîhde hep böyle oldu; küfrde geldi, Peygamberân,

---

[1] Almanya reîsi 1945 de intihâr etdi.
[2] Amerikalı Edison 1350 [m. 1931] de öldü.

Dünyâyı zulmet basınca; doğar idi şems-i tâbân,
Şimdi de hidâyet şemsi; doğacak, Anadoludan!

Hidâyete ermek için; Habîbullah, verdi imkân!
Habîb ne demek? Düşünse; kemâlini anlar, insân.
Yâ Rab! büyük nebîdir O; köleleri, olur sultân!
Bir kalbe sevgisi dolsa; eder envâr, ondan feyzân.

Niye görünmüyor o şems? A'mâ olmuş, bütün cihân,
Sonsuz ni'met, büyük şeref; Onu sevmekde, bî-gümân.
Onun sevgisine vallah; mâlım, cânım olsun kurbân!
Şekerin tâdını bilmez; ağzına koymıyan bir ân.

Günâhkârım, yüzüm kara; fekat kalbim, aşkla lem'ân.
Aşkîle pek çok yaş dökdüm; şâhiddir, hâk-i Erzincan!
Bu sevgi, cürme son verdi; hâlim oldu, nâle figân.
Bilinmez son nefes, ammâ; se'âdete budur nişân!
Ni'met, Onu sevmek imiş; oldu bana şimdi ıyân!
Habîbin yanında olsun; bu aşkı bizlere sunan!

1960 Mîlâdî **1380 hicrî**
Erzincan

Ed'ıye-i meşhûre:
Ehl-i sünnet âlimlerinden seçilmiş düâlar:

E'ûzü billâhi mineşşeytânirracîm, e'ûzü billâhissemî'il'alîm. Bismillâhirrahmânirrahîm. Bismillâhillezî lâ-yedurru ma' asmihî şey'ün fil-erdı velâ fissemâ' ve hüvessemî'ul'alîm. Yâ Allah, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ men nusibet ileyhil'azametül-ebediyyetü veddeymümiyyetüs-sermediyyetü tekaddeset esmâüke ve tenezzehet an müşâbehetil-emsâli zâtüke. Yâ Allah bike tehassantü ve bi-Abdike ve Resûlike Muhammedin sallallahü teâlâ aleyhi ve selleme istecertü. Yâ Afüvvü, yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî ente Erhamürrâhimîn, teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Allahümmagfir lî ve li-vâlideyye ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-âbâî ve ümmehât-i zevcetî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve lil-mü'minîne vel-mü'minât ve li-üstâdî Abdülhakîm-i Arvâsî "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Allahümmagfir lil-mü'minîne vel-mü'minât el-ahyâ-i minhüm vel-emvât bi-rahmetike yâ Erhamerrâhimîn. Allahümmagfir verham ente Erhamürrâhimîn teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Estagfirullah, estagfirullah, estagfirullah el'azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüv el-hayyelkayyûme ve etûbü ileyh, tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.